

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI PROGRAMI

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE
HAT SANATINDA MÜSENNÂ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETUL SAYIN

İSTANBUL 2020

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI PROGRAMI

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE HAT SANATINDA MÜSENNÂ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETUL SAYIN
(170301003)

Danışman
Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI

DÜZELTİLMİŞ TEZ

İSTANBUL 2020

22/09/2020

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı'nda 170301003 numaralı Betül SAYIN'nın hazırladığı "Hat Sanatında Müsennâ" konulu yüksek lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 22/09/2020 Salı günü saat 11:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı .../.../20... tarihinde, saat ...:... da yapılacaktır.

Tez Adı Değişikliği Yapılması Halinde: Tez adının Osmanlı'dan Günümüze Hat Sanatında Müsennâ şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Tarih	İmza
(Danışman) Prof. Dr. Mehmet Hüsrev SUBAŞI	22/09/2020	Kabul
Prof. Dr. Muhittin SERİN	22/ 09/2020	Kabul
Prof. Dr. Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU	22/ 09/2020	Kabul
(İkinci Danışman) *	.../ .../20...	.....
*	.../ .../20...	.....

*2. Danışman varsa doldurulacak

BEYAN / ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Betul SAYIN

DÜZELTME METNİ

- 1- Tezin adı “*Osmanlı’dan Günümüze Hat Sanatında Müsennâ*” olarak değiştirildi.
- 2- “*Müsennâ Yazılarıyla Öne Çıkan Bazı Hattatlar ve Mimarî Mekânlar*” bölümüne “*Abdülfettah Efendi*”, “*Demircikulu Yusuf*” ve “*Edirne Üç Şerefeli Camii*” başlıkları eklenmiştir. Ayrıca bu bölümde her alt başlık içeriğine o mekânın veya hattatın müsennâ yazılarıyla ilgili genel değerlendirme içeren bilgiler eklendi.
- 3- Katalog bölümündeki eksik eser bilgileri olabildiği ölçüde tamamlanarak aynı kompozisyonlar a, b, c mantığıyla peş peşe gelecek şekilde kronolojik olarak sıralandırıldı.
- 4- Katalog bölümünde mimarî yapı ve bazı eşyalarda görülen simetrik düzenlemeler yazı çeşitlerine göre müsennâ örnekleri başlığı altında değil, “*Diğer Müsennâ Kompozisyonlar*” olarak ve aynı şekilde “*Müsennâ Algılanan Yazılar*” da ayrı birer başlıkta incelendi.
- 5- “*Tezdeki Müsennâ Örnekleri Toplu Şeması*” bölümüne “*açıklama*” başlığı eklenerek yazıların kompozisyon özellikleri kapsamında bazı değerlendirme ve yorumlar ekleme imkânı oldu.

OSMANLIDAN GÜNÜMÜZE HAT SANATINDA MÜSENNÂ

Betul Sayın

ÖZET

Müsennâ kompozisyonlar çeşitli istif formlarında simetrik denge esas alınarak sağ-sol veya yatay-dikey olarak tasarlanan aynalı yazılardır. Sâde, tedâhüllü, girift, çifte simetrik, çapraz simetrik çeşitleri olan bu istif türünde genellikle sülüs yazı çeşidi kullanılmıştır. Celî dîvânî, kûfi, ma'kılî ve ta'lik yazı çeşitleriyle de örnekleri bulunmaktadır.

Çifte vav, Hû, Hüve'l-Bâkî, Tevekküli alâ Hâlikî ve Fetih Süresi'nin ilk âyeti, İsm-i Nebî (sav), Hz. Ali (ra), Besmele-i Şerîf, Kelime-i Tevhîd ve Esmâ-i Hüsnâ'dan bazı isimler müsennâ kompozisyonlarda çokça yazılmıştır.

Âharlı kâğıt üzerine is mürekkebiyle yazılan levhalara, mimarî yapı kitâbelerine, ibrik, mühür, kapı tokmağı, makas gibi çeşitli eşyalara ulaşılmış ayrıca taş, çini, murakka, tahta veya muşamba üzerinde bazen oyularak veya atlas, kadife kumaşlar üzerine işlenerek de uygulandığı görülmektedir.

Osmanlı'dan günümüze hat sanatında müsennâ istiflerin konu alındığı bu araştırmada aynalı yazıların tarihi seyri, Osmanlı'dan günümüze kadar ulaşılan eserlerdeki gelişimin ortaya konulması ve gruplandırılarak simetri mantığı açısından taşıdığı farklılıkların anlaşılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hat sanatı, istif, müsennâ, aynalı, simetrik tasarım.

MUTHANNA IN ISLAMIC CALLIGRAPHY FROM OTTOMAN TO TODAY

Betul Sayın

ABSTARCT

Muthanna compositions are mirrored designed, from right-left or horizontal-vertical basis. This is based on the symmetrical balance of various forms. This type of composition is either plain, sophisticated, complex, double symmetric or crosswise symmetric. These types of compositions are generally written in the thuluth form of calligraphy. There are also examples with different types of calligraphy such as; celî dîvânî, kûfî, maklî and ta'liq.

Çifte vav, hû, hüvelbaki, tevekküli alâ hâlikî ve Fetih Sûresi'nin ilk âyeti, İsm-i Nebî, Ali (ra), Besmele-i Şerîf, Kelime-i Tevhîd and some names of Asmâ- Al-Husnâ have been written a lot in muthanna compositions.

It was also applied on a special paper treated with egg whites (Âhar) and written with soot ink, architectural building inscriptions, on various items such as: stone, china, wood and waxcloth. Muthanna writings can also be seen as carved on satin or embroidered on velvet fabric.

This study analyses the historical journey of muthanna compositions in the art of calligraphy, from the Ottomans to the present. In this paper it is aimed to reveal the historical course of mirrored writings, the development of the compositions and to categorize various symmetrical compositions to understand their differences.

Keywords: Calligraphy, istif, muthanna, mirrored, symmetrical design, composition.

ÖNSÖZ

Çalışma, tarihsel seyri ile birlikte Osmanlı'dan bugüne kadar ulaşılabilen müsennâ kompozisyonları konu edinmiş bulunmaktadır.

Hat sanatıyla ilgili yapılmış tezlerden bazılarında müsennâ istiflerden kısaca bahsedilmiş olduğu görülmekle birlikte çok zengin bir alanı olmasına karşılık bu konu etrafında ciddi bir araştırmaya rastlanmamış olması danışman hocam ile yaptığımız istişarelerin tesiriyle müsennâyla ilgili çalışma yapılmasına sevk etti.

Müsennâ istifler daha çok levhalarda görülmekle birlikte mimarîde taşa mahkûk kitâbelerde, kalem işi, çini ve alemlerde, kumaş üzerinde tılsımlı gömlelerde, makas sapı, kapı kulpu, mühür ve avize gibi eşyalarda karşımıza çıkmaktadır.

Müsennâ yazılarda istifin ve harflerin kurallarından ziyade kompozisyon ve tasarım kaygısının ön planda olduğu görülmektedir. Çünkü müsennâ istifler, okunaklı yazı olmaktan ziyade sanatlı yazı olma gayesi taşımaktadır. Birçoğunda özellikle dikey harflerle geometrik motifler oluşturularak kompozisyonun güçlendirildiği ve bazen de bir harfe keşide verilerek istifi çevrelediği görülmektedir.

Araştırma süreci boyunca beni motive edip yardım ve desteklerini esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı'ya ve hat çalışmalarımda bana yeni bir bakış açısı kazandıran kıymetli Ali Toy ve Davut Bektaş hocalarıma teşekkür ederim. Metin tercemesinde yardım aldığım Selma Öztürk'e, Arapça imlâ kontrolünde Ahmed Lamem'e, yurt dışı müzelerle irtibat konusunda H. Kübra Fidanboylu'ya, yabancı kaynaklardan istifadede Yasemin Sönmez ve Neslihan Özyaşar'a, Zeynep Doğruyol'a ve her zaman bana destek olan aileme teşekkür ederim.

İstanbul 2020

Betul SAYIN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTARCT	V
ÖNSÖZ.....	VI
RESİM LİSTESİ	X
ÇİZİM LİSTESİ.....	XIII
KATALOG LİSTESİ.....	XIV
KISALTMALAR	XIV
TRANSKRİPSYON	XXVII
GİRİŞ	1
1. HAT SANATINDA CELÎ YAZI ve İSTİF	3
1.1. Celî Yazıya Genel Bakış	3
1.2. Hat Sanatında Satır Düzeni	9
1.3. Hat Geleneğinde İstif.....	12
2. HAT SANATINDA MÜSENNÂ	22
2.1. Müsennânın Tanımı ve Tarihçesi	23
2.2. Müsennâ Hatlarda Çokça Seçilen İbareler	33
2.3. Simetri ve Müsennâ.....	37
2.4. Müsennâ Çeşitleri.....	39
2.4.1. Sâde Müsennâ.....	43
2.4.2. Tedâhüllü Müsennâ.....	45
2.4.3. Girift Müsennâ	46
2.4.4. Çifte Simetrik Müsennâ.....	48
2.4.5. Çapraz Simetrik Müsennâ.....	50
2.5. Müsennâ Algılanan Yazılar	51
2.6. Diğer Müsennâ Kompozisyonlar.....	51
2.6. Resim Yazılar ve Müsennâ.....	52
3. MÜSENNÂ YAZILARIYLA ÖNE ÇIKAN BAZI HATTATLAR ve MİMARÎ MEKÂNLAR.....	54

3.1. Müsennâ Yazılarıyla Öne Çıkan Bazı Hattatlar	55
3.1.1. Ali b. Yahya Sûfi (XV. yüzyıl).....	55
3.1.2. Demircikulu Yusuf (ö. 1612)	56
3.1.3. Mustafa Râkım Efendi (ö. 1826)	57
3.1.4. M. Şefik Bey (ö. 1879)	58
3.1.5. Abdülfettah Efendi (ö. 1896)	59
3.1.6. Fehmi Efendi (ö. 1915).....	60
3.1.7. İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1946).....	61
3.1.8. Hamit Aytaç (ö. 1982)	64
3.1.9. Emin Barın (ö. 1987)	65
3.2. Müsennâ Yazılarıyla Öne Çıkan Bazı Mimarî Mekânlar.....	67
3.2.1. Bursa Ulu Camii (1399)	67
3.2.2. Edirne Eski Camii (1414)	69
3.2.3. Edirne Üç Şerefeli Camii (1447)	70
3.2.4. Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (1478).....	71
3.2.5. Topkapı Sarayı (1478).....	73
3.2.6. Kılıç Ali Paşa Camii (1580)	77
3.2.7. Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi (1818).....	79
3.2.8. Sultan Reşat Türbesi (1912)	80
3.2.9. Şişli Camii (1946).....	82
4. OSMANLIDAN GÜNÜMÜZE MÜSENNÂ (Katalog).....	84
4.1. Yazı Çeşitlerine Göre Müsennâ Örnekleri	85
4.1.1. Sülüs ve Celîsi	85
4.1.2. Celî Divânî.....	429
4.1.3. Ma'kılî	446
4.1.3. Ta'lik ve Celîsi	462
4.1.4. Kûfî	479
4.1.5. Muhakkak	492
4.1.6. Diğer Yazı Çeşitleri	498
4.2. Müsennâ Algılanan Yazılar	510
4.3. Diğer Müsennâ Kompozisyonlar.....	529

4.4. Hattat İmzalarında Müsennâ	547
4.5. Tezdeki Müsennâ Örnekleri Toplu Şeması	551
DEĞERLENDİRME	601
SONUÇ.....	607
KAYNAKÇA	608
DİZİN	616
ESER RAPORU	618
ÖZGEÇMİŞ.....	626

RESİM LİSTESİ

R. 1 Kazasker M. İzzet Efendi'nin Ayasofya'daki Celî Sülüs Zerendûd Eseri: <i>Hüseyn</i> (ra) . 7	7
R. 2 Şevki Efendi'nin Sülüs-Nesih Hurûfât Koltuklu Meşk Kıt'ası..... 11	11
R. 3 Hulûsi Yazgan'ın Celî Ta'lik Bir Eseri: <i>Bakara 2/137</i> 13	13
R. 4 Eyüp Zal Mahmut Paşa Medresesinde Pir Ahmed Edirnevî Türbe Kapısındaki Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Taşa Mahkûk Eseri: <i>İsrâ 17/14</i> 14	14
R. 5 Sami Efendi'nin Celî Sülüs Zerendûd Bir Eseri: <i>Yusuf 12/64</i> 15	15
R. 6 Şevki Efendi'nin Sülüs Oklu Besmelesi 16	16
R. 7 Bâb-1 Hümâyûn Dış Cephesinde Mustafa Râkım'ın Taşa Mahkûk Sultan II. Mahmud Tuğrası 17	17
R. 8 Şehzadebaşı Camii Hariminde Ma'kılî Bir Kompozisyon: <i>Sübhânallah</i> 19	19
R. 9 Kazasker M. İzzet Efendi'nin Ayasofya Camii'nde Celî Sülüs Kubbe Yazısı 20	20
R. 10 M. Şefik Bey'in Çiçek Formunda Bir İstifi 21	21
R. 11 VI. – IX. Yüzyıllarına Ait Bir Kumaş Parçasındaki Kûfi Müsennâ: <i>Hasbiyallah</i> 25	25
R. 12 Zeynüddin Mahmud'un İki Renkli Uygulanmış Sülüs Satırı..... 26	26
R. 13 Konya Karatay Medresesi Üçgen Pandantiflerdeki Ma'kılî Düzenleme 27	27
R. 14 İsfahan Cuma Mescidi Kuzeybatı Eyvanı Ma'kılî Müsennâ Düzenlemeler 28	28
R. 15 Mardin Zinciriye Medresesi Taç Kapısındaki Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe 29	29
R. 16 Menyel Kasrı Mescidi Harimindeki Celî Sülüs Müsennâ Çini Levhalar..... 30	30
R. 17 Edirnekapı Mezarlığı Ünver Ailesine Ait Kabristandaki Mezartaşları 35	35
R. 18 Hamit Aytaç'ın Çeşitli Müsennâ İstiflerinden Oluşan Bir Levhası 39	39
R. 19 İstanbul Fatih Camii'nde Ali b. Yahya Sûfi'nin Celî Sülüs İnşa Kitâbesi..... 55	55
R. 20 İ. Hakkı Altunbezer'in Celî Sülüs Müsennâ Besmelesinin Yazı Kalıbı 63	63
R. 21 İ. Hakkı Altunbezer'in Yazı Kalıbında Sülüs İle Müsennâ Ketebesi 63	63
R. 22 Edirne Eski Camii İç Mekân Görünümü..... 69	69
R. 23 Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi Mihrap Cephesinden Bir Görünüm 73	73
R. 24 TSM Bâb-1 Hümâyûn İç Cephesi 74	74
R. 25 TSM Ağalar Camii İç Mekân..... 75	75
R. 26 TSM IV. Avlu'dan Bir Görünüm..... 76	76
R. 27 Kılıç Ali Paşa Camii Cümle Kapısı..... 77	77
R. 28 Fatih Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi..... 79	79
R. 29 Eyüp Sultan Reşat Türbesi 81	81
R. 30 Şişli Camii Cümle Kapısı..... 83	83

R. 31 Fatih Tercüman Yunus Camii Haziresinde Bir Mezartaşı.....	136
R. 32 Gözcübaba Haziresindeki Bir Mezartaşı.....	137
R. 33 Gözcübaba Haziresindeki Bir Mezartaşı.....	138
R. 34 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon/ Bursa Ulu Camii	142
R. 35 Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Bursa Ulu Camii.....	144
R. 36 Mihrap Yazısı / Bursa Orhangazi Camii	146
R. 37 Celî Sülüs-Ma’kılî Müsennâ / Bursa Ulu Camii	147
R. 38 Kâbe-i Muazzama Örtüsü.....	157
R. 39 Bir Mezartaşı / Beyşehir Vuslat Parkı	173
R. 40 Edirne Üç Şerefeli Camii Müsennâ İstif Bulunan Avlu Revak Kubbesi	178
R. 41 İÜK FY1423, 66v. Nolu Eser.....	191
R. 42 1939 Deprem Sonrası Restorasyondan Sultan II. Bayezîd Camii (Ulu Cami).....	197
R. 43 Amasya Sultan II. Bayezîd Camii Mihrap Cephesi.....	197
R. 44 Celî Sülüs Çifte Vav / Mısır Çarşısı.....	200
R. 45 Kabataş Mehmed Emin Ağa Çeşmesi ve Sebili	204
R. 46 Şeyh Hamdullah Yazı Murakkamından Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	239
R. 47 Eskişehir Şeyh Sücâeddin Veli Türbesi İç Mekânı	242
R. 48 İsmail Zühdî Efendi’nin Bir Eseri	244
R. 49 TİEM 2808 Nolu Hilye-i Şerif	254
R. 50 Derviş İbrahim El Kadîrî’n Hilye-i Şerifi	259
R. 51 TİEM 3105 Nolu Eser	261
R. 52 Abdullah Himi Efendi’nin Sülüs-Nesih İcazetnamesi, <i>Hilye-i Şerif</i>	262
R. 53 1334/1916 Tarihli Bir Eser.....	264
R. 54 Baskı Bir <i>Hilye-i Şerif</i> / Kadırga Sokullu Mehmed Paşa Camii.....	265
R. 55 Mehmet Raşit Efendi’nin Sülüs-Nesih Hilye-i Şerif’i	267
R. 56 TSMK GY506 Nolu Eser	271
R. 57 TİEM 2924 Nolu Eser	272
R. 58 TİEM 2812 Nolu Eser	273
R. 59 TİEM 3184 Nolu Eser	277
R. 60 TİEM 2732 Nolu M. Râkım <i>Hilye-i Şerifi</i>	280
R. 61 Aziz Efendi’nin <i>Hilye-i Şerif’i</i>	281
R. 62 Müsennâ Başlığı Bulunan Bir Mezartaşı / Yahya Efendi Haziresi	286
R. 63 Bir Tekke Levhası	314
R. 64 Nal-i Şerif Levhası	318

R. 65 M. Şefik Bey'in Bir Eseri / Bursa Ulu Camii.....	327
R. 66 Fehmi Efendi'nin Sülüs-Nesih Bir Hilye-i Şerifi.....	354
R. 67 Tekke Levhası	415
R. 68 Halim Özyazıcı'nın Bir Kompozisyonu.....	432
R. 69 SHM 15595 Nolu Eser	451
R. 70 Celf Sülüs-Muhakkak-Kûfî Müsennâ Kompozisyon / Bursa Ulu Camii	479
R. 71 TİEM 3213 Nolu Eser	488
R. 72 İÜK AY6744 Nolu Eser.....	499
R. 73 Konya Hz. Mevlânâ Türbesi İç Mekân	515
R. 75 Ayasofya İmareti Kapısı.....	531
R. 76 XIX. Yüzyıla Ait Makas Örnekleri	542
R. 78 Ali b. Yahya Sûfi'nin Bâb-ı Hümâyûn'daki Taşa Mahkûk Sülüs Müsennâ Ketebesi	548
R. 79 M. Râkım Efendi'nin Nakşidil Valide Sultan Çeşmesindeki Sülüs Müsennâ İmzası	548
R. 80 M. Râkım Efendi'nin SK 00840 Nolu Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası	548
R. 81 TİEM 3487 Nolu Eserdeki 1267/1851 Tarihli Sülüs Müsennâ <i>Hamdi</i> İmzası	548
R. 82 TİEM 3501 Nolu Eserdeki Sülüs Müsennâ <i>Hamdi</i> İmzası	548
R. 83 Arif Bey'in 1303/1886 Tarihli Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası	548
R. 84 Sami Efendi'nin 1303/1886 Tarihli Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası.....	548
R. 84 Muhsinzade M. Rahmi'nin 1360/1941 Tarihli Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası....	549
R. 85 İ. Hakkı Altunbezer'in 1343/1924 Tarihli Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası.....	549
R. 86 İ. Hakkı Altunbezer'in Sülüs Müsennâ İmzası.....	549
R. 87 İ. Hakkı Altunbezer'in SSM 130-0246 Nolu Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası	549
R. 88 Osman Özçay'ın Sülüs Müsennâ İmzası	549
R. 89 Yılmaz Turan'ın Sülüs Müsennâ İmzası.....	549
R. 90 Abdullah Zühdî'nin 1291/1874 Tarihli Eserindeki Sülüs Simetrik Ketebesi	550
R. 91 Abdullah Zühdî'nin 1296/1879 Tarihli Eserindeki Sülüs Simetrik Ketebesi	550
R. 92 1304/1886 Tarihli Eserdeki Sülüs Simetrik <i>Vechî</i> İmzası.....	550

ÇİZİM LİSTESİ

Ç. 1 Sâde Müsennâ Sülüs İle Çifte Vav.....	43
Ç. 2 Sâde Müsennâ Sülüs İle Çifte Vav.....	43
Ç. 3 Tedâhüllü Müsennâ Sülüs İle Çifte Vav	45
Ç. 4 Bâb-1 Hümâyûn İç ve Dış Cephe Müsennâ Kitâbelerin Dikey Harflerinin İncelenmesi	46
Ç. 5 Bâb-1 Hümâyûn İç ve Dış Cephe Müsennâ Kitâbelerin Yatay Harflerinin İncelenmesi	46
Ç. 6 Bâb-1 Hümâyûn İç ve Dış Cephe Müsennâ Kitâbelerin Harekelerinin İncelenmesi	47
Ç. 7 Çifte Müsennâ Sülüs Vav'lar	48
Ç. 8 Çapraz Simetrik Müsennâ Sülüs Vav'lar	50
Ç. 9 Süheyl Ünver'in Sülüs Müsennâ <i>Yâ Fettâh</i> Çizimi	250
Ç. 10 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Hüve'l-Bâkî</i> Çizimi (Hasan Rıza Mezartaşı).....	375
Ç. 11 Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu İncelemesi	382
Ç. 12 Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ Yazı Kalıbı / İstanbul Şişli Camii.....	383

KATALOG LİSTESİ

Katalog No: 1a Celî Sülüs Müsennâ Lafza-ı Celâl / Bursa Ulu Camii.....	85
Katalog No: 1b Celî Sülüs Müsennâ <i>Lafza-ı Celâl</i> / Konya Hz. Mevlâna Türbesi	86
Katalog No: 2 Celî Sülüs-Kûfi-Ma'kılî Müsennâ / Bursa Ulu Camii.....	87
Katalog No: 3 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ Kompozisyonu / Bursa Ulu Camii	88
Katalog No: 4 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	89
Katalog No: 5 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Kompozisyon / Bursa Ulu Camii	90
Katalog No: 6 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ / Bursa Ulu Camii.....	91
Katalog No: 7 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	92
Katalog No: 8 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	93
Katalog No: 9 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	94
Katalog No: 10 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	95
Katalog No: 11 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	96
Katalog No: 12 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	97
Katalog No: 13 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	98
Katalog No: 14 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	99
Katalog No: 15 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	100
Katalog No: 16 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii	101
Katalog No: 17 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	102
Katalog No: 18 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	103
Katalog No: 19 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii	104
Katalog No: 20 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii	105
Katalog No: 21 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	106
Katalog No: 22a/1 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	107
Katalog No: 22a/2 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ	108
Katalog No: 22b Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi	109
Katalog No: 23/1 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	110
Katalog No: 23/2 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi.....	111
Katalog No: 24a/1 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	112
Katalog No: 24a/2 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi.....	113
Katalog No: 24b Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi	114
Katalog No: 25/1 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	115
Katalog No: 25/2 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi.....	116
Katalog No: 26/1 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	117
Katalog No: 26/2 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi.....	118
Katalog No: 27/1 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	119

Katalog No: 27/2 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi.....	120
Katalog No: 28/1 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	121
Katalog No: 28/2 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi.....	122
Katalog No: 29/1 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	123
Katalog No: 29/2 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi.....	124
Katalog No: 30 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	125
Katalog No: 31 Celî Sülüs Müsennâ “ <i>Yâ Mennân</i> ” / Bursa Ulu Camii.....	126
Katalog No: 32 Celî Sülüs Müsennâ “ <i>Yâ Sulţân</i> ” / Bursa Ulu Camii.....	127
Katalog No: 33 Celî Sülüs Müsennâ “ <i>Yâ Deyyân</i> ” / Bursa Ulu Camii.....	128
Katalog No: 34 Celî Sülüs Müsennâ “ <i>Yâ Muhtâr</i> ” / Bursa Ulu Camii.....	129
Katalog No: 35 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii.....	130
Katalog No: 36 Celî Sülüs Müsennâ Vav’lar / Bursa Ulu Camii	131
Katalog No: 37 Vav’ların İçindeki Müsennâ İbâre / Bursa Ulu Camii.....	132
Katalog No: 38a Celî Sülüs Müsennâ <i>Hû</i> / Bursa Ulu Camii	133
Katalog No: 38b Celî Sülüs Müsennâ <i>Hû</i> , Konya Hz. Mevlânâ Türbesi.....	134
Katalog No: 38c Celî Sülüs Müsennâ <i>Hû</i> / İstanbul Yeni Camii.....	135
Katalog No: 38d Celî Sülüs Müsennâ <i>Hû</i> / Fatih Tercüman Yunus Camii Haziresi	136
Katalog No: 38e/1 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Hû Allah</i> / İstanbul Gözcübaba Haziresi	137
Katalog No: 38e/2 Celî Sülüs Müsennâ <i>Hû Allah</i>	138
Katalog No: 38f Celî Sülüs Müsennâ: <i>Hû</i> / Merkezefendi Haziresi.....	139
Katalog No: 38g Celî Sülüs Müsennâ: <i>Hû</i>	140
Katalog No: 38h Savaş Çevik’in Müsennâ Kompozisyonu, <i>Hû</i>	141
Katalog No: 39a Celî Sülüs Müsennâ / Bursa Ulu Camii.....	143
Katalog No: 39b Celî Sülüs Müsennâ / Bursa Ulu Camii.....	145
Katalog No: 39c Müsennâ Mihrap Yazısı / Bursa Orhangazi Camii.....	146
Katalog No: 40a Celî Sülüs-Ma’kılî Müsennâ / Bursa Ulu Camii.....	148
Katalog No: 40b Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> / Bursa Ulu Camii	149
Katalog No: 40c/1 Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> / Bursa Ulu Camii	150
Katalog No: 40c/2 Sultan III. Ahmed’in Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	151
Katalog No: 40c/3 Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> / İstanbul Yıldız Camii.....	152
Katalog No: 40c/4 Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> Yazı Kalıbı	153
Katalog No: 40d Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> / Cem Sultan Türbesi.....	154
Katalog No: 40e Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> / Bursa Şehzade Mahmud Türbesi .	155
Katalog No: 40f Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi.....	156
Katalog No: 40g Abdullah Zühdi’nin Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	157
Katalog No: 40h/1 Hayreddin Efendi’nin Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	158
Katalog No: 40h/2 Emin Dede’nin Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	159
Katalog No: 40h/3 Hamit Aytaç’ın Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	160

Katalog No: 40ı/1 İ. Hakkı Altunbezer'in Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	161
Katalog No: 40ı/2 Halim Özyazıcı'nın Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	162
Katalog No: 40ı/3 Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	163
Katalog No: 40i Feyheman Duran'ın Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	164
Katalog No: 40j Mehmet Ekrem'in Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	165
Katalog No: 40k Bursa Yıldırım Camii Mihrabındaki Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele</i>	166
Katalog No: 40l Bursa Yıldırım Camii Duvarlarındaki Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele</i>	167
Katalog No: 40m Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i>	168
Katalog No: 40n Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i>	169
Katalog No: 40o Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i>	170
Katalog No: 40ö Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i>	171
Katalog No: 41 Celî Sülüs Müsennâ Mihrap Yazısı / Bursa Yeşil Camii	172
Katalog No: 42 Celî Sülüs Müsennâ <i>Allah El Bâkî</i> / Beyşehir Vuslat Parkı	173
Katalog No: 43 Celî Sülüs Müsennâ Mihrap Yazısı / Edirne Muradiye Camii.....	174
Katalog No: 44 Celî Sülüs Müsennâ Madalyon / Edirne Üç Şerefeli Camii	175
Katalog No: 45a Celî Sülüs Müsennâ Madalyon / Edirne Üç Şerefeli Camii	176
Katalog No: 45b Celî Sülüs Müsennâ <i>Bakara 2/201</i> / İstanbul Murad Paşa Camii	177
Katalog No: 46a Celî Sülüs Müsennâ <i>Saff 61/13</i> / Edirne Üç Şerefeli Camii	178
Katalog No: 46b Celî Sülüs Müsennâ Madalyon: <i>Saff, 13</i> / TSM Bâb-1 Hümâyûn	179
Katalog No: 46c Şeyh Hamdullah Yazı Murakkamından Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	180
Katalog No: 46d Behçet Arabî'nin Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu: <i>Saff, 61/13</i>	181
Katalog No: 46e Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon, <i>Saff, 13</i>	182
Katalog No: 47 Celî Sülüs Müsennâ / Manisa Anamur Kalesi.....	183
Katalog No: 48 Celî Sülüs Müsennâ Minber Yazısı / Balıkesir Zağnos Paşa Camii	184
Katalog No: 49a/1 Celî Sülüs Müsennâ Madalyon / İstanbul Mahmud Paşa Camii	185
Katalog No: 49a/2 Celî Sülüs Müsennâ Madalyon / İstanbul Yahya Efendi Camii.....	186
Katalog No: 49a/3 Yavuz Sultan Selim'in Mührü.....	187
Katalog No: 49b Bir Yazmadaki Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	188
Katalog No: 49c Celî Sülüs Müsennâ / İstanbul Laleli Camii.....	189
Katalog No: 49d Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	190
Katalog No: 50 Sülüs Müsennâ <i>İlâhî ve Hallâkî</i>	191
Katalog No: 51 Sülüs Müsennâ İstif / Bursa Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi	192
Katalog No: 52/1 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe (Ali b. Yahya Sûfi) / TSM Bâb-1 Hümâyûn	193
Katalog No: 52/2 Celî Sülüs Müsennâ Müsennâ Kitâbe (A.fettah Efendi) / TSM Bâb-1 Hümâyûn.....	194
Katalog No: 53 Celî Sülüs Müsennâ Madalyon: <i>Ketebe</i> / TSM Bâb-1 Hümâyûn	195
Katalog No: 54 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe/ TSM Hazine I. Odası.....	196
Katalog No: 55a Celî Sülüs Çifte Vav / Amasya Sultan II. Bayezid Camii	198

Katalog No: 55b Celî Sülüs Çifte Vav / TSM Ağalar Camii.....	199
Katalog No: 55c 1943'te Mısır Çarşısı, Celî Sülüs Çifte Vav.....	200
Katalog No: 55d Sultan II. Mustafa'nın Celî Sülüs Çifte Vavı.....	201
Katalog No: 55e/1 Celî Sülüs Çifte Vav Sarkıtı / TSM III. Ahmed Kütüphanesi.....	202
Katalog No: 55e/2 Celî Sülüs Çifte Vav Sarkıtı / Hekimoğlu Ali Paşa Camii.....	203
Katalog No: 55f Çifte Vav / Kabataş Mehmed Emin Ağa Çeşmesi ve Sebili.....	204
Katalog No: 55g Celî Sülüs Çifte Vav	205
Katalog No: 55h Süheyl Ünver'in Sülüs Çifte Vavı	206
Katalog No: 55ı Celî Sülüs Çifte Vav / Edirne Eski Camii.....	207
Katalog No: 55i Celî Sülüs Çifte Vav	208
Katalog No: 55j Celî Sülüs Dörtlü Vav / TSM Ağalar Camii	209
Katalog No: 55k Celî Sülüs Dörtlü Vav / TSM Ağalar Camii	210
Katalog No: 55l Celî Sülüs Sekizli Vav / TSM Ağalar Camii	211
Katalog No: 55m Celî Sülüs Sekizli Vav / TSM IV. Avlu	212
Katalog No: 55n Celî Sülüs Sekizli Vav	213
Katalog No: 56a/1 Celî Sülüs Müsennâ <i>Yâ Hayyu'l-Kayyûm</i> / Bursa Yiğit Köhne Camii..	214
Katalog No: 56a/2 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Bursa Ulu Camii	215
Katalog No: 56b/1 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ.....	216
Katalog No: 56b/2 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ.....	217
Katalog No: 56b/3 Celî Sülüs Müsennâ / Bursa Hoca Alizade Camii.....	218
Katalog No: 57 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe / Geyve Sultan II. Beyazıt Köprüsü.....	219
Katalog No: 58/1 Celî Sülüs Müsennâ, <i>Rahman/26</i> / Bursa Mükrim Hatun Türbesi	220
Katalog No: 58/2 Celî Sülüs Müsennâ, <i>Rahman/26</i> / Bursa Şirin Hatun Türbesi	221
Katalog No: 59a Celî Sülüs Müsennâ <i>İsrâ 17/84</i> / Bursa Gülruh Hatun Türbesi	222
Katalog No: 59b/1 Celî Sülüs Müsennâ: <i>İsrâ 17/84</i> / Bursa Orhangazi Camii	223
Katalog No: 59b/2 Celî Sülüs Müsennâ: <i>İsrâ 17/84</i> / Bursa Ulu Camii.....	224
Katalog No: 59b/3 Celî Sülüs Müsennâ: <i>İsrâ 17/84</i> / Bursa İshak Paşa Camii.....	225
Katalog No: 59b/4 Celî Sülüs Müsennâ: <i>İsrâ 17/84</i>	226
Katalog No: 59b/5 Celî Sülüs Müsennâ: <i>İsrâ 17/84</i>	227
Katalog No: 59c Celî Sülüs Müsennâ: <i>İsrâ 17/84</i>	228
Katalog No: 60 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi	229
Katalog No: 61 Celî Sülüs Müsennâ: <i>El Bedi'</i> / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi	230
Katalog No: 62/1 Celî Sülüs Müsennâ İstif / Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi	231
Katalog No: 62/2 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe / İstanbul Zeynep Sultan Camii	232
Katalog No: 62/3 İ. Hakkı Altunbezer'in Celî Sülüs Müsennâ Eskizi	233
Katalog No: 63 Celî Sülüs Müsennâ Madalyon / İstanbul Hadim İbrahim Paşa Camii	234
Katalog No: 64 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Hive'l-Bâkî Es-Şamed</i> / İstanbul Ayasofya Camii .	235
Katalog No: 65/1 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe / İstanbul Kılıç Ali Paşa Camii.....	236

Katalog No: 65/2 Davut Bektaş'ın Celî Sülüs Müsennâ İstifi	237
Katalog No: 66 Bir Yazmadaki Sülüs-Kûfî Müsennâ Kompozisyon	238
Katalog No: 67 Şeyh Hamdullah Yazı Murakkamdan Sülüs Müsennâ: <i>Mehmed Hân</i>	240
Katalog No: 68 Şeyh Hamdullah Yazı Murakkamdan Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Allah El Bâkî</i> ..	241
Katalog No: 69 Celî Sülüs Müsennâ / TSM Ağalar Camii	243
Katalog No: 70 Bir Yazmadaki Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Hâfız</i> (cc).....	244
Katalog No: 71a Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe / İstanbul Ayşe Kadın Çeşmesi.....	245
Katalog No: 71b/1 Müsennâ Kitâbe / Fatih Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi	246
Katalog No: 71b/2 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Enbiya 21/30</i>	247
Katalog No: 71c Celî Sülüs Müsennâ: <i>Enbiya/30</i> / Şişli Camii.....	248
Katalog No: 72a/1 Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Fettâh</i> / Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi.....	249
Katalog No: 73a/2 Kapı Tokmağı / Üsküdar Selimiye Camii	250
Katalog No: 72b Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Fettâh</i> (cc)	251
Katalog No: 72c/1 Müsennâ Esmâ: <i>Yâ Fettah</i> / Edirne Eski Camii	252
Katalog No: 72c/2 Müsennâ <i>Yâ Fettah</i> (cc)	253
Katalog No: 72d Sülüs Müsennâ: " <i>Yâ Fettâh</i> " (cc)	255
Katalog No: 72e Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Fettâh</i>	256
Katalog No: 73a Sülüs Müsennâ <i>İsm-i Nebî (sav)</i> / Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi.....	257
Katalog No: 73b Şadırvanı Alemleri / İstanbul Ayasofya Camii.....	258
Katalog No: 73c Sülüs Müsennâ <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	260
Katalog No: 73d Sülüs Müsennâ <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	261
Katalog No: 73e Abdullah H. Efendi'nin Sülüs-Nesih İcazetnamesindeki Müsennâ <i>İsm-i Nebî</i>	262
Katalog No: 73f Celî Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	263
Katalog No: 73g Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	264
Katalog No: 73h Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	266
Katalog No: 73i Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	267
Katalog No: 73j Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	268
Katalog No: 73k Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	269
Katalog No: 73l Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	270
Katalog No: 73m Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	271
Katalog No: 73n Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	272
Katalog No: 73o Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	273
Katalog No: 73p Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	274
Katalog No: 73q Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i>	275
Katalog No: 74 Mehmed Râsim'in Celî Sülüs Müsennâ Bir Kompozisyonu.....	276
Katalog No: 75 Veliyyüddin Efendi'nin Sülüs Müsennâ Kompozisyonu.....	277
Katalog No: 76 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe / Cezayirli Kaptan Hasan Paşa Çeşmesi	278
Katalog No: 77 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Konya Hz. Mevlâna Semahanesi	279

Katalog No: 78/1 Sülüs Müsennâ Esmâ	280
Katalog No: 78/2 Sülüs Müsennâ Esmâ	281
Katalog No: 79a Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i>	282
Katalog No: 79b Ma'kîlî-Sülüs Müsennâ: " <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> "	283
Katalog No: 79c Sülüs Müsennâ Tekke Levhası.....	284
Katalog No: 79d Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i>	285
Katalog No: 80 Sülüs Müsennâ: <i>Allah El Bâkî</i>	286
Katalog No: 81a/1 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	287
Katalog No: 81a/2 Celî Sülüs Müsennâ, <i>Fetih 48/1</i>	288
Katalog No: 81b/1 Abdullah Zühdi'nin Müsennâ Kompozisyonu: <i>Fetih/1</i>	289
Katalog No: 81b/2 Hamit Aytac'ın Müsennâ Kompozisyonu: <i>Fetih/1</i>	290
Katalog No: 81c/1 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Fetih/1</i>	291
Katalog No: 81c/2 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Fetih/1</i>	292
Katalog No: 81c/3 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Fetih/1</i>	293
Katalog No: 82 Sülüs Müsennâ: <i>Mâşâallah</i>	294
Katalog No: 83 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Yâ 'Alî</i>	295
Katalog No: 84a/1 Celî Sülüs Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav) Yâ 'Alî (ra)</i>	296
Katalog No: 84a/2 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	297
Katalog No: 84b M. Şefik Bey'in Celî Sülüs Müsennâ Eseri.....	298
Katalog No: 84c Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	299
Katalog No: 84d Müsennâ Tekke Levhası	300
Katalog No: 84e Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	301
Katalog No: 84f Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	302
Katalog No: 84g Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	303
Katalog No: 84h Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	304
Katalog No: 83b/1 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Ali (ra)</i>	305
Katalog No: 83b/2 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Ali (ra)</i>	306
Katalog No: 83c Bektâşî Tekke Levhası, <i>Ali (ra)</i>	307
Katalog No: 83d Çırçırılı Ali Efendi'nin Müsennâ Eseri: <i>Ali (ra)</i>	308
Katalog No: 83e Aziz Efendi'nin Müsennâ Eseri: <i>Ali (ra)</i>	309
Katalog No: 83f Aziz Efendi'nin Müsennâ Eseri: <i>Ali (ra)</i>	310
Katalog No: 83g Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon, <i>Ali (ra) / Edirne Eski Camii</i>	311
Katalog No: 83h Hasan Hüsnü Efendi'nin Müsennâ Eseri	312
Katalog No: 83i Sülüs Müsennâ Kompozisyon: <i>Ali (ra)</i>	313
Katalog No: 83i Sülüs-Ta'lik Müsennâ Kompozisyon.....	314
Katalog No: 85/1 M. Rakım'ın Celî Sülüs Müsennâ İstifi	315
Katalog No: 85/2 Celî Sülüs Müsennâ / Mısır Menyel Kasrı.....	316
Katalog No: 86a M. Râkım'ın Celî Sülüs Müsennâ Eseri.....	317

Katalog No: 86b Sülüs Müsennâ Kompozisyon	318
Katalog No: 87 M. Recâi Halifezade'nin Celî Sülüs Müsennâ Eseri	319
Katalog No: 88 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	320
Katalog No: 89 Celî Sülüs Müsennâ Tâc-1 Şerif.....	321
Katalog No: 90 TİEM 3487 Nolu Celî Sülüs Müsennâ Eser.....	322
Katalog No: 91 Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyon	323
Katalog No: 92 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Allah Hû</i> / Bursa Ulu Camii	324
Katalog No: 93/1 Celî Sülüs Müsennâ Detayı / Bursa Ulu Camii.....	325
Katalog No: 93/2 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	326
Katalog No: 94 Celî Sülüs Müsennâ Detayı / Bursa Ulu Camii	328
Katalog No: 95 Celî Sülüs Müsennâ Detayı / Bursa Ulu Camii	329
Katalog No: 96/1 Celî Sülüs Müsennâ Detayı / Bursa Ulu Camii.....	330
Katalog No: 96/2 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Kelime-i Tevhid</i>	331
Katalog No: 97/1 Celî Sülüs Müsennâ Minber Yazısı / Bursa Orhangazi Camii	332
Katalog No: 97/2 Celî Sülüs Müsennâ Minber Yazısı / Bursa Hoca Alizâde Camii.....	333
Katalog No: 98/1 M. Şefik Bey'in Celî Sülüs Müsennâ Eseri	334
Katalog No: 98/2 M. Şefik Bey'in Celî Sülüs Müsennâ Eseri	335
Katalog No: 98/3 Celî Sülüs Müsennâ Bir Camaltı Levhası	336
Katalog No: 99 Sami Efendi'nin Müsennâ İstifi, <i>Hadis-i Şerif</i>	337
Katalog No: 100 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	338
Katalog No: 101 Sami Efendi'nin Celî Sülüs Müsennâ İstifi.....	339
Katalog No: 102 Bakkal Arif Efendi'nin Celî Müsennâ İstifi: <i>Hûd 11/88</i>	340
Katalog No: 103/1 Bakkal Arif Efendi'nin Celî Sülüs Müsennâ İstifi.....	341
Katalog No: 103/2 Emin Dede'nin Celî Sülüs Müsennâ İstifi: <i>Nûr 24/35</i>	342
Katalog No: 103/3 Kâmil Akdik'in Baskı Kalıbı: <i>Nûr/35</i>	343
Katalog No: 104 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Ya Hâfız</i>	344
Katalog No: 105a Çarşambalı Arif Bey'in Müsennâ İstifi: <i>Mülk/1</i>	345
Katalog No: 105b Sülüs Müsennâ: <i>Mülk 67/1</i>	346
Katalog No: 106 Bakkal Arif Efendi'nin Müsennâ İstifi.....	347
Katalog No: 107 Ömer Fâik Efendi'nin Müsennâ İstifi: <i>Yâsin/58</i>	348
Katalog No: 108/1 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	349
Katalog No: 108/2 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	350
Katalog No: 109/1 İÜK AY6531 Nolu Sülüs Müsennâ Eser	351
Katalog No: 109/2 Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Kerîm Yâ Fettâh</i> / Mısır Menyel Kasrı Mescidi....	352
Katalog No: 109/3 Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Fettâh</i>	353
Katalog No: 110 Hilye-i Şerif'teki Müsennâ Kompozisyonlar	355
Katalog No: 111 Yusuf Resâ'nın Celî Sülüs Müsennâ Eseri.....	356
Katalog No: 112 Yusuf Resâ'nın Müsennâ Eseri.....	357

Katalog No: 113 M. Bahâî'nin Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu.....	358
Katalog No: 114/1 Fehmi Efendi'nin Celî Sülüs Müsennâ İstifi.....	359
Katalog No: 114/2 Fehmi Efendi'nin Celî Sülüs Müsennâ İstifi.....	360
Katalog No: 115 Süleyman Vasfî Efendi'nin Celî Sülüs Müsennâ Eseri: <i>Edeb Yâ Hû</i>	361
Katalog No: 116 Hayâl-i Cedîd Gazetesinin Sülüs Müsennâ Başlığı.....	362
Katalog No: 117 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Sa'd 38/50</i> / İstanbul Sultan Reşat Türbesi	363
Katalog No: 118 Muhsinzade M. Rahmî'nin Celî Sülüs Müsennâ Bir Eseri	364
Katalog No: 119a Kâmil Akdik'in Sülüs Müsennâ Eseri: <i>Hüve'l-Hayyu'l-Kayyûm</i>	365
Katalog No: 119b Davut Bektaş'ın Sülüs Müsennâ Eseri: <i>Hüve'l-Hayyu'l-Kayyûm</i>	366
Katalog No: 120a İ. Hakkı Altunbezer'in Celî Sülüs Müsennâ İstifi: <i>Yâ Şâfi</i> (cc)	367
Katalog No: 120b Celî Sülüs Müsennâ: <i>Yâ Şâfi</i> (cc).....	368
Katalog No: 121a İ. Hakkı Altunbezer'in Celî Sülüs Müsennâ İstifi: <i>Hüve'l-Bâkî</i>	369
Katalog No: 121b Ekrem Hakkı Ayverdi Mezartaşı / Merkezefendi Haziresi	370
Katalog No: 121c/1 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Hüve'l-Bâkî</i>	371
Katalog No: 121c/2 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Hüve'l-Bâkî</i> / Edirne Sakızağacı Mezarlığı.....	372
Katalog No: 121d Celî Sülüs Müsennâ: <i>Hüve'l-Bâkî</i> / Edirnekapı Şehitliği	373
Katalog No: 121e Celî Sülüs Müsennâ: <i>Hüve'l-Bâkî</i> / Aşîyan Mezarlığı	374
Katalog No: 121f Mustafa Parıldar'ın Celî Sülüs Müsennâ Bir Eskizi, " <i>Hüve'l-Bâkî</i> "	376
Katalog No: 122 İ. Hakkı Altunbezer'in Celî Sülüs Müsennâ İstifi: <i>Beyyine/3</i>	377
Katalog No: 123 İ. Hakkı Altunbezer'in Müsennâ İstifi: <i>Hadîd/3</i>	378
Katalog No: 124 İ. Hakkı Altunbezer'in Sülüs Müsennâ Eskizi	379
Katalog No: 125 İ. Hakkı Altunbezer'in Sülüs Müsennâ Bir Eskizi	380
Katalog No: 126/1 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe: <i>Tevbe 9/18</i> / İstanbul Şişli Camii	381
Katalog No: 126/2 Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ İstifi: <i>Tevbe/18</i>	384
Katalog No: 126/3 Hüseyin Öksüz'ün Celî Sülüs Müsennâ Eseri: <i>Tevbe/18</i>	385
Katalog No: 127 Behçet Arabî'nin Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu.....	386
Katalog No: 128 Behçet Arabî'nin Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu.....	387
Katalog No: 129a/1 Halim Efendi'nin Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu: <i>Hiç</i>	388
Katalog No: 129a/2 Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu: <i>Hiç</i>	389
Katalog No: 129b Davut Bektaş'ın Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu: <i>Hiç</i>	390
Katalog No: 130 Bekir Pekten'in Sülüs Müsennâ Eseri: <i>Hayy Allah</i>	391
Katalog No: 131 Halim Efendi'nin Celî Sülüs Müsennâ Eseri	392
Katalog No: 132 Halim Efendi'nin Celî Sülüs Müsennâ Eseri.....	393
Katalog No: 133 Behçet Arabî'nin Müsennâ Kompozisyonu: <i>Enbiya/69</i>	394
Katalog No: 134a Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu.....	395
Katalog No: 134b Tekke Levhası: <i>Meded Yâ Ali (ra)</i>	396
Katalog No: 135 Ataürk'ün Saati	397
Katalog No: 136 Hamit Aytaç'ın Sülüs-Kûfî Müsennâ Kompozisyonu.....	398

Katalog No: 137 Hasan Çelebi'nin Celî Sülüs Müsennâ İstifi	399
Katalog No: 138 Celî Sülüs Müsennâ İstif / Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Vezir) Camii	400
Katalog No: 139 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Lâ ilahe illallah</i> / Vezir Camii	401
Katalog No: 140 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Muhammedun Resulullah</i> / Vezir Camii	402
Katalog No: 141 Davut Bektaş'ın Celî Sülüs Müsennâ Eskizi, "Yâ Hakk" (cc)	403
Katalog No: 142 Osman Özçay'ın Celî Sülüs Müsennâ "İkra'" Kompozisyonu	404
Katalog No: 143 Celî Sülüs Müsennâ: "Yâ Vedûd" (cc)	405
Katalog No: 144 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Yâsîn 36/40</i>	406
Katalog No: 145 Yılmaz Turan'ın Celî Sülüs Müsennâ İstifi.....	407
Katalog No: 146 Celî Sülüs Müsennâ: <i>Osman (ra)</i> / Edirne Eski Camii	408
Katalog No: 147 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ: "Yâ Hâdîr" / Edirne Eski Camii	409
Katalog No: 148 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ: "Ya 'Alîm" / Edirne Eski Camii	410
Katalog No: 149 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ "Yâ Burhân" / Edirne Eski Camii	411
Katalog No: 150/1 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	412
Katalog No: 150/2 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	413
Katalog No: 151/1 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon: 'Ali (ra)	414
Katalog No: 151/2 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon: 'Ali (ra)	415
Katalog No: 152 Sülüs-Ta'lik Müsennâ Kompozisyonu	416
Katalog No: 153 Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	417
Katalog No: 154 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	418
Katalog No: 155 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	419
Katalog No: 156 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	420
Katalog No: 157 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	421
Katalog No: 158 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	422
Katalog No: 159 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	423
Katalog No: 160 Sülüs Müsennâ Kompozisyon: "Gelincik Çiçeği".....	424
Katalog No: 161 Sülüs Müsennâ Kompozisyon.....	425
Katalog No: 162 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	426
Katalog No: 163 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon	427
Katalog No: 164 Müsennâ Kompozisyon.....	428
Katalog No: 165 Celî Divnânî Müsennâ İstifli Bir Mühür	429
Katalog No: 166 Arif Hikmet Bey'in Celî Divnânî Müsennâ Kartvizit Kompozisyonu.....	430
Katalog No: 167 Celî Divnânî Müsennâ <i>Yeni Kitâb Mecmua Yazısı</i>	430
Katalog No: 168 Süreyyâ Bey'in Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu	431
Katalog No: 169 Halim Özyazıcı'nın Celî Divânî Müsennâ Kompozisyonu.....	432
Katalog No: 170 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: <i>Yâ Allah</i> (cc)	433
Katalog No: 171 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: <i>Bârekallah</i>	434
Katalog No: 172 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu	435

Katalog No: 173 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: <i>Elhamdulillah</i> ...	436
Katalog No: 174a Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: <i>Besmele-i Şerif</i>	437
Katalog No: 174b Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: <i>Besmele-i Şerif</i>	438
Katalog No: 175 Hamit Aytaç'ın Müsennâ Kompozisyonu	439
Katalog No: 176 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: <i>Bismillah</i>	440
Katalog No: 177 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: <i>Yâ Muîn (cc)</i>	441
Katalog No: 178 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu	442
Katalog No: 179 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: <i>Rahîm (cc)</i>	443
Katalog No: 180/1 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu	444
Katalog No: 180/2 Savaş Çevik'in Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu	445
Katalog No: 181 Ma'kilî Müsennâ: <i>İsm-i Nebî (sav)</i> / İstanbul Şehzade Mehmet Türbesi .	446
Katalog No: 182a Ma'kilî Müsennâ <i>Kelime-i Tevhid</i> / İstanbul Rüstempaşa Camii.....	447
Katalog No: 182b Ma'kilî Müsennâ Kompozisyon.....	448
Katalog No: 182c Seyyid Mustafa'nın Müsennâ Kompozisyonu	449
Katalog No: 182d Ma'kilî Müsennâ: <i>Kelime-i Tevhid</i>	450
Katalog No: 182e Ma'kilî Müsennâ: <i>Kelime-i Tevhid</i>	451
Katalog No: 183 Ma'kilî Müsennâ Kompozisyon.....	452
Katalog No: 184 Mehmet İzzet'in Ma'kilî Müsennâ Kompozisyonu.....	453
Katalog No: 185 Mehmet İzzet'in Ma'kilî Müsennâ Kompozisyonu.....	454
Katalog No: 186a Hüsrev Subaşı'nın Ma'kilî Müsennâ Kompozisyonu.....	455
Katalog No: 186b Ma'kilî Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i>	456
Katalog No: 186c Ma'kilî Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i>	457
Katalog No: 187 Ali Toy'un Ma'kilî Müsennâ Kompozisyonu	458
Katalog No: 188 Ali Toy'un Ma'kilî Müsennâ Kompozisyonu	459
Katalog No: 189 Ma'kilî Müsennâ Kompozisyon.....	452
Katalog No: 190 TİEM 3053 Nolu Ma'kilî Müsennâ Eser.....	452
Katalog No: 191 M. Şefik Bey'in Celî Ta'lik Müsennâ Kompozisyonu, <i>Nûr 24/35</i>	462
Katalog No: 192 Ta'lik Müsennâ Tuğra.....	463
Katalog No: 193 Hulûsi Yazgan'ın Celî Ta'lik Müsennâ Kompozisyonu	464
Katalog No: 194 Ta'lik Müsennâ Kompozisyon.....	465
Katalog No: 195 Ömer Lütfü'nün Celî Ta'lik Müsennâ Bir Kompozisyonu	466
Katalog No: 196/1 Müsennâ Bir Tekke Levhası	467
Katalog No: 196/2 Müsennâ Bir Tekke Levhası	468
Katalog No: 197 Müsennâ Tekke Levhası	469
Katalog No: 198 Behçet Arabî'nin Celî Ta'lik Müsennâ Kompozisyonu: <i>Hac/27</i>	470
Katalog No: 199a Celî Ta'lik Müsennâ Kompozisyon.....	471
Katalog No: 199b Celî Ta'lik Müsennâ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i>	472
Katalog No: 200 Celî Ta'lik Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i>	473

Katalog No: 201 Celî Ta'lik Müsennâ <i>Bu da geçer Yâ Hû</i>	474
Katalog No: 202 Celî Ta'lik Müsennâ <i>İsm-i Nebî</i>	475
Katalog No: 203 Celî Ta'lik Müsennâ <i>İsm-i Nebî</i> (sav)	476
Katalog No: 204 Celî Ta'lik Müsennâ Kompozisyon: “ <i>Yâ Hakk</i> ” (cc).....	477
Katalog No: 205 Ta'lik Müsennâ Kompozisyon.....	478
Katalog No: 206 Kûfî Müsennâ Kompozisyon.....	480
Katalog No: 207a/1 Kûfî Müsennâ: <i>Besmele-i Şerif</i> / Bursa Ulu Camii	481
Katalog No: 207a/2 Kûfî Müsennâ Kompozisyon: <i>Besmele-i Şerif</i>	482
Katalog No: 207b Mehmet İzzet'in Kûfî Müsennâ Kompozisyonu	483
Katalog No: 207c Kûfî Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i>	484
Katalog No: 208 Seyyid Mehmed'in Kûfî Müsennâ Kompozisyonu.....	485
Katalog No: 209 Kûfî Müsennâ Kompozisyon / Hacı Bektaşî Velî Türbesi.....	486
Katalog No: 210 Kûfî Müsennâ Kompozisyon / Hacı Bektaşî Velî Türbesi.....	486
Katalog No: 211 Kûfî Müsennâ: <i>Ma'lûmât</i>	487
Katalog No: 212 Hilye-i Şerif İçinde Kûfî Müsennâ Kompozisyon	488
Katalog No: 213 Şişli Camii Kûfî Müsennâ Alemlî, <i>Allah</i> (cc)	489
Katalog No: 214 Hamit Aytaç'ın Kûfî Müsennâ Bir Kompozisyonu	490
Katalog No: 215 Kûfî Müsennâ Kompozisyon / Samsun Site Camii.....	491
Katalog No: 216a/1 Muhakkak Müsennâ: <i>Besmele-i Şerif</i>	492
Katalog No: 216a/2 Muhakkak Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi... 493	
Katalog No: 216b Emin Barın'ın Muhakkak Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	494
Katalog No: 216c/1 Muhakkak Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> / Bursa İvazpaşa Camii	495
Katalog No: 216c/2 Emin Barın'ın Muhakkak Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	496
Katalog No: 216d Emin Barın'ın Muhakkak Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	497
Katalog No: 217 Çinili Köşk Giriş Kapısındaki Müsennâ Kompozisyon	498
Katalog No: 218 Tevkî Müsennâ Kompozisyon, <i>İsrâ/84</i>	499
Katalog No: 219 Emin Barın'ın Müsennâ <i>Besmele-i Şerifi</i>	500
Katalog No: 220 Emin Barın'ın Müsennâ Bir Kompozisyonu, <i>Tevekkülî 'alâ hâlikî</i>	501
Katalog No: 221a Emin Barın'ın Müsennâ Bir Kompozisyonu, <i>Bismillah</i>	502
Katalog No: 221b Emin Barın'ın Müsennâ Bir Kompozisyonu, <i>Bismillah</i>	503
Katalog No: 222/1 Emin Barın'ın Müsennâ Kompozisyonu: <i>Allah</i> (cc).....	504
Katalog No: 222/2 Emin Barın'ın Müsennâ Bir Kompozisyonu: <i>Allah</i> (cc).....	505
Katalog No: 223 Emin Barın'ın Müsennâ Kompozisyonu.....	506
Katalog No: 224 Emin Barın'ın Müsennâ Kompozisyonu.....	507
Katalog No: 225a Müsennâ <i>Lafza-ı Celâl</i>	508
Katalog No: 225b Müsennâ <i>Lafza-ı Celâl</i>	509
Katalog No: 227a Celî Sülûs Müsennâ Algılanan Bir Satır / Bursa Ulu Camii.....	511
Katalog No: 227b Celî Sülûs-Kûfî Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Cem S. Türbesi....	512

Katalog No: 227c Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Hz. Mevlâna Türbesi.....	514
Katalog No: 228 Celî Sülüs Müsennâ Algılanan Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii	516
Katalog No: 229 Celî Sülüs Müsennâ Algılanan Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii	517
Katalog No: 230 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Algılanan Bir Kompozisyon / Ulu Camii	518
Katalog No: 231 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ / Bursa Ulu Camii.....	519
Katalog No: 232 Müsennâ Algılanan Mihrap Yazısı / Edirne Eski Camii	520
Katalog No: 233 Celî Sülüs Müsennâ Mihrap Yazısı / Bursa Yeşil Türbe	521
Katalog No: 234 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Kemer Yazısı / Edirne Muradiye Camii	522
Katalog No: 235 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Kemer Yazısı / Edirne Muradiye Camii	522
Katalog No: 236 Celî Sülüs Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Cem Sultan Türbesi.....	524
Katalog No: 237 Celî Sülüs Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Cem Sultan Türbesi.....	525
Katalog No: 238 Müsennâ Algılan Celî Sülüs Kitâbe / Edirne Sitti Hatun Camii	526
Katalog No: 239 Bursa Şehzade Ahmet Türbesi Mihrabı Müsennâ Algılanan İstifi.....	527
Katalog No: 240 Davut Bektaş'ın Celî Sülüs Müsennâ Algılanan Yazısı	528
Katalog No: 241 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi	529
Katalog No: 242 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi	530
Katalog No: 243 Sultan I. Mahmut Tuğrası / Ayasofya İmaretî Kapısı	532
Katalog No: 244 Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i> / Ragıp Paşa Kütüphanesi	533
Katalog No: 245 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi	535
Katalog No: 246 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi	536
Katalog No: 247 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi	537
Katalog No: 248 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi	538
Katalog No: 249 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi	539
Katalog No: 250 Ataşehir Mimar Sinan Camii Avizelerinden: “ <i>Burhan, Kerim</i> ” (cc)	540
Katalog No: 251 Kûfî <i>Besmele-i Şerif</i> / Kağıthane Sadabad Camii.....	541
Katalog No: 252 XIX. Yüzyıla Ait Makas Bir Sapı Örneği <i>Yâ Fettâh</i>	543
Katalog No: 253 TSMK'de Bulunan Bir Makas Örneği	544
Katalog No: 254 Tılsımlı Gömlek Üzerinde Sülüs Müsennâ <i>Lafza-ı Celâl</i>	545
Katalog No: 255 Celî Sülüs Müsennâ <i>Besmele-i Şerif</i>	546

KISALTMALAR

agm.	Adı Geçen Makale
agt.	Adı Geçen Tez
c.	Cilt
Ç.	Çizim
d.	Doğumu
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
FSMVU	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
IRCICA	İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İÜ	İstanbul Üniversitesi
İÜK	İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi
mad.	Madde
no	Numara
ö.	Ölümü
R.	Resim
s.	Sayfa
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SHM	Sadberk Hanım Müzesi
SK	Süleymaniye Kütüphanesi
sy.	Sayı
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TİEM	Türk İslam Eserleri Müzesi
TSM	Topkapı Sarayı Müzesi
TSMK	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
VGM	Vakıflar Genel Müdürlüğü
yay.	Yayımları / Yayınevi
YL	Yüksek Lisans

TRANSKRİPSYON¹

Ayn	‘
Dat	đ ž
gayın	ğ
Ha	h
Hı	h
Kaf	k
Sad	ş
Se	s
Tı	t
Zel	z
Zı	z

---

¹ Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi’nden yola çıkılarak hazırlanmıştır.
(<https://islâmansiklopedisi.org.tr/transkripsiyon>)

GİRİŞ

Hat Sanatında bir istife bütün olarak bakıldığında duygularımıza hitap edip gözümüze ve ruhumuza hoş gelecek bir güzellik sunması ve beğeni oluşturan hisler uyandırması aranmaktadır.

Müsennâ yazılarda da herhangi bir istifte olduğu gibi ritim, denge ve simetri çok önemlidir. Kompozisyonun bir bütün olarak dengesi, harflerin ve kelimelerin birbirini takip etmesi, imza, tarih, yerine göre hareke ve tezyin işaretleriyle de tamamlanması gerekmektedir.

Müsennâ orta çizgi (hayalî) merkez alınarak sağ-sol veya yatay-dikey, iki veya bu iki bölümün de simetriği alınmış ikiden çok bölümden meydana gelen istiflerdir. Mimarîde, yazma eserlerde, birtakım eşyalarda, mühürlerde, levhalarda ve başka birçok alanda farklı çeşitleriyle kullanılmıştır.

Müsennâ istifler celî olarak yazılmış genellikle de sülüs yazı çeşidi tercih edilmiştir. Celî divânî, ma'kılî, kûfî, ta'lik ve muhakkak yazıyla da yazılmıştır. Bazı levhalarda birden çok yazı çeşidi kullanıldığı da görülmektedir.

Osmanlı'dan Günümüze Hat Sanatında Müsennâ isimli bu çalışmada yapılan araştırmalar daha önce bu konunun kısıtlı olarak incelenmiş olduğunu göstermektedir. Bu çalışmalar haricinde birçok yazma eser, levha, eşya ve kitâbelere ulaşılmış, konu bütünlüğünü sağlamak ve simetrik yazıların tarihini seyrini ve Osmanlı'dan günümüze kadar gelişimini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Tez dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde hat sanatında celî yazı ve gelişimi, satır düzeni, istifin tanımı ve uygulanması, kompozisyon ve formlarına göre istifler ele alınmıştır.

İkinci bölümde müsennânın; tanımı, tarihçesi, uygulama alanları ve uygulamaya konu olan ibareler incelenmiştir. Ayrıca ulaşılan müsennâ istiflerden yola çıkılarak simetri ve kompozisyon mantığıyla müsennâ çeşitleri olarak gruplandırılmıştır. Sâde, tedâhüllü, çifte simetrik ve çapraz simetrik müsennâ bir *vav* örneği üzerinden çizimleri yapılarak bu çeşitlendirmeler ve aralarındaki farklar ele

alınmıştır. Müsennâ algısı oluşturan istifler Müsennâ Algılanan Yazılar, mimarî ve eşyalarda görülen simetrik düzenlemeler Diğer Müsennâ Kompozisyonlar ayrıca müsennânın resimselliğinden ortaya çıkan veya bir şekle benzetilerek tasarlanmış istifler de Resim Yazılar ve Müsennâ başlıkları altında incelenmiştir.

Üçüncü bölümde müsennâ kompozisyonlara eserleri arasında çok yer vermiş olduğu bilinen bazı hattatlardan Ali b. Yahya Sûfi, Mustafa Rakım Efendi, Demircikulu Yusuf, Abdülfettah Efendi, M. Şefik Bey, Fehmi Efendi, İsmail Hakkı Altunbezer Hamit Aytaç ve Emin Barın'ın hayatları ve ulaşılan müsennâ yazılarından kısaca bahsedilmiştir. Ayrıca bu bölümde müsennâ istiflerin çokça yer aldığı mekânlardan Ulu Cami, Eski Cami, Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi, Topkapı Sarayı, Kılıç Ali Paşa Camii, Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi, Sultan Reşat Türbesi ve Şişli Camii konu edilmiştir.

Dördüncü bölüm, Osmanlı'dan günümüze hat sanatında bazı müsennâ örneklerinden oluşan katalog, müsennâ imzalar ve şemadan oluşmaktadır. Ulaşılan örnekler katalog şeklinde bir araya getirilmiştir. Bu bölümde müsennâ istifler yazı çeşitlerine göre gruplandırılmıştır. Aynı ibarenin yazıldığı eserler kronolojik olarak arka arkaya ve genel akış da yine kronolojik olarak peş peşe sıralandırılmıştır. Tezdeki müsennâ örnekleri toplu şeması başlığı altında da ulaşılan örnekleri bilgiler tablo halinde bir araya getirilmiştir.

Bu araştırma celî yazılar, istif ve kompozisyon düzeninden başlayarak müsennânın tanımı ve tarihçesinin, müsennânın uygulandığı alanların, çokça yazılan ibarelerin, müsennâ çeşitlerinin, müsennâ yazılarıyla anılan bazı mimarî mekânların, çokça aynalı istifler yapmış hattatların ve ulaşılan örneklerin bir arada sunulması bakımından önem arz etmektedir.

1. HAT SANATINDA CELÎ YAZI ve İSTİF

1.1. Celî Yazıya Genel Bakış

Celî kelimesi Arapça gizli, kapalı anlamındaki *hafînin* karşıtı olarak açık, iri, belli anlamına gelir. Hat sanatında ise hemen bütün yazı çeşitlerinde, bir yazı cinsi meşk edilirken kullanılan meşk kaleminden daha geniş bir kalemle yazılan iri yazılara denir. Yalnız celî dîvânî, bir istisna olarak bu ölçülere uymaz yani divanî yazı geniş uçlu bir kalemle yazıldığında celî dîvânî adını almaz². “*Celî*” kelimesi celî sülüs, sülüs celîsi, celî yazı, celî ta’lik ifadelerinde iri veya büyük manasıyla kullanılmışsa da, celî divânî yazı ifadesinde aşikâr, meydana çıkartılmış anlamlarında kullanılmaktadır³.

Kamus-ı Türkî’de ise celînin iki anlamı vardır; “*Açık, âşikâr, ayan, meydanda olan*” ve “*uzaktan okunacak surette kalın yazı*”. Sülüs ve nesta’lik yazılarda kalem ucunun genişliği 2,5-4 mm, nesihte ise 1 mm’dir. Tabii ölçüsüyle celî arasında kalan şekli *tokça sülüs*, 3-4 mm’den küçük yazılanlar *hafî sülüs* diye adlandırılmıştır⁴. Bu ölçülerin üstünde, 3 m ileriden okunacak şekilde yazılan 8 mm veya daha büyük yazılanlar celî kabul edilir.

Araplar uzaktan okunacak kadar iri yazılan yazılar için büyük, azîm anlamında olan *celîl* kelimesini, Osmanlı Türkleri ise Arapça’da bulunmayan bir mana kazandırarak iri yazılar için *celî* kelimesini tercih etmişlerdir⁵.

Yâkut-ı Müsta’sımî döneminde celî yazıya *hatt-ı müsennâ* da denilmiştir. Müstakimzâde Süleyman Saadeddin Efendi de Tuhfe-i Hattatîn’de de celî yazı için *kalem-i müsennâ* tabirine yer vermiş⁶, Uğur Derman bu durumu *müsennâ* kelimesinin

² Ali Alparslan, “Celî” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1993, c. 7, s. 265.

³ Uğur Derman, “Türk Hat Sanatında Celî Kavramı”, *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002, c. 12, s. 256.

⁴ Ali Alparslan, *agm.*, s. 265.

⁵ Uğur Derman, *agm.*, s. 256.

⁶ Müstakimzade Süleyman Saadeddin Efendi, *Tuhfe-i Hattatin*, Klasik Yay., İstanbul 2014, s. 94.

ikiye katlanmış anlamında olduğu ve sağ-soldan karşılıklı yazılmasıyla da hattın kendi kalem ucu genişliğine göre en az iki katı olması gerektiğiyle yorumlamıştır⁷.

Celî yazılar bir yazı çeşidini değil karakterini ifade eder. Hattatlar genellikle meşk kaleminin üç misli genişliğinde yazılan bir yazıyı celî olarak kabul ederler. Kalem kalınlaştıkça harfler de büyür ve küçük yazıya nispeten hatalar daha çok görünür bir hale gelir. Celî yazmakla ilgili Sami Efendi'nin "*celî yazmadıkça esrar-ı hatta vakıf olunamaz*" sözü bir hattat için celî çalışmasının ne kadar önemli olduğunu gösterir. Celî sözcüğü tek başına kullanılırsa, sülüs yazısının celîsi anlaşılır. Bu sözcük, yazı adından önce de sonra da kullanılabilir; celî sülüs dendiği gibi sülüs celîsi de denebilir⁸.

Halid b. Ebi'l-Heyyac, Velid b. Abdilmelik döneminde (705-715) yapılan restorasyonda Mescid-i Nebevî kible duvarına celî kûfi ile Şems Sûresi'nden Kuran-ı Kerim'in sonuna kadar olan kısmı yazmış olmasından dolayı ilk celî hattatı olarak bilinir⁹.

Emevî devrinde (661/750) mimarî eserlerde daha çok tezyinât kullanıldığı halde bu dönemin en önemli yapılardan biri olan Şam Ümeyye Camii'ndeki tezyinâtın çokluğu yanında yazıya pek yer verilmediği görülmektedir. Abbasî döneminde (750/1258) İbn-i Mukle (ö. 940), İbn-i Bevvab (ö. 1022) daha sonra Ya'kut el-Müsta'sımî'nin (ö. 1299) hat sanatının estetik gelişimine sağladıkları katkılar önem arz etmektedir. Fakat celî yazının mimarîde kullanılan malzemelerin tuğla ve kerpiç oluşundan dolayı uzun ömürlü olmaması ve kitap sanatları açısından da Bağdat'ın ve kütüphanelerinin Moğol istilası sebebiyle yok olmasından dolayı çok sınırlı olarak görüldüğü ve kûfi yazının daha çok tercih edildiği bilinmektedir¹⁰.

---

⁷ Uğur Derman, "Türk Hat Sanatında Celî Kavramı", *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002, c. 12, s. 256.

⁸ Şinasi Acar, *Türk Hat Sanatı*, Antik A.Ş. Yay., İstanbul 1999, s. 133.

⁹ Muhittin Serin, Yûsuf Zennûn, "Kûfi" mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2002, c. 26, s. 342.

¹⁰ Fevzi Günüş, *XV. – XX. Yüzyıl Osmanlı Dinî Mimârîsinde Celî Sülüs Hattı ve Uygulama Teknikleri*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi SBE Arkeoloji-Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Konya 1991, s. 68.

Celî Sülüs Büyük Selçuklularda (XI-XII. yüzyıl) mimarîde celî sülüs kûfî ile birlikte kullanılmıştır. Harflerin henüz gelişmemiş olduğu, bünyelerinin cılızlığı, dik harflerin metin içerisinde gözü rahatsız edecek derecede sık yazılmasıyla birlikte bu dönemde ayrıca zemine motif uygulandığı görülmektedir. Anadolu Selçuklularında (XI-XIV. yüzyıl) ise mimarîde kullanılan celî yazılarda kûfî yazıların öncesine göre daha ileri seviyede tercihi söz konusudur. Celî sülüs Anadolu Selçuklularında çokça kullanılmış ve *Selçuklu Sülüsü* ismini almıştır.

Anadolu Selçuklu mimarîsinde celî yazı genellikle helezonî ve nebâtî motiflerle tezyin edilmiş bir zemine yazılarak celî yazının kusurları adeta tezyinât ile kapatılmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte zemini tezyinatsız olan yazılarda ibarede bulunan dikey harfler yan yana getirilip gruplandırılarak bir tesir elde edildiği de görülmektedir. Selçuklu mimarîsinde çini, ahşap ve alçı gibi çeşitli malzemeler tercih edilmiş, ma'kilî ve kûfî yazılarda genellikle mozaik çini tekniği, celî sülüs yazılarda ise çini üzerine kazıma tekniği uygulanmıştır¹¹.

Beylikler döneminde (XI-XVII. yüzyıl) Yakut El-Müsta'simî'nin yetiştirdiği talebelerinden olan Ergun Kâmil (XIV. yüzyıl) ile Yakut tavrından Türkler de nasibini almıştır. Böylece bu dönem yazıları Selçuklu etkisinden ayrı olarak celî sülüste de Yakut tavrı içinde gelişmiştir. Celî yazıların bu dönemde tezyinattan arındırılarak yalnız başına istif edilerek yazılmaya başladığı görülmektedir¹².

Erken Osmanlıda Döneminde İznik ve Bursa'daki Yeşil Camilerde, Edirne Eski Camii kitâbelerinde ve Edirne Üç Şerefeli Camii yazılarında istif bakımından Selçuklu celîsi tesirinde olmakla birlikte, harfler üslup olarak Osmanlı celî sülüsünün ilk örneklerinden sayılabilir¹³.

Osmanlı'da Fatih dönemiyle birlikte birçok sanatta ilerleme kaydedildiği gibi hat sanatında da celî yazıda gelişmeler başlamıştır. Osmanlı celî sülüs etkisi ilk olarak Fatih Sultan Mehmet döneminde Yahya Sûfî (XV. yüzyıl) ve oğlu Ali b. Yahya Sûfî

---

¹¹ Fevzi Günüç, *XV. – XX. Yüzyıl Osmanlı Dinî Mîmarîsinde Celî Sülüs Hattı ve Uygulama Teknikleri*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi SBE Arkeoloji-Sanat T. Anabilim Dalı, Konya 1991, s. 71-76.

¹² Fevzi Günüç, *agt.*, s. 76-79.

¹³ Süleyman Berk, *Hattat Mustafa Râkım Efendi*, İstanbul 2003, s. 75.

(XV. yüzyıl) ile gelişme göstermiştir. Fatih Camii ve Topkapı Sarayı Bâb-1 Hümâyündaki girift kitâbeleri Osmanlı ekolünün ilk örnekleridir.

Yahya Sûfi ve Ali b. Yahya Sûfi'nin Osmanlı celisinde yeni bir ekol kurmuş oldukları söylenebilir. Fatih Camii son cemaat yerindeki iki çinili pano, inşa kitâbesi, avlunun dış cephesindeki pencere alınlıklarında, Topkapı Sarayı Bâb-1 Hümâyûn inşa kitâbesi, müsennâ âyeti kerime ve kemer aynasındaki madalyon biçimi müsennâ yazılar bilinen yazılarıdır. Baba oğul celî-sülûs hattında açtıkları çığır, XVIII. yüzyılın sonuna kadar önemli bir gelişme göstermeden devam etmiş ve bu ekol Mustafa Râkım'a kadar kabul görmüştür.

Ahmed Karahisârî (ö. 963/1556) ile öğrencisi ve manevî oğlu Hasan Çelebi (ö. 1002/1594) Yakut Müsta'simî (ö. 698/1299) yolunda eserler vermiş olup mimarîde de celî yazıları bulunmaktadır. Süleymaniye Camii yazıları¹⁴, Piyale Paşa Camii kapıları üzerindeki celî yazılar, Edirne Selimiye Camii yazıları¹⁵ en önemlileridir. Ahmed Karahisârî Yakut ekolünü yeni bir yorumla canlandırmış Fatih devri hattatlarından Yahya Sûfi ve Ali b. Yahya Sûfi'nin yazılarını örnek alarak harf bünyeleri ve kompozisyonda daha güzel ahenge kavuşturmuş ve kendi adıyla anılan üslubu ortaya koymuştur. Yâkût tavrı onun harf ve kelimelelere kazandırdığı biçim, oran, istif ve farklı sayfa tasarımlarıyla en güzel şekline ulaşmıştır denilebilir¹⁶.

Bu tarihten sonra olgunluk devri olan XIX. yüzyılın başlarına kadar tedrici bir gelişme safhası içinde Hasan Çelebi'nin (ö. 1002/1594) ardından Kasım Gubari (ö. 1034/1625), Teknecizade İbrahim (ö. 1100/1689), Mehmed Bursevi (ö. 1153/1740), Mustafa b. Süleyman (ö. 1157/1744) ve Moralı Beşir Ağa (ö. 1165/1752) gibi hattatlar celî yazıya katkı sağlamışlardır¹⁷.

---

¹⁴ Cümle kapısı kitabesinin doğu cephesinde yer alan bölümün altında Karahisârî'nin imzası vardır. Kubbe yazısının sıva üzerinde olmasından dolayı zaman içerisinde bozulmuş ve cami hariminde Hasan Çelebi'nin yazılarının haricindeki celî yazılar Abdülfettah Efendi tarafından Sultan Abdülmecid döneminde yenilenmiştir. (Fevzi Günüç, *agt.*, s. 113.)

¹⁵ Hasan Çelebi'nin olgun dönemine ait son yazılarıdır. (Fevzi Günüç, *agt.*, s. 114.)

¹⁶ Muhittin Serin, "Ahmed Şemseddin Karahisârî" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2001, c. 24, s. 422.

¹⁷ Ali Alparslan, "Celî" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1993, c. 7, s. 266.

XIX. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı celî sülüs yazı zevkine yeni bir düzenleme getirilmiş Mustafa Râkım (ö. 1242/1826) celî yazıda yeni bir ekol kurmuştur. Hocası, ağabeyi İsmail Zühdi (ö. 1221/1806) ve III. Derviş Ali'dir (ö. 1200/1789). Resmini yaptığı III. Selim'in beğenisi kazanmış Sikke-i Hümâyûn ressamlığına ve tuğrakeşliğe tayin edilmiştir. Bilhassa celî sülüste estetik ölçüleri, nispetleri en güzel şekilde sağlayarak kendi üslubunu ortaya koymuş, Hafız Osman'ın (ö. 1110/1698) harflerini celiye taşıyıp estetik ölçü sağlamıştır. Sami Efendi; *“eğer Mustafa Râkım'ın celîlerini küçültürsek Hafız Osman'ın sülüslerini elde ederiz”* demiştir. İstif ve terkiplerde de birlik sağlamış ve en güzel âhenge onunla ulaşmıştır. Padişah tuğralarını ıslah ederek son şeklini vermiş ayrıca Sultan II. Mahmud'a hat hocalığı yapmıştır.

Bir yazının celîsini yazarken uzaktan okunacağı göz önüne alınarak birtakım değişikliklerin ön görülmesiyle birlikte celî yazıda aşama kaydedilmiştir. Bu dönemde M. Râkım ekolünün yanında Mahmud Celâleddin (ö. 1245/1830) ve Kazasker Mustafa İzzet (ö. 1293/1876) ekolleri ortaya çıkmıştır. Sert bir görünüme sahip olan M. Celâleddin üslubunu öğrencisi M. Tahir Efendi ile onun da öğrencisi Sultan Abdülmecid gibi bazı hattatlar takip etmiş fakat çok rağbet görmemiş ve bu akım uzun süreli olamamıştır. Abdullah Zühdi Efendi ve M. Şefik Bey ise Mustafa Râkım ile Mahmud Celâleddin arasında olan K. Mustafa İzzet Efendi ekolünün önemli temsilcileri arasında sayılabilir.

R. 1 Kazasker M. İzzet Efendi'nin Ayasofya'daki Celî Sülüs Zerendûd Eseri: *Hüseyn* (ra)
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

XX. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı hat sanatında celî sülüs yazının zirveye Sami Efendi ile ulaştığı görülmektedir. Sami Efendi (ö. 1330/1912) sülüs ve nesihî Boşnak Osman Efendi'den (ö. 1270/1844), sülüs celîsini Recai Efendi'den (ö. 1291/1874), nesta'liki Kıbrısîzade İsmail Hakkı (ö. 1279/1862) ve Ali Haydar Beylerden (ö. 1287/1870), divanîyi Nasih Efendi'den (ö. 1303/1885), rik'ayı Mümtaz Efendi'den (ö. 12287/1871) meşk etmiş, ortaya koyduğu eserlerle celî yazıda Mustafa Râkım'ın, celî ta'likte Yesârîzâde'nin (ö. 1265/1849) tavrını geliştirerek son şeklini vermiştir. Nazif Bey, Tuğrakeş İsmail Hakkı Altunbezer, Hasan Rıza, Kâmil Akdik, Aziz Efendi, Ömer Vasfi Efendi gibi hat ustaları onun en meşhur talebeleridir.

Osmanlıda son devrin kudretli hattatlarından Şefik Bey ve Halim Efendi istifli yazıları da olması muhtemel kusurları en aza indirerek çok süratli yazmalarından dolayı Necmeddin Okyay, kalemi esir aldıklarını ve yazıyı yendiklerini ifade etmiştir¹⁸.

Ta'likte meşk kalem ucu ölçüsünü (2,5-3mm) aştığında celî ta'lik kabul edilmiştir. Celî ta'likle ta'lik arasında ancak birkaç noktada fark vardır. Celîde elifler ve çanaklı harfler yarım nokta fazla uzun ve geniş yazılır¹⁹.

Celî ta'lik yazı İran'da Mir Ali Tebrizî (ö. 850/1446) tarafından tespit edilen ta'lik kurallarına göre uygulanmış ve bu ekol kabul görmüştür. XVIII. yüzyılda Türk ta'lik üslubunun temellerini atmış olan Yesârî Mehmed Esad Efendi (ö. 1213/1798), Dedezâde Seyyid Mehmed Efendi'nin öğrencisidir. Osmanlı hattatları arasında İmâd tarzının en kudretli temsilcisi olmuş, hatta "İmâd-ı Rûm" lakabıyla anılmıştır. 1190/1776'dan sonra kendi üslubunu ortaya koymuştur. Oğlu Yesârîzade Mustafa İzzet Efendi (ö. 1265/1849) de yazıyı babasından öğrenmiştir. 1215/1820'den sonra babasının tavrını geliştirerek Türk ta'lik ekolünün kurucusu olmuştur²⁰. Bu ekol Sami

---

¹⁸ Fevzi Günüç, *XV. – XX. Yüzyıl Osmanlı Dinî Mîmârîsinde Celî Sülüs Hattı ve Uygulama Teknikleri*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi SBE Arkeoloji-Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Konya 1991, s. 265.

¹⁹ Ali Alparslan, "Celî" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1993, c. 7, s. 267.

²⁰ Muhittin Serin, *Hat Sanatı Tarihi Ekoller ve Takipçileri -2*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019, s. 707-719.

Efendi (ö. 1330/1912) ve Hulûsi Efendi (ö. 1358/1940) ile gelişme göstermiş bugünkü Türk ta'lik zevkine ulaşmıştır.

Celî dîvânî ise divanî yazıya istikamet verdiği bilinen Taceddin Efendi'den sonra (XVI. yüzyıl) en güzel şekline XIX. yüzyılda Divan-ı Hümâyûn'da ulaştığı bilinmektedir. M. Şefik Bey (ö. 1296/1879) celî dîvânînin azametli görünüşünden istifade ederek bazı tipik levhalar vücuda getirmiştir²¹. Celî dîvânî yazı daha çok fermanlarda, temliknamelerde, menşurlarda ve antlaşmalarda kullanılmıştır.

Nesih celîsine cami boyu denilen büyük boy mushaflarda ve XIX. yüzyılda yüksekliği 2 metreye ulaşan hilye levhalarda rastlanmıştır. Az da olsa Tokat Garipler Camiinde görüldüğü gibi muhakkak yazı da celî olarak yazılmıştır²². Fakat kütle olarak düz hatlara sahip olduğu ve fazla yer kapladığı için istife uygun görülmeyip çok tercih edilmemiştir.

Celî kompozisyonlarda daima bir merkez vardır. Bu merkez etrafında çizgi ve kütleler, hiçbir yerinde eksiklik, taşkınlık olmayacak şekilde örülerek, kaynaşarak, organik bir bütünlük, birlik kazanır ve küplü, çanaklı harfler, keşideler, okutma ve mühmel işaretleri tam bir denge halinde dağılır²³.

Celî tarzı mimarî yapıların kitâbelerinde, duvarlarında ve kubbelerinde, mushaflarda, yazma eserlerde, mezar taşlarında, tahta, metal, kumaş, çini, tuğla ve dekorasyonlarda farklı tekniklerde kullanılmıştır.

1.2. Hat Sanatında Satır Düzeni

İyi bir yazıda aranan vasıflar vuzuh (okunaklılık), intizam (yazı nizamı, satır nizamı) harflerin dik çizgileri ve kelimelerin cereyanları hep aynı istikamette olması kelime arasındaki mesafenin uygunluğu ve tenâsüptür (ölçülü yazmak). Harflerin

---

²¹ Ali Alparslan, "Celî" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1993, c. 7, s. 267.

²² Bakınız: M. Hüsrev Subaşı, "Tokat Garipler Camii Mihrabı ve Hat Sanatındaki Yeri", *Tokat Tarihi ve Kültür Sempozyumu*, Tokat 2015, c. 1, s. 117-126.

²³ Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2003, s. 28.

ölçüsü *noktadır*²⁴. Her harfin uzunluğu, genişliği, derinliği, meyli ve aralıkları ayrıca satırlar ve satır araları da yazının yazıldığı kalemden çıkan noktayla tespit edilir.

Kitap yazımı gibi uzun metinlerde satır ve sayfa düzenini kolaylaştıran bir alet olan mıstar, mukavva üzerinde yazının kaplayacağı alan, satır sayısı, uzunluğu ve aralıkları cetvel yardımıyla çizilir ve düğümsüz olarak tek ibrişimle satırlara gerilir. Kâğıda satır çizmek için yapılan bu ibrişim gerili sıralar kâğıdın üzerine parmakla bastırmak suretiyle kabartma çizgiler oluşturur. Bu kabartma izlere *satır çizgisi* denir.

Her yazı çeşidine göre harflerin ve kelimelerin satır çizgisindeki yerleri vardır. Yazının bütünlüğünü sağlamak için harflerin satırda olması gereken yerler sağ veya solundaki harfe göre değişebilir. Dolayısıyla satır düzenini sağlayan satır çizgisi değil yazının kendi mıstarıdır. Bu mıstara *satır nizamı* veya *kürsüsü* de denilmektedir. ‘Şu yazı kürsüsündedir veya değildir’ denildiğinde bu nizama uygun olup olmadığı belirtilmektedir. Sadece satır çizgisine riayet edilerek yazılan bir yazıda satır düzgün görünse de yazının mıstarına dikkat edilmediyse yazı kürsüsünde bulunmadığı için bir ahenksizlik ortaya çıkabilir. Harfler kendi içinde güzel görünse de genel olarak bakıldığında göze rahatsızlık verecektir²⁵.

Harflerin satır çizgisi üstünde veya altında alması gereken yeri bir hattat henüz harf meşklerindeyken öğrenmeye başlar. Satır düzenine göre harflerin satırın son kısımlarında hafif yukarı doğru yer alması değişiklik gösterebilir. Özellikle harflerin dik çizgileri ve hareket yönlerini hep aynı istikamette yazmak, harf ve kelimeler arasındaki mesafeyi iyi tayin etmek, satır istikametini hem baştan sona kadar, aşağıdan ve yukarıdan muhafaza etmek ayrıca harf şekillerinin karakterlerini korumak bu sistemin esasını oluşturmakta ve yazıya metanet, güzellik ve ahenk katmaktadır²⁶.

---

²⁴ Detaylı bilgi için; M. Bedrettin Yazır, *Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli III. Kısım*, Gaye Matbaacılık A.Ş., Ankara 1989, s. 359.

²⁵ M. Bedrettin Yazır, *Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli II. Kısım*, Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara 1974, s. 245.

²⁶ Abdulkadir Yılmaz, *Hat Sanatında Satır Sistemi (Sülüs, Nesih, Ta'lik, Rik'a)*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Erzurum 1996, s. 70.

R. 2 Şevki Efendi'nin Sülüs-Nesih Hurûfât Koltuklu Meşk Kıt'ası
(Mehmed Şevki Efendi'nin Sülüs-Nesih Hat Meşkleri, IRCICA, İstanbul 2010, 2. Baskı)

Harf ve kelimelerin düzenli bir şekilde birleşmesi manasına gelen *terkip*; levha, kitâbe ve cami yazılarında kullanılan özellikle celî sülüs ve sülüs kompozisyonlarda aranan önemli bir sanat unsurudur²⁷. Hat sanatında harf ve kelimeler arası boşlukları *terkip* unsurları olarak her yazı çeşidine göre başka bir şekilde karakter arz ederek *bünye içi* ve *bünye dışı* olmak üzere iki grupta incelenebilir. Bünye içi unsurlar; harflerin kurulmasında ilk rolü alan nokta başta olmak üzere, elif-bâ harfleri ve bunların başta, ortada ve sonda şekilleri, visâklar, bitişmeler, dokunma ve takılmalar, keşideler, geçme ve kesmeler ve benzerleridir. Bünye dışı unsurlar ise; gözler, ağızlar, çanaklar, küpler, kâseler, aralıklar, açıklıklar ile okutma işaretleri, mühmel harf işaretleri, tezyîn işaretleri ve benzerleridir²⁸.

Hattatların iradî ve şuurlu olarak uzun müddet denemelerden sonra meydana getirdikleri eserler, istif halinde olanlardır. Bir ressamın veya bir şairin eserini tamamlamak için uzun müddet çalışması gibi, bir hattatın da yepyeni ve orijinal bir

²⁷ Diğer yazı türleri daha çok satır olarak yazılmaya müsait olduğundan dolayı burada sülüs ve celî sülüs olarak özellikle belirtilmiştir.

²⁸ M. Bedrettin Yazır, *Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli III. Kısım*, Gaye Matbaacılık A.Ş., Ankara 1989, s. 340.

terkip yaratabilmesi için pek çok kompozisyon denemesine, dikkatli tashihlere ihtiyacı vardır²⁹.

1.3. Hat Geleneğinde İstif

Hat Sanatı'nda istif, belirlenen bir alan içerisinde aşağıdan yukarıya doğru okunmak üzere, kendi içindeki dengeyi sağlamak amacıyla yerine göre en uygun harf, birleşme veya keşidenin tercih edilmesiyle genellikle iki veya üç katlı olarak göze en güzel gelecek şekilde tasarlanmasıyla oluşur.

İşin güçlüğü dolayısıyla aynı ibareyi taşıyan celî yazılar, tekrar tekrar ve ayrı ayrı yazılmadan kalıp olarak tamamlanmış bir esas nüshadan çoğaltılır. Cami, mektep, çeşme, sebil gibi âbidelerin üstüne kitâbe olarak yazılan ve mermere hakkedilip çoğaltılmasına lüzum bulunmayan celîler de aynı usulle hazırlanır. Elin yazma hususunda aciz kalacağı derecede iri olan celîler önce küçük nispette yazılır, sonra satranç usulü ile (kareleme) büyütülür³⁰.

Celî sülüs istiflerde okutma, tezyîn işaretleri ve noktasız harflerin alt kısmına konulan mühmel harfler ve tarih ile hattatın imzası hattın yazıldığı kalemin üçte biri inceliğinde³¹ hareke kalemi ile istifi tamamlayacak şekilde uygulanır. İstif veya satırdaki boşluk durumuna göre bazen fetha, cezim, zamme, tırnak veya tenvin işaretlerinin daha kalın veya hattın yazıldığı kalemle de uygulanması mümkündür. Hareke, tezyîn ve mühmel işaretler Mustafa Râkım Efendi ile seyrek olarak kullanılmaya başlamış bundan iki yüzyıl sonra Sami Efendi ile de daha sıkışık ve yoğun olarak uygulanmıştır³².

Sülüs ve celî sülüsün dışında Osmanlı'da daha çok resmî yazışmalarda kullanılan celî dîvânî yazı da satır sistemi bünyesi itibariyle doğal olarak istifi oluşan bir yazı çeşididir. Son kısmı yukarıya doğru yükselen bu istif, harflerin arasında adeta

---

²⁹ Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2003, s. 28.

³⁰ Uğur Derman, "Hat" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2012, c. 16, s. 432.

³¹ Farklı kalem ölçüleri de uygulanabilir.

³² Uğur Derman, "İstif" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2012, c. 23, s. 332.

boşluk bırakmaksızın hareke ve tezyin işaretleriyle doldurularak bütün olarak bakıldığında bir kütle olarak tamamlanır.

Klasik yazı çeşitleri arasında sayılan satrançlı veya hendesî kûfî yazısı (ma'kîlî) da istiflenerek ortaya çıkarılır. Ancak bu yazı kalemle yazılmayıp hendesî bir uygulamayla hazırlanır.

Ta'lik başta olmak üzere diğer yazı çeşitleri de çoğunlukla satır nizamına göre yazılır. Ta'lik yazı hareke ve tezyîn işaretlerinin kullanılmadığı ve harflerin birbirini kesmesi bu yazı çeşidinin yapısına aykırı olduğu için istife uygun değildir.

R. 3 Hulûsi Yazgan'ın Celî Ta'lik Bir Eseri: *Bakara 2/137*
(Sami Tokgöz Koleksiyonu / <https://www.ketebe.org/eser/3498?ref=artist&id=385>)

Nesih, reyhanî, rika' ve rik'a gibi ince kalemle yazılan hatlar da satır nizamına göre yazılır ve daha çok kitap yazılarında kullanılmış, celî olarak yazılmaları çok tercih edilmemiştir. Bu yazıların belirli bir nizama uyularak satır halinde yazılmasına hattın satıra oturtulması şekilde ifade olunur. Ancak bu satır nizamındaki yazılarda harflerden bir ya da birkaçının gereken yerin altında veya üstünde yer alması, istif

olarak değerlendirilmeyip, aynı şekilde satıra dizilmiş diğer yazı çeşitleri de düz yazı olarak ifade edilir³³.

İstif, hat sanatında harf ve kelimelerin üst üste getirilerek ahenkli ve göze hoş gelecek bir şekilde yerleştirilmesi, yazılacak ibarenin uzun denemelerden sonra uygun yazı çeşitleriyle en güzel terkip haline getirilmesi³⁴ ve harfleri veya satırları birbiri üzerine bindirilerek yazılmış olan yazılara denir³⁵. İstiflerde uygunluğu bakımından genellikle celî sülüs yazı çeşidi tercih edilmiştir.

R. 4 Eyüp Zal Mahmut Paşa Medresesinde Pir Ahmed Edirnevî Türbe Kapısındaki
Hamit Aytac'ın Celî Sülüs Taşa Mahkûk Eseri: *İsrâ 17/14*
(Fotoğraf: Betül Sayın/2018)

Tertip ve harflerin istif alanına ahenk, uyum ve dengeli bir biçimde yerleştirilmiş olması önemlidir. Harfler ve kelimelerin bütünlük sağlaması için birbirlerini takip etmesi, bir bütünün parçası ve devamı hissi uyandırması gerekir. Harflerin birbirleriyle kesiştiği yerlerin gözü rahatsız etmemesi, yazıya ağırlık vermemesi veya denge ve ahengini bozmamasına dikkat edilir.

İstifte metnin okunuş sırası aşağıdan yukarıya doğru ise *teşrifatlı* veya *teşrifatı yerinde*, harf ve kelimelerin yerleri karışık veya sıralaması yerinde değilse *teşrifatı*

³³ Kadir Yılmaz, *Türk Sanatında Kompozisyon Kurgusu ve Geometrik Altyap*, YL Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi SBE GTS Anasanat Dalı Eski Yazı Programı, İstanbul 2012, s. 37.

³⁴ Uğur Derman, "İstif" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2012, c. 23, s. 330.

³⁵ M. Bedrettin Yazır, *Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli II. Kısım*, Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara 1974, s. 224.

bozuk veya *teşrifatsız* denir. Allah lafzının en üstte olması, bir istifte dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan birisidir. Buna binaen eğer yazılacak metin Allah lafzı ile başlıyorsa bu yazının terkinin yukarıdan başlaması tercih edilir (Bakınız R. 5).

R. 5 Sami Efendi'nin Celi Sülüs Zerendüd Bir Eseri: *Yusuf 12/64*
(Özel Koleksiyon / <https://www.ketebe.org/eser/3754?ref=artist&id=747>)

İstifte harf veya kelimelerin iç içe geçmiş, yoğun olarak üst üste bindirilerek yazılmasına *girift istif* denilmiştir. Hattatın, en güzeli arayış yolculuğunda harfleri başta, ortada ve sonda gelişine göre değişik yazılması ve gerektiğinde de bazı harflerin keşideli kullanması çeşitli kompozisyonların oluşmasını sağlarken, kaide ve teşrifata dikkat etmesi, harfleri rastgele veya üst üste yığarak yerleştirmemesi, harf ve kelimelerin satır nizamında önem vermesi gerekmektedir.

“Aksâmın birbiriyle imtizaç ve terkinine celîde istif, küçük yazılarda yazmak derler. Meselâ bir levha istifi yaptım; bir Besmele yazdım gibi. İşte ahenk bu yazılarda böyle bir nispet ve imtizaçtan doğar. Küçük yazılardaki imtizaç hendesesi nispetlere dayanmakla beraber sanatkârın el ve gözünün sağlam ve dinamik tezahürlerinden

doğar. Onun için meşke başlayan öğrenci bu güçlüğü gideren rabbi yessir duasıyla yazıya başlatırlardı”³⁶.

Bir istif oluşturulurken teşrifat, ahenk ve terkibe uygunluğunun önemi kadar tasarım açısından da dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Şekil-zemin ilişkisi, devamlılık, oran, benzerlik, ritim, zıtlık, hareket, yön birlikteliği, bütünlük, denge ve leke önemli etkilerdendir.

Ritim bir istife hareket kazandırması ve ahengi etkilemesi açısından büyük önem taşır. Harflerin iniş, çıkış ve dönüşleriyle, kelimelerin birbirini takip etmesi veya birbirine uyum göstermesiyle, harflerin satırdaki duruşları ve kompozisyonlardaki tekrarıyla oluşur. Yazma hızı ve yazı tavırları da ritmi etkileyebilir.

Hat Sanatında harfler müstakil, kelime veya satırken daima bir meyildedir. “İslam yazıları arasında öyle istifler vardır ki, artık bunları okumak, anlamak isteği, estetik kaygının çok gerisindedir. Bu istifler resim ve müziği birleştirmişlerdir ve izleyici bu istiflerin plastik görüntüsünden, musikisinden başka hiçbir şeyle ilgilenemez. Yuvarlak yazılarda eğri çizgilerin artması ve istiflerin bütününe hâkim olması bu yazılara ritmik bir canlılık ve hareket duygusu katmıştır. Eğik yazılarda ayrıca kompozisyonlara katılan diyagonal hareketler ve çizgiler, bu yazıların ritmik görünümünü çok zenginleştirmiştir. Bu yazılarda ritme hizmet eden dikey vurgularla, devamlılığı ve dengeyi temin eden yatay çizgilere eklenen diyagonal hareketler, yön zenginliği, derinlikli üçüncü boyut, çizgilerin senfonisi gibi değişik duyumları göz önüne getirmektedir”³⁷.

R. 6 Şevki Efendi'nin Sülüs Oklu Besmelesi
(Mehmed Şevki Efendi'nin Sülüs-Nesih Hat Meşkleri, IRCICA, İstanbul 2010, 2. Baskı)

³⁶ Süreyya Saltuk, “İslamî Yazılarda Ahenk” mad., *İTA*, c.1, 1941, s. 154-155.

³⁷ Nihat Boydaş, *Ta'lik Yazıya Plastik Değer Açısından Bir Yaklaşım*, MEB Yay., İstanbul 1994, s. 112.

Mürekkebin ve kâğıdın renklerinin zıtlık oluşturması ritme yardımcı olarak leke dengesinin oluşmasını sağlar. Özellikle celî divânî yazılarda istifin kendisi form olarak leke bütünlüğünden oluşmaktadır. Tuğralarda beyze ve tuğlardaki keşidelerin formlarında değişiklikler görülse de seren kısmının tesirine karşılık leke dengesi sağlanmaktadır. Tuğralarda yeni bir üslup ortaya koyan Mustafa Râkım Efendi ilave olarak sağ üst kısma *adli* kelimesini sol alt kısma ise ketebesini yazması da bu amaca hizmet etmektedir (R. 7). Resim sanatında siyah, beyaz ve gri olarak üç renk leke vardır. Bunlardan bir tanesinin hâkim leke olarak kullanılmasıyla resimde birliğe ulaşılır. Hat sanatında da hâkim leke bunlardan biri olabilir. Koyu zeminde uygulanan açık renkli yazı veya açık zemindeki koyu renkli yazı da hâkim leke tesiri düşüncesiyle değerlendirilebilir³⁸. Bir levhada zemin koyu mürekkep açık, zemin açık mürekkep koyu veya renkli ve zerendûd tekniğiyle uygulanması izleyicide aynı istif olmasına rağmen farklı etkiler bırakır.

İstifte harflerin yatay ve dikey meyillerinin birbirleriyle uyumlu, aynı meyilde olması yön birlikteliği ve uyumu olarak tasarımın bir bütün olarak algılanmasına katkı sağlar.

R. 7 Bâb-1 Hümâyûn Dış Cephesinde Mustafa Râkım'ın Taşa Mahkûk Sultan II. Mahmud Tuğrası
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

³⁸ Nihat Boydaş, *Ta'lik Yazıya Plastik Değer Açısından Bir Yaklaşım*, MEB Yay., İstanbul 1994, s. 114.

Denge, insanın görsel hatta işitsel kavramında bir eksenin iki yanında simetrik olarak düzenlenmesi veya merkezden çevreye çevreden merkeze yönelen formların görsel anlayışta düzenli bir etki bırakmasıdır³⁹. Simetrik denge, asimetrik denge ve merkezî denge olarak inceleyecek olursak; simetrik denge, ana aksın sağının ve solunun (yatay veya dikey) birbiriyle denk olmasıdır. Asimetrik denge, kompozisyonun ana aksının iki tarafının birbirleriyle aynı olmasa bile birbirini dengelemesiyle oluşur. Merkezî denge ise simetriktir ancak burada bütün unsurlar eşitlik içinde ve merkezden düzenlenir⁴⁰.

Bir kompozisyon olarak istifte, tasarımın başarılı olması fazlalıklarından arınmış sade ve öz olmasını gerektirir. Leonardo Da Vinci'nin dediği gibi "*Sadelik en yüksek gelişmişlik düzeyidir.*"

İstifin dış çizgileri o kompozisyonun formunu oluşturmakla beraber içerisindeki harflerin homojen ve dengeli bir şekilde yerleştirilmesi, teşrifata dikkat edilmesi ve harf ve kelimelerin birbirini takip edip bütünlük sağlaması önemlidir.

Dikdörtgen (mustatil), kare (murabba'), daire, beyzî (oval) ve üçgen (müselles) kompozisyonlar hat sanatında istiflerin yaygın olarak kullanılmış olduğu başlıca geometrik formlardır.

"Bir tasarımı çevreleyen geometrik bir form içerisindeki tasarım parçaları tıpkı bir sıvının içinde bulunduğu kabın şeklini alması gibi geometrik formun karakterini oluşturmaktadır. Geometrik formların algıda farklı farklı etkiler oluşturması üçgen, daire, kare biçimlerindeki istiflerde kaçınılmaz olarak bu geometrilerin özelliklerini getirmektedir. Üçgen kararlılığı ve dengeliyi temsil ederken, karenin rasyonel yapısı dört kenarının eşitliği ve dört açısının da dik olması köşeleri üzerindeki duruşuna göre hareketli yahut yatay algılanmasını sağlamaktadır. Dairesel

---

³⁹ Şeref Bigalı, *Resim Sanatı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul 2006, s. 196.

⁴⁰ Kadir Yılmaz, *Türk Sanatında Kompozisyon Kurgusu ve Geometrik Altyapı*, YL Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi SBE GTS Anasanat Dalı Eski Yazı Programı, İstanbul 2012, s. 82.

bir şeklin dengeli, hareketli merkezli etkili yapısı içinde bulundurduğu bu formda oluşturulmuş bir kompozisyona da yansımaktadır”⁴¹.

Geometrik formların dışında papağan, leylek ve aslan gibi hayvan, lale, kasımpatı ve armut gibi çiçek, meyve şekillerinde ayrıca tarikat tacı, sikkeler veya ibrik formunda da istifler yapılmıştır. Müsennâ istiflerle de simetrik yazımdan dolayı doğal olarak ortaya çıkan formlar da bulunmaktadır. Görüldüğü gibi tasarlanacak herhangi bir alan içerisinde istif çalışmaları yapılmış ve farklı farklı çeşitleri oluşmuştur.

Köşeli istifler kare, dikdörtgen, üçgen ve çokgen formdaki istiflerdir. Kare formdaki istifler sülüs veya diğer yazı çeşitleriyle de yapılabildiği gibi ma’kılî yazı çeşidiyle de uygulanmıştır. Beyazıt Camii minarelerinin cephelerindeki *İhlâs Sûresi* ve *Elhamdülillah* yazıları ayrıca Şehzade Camiindeki *Sübhânallah* yazılı kompozisyon da (R. 8) ma’kılî yazı ile kare formda yapılmış örneklerdendir.

R. 8 Şehzadebaşı Camii Hariminde Ma’kılî Bir Kompozisyon: *Sübhânallah*
(Fotoğraf: Betül Sayın/2018)

Dikdörtgen formda tasarlanmış istiflerde de kare formda olduğu gibi ma’kılî yazı ve diğer yazı çeşitleriyle oluşturulan istifler mevcuttur. *“Dikdörtgen şekillerin geometrik olarak bir özelliği de kompozisyonlarda dengeyi ve görsel monotonluğu da beraberinde getirebilmesidir. Bu sebeple boyutlarını oranlarını, renklerini*

⁴¹ Kadir Yılmaz, *Türk Sanatında Kompozisyon Kurgusu ve Geometrik Altyapı*, YL Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi SBE GTS Anasanat Dalı Eski Yazı Programı, İstanbul 2012, s. 64.

konumlarını veya yönelimlerini değiştirerek tasarıma çeşitlilik kazandırmak mümkündür”⁴². Hat sanatında bu monotonluğun istif dengesinin başarılı olarak sağlanmasıyla mükemmel örnekleri ortaya çıkmıştır.

Üçgen formdaki istiflere ise kare ve dikdörtgen formdaki örneklere göre daha az rastlanmaktadır. Bu istiflerin ilk akla gelen örnekleri Yusuf Demircikulu'nun yazmış olduğu Kılıç Ali Paşa Camii ve Hamit Aytaç'ın yazdığı Şişli Camii cümle kapıları üzerindeki müsennâ yazılarıdır. Ve son olarak istif olarak değerlendirilmemekle birlikte kendini tekrar eden yazılarda beşgen, altıgen ve sekizgen gibi köşegen formlar özellikle çanaklı harflerin kullanılması ve döndürülerek yazılmasıyla kendiliğinden ortaya çıkar.

Daire formu istifler hat sanatında çokça kullanılmıştır. Kubbe yazılarında, bazen pendentifler üzerinde ve çeşitli tasarımlarda kullanılmıştır.

Kubbe istifleri kubbe formunda yani müdevver olarak dikey harfler merkeze bakacak şekilde ibarenin dairevi sahayı dönerek son harfinin ilk harfine kavuşturulduğu kısacası şerit halinde dönen istiflerdir. Kuşak istifleri de yine ibarenin cami duvarı veya kubbe kasnağını çevreleyerek bitişinin başlangıcına kavuşturulduğu yazılardır.

R. 9 Kazasker M. İzzet Efendi'nin Ayasofya Camii'nde Celi Sülüs Kubbe Yazısı, *Nûr* 24/35
(Fotoğraf: Betül Sayın/2018)

⁴² Francis D. K. Ching, *İç Mekân Tasarımı*, Yem Yay., İstanbul 2016, s. 105.

Beyzi istifler, oval formda tasarlanmış istiflerdir. Hat Sanatında levhalarda, kitâbelerde olduğu gibi farklı birçok alanda da kullanılmıştır. Ayrıca yarım beyzî formda istiflere de çokça rastlanmaktadır.

Diğer formlar ise, dairevi ve sivri kemerler farklı geometrik şekillerin bir arada kullanılmasıyla oluşur. Osmanlı mimarisinde çok sık gördüğümüz kemer formunda istiflenmiş yazılarda genellikle celî sülüs yazı çeşidi tercih edilmiştir.

Müsennâ istifler, orta çizgi (hayalî) merkez alınarak sağ-sol veya yatay-dikey, iki veya bu iki bölümün de simetriği alınmış ikiden çok bölümden meydana gelen kompozisyonlardır. Mimarîde, yazma eserlerde, birtakım eşyalarda, mühürlerde, levhalarda ve başka birçok alanda farklı çeşitleriyle kullanılmıştır.

R. 10 M. Şefik Bey'in Çiçek Formunda Bir İstifi
(TSMK Gy321-63)

Resim – Yazı kardeşliğinden bir sanat doğmuş, bu yoldan canlı varlıkların suretlerine gidilerek tekkelere, evlere, kahvelere girmiş, ayrıca bunların cami, mescit gibi kutsal yerlere girmesinde bir sakınca görülmemiştir. Bu bağlamda Türk hat sanatı biçimsel bir değişime uğrayarak dinî bir yöne yürürken, biçimlerde çoğunlukla tekrarlanan birleşik düşünceleri yansıtan formlara dönüşür. Yazılarla şekillenen bu

güdümlü resimler sadece günahattan sıyrılma kaygısıyla değil camilere, ibadethanelere, tekkeler yakışan mistik resimler ortaya çıkmıştır⁴³.

Fevzi Günüş doktora tezinde resim formundaki yazılarla ilgili “İslâm’ın yeniden putperestliğe yol açmamak üzere resim sanatına uzak kalışı yüzünden, hattatların resim-yazı biçimindeki eserleriyle, bu din mensuplarının resim zevkini karşılamış oldukları” düşüncesine karşılık sanat kültürü bulunmayanlar hariç resim sanatıyla uğraşan hattatların perspektif kuralına hâkim olmalarıyla da geometrik şekiller haricinde değişik istif sahası arama arzusuyla ortaya çıktığını belirtmiştir⁴⁴.

2. HAT SANATINDA MÜSENNÂ

“Aynalı yazı türleri, İslam hat sanatının tarihi gelişimi içinde bir arayışın değişik ifadesidir. İstif endişesinden başka boşluk korkusunun, çok daha önemlisi ritim arayışının rolü büyüktür, hat sanatında terkip sadece bir cemî değil, bir buluştur. Hattat aynı yöndeki harfi veya harfleri dengeli bir şekilde aksi yönde tekrarlamakla basit bir senteze ulaşmamıştır. Bu sentez, metafizik bir anlam, bir ritmik bütün, ayırımı tamamlamadır. Bu sentezde gece gündüz, ölüm hayattan başlayarak, evrenin temeli olan ritme, maddî ve manevî uyuma ulaşma çabası vardır. Müsennâ yazı, büyük ritme boyun eğme, intibak etme, kurtulma ve teslim olmadır. Aynalı yazılar, bir sentez olarak, sadece madde olan fizik bir dünyaya, fizik ötesi eklemeler yapmak, estetik endişeyi ritmik bir şekilde tespit etmektir”⁴⁵.

Müsennâ yazılarda istifte olduğu gibi terkip, okunaklılık, ritim, denge ve simetri çok önemlidir. Kompozisyonun bir bütün olarak gözükmesi, harflerin ve kelimelerin birbirini takip etmesi, imza, tarih, yerine göre hareke ve tezyin işaretleriyle de tamamlanması gerekmektedir.

---

⁴³ Malik Aksel, *Türklerde Dini Resimler*, Kapı Yay., İstanbul 2015, s. 14.

⁴⁴ Fevzi Günüş, *XV.-XX. Yüzyıl Osmanlı Dîni Mîmârîsinde Celî Sülüs Hattı ve Uygulama Teknikleri*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi SBE Arkeoloji-Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Konya 1991, s. 264.

⁴⁵ Nihat Boydaş, *Ta’lik Yazıya Plastik Değer Açısından Bir Yaklaşım*, MEB Yay., İstanbul 1994, s. 30.

Allah lafzı olan ibarelerde tıpkı istiflerde olduğu gibi Lafza-ı Celâl'in kompozisyonun üst kısmında olmasına ve mümkünse tek yazılıp aynalı yazılmamasına özen gösterilmiştir.

Müsennâ istiflerde en çok sülüs, kûfî ve divânî yazı çeşitleri kullanılmışsa da ma'kılî ve ta'lik ile yazılmış örnekleri de vardır. Bazı kompozisyonlarda hayalî ana eksen çizgisi net olarak belli olurken bazıları daha girift olduğu için ilk bakışta anlaşılmalıdır.

Aynalı yazılar geometrik formlarda olduğu gibi cami, kandil, ibrik, taç, sikke, tuğra, kuş, çiçek ve arslan gibi şekillerde de karşımıza çıkmaktadır. “Normal olarak sağdan yazılan kelimeler aynı zamanda soldan da sağa doğru yazılmaktadır ki, bu istifi yapan sanatkârın yazdığını okutmaktan ziyade tertibini beğendirmek istediğini ortaya koyar. Nurullah Berk hat sanatının bu tarafına dokunurken haklı olarak ‘Yazıları okuyup anlamak gerekmez. Yazılar resim olmuştur ve onlarda bizi ilgilendiren istiflerin plastik görünüşüdür’ diyor”⁴⁶.

2.1. Müsennânın Tanımı ve Tarihçesi

Kelime anlamı iki kısım veya parçadan oluşan, ikili, iki katlı olan müsennâ (مثنى) arapça “*isneyn/tesniye*” kökünden gelmiştir. Hat sanatında, simetrik denge esas alınarak genellikle sağ – sol veya yatay – dikey karşılıklı çift şekilde veya ikiden çok katlı yazılan istifli yazılardır.

Kaynaklarda *müteâkis*, *mütekâbil*, *mütenâzır*, *tev'emân* adlarıyla da geçen bu tarz yazı hakkında İbnü'n Nedim el Fihrist'te anne karnındaki iki çocuk anlamına gelen *te'im* kelimesini kullanmıştır⁴⁷. *Hatt-ı müsennâ*, *yanlı yazı*, *kalem-i müsennâ* veya *çifte yazı* da denilmiştir.

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesindeki Kâtip Mir Ali Herevî (900/1500ler) imzalı F1423 0012 numaralı eserde sayfanın sol alt kısmında “*hatt-ı musanna' ev üstâdinâ kâtib Ali*” yazılıdır. Burada *musanna'* (مصنع) kelimesi *sad* ve *ayın* harfleriyle

⁴⁶ Şevket Rado, *Türk Hattatları*, Yayın Matbaacılık, İstanbul 1984, s. 10.

⁴⁷ Ali Alparslan, “Müsennâ” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2006, c. 32, s. 87.

yazılmıştır. Arapça sınaa kökünden olup yapmak, üretmek, imal etmek anlamındadır. Hat sanatında sanatlı yazma veya sanatlı anlamında kullanılmıştır. Abdülhamit Tüfekçioğlu “Symmetrical Composition In Pre-Ottoman And Ottoman Architectural Inscriptions In Asia Minor” isimli makalesinde Kâtip Mir Ali Herevî’nin bu eserinden yola çıkarak dörtlü ve yatay-dikey simetrik olan yazıları *musanna*’, ikili ve dikey simetrik olanları ise *müsennâ* olarak adlandırmıştır. Çünkü bu kompozisyonda bu tanımlama ikili değil dörtlü bir kompozisyonda kullanılmıştır. Güzelliği ve sanatı iki üç veya dört kat yükseltilmiştir⁴⁸.

Hat sanatında, hayalî orta çizgi merkez alınarak iki veya bu iki bölümün de simetriği alınmış ikiden çok bölümden meydana gelen müsennâ yazılara *simetrik* veya *aynalı yazılar* da denilir. Sade bir kompozisyon olarak tek satır veya harf, kelime ve cümlelerin üst üste istif edilmesiyle ana akstan geçen harf veya kelimelerin kesiştirilerek veya kesiştirilmeyerek yazılmasıyla oluşan sâde veya girift istifli bir kompozisyon biçimidir.

Müsennâ kompozisyonların ilk çıkışıyla ilgili net bir bilgi olmamakla birlikte çeşitli rivayetler bulunmaktadır. Esra Akın Kıvaç simetrik kompozisyonların ulaşılan ilk örneklerinde daha çok kişisel eşyalarda figürlerin gösteriminde uygulandığını belirtmiştir. Pagan dönemi (VI. ve IX. yüzyıl) yazı figür kompozisyonlarında simetrik olarak uygulandığı görülmektedir⁴⁹. Bu etkileşimle birlikte İslam yazısında ise ilk olarak genel bir görünümle karşımıza çıkmadığı tekstilde ve model ürünlerde kullanıldığı bilinmektedir. Bu çalışmaya göre VII. ve IX. yüzyılların geçiş döneminde ulaşılan ilk müsennâ örneği bir kumaş parçasında bulunmaktadır. Bir avcı figürünün üzerinde kûfî yazıyla *hasbiyallah* yazmaktadır. Bu yazının simetrisi de aynalı olarak karşısında bulunmaktadır. Fakat kumaşın diğer kısmı zarar görmüş, sadece Allah

---

⁴⁸ Abdülhamit Tüfekçioğlu, “Symmetrical Composition In Pre-Ottoman And Ottoman Architectural Inscriptions In Asia Minor”, Ed. Mohammad Gharipour, Irvin C. Schick, *Calligraphy and Architecture In The Muslim World*, Albaraka Yay., İstanbul 2013, s. 447.

⁴⁹ Esra Akın Kıvaç, *Muthanna/Mirror Writing in Islamic Calligraphy*, Indiana University Press, USA 2020, s. 95-97.

lafzının aynası görülmektedir (R.11). Bu yüzyıllarda kumaş üzerinde çok sayıda müsennâ örnekleri görülmektedir⁵⁰.

R. 11 VI. – IX. Yüzyıllarına Ait Bir Kumaş Parçasındaki Kûfi Müsennâ: *Hasbiyallah*
(Esra Akın Kıvaç, *Muthanna/Mirror Writing in Islamic Calligraphy*, Indiana University Press, USA 2020, s. 129)

---

⁵⁰ Esra Akın Kıvaç, *age*, s. 129.

Gelibolulu Mustafa Ali Menâkıb-ı Hünerverân'da XI. yüzyılda Baysungur Sarayı hattatlarından Molla Can Kâşî'nin *şikeste-beste* isimli bir yazı geliştirdiğini nakletmektedir. Bu yazı ibarenin bir kısmı siyah renkle bir kâğıda bir kısmı da farklı renkle başka bir kâğıda yazılarak ve bu sayfaların üst üste getirilmesiyle oluşmaktadır. Sultan Ali Meşhedî'nin (ö. 926/1520) öğrencisi Zeynüddin Mahmud'un İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan bu tarzda yazdığı bir kompozisyonda ibarenin bir kısmı siyah diğer kısmı mavi renkle olsa da bu tarzdeki yazılar müsennâya uymamaktadır (R. 12)⁵¹.

R. 12 Zeynüddin Mahmud'un İki Renkli Uygulanmış Sülüs Satırı
(İÜK F1426/0047)

İrânlı bir müellif olan Mîr Ahmed Münşî-i Kummî Gülistân-ı Hüner'de XV. yüzyıl şair ve hattatlarından Mecnûn'un müsennâyı bulduğunu nakletmektedir. Yazıyla beraber insan, kuş ve çiçek gibi şekillerle de uyguladığını bildirmiştir. Habîbullah Fezâilî Atlas-ı Hat isimli kitabında Molla Can Kâşî ve Mecnûn arasındaki farkı sade ve süslü olarak ifade etmiş ve babasının buna *hatt-ı mencûnî* adı verdiğini kaydetmiştir⁵².

⁵¹ Gelibolulu Mustafa Ali, *Menâkıb-ı Hünerverân*, Derleyen: Müjgan Cunbur, İstanbul 2013, 1. Baskı, s. 87.

⁵² Ali Alparslan, "Müsennâ" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2006, c. 32, s. 87.

Ali Alparslan “Müsennâ” maddesinde, XII. yüzyıla ait olan ve bugün Washington D.C. Tekstil Müzesi’nde bulunan bir örnekten bahsetmektedir. İran-Selçuklu dönemine ait bir kumaş parçasının üzerine Hz. Ali’nin (ra) bir sözü beyzî formda müsennâ olarak yazılmıştır⁵³.

Mimarîde tespit edilen ilk örnek XIII. yüzyıl Selçuklu dönemi II. İzzeddin Keykavus devrinde Konya’da Emir Celaleddin Karatay tarafından yaptırılmış olan Karatay Medresesi’ndedir (649/1251). Ma’kılî yazıyla pendentiflerdeki üçgen paftaların içerisinde sol kısım sağ kısmın simetriği alınarak müsennâ düzenleme olarak uygulanmıştır. Burada mekânın simetrik olarak değerlendirildiği görülmektedir. Pendentiflerdeki üçgen paftaların sağ kısmındaki ma’kılî yazı düz (R. 13) sol kısmındaki ise ters olarak uygulanmıştır.

R. 13 Konya Karatay Medresesi Üçgen Pendentiflerdeki Ma’kılî Kompozisyon
(Mehmet Eminoğlu, *Konya Karatay Medresesi Yazı İncileri*, Konya Valiliği Yay., Konya 2012.)

Aynı mantıkla yapılan bir başka mimari müsennâ düzenleme ise İran’da Sultan Melikşah Dönemi yapılarından İsfahan Cuma Mescidinde görülmektedir. Kuzeybatı eyvanındaki ma’kılî kompozisyonlar yapının sağ ve sol kısmı simetrik olacak şekilde uygulanmıştır. Âl-i İmrân Sûresi 18. âyeti üst kısımda, “*Lâ ilâhe illallahu’l-melikü’l-*

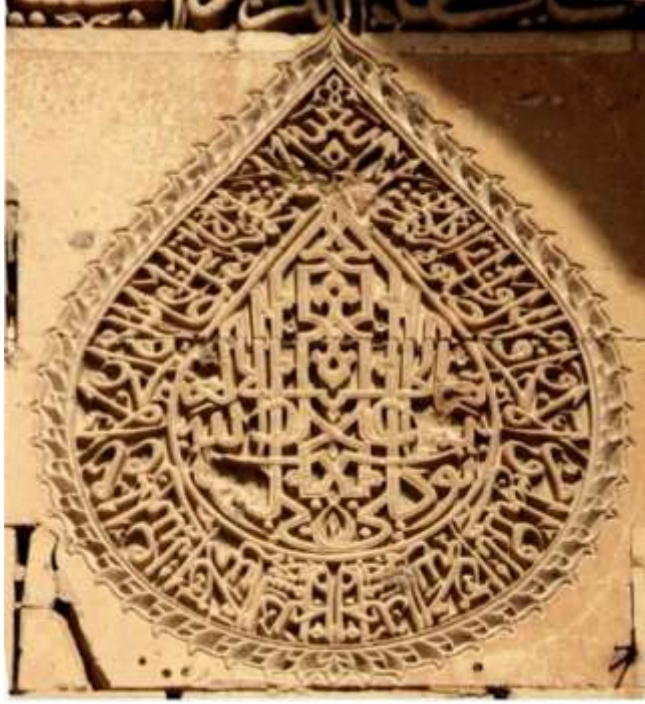
⁵³ Müzeyle e-posta ve telefon yoluyla iletişime geçilmesine rağmen elimizde bir envanter numarası dahi olmadığı için bu esere ulaşamamıştır.

ḥaḳḳu'l-mübîn Muḥammedun Rasûlullah şadiḳu'l-v'adu'l-emîn 'Ali Veliyyullah ve vesi'u rasûlihi emîri'l-mü'minîn” ibareleri dikey olarak yan kısımlarında uygulanmıştır (R. 14).

R. 14 İsfahan Cuma Mescidi Kuzeybatı Eyvanı Ma'kılı Müsennâ Düzenlemeler
(<https://blog.quintinlake.com/2012/07/07/jameh-mosque-isfahan-iran/>)

Kaynaklara göre sülüsle yazılmış ilk müsennâ örneği 767/1365 yılında Artuklular döneminde Mardin'de yapılmış olan Zinciriye Medresesindedir. Sultan İsa Medresesi olarak da bilinen yapının cümle kapısı üzerinde kabartma olarak uygulanmış damla formunda müsennâ yazı bulunmaktadır. Ortasında müsennâ *tevekkeltü alellahutealâ* yazılı olup bu yazının etrafını yine müsennâ olarak *Tevbe Sûresi 18. âyetten bir bölüm* çevrelemiştir.

R. 15 Mardin Zinciriye Medresesi Taç Kapısındaki Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe
(Ali Rıza Özcan, “Şişli Camii Cümle Kapısı Üzerindeki Müsennâ Kitâbe” Osmanlı’dan Günümüze Kur’an ve Hüsni Hat, *DİB Yay.*, Amasya 2013, s. 807.)

Zinciriye Medresesi’nde iki mihrap alınlığı ve üç bordür bulunmaktadır. Sadece birinde bordur kufi ile, diğerlerinde sülüsle yazılmıştır. Medresedeki yazının aynısı Kızlar Mescidi ve Hasan Keyf Türbesinde de olduğu bilinmektedir. Tezyinatlarındaki benzerlikten dolayı aynı döneme ait olduğu tahmin edilmektedir. 859/1455 tarihinde yapılan Sultan Süleyman Camii minaresinin tam ortasında celî sülüs müsennâ bir Besmele kompozisyonu bulunmaktadır. Ayrıca Gelibolu Azepler Namazgahı kapısında 810/1407 tarihli celi sülüs, Adana Etnografya Müzesinde Dulkadiroğluları dönemine ait 917/1512 tarihli celî sülüs dörtlü oklu besleme kompozisyonu bulunmaktadır. Bitlis’te Nuhiye Türbesinde daire formunda mermere hakkedilmiş celî sülüs müsennâ Besmele ve İhlasiye Gök Meydan Medrese (997/1589) girişinde sağ ve sol taraflarında kare formda taş mahkûk celî sülüs müsennâ kompozisyonlar bulunmaktadır⁵⁴.

⁵⁴ Abdülhamit Tüfekçioğlu, “Symmetrical Composition In Pre-Ottoman And Ottoman Architectural Inscriptions In Asia Minor”, Ed. Mohammad Gharipour, Irvin C. Schick, *Calligraphy and Architecture In The Muslim World*, Albaraka Yay., İstanbul 2013, s. 450.

XIII. yüzyıl Selçuklu yapılarından Karatay Medresesi'ndeki (649/1251) müsennâ düzenlemeler, Şirvanşah Sarayı (839/1436) Sultan Halilullah Türbesi'ndeki yazılar, Artuklular dönemi yapısı olan Mardin Zinciriye Medresesi (787/1365) kitâbeleri, 850/1450 tarihli Karamanoğlu Sultan İbrahim dönemi Mersin Anamur Kalesi tamir kitâbesi ve Selçuklu-İran etkisini taşıyan İsfahan Cuma Mescidi (1038/1629) makılı yazıları başlıca Osmanlı dışında ulaşılan örneklerdir.

Osmanlı yazmalarında görülen ilk müsennâ örnekleri İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan Şeyh Hamdullah (ö. 926/1520) yazı murakkamıdır. Yazmanın birinci ve ikinci sayfalarında iki farklı kompozisyon bulunmaktadır. İlk sayfasında *Yâ Allah El Bâkî* ibaresi düz bir satır olarak mavi zemin üzerine beyazla uygulanmış olup sayfanın üst kısmında damla formunda *Mehmed Hân* yazılmıştır. İkinci sayfada ise *Saff Sûresinin 13. âyeti* beyzi formda mavi zemine altınla uygulanmıştır.

R. 16 Menyel Kasrı Mescidi Harimindeki Celi Sülüs Müsennâ Çini Levhalar
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018 / İzzet Elitaş, *Kahire'de Menyel Kasrı Mezcid Hatları*, YL Tezi, FSMVU LEE
GTS Anasanat Dalı, İstanbul 2019, s. 53)

Osmanlı mimarisinde ilk müsennâ örneği Bursa'da Ulu Cami (801/1399) görülmektedir. Bu müsennâ levhalarda celi sülüs ve kûfi yazı çeşitleriyle Allah'ın en güzel isimleri yazılıdır. Bu yazıların ilk tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte Evliya Çelebi'nin Seyahatnâmesinde Yıldırım Bayezid (ö. 805/1403) tarafından yaptırılan camideki ayakların her birinde yerden bir insan boyu yüksekliğe kadar

tezyînât üzerindeki eliflerin üç arşın Esmâ-i Hüsnâ yazılı olduğunu nakletmiştir⁵⁵. XX. yüzyılda Mısır'da yapılmış olan Menyel Kasrı'nda Bursa Ulu Camii'nde bulunan bu istiflerin çini üzerine uygulandığı görülmektedir (R. 16).

Erken Dönem Osmanlı mimarîsinde Edirne Üç Şerefeli Camii (851/1447) cümle kapısı kitâbeleri hat sanatında celî yazının gelişimi açısından önem arz etmektedir. Bu kitâbeler beyzî formda olup kapının sağ ve sol yuvalarında yerleştirilmiştir. Zeminde uygulanan helezon ve hurdelenmiş rûmî motifleri ve hareke kullanılmamıştır. Ekrem Hakkı Ayverdi Yahya Sûfi'nin (XV. yüzyıl) Fatih camii revaklı avlusundaki yazılarıyla kıyaslamış ve bu yazıların da Yahya Sûfi'ye ait olabileceğini belirtmiştir.

İstanbul Murad Paşa Camii (876/1471) cümle kapısı kitâbesi, Çinili Köşk (877/1472) eyvanında bulunan müsennâ yazı erken dönem örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ali b. Yahya Sûfi'nin (XV. yüzyıl) özellikle Topkapı Sarayı (883/1478) Bâb-ı Hûmâyûn abidevî müsennâ istifleriyle bu döneme ait en başarılı örneklerinden birini ortaya koyduğu görülmektedir. Bu kitâbeler; kapı üzerindeki kemer formunda *Hicr Sûresi 45-48. âyetlerinin* yazıldığı ve kapının iki tarafında bulunan, biri *Saff Sûresi 13. âyetin* diğeri Ali b. Yahya Sûfi'nin *ketebesinin* yazılı olduğu madalyon formundaki kompozisyonlardır. Topkapı Sarayı'nda ayrıca Ağalar Camii iç mekânda ve IV. avludaki duvarlardaki çinilerde de müsennâ yazılar bulunmaktadır. Bunlar 1017/1608 tarihinde Kemankeş Mustafa tarafından yapılmıştır. Ayrıca III. Ahmed Kütüphanesindeki sarkıtta *çifte vav* ve Hazine I. Odası cümle kapısı üzerinde de müsennâ bir kitâbe bulunmaktadır.

Yine erken dönem yapılmış olan Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478) ve yakınlarındaki diğer türbeler de çok sayıda müsennâ istifler barındırmaktadır. Bu yazılar genellikle kalem işi tekniğiyle ve renkli olarak uygulanmıştır. Buradaki simetrik yazılarda kuşak ve mihrap kısımlarında ibarenin bir kısmı düz kalan kısmı düz yazılan ibarenin üzerine aynalı bir şekilde uygulandığı

---

⁵⁵ Ekrem Hakkı Ayverdi, *Osmanlı Mimarîsinin ilk Devri*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul 1989, 2. Baskı, s. 402.

görülmektedir. Ağırlıklı olarak kırmızı renk ve mavi, beyaz renklerin kullanıldığı görülmektedir.

Edirne'deki Eski Cami (816/1414) iç mekânda bulunan sütunların üzerine Esmâ-i Hüsnâ'dan isimler ve sahabe isimleri yazılmıştır. Bunlardan yedi tanesi müsennâdır. Ayrıca bu caminin, içinde bulunan *çifte vav* dolayısıyla *Vavlı Camii* olarak anıldığı da bilinmektedir⁵⁶. Fakat Eski Cami sütunlarında bulunan bu müsennâ yazıların, yapıldığı dönemde değil XIII. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar farklı aralıklarla yazıldığı ve bu yazıların zaman içerisinde üzerinde oynandıkça bozulduğu görülmektedir⁵⁷.

XVI. yüzyılda yapılmış olan Kılıç Ali Paşa Camii (988/1580) cümle kapısı üçgen formdaki kitâbesi müsennâ yazı tarihi açısından önem arz etmektedir. Mimar Sinan'ın yapmış olduğu caminin kitâbesi Ahmed Karahisari (ö. 963/1556) ekolü son temsilcilerinden olan Demircikulu Yusuf Efendi (ö. 1020/1611) tarafından yazılmıştır. XX. yüzyıl yapılarından olan Şişli Camii (1365/1946) cümle kapısı üstündeki müsennâ kitâbe Hamit Aytaç (ö. 1402/1982) tarafından üçgen formda yazılmış olup hat tarihinde bilinen en meşhur simetrik istiflerden biri olarak görülmektedir.

Mustafa Râkım Efendi'nin (ö. 1241/1826) yazmış olduğu Nakşidil Valide Sultan Çeşme (1233/1818) kitâbesi kendinden önceki müsennâ örneklerden çok farklıdır. Müsennâ yazılarda da celi yazıdaki gelişimle birlikte yazıyla kullanılan unsurlardan; motiflerden ve daha çok erken dönemde görülen kûfî sülüs yazı birlikteliğinden, kısaca yardımcı elemanların desteğiyle oluşan kompozisyonlardan vaz geçildiği ve celi yazıda harflerin öne çıkarıldığı görülmektedir. Mustafa Râkım Efendi böylece sadece celî yazıda değil müsennâ istiflerde de kendisinden sonraki dönemleri etkilemiştir⁵⁸.

---

⁵⁶ Ali Alparslan, "Müsennâ" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2006, c. 32, s.88.

⁵⁷ Ali Fuat Baysal, *Yazı ve Tezyînâtıyla Edirne Eski Camii*, Edirne Valiliği Kültür Yay., İstanbul 2014, s. 73.

⁵⁸ Abdülhamit Tüfekçioğlu, "Symmetrical Composition İn Pre-Ottoman And Ottoman Architectural Inscriptions İn Asia Minor", Ed. Mohammad Gharipour, Irvin C. Schick, *Calligraphy and Architecture In The Muslim World*, Albaraka Yay., İstanbul 2013, s. 460.

Bunların dışında İstanbul'da ve Ömer Vasfi Efendi'nin (ö. 1346/1928) sivri kemer formunda yazmış olduğu Sultan Reşat Türbesi (1330/1912) kitâbesi yine müsennâ denilince mimarîde karşımıza çıkan çarpıcı örneklerdendir.

Celî yazıda görülen gelişmelerle birlikte XV. yüzyıl Ali b. Yahya Sûfi'den sonra XIX. yüzyılın başlarında Mustafa Rakım Efendi'nin ve sonlarında M. Şefik Bey'in (ö. 1297/1880) müsennâ yazıları öne çıkmaktadır.

XX. yüzyıla gelindiğinde ise Fehmi Efendi (ö. 1333/1915), İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946) ve Hamit Aytaç (ö. 1402/1982) müsennâ istiflerin en güzel ve çarpıcı örneklerini ortaya koymuşlardır.

Günümüzde de müsennâ yazı geleneği devam etmekte genellikle levha ve mimarî yapılarda uygulanmaktadır. Hasan Çelebi, Hüseyin Kutlu, Savaş Çevik, Davut Bektaş, Yılmaz Turan gibi sanatçıların müsennâ istifleri çokça yazıldığı görülmektedir. Bugün de geçmişte olduğu gibi çoğunlukla kompozisyon kurgusu daha esnek ve kolay olmasından dolayı celî sülüs yazı çeşidi tercih edilmektedir.

2.2. Müsennâ Hatlarda Çokça Seçilen İbareler

Müsennâ kompozisyonlarda bazı ibareler sıklıkla kullanılmıştır. *Çifte vav*, *Hû*, *Hüve'l-Bâkî*, *Tevekkülî alâ Hâlikî* ve *Fetih Sûresi'nin ilk âyeti* farklı dönem, yazı çeşitleri ve kompozisyonlarda karşımıza çıkmaktadır. *İsm-i Nebî* (sav), *Ali* (ra), *Besmele-i Şerîf*, *Kelime-i Tevhîd* ve *Esmâ-i Hüsnâ'dan bazı isimler* de müsennâ olarak çokça yazılmıştır.

Esmâ-i Hüsnâ'dan *Yâ Fettâh* ismi makasların tutma kısımlarında ve kapı kulplarında kullanılmıştır. *Yâ Hâfız* ve *Yâ Hayy Yâ Kayyûm* isimleri de müsennâ olarak sıklıkla yazılmıştır.

Müsennâ *Besmele-i Şerîf* istifleri camilerde, çeşmelerde, türbelerde ve levhalarda kullanılmıştır. Taç, pencere, cami, tabanca, vazo, yaprak, balık, kandil, daire, kare ve beyzî formlarda sülüs, ma'kûlî, kûfî, muhakkak yazı çeşitleriyle yazılmıştır.

İsra Sûresi 84. âyeti damla formunda aynı istif düzenlemesiyle fakat farklı süslemelerle Bursa'daki çok sayıda cami mihraplarında bulunmaktadır. Ayrıca farklı istiflerle de yazılmış örnekleri vardır.

Kelime-i Tevhid çok sayıda levhada gerek müstakil olarak gerek bir levhadaki kompozisyon içinde yazılmıştır. Cami formunda ma'kılî ve sülûs yazı çeşitleriyle sıklıkla görülmektedir.

Tevekkülî alâ hâlikî ibaresi Çinili Köşk (877/1473) eyvanı, Mahmud Paşa Camii (878/1474) cümle kapısı kitâbeleri, Laleli Camii (1176/1763) kadınlar mahfili ve Topkapı Sarayı hazine dairesinde bulunan Yavuz Sultan Selim'e ait olan mühür başta olmak üzere mimarîde, yazmalarda ve levhalarda farklı kompozisyonlarla kullanılmıştır.

İsm-i Nebî Hilye-i Şerif düzenlemelerinde, mimarî yapı iç mekânlarında kullanılan sarkıtlarda, alemlerde, müstakil levhalarda, bir kompozisyonun içerisinde bir veya daha fazla sayıda tekrar edilerek kullanılmıştır. Ayrıca Hz. Peygamber'in (sav) ismi Hz. Ali'nin (ra) ismi ile çok sayıda levhada farklı şekillerde istiflenmiştir.

Hz. Ali (ra) ismi mimarîde iç mekân duvar ve sütunlarda, levhalarda farklı ve aynı düzenlemelerle çok kez kullanılmıştır. Bektaşî tacı şeklinde ve özellikle yelerin çanak kısımları zülfikâr şeklinde tamamlanarak çokça yazılmıştır. Bunlarla birlikte *Yâ Hakk Yâ Ali* ibaresiyle de genellikle tekke levhalarında resimsel levhalarda da görülmektedir.

Osmanlıda müsennâ istifler tasavvuf ve tarikatlarda, dergâh ve tekkelerde daha çok resimsel olarak tercih edilmiştir. *Hz. Mevlânâ* adı mevlevî sikkesi şeklinde yazılmıştır. İnsan yüzü şeklinde yapılan müsennâlar da daha çok tekkelerde kullanılmış fakat usta hattatlar tarafından rağbet görmemişlerdir. Camaltı tekniğiyle⁵⁹ de birçok tekke levhası yapılmıştır.

---

⁵⁹ Bu teknik, yazı veya bir resmin cam yüzeyine ters olarak boya veya altın kullanılmasıyla uygulanır. Fakat uygulanan kompozisyon ters olarak görüleceği için resim veya yazıların ters çalışılması gerekmektedir.

Mezar taşlarında *Hû* ve *Hüvel-Bâkî* ibareleri sıklıkla kullanılmıştır. Çeşmelerde ise *Enbiyâ Sûresi 30. âyet* daire, kemer ve farklı formlarda farklı istiflerle uygulanmıştır.

R. 17 Edirnekapı Mezarlığı Ünver Ailesine Ait Kabristandaki Mezartaşları
Celi Sülüs Müsennâ "*Hû*" ve "*Hüve'l-Bâkî*" İbareleri
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Çifte Vav da yine müsennâ olarak çokça kullanılan ibarelerdendir. *Vav* harfi ebced hesabıyla altı rakamının karşılığı olup, yan yana iki *vav* harfinin altmışaltı kabul edilmesi ebcedde Allah (cc) lafzının karşılığı olarak görülmüştür. Aynı zamanda iki *vav* harfinin toplamı on iki rakamı ile de on iki imama işaret ettiği kabul edilmiştir. Ayrıca bunlarla beraber *vav* harfinin Allah'ın *Vâhid* ismiyle birliğini simgelediği inancı da çokça yazılmasında etken olmuştur. Çarşılarda da bereket anlamına geldiğine inanılır.

“Çifte vav bazı tarikatlarda kutsal görülmüştür. Bektaşî ve Mevlevî kültüründe çifte vav çevirmek deyiminin şöyle bir anlamı vardır: bunların dergahlarında Muharrem ayının onundan sora mukabele günü aşure pişirilir. Bu sırada canlar kazanın başına toplanır. Aşureyi sağdan sola kepçeyle karıştıran kepçeyi öperek başkasına verir, o da öperek alır, kazandaki aşı bu defa soldan dağa karıştırır, aynı

tarzda bir başkasına sunar böylece kazanın dibinin tutmaması sağlanır. Aşureyi bu tarzda karıştırmaya çifte vav çevirmek derler”⁶⁰.

Çifte vav iç mekân duvarlarda, camilerde, çini üzerinde, sakıtlarında, levhalarda, taşa mahkûk kitâbelerde, içi motif veya daha ince kalemle yazılmış kompozisyonlarda görülmektedir.

Müsennâ istifler levhalarda çeşitli formlarda, hilyelerde genellikle orta dairevî kısımda, tekke levhalarında, makas, yüzük, gömlek gibi çeşitli eşyalarda ve mimarî yapı kitâbelerinde kullanılmıştır.

Kubbe alemlerinde, kapı kulplarında, makas saplarında, kumaş üzerinde, çinide, mühürlerde, kartvizit ve mezar taşlarında da karşımıza çıkmaktadır.

Camilerde ana cümle kapısı kitâbesi orta üst kısım veya iki yanda madalyon olarak, cami avlusundaki kubbelerde, mihrapta özellikle damla veya kandil formunda, minber taç kısımlarında ve cami iç mekân duvarlarında, sütun veya levha olarak kalem işi tekniği, taşa mahkûk veya çini üzerinde müsennâ yazılar bulunmaktadır.

Özellikle erken dönem Osmanlı mimarisinde türbelerde minber ve mihrap kısımlarında taç formunda Besmele-i Şerîf ve iç mekân duvarlarında bazen madalyon bazen kandil formunda müsennâ istifler bulunmaktadır. Türbelerde özellikle kuşak yazılarında bütün alanı kaplayacak şekilde genellikle ibarenin bir kısmı düz bir kısmı ters olacak şekilde yazılmış satırlar karşımıza çıkmaktadır.

Müsennâ yazılar Osmanlı’da XV. yüzyılda özellikle Bursa ve Edirne’de yapılan cami ve türbe gibi yapılarda çokça kullanılmıştır. “Osmanlı öncesi mimarî yapılarda çok görülmeyen kûfi-sülüs müsennâ istifler XV. yüzyıl Edirne yapılarında özellikle Üç Şerefeli Camii harim kapı girişinde beyzî formda ve avlu revaklarında bulunanlarla görülmeye başlamıştır. Selçuklu ve beyliklerden alınan ilhamla oluşturulan bu celî kûfi ve celî sülüs karışımı olan istifler XV. yüzyıl Bursa ve Edirne üslubu olmuştur”⁶¹.

⁶⁰ Mehmet Demirci, *40 Levha 40 Yorum*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2015, s. 149.

⁶¹ Ali Fuat Baysal, “Üç Şerefeli Camii Avlu Revaklarında Bulunan XV. Yüzyıl Kalem işi Uygulamalı Hat Örnekleri”, *İSTEM*, Konya 2014, sy. 23, s. 65.

Klasik olarak aherli kâğıt üzerine is mürekkebiyle yazılan levhaların dışında çini, kâğıt, murakka, tahta veya muşamba üzerinde bazen oyularak veya atlas, kadife kumaşlar üzerine işlenerek de uygulanmıştır. Levhalarla birlikte en çok taşa mahkûk, çini ve kalem işi teknikleriyle uygulanmıştır.

Kalem işi tekniğiyle uygulanan müsennâ yazıların çok fazla tahrip olduğunu ve bazı yapılan restorasyonlarla bugün aslından çok uzak olduğunu tahmin etmekte hatta bazı yazıların okunamayacak durumda olduğunu görmekteyiz.

Bazı kompozisyonlarda harflerin içleri desenle veya daha ince kalemlerle yazılmış ibarelerle doldurularak uygulandığı da görülmektedir.

2.3. Simetri ve Müsennâ

Simetrinin kelime anlamı “iki veya daha çok şey arasında konum, biçim ve belirli bir eksene göre ölçü uygunluğu, bakışım ve matematikte eksen olarak alınan bir doğrudan, benzer noktaları karşılıklı olarak aynı uzaklıkta bulunan iki benzer parçanın birbirine göre olan durumu, bakışım, tenazur⁶²”dur.

Türk Dil Kurumu Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğünde ise “bir koordinat sisteminde yer alan parçaların orta ekseninin iki yanında, biçimlerin, motiflerin ve renklerin eşdeğer olacak biçimde düzenlenmeleri sonucunda her iki yarımın birbirine yansımaları” simetridir denilmiştir.

Simetri bir eksen üzerindeki konumuna bağlı olarak üç gruba ayrılır: ayna simetri, dögüsel simetri ve öteleme simetrisi⁶³.

Ayna simetrisi ilk akla gelen simetri türü olup, bir şeklin simetri eksenini üzerine yansıtıldığında yansıma ekseninin diğer tarafında ters yönü belirmesiyle oluşan simetridir. Müsennâ Kompozisyonlar bu gruba dahildir.

---

⁶² *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*, Ankara 1988, 1. Baskı, s. 1310.

⁶³ Onan Onur Reisoğlu, *Görsel Anlatımda Simetrinin Yeri*, YL Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir 2010, s. 9.

Döngüsel simetri literatürde *dönel, dönme, rotasyon* simetrisi şeklinde de ifade edilmektedir. Döngüsel simetride diğer simetri türlerinden farklı olarak dönme yönünü oluşturan birim daima dönme yönünü korur ve 360 dereceyi tamamladığında aynı görünür. Bir cismin birden çok döngüsel simetrisi olabilir⁶⁴. Bir kompozisyonda tekrar edilerek yazılmış olan kompozisyonlar bu gruba dahildir.

Son olarak *öteleme simetrisi*, bir şeklin kaydırılarak ve mesafesinin eşit aralıklarla olduğu her yöne doğru ve her açıda olabilen bir simetri türüdür. Birbiri ardına tekrarlayan her şey bu gruba dahildir.

Sanatta ise simetrinin orantılı, dengeli parçalardan veya hayali bir eksenle ayrılmış iki veya daha çok birimden oluşan bir bütün ile oluştuğunu görmekteyiz.

Müsennâ yazılar simetrinin genel tanımına göre bakacak olursak aynalı simetri türüne dahil olan kompozisyonlardır. Belki de bu yüzden hayali orta çizgi merkez alınarak sağ-sol veya yatay-dikey, iki veya bu iki bölümün de simetriği alınmış ikiden çok bölümden de meydana gelebilen müsennâ yazılara *simetrik yazılar* veya *aynalı yazılar* da denilmektedir.

Denge, uyum, orantı bir istifte önemli olduğu gibi müsennâ istiflerde de oldukça önemlidir. Eğer bu denge, uyum ve orantı olmazsa etkili ve başarılı bir kompozisyon olmayacaktır.

Müsennâ yazılar da ayna simetrisinde olduğu gibi eksenin dikey veya yatay doğrultuda kesilmesiyle eksenin bir tarafının karşı tarafta yansıtılmasıyla oluşmuştur. Buradaki yansıma yansıyan kısım(lar)ın kendisine denk olmasıdır, simetri ise her kısmın birbirine denk olmasıdır. Böylece birimlerin her biri bir diğerinin yansımasıdır.

“Daha çok simetrik bir anlayışla gerçekleştirilen yazı resimlerde simetrik düzenleme ağır bastığından müsennâ yazı olarak da görülürler. Bu resimlerde figür yazının anlatım imkânları ile ortaya çıkar. Genelde aynalı yazılar diye bilinen bu tür yazılardan sanatçı güzelliği, yazı karakterinde ve istifte aramışlar, Aristo'nun

---

⁶⁴ Canan Güneş, *Seramik Sanatında Simetri ve Asimetri Kavramlarının Uygulanabilirliği ve Kişisel Yorumlar*, YL Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir 2015, s. 7.

âlemdeki üç güzellik olarak belirttiği düzen, orantı ve simetriyi kusursuz denecek bir düzende oluşturmayı başarmışlardır”⁶⁵.

2.4. Müsennâ Çeşitleri

Müsennâ kompozisyonları bulunduğu yer ve tekniğe göre, formlara, yazı çeşitlerine veya yazılan ibarelere göre inceleyebileceğimiz gibi kompozisyon mantığı ve teknik farklılıklarını göz önünde bulundurarak çeşitlerine göre de bölümlere ayırabiliriz.

R. 18 Hamit Aytaç'ın Çeşitli Müsennâ İstiflerinden Oluşan Bir Levhası
(Alif Art, 332/Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi, 08.03.2009)

Bu çalışmadan önce müsennâ istiflerle ilgili yapılmış araştırmalarda simetrik kompozisyonların teknik ve kompozisyon mantığı açısından gruplara ayrıldığı görülmektedir.

⁶⁵ Şemsettin Ziya, “Türk Hat Sanatında Yazı Resimler Üzerine Yapılan Araştırmalar ve Yazı Resimler”, *Kalem işi Dergisi*, Antalya 2012, c. 3, sy. 5, s. 239.

Abdülhamit Tüfekçioğlu *Erken Dönem Osmanlı Mimarisinde Yazı* isimli kitabında celî sülüs yazının istife en müsait türü olduğundan ve celî yazının hattatların orijinal kompozisyon arayışlarına yol açtığından bahsetmiştir. Müsennâ istiflerin de bu arayışların en güzel sonuçlarından biri olduğunu ifade etmiş, Osmanlı erken dönem mimarisinde incelenen müsennâ yazıları üç grupta değerlendirmiştir. *Birincisi*, sağ taraftan başlayarak devam eden bir yazının bitiminde, sol taraftan başlayarak aynı istifle ters olarak yazıldığı örneklerdir. *İkincisi*, yazının bir kısmının sağdan sola, diğer kısmının da soldan sağa ve birbirleri üzerinde tam veya yarım halde geçmesi ile meydana getirilmiş örneklerdir. *Üçüncüsü* ise bunların dışında yazının bazı harflerinin ters yüz yerleştirilmesi ile müsennâ havası verilmeye çalışılan örneklerdir⁶⁶.

Ali Rıza Özcan, *Hat ve Tezhip Sanatı* Kitabındaki “Müsennâ Yazılar” başlıklı yazısında Müsennâ’nın; *Tam Simetrik İstifler*, *Harflerin Eksenini Geçtiği İstifler*, *Kelimelerin Eksenini Geçtiği İstifler*, *Asimetrik Müsennâ İstifler*, *Diyagonal ve Ters İstifler* ve *Çok Katlı İstifler* olarak tasarlandığını ve yazıldığını belirtmiştir.

Bu gruplandırmalardaki *tam simetrik istiflerde* harflerin eksen çizgisini ihlal etmediğini ve eksenin sağ veya solundan başlayarak yazılan ibarenin bittiği yerden aynalı kısmının yazıldığını ifade etmiştir. *Harflerin eksenini geçtiği istiflerde* harflerin eksen çizgisinin diğer tarafına geçtiği ve *kelimelerin eksenini geçenlerde* ise metnin sağ taraftan başlayıp eksenin diğer tarafına geçmesiyle karmaşık bir görüntü oluşturan istifler olduğunu belirtmiştir. Diğer bir başlık ise *asimetrik istiflerdir*. Bu istiflerde sağ taraftaki harflerin sol tarafta olmadığı metnin ikiye bölünerek yazıldığı istiflerdir. *Diyagonal ve ters istiflerde* eksen yatay olarak kullanılmış ve harfler eksenin diğer tarafında baş aşağı soldan sağa doğru yazılmıştır. *Çok katlı istifler* ibarenin ikiden çok tekrarlanmasıyla ve son olarak *müsennâ algılanan istiflerde* ise bir kelime veya harfin ters yazılmasıyla oluşan müsennâ algısının meydana geldiği istifler olarak gruplandırmıştır⁶⁷.

---

⁶⁶ Abdülhamit Tüfekçioğlu, *Erken Dönem Osmanlı Mimarisinde Yazı*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 2001, s.459.

⁶⁷ Ali Rıza Özcan, “Müsennâ Yazılar”, *Hat ve Tezhip Sanatı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., İstanbul 2009, s. 211-219.

Esra Akın Kıvanç ise aynalı yazıları iki çeşit olarak ele almıştır. Birincisi *tek harf müsennâ* (*the single-letter muthanna*), ikincisi *çoklu harf ve sözcük müsennâ* (*multiletter and multiword muthannas*)dır. Tek harf örneklerinde çifte çav ve Ağalar Camii'ndeki müsennâ yazılardan bahsetmekte, çoklu olanlarda ise Üç Şerefeli Camii, Murat Paşa Camii'ndeki gibi müsennâ yazıları örnek göstermektedir⁶⁸.

Daha önce yapılmış bu gruplandırmalar göz önünde bulundurularak ulaşılan müsennâ kompozisyonların değerlendirilmesiyle yeniden bir çeşitleme ve düzenleme yoluna gidilmiş belirlenmiş başlıklar sade ve öz anlaşılması düşüncesiyle yeniden isimlendirilmiştir.

Bu çalışmada istif tasarımı ve kompozisyon mantığı açısından incelediğimizde, simetrik olarak tasarlanan müsennâ yazılar *Sâde*, *Tedâhüllü*, *Girift*, *Çifte Simetrik*, *Çapraz Simetrik*, *Müsennâ Algılanan Yazılar* ve *Diğer Müsennâ Kompozisyonlar* başlıklarıyla çeşitlendirilmiştir.

Sâde Müsennâ, bir ibarenin birebir aynısının simetriğinin alınarak veya orta ekseninden geçen harflerin bir kısmının kesiştirilmesi suretiyle oluşturulan karmaşık olmayan kompozisyonlardır. Bu başlık Abdülhamit Tüfekçioğlu'nun *birinci* ve kısmen *ikinci* gruba, Ali Rıza Özcan'nın *tam simetrik istifler* grubuna girmektedir. Fakat bunlardan farklı olarak *sâde müsennâ* istiflerde önemli olan kompozisyonun sadeliği ve harflerin eksen çizgisinde kesişmemesinin yanında kısmen kesişebilmesidir. Bazı kompozisyonların sâdeliği ve tedahülünün az olmasından dolayı bu kaniya varılmıştır. *Sâde müsennâ* ismi Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı tarafından bu başlığı daha anlaşılır kılma düşüncesiyle belirlenmiştir.

Tedâhüllü Müsennâ, bazı harf ve kelimelerin hafif istiflenmesiyle oluşturulmuş bir kompozisyonun simetriği alınarak orta eksen çizgisinden geçen harflerin veya kelimelerin kesişmesiyle oluşan simetrik yazılardır. Bu başlık, Abdülhamit Tüfekçioğlu'nun *ikinci* grubuna Ali Rıza Özcan'nın ise *harflerin eksenini geçtiği istifler* grubuna dahil olabilir. Ancak burada *ikinci gruptan* farklı olarak bazı istiflerin giriftliği başka bir başlık altında incelenmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bazı

---

⁶⁸ Esra Akın Kıvanç, *Muthanna/Mirror Writing in Islamic Calligraphy*, Indiana University Press, USA 2020, s. 189-208.

istifler sâde görünümlü olsa dahi düz kısmın aynalı kısmında aynalı kısmın düz kısmında tamamlanması göz önüne alınarak daha önce yapılmış olan gruplandırmalardan farklılık göstermektedir. Sâde çeşidinden farklı olarak kesişen bir harf diğer kısımdaki ikinci bir harfe veya kelimeye ulaşıyorsa tedâhüllü kabul edilmiştir. Tedâhüllü müsennâ ismini de Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı kesişimin olduğu bu grup için belirlemiştir.

Girift Müsennâ yazılar iç içe geçmiş, birçok harfin üst üste bindirildiği ve ilk bakışta eksen çizgisi belli olmayan karmaşık görünümlü simetrik istiflerdir. Abdülhamit Tüfekçioğlu'nun *ikinci* grubuyla Ali Rıza Özcan'ın ise *kelimelerin ekseni geçtiği istifler* grubuyla benzerlik göstermektedir. *İkinci* grup bu tezin mantığına göre hem tedâhüllü hem girift başlıklarını kapsamaktadır. *Kelimelerin ekseni geçtiği istifler* girift müsennâ başlığıyla bu çalışmada ele alınmıştır.

Çifte Simetrik Müsennâ, bir müsennâ kompozisyonun yatay veya dikey olarak yeniden simetriğinin alındığı veya çoğaltılarak hazırlanan çifte simetrik yazılardır. Bu başlık ise Abdülhamit Tüfekçioğlu'nun gruplandırmasında bulunmamakta Ali Rıza Özcan'ın ise *çok katlı istifler* başlığını karşılamaktadır. Çifte Simetrik ismi Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı tarafından katlanarak çoğaltılan bu grup için belirlenmiştir.

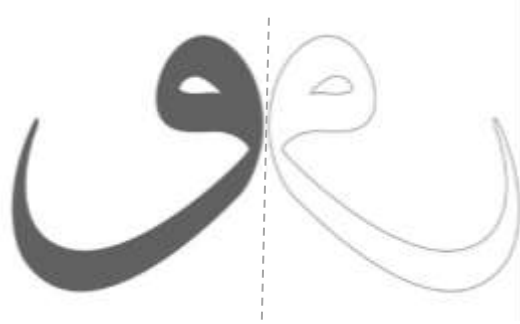
Çapraz simetrik müsennâ kompozisyonlar ibarenin bir kısmının satır yönüne göre düz bir kısmının çapraz yukarıdan başlayacak şekilde satırın ters istikametinde yazılmasıyla istiflenen kompozisyonlardır. Çapraz simetrik yazılar Abdülhamit Tüfekçioğlu'nun gruplandırmasında bulunmamaktadır. Ali Rıza Özcan'ın *diyagonal ve ters istifler* olarak adlandırdığı bu grubu, sağ alttan başlayan satırın sol üst çaprazdan devam ettiği için çapraz simetrik adı Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı tarafından belirlenmiştir.

Müsennâ Algılanan Yazılar, bütün bir ibareden oluşan bir kompozisyonda harf veya kelimelerin birinin veya bir kısmının aynalı yazılmasıyla ilk bakışta müsennâ olarak algılanan yazılardır. Bu başlık Abdülhamit Tüfekçioğlu'nun *üçüncü* grubu ve Ali Rıza Özcan'ın *asimetrik müsennâ istifler* ve *müsennâ algılanan istifler* gruplarını kapsamaktadır. Bu çalışmada düz kısmın aynalı kısmı, aynalı kısmın düz kısmı karşılamadığı bu istifler aynı mantıkla tek başlık altında incelenmiştir.

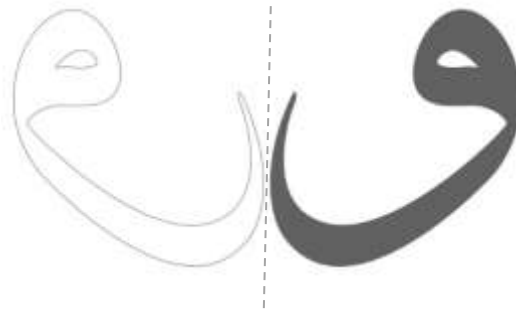
Mimarîde bir alanın simetrik olarak değerlendirildiği kompozisyonlarda motiflerin de bu şekilde uygulandığı gibi ibarenin de düz kısmı yapının bir tarafında aynalı kısmı karşı tarafında olmak üzere yerleştirilmiş yazılar *Diğer Müsennâ Kompozisyonlar* başlığı altında bulunmaktadır. Buna benzer olarak bazı eşyalarda da aynı mantıkla uygulanan yazılar karşımıza çıkmaktadır. Örneğin bir makasın tutma kısmının bir tarafı düz bir tarafı aynalı veya bir avizenin bir cephesi düz diğer cephesi aynalı olarak uyarlanmış yazılar bu grupta incelenmiştir.

Müsennâ yazılar bu bölümde tekniği açısından ayırt edici olabileceği ve bu teknikler arasındaki farklılıkları göz önünde bulundurularak incelendiğinde daha anlaşılır olabileceği düşüncesiyle çeşitlerine göre gruplandırılmıştır.

2.4.1. Sâde Müsennâ

Ç. 1 Sâde Müsennâ Sülüs İle Çifte Vav
(Vektörel Çizim: Betül Sayın/2020)

Ç. 2 Sâde Müsennâ Sülüs İle Çifte Vav
(Vektörel Çizim: Betül Sayın/2020)

Sâde Müsennâ, bir ibarenin birebir aynısının simetriğinin alınarak veya orta ekseninden geçen harflerin bir kısmının kesıştırilmesi suretiyle oluşturulan karmaşık olmayan kompozisyonlardır.

Tasarımı sade, yalın ve okunaklıdır. Eksen çizgisi ilk bakışta anlaşılır. Harflerin veya kelimelerin sağ tarafı düz sol tarafı aynalı yazıldığı gibi bunun tam tersi olarak sol tarafı düz sağ tarafı aynalı olarak da uygulandığı görülmüştür.

Sâde Müsennâ istiflerde kompozisyonun iki tarafında da (düz ve aynalı kısmında da) genellikle harfler ana aksta birbirine değmemektedir. Bazen kısmen kesişen kısımları da olabilir ancak okunmasında bir zorluk teşkil etmemektedir.

Dış kısımlarındaki harflerin kesişmediği fakat sadece ortadaki harflerin kesştirildiği sade istifler de bu grubun içerisinde ele alınmıştır. Bunların içerisinde ortada İsm-i Nebî kelimesi iç içe geçecek şekilde yazılmış olmasına rağmen diğer harflerde sâde ve kesişim uygunluğu olan kompozisyonlar da bu gruba dahil edilmiştir.

Bazı kompozisyonlarda ortadaki harfler ortak olarak kullanılmıştır bazen de geometrik bir geçme ile iki kısmın birbirine bağlı olduğu görüntüsü verilmiştir.

Sâde Müsennâ yazıların içerisinde düz ve aynalı kısmındaki harfler veya kelimeler kendi içinde çok yoğun olmamak kaydıyla düzenlenmiş fakat ana akstan geçen harflerde kesişme olmayan veya az kesişen kompozisyonlar da bulunmaktadır.

Bursa Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi duvar köşelerinde uygulanan sade müsennâ istifler karışık görüntüsü olmasına rağmen bu grupta incelenmiştir. Bu istiflerin bu gruba dahil edilmesinin sebebi alt zemin ve kenarlarında uygulanan motiflerden arındırıldığı düşünüldüğünde istifin sade olmasıdır. Ayrıca bu istiflerde dikey harflerin üst kısımları uzatılarak geometrik bir desen ile tepeliğe benzeyen taç kısmı oluşturulmuştur.

Sonuç olarak istifin yalınlığı, sadeliği ve harflerin birbiriyle kesişmemesi veya kompozisyonda tek harflerin kesişmesi esas alınmasıyla Sâde Müsennâ istifler tespit edilmiştir.

2.4.2. Tedâhüllü Müsennâ

Ç. 3 Tedâhüllü Müsennâ Sülûs İle Çifte Vav
(Vektörel Çizim: Betül Sayın/2020)

Tedâhüllü müsennâ, bazı harf ve kelimelerin hafif istiflenmesiyle oluşturulmuş bir kompozisyonun simetriği alınarak orta eksen çizgisinden geçen harflerin veya kelimelerin kesişmesiyle oluşan simetrik yazılardır.

Tedâhüllü müsennâ istiflerde sâde müsennâ kompozisyonlarda olduğu gibi ortadan geçen hayali ana eksen çizgisi ilk bakışta belirgindir. Fakat sâde müsennâdan farklı olarak kesişen bir harf diğer kısımdaki ikinci bir harfe veya kelimeye ulaşıyorsa tedâhüllü kabul edilmiştir.

Kompozisyonda ortaya denk gelen harfler bazen kelimeler de çok karmaşık olmamak kaydıyla bir şekilde mutlaka kesişmekte olduğu gibi düz ve aynalı kısmında da birbiri içinden geçmektedir. Bu kesişimlerden bazılarında ise geometrik formlar oluşturulduğu görülmektedir.

Tedâhüllü müsennâda sâde görümlü kompozisyonlarda düz yazılan ibarenin bir kısmının aynalı olan kısımda düz yazılarak tamamlandığı ve tabi olarak bunun tam tersinin de aynalı kısımdan başlayıp düz kısımda da aynalı olarak tamamlandığı görülmektedir.

Çifte vav, Hû, İsm-i Nebî, Ali (ra) gibi tek kelime veya harfler tedahüllü olarak sıklıkla yazılmış adeta başlı başına kullanılmıştır. Bunların bazılarında harflerin içleri

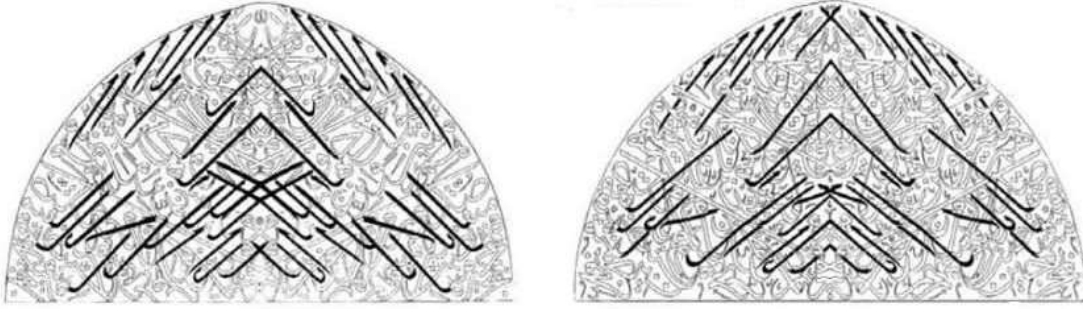
gubârî hat ile doldurularak veya etrafına bazı metinler yazılmasıyla da kompozisyonlar oluşturulmuştur. Bu ibareler bazen bir levhanın içerisinde de yazılmıştır.

Tedâhüllü müsennâ yazılar eksen çizgisinden geçen harflerin kesişmesiyle, bir kısımdakinin diğer kısımdaki ikinci bir harf veya kelimeye ulaşması esas alınarak belirlenmiştir.

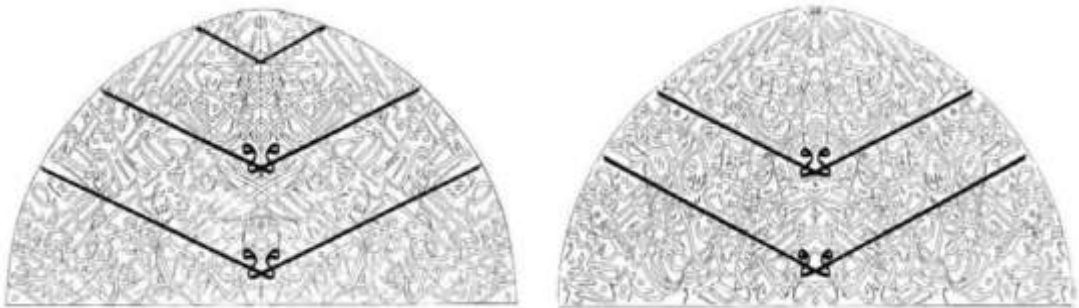
2.4.3. Girift Müsennâ

Ali b. Yahya Sûfi (XV. yüzyıl)

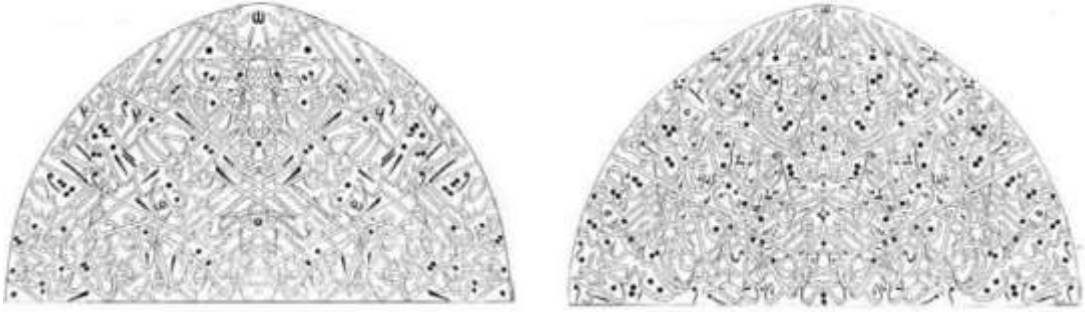
Abdulfettah Efendi (ö. 1314/1896)

Ç. 4 Bâb-1 Hümâyûn'da Yahya Sûfi ve Abdulfettah Efendi Yazılarının Dikey Harflerinin İncelenmesi (Kadir Yılmaz, *Türk Sanatında Kompozisyon Kurgusu ve Geometrik Altyapı*, YL Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi SBE GTS Anasanat Dalı Eski Yazı Programı, İstanbul 2012, s. 53-54.)

Ç. 5 Bâb-1 Hümâyûn'da Yahya Sûfi ve Abdulfettah Efendi Yazılarının Yatay Harflerinin İncelenmesi (Kadir Yılmaz, s. 53-54.)

Ç. 6 Bâb-1 Hümâyûn'da Yahya Sûfi ve Abdülfettah Efendi Yazılarının Harekelerinin İncelenmesi
(Kadir Yılmaz, s. 53-54.)

Girift Müsennâ yazılar iç içe geçmiş, birçok harfin üst üste bindirildiği ve ilk bakışta eksen çizgisi belli olmayan karmaşık görünümlü simetrik istiflerdir.

Bu müsennâ çeşidinde harfler ve kelimeler girift bir şekilde istiflenmiştir. Hayali ana eksen çizgisi ilk bakışta anlaşılabilir. İstifteki metni okuması da karmaşık olduğu için zordur. Bazen harfler o kadar iç içe girmiştir ki harflerin kesişmemesi gereken kısımlar bile diğer harfler tarafından kapatılmıştır.

Eksen çizgisinden geçen kelimelerin kesiştiği veya düz kısım aynalı kısma, aynalı kısım düz kısma geçecek şekilde istiflenen kompozisyonlardır. Yani metin düz tarafta başlayıp aynalı kısımda tamamlanmıştır.

Kelime veya harfler tamamen kesiştiği için de bazı levhaların girift görünümü ve okunma zorluğu nedeniyle bu grupta ele alınmıştır. Bunun dışında bazı harflerin çok sayıda kelimeyle ortak kullanıldığı da görülmüştür.

Girift Müsennâ istiflerde ayrıca okuma sıralamasına ve kolaylığına bakılmaksızın bazı kompozisyonlarda belki de bulunduğu forma uyması düşüncesiyle nasıl güzel yerleştirilebileceği esas alınarak, harflerin okunuş ve satır düzenine göre değil de yerleşim rahatlığına göre yazıldığı da görülmüştür.

Girift Müsennâ çeşidinde bazı istiflerde düz yazılan ibarenin üstüne genellikle başka renk bir mürekkeple aynalı olarak (düz ibarenin üstünü tamamen örtecek şekilde) yazıldığı da görülmektedir.

Ayrıca bazı levhalarda da ibarenin düz kısmı bir renk aynalı kısmı başka bir renkle uygulanmıştır. Belki de girift olan bu istiflerin okunma kolaylığı olması veya düz yazılmış kısım ile aynalı yazılmış kısmın fark edilmesinin veya ayrıştırılmasının kolaylaştırılması amaçlanmıştır.

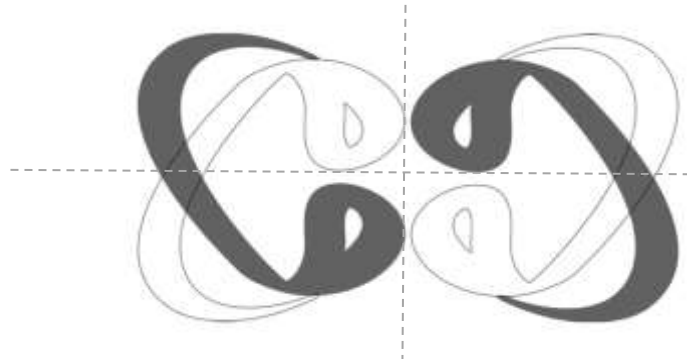
İsrâ Sûresi 84. âyet Bursa Ulu Camii olmak üzere Bursa’da birçok caminin mihrap kısmında damla formunda farklı süslemelerde defalarca yazılmıştır. Bunların en eski örneği yapının inşa tarihine göre 767/1365 tarihli olan Şehadet ve Hüdavendigâr Camiileridir.

Bâb-1 Hümâyûn, Murad Paşa Camii ve Üç Şerefeli Camii müsennâ kitâbelerinde görüldüğü gibi bazı Girift Müsennâ istiflerde satır düzeni çapraz olarak kullanılmıştır.

Bâb-1 Hümâyûn, Üç Şerefeli Camii giriş kitâbeleri, Mustafa Râkım’ın yazmış olduğu Nakşidil Valide Sultan Çeşme kitâbesi ve Hamit Aytaç’ın yazmış olduğu Şişli Camii cümle kapısı kitâbesi ve su küpü üzerindeki müsennâ istifler bu türün en bilinen örneklerindedir.

Girift müsennâ istiflerde esas olan iki kısmın birbiri içine geçmesi ve karmaşık olduğu için okuma zorluğu olmasıdır.

2.4.4. Çifte Simetrik Müsennâ

Ç. 7 Çifte Müsennâ Sülüs Vav’lar⁶⁹
(Vektörel Çizim: Betül Sayın/2020)

⁶⁹ Bu çizim TS Ağalar Cami iç mekân çini üzerindeki vavlardan esinlenerek yapılmıştır.

Çifte Simetrik Müsennâ, bir müsennâ kompozisyonun yatay veya dikey olarak yeniden simetriğinin alındığı veya çoğaltılarak hazırlanan çifte simetrik yazılardır. Bu istiflerde ortadaki hayali ana eksen çizgisi artı olacak şekilde dikey ve dikeyi kesen yatay bir çizgiyledir. Yani bu çeşidin ana eksen çizgisi hem yatay hem dikeydir.

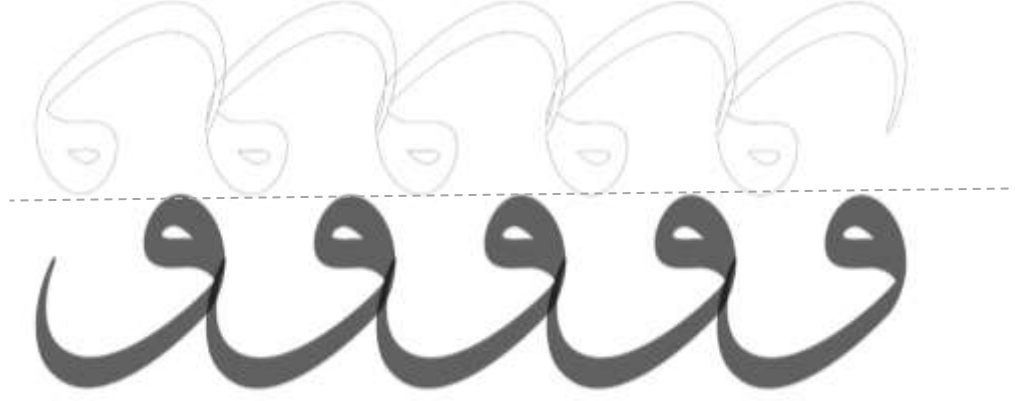
Harfler veya kelimeler hayali ana eksen çizgisinde kesişebildiği gibi kesişmeyebilir de ya da sâde müsennâ yazılarda olduğu gibi düz veya aynalı olan birim kısmı istifli olup ana akstan geçen harfler kesişmeyebilir. Ayrıca dikey harfler ortada veya kenarlarda geometrik motifler oluşturularak birleştirilebilir veya kesiştirilebilir.

Çifte Simetrik Müsennâ kompozisyonlarda da ortak harf veya nokta kullanılmıştır. Yavuz Sultan Selim Hân'ın yüzüğündeki mühürde olduğu gibi orta kısmı bir yazıyla veya motifle de tamamlanabildiği görülmektedir. Metin sağ tarafı düz sol tarafı aynalı yazılabildiği gibi sol tarafı düz sağ tarafı aynalı olarak da yazılabilmektedir. Harfler içe bakacak ya da dışa bakacak şekilde de görülmektedir.

Çifte Simetrik Müsennâ istiflerinden en ilginç olanlarından birisi kuşkusuz İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan yazma bir eserdeki F1423, 0021 Mecmaü'l-Acaib 20b numaralı sayfadadır. Sülüs ve kûfi yazı çeşitleriyle, sülüs kısımları beyaz Kûfi ibareler kırmızıya yakın turuncu renkle uygulanan bu kompozisyon sayfaya yatay değil dikey olarak yerleştirilmiştir. Müsennânın bu çeşidinde yansımaları kısmı dikey ve yatay olarak iki şekilde de ele alınabilir.

Çifte simetrik müsennâ istiflerde önemli olan tedâhüllü, sâde veya girift olmasından ziyade metnin iki veya daha çok katlı olarak çoğaltılmasıyla tasarlanmasıdır. İkili bir kompozisyonun katlanmasıyla bu ikilinin çifte simetriği dörtlü, dörtlünün katlanmasıyla da bunun çifte simetriği olan sekizli kompozisyon elde edilebilir.

2.4.5. Çapraz Simetrik Müsennâ

Ç. 8 Çapraz Simetrik Müsennâ Sülüs Vav'lar
(Vektörel Çizim: Betül Sayın/2020)

Çapraz simetrik müsennâ kompozisyonlar ibarenin satır yönüne göre düz ve çapraz yukarıdan başlayacak şekilde satırın ters istikametinde yazılmasıyla istiflenen kompozisyonlardır.

Bu istiflerde ibarenin bir kısmının satıra düz diğer kısmının ise karşılığına genellikle yatay olarak ters (ama bu sefer aynalı şekilde değil) yazılmıştır. Aynı ibarenin de simetrik olarak yazıldığı görülmektedir.

Edirne Muradiye Camii mihrap yazısı, Afyon Gedik Ahmet Paşa Camii kemer yazısı ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan AY6744 numaralı eseri örnek gösterebiliriz. Ayrıca İznik'te bulunan Mahmut Çelebi Camii Esmâ-i Hüsnâ yazıları tamamen bu şekilde yazılmıştır.

Özetle sağ alttan başlayan satırın sol üst çaprazdan devam ettiği veya aynı ibarenin tekrar simetrik olarak sol üst çaprazdan başlayacak şekilde yazıldığı kompozisyonlardır.

2.5. Müsennâ Algılanan Yazılar

Bütün bir ibareden oluşan bir kompozisyonda harf veya kelimelerin birinin veya bir kısmının aynalı olarak yazılmasıyla ilk bakışta müsennâ olarak algılanan yazılardır.

Bir ibarenin düz olarak sağdan başlayarak yazılması ve devamının da soldan başlayarak düz ibarenin üstünü kaplayacak şekilde aynalı olarak yazılması neticesinde müsennâ görüntüsü verilmesiyle oluşmuştur.

Edirne'deki Eski Cami minberi ve Yeşil Türbe mihrap yazılarında görüldüğü gibi bu şekilde ibarenin yarısı düz ve diğer yarısı düz olan kısmını tamamen kapatacak şekilde aynalı olarak yazılmıştır.

Müsennâ algılanan bazı levhalarda düz veya ters yazılan kısımlar cümle veya bir kelime olabilirken bazen sadece bir harf de olabiliyor. Bazı levhalarda kelimelerin bölündüğü de görülmektedir.

Müsennâ algılanan yazılarda da Girift müsennâda görüldüğü gibi ibarenin bir kısmı bir renk diğer kısmı başka bir renkle de yazıldığı olmuştur. Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi kuşak yazıları boydan boya bu şekilde düz kısımları beyaz renkle aynalı kısımları da mavi renkle uygulanmıştır.

“Kompozisyonun bütününde, ibarede tekrarlanarak kullanılan harflerin meydana getirdiği denge, ortak kelime veya kelimelerin simetrik yazılmasıyla izleyici tarafından müsennâ yazılmış gibi algılanmaktadır”⁷⁰.

2.6. Diğer Müsennâ Kompozisyonlar

Bazı eşya ve mekânlarda alanların müsennâ olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu tarz düzenlemeler bu grupta ele alınmıştır. Farklı müsennâ çeşitlerinden oluşan levhalar da bu gruba dahil edilmiştir.

---

⁷⁰ Ali Rıza Özcan, “Müsennâ Yazılar”, *Hat ve Tezhip Sanatı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., İstanbul 2009, s. 211-219.

Bazı mimarî yapılarda bir alanın müsennâ olarak değerlendirildiği görülmektedir. Motiflerde olduğu gibi ibarenin de düz kısmı yapının bir tarafında aynalı kısmı karşı tarafında olmak üzere kullanılmış kompozisyonlar bulunmaktadır.

Konya Karatay Medresesi'nde pandantiflerdeki üçgen paftaların içerisindeki yazılar sağ (düz) ve sol (aynalı) kısımlarda simetrik olarak yerleştirilmiştir. İran'daki Cuma Mescidi'nin eyvanında bulunan ma'kılî müsennâ yazılar da bu düzenle uygulanmıştır. Ayrıca Ayasofya İmareti cümle kapısında bulunan Sultan I. Mahmud tuğralarından biri kapının sağ tarafına düz diğeri kapının sol tarafına aynalı olmak suretiyle simetri mantığıyla yerleştirildiği görülmektedir.

Bazı eşyaların da mimarîde olduğu gibi müsennâ olarak değerlendirildiği görülmektedir. Gömlek, avize ve makas gibi eşyalarda da düz ve aynalı olarak yazılmış müsennâ düzenlemeler görülmektedir.

Ayrıca bu grupta en ilgi çekici örneklerden biri de kuşkusuz Ragıp Paşa Kütüphanesinde bulunan avizelerdir. Bu ahşap avizelerin kim tarafından ve ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. On bir avizeden her biri altı kanattan meydana gelmiş olup her kanatta âyet-i kerîmeler yazılıdır.

Farklı müsennâ çeşitleriyle tasarlanan levhalar da bu başlık altında incelenmiştir. Özellikle Bursa Ulu Camiinde bu levhalara rastlamak mümkündür.

2.6. Resim Yazılar ve Müsennâ

Malik Aksel *“Yazı sözün resmidir. Resim gördüklerimizi nasıl belirtirse yazı da sözlerimizi belirtir.”*, İsmail Hakkı Baltacıoğlu da *“Yazı yalnız düşüncüyü anlatmaya mahsus bir alet ve güzellik aracı olmakla kalmamış belki insani duyguları anlatan bir dil, bir çeşit resim olmuştur”* demiştir⁷¹.

Müsennâ yazılarda simetrinin çift kullanımdan dolayı insan çehresi gibi gözler, yanaklar, kulaklar, merkezde burun ağız gibi şekiller ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı bazen bakıldığı zaman müsennâ kompozisyonlarda herhangi bir canlıya

⁷¹ Şevket Rado, *Türk Hattatları*, Yayın Matbaacılık, İstanbul 1984, s. 11.

benzetme ihtimali söz konusudur. Böyle olduğu gibi özellikle sonuç itibariyle de resimsel amaçlı çalışmalar da görülmektedir. Balık, insan, kandil, ibrik şekillerinde resimsel müsennâ kompozisyonlar bulunmaktadır. Sikke, külah, cami, ibrik, kandil, vazı, insan, hayvan veya bitki formları da çoğunlukla tercih edilmiştir. Daha çok XVII ve XIX. yüzyılda tekkelerde görülmektedir. Bu levhalarda genellikle tarih veya ketebe bulunmamaktadır.

Sikke veya külah formunda *Yâ Hazreti Mevlânâ* ibaresi çokça yazılmıştır. *Fetih âyeti* çeşitli ibrik formlarında uygulanmıştır. *Kelime-i Tevhid* cami formunda genellikle ma'kılî yazı çeşidiyle yazılmıştır.

Kandil, ibrik, balık, yaprak, tabanca ve pencere gibi formlarda Besmele-i Şerîf yazılmış ayrıca çokça cami formunda da yazılmış kompozisyonlar görülmektedir. Erken dönem cami veya türbelerde ise çoğunlukla mihrapta kandil formunda Besmele-i Şerîf yazılmıştır.

Resim formundaki müsennâ kompozisyonlarda *Yâ Hakk Yâ Ali* (ra) ibareleri insan yüzü veya aslan formundan oluşan levhalarda sıklıkla görülmüştür. *Hz. Ali* (ra) ismi genellikle yelerin uçları zülfikar gibi ikiye ayrılarak uygulanmış ve tekkelerde resimsel levhalarda da kullanılmıştır.

Hurufilik sembolü olarak ise Hz. Peygamber (sav) ve Hz. Ali (ra) isimleri insan yüzü şeklinde kullanılmıştır. Ayrıca ise Hz. Peygamber (sav) ve Hz. Ali (ra) isimleri çeşitli resimsel levhalarda da birlikte kullanılmıştır. Bazı levhalarda resimsel bir düzen içinde müsennâ yazılar da kullanıldığı görülmüştür.

Simetri üzerinden istif tekniği açısından yapılan gruplandırmalarla birlikte müsennâ kompozisyonlarda simetrinin gücünden oluşan resimsellik veya bazen tamamen müstakilen bir canlıyı veya eşyayı hatırlatan kompozisyonlar yapılmıştır fakat bu yol çok tercih edilmemiştir.

3. MÜSENNÂ YAZILARIYLA ÖNE ÇIKAN BAZI HATTATLAR ve MİMARÎ MEKÂNLAR

Hat Sanatı kitap yazmalarında en çok mushaf, evrad ve delâillerde, murakka albümlerde (kıt'a), levhalarda, cami, tekke, medrese, çeşme, sebil veya hamam gibi yapıların kitâbelerinde mermer veya taş üzerine oyularak ve genellikle camilerde iç mekân süslemelerinde daha çok âyet, hadis, cihâr yâr-i güzîn ve Esmâ-i Hüsnâ'dan isimlerle kuşak, kubbe, pendentifler, mihrap, minber, kapı üstleri ve duvarlarda kullanılmıştır.

Hat Sanatı mimârîye taş veya mermere hâkkedilmesi suretiyle, çini veya kalem işi teknikleriyle uygulanmıştır. Taşa veya mermere hâkkedilmiş yazılar genellikle inşa kitâbesi veya kapı üstü kitâbelerinde, çini üzerindeki yazılar daha çok mihrap duvarı ve pencere alınlıklarında, kalem işi ile uygulanan yazılar da kubbe veya duvarlarda kullanılmıştır.

Hat Sanatı islâm mimarî tezyinâtında önemli unsurlardandır. İslâm mimarîsi hüsn-i hat olmadan düşünülecek olursa bunun önemini daha iyi anlaşılacaktır. Kitâbeler yapının yapılış tarihini ve hikayesini, kültür ve sanatını aktarmasından dolayı mimarî bir eserin kimliği olarak da görülebildiği gibi hat sanatı açısından da harflerin anatomisi, hareke işaretleri, istif ve kompozisyon gücü ve bu sanatın tekâmülü hakkında da bilgi vermektedir.

Mimarî yapılarda hat sanatı ile sanat ve mimarînin iç içe nasıl geliştiği yapının inşa edildiği çağın ve kültürün sanat zevkiyle birlikte sonraki nesillere aktarılmıştır.

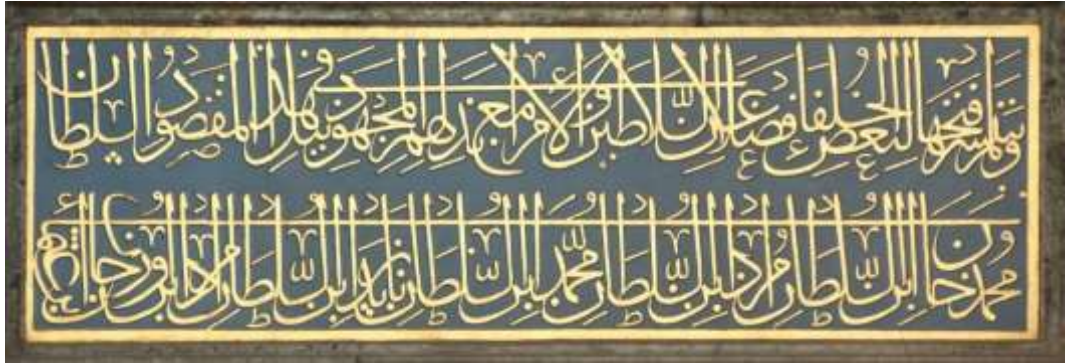
Müsennânın mimarîye yansması ise hattatın kompozisyon zevki ve yazılacak alan formuna göre şekil almıştır. Müsennâ istifler celî olarak yazılmış genellikle de sülüs yazı çeşidi tercih edilmiştir. Osmanlı ilk dönemlerinden itibaren Selçuklu Sanatının izlerini taşısa da Fatih Dönemi öncesi II. Murad devrinde yapılan Edirne Üç Şerefeli Camii yazıları ile kendi sanat tavrını ortaya koymaya başlamıştır. Fatih devri (XV. yüzyıl) hattatlarından olan Ali Sûfî ve oğlu Ali b. Yahya Sûfî ile celî yazıyla birlikte müsennâ istiflerde de büyük gelişme kaydedilmiştir. Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümâyûn ve Fatih Camii kitâbe istifleri Osmanlı ekolünün ilk örnekleri olarak görülmüştür.

3.1. Müsennâ Yazılarıyla Öne Çıkan Bazı Hattatlar

Hat Sanatında Müsennâ araştırmamız kapsamında görüyoruz ki bazı hattatlar müsennâ istifleri çokça tercih etmiş ve birçok kompozisyonlar meydana getirmişlerdir. Bu hattatların yapmış oldukları müsennâ tasarımların hat sanatındaki önemi veya sayıca çokluğuna binâen bu bölümde kısaca hayatları ve sanatları hakkında ulaşılan bilgiler aktarılmaya çalışılmıştır.

Ali b. Yahya Sûfi, Demircikulu Yusuf, M. Şefik Bey, Abdülfettah Efendi, Fehmi Efendi, İsmail Hakkı Altunbezer, Hamit Aytaç ve Emin Barın başta olmak üzere bazı hattatların yapmış oldukları aynalı yazılar hat sanatı tarihinde istifte önem arz etmektedir. Bu bölümde konu edilen hattatların müsennâ kompozisyonları mimarîde taşa mahkûk kitâbelerde, kalem işi tekniğiyle uygulanmış duvar, sütunlarda ve levhalarda karşımıza çıkmaktadır.

3.1.1. Ali b. Yahya Sûfi (XV. yüzyıl)

R. 19 İstanbul Fatih Camii'nde Ali b. Yahya Sûfi'nin Celî Sülûs Taşa Mahkûk İnşa Kitâbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2018)

Fatih devri hattatlarındandır. Yahya Sufi'nin oğludur. Yazıyı babasından öğrenmiş olup celî sülûs ve müsennâ yazılarıyla bilinir⁷².

⁷² Ekrem Hakkı Ayverdi, *Fatih Devri Hattatları ve Hat Sanatı*, İstanbul Matbaası, İstanbul 1953, s. 16-17.

İmzalı kitâbeleri; Bâb-1 Hümâyûn kapı kemeri aynasındaki müsennâ yazılar, inşa kitâbesi, iki yan kapı yuvalarındaki müsennâ madalyonlar, Fatih Camiinin üç parçadan oluşan inşa kitâbesidir. Bâb-1 Hümâyûn kitâbe imzası *Ketebehu Ed'afu'l-ibâd 'Ali b. Mezîd Es-Sûfi*, Fatih Camii kitâbe imzası ise, *Ketebehu 'Ali b. Es-Sûfi*dir.

Böylece görüldüğü gibi Ali b. Yahya Sûfi'nin üç farklı müsennâ istifi bulunmaktadır. Bunlar Bâb-1 Hümâyûn'dadır, birincisi Hicr Sûresi 45 – 48. âyetlerinin yazılı olduğu kemer üstü girift istifi, diğer ikisi de yan kapı yuvalarındaki madalyonlardır. Bu madalyonlardan birinde ketebesini, diğerinde Saff Sûresi 13. âyeti müsennâ olarak istiflemiştir.

Ali b. Yahya Sûfi'nin Bâb-1 Hümâyûn dış cephe kemer kısmındaki celî sülüs müsennâ yazısı, aynı kompozisyon biçimiyle bazı farklarla XIX. yüzyılda (1284/1867) iç cephe kemer kısmına Abdülfettah Efendi (ö. 1314/1896) tarafından yazılmıştır.

Yaşadığı devirde sülüs yazı celî seviyesinde olmayıp, bu devirde baba oğul Sûfiler elinde en güzel örneklerini vermiştir. Kelime ve harflerin terkip, istif ve satıra dizilişlerinde büyük bir ustalık ve kendinden öncekilere göre tekâmül görülür. Kabri Karacaahmet'te Hattatlar Makrebesi'de olup vefat tarihi bilinmemektedir⁷³.

3.1.2. Demircikulu Yusuf (ö. 1612)

Tophane'de dünyaya gelmiştir. Demir elde edilen ocak ağalarından Demirci Ağa'nın kölesi olduğu için Demircikulu adıyla anılmıştır. Gençlik yıllarında Topçu Ocağı'nda yetişmiş daha sonra ulûfeli duacılık hizmetinde bulunmuştur⁷⁴.

Kendi yazdığı mezartaşı kitabesine göre Ahmed Karahisârî'nin talebesi Derviş Mehmed'den aklam-ı sitte ve celî yazı meşk etmiştir. Gülzar-ı Savab'da nakledildiğine göre ise ilk başladığında Abdullah Kırîmî'den meşk etmiş daha sonra Karahisârî üslubuna meyletmiştir.

⁷³ Ekrem Hakkı Ayverdi, "Ali b. Yahyâ es-Sûfi" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1989, c. 2, s. 458.

⁷⁴ Muhittin Serin, *Hat Sanatı Tarihi Ekoller ve Takipçileri -I*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019, s. 275.

Tophane Kılıç Ali Paşa Camii hatları, Küçük Piyâle Paşa Camii yakınındaki Paşmakçı Ali Dede Tekkesi penceresi üzerindeki kitâbe, SSM 100-0365 numaraya kayıtlı mushaf-ı şerif Demircikulu Yusuf Efendi'ye aittir. Yurt dışındaki müzelerde de eserleri bulunmaktadır.

Karasihârî ekolü son temsilcisi olan Demircikulu Yusuf Efendi 1020/1612 yılında vefat etmiş bugün cami olarak kullanılan Karabaş Mustafa Ağa Tekkesine defnedilmiştir. Mezartaşını kendisi yazmıştır. Tarihi ise vefatından sonra Hasan Üsküdârî (ö. 1020/1521) tarafından eklenmiştir⁷⁵.

3.1.3. Mustafa Râkım Efendi (ö. 1826)

Mustafa Râkım Efendi 1171/1758 yılında Ünye'de dünyaya gelmiştir. İlk öğrenimini tamamladıktan sonra tahsilini ilerletmek üzere İstanbul'a gelmiştir.

Hocası ağabeyi İsmail Zühdî Efendi ve III. Derviş Ali'dir. Resmini yaptığı III. Selim'in beğenisi kazanmış Sikke-i Hümayûn ressamlığına ve tuğrakeşliğe tayin edilmiştir.

Celî sülüste estetik ölçüleri, nispetleri en güzel şekilde sağlayarak kendi üslubunu ortaya koymuştur. Celî yazıda en olgun dönemi 1230-34/1815-19 yılları olarak bilinir. Hâfız Osman'ın harflerini celîye taşıyıp estetik ölçü sağlamıştır. Sami Efendi; *"Eğer Mustafa Râkım'ın celîlerini küçültürsek Hâfız Osman'ın sülüslerini elde ederiz"* demiştir.

İstif ve terkiplerde de birlik ve en güzel ahenge ulaşmıştır. Padişah tuğralarını ıslah ederek son şeklini vermiştir. II. Mahmud'a hat hocalığı yapmıştır. Sülüs ve celî sülüs ile birlikte ta'lik ve celî ta'lik yazıda da başarılı eserler vermiştir.

---

⁷⁵ Zübeyde Cihan Özsaymer, "Tophane Kılıç Ali Paşa Camisi Yazıları", *Boğaziçi Dergisi*, İstanbul 1978, sy. 6, s. 17.

Hayatının sonlarına doğru felç geçirmiş 1241/1826 yılında vefat etmiştir. Vasiyeti üzerine Fatih'te Atikali Camii hazîresine defnedilmiş daha sonra hanımı tarafından kabrinin üstüne türbesi ve yanına bir medrese yaptırılmıştır⁷⁶.

Mustafa Râkım Efendi'nin tespit etmiş olduğumuz dört tane müsennâ istifi bulunmaktadır. Bunlardan Türk ve İslam Eserleri Müzesinde bulunan 2732 numaralı hilye-i şerifinin taç kısmında müsennâ bir istifi bulunmaktadır. Bu levhayı 1205/1790 yılında yazmış olup tarihli tek müsennâ yazısıdır. Bir diğeri 1233/1818 tarihinde yapılmış olan Nakşidil Valide Sultan Çeşme kitabesidir. Bu kitâbede Enbiyâ Sûresi 30. âyeti girift olarak yazılmıştır. Diğer ikisi ise Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde bulunan GY390 numaralı levha ve Süleymaniye Kütüphanesi Süheyl Ünver dosya bölümündeki 00840 numaralı istifleridir.

3.1.4. M. Şefik Bey (ö. 1879)

Mehmet Şefik Bey 1235/1819 yılında Beşiktaş'ta Kılıç Ali Paşa Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir. İlk hat hocası Ali Vasfi Efendi'den sülüs-nesih yazılarını, hocasının vefatından sonra aynı zamanda teyzesinin kocası olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi ile sülüs-nesih ve celî yazı çalışmış onaltı yaşında iken icazet almıştır. Ali Haydar Bey'den de ta'lik yazıyı meşk etmiştir⁷⁷. İlk tahsilini bitirdikten sonra Dîvân-ı Hümâyun Tahvil Kalemi'ne girmiş hocası İzzet Efendi'nin Eyüp Sultan Camii hatipliğine getirildiği 1839 yılında ondan tekrar icâzetnâme almaya hak kazanmıştır.

Kazasker İzzet Efendi 1845'te Sultan Abdülmecid'in ikinci imamlığına tayin edildiğinde uhdesinde bulunan Hademe-i Hümâyun ve Muzıka-yi Hümâyun hat muallimliklerini Mehmed Şefik Bey'e devretmiş, bu vazifesini otuz dört yıl sürdüren Şefik Bey, ayrıca Silâhşorân-ı Hassa-i Şâhâne'de hat muallimliğinde bulunmuştur⁷⁸.

1271/1855 yılında Bursa'da meydana gelen büyük depremde harap olan Ulu Cami'nin duvarındaki yazıları Abdülfettah Efendi ile beraber üç yıl çalışarak tamir

⁷⁶ Süleyman Berk, "Mustafa Râkım Efendi" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2007, c. 34, s. 429.

⁷⁷ Muhittin Serin, *Hat Sanatı Tarihi Ekoller ve Takipçileri -1*, Kubbealti Yay., İstanbul 2019, s.411.

⁷⁸ Uğur Derman, "Mehmed Şefik Bey" mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2003, c. 28, s. 530-531.

etmiş ve yeni bazı levhalar yazmıştır. Hasan Rıza Efendi, Çırçırılı Ali Efendi en bilinen öğrencilerindendir. 1297/1879 yılında vefat etmiş Yahya Efendi Hazîresine defnedilmiştir.

Mehmet Şefik Bey'in bu çalışmada ulaşabildiğimiz sekiz müsennâ istifi bulunmaktadır. Bunlardan beş tanesi 1275/1859 tarihli Bursa Ulu Camii levhalarındandır. Bu levhaların dışında 1286/1869 tarihli Sakıp Sabancı Müzesi 130-0246 numaralı istifi (zerendûd) ve 1290/1873 tarihli İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi 42815 numaralı istifi aynı kompozisyon olup *Lâ ilâhe illâ hû rabbî ve rabbu 'l-âlemîn* yazılıdır. 1288/1871 tarihli *İsm-i Nebî* ve *Hz. Ali*'nin isimlerinin yazıldığı bir levhası daha vardır.

3.1.5. Abdülfettah Efendi (ö. 1896)

Rum asıllı olan Abdülfettah Efendi 1814'te Sakız Adasında dünyaya gelmiştir. 1822 yılında çıkan isyan sonrası Hüsrev Paşa tarafından köle olarak satın alınarak İstanbul'a getirilmiş burada islâm eğitim ve terbiyesiyle yetiştirilmiştir.

Sülüs-nesihi Mustafa Şakir Efendi'den (ö. 1284/1867) ta'liki Yesârîzâde Mustafa İzzet Efendi'den (ö. 1265/1849) meşk etmiştir. 1247/1832'de sülüs-nesih 1262/1846'da ta'lik icazetini almıştır⁷⁹.

Celî sülüste ilk ve orta derecede sayılabilecek eserleri Mahmud Celaleddin (ö. 1829) üslubunun etkisindedir. Dönemin padişahı Sultan Abdülmecid'in aynı zamanda hattat olması ve Abdülfettah Efendi'nin de bu ekolde padişahın yakınlık ve sevgisini kazandığı nakledilmektedir. Abdülfettah Efendi'nin "*Celî yazanlar Râkım Efendi'den, sülüs-nesih yazanlar Şevki Efendi'den ayrılmamalı*" sözü göz önünde bulundurulduğunda gönlünün Râkım Efendi yolunda olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim 1300/1854'ten itibaren Râkım Efendi'nin yolunu benimsemiştir. Mimarî yapılar da bulunan celî sülüs yazıları da bu ekoldedir. Bu iki üslupta bu kadar başarılı eserler vermiş olması onun ne derece kudretli bir hattat olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde celî ta'likte ise hocası Yesârîzâde üslubuyla birlikte İran tarzında yazılarına da

⁷⁹ Uğur Derman, "Abdülfettah Efendi" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1988, c. 1, s. 203.

rastlanmaktadır. Ayrıca Sultan II. Mahmud, Sultan Abdülmecid, Sultan Abdülaziz, Sultan V. Murad ve Sultan II. Abdülhamit tuğraları bulunmaktadır⁸⁰.

Pertevniyal Valide Sultan Çeşmesi, Yıldız Hamidiye Camii, Ertuğrul Tekke Camii olmak üzere birçok taşa mahkûk celî sülûs kitâbeleri ve Kuleli Askerî Lisesi, Galatasaray Lisesi, Harbiye Askerî Müzesi gibi birçok yapıda yine taşa mahkûk celî ta'lik yazıları bulunmaktadır.

16 Ekim 1896'da Vaniköy'deki yalısında vefat etmiş Sultan II. Mahmud Türbesi haziresine defnedilmiştir⁸¹.

Abdülfettah Efendi'nin ulaşabildiğimiz iki müsennâ yazısı vardır. Bunlardan biri Bursa Ulu Camii'nde bulunan 1275/1859 tarihli celî sülûs *Allah Hû* yazılı levhadır. Orta kısmında mevlevî sikkesi formunda *Yâ Hayyu'l-Kayyûm / Yâ Ze'l-Celâli Ve'l-İkrâm / Yâ Hazreti Mevlânâ* yazılıdır. Bunun dışında Hicr Sûresi 45-49. âyetlerin yazılı olduğu Topkapı Sarayı Bâb-1 Hümâyûn iç cephe müsennâ kitâbesidir. Sultan Abdülaziz döneminde burada büyük bir tamirat olmuş, Ali b. Yahya Sûfi'nin yazmış olduğu müsennâ kitâbeyi Abdülfettah Efendi bazı farklılıklarla yeniden yazmış ve kapının iç cephesine uygulanmıştır⁸². Bu iki kitâbe yazıldıkları XV. ve XIX. yüzyıllar arasındaki farklılıklarını açıkça göstermektedir.

3.1.6. Fehmi Efendi (ö. 1915)

1276/1860 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Kur'an'ı hıfzetmiş, Eğimli Kasabzâde Mehmed Efendi'den dînî ilimleri, Sultan Abdülhamîd'in baş-imâmı Hâfız Râşid Efendi'den de kıra'ât ve vücûh dersleri almıştır. Aklâm-ı Sitte'yi Şefik Bey'den meşk etmiş hocasının vefatından sonra Şevki Efendi'ye devam etmiştir.

---

⁸⁰ Esra Vatansever, *Hattat Abdülfettah Efendi'nin Taşa Mahkûk Eserleri*, YL Tezi, FSMVU Güzel Sanatlar Enstitüsü GTS Anasanat Dalı, İstanbul 2016, s. 8.

⁸¹ Semavi Eyice, "Bâb-1 Hümâyûn" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1991, c. 4, s. 360.

⁸² Bâb-1 Hümâyûn'da başka kitâbeleri de bulunmaktadır. detaylı bilgi için; Semavi Eyice, "Bâb-1 Hümâyûn" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1991, c. 4, s. 359-361.

1881 senesindeki ru'ûs imtihânı ile Bâb-ı Meşihât Mektûbî Kalemi Kitâbeti'ne girmiş 1895'te Teftîş-i Mesâhif Baş-kitâbeti'ne terfi etmiştir. 1902'de de ilâve olarak Teftîş-i Mesâhif Meclisi âzalığine tayin edimiş ayrıca uzun yıllar Sultan Abdülhamîd'in büyük kızı Zekiye Sultan'ın Ramazan imamlığında bulunmuştur.

Fatih yangınında evi, bütün eşyası, bir sandık dolusu yazıları ve Aksaray'daki fırını ve bakkal dükkânı yanmıştır. Beyazıt'ta bir kağıtçı dükkânı açarak isteyenlere yazı yazmıştır. Yazıda olduğu gibi resimde de mahareti olduğu bilinmektedir. 1333 /1915 yılında kanser hastalığına yakalanarak vefat etmiş, Maçka Mezarlığı'na defnedilmiştir.

“Kara sakallı, esmerce, uzunca boylu idi. Yazıda olduğu gibi resimde de mehâreti vardı. Bacanağı, eski mebuslardan Ziyâeddîn Bey, terceme-i hâline dâ'ir verdiği verakâda diyor ki: Cidden halûk idi. Herkesi hüsn-i mu'amelesile meftûn ederdi. Hoşsuhbet, safvet-i kalbe mâlik idi. Remezânlar'da Beşiktaş'da Sinan Paşa Cami'nde hazin bir sadâ ve edâ ile tilâvet ettiği Kur'an-ı Kerîm'i dinlemeğe şitâb edenler vecd içinde kalırlardı. Hutût-ı mütenevvi'ada mâhir idi. Tahrir ettiği levhâların etrafını, gâyet küçük harflerle yazdığı âyat-ı Kur'aniyye'den mürekkebe zarîf şekillerle tezyin ederdi. Bu sûretle levhâları tezhîb ettirmek külfetinden vareste bırakır ve levhâlara bir nefâset bahşederdi”⁸³.

Fehmi Efendi'nin çok sayıda müsennâ istifleri olduğu bilinmekle birlikte bizim ulaşabildiğimiz dört levhası bulunmaktadır. 1328/1910 ve 1321/1903 tarihli *Yâ Fettâh Yâ Selâm* (cc) isimlerinin yazılı olduğu iki levha, *Yâ Hâfız* (cc) isminin yazılı olduğu bir levha ve bir tane de hilye-i şerif içerisinde uyguladığı dört farklı müsennâ kompozisyonu bulunmaktadır.

3.1.7. İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1946)

İsmail Hakkı Altunbezer 1289/1873 yılında İstanbul'un Kuruçeşme semtinde dünyaya gelmiştir. Bir Kurban Bayramı sabahı doğmasından dolayı İsmail ismi verilmiştir.

⁸³ Mahmud Kemal İnal, *Son Hattatlar*, Maarif Yay., İstanbul 1955, s. 94.

Beş kuşağa kadar hattat yetiştirmiş Trabzonlu bir aileden (ilk üçü Trabzon'da son ikisi ise İstanbul'da) geldiği bilinmektedir. “*Ben gözlerimi açınca hat gördüm. Muhakkak ki yumuncaya kadar da göreceğim odur*” demiştir⁸⁴. İlk hocası Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin öğrencilerinden olan babası Mehmet Hilmi Efendi'den sülüs-nesih, Sami Efendi'den celî sülüs, celî dîvânî meşk etmiş ve tuğra çalışmıştır.

Sanâyi-i Nefise Mektebi'nde resim ve hakkâklık tahsil etmiş Dîvân-ı Hümâyun Kalemi'ne girmiştir. Çeşitli mekteplerde, Medresetü'l-Hattâtîn'de hat dersleri, Şark Tezyînî Sanatlar Mektebi ve Güzel Sanatlar Akademisi'nde tezhip dersleri vermiştir. Soyadını müzehhipliği dolayısıyla almıştır. Hayatının son yıllarında kanser hastalığına yakalanmış 1365/1946 yılında vefat etmiştir. Kabri Karacaahmet Mezarlığı Tunusbağı Caddesi üzerindedir⁸⁵.

“*Velûd bir sanat hayatı olan Tuğrakeş Hakkı Bey'in çeşitli koleksiyon ve müzelerdeki eserlerinden başka Dîvân-ı Hümâyun'dan çıkan ferman, berat ve menşurlarda da yazıları bulunmaktadır. Üsküdar Selimiye, Edirnekapı, Zeyneb Sultan, Abdi Çelebi, Şemsi Paşa camilerinin kubbe yazıları ile Lâleli, Afyon, Eskişehir, Bebek, Bakırköy, Kamer Hatun ve Beyoğlu Ağa camilerinde son derece sanatkârane celîleri vardır. Ayrıca Osmanlı devrinde son Kâbe örtüsünün kuşak yazısı, ilk riyâset-i cumhur mührü, Mahmud Şevket Paşa'nın türbe yazıları onun önemli eserleri arasındadır*”⁸⁶.

Son eserlerinden birinin bir mezar kitâbesi için celî sülüsle hazırladığı Hüve'l-Bâkî olmasından dolayı hemdemi Necmeddin Okyay şu vefat tarihini düşürdü: “*Son nefeste yazdı hattat bi üve'l-Bâkî celî*” 1365/1946. Böylece herkesin kalbiyle iman ettiği Hüve'l-Bâkîyi Hakkı Bey kalemiyle son zamanında kalemiyle doğrulamış oldu⁸⁷.

İsmail Hakkı Bey'in ulaşabildiğimiz dokuz adet müsennâ istifi bulunmaktadır. Bu istifler birbirinden farklı olup is mürekkebi ile aherli kâğıt üzerine yazdıkları ve

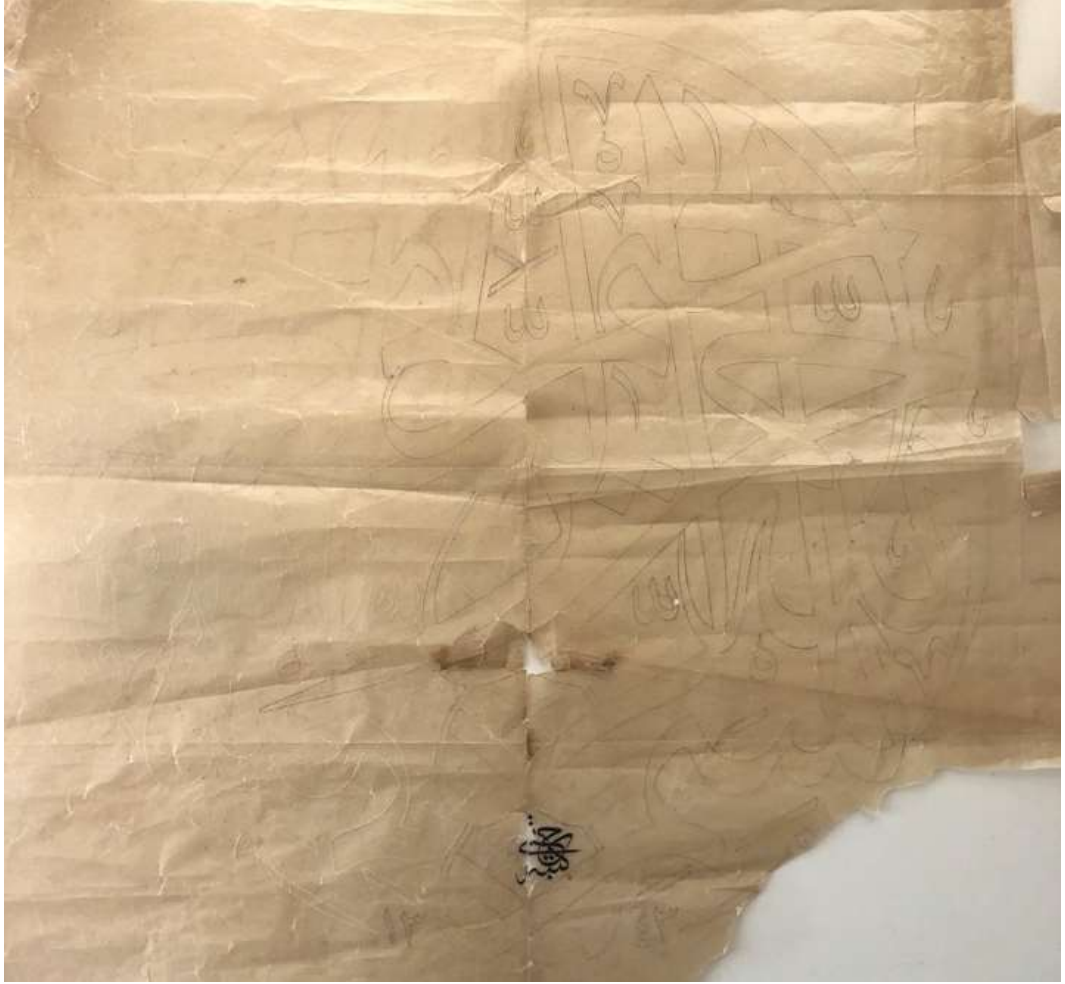
⁸⁴ Muhittin Serin, *Hat Sanatı Tarihi Ekoller ve Takipçileri -1*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019, s.515.

⁸⁵ Uğur Derman, “İsmail Hakkı Altunbezer” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1989, c. 2, s. 543.

⁸⁶ Uğur Derman, *agm.*, s. 544.

⁸⁷ Uğur Derman, *Ömrümün Berketi:1*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2017, s. 104.

zerendûd levhaları ayrıca eskiz olarak yazdıklarıdır. Bu istiflerden bir tanesi Sakıp Sabancı Müzesi 130-0246 numaraya kayıtlı olup üç tanesi de aile koleksiyonundadır.

R. 20 İ. Hakkı Altunbezer'in Celî Sülûs Müsennâ Besmelesinin Yazı Kalıbı
(Özel Koleksiyon)

R. 21 İ. Hakkı Altunbezer'in Yazı Kalıbında Sülûs İle Müsennâ Ketebesi

3.1.8. Hamit Aytaç (ö. 1982)

Asıl adı (Âmid) Şeyh Musa Azmi'dir. 1308/1891 yılında Diyarbakır'da doğmuş, 1326/1908 yılında yüksek tahsil için İstanbul'a gelmiştir.

Hamit Bey'in sıbyan mektebindeki hocası Mustafa Âkif Bey aynı zamanda ilk yazı hocası olup daha sonra Askerî Rüştiye'de Yüzbaşı Hilmi Bey'den sülüs, Vâhid Efendi'den de rik'a dersleri almıştır. Bu iki sanatkârdan Romen ve Gotik yazılarını da öğrenmiş ayrıca Hoca Esad Efendi ile Kolağası Ahmed Hilmi Efendi ile de sülüs ve nesih meşk etmiştir.

Yazıya olan merakı sebebiyle mektepte bir yılını kaybettiğinde babası yazıyla uğraşmasını yasaklamış ancak Sultan II. Abdülhamid'in cülûs yıl dönümünde yazdığı bir tuğra ile aldığı ödül tekrar yazıyla meşgul olmaya başlamasını vesile olmuştur.

İdâdî yıllarında Mustafa Râkım yolunda bir hattat olan akrabası Abdüsselâm Efendi'den sülüs ve celisini ilerletmiş, şahsiyeti ve sanat anlayışı büyük ölçüde bu zatın etkisinde gelişmiştir. Ayrıca resimle de ilgilendiği ve ressam Ali Rızâ Bey tarzında eserler verdiği bilinmektedir.

İstanbul'a geldiğinde Gülşen-i Maârif'teki öğretmenliği sırasında mektebin müdürü Süreyyâ Bey vasıtası ile tanıştığı Hacı Nazif Bey ile celi sülüs, Reîsü'l-hattâtîn Kâmil Akdik ile Neyzen Emin Yazıcı efendilerle de sülüs-nesih yazıları çalışmıştır.

Tuğrakeş İsmail Hakkı Bey'in yanında tuğra çekme tekniğini geliştirmiş ta'likte de bir müddet Hulûsi Efendi'ye devam ettiyse de daha çok Mehmed Esad Yesârî'nin yazı örneklerinin etkisinde kalarak onun yolunu benimsemiştir.

1916'ya kadar yazılarında *Şeyh Mûsâ Azmî*, *Mûsâ Azmî* veya sadece *Azmî*, bu tarihten sonra ise Diyarbakırlı oluşuna telmihen *Hâmidü'l-Âmidî* ya da yalnız *Hâmid* imzasını kullanmış ve daha çok bununla tanınmıştır.

Gülşen-i Maârif Mektebi'nde hat ve resim hocalığı yapmış matbaa işleriyle uğraşmıştır. Rûsûmat Matbaası, Mekteb-i Harbiyye Matbaası ve sonra da hocası Mehmed Nazif Efendi'nin vefatı üzerine tayin edildiği Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Matbaası'nda Mehmed Emin Efendi ile beraber hattat olarak çalışmıştır. Bâb-ı Âli'de

Hattat Hamit Yazı Yurdu'nu açmış ve çalışmalarına Hâmid imzasıyla burada devam etmiştir⁸⁸.

1402/1982 yılında vefat etmiş, Karacaahmet Mezarlığı'na Şeyh Hamdullah'a yakın bir yere defnedilmiştir.

Hâmit Aytaç'ın bu tezde ulaşabildiğimiz on dört tane müsennâ çalışması bulunmaktadır. Bunlardan üç tanesi Şişli Camii'ndedir. Şişli Camii cümle kapısı üçgen formdaki kitâbeyle beraber bu istifi toplamda yazmış olduğu üç levha daha bulunmaktadır. Bu levhalar 1369/1949, 1371/1951, 1372/1952 tarihli olup bunlardan bir tanesi Fevzi Kulaksızoğlu Koleksiyonunda diğeri de Abdurrahman El-Üveys Koleksiyonundadır. Şişli Camiindeki diğeri müsennâ yazıları cami avlusunda bulunan Enbiya Sûresi 30. âyetin yazılı olduğu su küpü üzerinde ve Allah (cc) lafzının kûfi hatla tasarlandığı alemededir. Bunların dışında yedi farklı kompozisyonu olup bunlar celî sülüs, kûfi ve celî divânî hatlarla yazılmıştır.

3.1.9. Emin Barın (ö. 1987)

1331/1913 yılında Bolu'da dünyaya gelmiştir. İlk ve orta öğrenimini Bolu'da yapmış, babasını kaybettikten sonra kendisiyle, babasından yazı meşk etmiş olan ortaokul resim öğretmeni Lutfi Nâmi Bey ilgilenmiştir. Yine Lutfi Bey'in teşvikiyle, İstanbul Erkek Öğretmen Okulu parasız yatılı okulundan mezun olmuş 1933'te Bolu'nun Berk köyünde bir yıl ilkokul öğretmenliği yapmıştır⁸⁹.

Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nden 1936'da mezun olmuştur. Aynı yıl Millî Eğitim Bakanlığı'nca açılan Avrupa matbaacılık ve klişecilik ihtisasına gitmeden önce altı ay süreyle İstanbul Millî Eğitim Basımevi'nde staj yapmıştır.

1938'de Weimar'da (Almanya) Prof. Dorfner'in özel cilt okulunda bir yıl çalışmış Leipzig'de Kitapçılık ve Matbaacılık Akademisi'ne girmiştir. 1943'te yurda döndükten sonra Millî Eğitim Basımevi'nde teknik büro şefi olarak göreve görev almış

⁸⁸ M. Hüsrev Subaşı, "Hamit Aytaç" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1991, c. 4, s. 288-289.

⁸⁹ İlhami Turan, "Mehmet Emin Barın" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1992, c. 5, s. 71.

1944'te Güzel Sanatlar Akademisi'nde yazı tasarımı (latin harfleriyle) dersleri öğretim üyesi olmuş 1983'te emekli olmuştur.

Güzel Sanatlar Akademisi Türk Süsleme Sanatları Bölümü'nde Reîsü'l-Hattâtîn Kâmil Akdik'ten hat, Necmettin Okyay'dan klasik Türk ciltçiliği dersleri almış, 1370/1951 yılında Çemberlitaş'ta bulunan Barın Cilt ve Yazı Atölyesini kurmuştur. 1374/1955'te akademi bünyesinde Dekoratif Sanatlar Bölümü'ne bağlı olarak bir yazı ve cilt atölyesi kurmuş daha sonra sözleşmeli olarak Gelenekse Türk El Sanatları Bölümü'nde hat, cilt restorasyonu dersleri vermiştir.

1944 – 1961 yılları arasında Latin harfleri, geleneksel ve endüstriyel cilt yapımı ve restorasyonu üstünde yoğunlaşmış bu alanda eserler vermiştir. 1961'den sonra grafik sanatları konusundaki birikimi ve Latin harflerini kullanmadaki büyük ustalığı ile birlikte geleneksel hat sanatımıza yönelmiş bu sahada gelenekselin dışına çıkarak orijinal ve çağdaş eserler yapmıştır. İlhamını geleneksel sanatlarımızın biçim ve formlarından aldığı gibi çağdaş soyut resmin değişik akımlarından da doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmiş eserler üretmiştir. Ayrıca geleneksel hat sanatımızdan ilham alarak Latin harfleriyle de çok değişik orijinal kompozisyonlar yapmıştır⁹⁰.

Pek çok yazma eseri onararak müzelerimize ve özel koleksiyonlara kazandırmış olan Emin Barın, 1408/1987 yılında vefat etmiş Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Emin Barın'ın çok sayıda müsennâ istif yazdığı ve bu yazılarında kendine has tavrının olduğu görülmektedir. Ulaşabildiğimiz yirmi bir adet müsennâ levhası vardır. Bunların çoğuna Uğur Derman'nın düzenlemiş olduğu Emin Barın Hat Eserleri isimli kitaptan ulaşılmıştır. Bu yazılar celî divanî, sülüs, ma'kılî ve muhakkak yazı çeşitleriyle yazılmış kompozisyonlardır. Ayrıca bu kompozisyonlarda serbest yazı ve modernize ettiği ma'kılî kompozisyonlar da bulunmaktadır.

---

⁹⁰ İlhami Turan, "Mehmet Emin Barın" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1992, c. 5, s. 72.

3.2. Müsennâ Yazılarıyla Öne Çıkan Bazı Mimarî Mekânlar

“Şerefü ‘l-Mekân bi ‘l-Mekân” mekânın şerefi orada bulunan insandan gelir anlamına gelen bu söz gibidir aslında mekânlar ve sanat unsurları... Bazı yapılar müsennâ yazılarıyla bütünleşmiştir, ruhuna işlemiştir.

Bursa’da Ulu Cami, Cem Sultan Türbesi ve yakınlarındaki diğer türbeler, Edirne’de Eski Cami, Üç Şerefeli Camii ve İstanbul’da Topkapı Sarayı, Kılıç Ali Paşa Camii, Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi, Sultan Reşat Türbesi ve Şişli Camii’nde olduğu gibi. Müsennâ yazıları ile bilinen bazı yapılar bu bölümde kısaca mimarî ve hat sanatı açısından incelenmeye çalışılmıştır.

3.2.1. Bursa Ulu Camii (1399)

Yıldırım Bayezid zamanı 797/1396 yılında inşasına başlanmış 801/1399’da tamamlanmıştır. Mimarı kesin olarak bilinmemektedir. Ali Neccâr ya da Hacı İvaz Paşa tarafından yapıldığı tahmin edilmektedir.

İlk planlandığında cami, medrese, hamam, bedesten, dükkânlar ve meşrutalardan teşekkül eden bir külliye halinde tasarlanmış, daha sonraki devirlerde etrafına şadırvanlar, muvakkithâne, muallimhâne, müezzin ve muvakkit odaları gibi yapılar ilâve edilmiştir. Son yıllarda bu ilâve yapılar ortadan kalkmış, hamamı da işlevini yitirmiştir. Cami, bedesten ve medrese etrafındaki dükkânlar aslî vazifelerini yürütmektedir⁹¹.

55 x 69 metre boyutlarında olup kareye yakın dikdörtgen planlı olan caminin yirmi kubbesi bulunmaktadır. Deprem, yangın ve lodos gibi felaketlerde çok zarar görmüştür. 1494, 1503, 1551, 1563, 1567, 1572, 1583, 1670, 1732, 1737, 1740, 1742 yıllarında tamir edilmiştir. Özellikle 1855 depreminde iki kubbesi hariç bütün kubbeleri çökmüş ve 1889 yangınında da minare külahları yanmıştır. Bu sebeple en kapsamlı onarımını 1855 depreminden sonra görmüş, bugünkü boğumlu külahlar

⁹¹ Doğan Yavaş, “Bursa Ulu Camii” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2012, c. 42, s. 88.

yapılmış ve kubbeleri yenilenmiştir ve 1862 yılında yeniden ibadete açılmıştır. Doğu, batı ve kuzey cephelerde olmak üzere üç kapısı vardır⁹².

Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde Ulu Cami'nin yapıldığı ilk yıllarda kalın ayaklarının her birinde yerden bir insan boyu yüksekliğe kadar tezyinât olduğu onların da üstünde elifleri üç arşın olan Esmâ-i Hüsnâ yazıldığı belirtilmektedir. Ekrem Hakkı Ayverdi ise camiinin ilk yapımında bu yazıların olmadığını zamanla duvar ve ayaklardaki bu boşlukları kapatmak için yazıların ilave edildiğini açıklamaktadır⁹³.

1855 depremi sonrası caminin ve yazıların tamiratını Uğur Derman şöyle aktarmaktadır: *“1855 de Bursa'da korkunç bir zelzele olur, Ulu Câmî de perişan hâle gelir. İçinde, bilhassa sütunlar üstünde eskiden kalma celî yazılar vardır. Sultan Abdülmecid, hat sanatına ilgisinden dolayı, câmî tamirinin yanı sıra, yazıların da ihyâsını arzu eder ve Şefik Bey (ö. 1820/1880) ile Abdülfettah Efendi'yi (ö. 1815/1896) Bursa'ya gönderir. Bu iki celî hat üstadı üç sene içinde duvar yazılarını yeniledikten başka, pek kocaman levhalar hâlinde hazırlamışlardır”*⁹⁴.

Camide elli adet müsennâ yazı bulunmaktadır. Sütunlarda bulunan müsennâ kompozisyonlarda Esmâ-i Hüsnâ'dan isimler celî sülüs ve kûfi ile yazılmıştır. Bu yazılar otuz dokuz farklı kompozisyondur ve kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Ulu Cami mihrabında da iki tane müsennâ kompozisyon bulunmaktadır. İsrâ Sûresi 84. âyeti damla formunda celî sülüsle yazılmıştır ve bu âyetin üzerinde kûfi ile yazılmış bir Besmele bulunmaktadır. Bunların dışında tarihi belli olmayan ahşap üzerine uygulanmış bir celî sülüs müsennâ Besmele vardır⁹⁵. Bu kompozisyonlarla birlikte kendi içinde farklı düzenlemeler yapılmış beş tane müsennâ yazı içeren levhalar bulunmaktadır. Bunlardan üç tanesi imzasız olup daha önceki tarihlerden kalmış olma

⁹² Doğan Yavaş, “Bursa Ulu Camii” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2012, c. 42, s. 89.

⁹³ Ekrem Hakkı Ayverdi, *Osmanlı Mimarisinin İlk Devri*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul 1989, 2. Baskı, s. 413.

⁹⁴ M. Uğur Derman, “Vakıf Eserlerinde Hat Restorasyonu”, VII. Vakıf Haftası: Vakıf Mevzuatının Aksayan Yönleri, Kıbrıs Vakıf İdaresi Çalışmaları ve Türk Vakıf Medeniyetinde Vakıf Eski Eserlerinin Restorasyonu Seminerleri, VGM Yay., Ankara 1989, s.308.

⁹⁵ Sultan III. Ahmed'in (ö. 1148/1736) de yazmış olduğu aynı kompozisyon Türk ve İslam Eserleri Müzesi 2724 numaraya kayıtlıdır.

ihtimali vardır, diğeri iki tanesi de 1855 restorasyonunda eklenmiştir. Biri Abdülfettah Efendi'nin diğeri de M. Şefik Bey'in levhalarıdır. M. Şefik Bey'in bunun dışında bir tane de Nûr Sûresi 35. âyeti yazmış olduğu celî ta'lik müsennâ kompozisyonu bulunmaktadır.

3.2.2. Edirne Eski Camii (1414)

R. 22 Edirne Eski Camii İç Mekân Görünümü
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

806/1403'te Emir Süleyman zamanında yapımına başlanmış 816/1414'te Çelebi Mehmet zamanında tamamlanmıştır. Mimarı Hacı Alâaddin kalfası ise Ömer b. İbrahim'dir. Çok kubbeli cami tipindedir.

Kesme taş ile yapılmış olan cami kare planlıdır. Dokuz kubbelidir orta sıradaki kubbeler Bursa Ulucami'deki gibi daha yüksek yapılmıştır.

1161/1748'de yangından ve 1165/1752'de depremten zarar gören cami 1167/1754'te Sultan I. Mahmud döneminde, 1342/ 1924 ve 1353/1934'te onarılmıştır.

Duvar, kubbe, kemer ve ayaklarda bulunan yazılar XVIII. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar olan süreçte bir kısmı Sultan I. Mahmud devrinde diğer kısmı ise 1863 yılında yapılan tamir sırasında eklenmiştir⁹⁶. Zaman içinde caminin geçirdiği restorasyonlar sonucunda bu yazıların sanat değeri olmayacak şekilde bozulduğu görülmektedir. Evliya Çelebi, geç devir boyalı tezyinâtı ile aslı karakterini kaybettiğini belirtmektedir⁹⁷.

Camide sekiz müsennâ yazı vardır. Bunlardan yedi tanesi duvar ve sütunlar üzerinde, bir tanesi de minber taç kısmındadır. Minberin taç kısmındaki müsennâ yazıda ibarenin bir kısmı düz bir kısmı aynalı olarak düz kısmın üzerini kaplayacak şekilde yazılmıştır. Erken dönem yapılarında bu tarz kompozisyonlar çokça kullanılmıştır. Caminin batı duvarında *çifte vav*, sütunlarında Esmâ-i Hüsnâ'dan bazı isimler müsennâ olarak yazılmıştır. Batı duvarı kuzeye yakın olanda *Yâ Fettâh* (cc), ikinci sol fil ayağının doğu yönünde *Yâ Hâdî* (cc), sağ fil ayağının batı yönünde *Yâ Alîm* (cc), sol fil ayağının doğu yönünde *Yâ Burhân* (cc) isimleri ayrıca Hz. Osman ve Hz. Ali'nin (ra) isimleri kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Fakat minber yazısı hariç bu yazıların daha önce bahsedildiği gibi caminin yapılış tarihinden sonra, yüzyıllar içinde uygulandığı ve zamanla yapılan tamiratlarda da asıl karakterini kaybederek bozulduğu bilinmektedir.

3.2.3. Edirne Üç Şerefeli Camii (1447)

Sultan II. Murad tarafından yaptırılan caminin yapımına 1437 yılında başlanmış ve on yıl içerisinde tamamlanmıştır. Caminin planı enine dikdörtgendir. Altı sütun üzerinde merkezi bir kubbe yanlarında iki küçük kubbesi vardır. Kuzey cephesinde yirmi iki kubbeli revaklı avlusu bulunmaktadır. Avlunun dört köşesinde minareleri bulunmaktadır. Bu minarelerden ikisi tek, birisi iki ve birisi de üç

---

⁹⁶ Ekrem Hakkı Ayverdi, *Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul 1989, 2. Baskı, s. 423.

⁹⁷ Beyhan Karamağaralı, "Edirne Eski Camiinin Kitâbeleri ve Mimarimizdeki Yeri", *Vakıflar Dergisi*, VGM Yay., Ankara 2006, sy. 9, s. 331.

şerefelidir. Üç şerefeli olan minaresinde birinci şerefeye kadar üç, ikinci şerefeye kadar iki merdivenli kısım birbirini görmeden çıkmaktadır.

Osmanlı mimarîsinde daha sonraki dönemlerde Mimar Sinan'ın da üzerinde çalışacağı merkezi kubbeli camilere öncülük etmiştir. Ayrıca ilk şadırvanlı avlusu olması da sonraki dönemlere gerek tezyînât gerek ölçü ve nispetleri açısından ışık tutmuştur.

1165 depreminde cami zarar görmüştür. Kubbeleri çatlamış hatta bir iki tanesi yıkıldığı, revakın camiye bitişik tonoz ve kubbeleri tamamen çökmüş olduğu ve minarelerin de alta kadar devrildiği bilinmektedir. Zarar gören kuşak Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından meydana çıkarılıp ihya edilmiş fakat kemerlerdeki ve kubbelerdeki kalemlerin yerine geri getirilememiştir⁹⁸.

Üç Şerefeli Cami cümle kapısında iki, revaklı avlu kubbelere de birinde olmak üzere toplam üç tane müsennâ bulunmaktadır. Cümle kapısı sağ yuvasındaki madalyonda Bakara Sûresi 201. âyeti, üst köşelerinde *el-Kuvvetü lillah* ve alt köşelerinde de *el-Kudretü lillah* yazılıdır. Sol yuvasındaki madalyonda ise vakti çıkmadan önce namaz için; ölmeden önce tövbe için acele edin anlamındaki hadis-i şerif, üst köşelerde *es-Sultânu lillah* ve alt köşelerde *el-Mülkü lillah* yazılıdır. Bu yazıların daha önce bahsedildiği gibi Fatih Camii yazılarından yola çıkılarak Yahya Sûfi'ye ait olduğu tahmin edilmektedir. Revaklı avlusu kuzey kapısı yönündeki kubbelere de birinde ise Saff Sûresi 13. âyeti kubbe pandantiflerinde dört köşede kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Fakat bu yazının zaman içerisinde yapılan onarımlarla beraber sanatsal güzelliğini kaybettiği görülmektedir.

3.2.4. Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (1478)

Muradiye Camii haziresinde olan türbe 883/1478'de yapılmıştır. Türbede Sultan Mustafa, Cem Sultan, Sultan Bayezid'in oğlu Abdullah ve Alemşah'a ait olan

---

⁹⁸ Ekrem Hakkı Ayverdi, *Osmanlı Mimarîsinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul 1989, 2. Baskı, s. 423.

dört sanduka bulunur. Sandukalarda sabit levhalar olmadığından hangisinin kime ait olduğu kesin olarak bilinmemektedir.

Kitâbesi yoktur. Kubbe içi nakışlarda bulunan *Sultan Mustafa* ve *rahmetullah* yazılarından anlaşıldığı üzere Fatih Sultan Mehmed'in büyük oğlu Şehzade Mustafa (ö. 879/1474) için yaptırılmış, maceralı bir sürgün hayatından sonra 900/1495'te İtalya'da vefat eden II. Mehmed'in şehzadesi Cem Sultan'ın cenazesi 905/1499'da buraya getirilmiş ve defnedilmiştir. Böylece türbe, daha ünlü olduğu için onun adıyla anılır olmuştur⁹⁹.

Bursa Türk eserleri üzerinde hazırladığı doktora tezi 1327/1909'da Berlin'de basılan Wilde Hans, türbenin çok yakın tarihlerde tamir edildiğini ve bu sırada çok çirkin ve parlak renkli nakışların yapıldığını bildirmiştir.

Her kenarı 7 cm uzunluğunda altıgen planda, tuğla ve taş kullanılarak yapılmıştır. İç süslemeleri ve müsennâ kompozisyonları açısından önemli görülmektedir.

Türbedeki müsennâ kompozisyonlar dikkat çekmektedir. Mihrabın yan kısımlarındaki alınlıklar içerisinde Besmele ve altlarında ise Zümer Sûresi 62. âyet düz olarak beyaz ile ve üzerini kaplayacak şekilde aynalı olarak mavi renkle uygulanmıştır. Kelime-i Tevhid ve Mü'min Sûresi 65. âyet yapının sağ ve solunda duvar köşelerine gelen kısımlarda simetrik olarak uygulanmış yine mihrap yan kısımlarında olduğu gibi düz ve aynalı olarak beyaz ve mavi renklerle birbiri üstünü kaplayacak şekilde yazılmıştır. Yine duvar köşelerine denk gelen kısımlarda bu yazıların üstünde madalyon formunda Âl-i İmrân Sûresi 26. âyet beyaz zemine mavi renkle uygulanmıştır. Zemindeki motifler kompozisyonu karışık göstermektedir. Bu türbede ve Şirin Hatun, Mükrim Hatun, Şehzade Ahmed Türbesi gibi yakınlarındaki diğer türbelerde de müsennâ kompozisyonların tercih edildiği görülmektedir. Fakat bu türbelerdeki yazılar orijinalliklerini kaybetmiş adeta restorasyon mağduru olmuşlardır. Sanat estetik ve güzelliğinden yoksun olmalarının yanı sıra bazı yazılar okunamayacak derece bozuk olarak yazılmıştır.

---

⁹⁹ Semavi Eyice, "Cem Sultan Türbesi" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1993, c. 7, s. 286.

R. 23 Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi Mihrap Cephesinden Bir Görünüm
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

3.2.5. Topkapı Sarayı (1478)

Topkapı Sarayı Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethiyle Beyazıt'ta, Saray-ı Atık'ten sonra yaptırmış olduğu Yeni Saray olarak bilinen saraydır. Topkapı Sarayı'nı barındırdığı müsenâ yazılar açısından inceleyecek olursak Bâb-ı Hümâyûn, Ağalar Camii ve IV. Avlu olarak üç başlık öne çıkmaktadır.

Bâb-ı Hümâyûn, Ayasofya ile Sultanahmet meydan çeşmesinin karşısında Topkapı Sarayı'nın şehre açılan en büyük kapısıdır. Sabah ezanıyla açılıp yatsıyla kapanan bu kapı, kapıcılar ocağı tarafından üç yüz görevli ile korunduğu ve kontrolünün de yeniçerilerin elinde olduğu bilinmektedir.

Kapının farklı dönemlerde de tamir görmüş olduğu yapılan ilavelerden de anlaşılmaktadır. Kitâbenin altında yer alan Sultan II. Mahmud tuğrası 1230/1814 yılında Mustafa Râkım Efendi tarafından çekilmiştir. Girişin iki yanında bulunan çeşmeler ve tuğrası ise Abdülfettah Efendi tarafından Sultan Abdülaziz döneminde yapılmıştır.

R. 24 TSM Bâb-1 Hümayûn İç Cephesi
(Fotoğraf: Betül Sayın)

Bâb-1 Hümayûn Ali b. Yahya Sûfî hatları Fatih Dönemi taşâ mahkûk ilk celî sülûs müsennâ örneklerindedir. Ayasofya Camii'ne bakan tarafta sivri alınlığı kaplayan alanda 883/1478 tarihli Besmele ve Hicr Sûresi 45 – 48. âyetler yazılmıştır. Bu yazının alt kısmında da dört satırlık arapça inşa kitâbesi bulunmaktadır. Kapının yan kısımlarında bulunan yuvarlak madalyonlardan birinde Ali b. Yahya Sufi'nin ketebesini diğerinde Saf Sûresi'nin 13. âyeti yazılmıştır. Kapının avluya bakan kısmındaki yazılar Sultan Abdülaziz Han tarafından yaptırılan tamirler zamanında eklenmiş¹⁰⁰, Abdülfettah Efendi tarafından yazılmıştır. Böylece Ali b. Yahya Sûfî'nin

¹⁰⁰ Fevzi Günüç, "Klasik Dönem Osmanlı Mimarîsinde Celî Yazılar", *Türkler Ansiklopedisi*, c. 12, s. 277.

XV. yüzyılda yazdığı kompozisyonu XIX. yüzyılda Abdülfettah Efendi Bâb-ı Hümâyûn'un arka tarafına bazı farklılıklar göstererek yeniden yazılmıştır.

R. 25 TSM Ağalar Camii İç Mekân
(TSMK Fotoğraf Arşivi)

Ağalar Camii, III. Ahmed kütüphanesinin yan tarafındadır. Topkapı Sarayı'nın en büyük camisidir. Reşat Ekrem Koçu buraya evvelce Hünkâr Camii denildiğini bildirmektedir. Camide saray hizmetini gören iç oğlanları, Enderûn-ı Hümâyûn zülüflü ağaları namaz kıldığı için buraya daha sonra Ağalar Camii denilmiştir¹⁰¹. Duvar tekniği Fatih devrinde yapıldığını göstermektedir. Bir kapısının üstünde bulunan 1136/1724 tarihli kitâbe yapının bu tarihte yenilendiğini göstermektedir. Dikdörtgen planlı enine uzanan bir yapıdır.

Sultan II. Mahmud devrinde Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması kararının bu camide alındığı bilinmektedir. Camide 1881 yılına kadar namaz kılınmış daha sonra depo ve yemekhane olarak kullanılmış üstünün kurşunları da alınarak yıkılmaya

¹⁰¹ Semavi Eyice, "Ağalar Camii" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1988, c. 1, s. 464.

terkedilmiştir. 1925'ten itibaren başlayan büyük ve geniş çaplı bir tamir sonunda cami kurtarılarak kütüphane ve okuma salonu haline getirilmiştir. Sarayın çeşitli daire ve odalarındaki dolaplarda dağınık vaziyette duran yazma kitaplar, *Yeni Kütüphane* olarak adlandırılan bu binada toplanmıştır. Bu durumu anlatan 1928 tarihli bir kitâbe güneydeki bir kapı üstünde yer almaktadır¹⁰². XVII. yüzyılda yapılan tamirle beraber Türk çinçiliğinin en nefis eserleriyle tezyin edilmiştir. Saray müze olduktan sonra burası kütüphaneye çevrilmiş okuma salonu tanzim edilmiştir¹⁰³.

R. 26 TSM IV. Avlu'dan Bir Görünüm
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Ağalar Camii iç mekân duvarlarında çini üzerinde beş farklı toplamda dokuz müsennâ yazı bulunmaktadır. Bunlar 1017/1608 tarihlidir, hepsinde imzası olmamasına rağmen Kemankeş Mustafa tarafından yapıldığı bilinmektedir. İmzasının

¹⁰² Semavi Eyice, "Ağalar Camii" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1988, c. 1, s. 464.

¹⁰³ Reşad Ekrem Koçu, Topkapı Sarayı, *İstanbul Ansiklopedisi ve Neşriyat Kollektif Şirketi*, İstanbul, s.74.

bulunduğu bir *çifte vav* kompozisyonu¹⁰⁴, dört adet beyaz zeminde mavi renkli *dörtlü vav*, lacivert zeminde beyaz renkli başka bir *dörtlü vav* (imzasız) ve yine imza ve tarihi bulunan beyaz zemin üzerinde mavi renkle uygulanmış bir *sekizli vav* kompozisyonu bulunmaktadır. Vavlardan farklı olarak bir de mihrap duvarında *Lafza-ı Celâl* ve *İsm-i Nebî*'nin yazılı olduğu bir *müsennâ* kompozisyonu mihrabın sağ ve sol üstüne simetrik olarak yerleştirilmiştir. Bu yazıların hepsi çini üzerine uygulanmış ve duvarların tavana yakın kısmına yerleştirilmiştir.

Topkapı Sarayı'nda bunlardan başka IV. Avlu'daki *çifte vav* ve *çifte simetrik vav* kompozisyonları, III. Ahmed Kütüphanesi'ndeki *çifte vav sarkıtı* ve Hazine I. Odası cümle kapısı üstündeki *çifte simetrik kompozisyon* dikkat çekmektedir.

3.2.6. Kılıç Ali Paşa Camii (1580)

R. 27 Kılıç Ali Paşa Camii Cümle Kapısı
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

¹⁰⁴ Aynı kompozisyon IV. Avluda da bulunmaktadır.

988/1580 yılında Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa¹⁰⁵ tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Tophane'de aslında deniz kıyısında ve İstanbul Limanı'ndaki gemilerden Beyoğlu tarafına çıkışı sağlayan en önemli iskelenin başında yapılmıştır.

Evliya Çelebi, XVII. yüzyılın ilk yarısında İstanbul'u anlatırken bir selâtin camii hüviyetindeki mâbed için, “*İstanbul'da başka bir benzeri yoktur*” diyerek yapının Ayasofya'ya benzediğine işaretle mimarisi, iç süslemesiyle mefruşatı hakkında bilgi verir. Kılıç Ali Paşa Camii'nde Sinan, uzun meslek hayatının son büyük eserlerinden olmasına rağmen çok daha küçük ölçüde Ayasofya'nın planını ve Osmanlı dönemi Türk mimarisinin unsurlarını kullanarak şaşırtıcı bir uygulama ortaya koymuştur¹⁰⁶.

Cami yazıları, Ahmed Karahisârî'nin ekolünün son temsilcisi Demircikulu Yusuf Efendi (ö. 1020/1611) tarafından yazılmıştır. “*Camii cümle kapısının üzerinde Zümer Sûresi'nin 62. âyeti celî sülûs ile müsennâ olarak yazılmıştır. İstifteki makûs yâ harflerinin ufkî uzanımlarla yazı sahasını bölümlere ayırması, Topkapı Sarayı Bâb-ı Humayûn üzerindeki Ali bin Yahyâ Sûfî istifine atıf yapar gibidir. Tophane'deki Kılıç Ali Paşa Camii de yazı zenginliği bakımından önemli bir Sinan eseridir. Bu câminin tâk kapısı üzerindeki müselles yazı sahasına müsennâ olarak istiflenmiş olan (kul)illahu haliku külli şey'in ve hüve 'alâ külli şey'in vekîl, sadekallahu te'âlâ (Zümer, 39/62) ibaresi ilginç özellikler barındırır. Her şeyden önce, bu ibarenin başındaki kul kelimesi Zümer Sûresi 62. âyette geçmemesine rağmen bu kitâbeye ilâve edilmiştir. Ancak başlangıcı buna çok benzeyen bir âyet olup Süleymaniye Camii'ndeki aslan göğsünde de ilk yarısı bulunan, Ra'd Sûresi'nin 16. âyeti kulillahu haliku külli şey'in ve hüve'l-vâhidu'l-kahhar şeklindedir¹⁰⁷”.* Kılıç Ali Paşa Camii cümle kapısındaki bu istifte her iki âyetten birer parça yazılmış olabilme ihtimali muhtemeldir¹⁰⁸.

¹⁰⁵ Asıl adı Uluç olup İnebahtı'da gösterdiği başarıdan dolayı II. Selim tarafından Kılıç'a çevrilmiştir.

¹⁰⁶ Semavi Eyice, “Kılıç Ali Paşa Külliyesi” mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2002, c. 25, s. 413.

¹⁰⁷ Fatih Özkafa, “Hat Sanatının Mimar Sinan Estetiğine Katkıları”, *Turkish Studies-Social Sciences*, Skopje-Macedonia/Ankara 2019, sy. 4, s. 1700.

¹⁰⁸ Muhittin Serin, “Demircikulu Yusuf Efendi” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2016, c. ek-2, s. 685.

Üçgen form olarak istiflenmiş bu kitâbe ile hat sanatının mimariye yansımaya yeni bir bakış açısı getirdiği düşünülebilir. Kompozisyondaki dikey harfleri keşideli ye harflerinin kesmesi simetriyle birlikte geometrik bir görünüm kazandırmış bunu ise ortada kesişen lam harflerinin çanaklarının yumuşattığı görülmektedir. Ayrıca bu kitâbenin istif bakımından tesirinin devam ettiğini XX. yüzyılda yapılan Şişli Camii cümle kapısındaki üçgen formdaki kitabesinden anlaşılmaktadır. Hamit Aytaç'ın yazdığı bu müsennâ yazı kendisinden yüzyıllar önce Demircikulu Yusuf Efendi'nin yazmış olduğu bu kitabeye atıf yapar gibidir.

3.2.7. Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi (1818)

R. 28 Fatih Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Çeşme, Külliye'nin türbe, sebil ve avlu kapıları ile aynı dönemde Sultan II. Mahmud'un annesi Nakşidil Sultan'ın (ö. 1232/1817) ölümünden hemen sonra, onun sağlığında yaptırdığı imaret ve sıbyan mektebinin yakınına inşa edilmiştir. Külliye'nin çevre duvarının kısmında cephesi Mihçılar Caddesi tarafındadır. Fransız empire üslubundadır. İmaret Çeşmesi olarak da bilinir. Basık kemerli bir niş halindeki aynayı ince uzun sütunçeler sınırlamakta, bunun içindeki ayna taşını iri ve satıhtan taşkın iri kenger yaprakları taçlandırmaktadır. Teknesinin iki yanında testi koymaya mahsus setler bulunmaktadır¹⁰⁹.

Ayna kemeri içerisine yerleştirilmiş kitâbesinde Enbiya Sûresi 30. âyet Mustafa Râkım Efendi tarafından yazılmıştır. Âyet sağ alt köşeden başlamışsa da *küllî şey'in hayy* kısmı ana aksın sol üst köşesinde aynı şekilde simetriği de ana aksın sol kısmında başlayıp sağ kısmında tamamlanmıştır. İmza da müsennâ olarak yazılmıştır. Girift bir istiftir.

3.2.8. Sultan Reşat Türbesi (1912)

Sultan V. Mehmed'in (ö. 1336/1918) kendi isteği üzerine, İstanbul Eyüp'te Mimar Kemaleddin tarafından XX. yüzyıl başlarında¹¹⁰ henüz hayattayken inşa edilmiştir. "*Ebedi uykumu su ve çocuk sesleri yanında uyumak isterim*" deyip iskeleye yakın bulunan türbenin civarına bir de ilkokul yaptırdığı bilinmektedir.

Osmanlı neoklasik üslupta yapılmıştır. Sekizgen planlı, girişin iki yanında tromplarla örtülü üçgen planlı hücreler yerleştirilmiş böylece tabanında bozuk altıgene dönüşmüş, üstü kubbe örtülü üst katta sekizgen plan ana mekân kurgusunu yansıtmıştır. İstanbul'da inşa edilmiş son hanedan türbesi olan yapı sur dışında yer alan tek sultan türbesi olmasıyla içinde bulunduğu gruptan ayrılmaktadır¹¹¹.

Türbe cümle kapısının üst kısmındaki panonun baş kısmında Besmele alt kısmında ise kapı nişinin kemer aynasında celî sülüs Sad Sûresi'nin 50. âyeti müsennâ

¹⁰⁹ Enis Karakaya, "Nakşidil Sultan Külliyesi" mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2006, c. 32, s. 345.

¹¹⁰ 1912 veya 1914'te yapıldığına dair rivâyetler vardır.

¹¹¹ İsmail Orman, "Mehmed Reşad Türbesi" mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2003, c. 28, s. 518.

olarak Ömer Vasfi Efendi tarafından yazılmıştır. Taşa mahkûk olan bu kitâbe XX. yüzyıl celi yazının gelişimiyle birlikte simetrik olarak tasarlanmış örneklerdendir.

R. 29 Eyüp Sultan Reşat Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

3.2.9. Şişli Camii (1946)

Şişli meydanında yer alan caminin yapımına 1945 yılında başlanmış 1949 yılında tamamlanarak 1950 yılında ibadete açılmıştır. Cumhuriyet dönemi İstanbul'da yapılan ilk camidir.

Neoklasik anlayışa sahip bir tarzda klasik dönem Osmanlı mimarisiyle süsleme sanatının bütün elemanlarını kullanarak, yontma küfeki taşından yapılmıştır¹¹². Caminin yazıları Hamit Aytaç, Halim Özyazıcı ve Macid Ayrıl tarafından yazılmıştır.

1365/1946 tarihli bu müsennâ kitâbe için Hattat Hamit Aytaç şunları söylediği nakledilir: *"Camilerdeki yazılarımın en mükemmeli Şişli Camii'nin yazılarıdır. Bu bana Allah'ın bir lütfudur. Caminin mimarı Vasfi Bey akademiden arkadaşımıdır. Bu yazının yazılmasına merhum Necmeddin Hoca sebep olmuştur. Kendisi Kur'an-ı Kerim'den bazı âyetler seçip bana getirdi. Ben de bunlar arasından Tevbe Sûresinin 18. âyetinin bir kısmını seçtim. Önce kurşun kalemle istif şeklini karaladım. Yazıyı yazarken lamelifleri bir türlü yerleştiremiyordum. Yorulmuşum. Işığı söndürdüm. Ellerimi göğsüme kenetledim. Gözlerimi kapadım. Kısa zamanda dalmışım. Rüya ile yakaza arasında yazının bütün istifi gözümün önüne geldi. Lamelifler ortada yerleşmiş olarak duruyordu. Heyecanımdan uyandım. Lambayı yaktım ve istifi tamamladım. Caminin mimarı Vasfi Bey Tophane'deki Kılıç Ali Paşa Camii'nin yazılarını görmemi tavsiye etmişti. İyi ki gidip görmemişim. Yoksa onların tesirinde kalırdım ve bu yazı yazılamazdı. Yazı üç gruptan müteşekkildir. En altta ortada Mevlâna'nın sikkesini andırır daha yukarıda ise burun ve iki göz gibi insan simasını andırır. Bu yazıyı daha sonraları bazı kimselerin arzusu ile levha olarak da yazdım"*¹¹³. Yazı üçgen form içerisinde istiflenmiştir. *Sadakallahu'l-Azîm* kısmı âyetten farklı olarak normal kalınlığından daha ince, Allah lafzı en üstte tek olarak yazılmıştır.

¹¹² Editor: Kâmil Büyüker, *Şişli Camileri*, Şişli Müftülüğü Yay., İstanbul 2015, s. 197.

¹¹³ Hazırlayan: İsmail Yazıcı, *Hamid Aytaç Kitabı*, Kartalite Kültür Yay. İstanbul 2008, s. 44.

R. 30 Şişli Camii Cümle Kapısı

(<https://indigodergisi.com/wp-content/uploads/2016/02/sisli-cami-tarihi-cumhuriyet-osmanli-3-550x768.jpg>)

4. OSMANLIDAN GÜNÜMÜZE MÜSENNÂ (Katalog)

Müsennâ örneklerinin yer aldığı bu bölüm katalog olarak hazırlanmıştır. Bulunan örnekler yazı çeşitlerine göre kronolojik olarak sıralandırılmış olup tarihsiz yazılar tarihlilerden sonra yerleştirilmiştir. Tarih kaydı bulunmayıp hattatı bilinenler ise hattatın ölüm tarihine göre sıralandırılmıştır. Ayrıca tarih kaydı tam olarak bilinmediği için Edirne Eski Camii yazıları tarihli yazılardan sonra yer almaktadır.

Tekrar tekrar yazılan ibareler a, b, c gibi harflerle kategorize edilmiştir. Ayrıca bazı istiflerin birebir aynı yazıldığı kompozisyonlar katalog numarasına göre a/1, a/2 veya /1, /2 şeklinde numaralandırılmıştır. Bu yazılar da tarih sıralamasına göre yine arka arkaya eğer varsa tarihsiz olanlar da tarihlilerden sonra olmak üzere yerleştirilmiştir.

Özellikle Bursa Ulu Camii yazılarında görüldüğü gibi başka örneklerde de kûfî-sülüs, makılî-sülüs, ta'lik-sülüs veya muhakkak-sülüs yazı çeşitleri birlikte kullanılmıştır. Bu durumda kompozisyonun durumuna göre iki farklı bölümde veya tek bölümde incelenmiştir. Ve kompozisyonun genel görünümüne göre (ana karakter sülüs ise sülüs bölümüne) yerleştirilmiştir. Mesela Ulu Cami'deki müsennâ yazılarda celi sülüs kısımları ön plandadır. Kûfî ibareler ise daha ince yazılmıştır. Böylece bu levhalar “*Sülüs ve Celîsi*” başlığı altında ele alınmıştır.

Bazı eserlerde kompozisyonun içerisinde birden çok müsennâ istifin uygulandığı görülmektedir. Bu eserlerdeki örnekler tek tek ele alınmış ve ayrı katalog numarası verilmiştir. Farklı yazı çeşitleri de görülen bu örnekler ilgili bölümde alt kısmına genel görünüm küçük olarak eklenmiş olup bütün görünümü olan resim veya katalog numarasına atıf yapılmıştır. Ayrıca bazı ibareler birden fazla görselle verilmiş fakat bu fotoğraflara tek katalog numarası verilmiştir.

“*Müsennâ Algılanan Yazılar*” ve “*Diğer Müsennâ Kompozisyonlar*” Yazı Çeşitlerine Göre Müsennâ Örnekleri başlığı altında değil ayrı başlıklar altında ele alınmıştır. Son olarak bazı müsennâ istiflerde imzanın da müsennâ olarak uygulandığı görülmüş ve hattatların müsennâ imzalarına ayrıca yer verilmiştir.

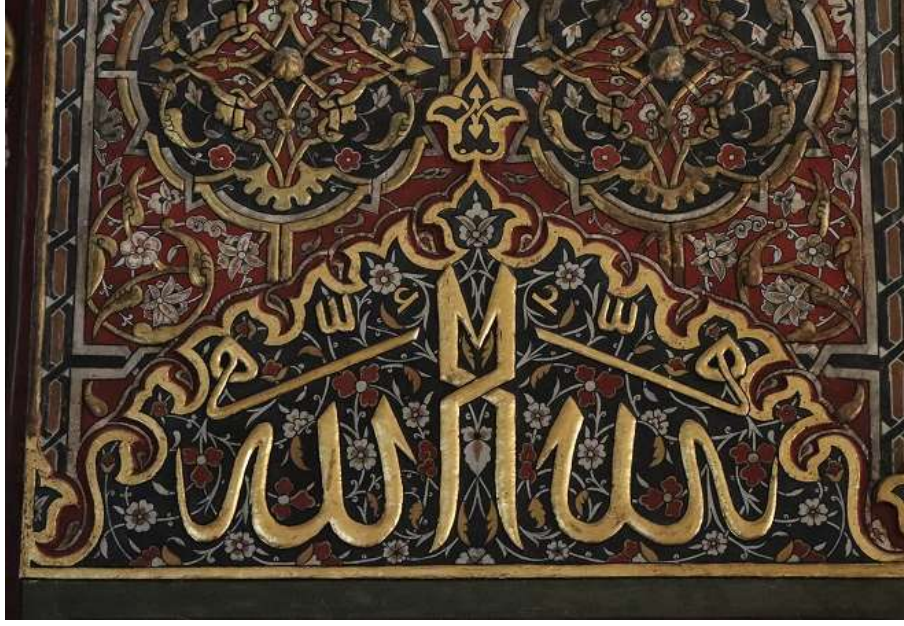
4.1. Yazı Çeşitlerine Göre Müsennâ Örnekleri

4.1.1. Sülüs ve Celîsi

Katalog No: 1a Celî Sülüs Müsennâ Lafza-ı Celâl / Bursa Ulu Camii
(Zafer İhtiyar, *Bir Hüsn-i Hat Sergisi Bursa Ulu Camii*, İstanbul 2005, s. 91)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah” (cc). Ayrıca kûfî ile: “ <i>Ve hüve erham</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kompozisyonun üst kısmındaki “ <i>Ve Hüve erham</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 1b Celi Sülüs Müsennâ *Lafza-ı Celâl* / Konya Hz. Mevlâna Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin	: Lafza-ı Celâl
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb'adı	: ?
Diğer Özellikler	: Lafzı Celâldeki <i>elifler</i> geometrik şekiller oluşturularak kesiştirilmiştir. Düz kısım ana aksın sol tarafında aynalı kısım sağ tarafındadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. II. Beyazıd döneminde yapılan restorasyonda (905/1499) bu işlemlerin uygulandığı bilinmektedir ¹¹⁴ .

¹¹⁴ Naci Bakırcı, “Konya Mevlâna Dergâhı”, *İSTEM*, Konya 2007, sy. 10, s. 197.

Katalog No: 2 Celi Sülüs-Kûfi-Ma'kılî Müsennâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 141)

Metin	: Celi Sülüs – “ <i>Yâ Hû</i> ” (Ey O!) Kûfi – “ <i>Yâ Men Hû</i> ” (Ey O’nun ta kendisi.) Ma’kılî – “ <i>Lâ İlâhe İllâ Hû</i> ” (Allah’tan başka ilah yoktur.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “ <i>Yâ Hû</i> ” ibaresindeki <i>elifler</i> birbiri içinden geçirilerek geometrik form oluşturulmuştur. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 3 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 109)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Ķadîm” (cc) Kûfî – “Yâ Mü'min / Yâ Evvel / Yâ Âhir / Yâ Zâhir” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “El-Ķadîm” kelimesinin başındaki <i>lâm</i> harfleri orta kısımda birbiri içinden geometrik form oluşturularak geçirilmiştir. “Yâ Mü'min, Yâ Evvel, Yâ Âhir, Yâ Zâhir” ibareleri simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 4 Celi Sülüs Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 109)

Metin	: Celi Sülüs – “Allah / El-Ḳadîm” (cc) Kûfî – “Yâ Muahḫîr / Yâ Evvel / Yâ Âḫîr / Yâ Zâḫîr” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “El-Ḳadîm” kelimesinin düz kısmı soldan başlayıp sağ kısımda tamamlanmış ve “Allah” lafzı da kompozisyonun orta sağ kısımda düz olarak yazılmıştır. Diğer tarafına da simetriği alınarak uygulanmıştır. “Yâ Muahḫîr, Yâ Evvel, Yâ Âḫîr, Yâ Zâḫîr” ibarelerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 5 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Kompozisyon / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 61)

- Metin** : Celî Sülüs – “*Sübhhânallah*” (Allah (cc) bütün kusur ve noksanlıklardan münezzehtir.)
Kûfî – “*Ve'l-ḥamdulillah*” (Hamd Allah içindir.)
“*Velâ ilahe illâllahu vallahu ekber velâ ḥavle velâ kuvvete illâ billâhi'l-'Aliyyi'l-'Azîm*” (Allah'ı tesbih ve tenzih ederim, gerçek övgü O'na mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur ve Allah en büyüktür. Güç ve kuvvet ancak yüceler yücesi Allah'ındır.)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bursa Ulu Camii (801/1399)
- Diğer Özellikler** : *Nun* harflerinin içerisinde “*Ve'l-ḥamdulillah*” yazılıdır. “*Velâ ilâhe illâllahu vallâhu ekber velâ ḥavle velâ kuvvete illâ billâhi'l-'Aliyyi'l-'Azîm*” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. “*Sübhhân*” kelimesindeki *elifler*le ortada geometrik form oluşturularak birbirini içerisinden geçirilmiş, kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 6 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 95)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Allahu ekber</i> ” Kûfi – “ <i>Kebîra ve'l-ḥamdulillâhi ḥamden kesîran fesubḥânallâhi bükraten ve asîlâ</i> ” (Allah en büyüktür ve hamd yalnız Allah'a mahsustur. Sabah ve akşam Allah'ı tesbih ederim.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “ <i>Fesubḥânallâhi bükraten ve asîlâ</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 7 Celi Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 102)

Metin	: Celi Sülüs – “Allah / El-Mü'min” (cc) Kûfi – “El-Müheymin / El-'Aziz / El-Cebbâr / El-Mütekebbir” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kompozisyonun üst kısımlarında <i>elif</i> uzantılarından bir geçme oluşturularak görsel zenginlik kazandırılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 8 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 105)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Ğafûr” (cc) Kûfî – “Yâ Şekûr / Yâ ‘Alî / Yâ Kebîr / Yâ Hâfîz” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımlar farklı kalem kalınlıklarıyla yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 9 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 107)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El- <i>Ḳavî</i> ” (cc) Kûfî – “El- <i>Metîn</i> / El- <i>Velî</i> / El- <i>Ḥamîd</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kompozisyonun ortasındaki <i>elifler</i> aşağı doğru çekilriken oluşturulan kesişmeler esere ayrı bir güzellik kazandırmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 10 Celî Sülûs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, 107.)

Metin	: Celî Sülûs – “Allah / El-Vâsi” (cc) Kûfî – “Yâ Mecîd / El-Hakîm / El-Vedûd / Yâ Mucîb” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî ibareler daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

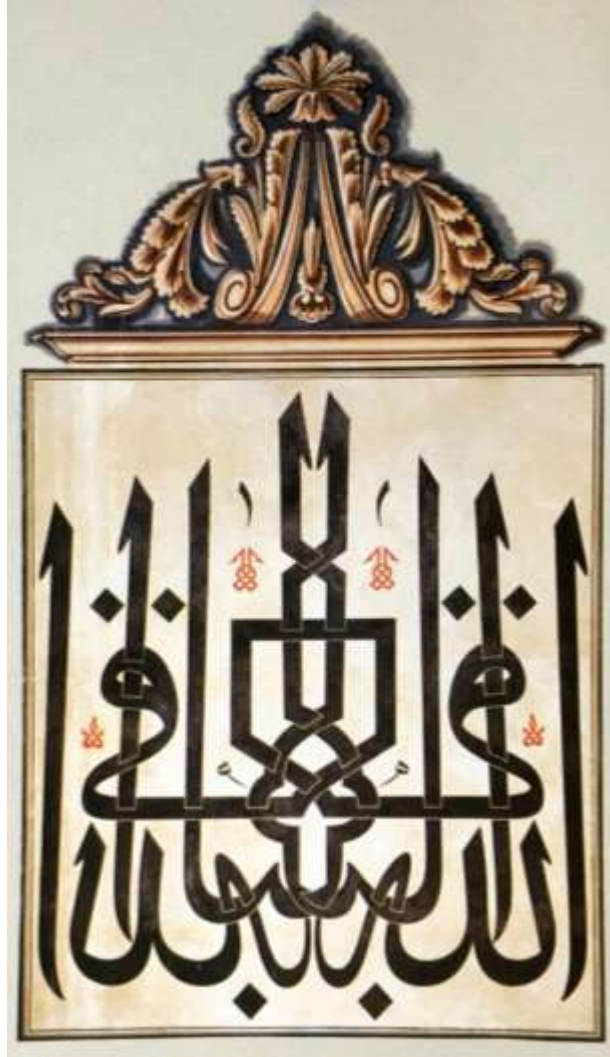
Katalog No: 11 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 108)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Kâdir” (cc) Kûfî – “Yâ Muğtedir / Yâ Muğaddim” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 12 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 110)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Cami” (cc) Kûfî – “El- Ğânî / El-Muğnî / El-M’anî / El-Hâdî” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kompozisyonun iki kısmı da kendi içinde istiflenerek yazıldığı için tedâhüllü olarak gruplandırılmıştır. Kûfî kısımları daha ince yazılmış ve “El- Ğânî, El-Muğnî, El-M’anî, El-Hâdî” ibarelerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 13 Celi Sülüs Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 112)

Metin	: “Allah / El-Bâkî” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Düz kısım aynalı kısımda aynalı kısım da düz kısımda tamamlanmıştır. “El-Bâkî”nin <i>lâm</i> ve <i>yeleri</i> ortada geometrik formlarla kesiştirilmiştir. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 14 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 105)

Metin	: Celî Sülüs – “Yâ 'Alî” (cc) Kûfî – “Yâ Kebîr” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “Yâ 'Alî” kelimesindeki yelerin keşideleri yazıyı çevreleyecek şekilde uzatılmıştır. Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 15 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 111)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Yâ Nûr</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>El Hâdî / Yâ Bedî’ / Yâ Bâkî</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları iki farklı incelikte yazılmıştır. “ <i>Yâ Bedî’</i> , <i>Yâ Bâkî</i> ” ibarelerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 16 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 60)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Yâ Müte`âl</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Ûul lenâ yevme'l-cazâ te`âley</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır..... Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 17 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 103)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Hû / El-Bârî</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ Muşavvir / Yâ Ğaffar / Yâ Ğahhar / Yâ Vehhâb</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “ <i>Yâ Muşavvir</i> ” kelimesinin simetrik karşılığında ters bir düzenleme ile yazılmış “ <i>Yâ Ğaffar</i> ” ibaresi bulunmaktadır. “ <i>Yâ Ğahhar, Yâ Vehhâb</i> ” ibarelerinin ise simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 18 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 111)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>El-Hâdî</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ Bedî’ / Yâ Bâkî</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 19 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 78)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Yâ hafîyye ’l-eltâf</i> ” (Ey gizli lütuflar sahibi.) Kûfî – “ <i>Neccinâ mimmâ nehâf</i> ” (Bizi korktuklarımızdan kurtar.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “ <i>Neccinâ mimmâ nehâf</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 20 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 94)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Yâ hâlika 'l-levhi</i> Kûfî – “ <i>Ve'l-kalem</i> ” (Ey levhi ve kalemi yaratan.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Müezzin mahfilinin dayandığı payenin batı yüzünde bulunmaktadır. Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. (Teşrifat bakımından) <i>Hâ</i> harfinin bulunduğu yer ifadenin bütününe kolaylıkla okumaya imkân vermemektedir. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 21 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 106)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Yâ Hafız</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ M’uiz / Yâ Rafî Ed-Derecât</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmış olup, “ <i>Ed-Derecât</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 22a/1 Celî Sülûs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 110)

Metin	: Celî Sülûs – “ <i>Yâ Vâli</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>Yâ Mü'min / Yâ Mun'im / Yâ Tevvâb</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “ <i>Yâ Vâli</i> ” kelimesindeki <i>yâ</i> ve <i>lî</i> sol, <i>vâ</i> ise sağ kısma yazılmış aynısının diğer tarafa simetriği alınmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmış olup “ <i>Yâ Tevvâb</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 22a/2 Celi Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ
(https://www.alifart.com/ahsap-iki-adet-hat-levhasi_152706/)

Metin	: Celi Sülüs – “ <i>Yâ Vâli</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>Yâ Mü'min / Yâ Mun'im / Yâ Tevâb</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 446, Genç Sanatçılar ve Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesini (11.11.2012)
Diğer Özellikler	: Ulu Camiideki benzerinden kompoze edilmiş olmalıdır. Sadece üst kısmına sülüsle “ <i>Yâ Hâdi</i> ” ibaresi eklenmiştir. “ <i>Yâ Tevâb</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 22b Celi Sülüs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin	: Celi Sülüs – “ <i>Yâ Vâli</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>Yâ Âhir</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb’adı	: ?
Diğer Özellikler	: Kûfi yazılanlar celi sülüslerden daha incedir. Sülüs kısımlar siyah kûfi kısımlar kahverengi ile kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Zeminde rûmî motifler bulunmaktadır.

Katalog No: 23/1 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 112)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Vâris” (cc) Kûfî – “Yâ Reşîd / Yâ Şabûr” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 23/2 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Vâris” (cc) Kûfî – “Yâ Reşîd / Yâ Şabûr” (cc)
Hattatı	: Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)
Tarihi	: 1351/1932 (tahminen) ¹¹⁵
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)
Diğer Özellikler	: Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir ¹¹⁶ .

¹¹⁵ Kâmil Akdik’in Mısır’da bulunduğu tarih olarak belirlenmiştir.

¹¹⁶ İzzet Elitaş, *Kahire’de Menyel Kasrı Mezcid Hatları*, YL Tezi, FSMVU LEE GTS Anasanat Dalı, İstanbul 2019, s. 51.

Katalog No: 24a/1 Celî Sülûs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 108)

Metin	: Celî Sülûs – “Allah / El-Ḥayy” (cc) Kûfî – “El-Kayyûm / El-Vâcid” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 24a/2 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Ḥayy” (cc) Kûfî – “El-Ḳayyûm / El-Vâcid” (cc)
Hattatı	: Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)
Tarihi	: 1351/1932 (tahminen)
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)
Diğer Özellikler	: Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.

Katalog No: 24b Celî Sülûs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin	: Celî Sülûs – “ <i>El Hayy / El Kayyûm</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>El Vâcid / El Mâcid</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb’adı	: ?
Diğer Özellikler	: Kûfî yazılanlar ve “ <i>El Kayyûm</i> ” ismi <i>El Kayyûm</i> ibaresinden daha incedir. Zeminde rûmî motifler bulunmaktadır.

Katalog No: 25/1 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 104)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Fettâh” (cc) Kûfî – “El- ‘Alîm / Yâ Kabîd” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Her ne kadar Lafza-ı Celal’in ana kütesi eliften uzakta yer alıyorsa da, ortadaki elifler kompozisyonun üst kısmında geçme oluşturarak esere tezyini açından ayrı bir güzellik katmışlardır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 25/2 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Fettâh” Kûfî – “El-‘Alîm / Yâ Kabîd” (cc)
Hattatı	: Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)
Tarihi	: 1351/1932 (tahminen)
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)
Diğer Özellikler	: Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir. Lafza-ı Celal’in son harfi olan <i>henin</i> yer aldığı karoların sağdaki sola soldaki de sağa gelecek şekilde tepetklak biçimde yanlış monte edildiği anlaşılmaktadır. O sebeple tarafımızdan düzeltilmiş haline kompozisyon görselinin yanında ayrıca yer verilmiştir.

Katalog No: 26/1 Celi Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 102)

Metin	: Celi Sülüs – “Allah / El- <i>Hâlık</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>Yâ Rezzâk / Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfi kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 26/2 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El- <i>Hâlık</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ Rezzâk / Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)
Tarihi	: 1351/1932 (tahminen)
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)
Diğer Özellikler	: Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.

Katalog No: 27/1 Celî Sülûs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 103)

Metin	: Celî Sülûs – “Allah / Er-Rezzâk” (cc) Kûfî – “Yâ ‘Alîm / Yâ Hâkîm / Yâ Vedûd / Yâ Mecîd” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “Yâ ‘Alîm” esmâsının simetrik karşılığı olarak “Yâ Hâkîm” yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 27/2 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / Er-Rezzâk” (cc) Kûfî – “Yâ ‘Alîm / Yâ Hakîm” (cc)
Hattatı	: Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)
Tarihi	: 1351/1932 (tahminen)
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)
Diğer Özellikler	: Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. Fakat bu sefer kûfî kısmının tam tersi olarak; “Yâ Hakîm” esmâsının simetrik karşılığı “Yâ ‘Alîm” yazılmıştır. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.

Katalog No: 28/1 Celî Sülûs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 104)

Metin	: Celî Sülûs – “Allah / El- ‘Adl” (cc) Kûfî – “El-Laţîf / El-Habîr / El-Halîm” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 28/2 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El- ‘Adl” (cc) Kûfi – “El-Laîf / El-Habîr / El-Halîm” (cc)
Hattatı	: Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)
Tarihi	: 1351/1932 (tahminen)
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)
Diğer Özellikler	: Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. “El- ‘Adl” isimindeki dal çanaklarının başlangıç kısmı ve lam çanaklarının bitiş kısımları görülmemektedir. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.

Katalog No: 29/1 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 106)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Kerîm” (cc) Kûfî – “Er-Raķîb / El-Bâ’is / Eş-Şehîd” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 29/2 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Mısır Menyel Kasrı Mescidi
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018)

Metin	: Celî Sülüs – “Allah / El-Kerîm” (cc) Kûfî – “Er-Rakîb / El-Bâ’is / Eş-Şehîd” (cc)
Hattatı	: Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)
Tarihi	: 1351/1932 (tahminen)
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)
Diğer Özellikler	: Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.

Katalog No: 30 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 99)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Yâ Hannân</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Bilâ minne</i> ” (Ey minnetsiz sonsuz merhamet sahibi.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. <i>Bilâ</i> kelimesindeki <i>lâmelîfler</i> in üst uçları geometrik şekiller oluşturulmuş kısma doğru uzatılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 31 Celî Sülüs Müsennâ “*Yâ Mennân*” / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 99)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Yâ Mennân</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Bi'l-‘atâi ve'l-ihsân</i> ” (Ey iyilik ve ihsan sahibi Allah’ım.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “ <i>Yâ Mennân</i> ”daki <i>elifler</i> ile orta kısımda geometrik form oluşturularak iç içe geçirilmiştir. Daha ince yazılmış olan “ <i>bi'l-‘atâi ve'l-ihsân</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 32 Celi Sülüs Müsennâ “*Yâ Sulţân*” / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 98)

Metin	: Celi Sülüs – “ <i>Yâ Sulţân</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Bi’r-Raĥmeti Ve’l-Ġufrân</i> ” (Ey bağışlaması ve rahmeti bol olan.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “ <i>Sulţân</i> ” kelimesindeki <i>nun</i> harfleri ile sağ kısım solda, sol kısım ise sağda tamamlanmıştır. Kûfî satırın simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 33 Celî Sülüs Müsennâ “*Yâ Deyyân*” / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 98)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Yâ Deyyân</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Mine’l kabulü ve’l-İhsân</i> ” (Amellerimizi ihsanıyla kabul eyle.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “ <i>Yâ Deyyân</i> ” kelimesindeki <i>nun</i> harfleri ile sağ kısım solda, sol kısım ise sağda tamamlanmıştır. Daha ince yazılmış olan “ <i>Mine’l kabulü ve’l-İhsân</i> ” simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 34 Celî Sülûs Müsennâ “Yâ Muhtâr” / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 63)

Metin	: Celî Sülûs – “Yâ Muhtâr” (cc) Kûfî – “El ḥknâ bi ‘ibâdike’l-Ḥyâr” (Bizi hayırlı kullarının arasına kat.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “Yâ Muhtâr” kelimesindeki <i>elifler</i> ortada geometrik form oluşturularak iç içe geçirilmiştir. Daha ince yazılmış olan “El ḥknâ bi ‘ibâdike’l-Ḥyâr” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

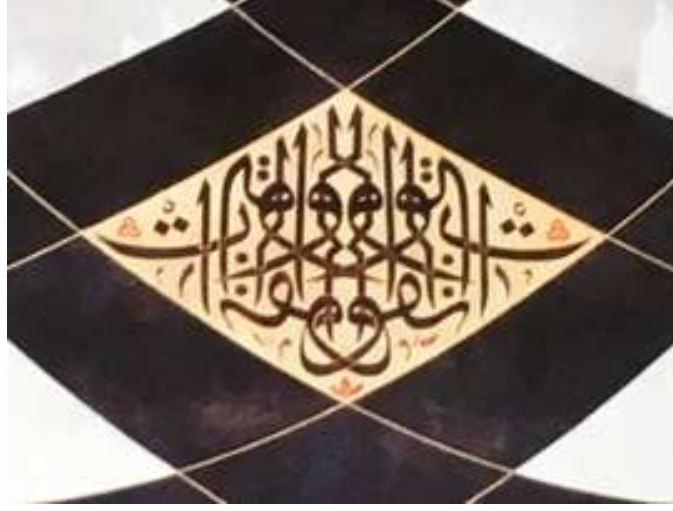
Katalog No: 35 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 66)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Yâ fa’âlün</i> ” Kûfî – “ <i>Limâ yurîd</i> ” (Ey dilediğini yapan.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 36 Celi Sülüs Müsennâ Vav'lar / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 149)

Metin	: “Vav”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kalem işi tekniğiyle uygulanmış olan bu kompozisyon mukavver ve mürsel vavlardan oluşmaktadır.

Katalog No: 37 Vav'ların İçindeki Müsennâ İbâre / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 149)

Metin	: “ <i>İttakü'l-vavât</i> ” (Vavlardan sakınınız.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: “ <i>İttakü'l-vavât</i> ” ibaresi celî vavların ortadasındaki kesişen kısmına daha ince olarak uygulanmıştır. <i>Vavât</i> kelimesindeki ikinci <i>vavlar</i> düz kısımda ters aynalı kısımda düz yazılmıştır.

Katalog No: 38a Celî Sülûs Müsennâ *Hû* / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 72)

Metin	: “ <i>Hû</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Cezm işareti orta kısımda tek kullanılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 38b Celî Sülûs Müsennâ *Hu* / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin	: “ <i>Hu</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb’adı	: ?
Diğer Özellikler	: Sağ kısım ve sol kısım farklı renklerle kalem işi ile uygulanmıştır. II. Beyazıd döneminde yapılan restorasyonda (905/1499) bu işlemlerin uygulandığı bilinmektedir ¹¹⁷ .

¹¹⁷ Naci Bakırcı, “Konya Mevlâna Dergâhı”, *İSTEM*, Konya 2007, sy. 10, s. 197.

Katalog No: 38c Celi Sülüs Müsennâ *Hû* / İstanbul Yeni Camii
(Fotoğraf: Mustafa Cambaz)

Metin	: “ <i>Hû</i> ”
Hattatı	: Tenekecezâde İbrahim Efendi (ö. 1084/1673)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Yeni Cami (1076/1665)
Diğer Özellikler	: Kemer üstünde, denize yakın cephesindedir. Zemini motiflerle süslenmiştir.

Katalog No: 38d Celî Sülûs Müsennâ *Hû* / Fatih Tercüman Yunus Camii Haziresi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Hû</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1300/1882
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Tercüman Yunus Camii Hazîresi, Fatih/İstanbul
Diğer Özellikler	: Hazîrenin girişten sol tarafında bulunan Mehmet Hıfzî Efendi mezar taşıdır. Baş kısmında müsennâ olarak <i>Hû</i> ortada daha ince bir kalemle simetrik karşılığı olmayan Lafza-ı Celâl yazılıdır.

R. 31 Fatih Tercüman Yunus Camii Haziresinde Bir Mezar taşı
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Katalog No: 38e/1 Celi Sülüs Müsennâ: *Hû Allah* / İstanbul Gözcübaba Haziresi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Metin	: “ <i>Hû Allah</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1307/1890
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Gözcü Baba Hazîresi
Diğer Özellikler	: <i>Allah</i> lafzı <i>Hû</i> ibaresinden daha ince olarak yazılmıştır. Taşa hakkedilmiştir.

R. 32 Gözcübaba Haziresindeki Bir Mezartaşı
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Katalog No: 38e/2 Celî Sülüs Müsennâ *Hû Allah*
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Metin	: “ <i>Hû Allah</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1307/1889
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Gözcü Baba Hazîresi
Diğer Özellikler	: Önceki kompozisyonun aynısıdır. Harekelerinde bazı farklılıklar görülmektedir. <i>Allah</i> lafzı <i>Hû</i> ibaresinden daha ince olarak yazılmıştır. Taşa hakkedilmiştir.

R. 33 Gözcübaba Haziresindeki Bir Mezar taşı
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Katalog No: 38f Celi Sülûs Müsennâ: *Hû* / Merkezefendi Haziresi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Hû</i> ”
Hattatı	: Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)
Tarihi	: 1372/1953
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Merkezefendi Hazîresi, İstanbul
Diğer Özellikler	: Fatma ve Fahreddin Kalemcioglu’nun mezartaşı türbenin sol tarafındadır. Müsennâ <i>Hû</i> , mezar taşının baş kısmında olup altta latin yazı ve en altta ise imzası bulunmaktadır.

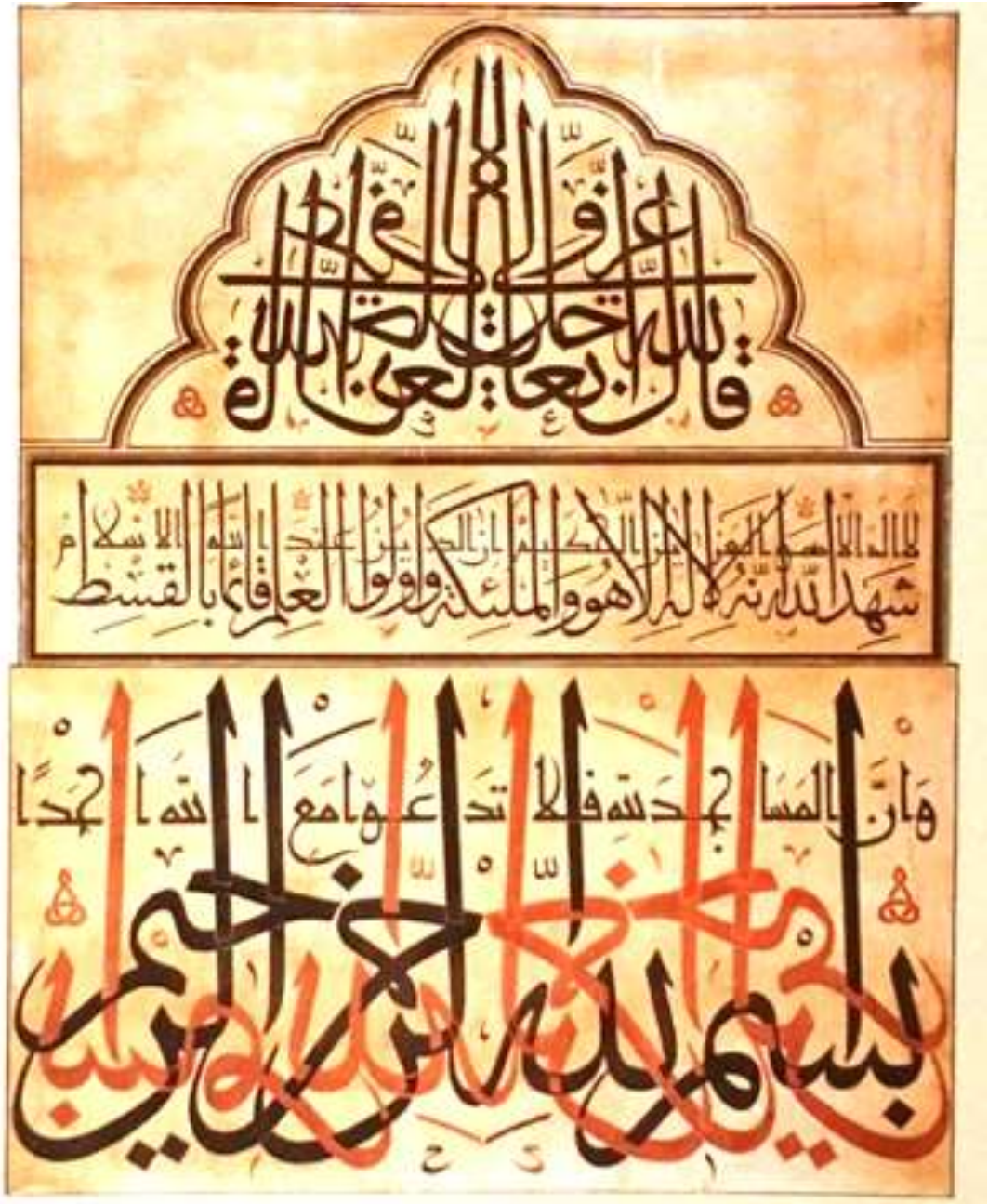
Katalog No: 38g Celi Sülüs Müsennâ: *Hû* /Edirnekapı Mezarlığı
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Hû</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirnekapı Sakızağacı Mezarlığı, İstanbul
Diğer Özellikler	: Müzehher Ünver ve Aydın Ünver mezar taşları baş kısımlarında daire formundadır.

Katalog No: 38h Savaş Çevik'in Müsennâ Kompozisyonu, *Hû*
(<https://www.instagram.com/msavascevik/?hl=tr>)

Metin	: “ <i>Hû</i> ”
Hattatı	: Savaş Çevik (d.1372/1953)
Tarihi	: 1441/2020
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>He</i> harfleri düz vavlar ters yazılmıştır.

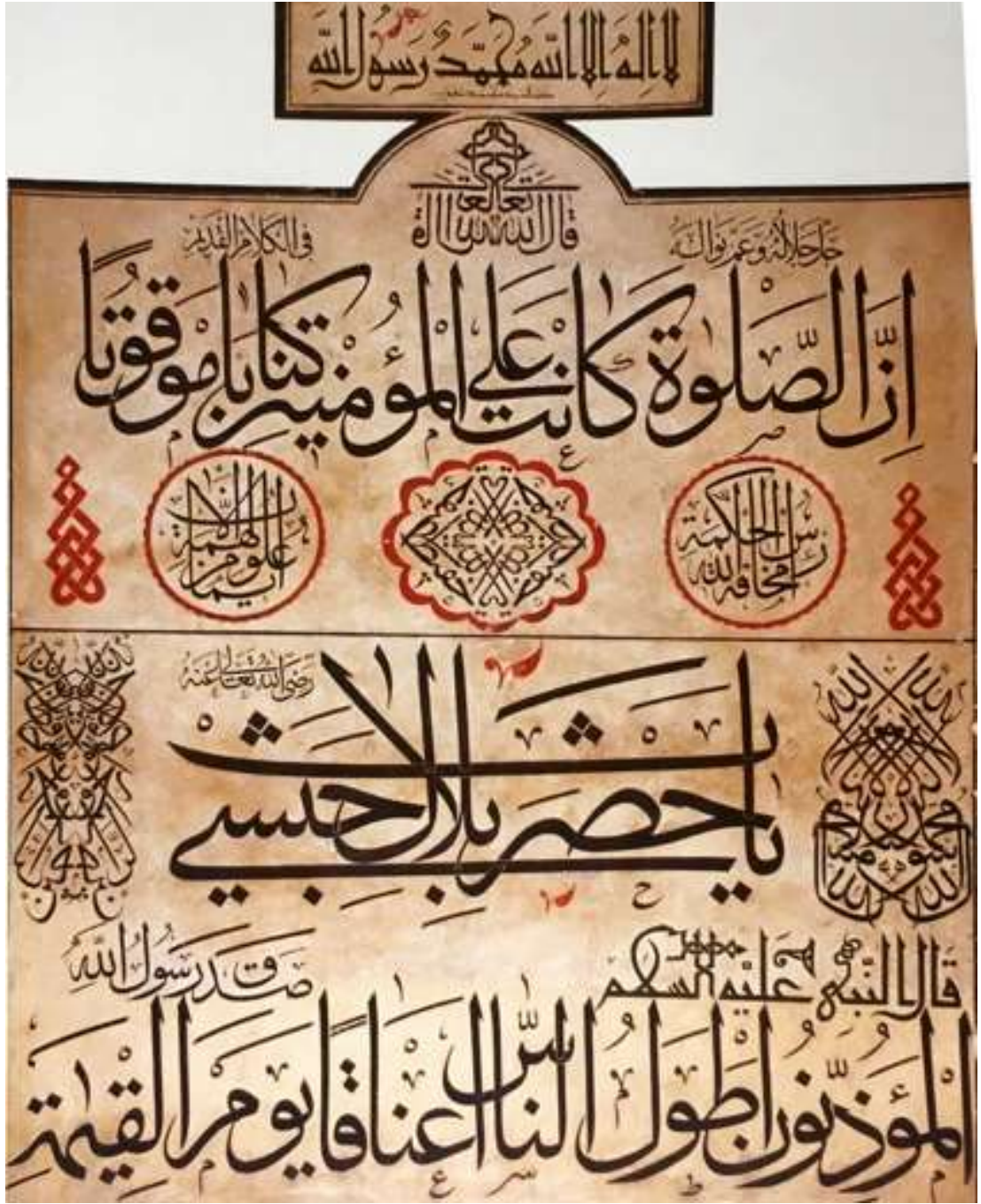

R. 34 Cefî Sülüs Müsennâ Kompozisyon/ Bursa Ulu Camii

Katalog No: 39a Celî Sülûs Müsennâ İstif / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 152)

Metin	: “ <i>Qalallâhu te ‘âlâ ‘azze ve celle</i> ” (Aziz ve Celil olan Allah buyurdu.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikleri	: Batı kapısının girişte sağda kalan ilk direğin kuzey yönündedir. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

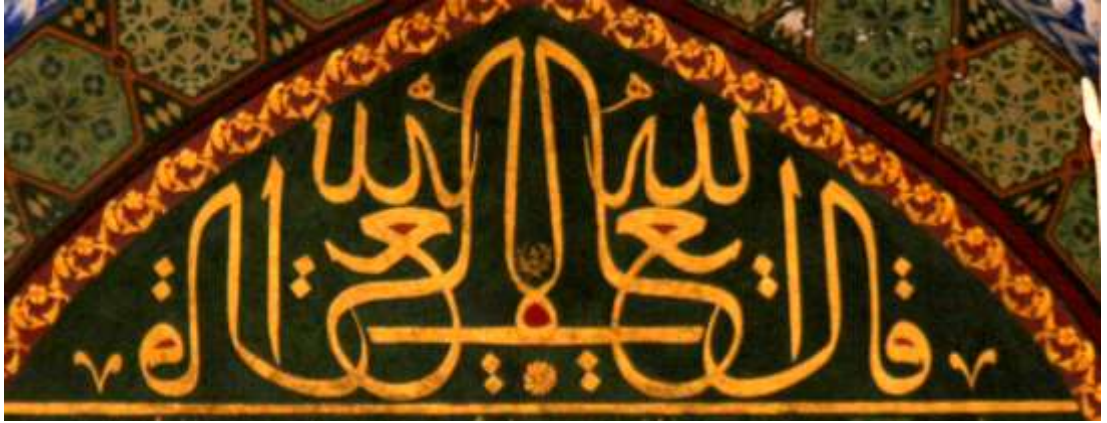

R. 35 Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 92)

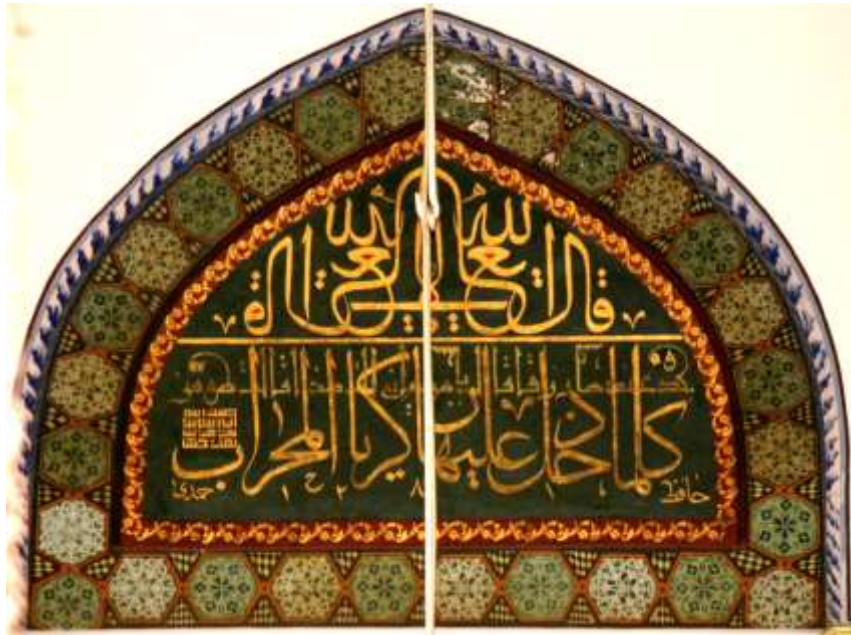
Katalog No: 39b Sülüs Müsennâ İstif / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 92)

Metin	: “ <i>Qâllallahute 'âlâ</i> ” (Allahu Teâlâ buyurdu.)
Hattatı	: M. Şefik Bey (1296/1879)
Tarihi	: 1275/1859
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ulu Cami (801/1399), Bursa
Diğer Özellikler	: Müezzin mahfilinin dayandığı payenin kuzey yönünde bulunmaktadır. “ <i>Te 'âlâ</i> ” kelimesindeki dikey harflerle üst kısımda geometrik şekiller oluşturulması kompozisyona ayrı bir güzellik katmıştır.

Katalog No: 39c Celî Sülüs Müsennâ Mihrap Yazısı / Bursa Orhangazi Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Qalellahû Te`âlâ</i> ” (Allahûteâla buyurdu.)
Hattatı	: Hâfız Hamdi
Tarihi	: 1281/1864
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Orhangazi Camii (732/1331)
Diğer Özellikler	: Mihrabın taç kısmında bulunmaktadır. “ <i>Te`âlâ</i> ” kelimesindeki <i>ye</i> harfleri keşideli yazılmış kısmen keşiştirilmiştir.

R. 36 Mihrap Yazısı / Bursa Orhangazi Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

R. 37 Celî Sülüs-Ma'kîlî Müsennâ Kompozisyon / Bursa Ulu Camii

1 Katalog No: 40a Celi Sülüs-Ma’kılı Müsennâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 144)

Metin	: Celi Sülüs – Besmele-i Şerîf Ma’kılı – “ <i>El-Hamdulillah</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikleri	: Şadırvanın kuzeyinde kalan direklerin birbirine bakan yüzünde kalem işi tekniğiyle uygulanmış iki aynı kompozisyon bulunmaktadır. “ <i>El-Hamdulillah</i> ” ibaresi sol kısım sağ kısmın simetriği olarak yazılmıştır.

Katalog No: 40b Celi Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerif*/ Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 152)

- Metin** : Celi Sülüs – Besmele-i Şerif
Kûfî – “*Ve enne'l-Mesâcide lillahi felâ ted'û me'allâhi ehadâ*”
(Şüphesiz mescitler, Allah'ındır. O hâlde, Allah ile birlikte hiç kimseye kulluk etmeyin.) Cin 72/18
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bursa Ulu Camii (801/1399)
- Diğer Özellikleri** : Batı kapısının girişte sağda kalan ilk direğin kuzey yönündedir. Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Düz kısım siyah aynalı kısım kırmızıyla kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. *Cin 72/18* âyetin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

(Bakınız: R 34.)

Katalog No: 40c/1 Celi Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerif* / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 134)

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikleri	: Ahşap üzerine yapıştırılarak uygulanmıştır. Tarihi ve ketebesini bulunmamaktadır. Ana aksta harfler birbiriyle kesişmemektedir.

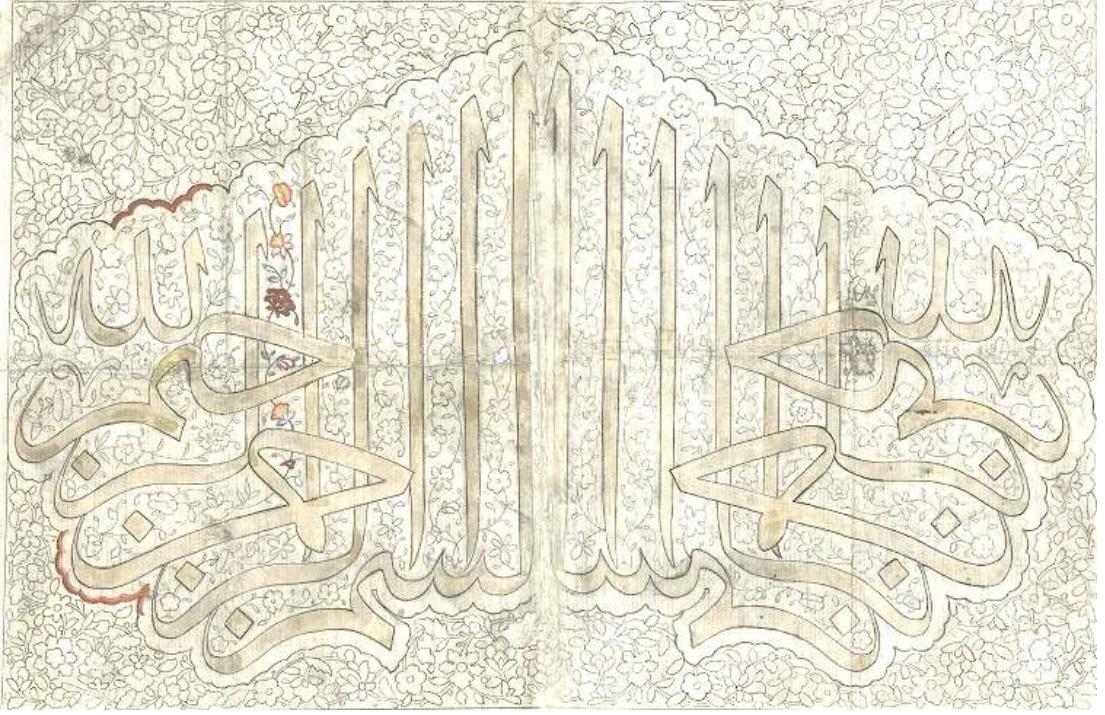
Katalog No: 40c/2 Sultan III. Ahmed'in Celî Sülûs Müsennâ *Besmele-i Şerifi*

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: Sultan III. Ahmed (ö. 1149/1736)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 2724
Diğer Özellikleri	: Bursa Ulu Camii'ndeki istifin aynısıdır. Ulu Camii'ndeki Lafza-ı Celâller kompozisyonun dış şekline göre meyilli yazılmış fakat burada satır meyilinde olduğu görülmektedir. Tahta üzerine uygulanmıştır. Levhada tarih bulunmamakla birlikte ketebesinde " <i>Hûmâyûn</i> " yazılıdır.

Katalog No: 40c/3 Celî Sülûs Müsennâ *Besmele-i Şerif*/ İstanbul Yıldız Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2018)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Yıldız Camii (1303/1886)
Diğer Özellikleri	: Yıldız Camii avlusundaki çeşme yazısıdır. Bursa Ulu Camii ve Sultan III. Ahmed'in kompozisyonundan farklı olarak Lafza-ı Celâl'deki <i>helerin</i> kapalı yazıldığı ve <i>elif</i> ve <i>lâmların</i> uzatılarak daha dikey bir form tercih edildiği görülmektedir. Taşa mahkûktur.

Katalog No: 40c/4 Celî Sülûs Müsennâ *Besmele-i Şerif* Yazı Kalıbı

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: 87,6 x 59,4 cm
Bulunduğu Yer	: M. Şevket Eygi Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: Sultan III. Ahmed'in yazısını takliden hazırlanmış bir yazı kalıbıdır. Zemini motiflerle bezenmiştir. Yazının çevresi beyne sütün tarzında çevrelenmiştir.

Katalog No: 40d Celî Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerif* / Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478)
Diğer Özellikleri	: Mihrabın iki yanında taç formunda kalem işi tekniğiyle, kırmızı zemine beyazla uygulanmıştır.

Katalog No: 40e Celî Sülûs Müsennâ *Besmele-i Şerîf* / Bursa Şehzade Mahmud Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Kûfî – “ <i>E‘uzübillâhimine’ş-Şeytâni’r-Racîm</i> ” Celî Sülûs – Besmele-i Şerîf
Hattatı	: İmzasız.
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Şehzade Mahmud Türbesi (912/1506)
Diğer Özellikleri	: Mihrabın iki yanında taç formunda, kalem işi tekniğiyle kırmızı zemin üzerine beyazla uygulanmıştır. “ <i>Rahîm</i> ” kelimesindeki <i>hîm</i> ana aksın diğer kısmına yazılmıştır.

Katalog No: 40f Celi Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerif* / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb'adı	: ?
Diğer Özellikler	: Koyu zemin üzerine açık renkle kalem işi ile uygulanan bu yazıların orijinalliğini korumadığı görülmektedir. İbare alt kısımda başlayarak ana aksın diğer tarafında üst kısımda tamamlanmıştır. II. Beyazıt döneminde yapılan restorasyonda (905/1499) bu işlemlerin uygulandığı bilinmektedir ¹¹⁸ .

¹¹⁸ Naci Bakırcı, “Konya Mevlâna Dergâhı”, *İSTEM*, Konya 2007, sy. 10, s. 197.

Katalog No: 40g Abdullah Zühdi'nin Celi Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerifi*
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

- Metin** : “*İnnehu min süleymâne ve innehu Bismillâhhi’r-Raḥmâni’r-Raḥîm*” (O, gerçek Süleymandandır ve O, hakikaten rahman ve rahim olan Allah’ın adıyladır.) Neml 27/30
- Hattatı** : Abdullah Zühdi (ö. 1296/1879)
- Tarihi** : 1291/1874
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bilinmiyor
- Diğer Özellikleri** : “*İnnehu min süleymâne ve innehu*” ibaresi kompozisyonun üst kısmında Besmeleden daha ince yazılmıştır. Âyette geçen “*innehu*” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Ketebesi de sol kısım sağ kısmın simetriği olarak müsennâ mantığıyla yazılmıştır.

R. 38 Kâbe-i Muazzama Örtüsü
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Katalog No: 40h/1 Hayreddin Efendi'nin Celi Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerifi*

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Hayreddin
Tarihi	: 1314/1896
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SSM 130-0099
Diğer Özellikleri	: Zerendûd tekniğiyle uygulanmıştır. Lafza-ı Celâl üst kısımda tek yazılmıştır. Ketebesi sol alt, tarihi sağ alt kısımda bulunmaktadır.

Katalog No: 40h/2 Emin Dede'nin Celî Sülûs Müsennâ *Besmele-i Şerifi*
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

- Metin** : “*İnnehu min süleymâne ve innehu bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm*”
(Mektup Süleyman'dandır, rahmân ve rahîm olan Allah'ın adıyladır.)
Neml 27/30
- Hattatı** : Emin Dede (ö. 1364/1945)
- Tarihi** : 1339/1920
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bilinmiyor
- Diğer Özellikleri** : Hayreddin Efendi'nin Besmelesini takliden yazılmıştır. Fakat üst kısmında “*innehu min süleymâne ve innehu*” ibaresi simetrik karşılığı olmadan yazılmıştır. Ayrıca öncekinden farklı olarak *Allah* lafzı da müsenâ yazılmıştır.

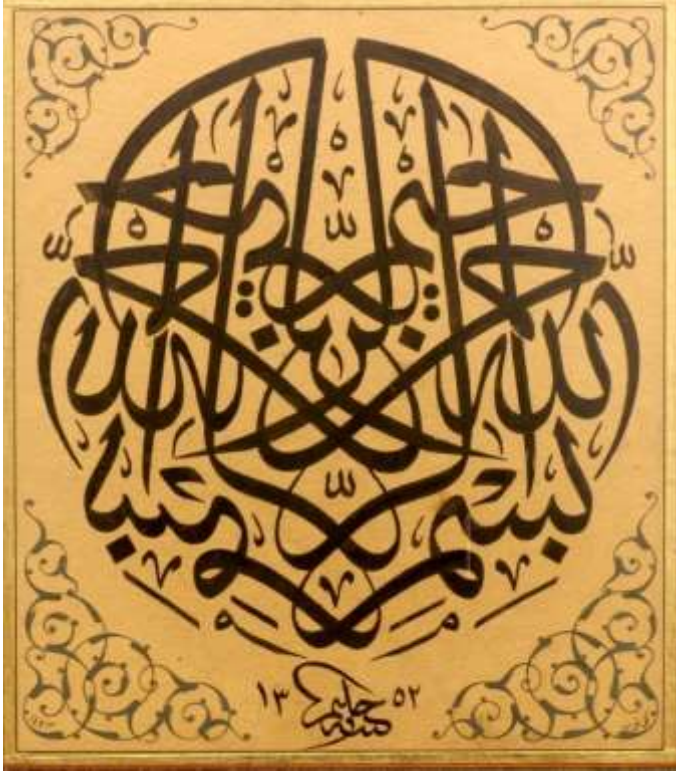
Katalog No: 40h/3 Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerifi*
(Muin N. Eriş, *Hat Sanatında Vazifeli Bir Hattatı Hamit Aytaç*, İBB Kültür A.Ş. Yay., İstanbul 2011, s. 128)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: 1389/1969
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikleri	: <i>Allah</i> lafzı simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Harekelerde bazı farklılıklar görülmekle birlikte Hayreddin Efendi'nin istifinin aynısıdır.

Katalog No: 40ı/1 İ. Hakkı Altunbezer'in Celî Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerifi*

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)
Tarihi	: 1343/1924
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikleri	: Zerendûd tekniğiyle uygulanmıştır. Ketebesini de müsennâdır. Lafza- ı Celâl ve <i>Er-Rahîm</i> ibarelerindeki <i>elifler</i> dış forma uygun olacak şekilde yazılmıştır.

Katalog No: 401/2 Halim Özyazıcı'nın Celî Sülûs Müsennâ *Besmele-i Şerîfi* ve Vektörel Çizimi
(Fotoğraf: Yasemin Sönmez/2019 – Çizim: Betül Sayın/2020)

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)
Tarihi	: 1352/1933
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 23,3 x 21,4 cm
Bulunduğu Yer	: Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu
Diğer Özellikleri	: 1433/2012'de Gülnur Duran tarafından tezhiplenmiştir. İ. Hakkı Bey'i takliden yazılmıştır. Hareke düzenlemelerinde farklılıklar görülmektedir. Ayrıca öncekinin tam tersi olarak “ <i>Rahman</i> ” ve “ <i>bism</i> ” kelimelerindeki <i>nün</i> ve <i>be</i> harflerinin noktasını köşeli “ <i>Rahim</i> ” kelimesindeki <i>yenin</i> noktalarını yuvarlak yazmıştır.

Katalog No: 401/3 Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerifi*
(Hayrettin Cete, *Besmele: İslamiyet'in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004, s. 79)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikleri	: İsmail Hakkı Altunbezer'in kompozisyonu takliden yazılmıştır. Fakat <i>Rahman</i> ve <i>Rahim</i> kelimelerinin noktalarını elifin sağ ve sol kısmına yazmıştır.

Katalog No: 40i Feyheman Duran'ın Celi Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerifi*

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: Feyheman Duran (ö. 1390/1790)
Tarihi	: 1357/1938
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikleri	: <i>Bismdeki sin</i> keşidesi dış formu çevrelemiştir.

Katalog No: 40j Mehmet Ekrem'in Celi Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerifi*
(Ergun Göze, *Besmele-i Şerif Bahçesi*, Boğaziçi Yay., İstanbul 1998, s. 117)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Mehmet Ekrem
Tarihi	: 1367/1948
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikleri	: <i>Bismdeki sin</i> keşidesi dış formu çevrelemiştir.

Katalog No: 40k Bursa Yıldırım Camii Mihrabındaki Celi Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerif*
(Fotoğraf: Taha Şahin / <https://twitter.com/TahaSahinPics/status/922189049565188096/photo/1>)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1300/1900ler
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Yıldırım Camii (797/1395), Bursa
Diğer Özellikleri	: Cami mihrabında kandil formundadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Mihrap kalem işi süslemelerinin XIX. yüzyıla ait olduğu bildirilmektedir ¹¹⁹ .

¹¹⁹ Tolga Bozkurt, “Erken Dönem Osmanlı Selâtin Cami Mihrapları”, *İSTEM*, Konya 2008, sy. 11, s. 207.

Katalog No: 401 Bursa Yıldırım Camii Duvarlarında Bulunan Celi Sülüs Müsennâ Besmele
(Fotoğraf: Taha Şahin / <https://twitter.com/TahaSahinPics/status/920669725537046528/photo/1>)

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1300/1900ler
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Yıldırım Camii (797/1395), Bursa
Diğer Özellikleri	: Balık şeklinde karşılıklı iki duvarda bulunmaktadır. Hüsrev Subaşı'dan naklen bu yazının zamanında cami imamının yazdığı belirtilmiştir.

Katalog No: 40m Celi Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerif*

Metin	: Besmele-i Şerîf / “ <i>Yâ Hû</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SK 00058
Diğer Özellikleri	: <i>Yâ Hû</i> kompozisyonun üst kısmına yazılmıştır.

Katalog No: 40n Celî Sülûs Müsennâ *Besmele-i Şerif*

Metin	: Besmele-i Şerif “ <i>Yâ Ğaffâr / Yâ Baķır</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 3036
Diğer Özellikleri	: Tahta üzerine yapıştırılarak yapılmıştır. İbrik formundadır.

Katalog No: 40o Celî Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerif*
(Hayrettin Cete, *Besmele: İslamiyet'in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004, s. 79.)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikleri	: Tarihi ve hattatı belli değildir. <i>Allah</i> lafzı daha ince yazılmıştır.

Katalog No: 40ö Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerif*
(Hayrettin Cete, *Besmele: İslamiyet'in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004, s. 90)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikleri	: Pencere formundadır.

Katalog No: 41 Celî Sülüs Müsennâ Mihrap Yazısı / Bursa Yeşil Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “Allah / Celle celâlihü” (Allah / Onun şanı ne yücedir.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Yeşil Camii (824/1421)
Diğer Özellikler	: Çini mihrapta bulunan ahşap levha koyu zemin üzerine altınla uygulanmıştır. “Allah” lafzı daha iri, “celle celâlihü” ibaresi daha ince yazılmış olup <i>cim</i> harfleri küplü tercih edilmiş ve <i>lâmdan heye</i> geçişte keşide verilmiştir.

Katalog No: 42 Celi Sülüs Müsennâ *Allah El Bâkî* / Beyşehir Vuslat Parkı
(Dr. Mustafa Çetinaslan, Doç. Dr. Hüseyin Zaimkeleş, Yrd. Doç. Dr. İbrahim Kunt, “Beyşehir Yöresinde XV-
XVI. Yüzyıla Tarihilenen Sanduka Örnekleri”, *İSTEM*, Konya 2013, s. 101.)

Metin	: “ <i>Allah/ El Bâkî</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 832/1428
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 39 x 25 x 146 cm (sandukanın ebadı)
Bulunduğu Yer	: Beyşehir Vuslat Parkı
Diğer Özellikler	: Sandukanın beşgen şeklindeki baş tarafındaki üçgen kısmı üzerine taşa hakkedilmiştir.

R. 39 Bir Mezartaşı / Beyşehir Vuslat Parkı
(Dr. Mustafa Çetinaslan, Doç. Dr. Hüseyin Zaimkeleş, Yrd. Doç. Dr. İbrahim Kunt, agm., s. 101.)

Katalog No: 43 Celi Sülüs Müsennâ Mihrap Yazısı / Edirne Muradiye Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : “*Ellezîne yekûlûne rabbenâ innenâ âmennâ fağfir lenâ zunûbenâ vekînâ ‘azâbe’n-nâr. Eş-Şâbirîne ve’s-Şâdikîne ve’l-Kânitîne ve’l-Munfikîne ve’l-Mustağfirîne bi’l-Eşhâr.*”
(Rabbimiz, biz iman ettik. Bizim günahlarımızı bağışla. Bizi ateş azabından koru diyenler, sabredenler, doğru olanlar, huzurunda gönülden boyun büküp divan duranlar, Allah yolunda harcayanlar ve seherlerde (Allah’tan) bağışlanma dileyenlerdir.) Âl-i İmrân 3/16-17
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Çapraz Simetrik
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Edirne Muradiye Camii (838/1435)
- Diğer Özellikler** : 17. âyetin başından “*es-sâbirîne*” kısmı da çapraz olarak yazılan satırın sonundan başlayıp kompozisyonun orta kısmında devam etmiştir. “*ve’s-Şâdikîne ve’l-Kânitîne ve’l-Munfikîne ve’l-Mustağfirîne bi’l-Eşhâr*” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Çini üzerine uygulanmıştır.

Katalog No: 44 Celî Sülüs Müsennâ İstif/ Edirne Üç Şerefeli Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

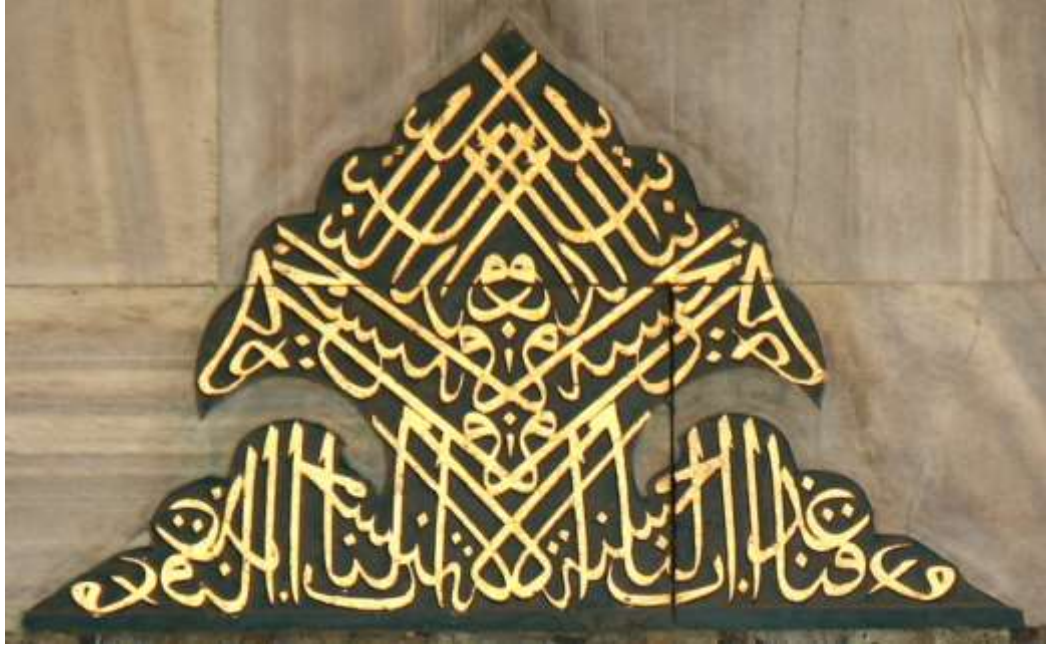
- Metin** : “*‘Accilû bi’s- şalâti qable’l-fevt ve ‘accilû bi’t-tevbeti qable’l-mevt’*”
(Vakti çıkmadan önce namaza; ölmeden önce tövbe için acele edin.)
Hadis-i Şerif
Üst Köşelerde “*Es-Sultânü lillâhi*”
Alt Köşelerde “*El-mülkü lillâh*”
- Hattatı** : Yahya Es-Sûfi (XV. yy)
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb’adı** : 1,14 x 2,85 m
- Bulunduğu Yer** : Edirne Üç Şerefeli Camii (851/1447)
- Diğer Özellikler** : Cümle kapısı taşa mahkûk kitâbesi sol kısmıdır. Satır düzeni mâil kullanılmış ve dikey harfler uzatılmıştır.

Katalog No: 45a Celi Sülüs Müsennâ İstif / Edirne Üç Şerefeli Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : “*Rabbenâ âtinâ fi’-dünyâ haseneten ve fi’-â ħireti haseneten ve ħinâ ‘azabe’n-nâr*”
(Ey Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!) Bakara 2/201
Üst Köşelerde “*El kuvvetü lillah*”
Alt Köşelerde “*El kudretü lillah*”
- Hattatı** : Yahya Es-Sûfi¹²⁰ (XV. yüzyıl)
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb’adı** : 1,14 x 2,85 m
- Bulunduğu Yer** : Edirne Üç Şerefeli Camii (851/1447)
- Diğer Özellikler** : Cümle kapısı taşa mahkûk kitâbesi sağ kısmıdır. Fîlerdeki yelere keşide verilmiş ve dikey harfler uzatılmıştır.

¹²⁰ Ekrem Hakkı Ayverdi Yahya Es-Sûfi’nin Fatih Camii revaklı avlusundaki iki çinili pano yazıları ve kakma tekniğiyle işlenmiş fatiha suresindeki istif ve üslubundan yola çıkarak bu kitâbelerin de Yahya Es-Sûfi’ye ait olduğunu belirtmiştir. (Abdülhamit Tüfekçioğlu, *Erken Dönem Osmanlı Mimarisinde Yazı*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 2001, s.479.)

Katalog No: 45b Celî Sülûs Müsennâ Kitâbe: *Bakara 2/201* / İstanbul Murad Paşa Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : “*Rabbenâ âtinâ fi’-dünyâ haseneten ve fi’-âhireti haseneten ve kınâ ‘azabe’n-nâr*” (Ey Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!) Bakara 2/201
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb’adı** : 75 x 95 cm (takriben)
- Bulunduğu Yer** : İstanbul Murad Paşa Camii (871/1471)
- Diğer Özellikler** : Cümle kapısı kitâbesi taç kısmında tepelik formunda, sülüs yazı ile bir kısmı düz bir kısmı çapraz meyilde dikey harfler ve keşideler uzatılarak yazılmıştır. Taşa mahkûktur. Fatih’in vezirlerinden Has Murad Paşa tarafından yaptırılmıştır. Yusufpaşa’da Millet ve Vatan caddelerinin kesiştiği noktadadır. Tabhaneli cami tipindedir. Ters t plan şemalıdır. Kesme taş ve tuğladan yapılmıştır.

Katalog No: 46a Celî Sülüs Müsennâ İstif: *Saff 61/13* / Edirne Üç Şerefeli Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : “*Naşrun minallâhi ve fetḥun karîb ve beşşiri’l-mü’minîn.*”
(Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri müjdele.) *Saff 61/13*
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Edirne Üç Şerefeli Camii (851/1447)
- Diğer Özellikler** : Avlu revaklarındaki kubbe içinde bulunmaktadır. Harflerin dağılımında teşrifata uyulmadığı görülmektedir. Orijinalliğini korumayan bu kompozisyon kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

R. 40 Edirne Üç Şerefeli Camii Müsennâ İstif Bulunan Avlu Revak Kubbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Katalog No: 46b Celî Sülûs Müsennâ İstif: *Saff*, 13 / TSM Bâb-1 Hümâyûn
(TSMK Fotoğraf Arşivi)

- Metin** : “*Naşrun minallâhi ve fethun qarîb ve beşşiri’l-mü’minîn.*”
(Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri müjdele.) *Saff* 61/13
“*Yâ Muḥammed*” (sav)
- Hattatı** : Ali b. Yahya Sufi (XV. yy)
- Tarihi** : 883/1478
- Müsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : İstanbul Topkapı Sarayı Bâb-1 Hümâyûn (883/1478)
- Diğer Özellikler** : Daire formunda kapı nişinde (sağ tarafta) taşa mahkûktur. “*Qarîb*” kelimesindeki *ye* ve *be* birleşimi ana aksın diğer kısmına yazılmıştır. Teşrifata uygun bir istif değildir.

Katalog No: 46c Şeyh Hamdullah Yazı Murakkamdan Sülüs Müsennâ Kompozisyon

- Metin** : “*Naşrun minallâhi ve fetḥun karîb ve beşşiri’l-mü’minîn.*”
(Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri müjdele.) Saff 61/13
“*Yâ Muhammed*” (sav)
- Hattatı** : Şeyh Hamdullah (ö. 926/1520)
- Tarihi** : 900/1500ler
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : İÜK 6489 0002
- Diğer Özellikler** : Şeyh Hamdullah murakkasında mavi zemin üzerine altın ile bazı harflerin gözleri veya iç kısımları doldurularak uygulanmıştır.

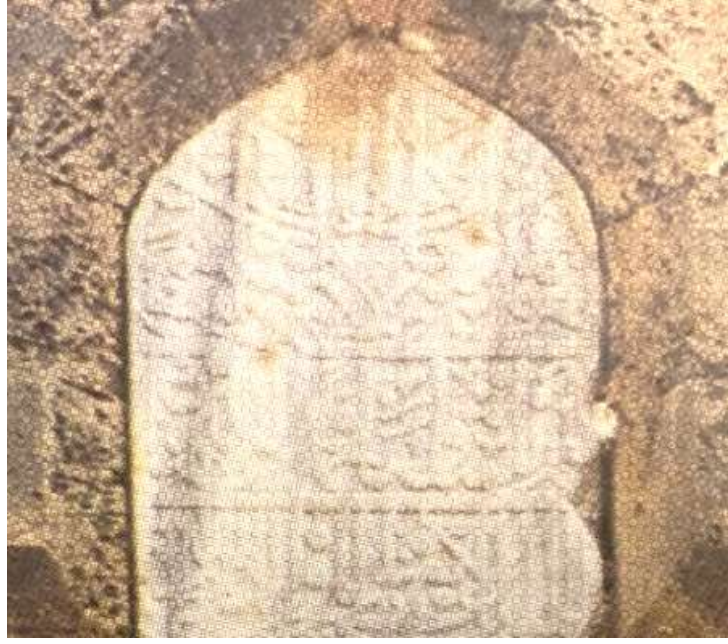
2 Katalog No: 46d Behçet Arabî'nin Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyonu: Saff, 61/13
(<http://www.kalemguzeli.org/hatteserleriayrinti.php?KNO=2011&HKNO=20>)

Metin	: “ <i>Naşrun minallâhi ve fethun qarîb ve beşşiri ’l-mü’minîn.</i> ” (Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri müjdele.) Saff 61/13
Hattatı	: Behçet Arabî (ö. 1385/1965)
Tarihi	: 1329/1911
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Âyetteki “ <i>ve beşşiri ’l-mü’minîn</i> ” ibaresi düz ve nesih ile yazılmıştır. “ <i>Qarîb</i> ” kelimesi ise satıra göre yatay düzlemde yazılmıştır.

3 Katalog No: 46e Celi Sülüs Müsennâ İstif, Saff, 13
(https://www.alifart.com/kat'i-hat-levhasi_125366/)

- Metin** : “*Naşrun minallâhi ve fethun karîb ve beşşiri 'l-mü'minîn.*”
(Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri müjdele.) Saff 61/13
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Alif Art 30, Osmanlı & Karma & Modern ve Çağdaş Sanat Eserleri
(24.04.2011)
- Diğer Özellikler** : Katı' tekniğiyle yapılmıştır. Koyu zemine açık renkle uygulanmıştır.
Metin kısmında sadece müsennâ yazılan ibare verilmiştir.
Kompozisyondaki harflerin çoğu satır yönünün tersindedir.

4 Katalog No: 47 Celi Sülüs Müsennâ Kitâbe / Manisa Anamur Kalesi
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

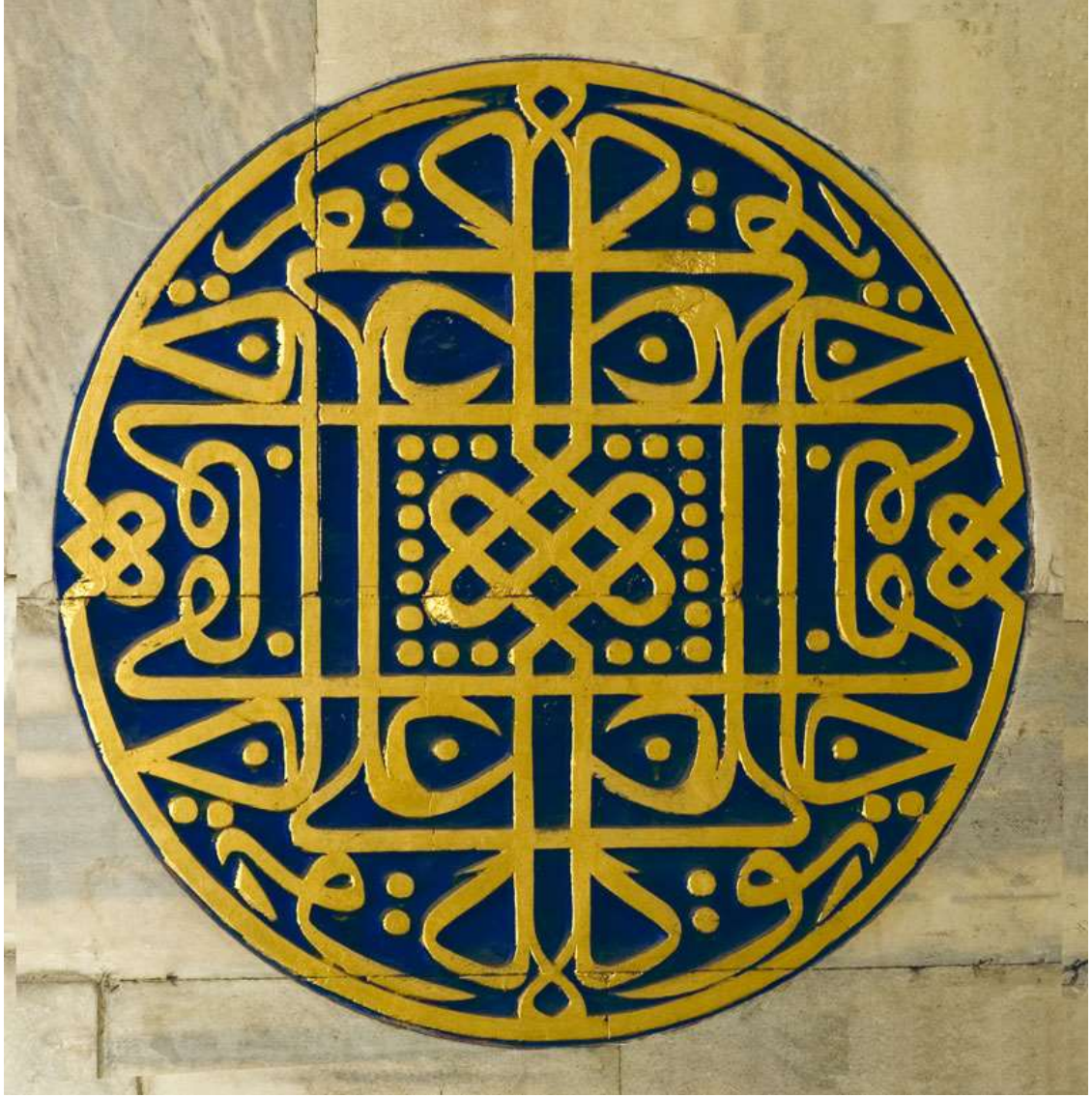
Metin	: " <i>Hüve müyessirü'l- 'âmâl</i> " (O işleri kolaylaştırandır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 854/1450
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Manisa Anamur Kalesi
Diğer Özellikler	: III. veya IV. yüzyıllarda Romalılar tarafından inşa edilmiş olan kale Bizans ve Selçuklulardan sonra Karamanoğulları döneminde Sultan İbrahim tarafından büyük bir tamir görmüş ve bu kitâbe eklenmiştir. Bu tarihten sonra kaleye, mamur edilen manasında " <i>Mamure Kalesi</i> " denmiştir. Kalenin kitabesi batı cümle kapısının yanındaki burcun üzerinde beyaz ve yeşil renkli taşlarla sivri kemer içerisine yerleştirilmiş iki parçadan meydana gelmiştir. Kitâbenin ilk satırı sivri kemeri kaplayacak şekilde müsennâ olarak istiflenmiştir. Elif, lam gibi dikey harfler sıkışık olarak dizilmiş ve üstten alta doğru incilmesiyle Selçuklu yazı üslubunun izlerini taşır ¹²¹ .

¹²¹ Ali Boran, "Anamur (Mamuriye) Kalesi, Kale Kitabesi Ve İç Kale Camii", *Vakıflar Dergisi*, Ankara 2004 sy. 28.

5 Katalog No: 48 Celî Sülûs Müsennâ Minber Yazısı / Balıkesir Zağnos Paşa Camii
(<https://i.pining.com/474x/d9/ff/e5/d9ffe5d119eb29fc5809243829e4684d.jpg>)

Metin	: “ <i>Lâ ilâhe illâ hiye ve leke'l-Ḥamd</i> ” (Allah'tan başka ilah yoktur ve hamd Allah içindir.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Balıkesir Zağnos Paşa Camii (865/1461)
Diğer Özellikler	: Mihrap taç kısmında yer almaktadır. Taşa mahkûk kitabenin son kısmında “ <i>lâ ilâhe illâ</i> ” ibaresinin yeniden yazıldığı görülmektedir.

6 Katalog No: 49a/1 Celi Sülüs Müsennâ Kitâbe / İstanbul Mahmud Paşa Camii
(http://wowturkey.com/t.php?p=tr87/Sinan_Dogan_DSC05039.jpg)

Metin	: “ <i>Tevekküli 'alâ hâliktî</i> ” (Tevekkülüm beni Yaradan’ımadır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: 80 x 80 cm
Bulunduğu Yer	: İstanbul Mahmud Paşa Camii (878/1474)
Diğer Özellikler	: Madalyon formunda taş mahkûktur, cümle kapısı iki yan tarafında bulunmaktadır. Orta kısımdaki dikey harfler ve yanlardaki ye keşideleri uzatılarak geometrik geçmeler oluşturmuştur.

7 Katalog No: 49a/2 Celi Sülüs Müsennâ Madalyon / İstanbul Yahya Efendi Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2018)

Metin	: “ <i>Tevekkülî ‘alâ hâliķî</i> ” (Tevekkülüm Beni Yaradan’ımadır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Yahya Efendi Camii (900/1500ler)
Diğer Özellikler	: İstanbul Mahmud Paşa Camii cümle kapısındaki madalyonlardaki istifi taklit olması muhtemeldir. Kırmızı zemin üzeriye kahverengiyle kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Cami harimindedir.

8 Katalog No: 49a/3 Yavuz Sultan Selim'in Mührü
(TSMK Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Tevekküli 'alâ hâliki'</i> ” (Tevekkülüm Beni Yaradan'ımadır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 900/1500ler
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSM, Mühürler Koleksiyonu, nr. 47/1,2
Diğer Özellikler	: Aynı kompozisyondan İstanbul Mahmud Paşa Camii cümle kapısındaki madalyonlarda ve İstanbul Yahya Efendi Camiihariminde görülmektedir. Bu mühürde ise öncekilerden farklı olarak ortadaki geometrik geçmeler yerine “ <i>Şulţân Selim Şâh</i> ” yazılı olduğu görülmektedir. Yavuz Sultan Selim (ö. 926/1520) mührü kırmızı akik taşından yapılmıştır. Mısır seferi sonrası İstanbul'a dönüşünden sonra yapılan bu mühür hazine kethüdasında bulunur. Bu mühürle kilitlenmiş kapı özel törenle açılmıştır. Yavuz Sultan Selim Han'ın “ <i>Benim altınla doldurduğum hazineyi, benden sonra gelenlerden her kim mangırla doldurursa, hazine onun mührüyle mühürlensin ve illâ benim mührümle mühürlenmekte devam olunsun</i> ” emriyle bu gelenek cumhuriyet dönemine kadar devam etmiştir ¹²² .

¹²² Mübahat S. Küttükoğlu, “Mühür” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2006, c. 31, s.531.

9 Katalog No: 49b Bir Yazmadaki Sülüs Mūsennâ Kompozisyon

Metin	: “ <i>Tevekkülî ’alâ hâlikî</i> ” (Tevekkülüm Beni Yaradan’ımadır.)
Hattatı	: Kâtip Mir Ali Herevî (900/1500ler)
Tarihi	: 900/1500ler
Mūsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İÜK F1423 0012
Diğer Özellikler	: Sayfanın sol alt kısmında “ <i>hatt-ı musanna’ ev üstâdinâ kâtib Ali</i> ” yazılıdır.

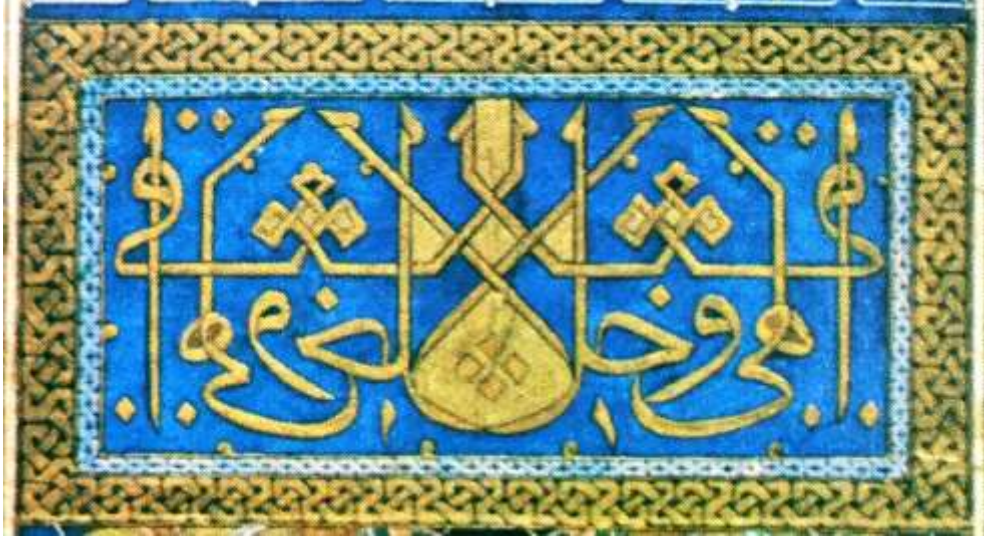
10 Katalog No: 49c Celi Sülüs Müsennâ İstif / İstanbul Laleli Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Tevekküli ’alâ hâliki</i> ” (Tevekkülüm Beni Yaradan’ımadır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Laleli Camii (1176/1763), İstanbul
Diğer Özellikler	: Dikdörtgen formda olup kadınlar mahfilinde caminin girişten sağ ve sol cephelerinde bulunmaktadır. <i>Ye</i> harfleri orta kısımlarda birleştirilmiştir. “ <i>’Alâ</i> ” kelimeleri düz kısımlara ters, aynalı kısımlara düz yazılmıştır.

11 Katalog No: 49d Sülüs Müsennâ Kompozisyon

Metin	: “ <i>Tevekkülü 'alâ hâliki</i> ” (Tevekkülüm Beni Yaradan’ımadır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SK 00594
Diğer Özellikler	: Keşideli yeler ortada birleştirilmiş ve geometrik formlar oluşturulmuştur.

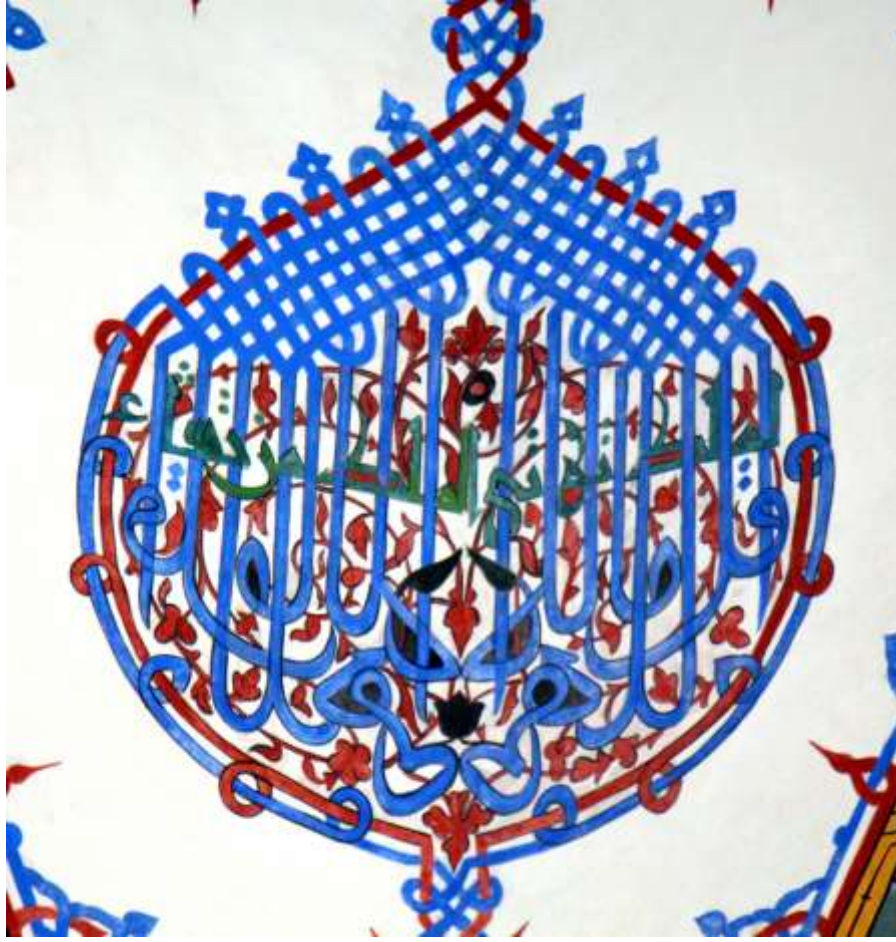

12 Katalog No: 50 Sülüs Müsennâ *İlâhî ve Hallâkî* Kompozisyonu
(Muammer Ülker, *Başlangıcından Günümüze Türk Hat Sanatı*, İş Bankası Yay., İstanbul 1987, s.)

Metin	: “ <i>İlâhî ve hallâkî</i> ” (cc) (İlahım ve yaratıcım.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 879/1475
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İÜK FY1423, 66v.
Diğer Özellikler	: <i>Ye, lam</i> ve <i>lamelif</i> harflerinden geometrik formlar oluşturularak iç içe geçirilmiştir.

R. 41 İÜK FY1423, 66v. Nolu Eser

13 Katalog No: 51 Sülüs Müsennâ İstif / Bursa Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Ḳulillâhümme mâlike'l-mülki</i> <i>Kûfi – “Tu'ti'l-mülke men teşa”</i> ” (De ki: Mülkün gerçek sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin ve mülkü dilediğinden geri alırsın.) Âl-i İmrân 3/26
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478)
Diğer Özellikler	: Duvar köşelerinde, madalyon şeklinde beyaz zemin üzerine mavi renkle kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Dikey harfler üst kısımlarda birleştirilerek geçmeler oluşturulmuştur. “ <i>Tu'ti'l-mülke men teşa</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 52/1 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe (Ali b. Yahya Sûfî) / TSM Bâb-1 Hümâyûn
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : Besmele-i Şerîf
“*İnne’l-mutteķîne fî cennâtin ve’uyûn udhulûhâ biselâmin âminîn ve neza’nâ mâ fî şudûrihim min ğillin ihvânen ‘alâ sururin muteķâbilîn lâ yemessuhum fihâ naşabun vemâhüm minhâ bimuhracîn*”
(Takvâ sahipleri, mutlaka cennetlerde ve pınar başlarında olacaklar. Onlara, “Girin oraya esenlikle, güven içinde” denilir. Biz, onların kalplerindeki kini söküp attık. Artık onlar sedirler üzerinde, kardeşler olarak karşılıklı otururlar. Onlara orada hiçbir yorgunluk dokunmaz, onlar oradan çıkarılacak da değillerdır.) Hicr 15/45-49
- Hattatı** : Ali b. Yahya Sufi (XV. yy)
- Tarihi** : 883/1478
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : İstanbul Topkapı Sarayı Bâb-1 Hümâyûn (883/1478)
- Diğer Özellikler** : Üstte *Allah* lafzındaki *elif*, ortada *fî* keşideleri ve alttaki *fî* keşideleri kompozisyonu üçe bölmüştür. Ana aks kısmındaki harflerdeki yoğunluk fazla olmasına rağmen özellikle orta kenar kısımlar daha seyrek görülmektedir. Taşa mahkûktur.

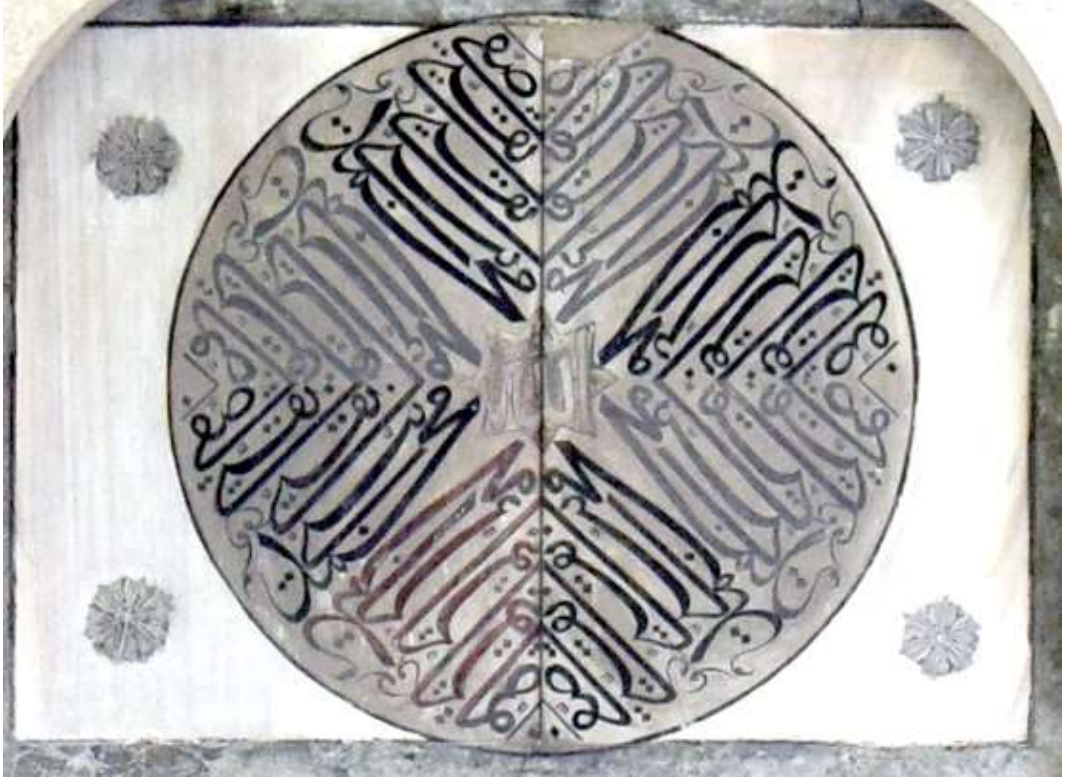
Katalog No: 52/2 Celî Sülûs Müsennâ Müsennâ Kitâbe (A.fettah Efendi) / TSM Bâb-ı Hümâyûn
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : Besmele-i Şerîf
“*İnne 'l-mutteķîne fî cennâtin ve 'uyûn udhulûhâ biselâmin âminîn ve neza 'nâ mâ fî şudûrihim min ğillin ihvânen 'alâ sururin muteķâbilîn lâ yemessuhum fihâ naşabun vemâhüm minhâ bimuhracîn*”
(Takvâ sahipleri, mutlaka cennetlerde ve pınar başlarında olacaklar. Onlara, “Girin oraya esenlikle, güven içinde” denilir. Biz, onların kalplerindeki kini söküp attık. Artık onlar sedirler üzerinde, kardeşler olarak karşılıklı otururlar. Onlara orada hiçbir yorgunluk dokunmaz, onlar oradan çıkarılacak da değildirler.) Hicr 15/45-48
- Hattatı** : Abdülfettah Efendi (ö. 1314/1896)
- Tarihi** : 1285/1868
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : İstanbul Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümâyûn (883/1478)
- Diğer Özellikler** : Abdülfettah Efendi *Allah* lafzının *elif*ni yatay değil dikey uygulamıştır ve böylece kompozisyonu sadece *ye* keşideleri ikiye bölmektedir. Harf ve hareke dağılımları Ali b. Yahya Sûfi'ye göre daha dengelidir. Orta kısımdaki dikey harf yoğunluğunu *lamelifleri* değiştirerek kısmen rahatlatmıştır. Taşa mahkûktur.

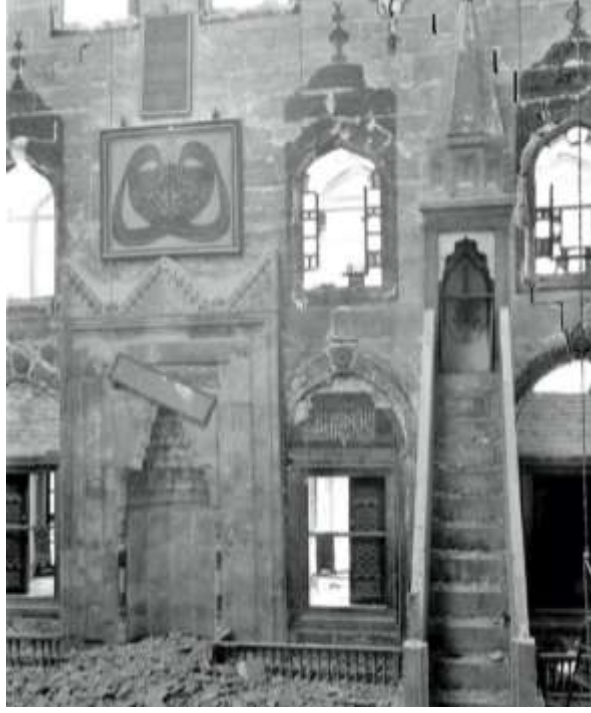
Katalog No: 53 Celi Sülüs Müsennâ İstif: *Ketebe* / TSM Bâb-ı Hümâyûn
(TSMK Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Ketebehu Eđ’afu’l- ‘abid ‘Ali B. Mezîd Es-Sûfi</i> ”
Hattatı	: Ali b. Sufî (XV. yy)
Tarihi	: 883/1478
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Bâb-ı Hümâyûn Topkapı Sarayı (883/1478), İstanbul
Eb’adı	: ?
Diğer Özellikler	: Daire formunda kapı nişinde (sol tarafta) taş mahkûktur. Hattatın ketebesidir. <i>Fîdeki</i> yerin keşidesi dış formu çevreleyecek şekilde <i>ketebehunun kef</i> sereniyle birleştirilmiştir.

14Katalog No: 54 Celî Sülûs Müsennâ Kitâbe / TSM Hazine I. Odası
(TSMK Fotoğraf Arşivi)

Metin	: Lafza-ı Celâl / “ <i>Muhammed nebî nakî takî şafî</i> ” (Muhammed (sav) müttaki, saf ve tertemiz bir peygamberdir.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Topkapı Sarayı Hazine I. Odası
Diğer Özellikler	: Daire formunda giriş, kapısı üstünde bulunmaktadır. <i>Lafza-ı Celâl</i> orta kısımda tek yazılmıştır.

R. 42 1939 Deprem Sonrası Restorasyondan Sultan II. Bayezid Camii (Ulu Cami)
(VGM Fotoğraf Arşivi)

R. 43 Amasya Sultan II. Bayezid Camii Mihrap Cephesi
(Fotoğraf: Büşra Ömeroğlu / <https://www.google.com/maps/place/Amasya+İkinci+Beyazıt+Külliyesi/>)

Katalog No: 55a Celî Sülûs *Çifte Vav* / Amasya Sultan II. Bayezid Camii
(VGM Fotoğraf Arşivi)

Metin	: <i>Çifte Vav</i> içinde <i>Âyete'l-Kürsî</i> Çifte Vav'ın arasındaki boşlukta; " <i>Ve hüve 'alâ külli şey'in kâdir.</i> " (Mutlak hükümlerlik elinde olan Allah, yüceler yücesidir ve O'nun her şeye gücü yeter.) Mülk 67/1
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Amasya Sultan II. Bayezid Camii (890/1485)
Diğer Özellikler	: Mihrap üstünde bulunmaktadır.

Katalog No: 55b Celi Sülüs *Çifte Vav* / TSM Ağalar Camii
(TSMK Fotoğraf Arşivi)

Metin	: Çifte Vav
Hattatı	: Kemankeş
Tarihi	: 1017/1608
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 70 x 90 cm
Bulunduğu Yer	: İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii
Diğer Özellikler	: Bugünkü kütüphane binası duvarları iç mekânda, çini üzerindedir. Aynısından Topkapı Sarayı IV. Avlu'da da bulunmaktadır.

Katalog No: 55c 1943'te Mısır Çarşısı, Celî Sülüs Çifte Vav
(Encümen Arşivi / https://twitter.com/Seda_Ozen/status/871451517223657473/photo/1)

R. 44 Celî Sülüs Çifte Vav / Mısır Çarşısı
(<https://gramho.com/media/2227457389510481140>)

Metin	: Çifte Vav
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Çarşısı (1070/1660), İstanbul
Diğer Özellikler	: İstanbul'da Mısır Çarşısı köprü tarafı kapısının iç kısmındaki çifte vav İstanbul'un en eskisi olarak bilirse de Topkapı Sarayında bulunanlar 1017/1608 tarihli olup buradan daha eskidir. Çıkan büyük bir yangınla yok olmuş 2018 yılında 78 yıl sonra yeniden yapılmıştır.

Katalog No: 55d Sultan II. Mustafa'nın Celi Sülüs Çifte Vavı

Metin	: Çifte Vav
Hattatı	: Sultan II. Mustafa (ö. 1115/1703)
Tarihi	: 1105/1695
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY909
Diğer Özellikler	: Vavların içi mavi zemin üzerine uygulanan renkli motiflerle işlenmiştir.

Katalog No: 55e/1 Celi Sülüs *Çifte Vav* Sarkıtı / TSM III. Ahmed Kütüphanesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Çifte Vav
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1131/1719
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Topkapı Sarayı (883/1478), III. Ahmed Kütüphanesi, İstanbul
Diğer Özellikler	: Aynı sarkıttan Ayasofya Camii Sultan I. Mahmud Kütüphanesinde de (1152/1739) de bulunmaktadır.

Katalog No: 55e/2 Celî Sülûs *Çifte Vav* Sarkıtı / Hekimoğlu Ali Paşa Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Metin	: Çifte Vav
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Hekimoğlu Ali Paşa Camii (1147/1735)
Diğer Özellikler	: Cami hariminde giriş kısmında bulunmaktadır. III. Ahmed ve I. Mahmud Kütüphanelerinde bulunan sarkıtın aynısıdır.

Katalog No: 55f *Çifte Vav* / Kabataş Mehmed Emin Ağa Çeşmesi ve Sebili
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Metin	: Çifte Vav
Hattatı	: Mehmed Said
Tarihi	: 1154/1741
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Kabataş Mehmed Emin Ağa Çeşmesi ve Sebili
Diğer Özellikler	: Dolmabahçe Camii karşısındadır.

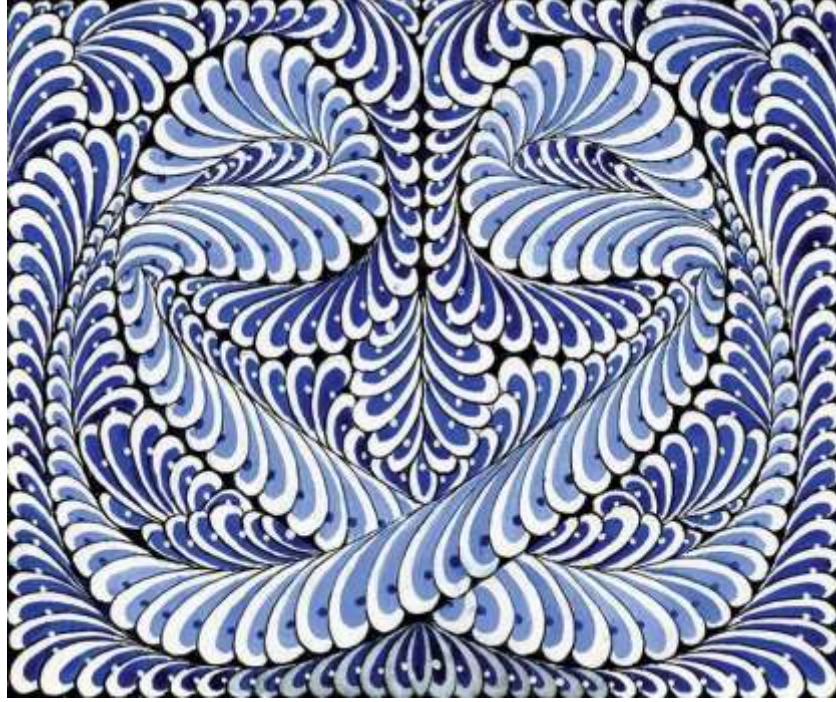

R. 45 Kabataş Mehmed Emin Ağa Çeşmesi ve Sebili
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Katalog No: 55g Celi Sülüs Çifte Vav

Metin	: Çifte Vav / Kelime-i Tevhid Cihâr-1 Yâr-1 Güzin (ra)
Hattatı	: Hüseyin b. Muhammed
Tarihi	: 1222/1807
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 2677
Diğer Özellikler	: Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak uygulanmıştır. Kelime-i Tevhid'in <i>Muhammedun Resûlullah</i> ibaresi <i>Lâ ilâhe illallahın</i> simetrik karşılığı olarak vavların içine yazılmıştır. Cihâr-1 Yâr-1 Güzin (ra) efendilerimizin isimlerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 55h Süheyl Ünver'in Sülüs Çifte Vavı
(<https://ismek.ist/blog/icerik.aspx?p=393>)

Metin	: Çifte Vav
Hattatı	: Süheyl Ünver (ö. 1406/1986)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Münhani tekniğiyle yapılmıştır.

Katalog No: 551 Celi Sülüs *Çifte Vav* / Edirne Eski Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Çifte Vav
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirne Eski Cami (816/1414)
Diğer Özellikler	: Eski Camide bulunan yazıların, yapıldığı dönemden XX. yüzyıla kadar farklı aralıklarla yazıldığı ve bu yazıların zaman içerisinde üzerinde oynandıkça bozulduğu görülmektedir ¹²³ .

¹²³ A. Fuat Baysal, *Yazı ve Tezyînâtıyla Edirne Eski Camii*, Edirne Valiliği Kültür Yay., İstanbul 2014, s. 73.

Katalog No: 55i Celi Sülüs Çifte Vav

Metin	: Çifte Vav
Hattatı	: Şamilî Yusuf Ağa
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY1096
Diğer Özellikler	: İçinde Âyet'el Kürsî yazılıdır. Metin kısmında müsennâ olmayan kısımlar yazılmamıştır.

Katalog No: 55j Celi Sülüs Dörtlü Vav / TSM Ağalar Camii
(TSMK Fotoğraf Arşivi)

Metin	: Dörtlü Vav
Hattatı	: Kemankeş
Tarihi	: 1017/1608
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb'adı	: 70 x 100 cm
Bulunduğu Yer	: İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii
Diğer Özellikler	: Bugün kütüphane binası olan mekân iç duvarlarında çini üzerinde uygulanmıştır. Zeminde beyaz yazıda mavi renk kullanılmıştır.

Katalog No: 55k Celî Sülûs Dörtlü Vav / TSM Ağalar Camii
(TSMK Fotoğraf Arşivi)

Metin	: Dörtlü Vav
Hattatı	: Kemankeş
Tarihi	: 1017/1608
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii
Diğer Özellikler	: Bugün kütüphane binası olan mekân iç duvarlarında çini üzerine uygulanmıştır. Bu alandaki yazılarda 1017/1608 tarihi bulunmaktadır. Zeminde mavi yazıda beyaz renk kullanılmıştır.

Katalog No: 551 Celî Sülûs Sekizli Vav / TSM Ağalar Camii
(TSMK Fotoğraf Arşivi)

Metin	: Sekizli Vav
Hattatı	: Kemankeş Mustafa
Tarihi	: 1017/1608
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb'adı	: 70 x 100 cm
Bulunduğu Yer	: İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii
Diğer Özellikler	: Bugün kütüphane binası olan mekân iç duvarlarında çini üzerine beyaz zemine mavi renkle uygulanmıştır.

Katalog No: 55m Celi Sülüs Sekizli Vav / TSM IV. Avlu
(otoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Sekizli Vav
Hattatı	: Kemankeş Mustafa ¹²⁴
Tarihi	: 1017/1608
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb'adı	: 90 x 90 cm
Bulunduğu Yer	: IV. Avlu, Topkapı Sarayı (883/1478), İstanbul
Diğer Özellikler	: Çini üzerine uygulanmıştır. “Hüseyin” ismi “Hasan”ın simetrik karşılığı olarak ters yazılmıştır.

¹²⁴ İmzası silinmiş.

Katalog No: 55n Celi Sülüs Sekizli Vav

Metin	: Dörtlü Çifte Vav (sekizli vav) İsm-i Nebî / Lafza-ı Celâl / Cihâr-ı Yâr-ı Güzin
Hattatı	: Abdurrauf
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY1009
Diğer Özellikler	: Dış kısımları siyah tahrirli olup altınla yazılmıştır. İsm-i Nebî, Lafza-ı Celâl ve Cihâr-ı Yâr-ı Güzin isimleri müsennâ yazılmamıştır.

Katalog No: 56a/1 Celî Sülüs Müsenâ: *Yâ Hayyu'l-Ûayyûm* / Bursa Yiğit Köhne Camii
(Fotoğraf: Taha Şahin / <https://twitter.com/TahaSahinPics/status/920671805328814081/photo/1>)

Metin	: “ <i>Yâ Hayyu'l-Ûayyûm</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsenâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Yiğit Köhne Camii (800/1400ler)
Diğer Özellikler	: Abdülfettah Efendi bu istifi Bursa Ulu Camiye yazmış olduğu levhasında vav çanaklarının içinde uygulamıştır (KatalogNo: 170).

Katalog No: 56a/2 Celi Sülüs Müsennâ Esmâ / Bursa Ulu Camii
(Zafer İhtiyar, s. 117)

Metin	: “ <i>Yâ Hayy Yâ Qayyûm</i> ” (cc)
Hattatı	: Abdülfettah Efendi (ö.1314/1896)
Tarihi	: 1275/1859
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ulu Cami (801/1399), Bursa
Diğer Özellikler	: <i>Hûd</i> deki <i>vav</i> çanaklarının kesiştirilmesiyle oluşan damla formunun içindeki boşluğa yazılmıştır.

(Bakınız: R.92)

Katalog No: 56b/1 Celi Sülüs Müsennâ Esmâ

Metin	: “ <i>Yâ Hayy Kayyûm</i> ” (cc)
Hattatı	: Mehmed Emin Sırrı El Kadirî
Tarihi	: 1187/1773
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 2929
Diğer Özellikler	: Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak yapılmıştır. <i>Mim</i> lerin uçları uzatılarak üst kısımda birleştirilmiştir. <i>Yâ</i> ların elifleri uzatılarak dış formu çevrelemiştir.

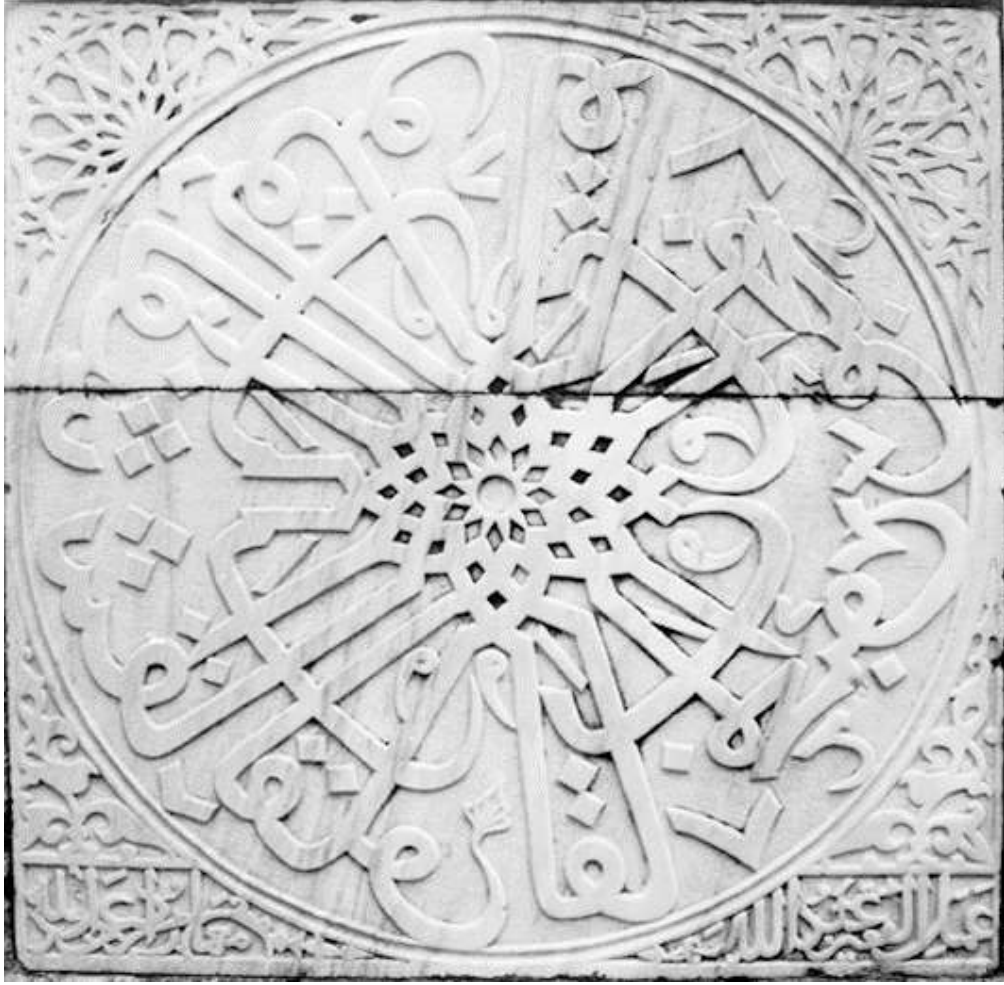
Katalog No: 56b/2 Celî Sülûs Müsennâ Esmâ
(Şinasi Acar, *Türk Hat Sanatı*, Antik Kültür Yay., İstanbul 1999, s.)

Metin	: “ <i>Yâ Hayy Kayyûm</i> ” (cc)
Hattatı	: Mehmet Şevket Vahdetî (ö. 1833/1871)
Tarihi	: 1281/1864
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 64 x 51 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Zerendûd tekniğiyle siyah zemin üzerine altınla uygulanmıştır. TİEM 2929 nolu eserin zerendûd uygulanmış halidir.

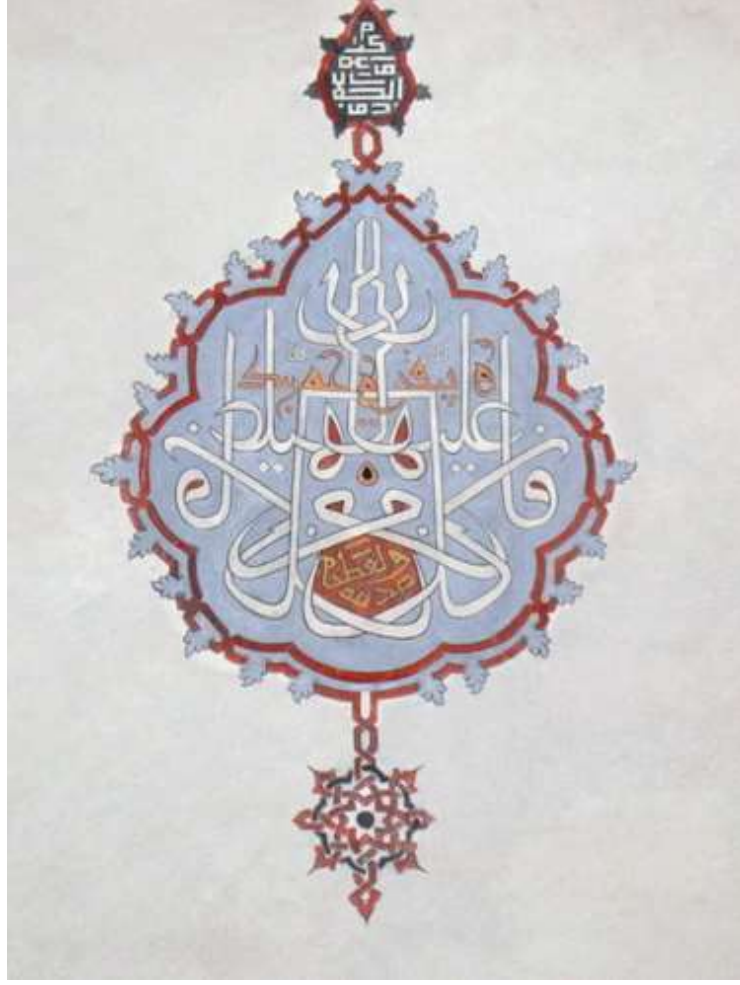
Katalog No: 56b/3 Celî Sülûs Müsennâ / Bursa Hoca Alizade Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Hayy Yâ Kayyûm El Meded</i> ”
Hattatı	: Hamdi
Tarihi	: 1281/1864
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Hoca Alizâde Camii (843/1439)
Diğer Özellikler	: Kadınlar mahfili üst kısmında bulunmaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Ana akstan geçen harflerdeki kesişim alanları önceki yazılan versiyonlarından örneklerden daha az ve zemin renginden farklıdır. Kompozisyon üst kısımdaki “ <i>El Meded</i> ” ibaresiyle tamamlanmıştır. Dış formu <i>yâ</i> ların <i>elifleri</i> iki çizgi olarak çevrelemiştir.

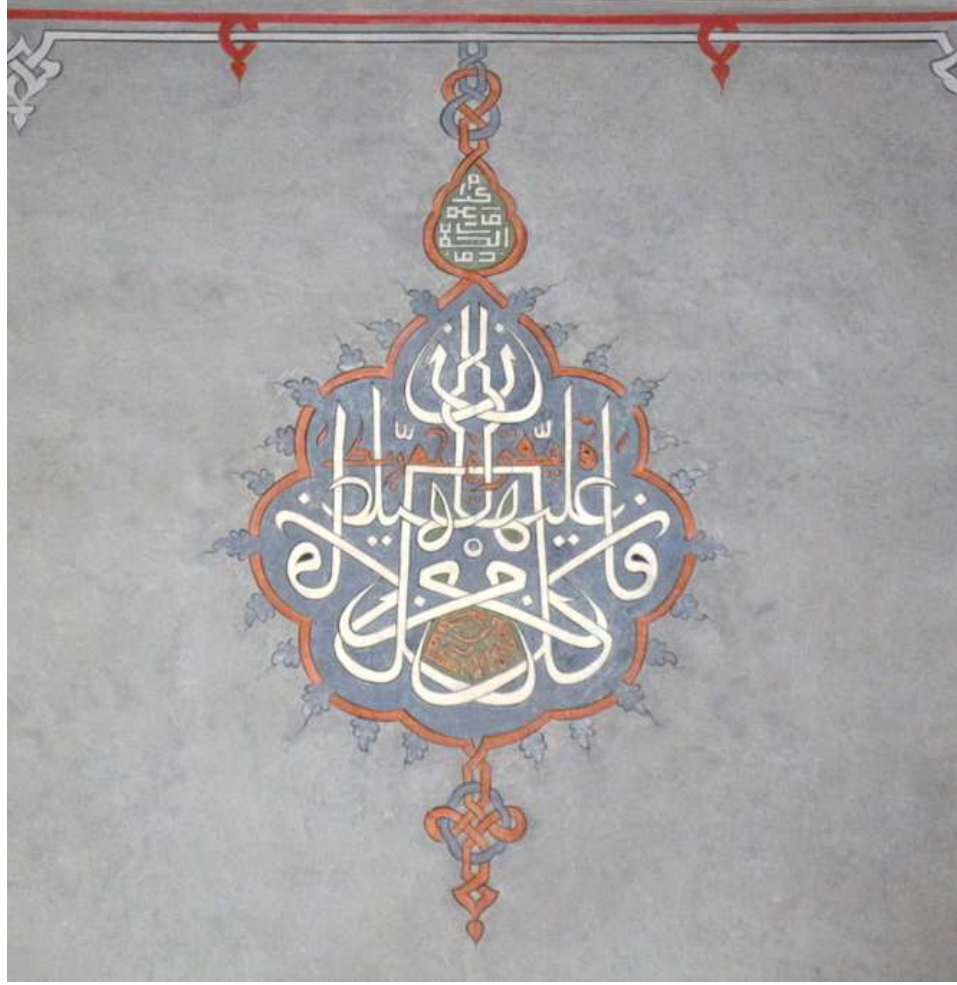
Katalog No: 57 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe / Geyve Sultan II. Beyazıt Köprüsü
(Abdülhamit Tüfekçioğlu, “Symmetrical Composition In Pre-Ottoman And Ottoman Architectural Inscriptions In
Asia Minor”, Ed. Mohammad Gharipour, Irvin C. Schick, *Calligraphy and Architecture In The Muslim World*,
Albaraka Yay., İstanbul 2013, s. 457)

Metin	: “Şifâu’l-kulûb likâu’l-mahbûb” (Kalplerin şifası sevgiliye kavuşmaktır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 901/1495
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 120 cm x 120 cm
Bulunduğu Yer	: Geyve Sultan II. Beyazıt Köprüsü
Diğer Özellikler	: Dikey harfler uzatılarak dairenin ortasında geometrik bir yıldız şekli oluşturulmuştur. Yatay simetrik bir kompozisyondur. Taşa mahkûktur.

Katalog No: 58/1 Celi Sülüs Müsennâ Madalyon, *Rahman/26* / Bursa Mükrimme Hatun Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Küllü men ‘aleyhâ fân</i> ” (Yer yüzünde bulunan her canlı yok olacak.) <i>Rahman 55/26</i>
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Mükrimme Hatun Türbesi (921/1515)
Diğer Özellikler	: Türbe iç mekânı duvarlarında, mavi zemin üzerine beyaz renkle madalyon şeklinde uygulanmıştır.

Katalog No: 58/2 Celi Sülüs Müsennâ Madalyon, *Rahman/26* / Bursa Şirin Hatun Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Küllü men ‘aleyhâ fân</i> ” (Yer yüzünde bulunan her canlı yok olacak.) <i>Rahman 55/26</i>
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Şirin Hatun Türbesi (900/1500ler)
Diğer Özellikler	: Bursa Mükrim Hatun Türbesi’ndeki kompozisyonun aynısıdır. Türbe iç mekânı duvarlarında mavi zemin üzerine beyaz ile madalyon şeklinde uygulanmıştır.

Katalog No: 59a Celî Sülûs Müsennâ İsrâ 17/84 / Bursa Gülruh Hatun Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Ğul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi</i> ” (Herkes, kendi mizaç ve meşrebine göre iş yapar.) İsrâ 17/84
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Bulunduğu Yer	: Bursa Gülruh Hatun Türbesi (932/1526)
Eb'adı	: ?
Diğer Özellikler	: Kandil formundadır.

Katalog No: 59b/1 Celi Sülüs Müsennâ: *İsrâ 17/84* / Bursa Orhangazi Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : “*Ķul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihî ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ*” (De ki: Her biri kendi aslı tabiatına göre hareket eder. O halde kimin daha doğru yolda bulunduğunu Rabbin daha iyi bilicidir.)
İsrâ 17/84
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bursa Orhangazi Camii (732/1331)
- Diğer Özellikler** : Mihraptaki bu istifin 2004 onarımında ortaya çıkarıldığı bilinmemektedir. Fakat hangi tarihte yapıldığı bilinmemektedir. Camideki diğer yazılarda 1281/1864 tarihi olup Hafız Hamdi imzası bulunmaktadır. Bu istiften aryaca yine Bursa'da Hüdavendigâr Camii (767/1365), Şehadet Camii (767/1365), Muradiye Camii (828/1425-26) ve birçok cami mihraplarında farklı süslemelerle görülmektedir.

Katalog No: 59b/2 Celî Sülûs Müsennâ: *İsrâ 17/84* / Bursa Ulu Camii
(Zafer İhtiyar, , İstanbul 2005, s. 88)

Metin	: “ <i>Ûul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihî ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ</i> ” (De ki: Her biri kendi aslı tabiatına göre hareket eder. O halde kimin daha doğru yolda bulunduğunu Rabbin daha iyi bilicidir.) İsrâ 17/84
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Mihrap nişinde, damla formunda yapılmıştır. Orhangazi Camii mihrap yazısıyla aynıdır. Sadece koyu zemin üzerine açık renkle uygulanmıştır. 1855 depreminden sonra M. Şefik Bey tarafından yenilenmiştir ¹²⁵ .

¹²⁵ Yıldırım, Kasım Kara, “Bursa Ulu Camii Mihrap Yazıları”, *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, İstanbul 2015, c. 4, sy. 12, s. 46.

Katalog No: 59b/3 Celî Sülüs Müsennâ: *İsrâ 17/84* / Bursa İshak Paşa Camii
(Fotoğraf: Taha Şahin / <https://twitter.com/TahaSahinPics/status/922188316115685377/photo/1>)

Metin	: “ <i>Qul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ</i> ” (De ki: Her biri kendi aslı tabiatına göre hareket eder. O halde kimin daha doğru yolda bulunduğunu Rabbin daha iyi bilicidir.) İsrâ 17/84
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa İshak Paşa Camii (873/1468)
Diğer Özellikler	: Bu kompozisyonda diğer cami örneklerinde olduğu gibi tezyînat görülmemektedir, etrafı sâde bırakılmıştır.

Katalog No: 59b/4 Celî Sülüs Müsennâ: *İsrâ 17/84*
(https://www.alifart.com/ceci-sulus--musenna-hat-levhasi_174895/)

- Metin** : Kufî – Besmele-i Şerîf (Bakınız: Katalog No: 207a/2)
Sülüs – “*Ûul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ*” (De ki: Her biri kendi aslî tabiatına göre hareket eder. O halde kimin daha doğru yolda bulunduğunu Rabbin daha iyi bilicidir.) *İsrâ 17/84*
- Hattatı** : M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)
- Tarihi** : 1321/1905
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Alif Art 31, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (08.12.2013)
- Diğer Özellikler** : Bursa erken dönem camilerinde mihrapta uygulanan istifin aynısıdır. Burada Bursa Ulu Camii'ndeki gibi kûfi Besmele ile birlikte yazılmıştır. Tezyinat emeği alt kısımdaki isimden anlaşıldığı üzere Ali Kemal Bey'e aittir.

Katalog No: 59b/5 Celi Sülüs Müsennâ: *İsrâ 17/84*
(Davut Bektaş Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Ķul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ</i> ” (De ki: Her biri kendi aslı tabiatına göre hareket eder. O halde kimin daha doğru yolda bulunduğunu Rabbin daha iyi bilicidir.) İsrâ 17/84
Hattatı	: M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Bursa erken dönem camilerinde mihrapta uygulanan istifin aynısıdır.

Katalog No: 59c Celî Sülüs Müsennâ: *İsrâ 17/84*
(https://www.instagram.com/p/B_HisuNIP66/?igshid=qt8vgbmjipz8)

- Metin** : “*Ķul küllün ya’melu ‘alâ şâkiletihi*”
(Herkes, kendi mizaç ve meşrebine göre iş yapar.) İsrâ 17/84
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bilinmiyor
- Diğer Özellikler** : Dikey harfler uzatılarak bir şekil elde edilmiştir. *Ke*flerin serenleri ile *ya*’ların keşideleri ortak kullanılmıştır. Düz kısım aynalı kısımda aynalı kısım da düz kısımda tamamlanmıştır.

Katalog No: 60 Celi Sülüs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

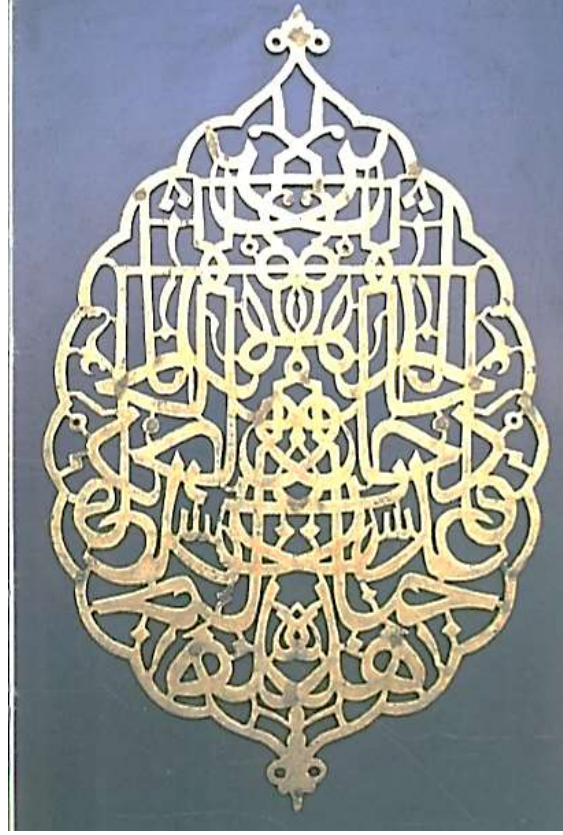
Metin	: Celi Sülüs – “ <i>El Hâhk / El Bârî</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>El Musavvir</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb’adı	: ?
Diğer Özellikler	: Kûfi yazılanlar celi sülüslerden daha incedir. Sülüs kısımlar koyu zemin üzerine açık renkle kûfi kısımlar koyu renkle kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. <i>Elif</i> harfleri ortada kesleştirilerek geometrik bir şekil oluşturulmuştur. Pencere üstünde taç formundadır. II. Beyazıt döneminde yapılan restorasyonda (905/1499) bu işlemlerin uygulandığı bilinmektedir ¹²⁶ . Bu yazıların orijinalliğini korumadığı görülmektedir.

¹²⁶ Naci Bakırcı, “Konya Mevlâna Dergâhı”, *İSTEM*, Konya 2007, sy. 10, s. 197.

Katalog No: 61 Celi Sülüs Müsennâ: *El Bedi'* / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

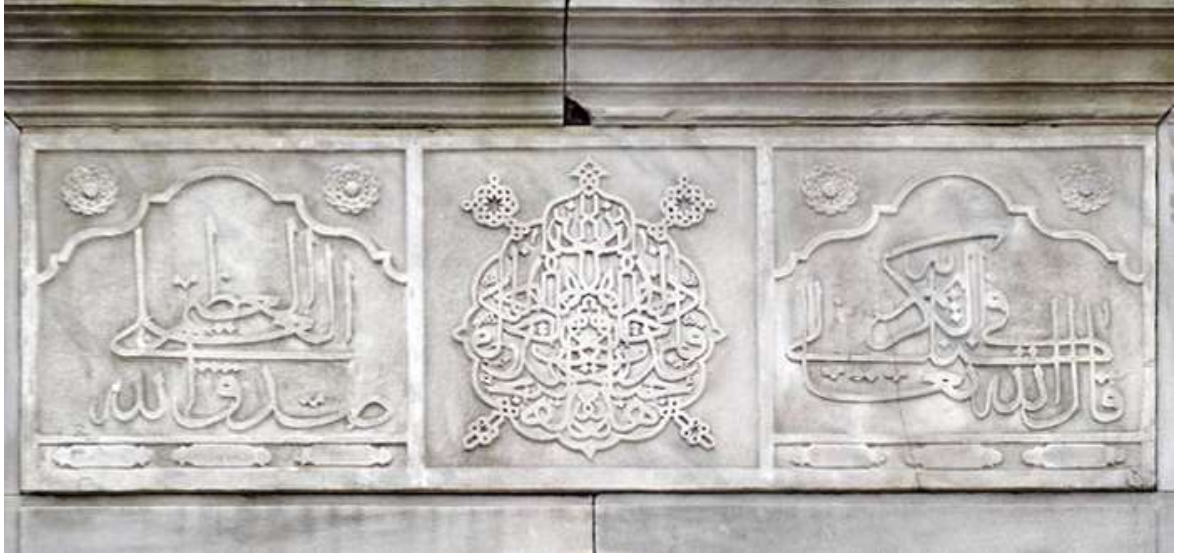
Metin	: “ <i>El Bedi'</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb'adı	: ?
Diğer Özellikler	: Kalem işi ile uygulanan bu yazıda orta kısımdan geçen <i>ayın</i> ve <i>dal</i> harfleri kesiştirilmiştir.

Katalog No: 62/1 Celî Sülüs Müsennâ İstif / Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi
(Engin Özdeniz, “Aynalı Yazılar”, *Antik & Dekor*, sy. 55, İstanbul 1999.)

Metin	: “ <i>Hâzihi cennâtu ‘adnin fedhuluha hâlidîn</i> ” (Bunlar Adn cennetleridir, sonsuza kadar oraya giriniz.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi (948/1541) (Bugün Denizcilik Müzesinde restorasyondadır.)
Diğer Özellikler	: Beyzi formda, ağaç oyma tekniğiyle yapılmıştır ¹²⁷ .

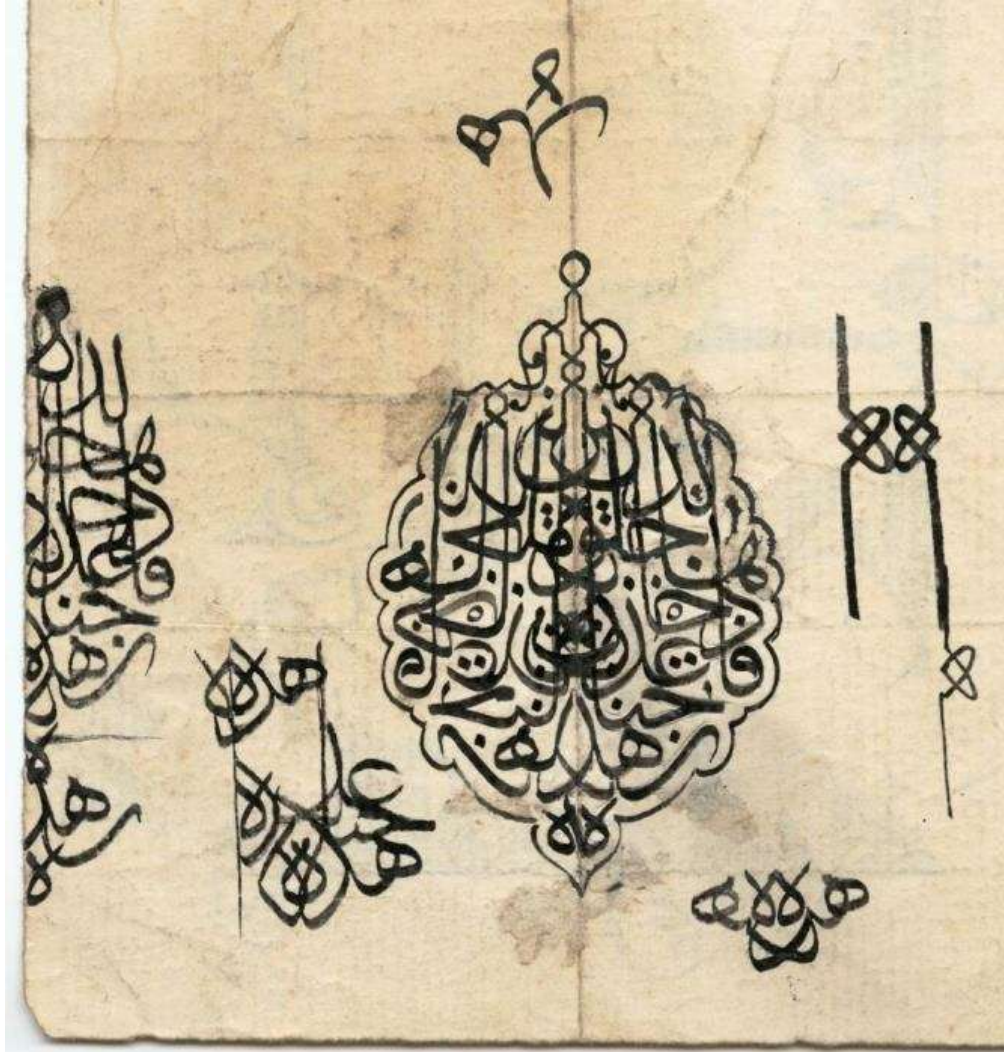
¹²⁷ Engin Özdeniz, “Aynalı Yazılar”, *Antik & Dekor*, sy. 55, İstanbul 1999.

Katalog No: 62/2 Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe / İstanbul Zeynep Sultan Camii
(Fotoğraf: Mustafa Cambaz / http://www.mustafacambaz.com/details.php?image_id=35605)

- Metin** : “*Hâzihi cennâtu ‘adnin fedhuluha hâlidîn*”
(Bunlar Adn cennetleridir, sonsuza kadar oraya giriniz.)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : İstanbul Zeyneb Sultan Camii (1183/1769)
- Diğer Özellikler** : Eminönü’nde Sultan III. Ahmed’in kızı Zeyneb Sultan tarafından Mimar Mehmed Tahir Ağa’ya yaptırılmıştır. Cümle kapısı üstünde bulunan kompozisyon geçmelerle ve dendanlarla çevrilmiştir. Bu kompozisyon Barbaros Hayreddin Paşa Türbesindeki istifin aynısıdır. İmzasız olup girişin tam simetriği kitâbesiz olarak batı tarafında tekrarlanmıştır¹²⁸.

¹²⁸ Ahmet Sacit Açıkgozoğlu, “Zeyneb Sultan Külliyesi” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2013, c. 44, s. 363.

Katalog No: 62/3 İ. Hakkı Altunbezer'in Celi Sülüs Müsennâ Eskizi
(A. Zahid Çelebi, "Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Hattatın Portresi: Tuğrakeş İsmâşl Hakkı Altunbezer (1873 – 1946)", İÜ SBE İslam Tarihii ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2016, s. 185)

Metin	: " <i>Hâzihi cennâtu 'adnin fedhuluha hâlidîn</i> " (Bunlar Adn cennetleridir, sonsuza kadar oraya giriniz.)
Hattatı	: İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Aile Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: Eskiz çalışmasıdır. Bu istif Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi ve Zeynep Sultan Camiindeki farklı istiflenmiştir. " <i>Hâzihi</i> " kelimesinin farklı denemeleri görülmektedir.

Katalog No: 63 Celî Sülûs Müsennâ Madalyon / İstanbul Hadim İbrahim Paşa Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Şâfi / Yâ Kâfi / Yâ Muğni</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Hadim İbrahim Paşa Camii (958/1551)
Diğer Özellikler	: Son cemaat yerinin sol tarafında bulunan pencere üstü alınlığının üst tarafında yuvarlak bir silme ile çevrelenerek oyulmuş (taş içine açılmış yuvalara yerleştirilmiş) ve iki parçadan oluşan daire şeklindeki çini pano lacivert zemin üzerinde beyaz renkle bazı harflerin gözleri firuze rengi ile doldurularak sülûs yazı ile dikey harfler ortada düğüm ile birleştirilerek yazılmıştır. Panonun etrafı firuze renginde ince bir şeritle çevrelenmiştir ¹²⁹ .

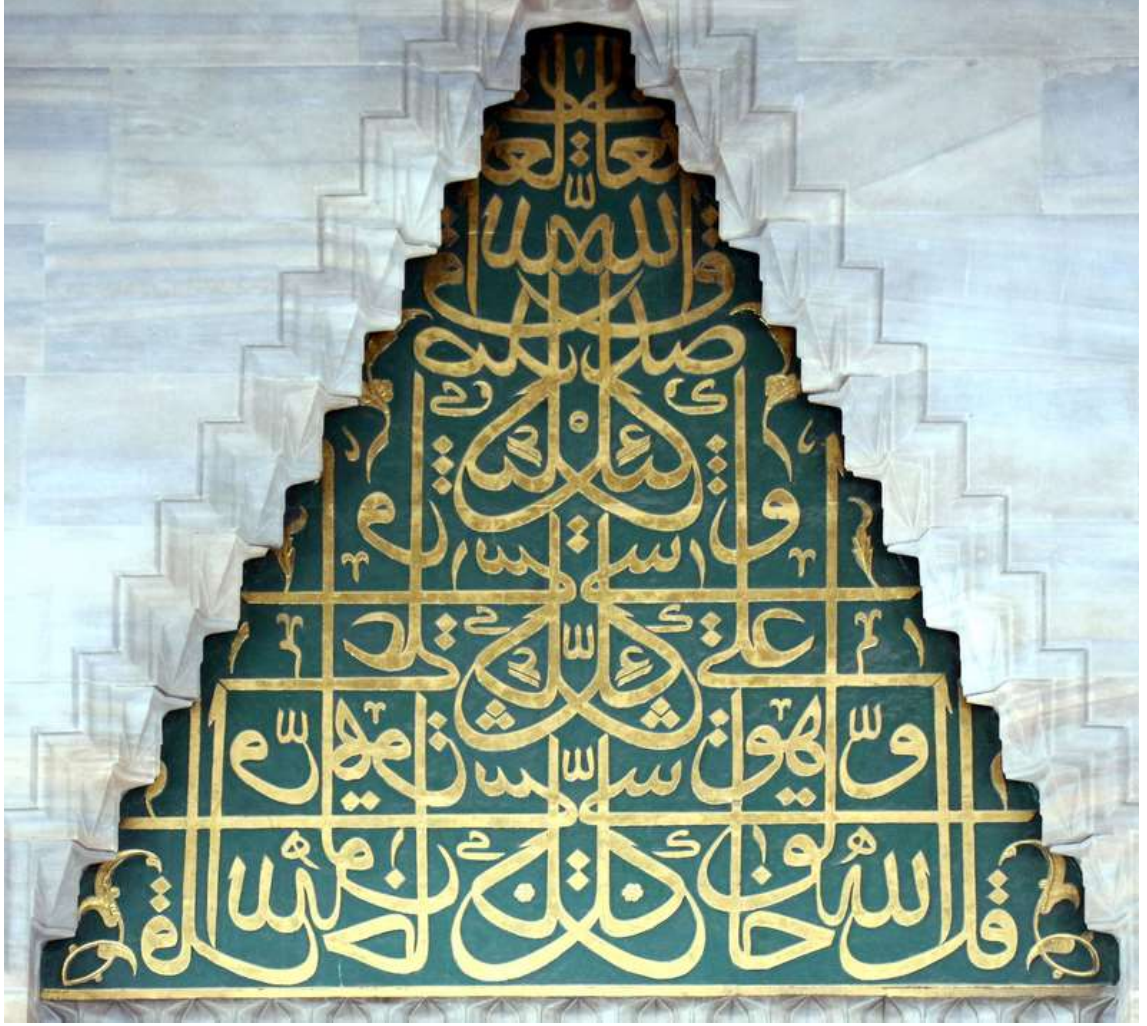
¹²⁹ Şerare Yetkin, “Hadım İbrahim Paşa Camii Çinileri”, *İlgi Dergisi*, İstanbul 1986, sy. 45, s. 22-26.

Katalog No: 64 Celî Sülüs Müsennâ: *Hüve'l-Bâkî Es-Şamed* / İstanbul Ayasofya Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Hüve'l-Bâkî / Es-Şamed / Hü</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 982 – 1574 / 1004 – 1595
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: 30 x 100 cm
Bulunduğu Yer	: Ayasofya Camii, İstanbul
Diğer Özellikler	: Minber taç kısmıdır. Ayasofya minberi III. Murad (ö. 1004/1595) döneminde yapılmıştır. Minberin taç başlığında ön ve arka kısmında mermere altın varakla uygulanmıştır. Teşrifatlı değildir, harflerin kompozisyona uygunluğu öncelik alınarak yazılmıştır. Kalem kalınlığı 15 mmdir ¹³⁰ . Benzer kompozisyondan İzmir Bergama Ulu Camii’de (801/1399) de bulunmaktadır.

¹³⁰ Yasemin Sönmez, “Ayasofya Külliyesi’nin Hat Levhaları ve Kitâbeleri”, *YL Tezi*, Selçuk Üniversitesi SBE GTS Anabilim Dalı, Konya 2018, s. 93.

Katalog No: 65/1 Celi Sülüs Mûsennâ Kitâbe / İstanbul Kılıç Ali Paşa Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : “*Ķul illāhu ḥāliķu külli ŧey'in*” Ra'd 13/16
“*Ve hüve 'ala külli ŧey'in vekil*” Zümer 39/62
(De ki Allah her ŧeyin yaratıcısıdır. O, her ŧeye vekildir.)
“*ŧadakallahu'l- 'azim*” (Azim olan Allah doğru söyledi.)
- Hattatı** : Demircikulu Yusuf (ö. 1020/1612)
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Mûsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : İstanbul Kılıç Ali Paşa Camii (988/1580)
- Diğer Özellikler** : Cümle kapısı üstündeki kitâbe üçgen formdadır.

Katalog No: 65/2 Davut Bektaş'ın Celî Sülûs Müsennâ İstifi
(Davut Bektaş Arşivi)

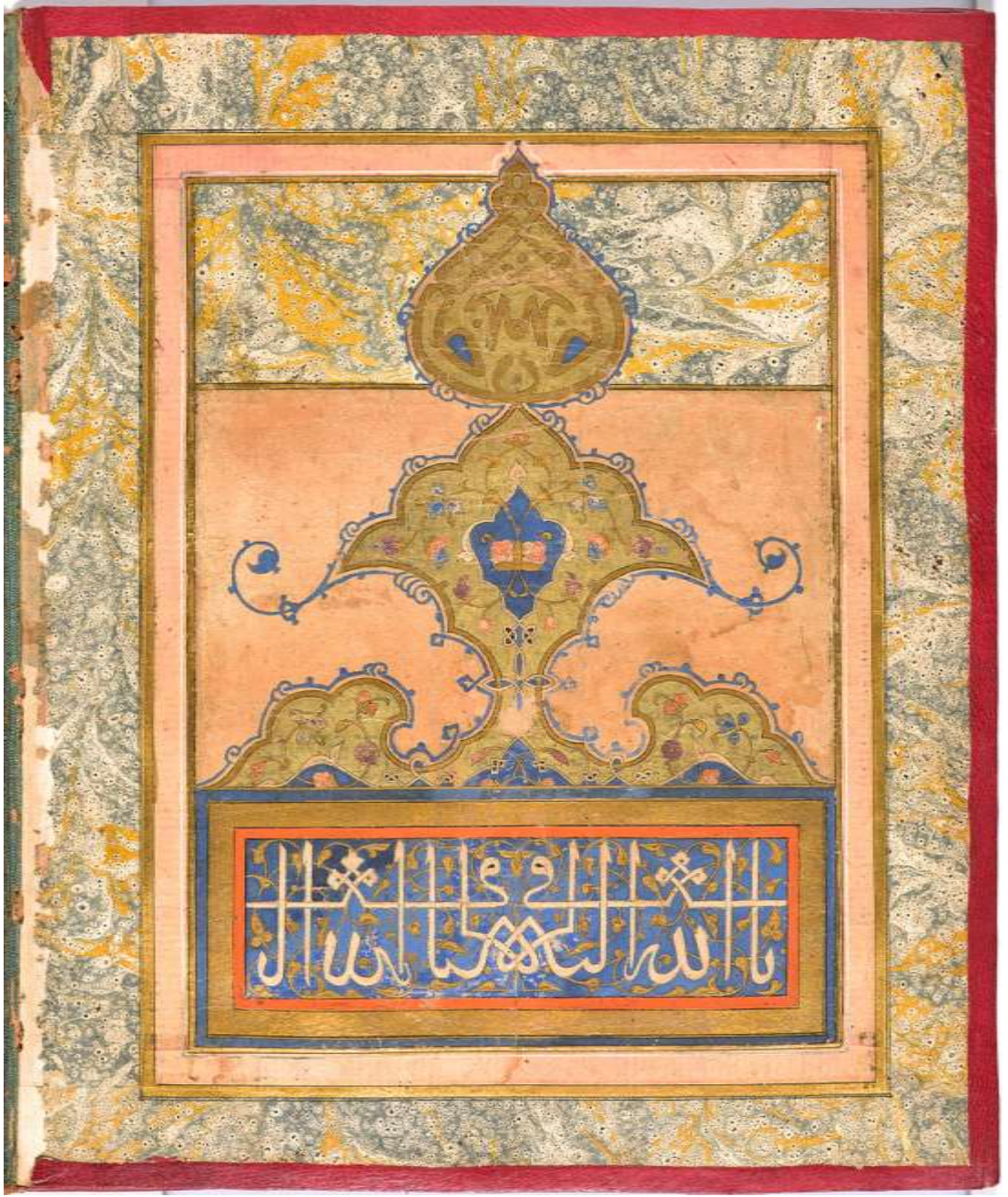
Metin	: “ <i>Allahu hâliku külli şey'in ve hüve 'ala külli şey'in vekîl</i> ” Zümer 39/62 (Allah her şeyin yaratıcısıdır. O, her şeye vekîldir.) “ <i>Şadakallahu'l- 'azîm</i> ” (Azim olan Allah doğru söyledi.)
Hattatı	: Davut Bektaş (d. 1382/1963)
Tarihi	: 1441/2020
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ? (dijital)
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor (dijital)
Diğer Özellikler	: Demircikulu'nun Kılıç Ali Paşa Camii cümle kapısındaki istifi tek âyet olarak yazılmıştır. Sağ ve sol alt köşeler, <i>eliflerin uçları</i> iç kısma döndürülerek yumuşatılmıştır.

Katalog No: 66 Bir Yazmadaki Sülüs-Kûfi Müsennâ Kompozisyon

Metin	: Sülüs – “ <i>Hayrü’l-keâm</i> ” Kûfi – “ <i>Mâ kalle ve delle</i> ” ¹³¹ (Sözün hayırlısı kısa olan ve yol gösterendir.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 900/1500ler
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İÜK F1423 0021 Mecmaül Acaib 20b
Diğer Özellikler	: “ <i>Hayrü’l-keâm</i> ” beyaz renkle “ <i>mâ kalle ve delle</i> ” sülyen rengiyle mavi zemin üzerine uygulanmıştır.

¹³¹ Süheyl Ünver’in Fatih Devri Saray Nakışhanesi ve Baba Nakkaş Çalışmaları albümünde rastlanmıştır.

R. 46 Şeyh Hamdullah Yazı Murakkamından Sülüs Müsennâ Kompozisyon

Katalog No: 67 Şeyh Hamdullah Yazı Murakkamından Sülüs Müsennâ: *Mehmed Hân*

Metin	: “ <i>Mehmed Hân</i> ”
Hattatı	: Şeyh Hamdullah (ö. 926/1520)
Tarihi	: 900/1500ler
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İÜK 6489 0001
Diğer Özellikler	: Şeyh Hamdullah murakkasında sayfanın üst kısmında “ <i>Mehmed Hân</i> ” kelimesi damla formunda <i>haların gözü</i> mavi ile uygulanmıştır.

Katalog No: 68 Şeyh Hamdullah Yazı Murakkaından Sülüs Müsennâ: *Yâ Allah El Bâkî*

Metin	: “ <i>Yâ Allah / El Bâkî</i> ” (cc)
Hattatı	: Şeyh Hamdullah (ö. 926/1520)
Tarihi	: 900/1500ler
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İÜK 6489 0001
Diğer Özellikler	: Mavi zemine beyaz ile uygulanmıştır.

R. 47 Eskişehir Şeyh Sücâeddin Veli Türbesi İç Mekânı

(<https://www.arkeolojikhaber.com/haber-seyitgazideki-seyh-sucaeddin-veli-turbesi-dolup-tasiyor-14867/>)

Metin	: Cihâr-ı Yâr-i Güzîn
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Eskişehir Şeyh Sücâeddin Veli Türbesi (900/1500ler)
Eb'adı	: ?
Diğer Özellikler	: Türbenin iç mekânında dairesel formda kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Mekândan sadece bu genel görünümüne ulaşılmıştır.

15Katalog No: 69 Celi Sülüs Müsenâ Kompozisyon/ TSM Ağalar Camii
(TSMK fotoğraf Arşivi)

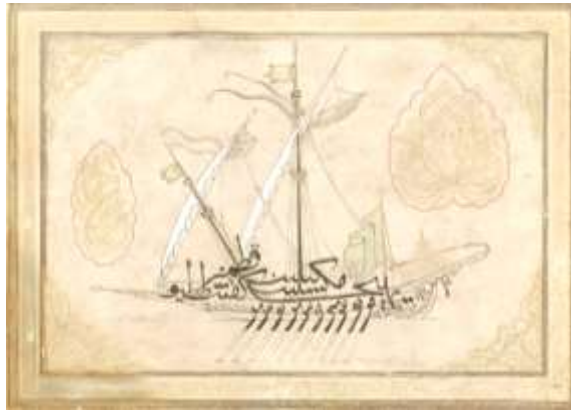
Metin	: Lafza-ı Celâl (cc) / İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: Kemankeş Mustafa ¹³²
Tarihi	: 1017/1608
Müsenâ Çeşidi	: Sâde
Bulunduğu Yer	: İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii
Eb'adı	: 50 x 100 cm
Diğer Özellikler	: Bugün kütüphane binası olan mekân iç duvarlarında çini üzerinde uygulanmıştır. Sol alt karosu eksiktir.

¹³² Ağalar Camii iç mekândaki çiniler üzerinde Kemankeş Mustafa imzası ve 1017/1608 tarihi bulunmaktadır.

Katalog No: 70 Bir Yazmadaki Sülüs Müsennâ: *Yâ Hâfız* (cc)

Metin	: “ <i>Yâ Hâfız</i> ” (cc)
Hattatı	: İsmail Zühdî
Tarihi	: 1102/1690
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 28 x 38 cm
Bulunduğu Yer	: TSMK GY325 – 66
Diğer Özellikler	: Altın tahrir olarak yazılmıştır. “ <i>Yâ Hâfız</i> ” isminin <i>yâ</i> ve <i>hâ</i> elifleri ayrıca <i>zı</i> harfi de <i>hân</i> ın başlangıcıyla birleştirilmiş harfler ortak kullanılmıştır. Ashab-ı Kehf’in isimlerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

R. 48 İsmail Zühdî Efendi’nin Bir Eseri

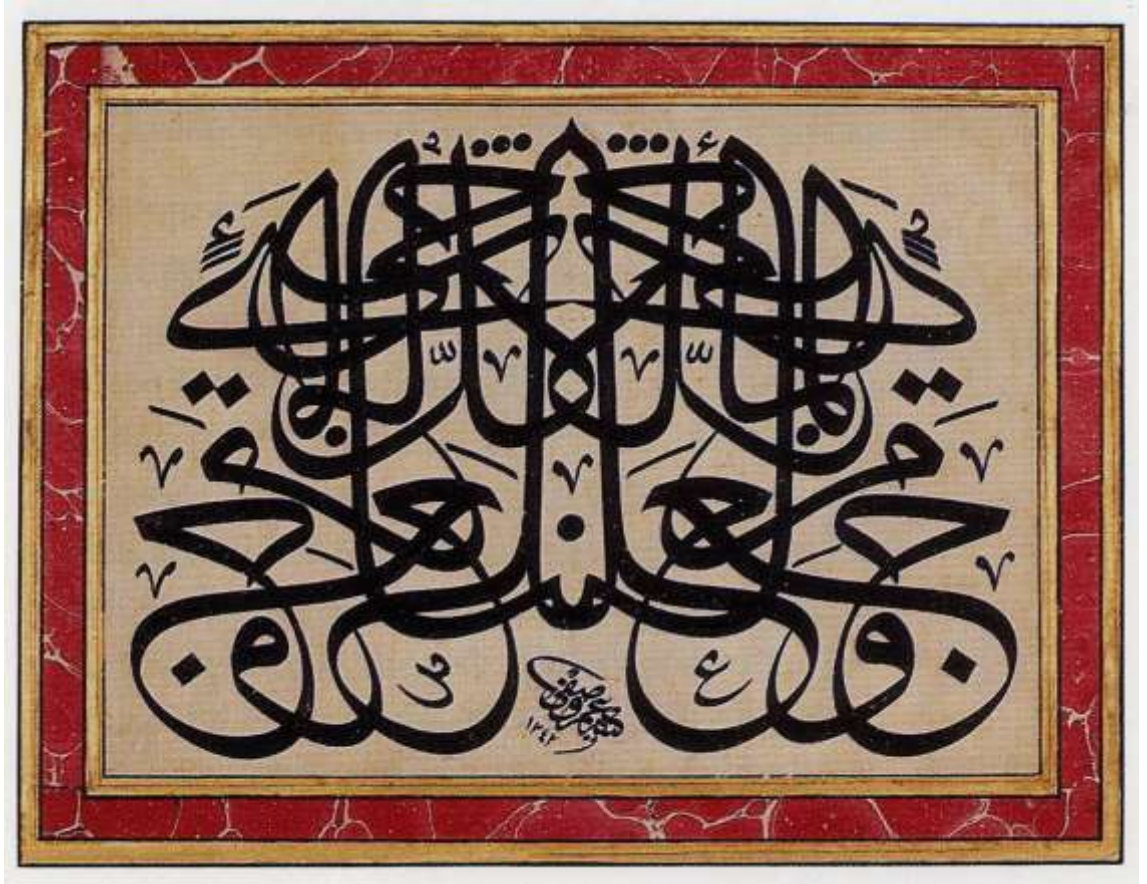
Katalog No: 71a Celî Sülüs Müsennâ Kitâbe / İstanbul Ayşe Kadın Çeşmesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Ve mine’l-mâ’i külle şey’in hayy</i> ” (Hayatı olan her şeyi sudandır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1115/1703
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ayşe Kadın Çeşmesi, Bozdoğan Kemerı Cad., İstanbul
Diğer Özellikler	: “ <i>Külli</i> ” ve “ <i>şey’in</i> ” kelimelerindeki <i>ye</i> keşidesi ve <i>kef</i> sereni ortak kullanılmıştır. Enbiyâ Suresi 30. âyetten “ <i>ceâlnâ</i> ” kelimesi yazılmamıştır.

Katalog No: 71b/1 Müsennâ Kitâbe / Fatih Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Ve ce’alnâ mine’l-mâ’i külle şey’in hayy</i> ” (Hayatı olan her şeyi sudan yarattık.) Enbiya 21/30
Hattatı	: Mustafa Râkım (ö. 1241/1826)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Fatih Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi (1233/1818), İstanbul
Diğer Özellikler	: Ayna kemeri içinde bulunmaktadır. ibarenin düz kısmı sağ alttan başlayıp sol üstte, aynalı kısmı da sol alttan başlayıp sağ üstte tamamlamıştır. Ketebesi de müsennâdır.

Katalog No: 71b/2 Celi Sülüs Müsennâ: *Enbiya 21/30*

Metin	: “ <i>Ve ce‘alnâ mine‘l-mâ‘i külle şey’in hayy</i> ” (Hayatı olan her şeyi sudan yarattık.) <i>Enbiya 21/30</i>
Hattatı	: Ömer Vasfî Efendi (ö. 1347/1928)
Tarihi	: 1342/1923
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb‘adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: M. Râkım Efendi‘den farklı olarak “ <i>ce‘alnâ</i> ” kelimesindeki <i>nunun</i> noktası ortak kullanılmıştır.

Katalog No: 71c Celi Sülüs Müsennâ: *Enbiya/30* / Şişli Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Ve ce‘alnâ mine‘l-mâ‘i külle şey’in hayy</i> ” (Hayatı olan her şeyi sudan yarattık.) <i>Enbiya 21/30</i>
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb‘adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Şişli Camii (1365/1946), İstanbul
Diğer Özellikler	: Avluda bulunan su küpü üzerinde taşa mahkûktur. “ <i>Ce‘alnâ</i> ” kelimesindeki <i>nun</i> harfinin noktası yuvarlak ve köşeli olarak kullanılmıştır.

Katalog No: 72a/1 Sülüs Müsennâ: *Yâ Fettâh* / Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi Kapı Tokmağı
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: I. Mahmud Kütüphanesi (1152/1739), Ayasofya Camii, İstanbul
Diğer Özellikler	: Kapı tokmağıdır. “ <i>Fettâh</i> ” kelimesindeki <i>elif</i> ler birleştirilerek ortak kullanılmıştır.

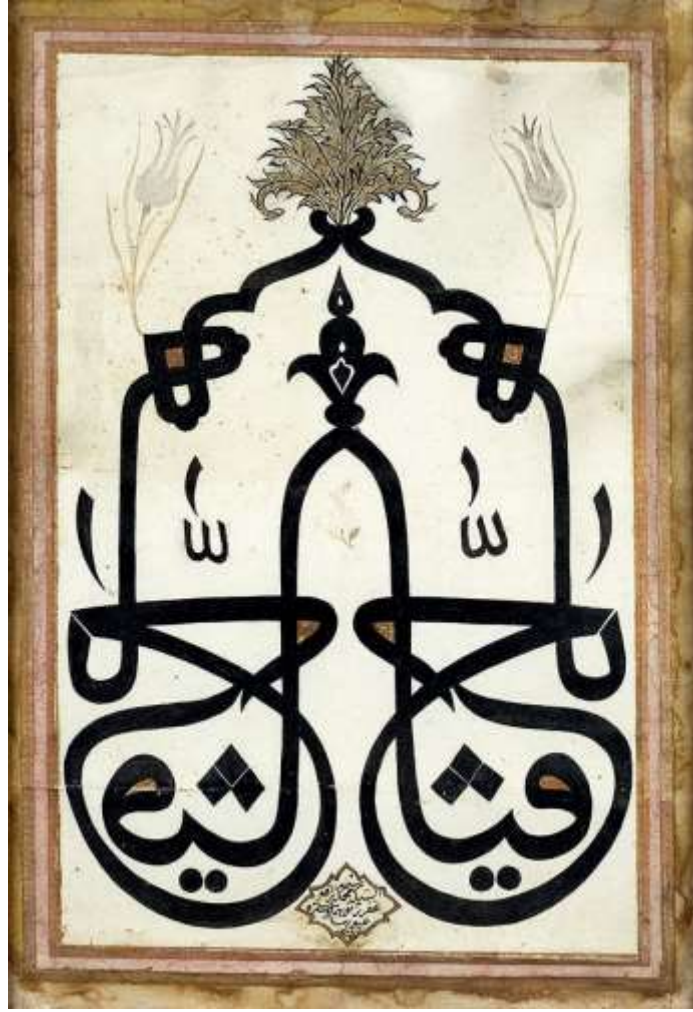

Katalog No: 73a/2 Kapı Tokmağı / Üsküdar Selimiye Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Selimiye Camii (1220/1805), Üsküdar/İstanbul
Diğer Özellikler	: Cami’nin kapı tokmaklarında bulunmaktadır. I. Mahmud Kütüphanesinde olduğu gibi başka camilerde de aynı kompozisyon kullanılmıştır.

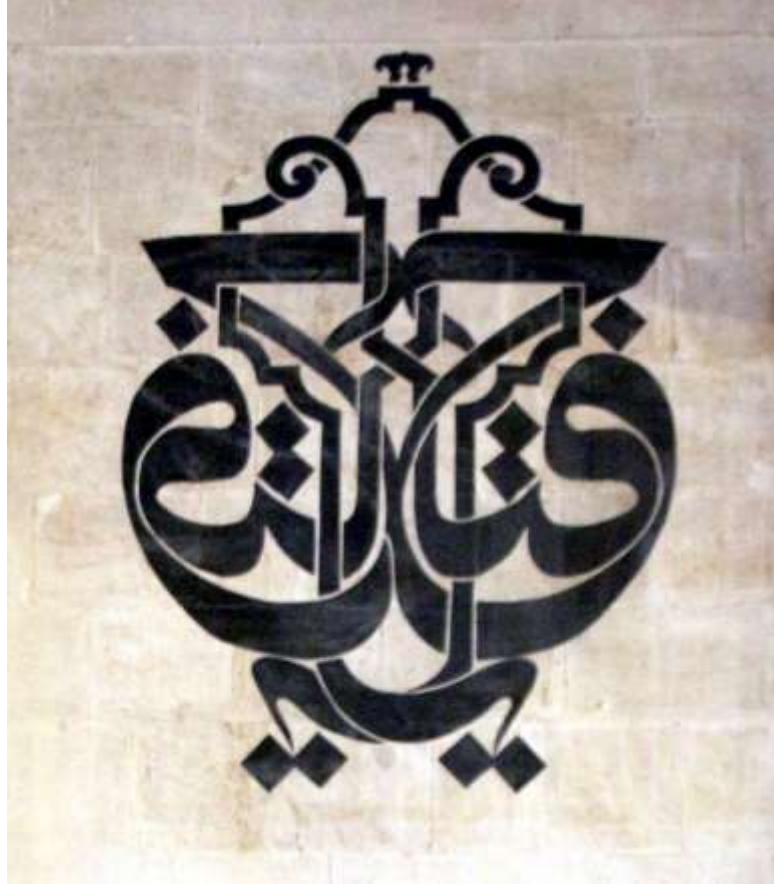

Ç. 9 Süheyl Ünver’in Sülüs Müsennâ *Yâ Fettâh* Çizimi
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Katalog No: 72b Sülüs Müsennâ: *Yâ Fettâh* (cc)
(https://www.alifart.com/ceci-sulus-hat-levhasi_271126/)

Metin	: “ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: Seyyid Mehmed Rüstem
Tarihi	: 1247/1830
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 39 x 26 cm
Bulunduğu Yer	: Alif Art 25, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesini (26.05.2018)
Diğer Özellikler	: <i>Elif</i> harfleri üst kısımda birleştirilmiş ve geometrik geçmeler oluşturulmuştur.

Katalog No: 72c/1 Müsennâ Esmâ: *Yâ Fettah* / Edirne Eski Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirne Eski Cami (816/1414)
Diğer Özellikler	: Küplü <i>ha</i> harfi <i>fe</i> harfinin baş kısmına bağlanmıştır.

Katalog No: 72c/2 Celî Sülüs Müsennâ *Yâ Fettah* (cc)
(https://www.alifart.com/camalti-tekke-levhasi_121364/)

Metin	: Lafza-ı Celâl / İsm-i Nebî (sav) / “ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1318-1320/1900-1902
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 49, Jessie Eskenazi Benardete Koleksiyonu Müzayedesini (06.03.2011)
Diğer Özellikler	: Camaltı tekniğiyle yapılmış tekke levhasıdır. Edirne Eski Camii’nde bulunan <i>Yâ Fettâh</i> kompozisyonudur. Lafza-ı Celâl ve İsm-i Nebî’nin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

R. 49 TİEM 2808 Nolu Hilye-i Şerif

Katalog No: 72d Sülüs Müsennâ: “*Yâ Fettâh*” (cc)

Metin	: “ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: Ali b. İbrahim
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 2808
Diğer Özellikler	: Hilye-i Şerif taç kısmında uygulanmıştır. “ <i>Fettâh</i> ” kelimesindeki <i>elifler</i> üt kısmında birleştirilmiştir.

Katalog No: 72e Sülüs Müsennâ: *Yâ Fettâh*
(Şinasi Acar, *Türk Hat Sanatı*, Antik Kültür Yay., İstanbul 1999, s. 259)

Metin	: “ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: Ali
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 33 x 22,5 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Kompozisyon motiflerle tamamlanmıştır.

Katalog No: 73a Sülüs Müsennâ *İsm-i Nebî (sav)* Sarkıtı / Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi
(Fotoğraf: Yasemin Sönmez)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Ayasofya Camii I. Mahmud Kütüphanesi (1152/1739)
Diğer Özellikler	: Pirinçten yapılmış, kütüphanenin iç kısımlarında kubbelerden sarkıtılmıştır.

Katalog No: 73b Şadırvanı Alemi / İstanbul Ayasofya Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Lafza-ı Celâl / İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1154/1741
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Ayasofya Camii
Diğer Özellikler	: Ayasofya Camii şadırvanı 1154/1741 tarihinde yapılmıştır. <i>Allah</i> lafzı üst kısımda simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

R. 50 Derviş İbrahim El Kadiri'n Hilye-i Şerifi

Katalog No: 73c Sülüs Müsennâ *İsm-i Nebî (sav)*

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: Derviş İbrahim El Kadirî
Tarihi	: 1183/1769
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 2965
Diğer Özellikler	: Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak yapılmıştır. Hilye-i Şerif orta kısmında altınla uygulanmıştır. <i>Dal</i> harflerinin çanakları <i>mimle</i> birleştirilmesi için normal ölçüsünden kısa yazılmıştır.

Katalog No: 73d Sülüs Müsennâ *İsm-i Nebî (sav)*

Metin	: İsm-i Nebî (sav) / Lafza-ı Celâl (cc)
Hattatı	: Seyyid Mehmed Hâfız El Karamanî
Tarihi	: 1189/1775
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 3105
Diğer Özellikler	: Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak yapılmıştır. Sadece İsm-i Nebî (sav) simetrik yazılmıştır.

R. 51 TİEM 3105 Nolu Eser

Katalog No: 73e Abdullah Hilmi Efendi'nin Sülüs-Nesih İcazetnamesindeki Müsennâ *İsm-i Nebî*
(Şinasi Acar, *Türk Hat Sanatı*, Antik Kültür Yay., İstanbul 1999, s. 152)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: Abdullah Hilmi Efendi
Tarihi	: 1301/1884
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 61,5 x 55,5 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Abdullah Hilmi Efendi'nin hocaları Ahmed Nazmi ve Ahmed Muhtar'dan aldığı icazetnamedir. Orta kısmında müsennâ İsm-i Nebî (sav) yazılıdır.

R. 52 Abdullah Hilmi Efendi'nin Sülüs-Nesih İcazetnamesi, *Hilye-i Şerif*

Katalog No: 73f Celi Sülüs Müsenâ: *İsm-i Nebî (sav)*

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: Abdukâsım
Tarihi	: 1305/1887
Müsenâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 32 x 40 cm
Bulunduğu Yer	: TIEM 3479
Diğer Özellikler	: Desenli bir zemin üzerine uygulanmıştır.

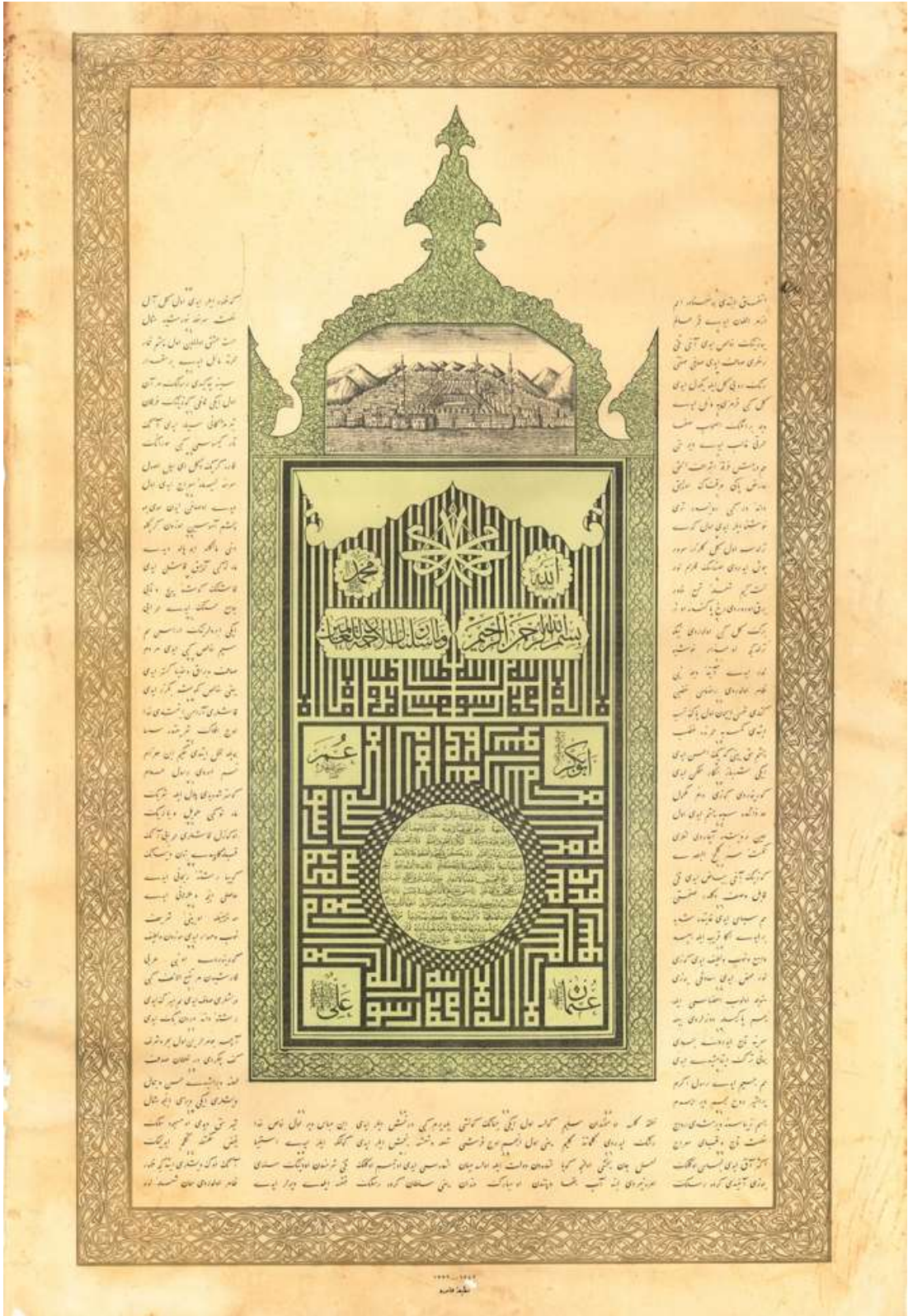

Katalog No: 73g Sülüs Müsennâ: *İsm-i Nebî (sav)*
(https://www.alifart.com/ceci-sulus-hat-levhasi_121347/)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1334/1916
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 32, Jessie Eskenazi Benardete Koleksiyonu Müzayedesini (06.03.2011)
Diğer Özellikler	: Kompozisyonda sadece İsm-i Nebî (sav) müsennâ yazılmıştır.

R. 53 1334/1916 Tarihli Bir Eser

R. 54 Baskı Bir Hilye-i Şerif / Kadırga Sokullu Mehmed Paşa Camii

Katalog No: 73h Sülüs Müsennâ: *İsm-i Nebî (sav)*

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1339/1342 (Baskı Tarihi)
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Kadirga Sokullu Mehmed Paşa Camii (979/1572), İstanbul
Diğer Özellikler	: <i>Dal</i> harflerinin uç kısımları uzatılarak üst kısımda birleştirilmiştir.

Katalog No: 731 Sülüs Müsennâ: *İsm-i Nebî (sav)*
(Küratör: Sait Zaimkeleş, *Aşk-ı Nebi Sanat Olunca - Mehmet Çebi Koleksiyonu'ndan*, Antik Yay., İstanbul 2013, s. 33)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: Mehmet Raşit
Tarihi	: 1390/1970
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 65 x 50 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Hilye-i Şerif orta kısmında müsennâ İsm-i Nebî yazılmıştır.

R. 55 Mehmet Raşit Efendi'nin Sülüs-Nesih Hilye-i Şerif'i

Katalog No: 73i Sülüs Müsennâ *İsm-i Nebî* (sav)

Metin	: İsm-i Nebî (sav) / Kelime-i Tevhid
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1300/1900ler
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 265
Diğer Özellikler	: Alem üst kısmına müsennâ <i>İsm-i Nebî</i> (sav) yazılmıştır.

Katalog No: 73j Sülüs Müsennâ: *İsm-i Nebî* (sav)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 4124
Diğer Özellikler	: Nakış tekniğiyle yapılmıştır.

Katalog No: 73k Sülüs Müsennâ *İsm-i Nebî* (sav)
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Zerendûd tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 731 Sülüs Müsennâ: *İsm-i Nebî* (sav)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY506
Diğer Özellikler	: Ahşap üzerine uygulanmıştır.

R. 56 TSMK GY506 Nolu Eser

Katalog No: 73m Müsennâ: *İsm-i Nebî (sav)*

Metin	: İsm-i Nebî (sav) / Ashab-ı Khef'in İsimleri
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 2924
Diğer Özellikler	: Ashab-ı Khef'in isimleri daire formundadır, simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

R. 57 TİEM 2924 Nolu Eser

Katalog No: 73n Müsennâ: *İsm-i Nebî (sav)*

Metin	: Hilye-i Şerif / İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 2812
Diğer Özellikler	: <i>Allah</i> lafzı (cc) tek üstte, Hz. <i>Muhammed</i> 'in ismi (sav) müsennâ yazılmıştır. Altınla uygulanmıştır.

R. 58 TİEM 2812 Nolu Eser

Katalog No: 73o Müsennâ: *İsm-i Nebî* (sav)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: Ali b. İbrahim
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 2808
Diğer Özellikler	: Hilyenin orta kısmının etrafını çevreleyen İsm-i Nebî sekiz kere tekrar edilerek yazılmıştır.

(Bakınız: R. 49)

Katalog No: 73ö Sülüs Müsennâ: *İsm-i Nebî* (sav)

Metin	: İsm-i Nebî (sav) “....”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 2684
Diğer Özellikler	: Tahta üzerine uygulanmıştır. İbrik formundadır.

Katalog No: 74 Mehmed Râsim'in Celi Sülüs Müsennâ Bir İstifi
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti İbrâhîm Gülşenî</i> ”
Hattatı	: Mehmed Râsim (ö. 1169/1755)
Tarihi	: 1168/1755
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Kûlah formunda <i>yâ</i> ların elifleri uzatılarak dış form oluşturulmuştur.

Katalog No: 75 Veliyyüddin Efendi'nin Sülüs Müsennâ Kompozisyonu

Metin	: Sülüs – “ <i>Yâ 'Osmân / 'Alî / 'Ömer</i> ” (ra)
Hattatı	: Veliyyüddin Efendi
Tarihi	: 1196/1782
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 3184
Diğer Özellikler	: “ <i>Yâ 'Osmân / 'Alî / 'Ömer</i> ” (ra) ibareleri müsennâ yazılmıştır. Kenarlarında nesih ile iki Türkçe beyit ile Camiüs-Sağirden hadisler ve şairlerden alınmış sözler yazılıdır.

R. 59 TİEM 3184 Nolu Eser

Katalog No: 76 Celî Sülûs Müsennâ Kitâbe / Kasımpaşa Cezayirli Kaptan Hasan Paşa Çeşmesi
(Fotoğraf: Esat Saldıran/2020)

- Metin** : “*Aynen yeşrabu bihâ ‘ibâdullâhi yufeccirûnehâ tefcîrâ*” (Allah'ın has kullarının içtikleri ve akıttıkça akıttıkları bir pınardır.) İnsan 76/6
“*Şadakallahu 'l- 'azîm*” (Azim olan Allah doğru söyledi.)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : 1199/1784
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Kasımpaşa Kalyoncular Kışlası (1196/1782), İstanbul
- Diğer Özellikler** : Cezayirli Kaptan Hasan Paşa (ö. 1204/1790) Çeşme aynasıdır. Kompozisyonun arslan yüzünü andırması dikkat çekmektedir. Çeşmenin, Engin Özdeniz'in “Aynalı Yazılar” makalesinde 1782'de yaptırdığı Kalyoncular Kışlasının iç avlusundaki caminin dış cephe duvarında olduğu belirtilmiştir. Kışla 2016 yılında yıkılmış bugün yeniden yapılmaktadır. Osmanlı kaptan-ı deryâlarından olan Paşa'nın yanından ayırmadığı bir aslanı olduğu bilinmektedir.

Katalog No: 77 Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyon / Konya Hz. Mevlâna Semahanesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin	: Lafza-ı Celâl / İsm-i Nebî / Cihâr-ı Yâr-ı Güzin
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1100/1700ler
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Müzesi Semahanesi (973/1565)
Eb'adı	: ?
Diğer Özellikler	: Kubbe pandantiflerinde bulunan bu kompozisyonun Nakkaş ve hattat olan Konyalı Mahbub Efendi tarafından yapıldığı bilinmekte olup kırmızı zemine beyazla kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Semahane Kanunî Sultan Süleyman döneminde 973/1565 yılında yapılmıştır. XVIII. yüzyılda genişletilerek Kıbâbü'l-aktâb ile birleştirilmiştir. XIX. yüzyılda yapıldığı tahmin edilen natüralist çiçek ve yapraklardan oluşan motifler yazının zemini süslemiştir ¹³³ .

¹³³ Yılmaz Önge, "Konya Mevlâna Dergahında Yapılan son Onarımlar Hakkında Bazı Düşünceler", *VII. Vakıf Haftası Bildirileri*, Ankara 1990, s. 322.

Katalog No: 78/1 Sülüs Müsennâ Esmâ

Metin	: Hilye-i Şerif / “ <i>Yâ Muğni / Yâ Ğani / Yâ Kerîm / Yâ Bâkî / Yâ Kâfi</i> ”
Hattatı	: Mustafa Râkım (ö. 1241/1826)
Tarihi	: 1205/1790
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 2732
Diğer Özellikler	: Hilye-i Şerif taç kısmında tezyinatlı olarak uygulanmıştır. <i>Ye</i> keşideleri ve <i>kef</i> harfinin bir kısmı, “ <i>Muğni</i> ” ve “ <i>Ğani</i> ” isimlerinin <i>nun</i> ve <i>ye</i> harfleri ve “ <i>Kâfi</i> ” ve “ <i>Kerim</i> ” isimlerindeki <i>kef</i> harfleri ve <i>Yâ</i> kelimesi ortak kullanılmıştır. Harflerin noktaları altınla yazılmıştır.

R. 60 TİEM 2732 Nolu M. Râkım *Hilye-i Şerifi*

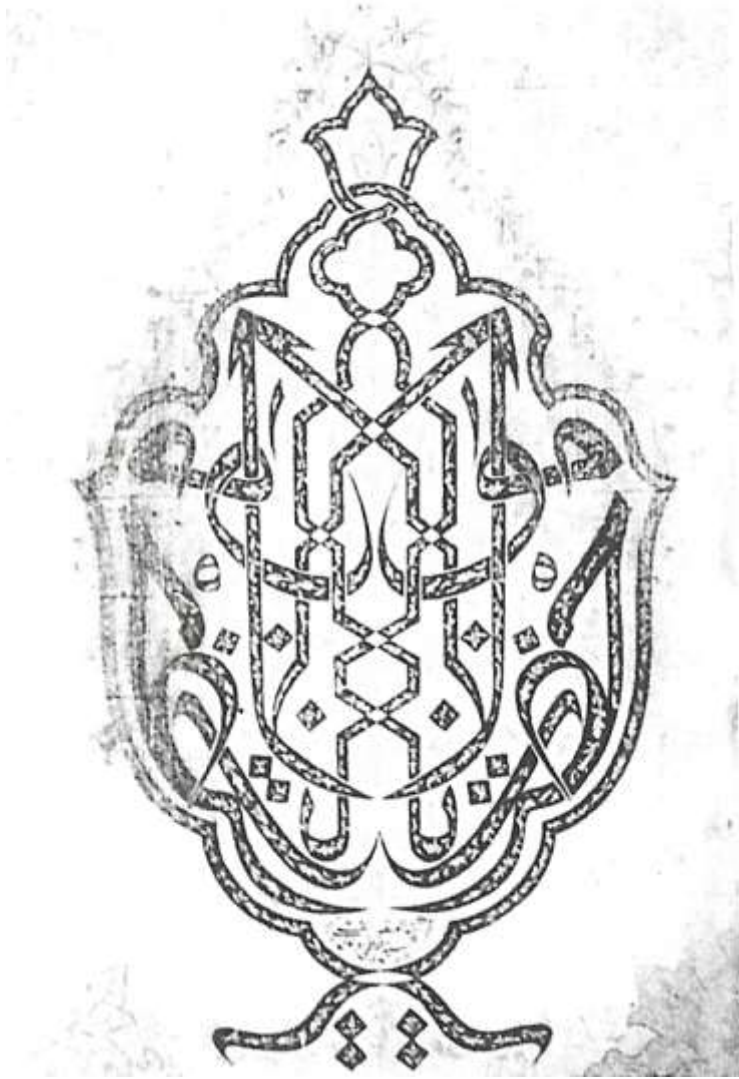

Katalog No: 78/2 Sülüs Müsennâ Esmâ
(Muhittin Serin, *Aziz Efendi*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 1999, s.15)

Metin	: Hilye-i Şerif / “ <i>Yâ Muğni / Yâ Ğani / Yâ Kerîm / Yâ Bâķi / Yâ Kâfi</i> ”
Hattatı	: Aziz Er-Rufâi (ö. 1353/1934)
Tarihi	: 1357/1938
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: Hilye-i Şerif taç kısmında M. Râkım Efendi’yi takliden yazılmıştır. Noktaların yerleştirilmesinde bazı değişiklikler görülmektedir. Aziz Efendi’nin 26 Recep 1314 tarihinde hocası Arif Efendi ve Reisü’l-Hattâtîn Muhsinzade Abdullah Bey’den aldığı sülüs-nesih icazetnamesidir. Aynı hilyeden 1321/1903 bir tane daha bulunmaktadır.

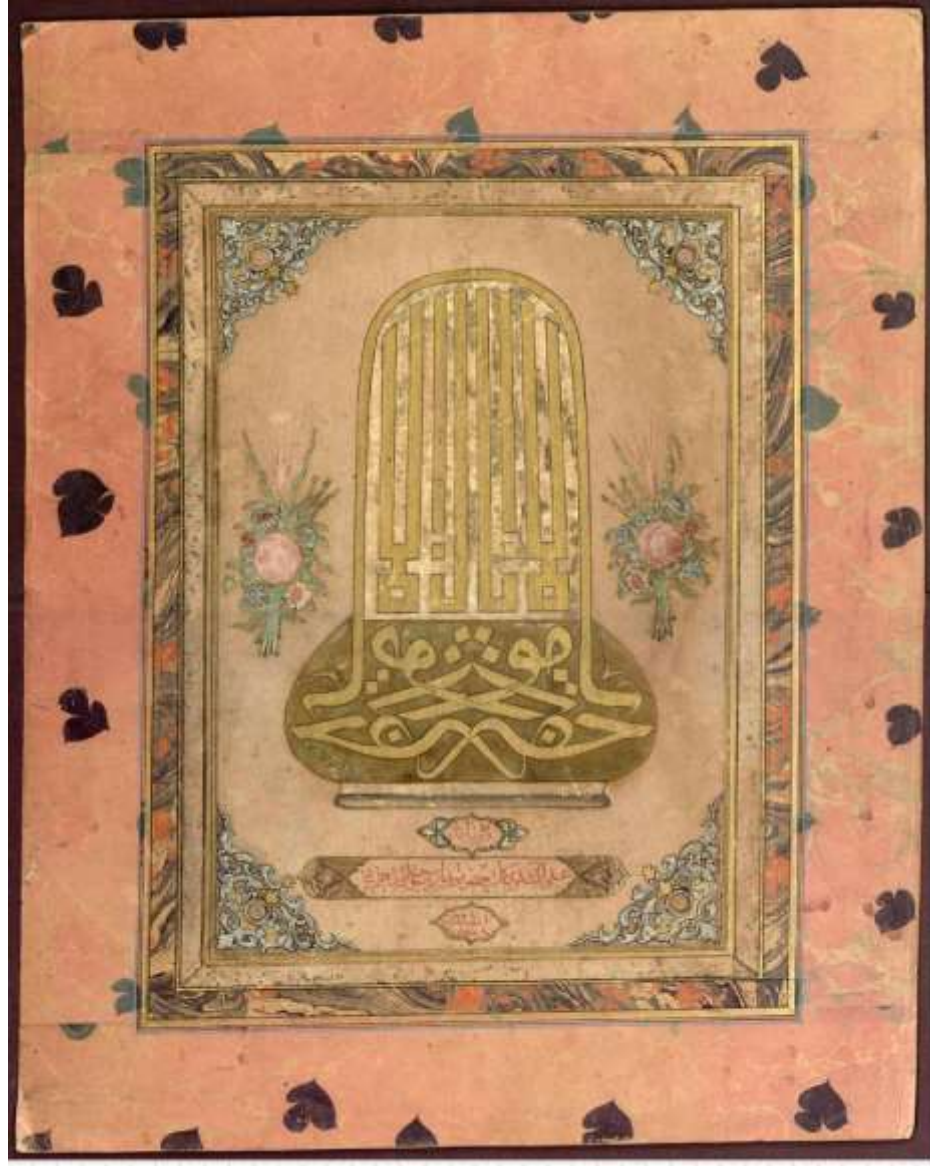

R. 61 Aziz Efendi’nin *Hilye-i Şerif*’i
(Muhittin Serin, *age.* s.15)

Katalog No: 79a Sülüs Müsennâ: *Yâ Hazreti Mevlânâ*
(Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi: 3*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019, s. 32)

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1215/1800
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Arma formundadır. <i>Lâ</i> ve <i>nânın</i> elifleri geometrik şekiller oluşturularak iç içe geçirilmiştir.

Katalog No: 79b Ma'kılı-Sülüs Müsenna: "Yâ Hazreti Mevlânâ"

Metin	: "Yâ Hazreti Mevlânâ"
Hattatı	: Hilmi İbrahim Paşa (ö. 1240/1825)
Tarihi	: 1227/1812
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: 37 x 47 cm
Bulunduğu Yer	: TSMK GY1224
Diğer Özellikler	: Sikke formunda yapılmıştır. "Yâ Hazreti Mevlânâ" ibaresinin lânâ kısımları makılîyle yazılmıştır.

Katalog No: 79c Sülüs Müsennâ Tekke Levhası
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Dost Hazreti Mevlânâ kıddise sirruhu</i> ”
Hattatı	: Hâfız Süleyman El Hulusî
Tarihi	: 1243/1828
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SHM 15585
Diğer Özellikler	: Mevlevî tekke levhasıdır. “ <i> Kıddise sirruhu</i> ” ibaresi daha ince olarak üst kısma yazılmıştır. Teşrifata uygun bir kompozisyon değildir.

Katalog No: 79d Sülüs Müsennâ: *Yâ Hazreti Mevlânâ*
(Şevket Rado, *Türk Hattatları*, Yayın Matbaacılık, İstanbul 1984, s. 207)

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Yâ</i> ve <i>nâ</i> kısımları ortak olarak yazılmıştır.

Katalog No: 80 Sülüs Müsennâ: *Allah El Bâkî*
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Allah El Bâkî</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1218/1803
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Yahya Efendi Haziresi, İstanbul
Diğer Özellikler	: 1463 numaralı mezartaşı taç kısmındadır. <i>Allah</i> lafzı tamamen üst üste geçecek şekilde istiflenmiştir. Yatay beyzî formdadır.

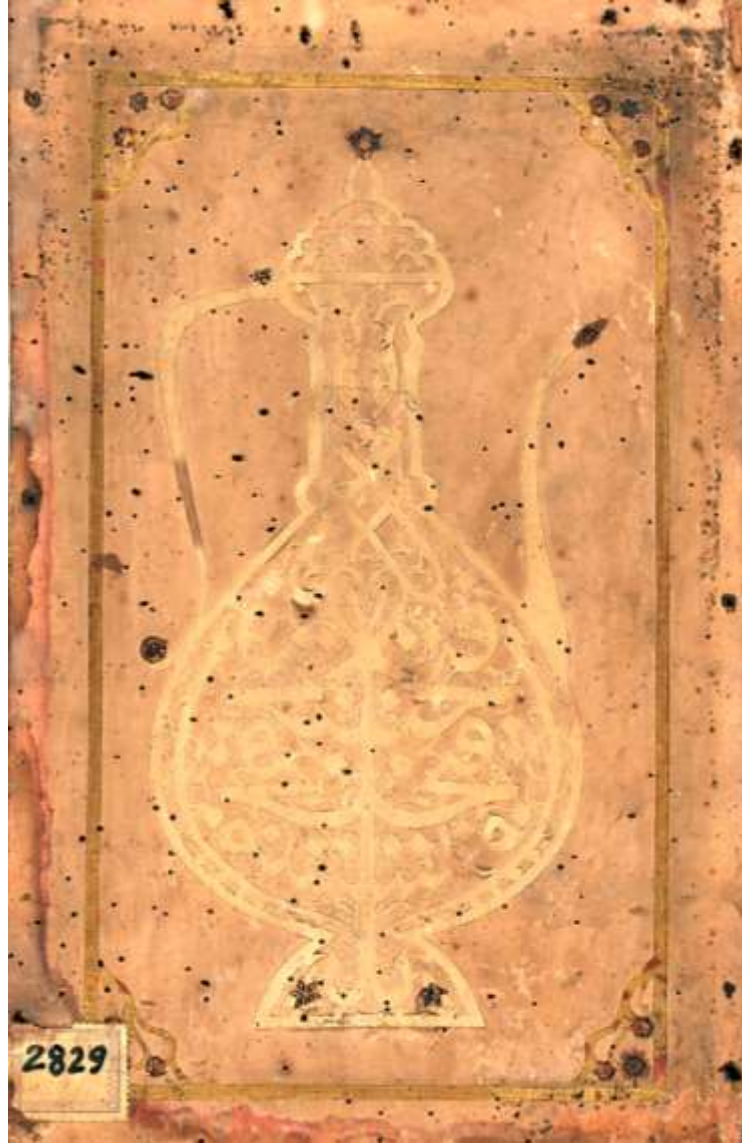

R. 62 Müsennâ Başlığı Bulunan Bir Mezartaşı / Yahya Efendi Haziresi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Katalog No: 81a/1 Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyon

- Metin** : “İnnâ fetahnâ leke fetħan mübînâ”
(Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.) Fetih 48/1 / Çifte vav
“El Ḥayy / El Bâkî” (cc)
“Yâ Ḥannân / Yâ Mennân” (cc)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : 1219/1804
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : TIEM 4380
- Diğer Özellikler** : Çifte ibrik formundakiler tedahüllü diğerleri sâde müsennâdır.

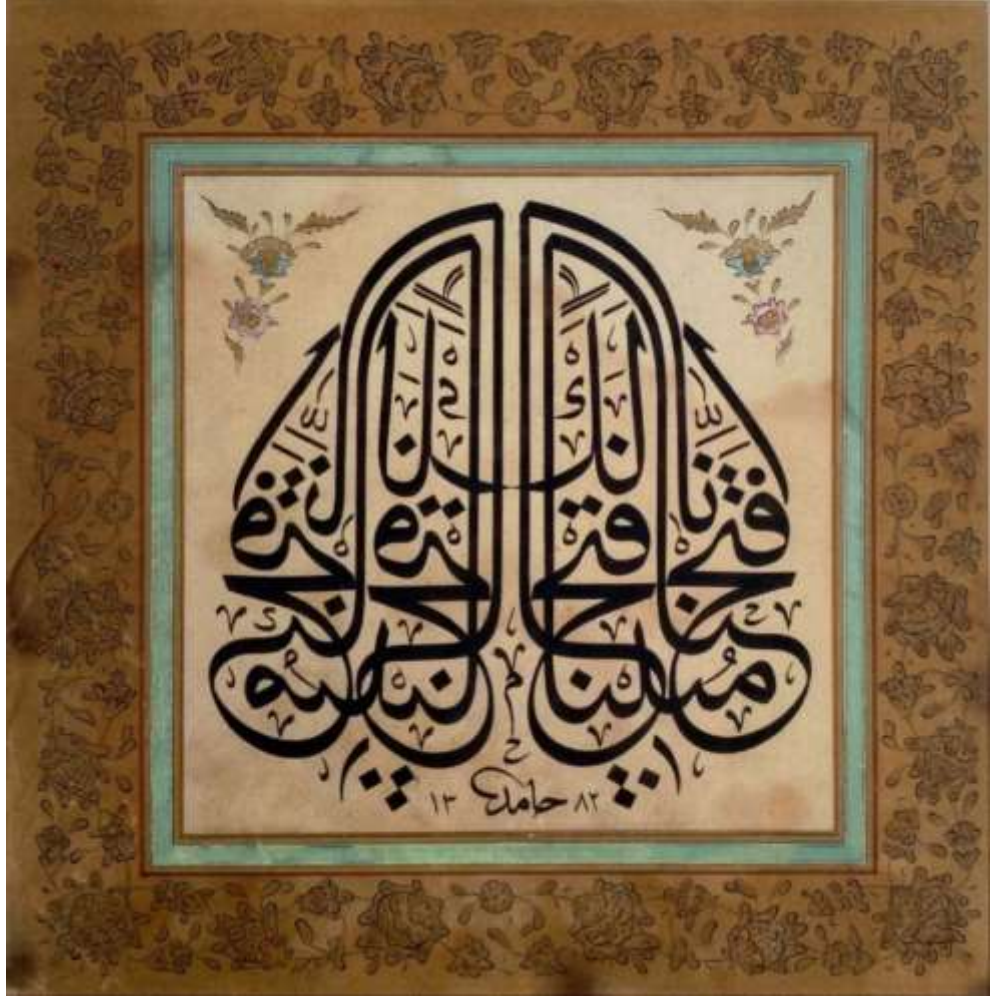
Katalog No: 81a/2 Celî Sülüs Müsennâ, *Fetih 48/1*

- Metin** : “*İnnâ fetahnâ leke fetihan mübînâ*”
(Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.) *Fetih 48/1*
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : TİEM 2029
- Diğer Özellikler** : İbrik formundadır. *Leke* kelimesindeki dikey harfler en üstte birbirleriyle kesişecek şekilde yerleştirilmiştir. Önceki kompozisyonda bu istifin aynısı bulunmamaktadır.

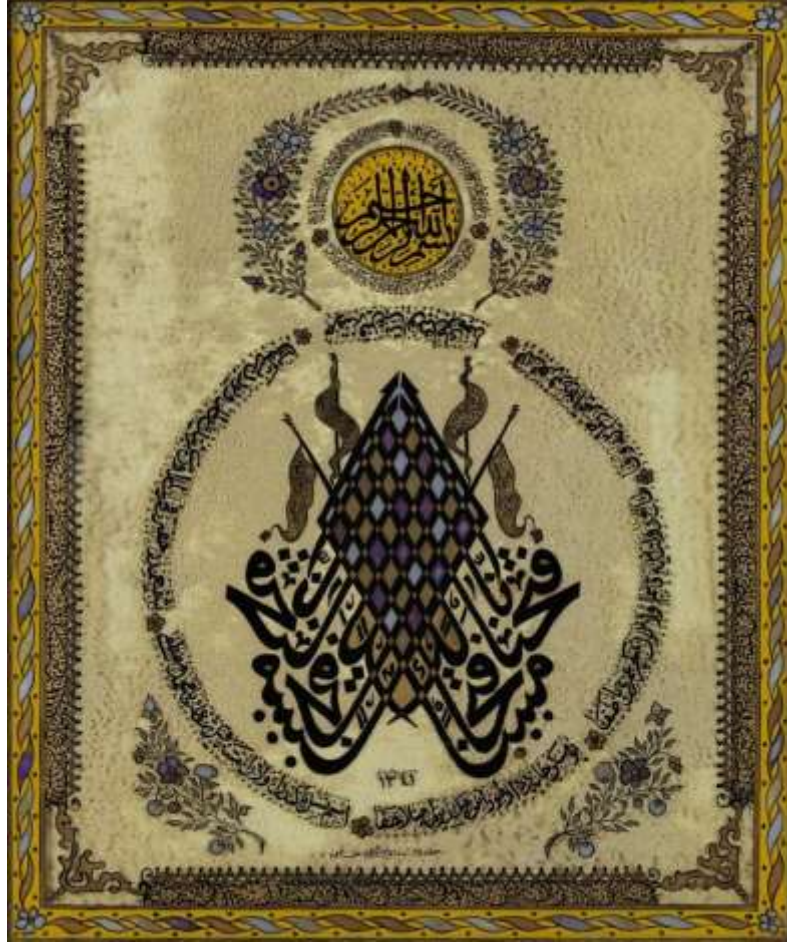
Katalog No: 81b/1 Abdullah Zühdi'nin Müsennâ İstifi: *Fetih/1*
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>İnnâ fetahnâ leke fetihan mübinâ</i> ” (Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.) Fetih 48/1
Hattatı	: Abdullah Zühdi (ö. 1296/1879)
Tarihi	: 1296/1879
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: İmzasını da kompozisyonun orta alt kısmına simetrik olarak atmıştır.

16 Katalog No: 81b/2 Hamit Aytaç'ın Müsennâ İstifi: *Fetih/1*
(A. R. Özcan, "Müsennâ Yazılar", *Hat ve Tezhip Sanatı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., İstanbul 2009, s. 175)

Metin	: " <i>İnnâ fetahnâ leke fetihan mübînâ</i> " (Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.) Fetih 48/1
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: 1382/1962
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Hüseyin Gündüz Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: Kendisinden daha önce Abdullah Zühdi Efendi'nin yapmış olduğu istiftten farklılıklar görülmektedir. Hareke ve noktalardaki bu farklılıklardan başka imzasını Zühdi Efendi gibi müsennâ olarak değil tek olarak atmıştır.

Katalog No: 81c/1 Celî Sülüs Müsennâ: *Fetih/1*

- Metin** : Besmele-i Şerif / “*İnnâ fetahnâ leke fetihan mübînâ*”
(Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.) Fetih 48/1
- Hattatı** : İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)
- Tarihi** : 1341/1922
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : SSM 130-0246
- Diğer Özellikler** : Camaltı yazı levhasıdır¹³⁴. Satır meyilli olarak ayarlanmış ve dikey harfler ortadan keşistirilerek diğer kısma kadar uzatılmıştır. Bu istifin bulunan ilk örneği makûlî yazıyla yazıldığı için Ma’kûlî bölümündedir (Katalog No: 354).

¹³⁴ Camaltı yazı levha, İsmail Hakkı Bey’in hanesini dertten korumak amacıyla 1922’de, ona hatıra olarak hazırlanmıştır. (<https://www.digitalssm.org/digital/collection/Kitapvehat/id/182525/rec/5>)

Katalog No: 81c/2 Celî Sülüs Müsennâ: *Fetih/1*

- Metin** : “*İnnâ fetahnâ leke fetħan mübînâ*”
(Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.) Fetih 48/1
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : TİEM 3495
- Diğer Özellikler** : Daha önce karşımıza çıkan bu kompozisyon siyah atlas kumaş üzerine beyaz ve sarı renkle işlenerek yapılmıştır.

Katalog No: 81c/3 Celî Sülûs Müsennâ: *Fetih/1*

Metin	: “İnnâ fetahnâ leke fetihan mübînâ” (Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.) Fetih 48/1
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY1467
Diğer Özellikler	: Daha önceki örneklerinden farklı olarak ana aksın sağ ve solundaki kesişen harflerin kesişim kısımlarının içleri boş bırakılmış ve dikey harfler son harfle de kesiştirilerek dışarı taşırılmıştır.

Katalog No: 82 Sülüs Müsennâ: *Mâşâallah*
(https://www.alifart.com/ahsap-musenna-levha_38087/)

Metin	: “ <i>Mâşâallah</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1233/1818
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 96, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri (25.05.2006)
Diğer Özellikler	: <i>Allah</i> lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 83 Celî Sülüs Müsennâ: *Yâ 'Alî*

Metin	: “ <i>Yâ 'Alî</i> ” (ra)
Hattatı	: Zuhurî Muhammed
Tarihi	: 1232/1817
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY884
Diğer Özellikler	: Müsennâ <i>Yâ Ali</i> yüz şeklinde yazılmıştır. Ayrıca sol üst kısımda <i>ye</i> harfinin uç kısmı Zülfikar şeklinde tamamlanmış ters olarak “ <i>Ali</i> ” yazılıdır. Metin kısmında sadece müsennâ ibare yazılmıştır.

(Bu eserin İsm-i Nebî ile birlikte yazılmış olduğu aynı örnekler olması hasebiyle Hz. Ali (ra) ve Hz. Peygamberin (sav) isminin birlikte yazıldığı kompozisyonlar 84 numaralı sadece Hz. Ali'nin (ra) isminin yazıldığı kompozisyonlar ise 83 numaralı görseller olarak buradan itibaren kronolojik olarak sıralandırılmıştır.)

Katalog No: 84a/1 Celî Sülûs Müsennâ: *İsm-i Nebî (sav) Yâ 'Alî (ra)*

Metin	: İsm-i Nebî (sav) “Yâ 'Alî (ra)”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY677
Diğer Özellikler	: <i>Ayn</i> harflerinin baş kısımlarıyla <i>yâlar</i> birleştirilmiştir. TSMK GY884 nolu eserin simetrik yazılmış halidir. Ayrıca üst kısmına İsm-i Nebî yazılmıştır.

Katalog No: 84a/2 Celî Sülûs Müsenâ Kompozisyon
(https://www.alifart.com/celi-sulus-tekke-levhasi_189110/)

Metin	: Lafza-ı Celâl (cc), İsm-i Nebî (sav) “Yâ ‘Alî” (ra) “Fâtumatü’z-Zehra / Hasan / Hüseyin” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsenâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 42, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (19.10.2014)
Diğer Özellikler	: Ihlamur ağacından kesilerek siyah atlas kumaş üzerine yapıştırılarak yapılmıştır. Önceki örneklerinden farklı olarak üst kısmında müsenâ Lafza-ı Celâl yazılmıştır. “Fâtumatü’z-Zehra / Hasan / Hüseyin” (ra) isimlerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 84b M. Şefik Bey'in Celi Sülüs Müsennâ Eseri
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: İsm-i Nebî (sav) “ <i>Ķâle resûlullah şallallâhu ‘aleyhi ve sellem</i> ” / “ <i>‘Alî’</i> (ra) Ehl-i Beyt İsimleri / “ <i>Radıyallahu teâ ‘lâ ‘aleyhim ecmâ ‘în</i> ” “ <i>‘Alî minni ve ene min ‘Alî</i> ” (Ali benden, ben de Ali'denim) “ <i>Ene Medînetü ‘l-‘ilmi ve ‘Aliyyün bâbüha</i> ” (Ben ilmin şehriyim, Ali kapısıdır.) Hadis-i Şerif
Hattatı	: M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)
Tarihi	: 1288/1871
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Sadece İsm-i Nebî (sav) ve “ <i>‘Alî’</i> (ra) ibareleri müsennâ yazılmıştır. İsm-i Nebîdeki <i>dal</i> harflerinin uç kısımları uzatılarak birleştirilmiştir. “ <i>‘Alî</i> ” kelimesindeki yeler ise ortada birleştirilmiştir.

Katalog No: 84c Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyon
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : “Amân Yâ ‘Alî” (ra)
Lafza-ı Celâl (cc), İsm-i Nebî (sav)
- Hattatı** : Bursalı Hâfız Ahmed Feyzi
- Tarihi** : 1300/1900ler
- Müsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb’adı** : 47,2 x 27 cm
- Bulunduğu Yer** : SHM 15581
- Diğer Özellikler** : Camaltı tekniğiyle yapılmıştır. “‘Alî” kelimesindeki yelerin uçları Zülfikar şeklindedir. Lafza-ı Celâl en üst kısımda daha ince yazılmıştır.

Katalog No: 84d Müsennâ Tekke Levhası

Metin

: Levhanın üst kısmında tam ortada “*Mâşâallah*”

Altında İsm-i Nebî (harflerin içinde gubari hatla Âyete'l-Kürsî)

Levhanın ortasına “*‘Alî*” (harflerin içine gubârî hatla sağda ve solda Fetih, Nebe, Burûc, Târik, Fil, Kureyş, Mâûn, Nasr, Yâsin Sûreleri ile Sâffât suresinden âyetler)

Alta, baklava biçiminde tasarlanmış, sağlı sollu üst üste duran her “*iki nokta*”da Âyete'l-Kürsî

Levhanın sağında ve solunda “*Yâ Mennân*”, “*Yâ Deyyân*”, “*Yâ Burhân*” bir insan yüzü izlenimi verecek şekilde

“*‘Alî*” (ra) kelimesinin ortasına da “*Yâ Hannân*”, “*Yâ Sübhân*”

Levhanın alt kısmına Hac Sûresi 27. âyetin son kısmı “*Min külli feccin amik*” (uzak yollardan) yazılmıştır.

Hattatı

: İmzasız

Tarihi

: 1300/1900ler

Müsennâ Çeşidi

: Tedâhüllü

Eb’adı

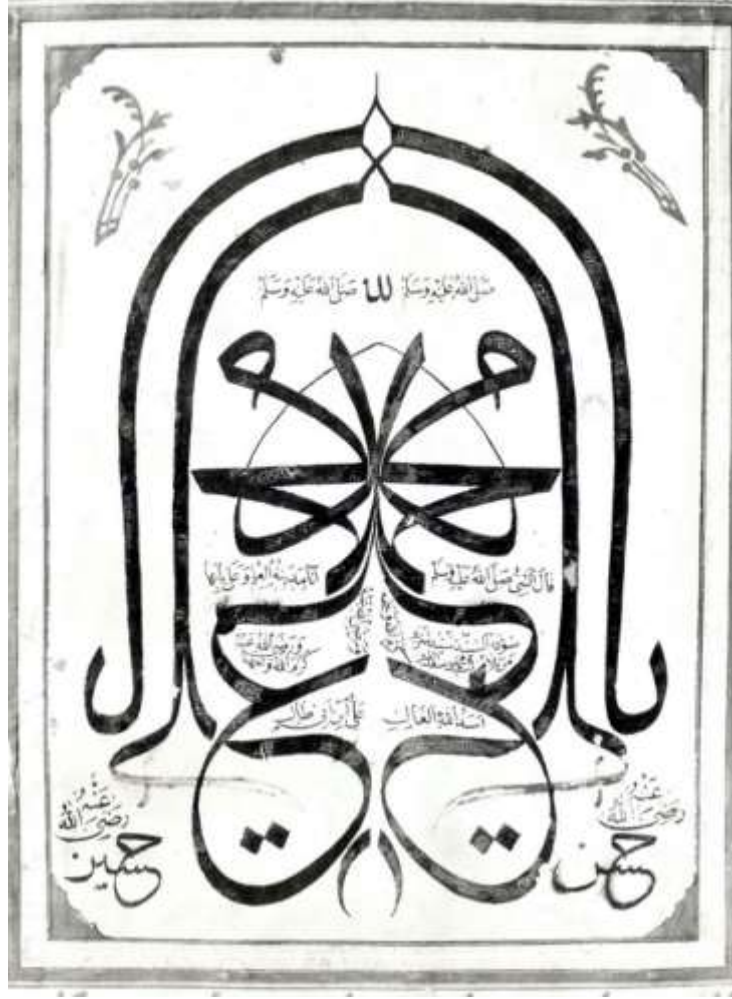
: 80 x 59 cm

Bulunduğu Yer

: SSM 130-0079

Diğer Özellikler

: Tekke levhasıdır. “*‘Alî*” kelimesinin iç kısımlarına gubârî hat ile yazılmıştır.

Katalog No: 84e Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyon
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Yâ Muhammed</i> ” (sav) / “ <i>Yâ ‘Alî</i> ” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>İsm-i Nebî</i> (sav) tedâhüllü yazılmış “ <i>Yâ Alî</i> ” kelimesindeki <i>ayın</i> harflerinin başlangıcıyla birbirine bağlanmıştır. <i>Yelerin</i> uçları Zülfikar gibi ikiye bölünmüştür. Metin kısmında sadece müsennâ yazılanlar verilmiştir.

Katalog No: 84f Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyon
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Muhammed</i> ” (sav) / “ <i>Yâ ‘Alî</i> ” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Muradiye Medresesi Kur’an ve El Yazmaları Müzesi, Bursa
Diğer Özellikler	: Müzeye Emir Sultan Türbesinden getirilmiştir. “ <i>Yâ ‘Alî</i> ” ismindeki yelerin uçları Zülfikar şeklindedir. <i>Ayın</i> başları da ortada birleştirilmiştir.

Katalog No: 84g Sülüs Müsennâ Kompozisyon
(Haluk Perk, *Osmanlı Tılsımlı Mühürleri*, Haluk Perk Müzesi Yay., İstanbul 2010, s. 119.)

Metin	: İsm-i Nebî (sav) “Yâ ‘Alî” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: “Yâ ‘Alî” (ra) isminin üzerinde İsm-i Nebî (sav) yazılmıştır. “Alî” kelimesindeki yelerin ucu Zülfikar şeklinde bitirilmiştir. Metinde sadece müsennâ yazılan kısımlar verilmiştir.

Katalog No: 84h Sülüs Müsennâ Kompozisyon

Metin	: İsm-i Nebî “‘Alî (ra) / Hakk” (cc)
Hattatı	: Mevlevi Esseyid
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY1019
Diğer Özellikler	: İsm-i Nebî ve Hz. Ali’nin adı siyahla “Hakk” ismi ise mavi renkle balta formunda yazılmıştır.

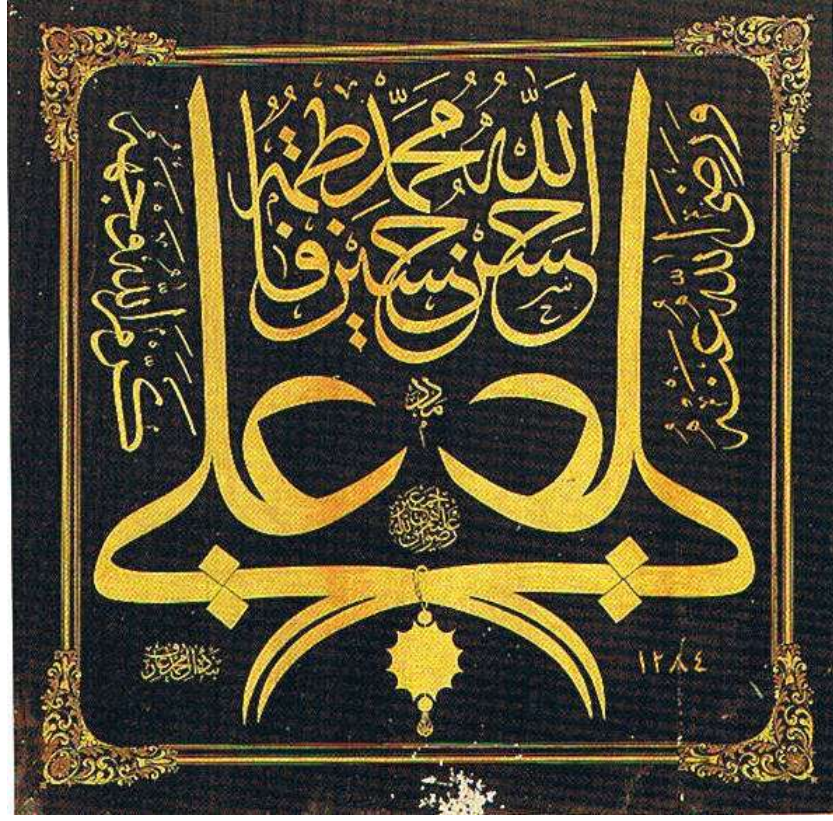
(Hz. Ali’nin (ra) isminin yazıldığı istifler kronolojik olarak buradan sonra sıralandırılmıştır.)

Katalog No: 83b/1 Celî Sülüs Müsennâ: *Ali (ra)*

- Metin** : “‘*Alî Kerremallâhü veche ve rağıyallahu te‘ala ‘anh*”
“*Yâ Hazret-i Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî kıddesallâhu sırrahü'l-‘âlî*”
Ehl-i Beyt İsimleri
- Hattatı** : Mehmed Recâi¹³⁵ (ö. 1291/1874)
- Tarihi** : 1280/1863
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : 90,2 x 97,3 cm
- Bulunduğu Yer** : SSM 130-0384
- Diğer Özellikler** : Koyu mor zemin üzerine altınla uygulanmıştır. Sadece “*Alî*” kelimesi müsennâ yazılmıştır. Yelerin uç kısımları zülfikâr şeklindedir.

¹³⁵ Mustafa Râkım’ın talebesidir.

Katalog No: 83b/2 Celî Sülûs Müsennâ: *Ali (ra)*
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “‘ <i>Ali Kerremallâhü veche ve rağıyallahu te‘ala ‘anh</i> ” / Ehl-i Beyt İsimleri
Hattatı	: Mehmed Ârif (ö. 1306/1889)
Tarihi	: 1284/1867
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Kompozisyonun sağ altında tarih, sol altında imzası bulunmaktadır. Daha ince yazılan metinler öncekinden farklı olup, yelerin kesişimleri burda daha kısa tutulmuş yine uçları Zülfikar şeklinde yazılmıştır.

Katalog No: 83c Bektâşî Tekke Levhası, *Ali (ra)*
(https://www.alifart.com/bektasi-tekke-levhasi_89353/)

Metin	: “ <i>Alî</i> ” (ra) / Ehl-i Beyt İsimleri
Hattatı	: Selanikli Mehmed Nailî
Tarihi	: 1290/18733
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 117, Necip Sarıcı Hat Koleksiyonu ve Osmanlı-Karma Eser (16.05.2009)
Diğer Özellikler	: “ <i>Alî</i> ” (ra) ve “ <i>Yâ Hasan Hüseyin</i> ” isimleri müsennâ yazılmıştır. “ <i>Yâ Hasan Hüseyin</i> ” taç formunda üst kısımda yer almaktadır.

Katalog No: 83d Çırçırılı Ali Efendi'nin Müsennâ Eseri: *Ali (ra)*
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Yâ ‘Alī</i> ” (ra) Lafza-ı Celâl / İsm-i Nebî Ehl-i Beyt / “ <i>Kerremallâhü veche ve rağıyallahu te‘ala ‘anh</i> ”
Hattatı	: Çırçırılı Ali (ö. 1320/1902)
Tarihi	: 1313/1895
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Sadece “ <i>Yâ ‘Alī</i> ” ibaresi ve tarihi müsennâ olarak yazılmıştır. <i>Hasan</i> ve <i>Hüseyin</i> isimleri <i>hâ</i> ve <i>sin</i> harfleri ortak kullanılarak birlikte yazılmıştır.

Katalog No: 83e Aziz Efendi'nin Müsennâ Eseri: *Ali (ra)*
(<https://blog.iae.org.tr/en/exhibitions/sufi-life-and-the-arts>)

Metin	: “Meded Ya ‘Alî” (ra)
Hattatı	: Aziz Er-Rufâî (ö. 1353/1934)
Tarihi	: 1333/1915
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: “Meded” kelimeleri daha ince sağ ve sol kısımlara simetrik olarak yazılmıştır. Metin kısmında sadece müsennâ ibareler belirtilmiştir.

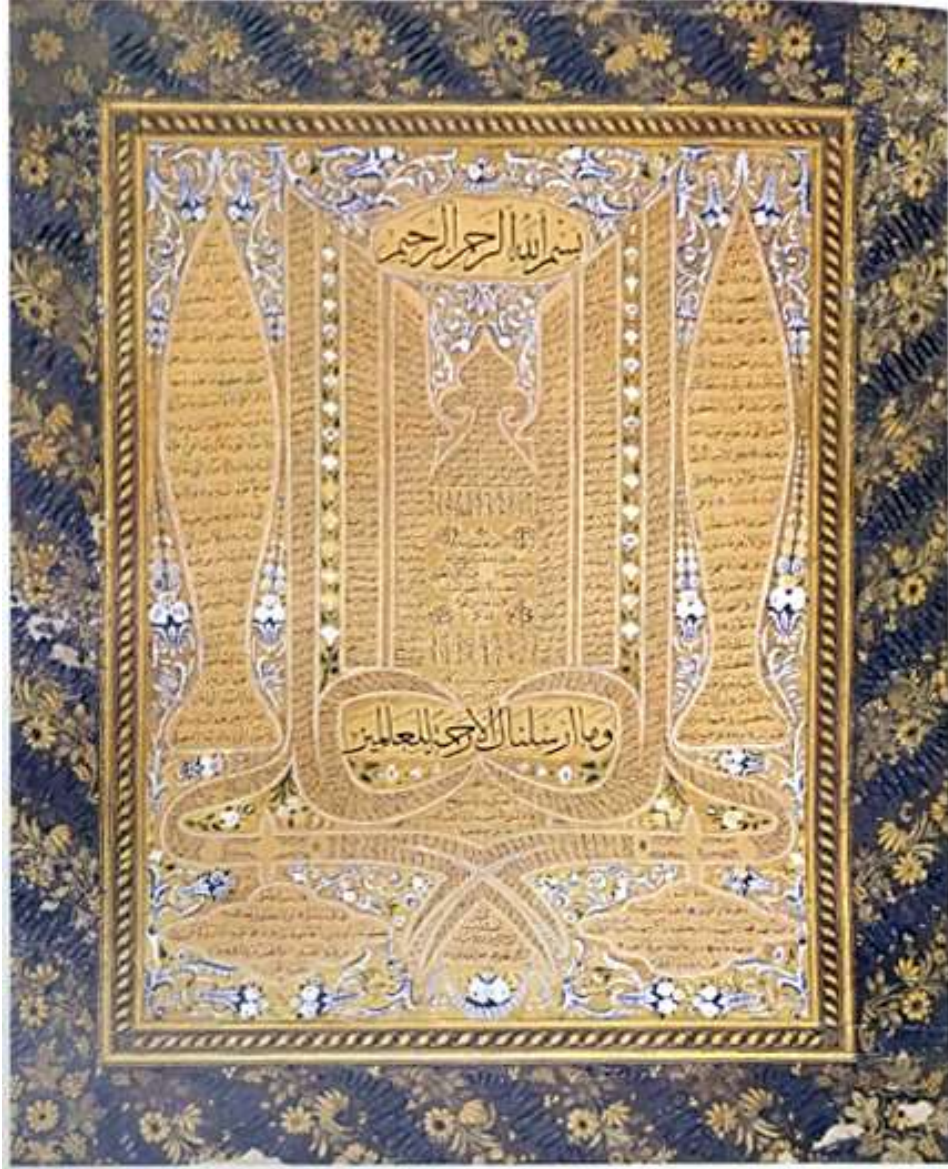
Katalog No: 83f Aziz Efendi'nin Müsennâ Eseri: *Ali (ra)*

Metin	: “ <i>Meded Ya ‘Alî</i> ” (ra)
Hattatı	: Aziz Er-Rufâî (ö. 1353/1934)
Tarihi	: 1338/1919
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: “ <i>Meded</i> ” kelimeleri daha ince <i>ayın</i> gözlerinin iç kısımlarına simetrik olarak yazılmıştır. <i>Ayınların</i> başlangıcı <i>yâlarla</i> birleştirilmiştir. Metin kısmında sadece müsennâ ibareler belirtilmiştir.

Katalog No: 83g Celî Sülüs Müsennâ: *Ali* (ra) / Edirne Eski Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Alî</i> ” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirne Eski Cami (816/1414)
Diğer Özellikler	: Hareke meyillerinin harflerin meyillerine göre farklılıkları görülmektedir.

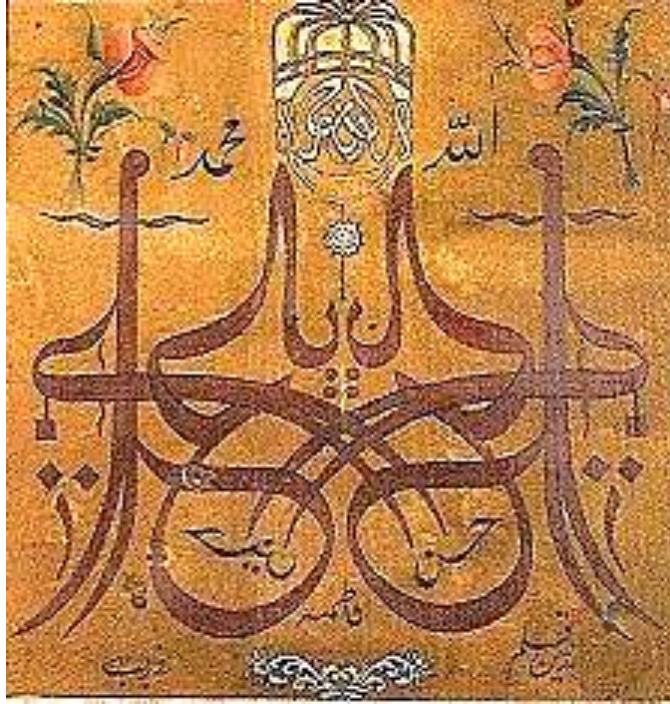
Katalog No: 83h Hasan Hüsnü Efendi'nin Müsennâ Eseri
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: Hilye-i Şerif / “‘Ali” (ra)
Hattatı	: Hasan Hüsnü (ö. 1333/1914)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: 57 x 45 cm
Bulunduğu Yer	: Özel Koleksiyon
Diğer Özellikler	: Sülüs yazının içerisine gubarî hatla yazılmıştır.

Katalog No: 831 Sülüs Müsennâ Kompozisyon: *Ali* (ra)

Metin	: “ <i>Alî</i> ” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 2886
Diğer Özellikler	: <i>Yelerin uçları Zülfikar şeklindedir.</i>

Katalog No: 83i Sülüs-Ta'lik Müsennâ Kompozisyon
(https://www.alifart.com/tekke-levha_38132/)

- Metin** : Sülüs – “Yâ ‘Alî” (ra) / Lafza-ı Celâl
Ta’lik – “*Hasan, Hüseyin*” (ra)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Alif Art 94, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri (25.05.2006)
- Diğer Özellikler** : *Lam* ve yelerin uçları Zülfikar şeklindedir. Düz kısım sol taraf, aynalı kısım sağ taraftadır. *Hasan* ve *Hüseyin* (ra) isimleri birbirinin simetrisi olarak yazılmıştır.

R. 63 Bir Tekke Levhası
(https://www.alifart.com/tekke-levha_38132/)

Katalog No: 85/1 M. Rakım'ın Celî Sülûs Müsennâ İstifi

Metin	: “Mâşâallâhu Kâne” / İsm-i Nebî (sav) / “Hasan Hüseyin” (ra) / Cihâr-ı Yâr-ı Güzin (ra)
Hattatı	: Mustafa Râkım (ö. 1241/1826)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY390
Diğer Özellikler	: Zerendûd tekniğiyle uygulanmıştır. “Hasan, Hüseyin” (ra) isimlerinde <i>ha</i> ve <i>sin</i> harfleri ortak kullanılmış ayrıca açık bırakılmış nun çanaklarının içerisine ve daha ince yazılmıştır. Cihâr-ı Yâr-ı Güzin (ra) isimleri köşelere yazılmış simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 85/2 Celî Sülûs Müsennâ / Mısır Menyel Kasrı
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018)

Metin	: “Mâşâallâhu Kâne” / İsm-i Nebî (sav) / “Hasan & Hüseyin” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)
Diğer Özellikler	: Mustafa Râkım istifi olup <i>şın</i> harflerinin noktaları yuvarlak olarak yazılmıştır.

Katalog No: 86a M. Râkım'ın Celî Sülûs Müsennâ Eseri

Metin	: “ <i>Yâ Allah Yâ Vâsi ‘u’r-raḥme</i> ”
Hattatı	: Mustafa Râkım Efendi (ö. 1241/1826)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SK 00840 (Süheyl Ünver dosya bölümü)
Diğer Özellikler	: <i>Vavları ayın</i> küplerinin içerisine yerleştirmiştir. “ <i>Raḥme</i> ” kelimesi üst kısımda tamamen iç içe geçmiş <i>te</i> harfiinin noktalarını <i>hânın</i> içerisine yazmıştır. İmzası da müsennâdır.

Katalog No: 86b Sülüs Müsennâ İstif
(Haluk Perk, *Osmanlı Tılsımlı Mühürleri*, Haluk Perk Müzesi Yay., İstanbul 2010, s. 20.)

Metin	: “Yâ Allah / Yâ Vâsi ‘u’r-rahme / Yâ Kerîm / Yâ Kâfi” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Nal-i Şerif levhasıdır. Allah lafzı tek yazılmıştır.

R. 64 Nal-i Şerif Levhası
(Haluk Perk, *age.*, s. 20.)

Katalog No: 87 M. Recâi Halifezade'nin Celi Sülüs Müsennâ Eseri
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

- Metin** : “*Ķâle resul ..... ‘aleyhi ve sellim*”
“*Men âmene bi’l-ķader emine mine’l-keder*”
(Kadere iman eden kederden kurtulur.)
- Hattatı** : Mehmed Recâi Halifezâde (ö. 1291/1874)
- Tarihi** : 1243/1827
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bilinmiyor
- Diğer Özellikler** : Sami Efendi’nin hocası M. Şakir Recâi Efendi’nin kompozisyonudur. Düz kısımda alttan yukarıya doğru başlayan ibare aynalı kısımda aynalı kısımda başlayan düz kısımda tamamlanmıştır. Tarihi kompozisyonun sağ ve sol alt kısmına aynı şekilde yazılmıştır. “*Ķâle resul ..... ‘aleyhi ve sellim*” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 88 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon
(https://www.alifart.com/celi-sulus-musen-na-levha_114907/)

- Metin** : Celî Sülüs – “*Mâşâallah lâ kuvvete illâ billah*”
Nesih – “‘*Aliyyü'l-‘Azîm*” (Allah'ın dilediği olur, bütün güç ve kudret O'na aittir.)
- Hattatı** : Es-Seyyid Mehmed Şükrü Hamdullah
- Tarihi** : 1249/1833
- Müsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Alif Art 129, Modern ve Çağdaş Sanat Eserleri, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri (24.10.2010)
- Diğer Özellikler** : İbrik formundadır. Düz kısımda başlayan ibare aynalı kısımda aynalı kısımda başlayan ibare düz kısıma yazılarak iki kısım bir biri içe girmiştir. Nesih yazılan ibarenin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 89 Celî Sülûs Müsennâ Tâc-ı Şerif
(<https://www.ketebe.org/eser/3178?ref=artist&id=665>)

Metin	: “ <i>Yâ Hazret-i Muhammed Bahâeddîn Nakşibendî El-Buḥârî Ḳuddise Sırrahu</i> ”
Hattatı	: Mustafa Hilmi Efendi (ö. 1260/1844)
Tarihi	: 1249/1833
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Taç formundadır. Barok tarzında tezhiplenmiştir.

Katalog No: 90 TİEM 3487 Nolu Celî Sûlûs Müsennâ Bir İstif

Metin	: “Yâ Hazreti Ş‘ad Bin Vakkâş Rağyallâhu ‘anh”
Hattatı	: Hamdi
Tarihi	: 1267/1851
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb‘adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 3487
Diğer Özellikler	: “Ş‘ad” ve “‘anh” kelimeleri düz kısım aynalı kısımda aynalı kısım düz kısımda yazılmıştır.

Katalog No: 91 Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyon

Metin	: Ashab-ı Kehf'in İsimleri
Hattatı	: Ahmed Nazif
Tarihi	: 1268/1851
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: 37,5 x 53 cm
Bulunduğu Yer	: TSMK GY676 (Minyatür ve Yazma Eserler Salonu)
Diğer Özellikler	: Ağaç formunda istiflenmiştir.

Katalog No: 92 Celî Sülûs Müsennâ: *Allah Hû* / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 117)

Metin	: “ <i>Allah Hû</i> ” (cc)
Hattatı	: Abdülfettah Efendi (ö.1314/1896)
Tarihi	: 1275/1859
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ulu Cami (801/1399), Bursa
Diğer Özellikler	: Kendi icadı olarak yaptırdığı 75 cmlik tahta kalemini bu levhanın sağında asılıdır. Bu yazı Sultan Abdülmecid’in emriyle Ulu Cami’ye asılmak üzere yazmıştır ¹³⁶ . Ortadaki <i>Hûnun</i> <i>vav</i> çanakları kısmen keşistirilmiştir.

¹³⁶ Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi 2*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2019, s. 40.

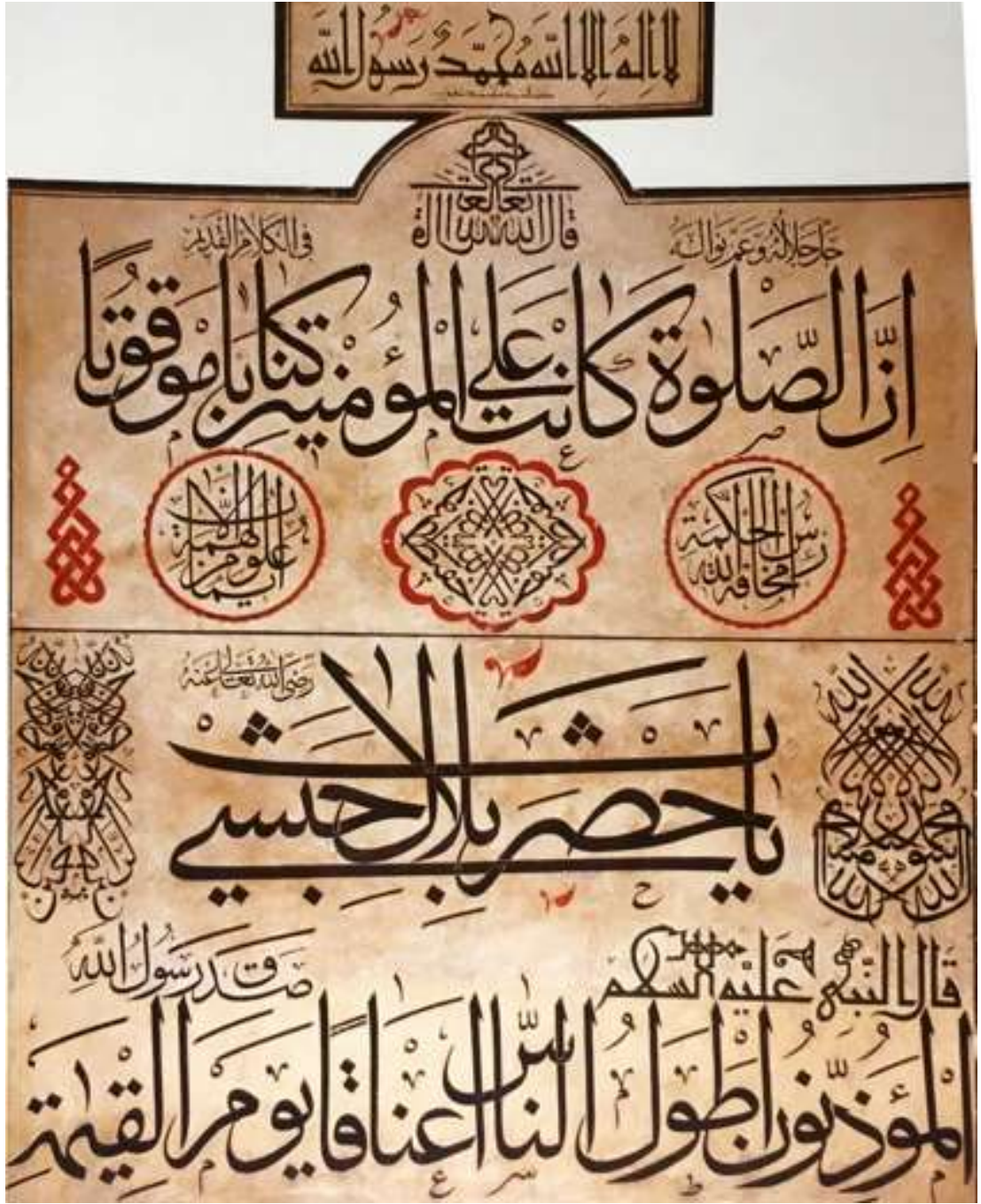
Katalog No: 93/1 Celi Sülüs Müsennâ İstif / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 117)

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ / Yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1275/1859
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ulu Cami (801/1399), Bursa
Diğer Özellikler	: Kûlah formunda; beyaz renkle “ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ” ibaresi, üstüne “ <i>Yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm</i> ” yazılmıştır.

Katalog No: 93/2 Celî Sülûs Müsennâ İstif

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ / Yâ Zü'l-celâl ve'l-ikrâm</i> ”
Hattatı	: Hacı Halil Hilmi
Tarihi	: 1332/1914
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 3091
Diğer Özellikler	: Kâğıt üzerine oymalı, yaldızlıdır. Kûlah formunda olan bu kompozisyonun M. Şefik Bey'in Bursa Ulu Camii'ndekiyle benzer olduğu görülmektedir (Katalog No: 169).

R. 65 M. Şefik Bey'in Bir Eseri / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 92)

17 Katalog No: 94 Celî Sülûs Müsennâ İstif / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 92)

Metin	: “Yâ Hafîz Yâ Allah” (cc)
Hattatı	: M. Şefîk Bey (1296/1879)
Tarihi	: 1275/1859
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ulu Cami (801/1399), Bursa
Diğer Özellikler	: Dilimli madalyon formunda olup dikey harfler çapraz şekiller oluşturacak şekilde birbiriyle kesişmiştir.

Katalog No: 95 Celi Sülüs Müsennâ İstif / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 92)

Metin	: “ <i>Fallâhu hayrun hâfızân ve hüve erhamurrâhimîn</i> ” (Koruyanların en hayırlısı Allahdır. O merhametli olanların en çok merhamet edenidir.) Yûsuf 12/64
Hattatı	: M. Şefik Bey (1296/1879)
Tarihi	: 1275/1859
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ulu Cami (801/1399), Bursa
Diğer Özellikler	: Bu kompozisyon düz ve aynalı kısımlar kelime kelime tamamen iç içe geçecek şekilde yazılmıştır.

Katalog No: 96/1 Celi Sülüs Müsennâ İstif / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 92)

Metin	: Kelime-i Tevhîd
Hattatı	: M. Şefik Bey (1296/1879)
Tarihi	: 1275/1859
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ulu Cami (801/1399), Bursa
Diğer Özellikler	: “ <i>Lâ ilâhe illallah</i> ” ibaresinde dikey harflerin satıra da meyil verilerek üst üste birbirine geçirildiği ayrıca “ <i>resulullah</i> ” kelimesindeki Lafza-ı Celâllerin üsttekilerin tam tersi olarak <i>lâm</i> çanağı meyilinde yazıldığı görülmektedir.

Katalog No: 96/2 Celî Sülûs Müsennâ: *Kelime-i Tevhid*

Metin	: Kelime-i Tevhîd
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 2933
Diğer Özellikler	: Tahta üzerine kabartma siyah zemin üzerine uygulanmıştır. Orta kısımda İsmî Nebî ve “ <i>Resul</i> ” kelimesindeki <i>vav</i> ve <i>lâmlar</i> kesişmektedir. Lafza-ı Celâller üst dış kısma simetrik olarak yazılmıştır.

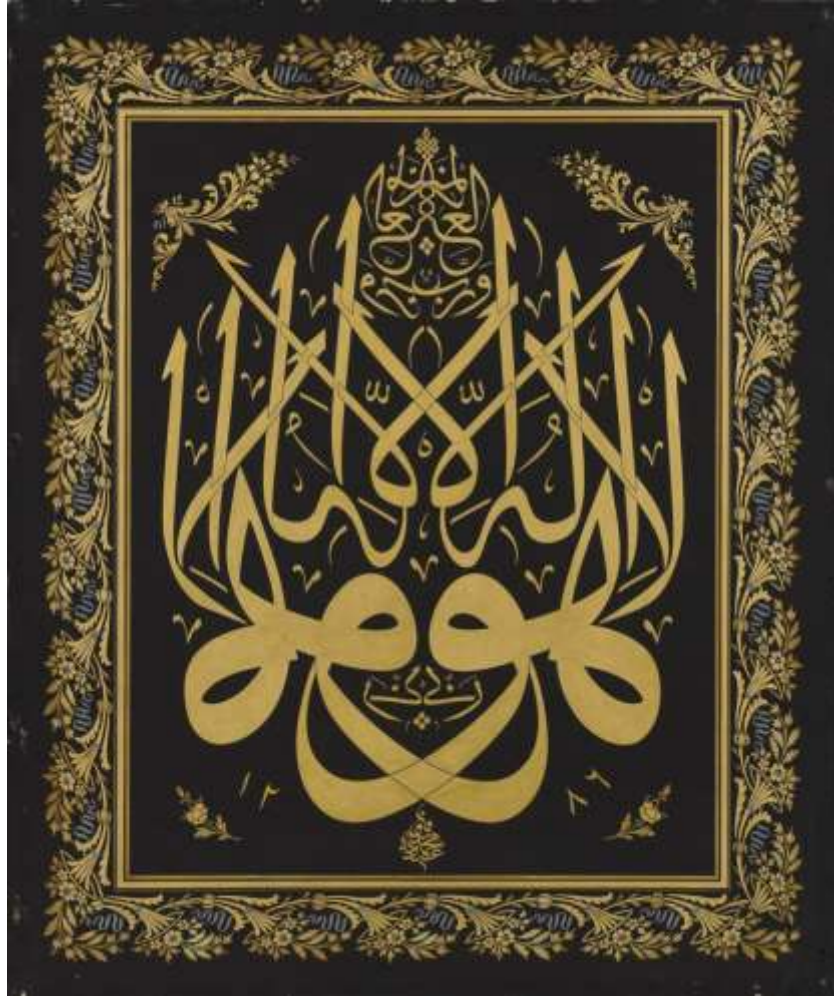
Katalog No: 97/1 Celî Sülüs Müsennâ Minber Yazısı / Bursa Orhangazi Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Lâ ilâhe illallah ve'l-ḥamdulillah</i> ” (Allah'tan başka ilah yoktur ve hamd Allah içindir.)
Hattatı	: Hamdi
Tarihi	: 1281/1864
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Orhangazi Camii (732/1331)
Diğer Özellikler	: Mihrap taç kısmında yer almaktadır. “ <i>İllallah</i> ” kelimesindeki Lafza- 1 Celâl klasik şeklinden farklı, <i>lâmlar</i> uzatılarak ve sondaki <i>he</i> müstakil yazıldığı şeklindedir.

Katalog No: 97/2 Celî Sülûs Müsennâ Minber Yazısı / Bursa Hoca Alizâde Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Lâ ilâhe illallah ve'l-hamdulillah</i> ” (Allah'tan başka ilah yoktur ve hamd Allah içindir.)
Hattatı	: Hamdi
Tarihi	: 1281/1864
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Hoca Alizâde Camii (843/1439)
Diğer Özellikler	: Mihrap taç kısmında yer almaktadır. Önceki kompozisyonun birbir aynısıdır. Sadece imza olan kısımda tarih yazmaktadır.

Katalog No: 98/1 M. Şefik Bey'in Celî Sülûs Müsennâ Eseri

Metin	: “ <i>Lâ ilâhe illâ hû rabbî ve rabbu'l- 'âlemîn</i> ” (O'ndan başka ilah yoktur benim ve alemlerin rabbidir.)
Hattatı	: M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)
Tarihi	: 1286/1869
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 62 x 51,5 cm
Bulunduğu Yer	: SSM 130-0246
Diğer Özellikler	: Zerendûd tekniğiyle uygulanmıştır. Üç farklı kalem kalınlığıyla yazılmıştır.

Katalog No: 98/2 M. Şefik Bey'in Celi Sülüs Müsennâ Eseri
(Muammer Ülker, *Başlangıcından Günümüze Türk Hat Sanatı*, İş Bankası Yay., İstanbul 1987, s. 261)

Metin	: “ <i>Lâ ilâhe illâ hû rabbî ve rabbu'l-‘âlemîn</i> ” (O’ndan başka ilah yoktur benim ve alemlerin rabbidir.)
Hattatı	: M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)
Tarihi	: 1290/1873
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 80 x 60 cm
Bulunduğu Yer	: İÜK 42815
Diğer Özellikler	: Birebir aynısı olduğu SSM 130-0246 nolu eserden dört yıl sonra yazılmıştır. Bu sefer kağıt üzerine uygulanmıştır.

Katalog No: 98/3 Celi Sülüs Müsennâ Bir Camaltı Levhası
(https://www.alifart.com/camalti-hat-levhasi_174867/)

- Metin** : “*Lâ ilâhe illâ hû rabbî ve rabbu’l-‘âlemîn*”
(O’ndan başka ilah yoktur benim ve alemlerin rabbidir.)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Alif Art 3, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi
(08.12.2013)
- Diğer Özellikler** : Camaltı tekniğiyle yapılmıştır. M. Şefik Bey istifidir. Öncekilerden farklı olarak kompozisyonun üst kısmına Besmele yazılmıştır.

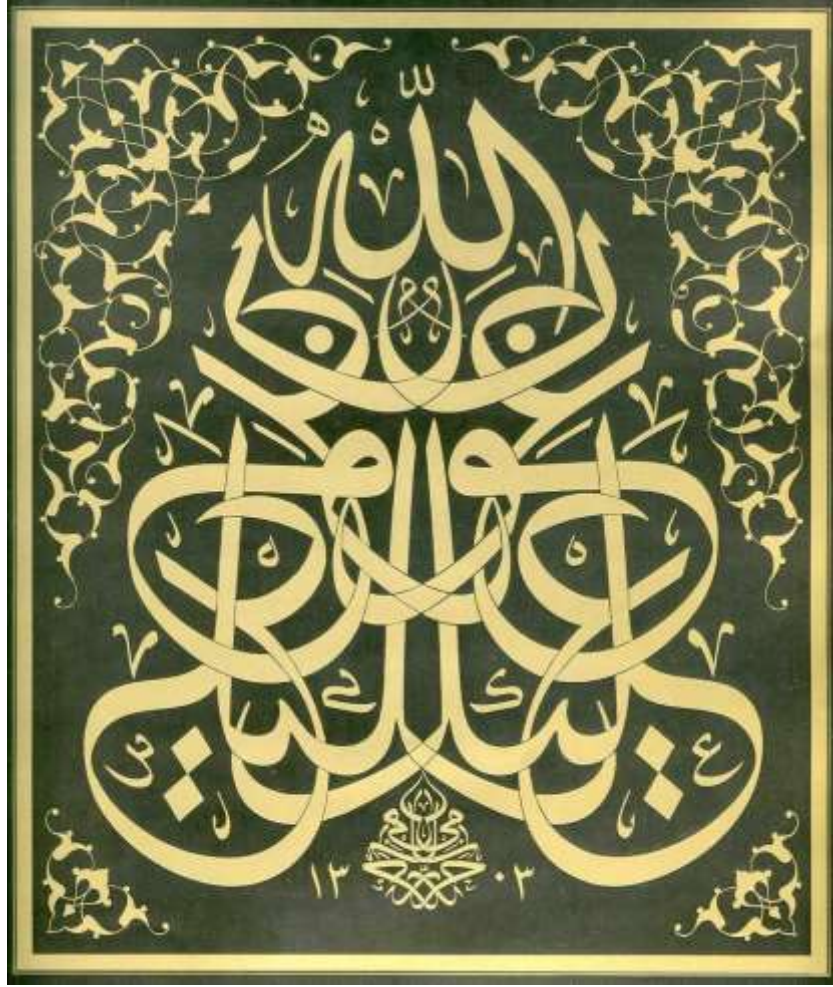
Katalog No: 99 Sami Efendi'nin Müsennâ Eseri, *Hadis-i Şerif*
(<https://www.alifart.com/cel-sulus-zerendûd-hat-levhasi-273207/>)

Metin	: “ <i>Hayruküm men t’alleme'l-kur’âne ve ’allemehû</i> ” (<i>Sizin en hayırlınız Kur'anı öğrenen ve öğreteninizdir.</i>) <i>Hadis-i Şerif</i>
Hattatı	: Sami Efendi (ö. 1330/1912)
Tarihi	: 1298/1881
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: 88 x 80 cm
Bulunduğu Yer	: Alif Art 200, Müzayede/Auction (25.05.2019)
Diğer Özellikler	: Zerendûd tekniğiyle uygulanan kompozisyonda düz ve aynalı kısım iç içedir. İbare düz kısımda alttan başlayıp aynalı kısım üstte tamamlanmıştır.

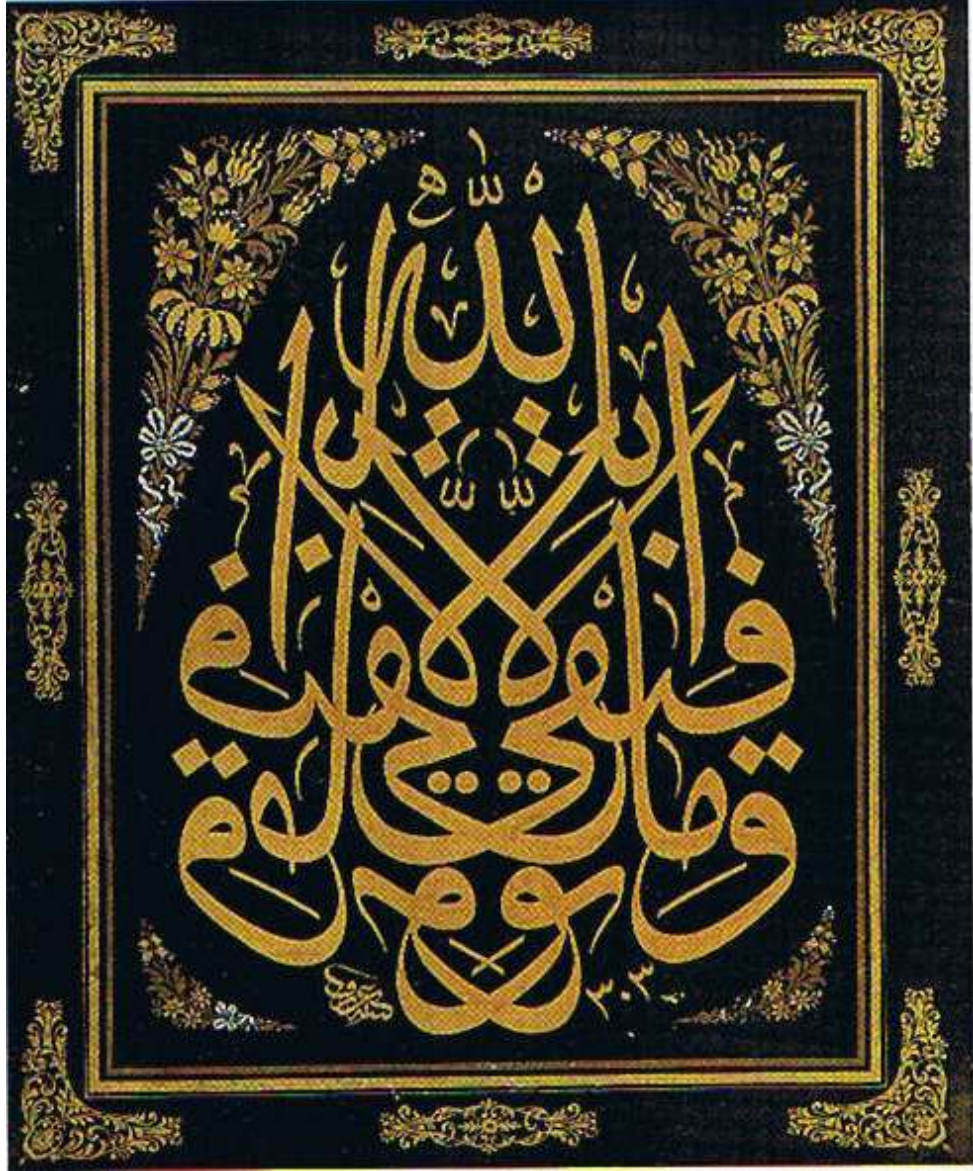
Katalog No: 100 Celî Sülüs Müsennâ İstif

Metin	: Lafza-ı Celâl (cc), İsm-i Nebî (sav), “Yâ ‘Alî” (ra) Ehl-i Beyt İsimleri “Kerremallâhü veche ve radıyallahu te‘ala ‘anh”
Hattatı	: Hüsnî
Tarihi	: 1299/1882
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SK 00349
Diğer Özellikler	: <i>Ayin</i> harfinin başlangıcı uzatılarak <i>yâ</i> ile birleştirilmiştir. <i>Ye</i> harflerinin uçları Zülfikar şeklindedir. Sadece Lafza-ı Celâl (cc), İsm-i Nebî (sav) ve “Yâ ‘Alî” (ra) ibareleri müsennâ yazılmıştır.

Katalog No: 101 Sami Efendi'nin Celi Sülüs Müsennâ Eseri
(Uğur Derman, *İslam Kültür Mirasında Hat San'atı*, IRCIA Yay., İstanbul 1992, s. 137)

Metin	: “‘Aleyke ‘avnullah” (Allah yardımcın olsun.)
Hattatı	: Sami Efendi (ö. 1330/1912)
Tarihi	: 1303/1886
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: 78,5 x 70 cm
Bulunduğu Yer	: Özel Koleksiyon
Diğer Özellikler	: Zerendûd olarak uygulanmıştır. 1989 yılında Çiçek Derman tarafından tezhiplenmiştir. <i>Allah</i> lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır. İmzası müsennâdır.

Katalog No: 102 Bakkal Arif Efendi'nin Celi Müsennâ Eseri: *Hûd 11/88*
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Vemâ tevfiķi illâ billah</i> ” (Başarım ancak Allah'tandır.) Hûd 11/88
Hattatı	: Bakkal Arif Efendi (ö. 1327/1909)
Tarihi	: 1303/1886
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Zerendûd olarak uygulanmıştır. <i>Allah</i> lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır. İmzası müsennâdır.

Katalog No: 103/1 Bakkal Arif Efendi'nin Celi Sülüs Müsennâ Eseri
(<http://www.kalemguzeli.org/hattaserleriayrinti.php?KNO=366&HKNO=20>)

Metin	: “ <i>Nûrun ‘alâ nûr</i> ” (Nur üstüne nurdur.) Nûr 24/35
Hattatı	: Bakkal Arif Efendi (ö. 1327/1909)
Tarihi	: 1303/1886
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Zerendûd olarak uygulanmıştır. İmzası ve tarihi de müsennâdır. Orta kısımdaki tıfil işaretleri kesiktirilmiştir.

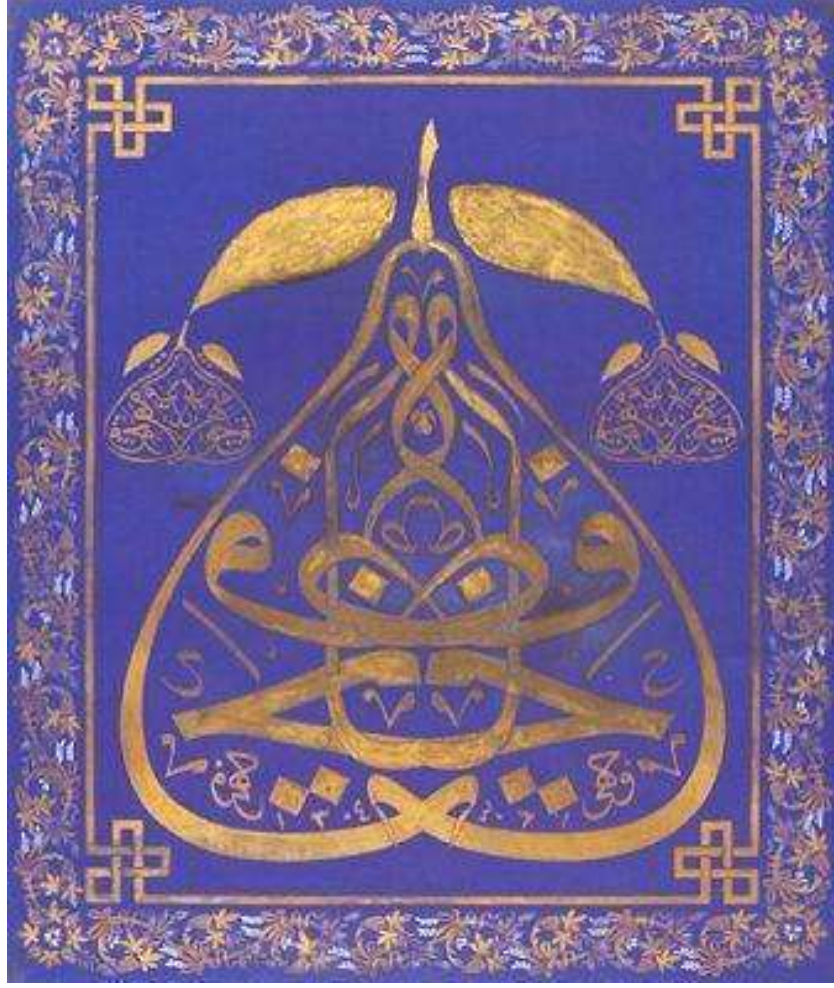
Katalog No: 103/2 Emin Dede'nin Celi Sülüs Müsennâ Eseri: *Nûr 24/35*
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Nûrun ‘alâ nûr</i> ” (Nur üstüne nurdur.) <i>Nûr 24/35</i>
Hattatı	: Emin Dede (ö. 1364/1945)
Tarihi	: 1337/1919
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Bakkal Arif Efendi'nin istifini takliden yazılmıştır. Ortadaki hareke ve tezyin işaretlerinin simetrik kaşılığı bulunmamakta ayrıca hareke düzenlemesinde Bakkal Arif Efendi'ye göre farklılıklar görülmektedir. Harflerin noktaları yuvarlak yazılmıştır.

Katalog No: 103/3 Kâmil Akdik'in Baskı Kalıbı: *Nûr/35*

Metin	: “ <i>Nûrun ‘alâ nûr</i> ” (Nur üstüne nurdur.) <i>Nûr 24/35</i>
Hattatı	: Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 18 x 23 cm
Bulunduğu Yer	: Özel Koleksiyon
Diğer Özellikler	: Yazı baskı kalıbıdır. Ketebesinde “ <i>meşşekahu Kâmil ‘an Mehmed Emîn</i> ” yazılıdır. Emin Dede’nin istifin aynısıdır.

Katalog No: 104 Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyon: *Ya Hâfız*
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Ya Hâfız</i> ” (cc)
Hattatı	: Vechî
Tarihi	: 1304/1886
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Armut formunda istiflenmiştir. <i>Yânın</i> noktaları, tarih ve ketebesî müsennâ yazılmış ve kompozisyonun içine yerleştirilmiştir. <i>Hâların elifleri</i> ile <i>zı</i> harfininkiler üst kısımda birleştirilmiştir. Yapraklarında da müsennâ yazılmış ibareler bulunmaktadır.

Katalog No: 105a Çarşambalı Arif Bey'in Müsennâ Eseri: *Mülk/1*
(https://www.alifart.com/ceci-sulus-levha_89200/)

- Metin** : “*Ve hüve ‘alâ külli şey’in kadîr.*”
(Mutlak hükümlanlık elinde olan Allah, yüceler yücesidir ve O'nun her şeye gücü yeter.) Mülk 67/1
- Hattatı** : Çarşambalı Arif Bey (ö. 1319/1892)
- Tarihi** : 1304/1886
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Alif Art 282, Necip Sarıcı Hat Koleksiyonu ve Osmanlı-Karma Eser (16.05.2009)
- Diğer Özellikler** : “*Şey'in*” ve “*‘alâ*” kelimelerindeki *yelere* keşide verilmiştir. “*Kadîr*” kelimesindeki *yenin* noktaları yuvarlak yazılmış ve ortak kullanılmıştır. İmza ve tarihi de müsennâdır.

Katalog No: 105b Sülüs Müsennâ: *Mülk 67/1*

- Metin** : “*Ve hüve ‘alâ külli şey’in kâdir.*”
(Mutlak hükümlerlik elinde olan Allah, yüceler yücesidir ve O'nun her şeye gücü yeter.) *Mülk 67/1*
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : TIEM 3019
- Diğer Özellikler** : Cami formunda camaltı levhası olarak yapılmıştır.

Katalog No: 106 Bakkal Arif Efendi'nin Müsennâ Eseri

Metin	: “Tevekkeltü ‘Alallah” (Allah’a tevekkül ettim.)
Hattatı	: Bakkal Arif Efendi (ö. 1327/1909)
Tarihi	: 1305/1887
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY1203
Diğer Özellikler	: Zerendûd olarak uygulanmıştır. Allah lafzının simetrik karşılığı bulunmamakta, ketebesini sol alt ve tarihi de sağ alt kısımda yazılmıştır.

Katalog No: 107 Ömer Fâik Efendi'nin Müsennâ Eseri: *Yâsin/58*
(Mahmud Kemal İnal, *Son Hattatlar*, Maarif Yay., İstanbul 1955, s. 89)

Metin	: “ <i>Selâmun kavlen min rabbî rahîm</i> ” (Onlara merhametli Rabb'in söylediği selam vardır.) <i>Yâsin</i> 36/58 “ <i>Şadaqallahu'l-'Azîm</i> ” (Azim olan Allah doğru söyledi.)
Hattatı	: Ömer Fâik Efendi (ö. 1337/1919) ¹³⁷
Tarihi	: 1314/1896
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: “ <i>Selâmun</i> ” kelimesindeki <i>sin</i> harfine keşideli olarak dış formu çevrelemiştir. “ <i>Şadaqallahu'l-'Azîm</i> ” ibaresi daha ince yazılmıştır.

¹³⁷ İlk hocası Şumnulu Ömer Rüştü Efendiden sülüs-nesih dersleri almıştır. Bala Camii'nde yapılan icazet töreninde 1871'de Bahri Efendi'den icazet almış Kazasker Mustafa İzzet Efendi de bulunmuş ve icaze cümlesini bizzat yazmıştır. Daha sonra Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin tavsiyesiyle onun öğrencisi M. M. Şefik Bey'e devam etmiştir. (Muhittin Serin, “Ömer Faik Efendi” mad., *DİA*, TDV Yay., s. 101.)

Katalog No: 108/1 Celî Sülüs Müsennâ İstif

Metin	: <i>“Yâ Hazreti Eş-Şeyh Es-Seyyid İmâm ‘Ali Ebû Hasan Eş-Şâzülî”</i>
Hattatı	: Seyyid Mirî
Tarihi	: 1315/1897
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 4114
Diğer Özellikler	: Arma şeklindedir. “İmam” kelimesinde olduğu gibi bazı kelimelerin dahi bölünerek diğer kısımda yazıldığı görülmektedir. Ayrıca “Eş-Şeyh” ve “Es-Seyyid” ibareleri kısmen ortak kullanılmıştır.

Katalog No: 108/2 Celî Sülüs Müsennâ İstif
(https://www.alifart.com/musenna-tekke-levhasi_89287/)

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Eş-Şeyh Es-Seyyid İmâm ‘Ali Ebû Hasan Eş-Şâzüli</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 100, Necip Sarıcı Hat Koleksiyonu ve Osmanlı-Karma Eser (16.05.2009)
Diğer Özellikler	: Arma şeklinde zerendûd tekniğiyle uygulanmıştır. Bir önceki kompozisyonun aynısıdır. Fakat burada “ <i>şâzüli</i> ” kelimesindeki ze harfi bir öncekinde olduğu gibi <i>zel</i> değil <i>ze</i> harfiyle yazılması dikkat çekmektedir.

Katalog No: 109/1 İÜK AY6531 Nolu Sülüs Müsennâ Eser
(Muammer Ülker, Başlangıcından Günümüze Türk Hat Sanatı, İş Bankası Yay., İstanbul 1987, s. 285)

Metin	: “ <i>Yâ Kerîm / Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: Kadri Bey
Tarihi	: 1315/1897
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İÜK AY6531
Diğer Özellikler	: Yaprak üzerinde girift olarak istiflenmiştir. <i>Keşlerin</i> serenleri oldukça kısa yazılmıştır. “ <i>Fettâh</i> ” kelimesindeki <i>hâ</i> harfinin başlangıcı <i>tâh</i> kısmının <i>elifi</i> yle birleştirilmiştir.

Katalog No: 109/2 Sülüs Müsennâ: *Yâ Kerîm Yâ Fettâh* / Mısır Menyel Kasrı Mescidi
(Fotoğraf: Sümeyye Elitaş/2018)

Metin	: “ <i>Yâ Kerîm / Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)
Diğer Özellikler	: Birçok harf ortak kullanıldığı için okuma zorluğu oluşmaktadır. Bir önceki istifi takliden yazılmış fakat burda ibrik formu elde edilmiştir.

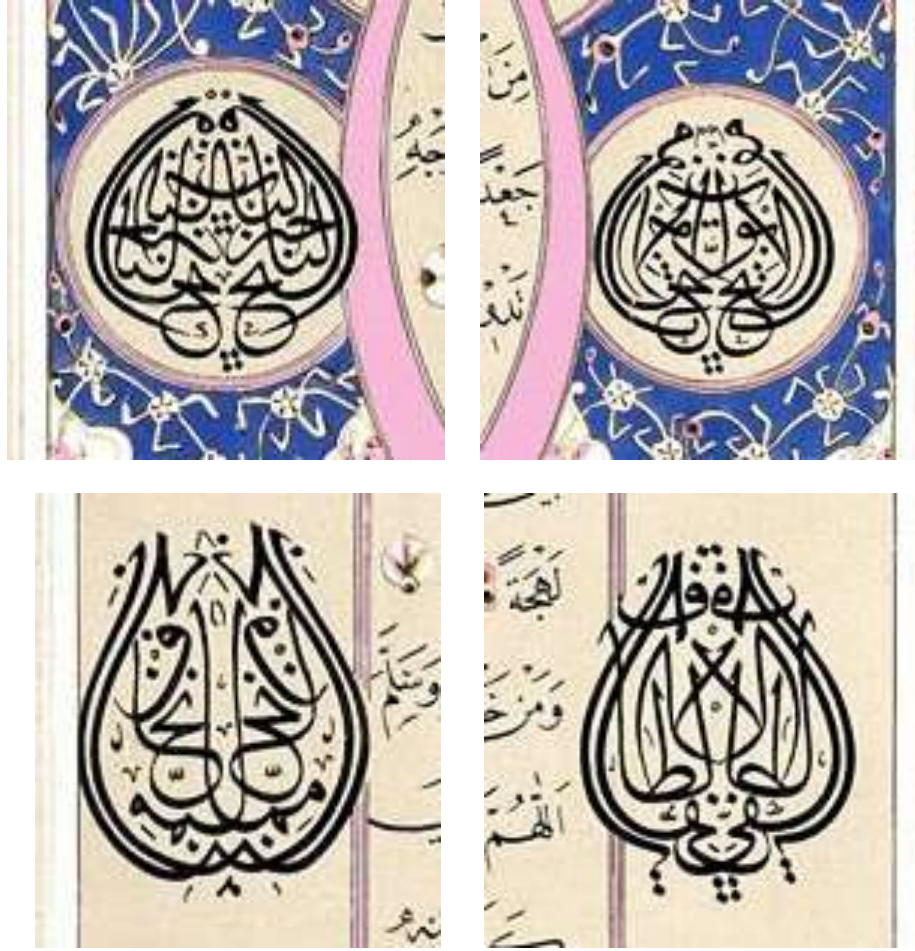

Katalog No: 109/3 Sülüs Müsennâ İstif

Metin	: Lafza-ı Celâl / “ <i>Yâ Kerîm / Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 3044
Diğer Özellikler	: Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak yapılmış, sürahi veya vazo formunda olduğu belirtilmiştir. Önceki kompozisyonların aynısıdır fakat alt kısımda tek yazılmış bir Lafza-ı Celâl görülmektedir.

R. 66 Fehmi Efendi'nin Sülüs-Nesih Bir Hilye-i Şerifi
(<https://www.tipkibasimler.com/product-page/mehme-fehmi-hilye-i-şerif>)

Katalog No: 110 Hilye-i Şerif'teki Müsennâ Kompozisyonlar

Metin	: Hilye-i Şerif / “ <i>Yâ müfettiḥa'l-ebvâb iftaḥ lenâ ḥayre'l-bâb / yâ ḥafîyye'l-eltâf neccinâ mimmâ neḥâf</i> ” (Ey kapıları açan bizim için bütün hayır kapılarını aç bizi korkularımızdan kurtar.)
Hattatı	: Fehmi Efendi (ö. 1333/1915)
Tarihi	: 1316/1898
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: İbare dört farklı kompozisyonda sağ üsttekinden başlayacak sol alttakinde tamamlanacak şekilde yazılmıştır.

Katalog No: 111 Yusuf Resâ'nın Celî Sülûs Müsenâ Eseri

- Metin** : “*Qâle ‘aleyhisselâm men yerḥam yurḥam*” (Selam O’nun üzerine olsun, buyurdu ki: Merhamet edene merhamet edilir.)
- Hattatı** : Yusuf Resâ (ö. 1330/1340)
- Tarihi** : 1320/1903
- Müsenâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bilinmiyor
- Diğer Özellikler** : “*Yurḥam*” daha ince yazılmıştır. “*Qâle ‘aleyhisselâm*” kısmının simetrik karşılığı bulunmamaktadır. “*Men*” kelimesindeki çanaklar uzatılarak ortada birleştirilmiştir.

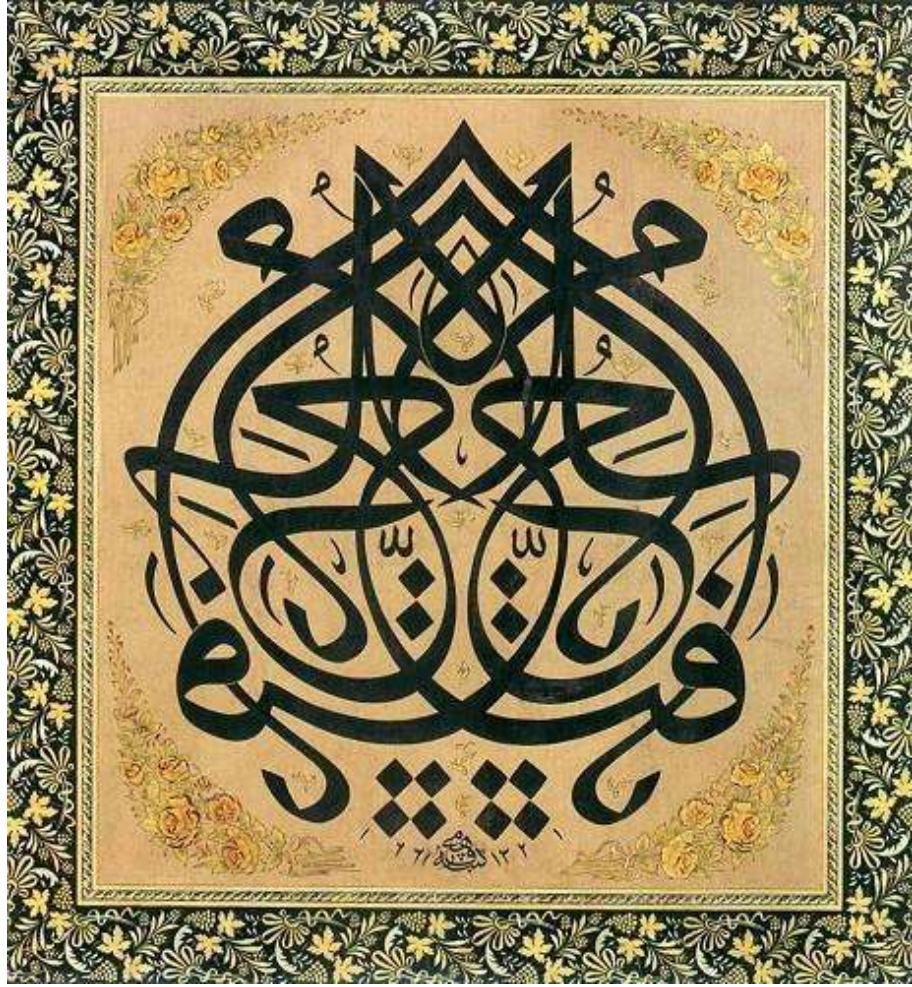
Katalog No: 112 Yusuf Resâ'nın Müsennâ Eseri
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Ķul küllün min ‘indillâh</i> ” (De ki: hepsi Allah'tandır.) Nisa 4/78
Hattatı	: Yusuf Resâ (ö. 1330/1340)
Tarihi	: 1321/1904
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: “ <i>Min ‘indillâh</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

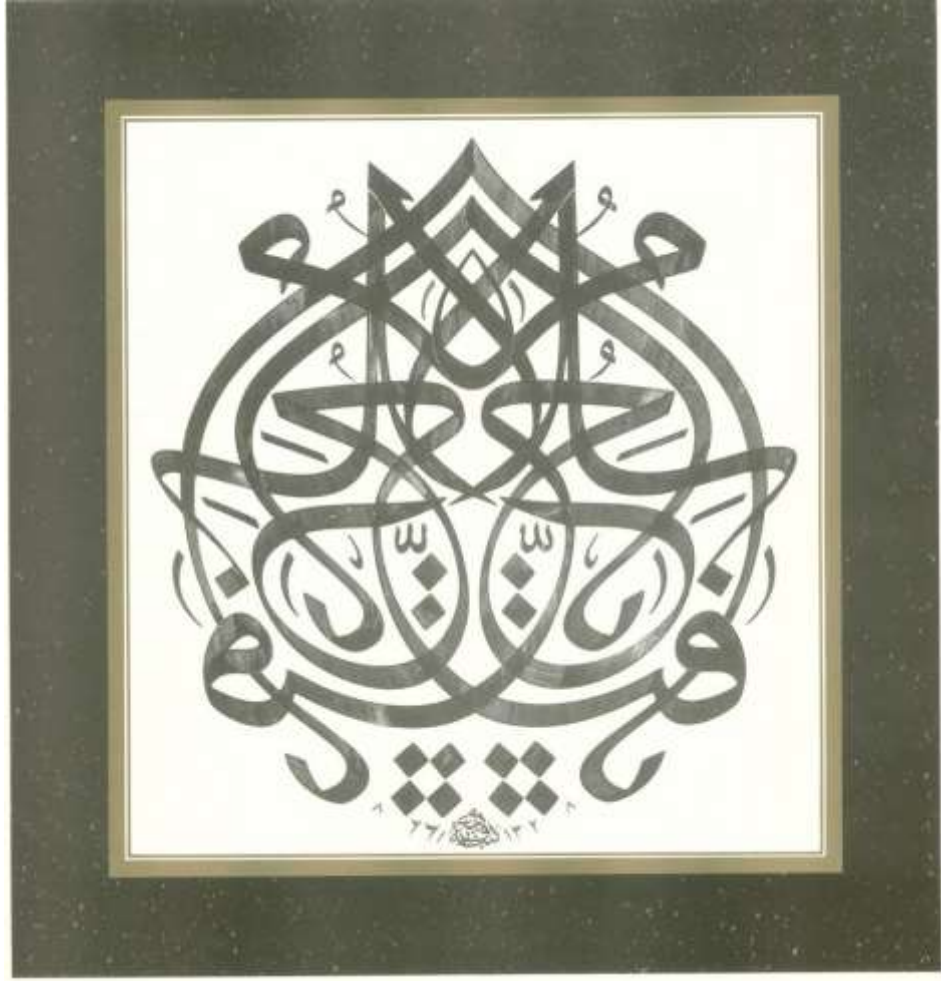
Katalog No: 113 M. Bahâî'nin Celi Sülüs Müsennâ Eseri
(https://www.alifart.com/ceci-sulus-hat-levhasi_237407/)

Metin	: “ <i>Ve Hüvallah</i> ” “ <i>Fallâhu hayrun hâfîzân ve hüve erhamurrâhimîn</i> ” (Koruyanların en hayırlısı Allahdır. O merhametli olanların en çok merhamet edenidir.) Yûsuf 12/64
Hattatı	: Mehmed Bahâî
Tarihi	: 1321/1903
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 389, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (18.12.2016)
Diğer Özellikler	: Cami formunda tasarlanmıştır. “ <i>Ve Hüvallah</i> ” ibaresi üst kısımda daha ince yazılmıştır.

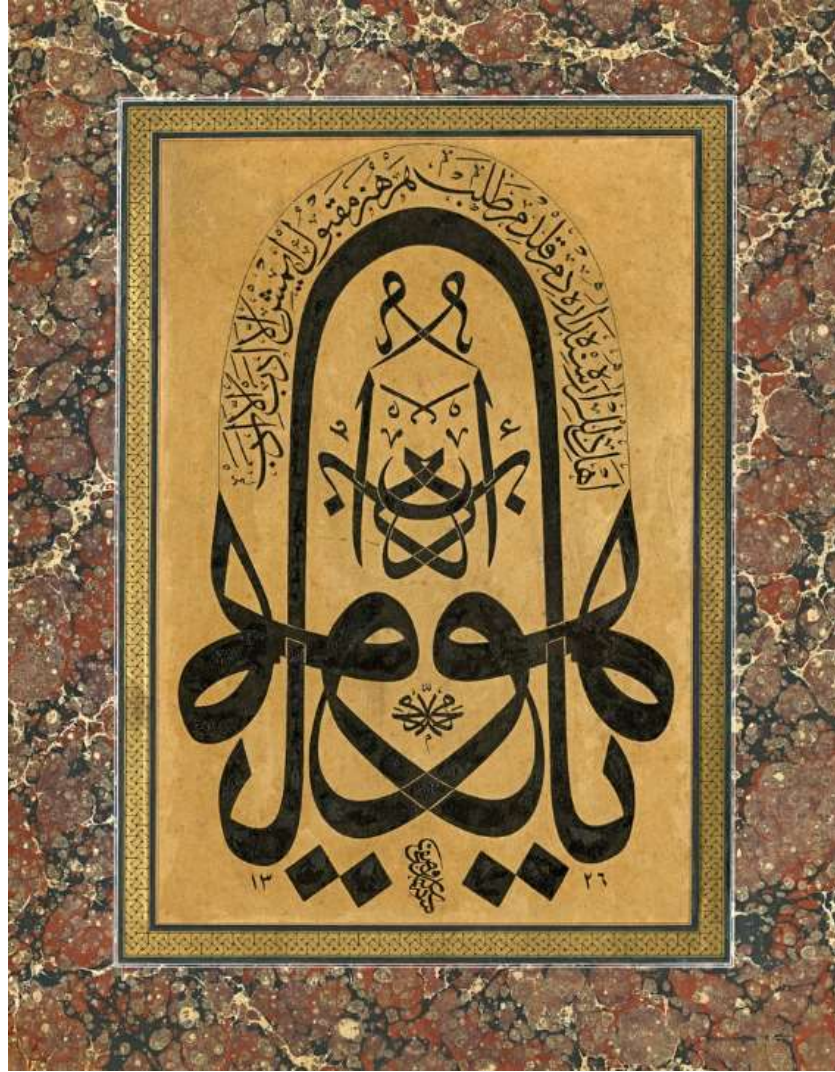
Katalog No: 114/1 Fehmi Efendi'nin Celi Sülüs Müsennâ İstifi: *Yâ Fettâh Yâ Selâm*
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Yâ Fettâh / Yâ Selâm</i> ” (cc)
Hattatı	: Fehmi Efendi (ö. 1333/1915)
Tarihi	: 1321/1903
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: 96 x 88 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: “ <i>Fettah</i> ” kelimesinin <i>elifi</i> yle <i>hâsımın</i> başlangıç kısımları birleştirilmiştir. <i>Yâlar</i> satır düzeninden daha meyilli yazılmıştır. Tarih kısmı müsennâ olup imzasının simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 114/2 Fehmi Efendi'nin Celi Sülüs Müsennâ İstifi: *Yâ Fettâh Yâ Selâm*
(Uğur Derman, *İslam Kültür Mirasında Hat San'atı*, IRCIA Yay., İstanbul 1992, s.138)

Metin	: “ <i>Yâ Fettâh / Yâ Selâm</i> ” (cc)
Hattatı	: Fehmi Efendi (ö. 1333/1915)
Tarihi	: 1328/1910
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: 96 x 88 cm
Bulunduğu Yer	: Özel Koleksiyon
Diğer Özellikler	: Önceki kompozisyondan yedi yıl sonra yazılmıştır.

Katalog No: 115 Süleyman Vasfi Efendi'nin Celi Sülüs Müsennâ Eseri: *Edeb Yâ Hû*

Metin	: “ <i>Edeb Yâ Hû</i> ” / İsm-i Nebî (sav) “ <i>Ehl-i diller arasında aradım kıldım taleb / Her hüner makbûl imiş illâ edeb illâ edeb</i> ”
Hattatı	: Süleyman Vasfî (ö. 1330/1340)
Tarihi	: 1326/1908
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 51 x 39 cm
Bulunduğu Yer	: Uğur Derman Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: “ <i>Edeb Yâ Hû</i> ” ve İsm-i Nebî (sav) müsennâ yazılmıştır. “ <i>Edeb</i> ” kelimesi “ <i>Yâ Hû</i> ”dan daha ince yazılmıştır.

Katalog No: 116 Hayâl-i Cedîd Gazetesinin Sülüs Müsennâ Başlığı
(<https://pbs.twimg.com/media/Doe6eFWWkAAeo6f?format=jpg&name=4096x4096>)

Metin	: “ <i>Hayâl-i Cedîd</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1328/1329 – 1910/1911
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: “ <i>Cedîd</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. <i>Elifler ve lâm çanakları</i> ortada birleştirilmiştir. “18 Mart 1910 yılında yayın hayatına başlayan <i>Hayâl-i Cedîd</i> gazetesinin başyazarı Ebu’s-Süreyya Sâmî, sâhib-i imtiyâzı ise Mehmet Raûf’tur. Gazete 89 sayı çıkmış olup II. Meşrûtiyet Dönemi’nin siyasal, sosyal, kültürel ve edebî olaylarına mizahi bir açıdan yaklaşmıştır” ¹³⁸ .

¹³⁸ Muhammet Koç, “Mehmet Raûf’un Yayıncılık Faaliyetleri ve Hayâl-İ Cedîd Gazetesi”, A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, sy. 57, Erzurum 2016, s. 1717.

Katalog No: 117 Celi Sülüs Müsennâ: Sa'd 38/50 / İstanbul Sultan Reşat Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “Cennâti ‘adnin müfettehâten lehumu’l-ebvâb” (Kapıları yalnızca kendilerine açılmış Adn cennetleri vardır.) Sa’d 38/50
Hattatı	: Ömer Vasfi Efendi (ö. 1347/1928)
Tarihi	: 1330/1912
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Eyüp Sultan Reşat Türbesi (1330/1912), İstanbul
Diğer Özellikler	: Türbe cümle kapısı üstünde, sivri kemer formundadır.

Katalog No: 118 Muhsinzade Mehmet Rahmi'nin Celi Sülüs Müsennâ Bir Eseri
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Bû da geçer Yâ Hû</i> ”
Hattatı	: Muhsinzade Mehmet Rahmi
Tarihi	: 1360/1941
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Ketebeside de müsennâdır. <i>Keşlerin</i> serenleri kısa yapılmış, <i>Hûdaki he</i> ve <i>vav</i> birleşimi dikkat çekmektedir.

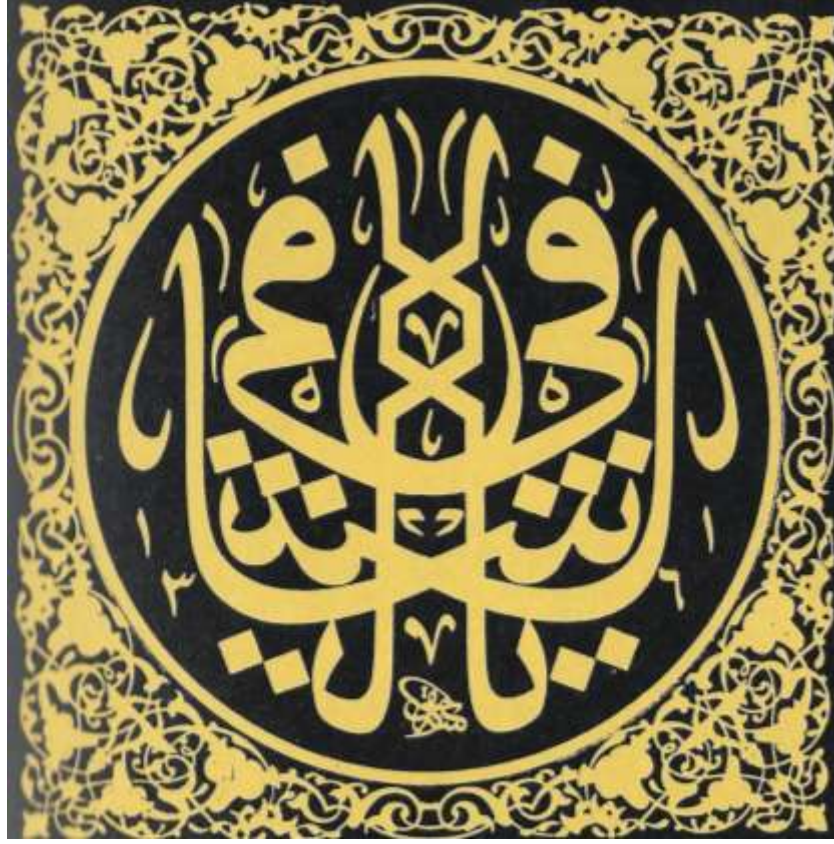
Katalog No: 119a Kâmil Akdik'in Sülüs Müsennâ Eseri, *Hüve'l-Ḥayyu'l-Ḳayyûm*

Metin	: “ <i>Hüve'l-Ḥayyu'l-Ḳayyûm</i> ”
Hattatı	: Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>El-Ḥayyu'l-Ḳayyûm</i> kısmı <i>Hûdan</i> kalem kalınlığı daha ince ve üst kısımda kompozisyonu daireye tamamlayacak şekilde yazılmıştır. Dikey harfleri ise üstte birleştirilerek geometrik şekiller oluşturulmuştur.

Katalog No: 119b Davut Bektaş'ın Sülüs Müsennâ Eseri: *Hüve'l-Hayyu'l-Ḳayyûm*

Metin	: “ <i>Hüve'l-Hayyu'l-Ḳayyûm</i> ”
Hattatı	: Davut Bektaş (d. 1382/1963)
Tarihi	: 1433/2012
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Davut Bektaş Arşivi
Diğer Özellikler	: Kâmil Akdik'in istifinden farklı olarak “ <i>Hayyu'l-Ḳayyûm</i> ” ibaresindeki ana aksta kesişen alanlar daha fazladır. Ayrıca <i>El Hayy</i> kelimesindeki <i>elif</i> ve <i>lam</i> harfleri <i>El Kayyum</i> isminde yazıldığı gibidir, geometrik şekiller oluşturulmadan sâde yazılmıştır.

Katalog No: 120a İ. Hakkı Altunbezer'in Celi Sülüs Müsennâ Eseri: *Yâ Şâfi* (cc)
(Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi*: 2, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019, s. 129.)

Metin	: “ <i>Yâ Şâfi</i> ” (cc)
Hattatı	: İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)
Tarihi	: 1361/1942
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Bu levha Dr. Tevfik Remzi tarafından İsmail Hakkı Bey’e yazdırılmıştır ¹³⁹ . Ortadaki <i>yânın</i> <i>elifleri</i> kesleştirilerek geometrik şekil oluşturulmuştur.

¹³⁹ Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi*: 2, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019, s. 129.

Katalog No: 120b Celi Sülüs Müsennâ: *Yâ Şâfi* (cc)
(<https://twitter.com/tasvirsanatları/status/1258880030886834180/photo/1>)

Metin	: “ <i>Yâ Şâfi</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1300/1900ler
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Kopenhag The David Collection, 18/2010, Danimarka.
Eb’adı	: ?
Diğer Özellikler	: Alem ahşap olup, lale devri etkisinde yapılmış olması muhtemeldir.

Katalog No: 121a İ.Hakkı Altunbezer'in Celî Sülûs Müsennâ Eseri: *Hüve'l-Bâkî*
(Uğur Derman, *Ömrümün Berketi:1*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2017, s. 104.)

Metin	: “ <i>Hüve'l-Bâkî</i> ” (Baki olan O'dur.)
Hattatı	: İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)
Tarihi	: 1364/1945
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: İsmail Hakkı Bey'in yazdığı son eseridir ¹⁴⁰ . “ <i>Bâkî</i> ” ibaresindeki <i>elifler</i> birbiri içinden geçirilerek geometrik form oluşturulmuştur.

¹⁴⁰ Uğur Derman, *Ömrümün Berketi:1*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2017, s. 104.

Katalog No: 121b Ekrem Hakkı Ayverdi Mezar taşı / Merkezefendi Haziresi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Hüve’l-Bâkî</i> ” (Baki olan O’dur.)
Hattatı	: Hattat Mimar Dr. Aydın Yüksel (d.1939/1360)
Tarihi	: 1414/1994
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Merkezefendi Haziresi, İstanbul
Diğer Özellikler	: Ekrem Hakkı Ayverdi, Kenan Rifai, Meşkure Sargut, Semiha Ayverdi, Behire Berat, İlhan Ayverdi, Nazlı Anne, Kainat Büyükaksoy mezar taşları başlarında desenlerde farklılıklar olabilmek suretiyle aynı kompozisyon kullanılmıştır.

Katalog No: 121c/1 Celî Sülûs Müsennâ: *Hüve'l-Bâkî*
(<https://islamansiklopedisi.org.tr/nabi>)

Metin	: “ <i>Hüve'l-Bâkî</i> ” (Baki olan O’dur.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Karacaahmet Mezarlığı, İstanbul
Diğer Özellikler	: Yusuf Nâbi’nin (ö. 1124/1712) kabridir. “ <i>Bâkî</i> ” kelimesindeki yelerin keşideleri ortada birleştirilmiş ve yukarıya doğru uzatılarak geometrik desen oluşturulmuştur.

Katalog No: 121c/2 Celi Sülüs Müsennâ: *Hüve'l-Bâkî* / Edirne Sakızağacı Mezarlığı
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Hüve'l-Bâkî</i> ” (Baki olan O’dur.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirnekapı Sakızağacı Mezarlığı, İstanbul
Diğer Özellikler	: A. Süheyl Ünver’in ¹⁴¹ (ö. 1406/1986) mezar taşının baş kısmındadır. Yusuf Nâbî’nin mezartaşındaki kompozisyonun aynısıdır.

¹⁴¹ Hekim, tıp ve sanat tarihi araştırmacısı olup M. Şevki Efendi’nin torunudur.

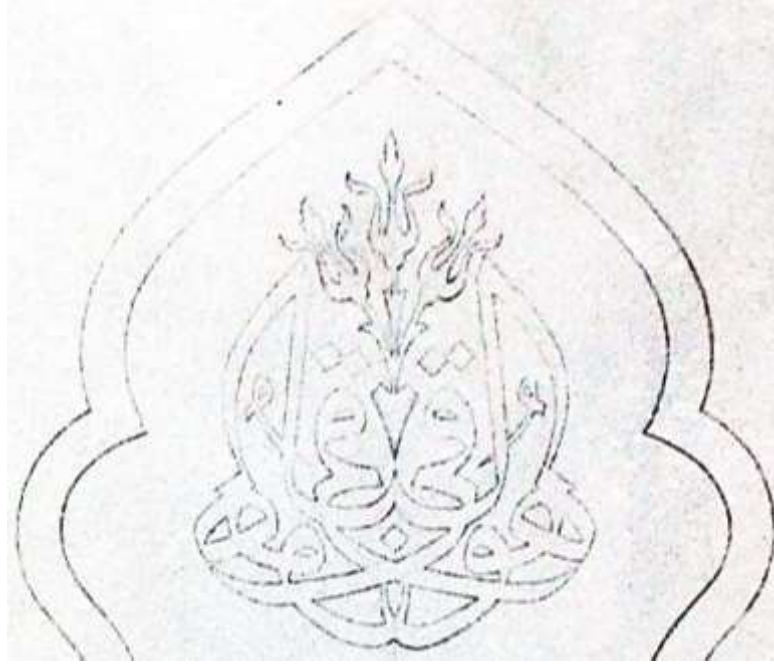

Katalog No: 121d Celî Sülüs Müsennâ: *Hüve'l-Bâkî* / Edirnekapı Şehitliği
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Hüve'l-Bâkî</i> ” (Baki olan O'dur.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirnekapı Şehitliği, İstanbul
Diğer Özellikler	: Abdulkadir Saynaç (ö. 1386/1967) mezar taşı taç kısmıdır. Önceki istiften farklı olarak “ <i>Hü</i> ” kelimesindeki <i>heler</i> farklı kullanılmış ve <i>vavlar</i> ortada kesiştirilmiştir.

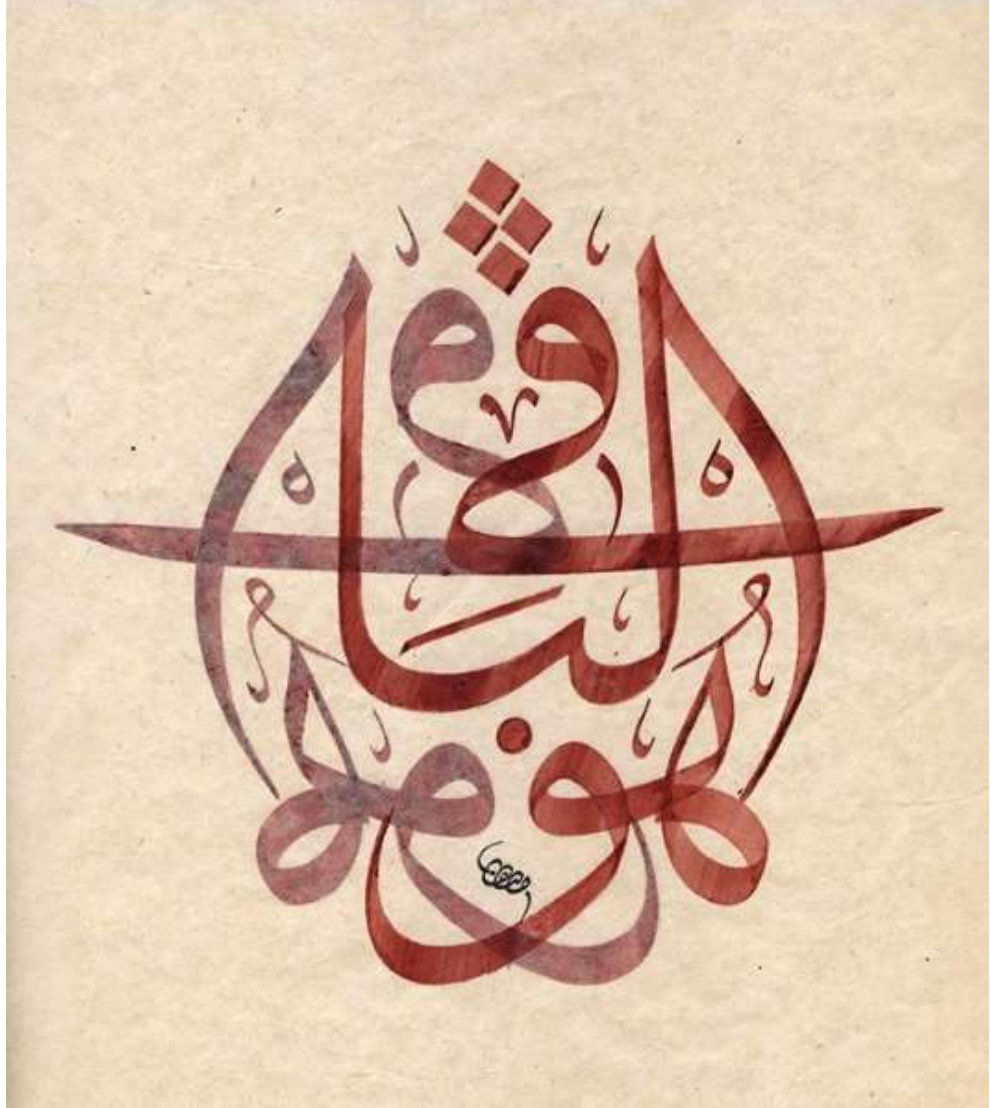
Katalog No: 121e Celî Sülûs Müsennâ: *Hüve'l-Bâkî* / Aşyan Mezarlığı
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Ç. 10 Celi Sülü Müsennâ: *Hüve'l-Bâkî* Çizimi (Hasan Rıza Mezar taşı)
(SK 0027/2 Süheyl Ünver Dosya Bölümü)

Metin	: “ <i>Hüve'l-Bâkî</i> ” (Baki olan O’dur.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Aşşyan Mezarlığı, İstanbul
Diğer Özellikler	: Hasan Rıza (ö. 1338/1920) mezar taşı baş kısımlarında kullanılmış olup yazının üst kısmında oluşan boşluğa uygulanan motif ile tamamlanmıştır ¹⁴² .

¹⁴² Kabir kitâbesi ile ilgili merhum Süheyl Ünver, oğlu Süreyya Bey’in ihmalinden dolayı kabrine bir taş dikilemediğini, nihâyet kendisinin takibi ve teşebbüsüyle, oğlunun vefatından sonra torunu Tarık Gökmen’e bir taş hazırlatıldığını ve talebelerinden Türk süslemesi ustası Atıf Saynaç’ın hazırlanan yazıları taşa hak ettiğini belirtmektedir. 1969’da vefat eden oğlu Süreyya Bey’in kabri de Rıza Efendi’nin kabrinin hemen bitişiğindedir ve kabir taşları aynı biçimdedir. Eşi Emine Hanım da aynı kabristanda medfûndur. (Mehmet Memiş, “Son Dönem Osmanlı Hattatlarından Hasan Rıza Efendi ve Oğlu Ahmed Süreyya Bey”, *Osmanlı’da Mîmari, Sanat ve Yemek Kültürü*, OSAMER, Sakarya 2017, s.174.)

Katalog No: 121f Mustafa Parıldar'ın Celi Sülüs Müsennâ Bir Eskizi, “*Hüve'l-Bâkî*”
(https://www.instagram.com/p/B_Kt8LRFZH-/)

Metin	: “ <i>Hüve'l-Bâkî</i> ” (Bâkî olan O'dur.)
Hattatı	: Mustafa Parıldar (d. 1402/1982)
Tarihi	: 1441/2020
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Kahverengi mürekkeple yazılmış eskiz çalışmasıdır. “ <i>Bâkî</i> ” kelimesindeki <i>lam</i> , <i>be</i> , <i>elif</i> harflerinin simetrik karşılığı olmaksızın ortak kullanılmıştır.

Katalog No: 122 İ. Hakkı Altunbezer'in Celi Sülüs Müsennâ Eseri: *Beyyine/3*
(Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi: 2*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019, s. 296.)

Metin	: Besmele-i Şerîf “ <i>Fihâ kütübün kayyime</i> ” (O sahifelerde dosdoğru hükümler vardır.) Beyyine 98/3
Hattatı	: İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Zerendûd tekniğiyle uygulanmıştır. Yatay beyzî formdadır. <i>Feninki</i> hariç noktalar yuvarlak uygulanmıştır. İmzası da müsennâdır. Es'ad Fuad Tugay'ın evinde kütüphane odasının kapısı üzerinde asılı olduğu belirtilmiştir ¹⁴³ .

¹⁴³ Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi: 2*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019, s. 296.

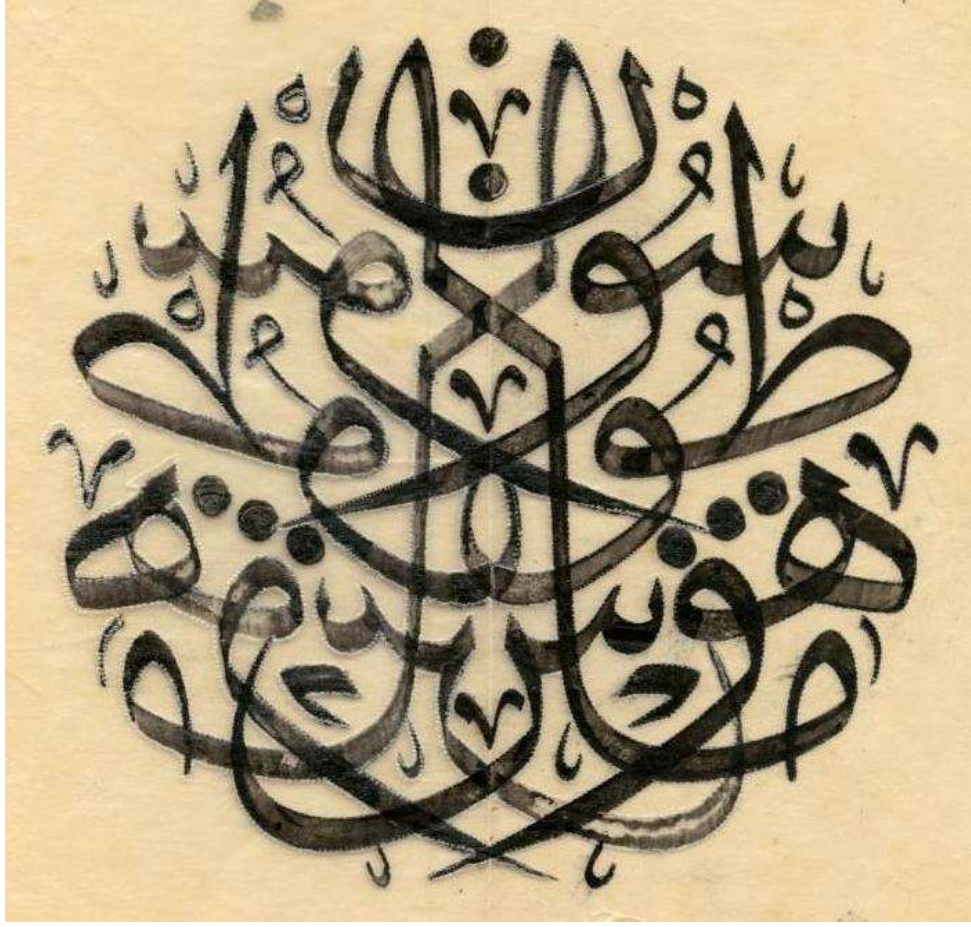
Katalog No: 123 İ. Hakkı Altunbezer'in Müsennâ Eseri: *Hadîd/3*

Metin	: Besmele-i Şerîf “ <i>Ve hüve biküllü şey'in 'alîm</i> ” (O, her şeyi hakkıyla bilendir.) Hadîd 57/3
Hattatı	: İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 70 x 70 cm
Bulunduğu Yer	: SSM 130-0246
Diğer Özellikler	: Ketebesini de müsennâdır. Zerendûd tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 124 İ. Hakkı Altunbezer'in Sülüs Müsennâ Eskizi
(A. Zahid Çelebi, "Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Hattatın Portresi: Tuğrakeş İsmail Hakkı Altunbezer (1873/1946)", İÜ SBE İslam Tarihii ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2016, s. 185)

Metin	: " <i>Kaf / Ra</i> "
Hattatı	: İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Aile Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: Ketebesini bulunmamaktadır. Sarı renkle yazılmıştır.

Katalog No: 125 İ. Hakkı Altunbezer'in Sülüs Müsennâ Bir Eskizi
(A. Zahid Çelebi, "Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Hattatın Portresi: Tuğrakeş İsmail Hakkı Altunbezer (1873/1946)", *YL Tezi*, İÜ SBE İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2016, s. 139)

Metin	: "Mâhuş Tosun"
Hattatı	: İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Aile Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: "Mâhûş" kelimesindeki <i>manın elifleri</i> geometrik geçme uygulanarak <i>nun</i> harflerinin çanaklarıyla birleştirilmiştir.

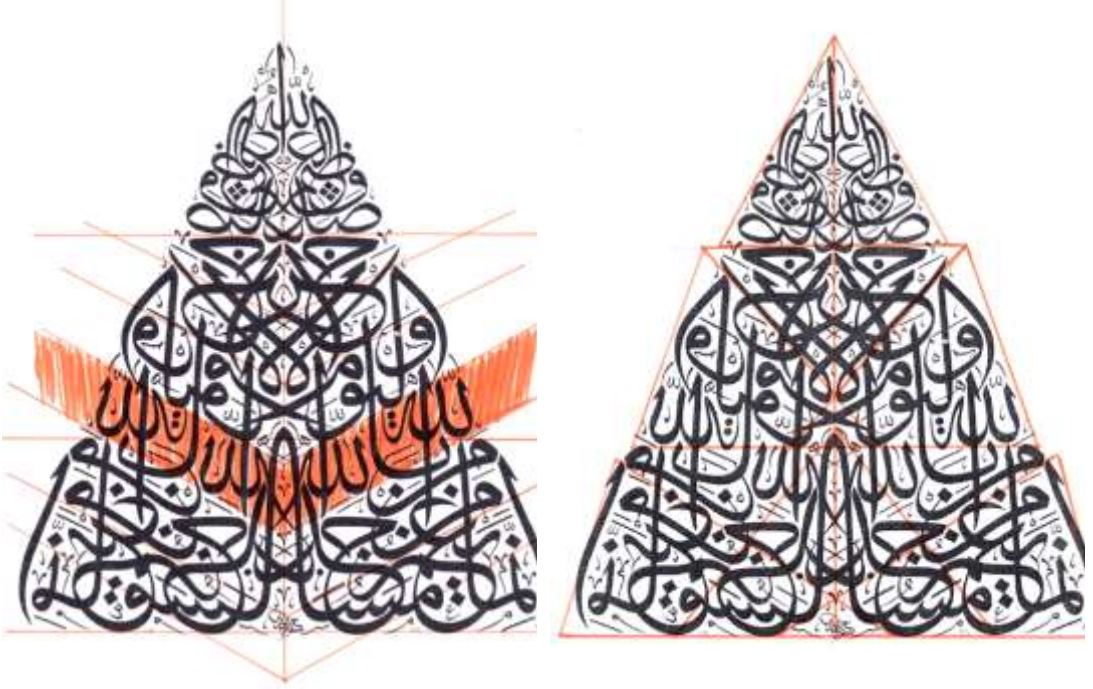

Katalog No: 126/1 Celi Sülüs Müsennâ Kitâbe: *Tevbe 9/18* / İstanbul Şişli Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : “İnnemâ ya'muru mesâcidallâhi men âmene billâhi ve'l-yevmi'l-âhiri ve ekâme's-salâte veâtâ'z-zekâte velem yahşe illallâh”
(Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır.) *Tevbe 9/18*
“*Şadaqallahu'l- 'Azîm*” (Azim olan Allah doğru söyledi.)
- Hattatı** : Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Şişli Camii (1365/1946), İstanbul

Diğer Özellikler

: Cümle kapısı üzerindeki kitâbe. Yazı alanını oluşturan ikizkenar üçgen; önce dikey olarak ikiye, daha sonra yatay olarak üç eşit parçaya bölünmüştür. Yazıda kullanılan kalem kalınlığı iki farklı şekildedir. Âyet metni daha kalın kalemle, yazının üst tarafına yazdığı “*sadakallahu'l-azîm*” metnini daha ince yazarak üst kısma rahatça yerleşmesini sağlamıştır. Bu durumda yukarıya doğru küçülen kalem ağzı kalınlığı yazıya perspektif katarak ayrıca bir derinlik de sağlamaktadır¹⁴⁴.

Ç. 11 Hamit Aytaç'ın Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyonu İncelemesi
(Ali Rıza Özcan, “Şişli Camii Cümle Kapısı Üzerindeki Müsennâ Kitâbe” Osmanlı'dan Günümüze Kur'an ve Hüsni Hat, DİB Yay., Amasya 2013, s. 808.)

¹⁴⁴ Ali Rıza Özcan, “Şişli Camii Cümle Kapısı Üzerindeki Müsennâ Kitâbe” *Osmanlı'dan Günümüze Kur'an ve Hüsni Hat*, DİB Yay., Amasya 2013, s. 808.

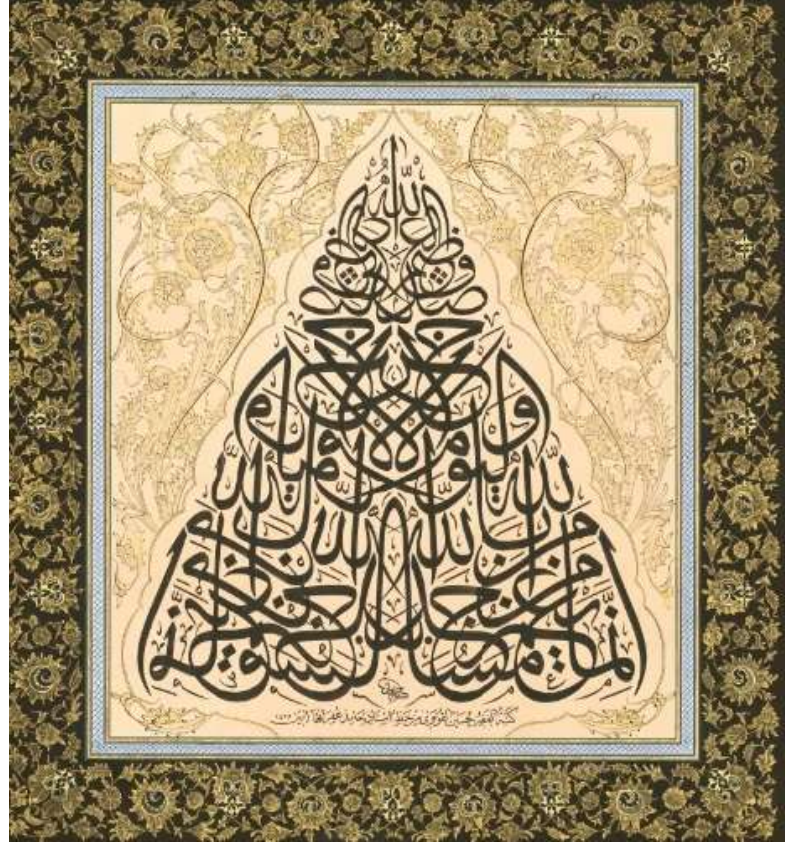

Ç. 12 Hamit Aytaç'ın Celî Sülûs Müsennâ Yazı Kalıbı / İstanbul Şişli Camii
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Katalog No: 126/2 Hamit Aytaç'ın Celi Sülüs Müsennâ İstifi: *Tevbe/18*

- Metin** : “*İnnemâ ya'muru mesâcidallâhi men âmene billâhi ve'l-yevmi'l-âhiri ve ekâme's-salâte veâtâ'z-zekâte velem yahşe illallâh*”
(Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır.) *Tevbe 9/18*
“*Şadaqallahu'l-'Azîm*” (Azim olan Allah doğru söyledi.)
- Hattatı** : Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
- Tarihi** : 1369/1949
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb'adı** : 78 x 72 cm
- Bulunduğu Yer** : Fevzi Kulaksızoğlu Koleksiyonu
- Diğer Özellikler** : Tezhibi Rikkat Kunt'a aittir. Şişli Camii cümle kapısındaki kitâbe istifinin aynısıdır. Hamit Aytaç'ın bu istifinden iki tane daha bulunmaktadır. Birisi 1371/1951 tarihlidir, diğeri ise 1372/1952 tarihli ve Abdurrahman El-Üveys Koleksiyonunda Dubai'de bulunmaktadır.

18 Katalog No: 126/3 Hüseyin Öksüz'ün Celî Sülüs Müsennâ İstifi: *Tevbe/18*
(<https://www.ketebe.org/eser/1086?ref=artist&id=400>)

Metin	: “ <i>İnnemâ ya'muru mesâcidallâhi men âmene billâhi ve'l-yevmi'l-âhiri ve ekâme's-salâte veâtâ'z-zekâte velem yahşe illallâh</i> ” (Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır.) <i>Tevbe 9/18</i> “ <i>Şadaqallahu'l-'Azîm</i> ” (Azim olan Allah doğru söyledi.)
Hattatı	: Hüseyin Öksüz (d. 1363/1944)
Tarihi	: 1425/2005
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Albayrak Hat Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: Celî sülüs ile yazılmıştır. Hamit Aytaç'ın Şişli Camii cümle kapısı kitâbe istifini takliden yazılmıştır.

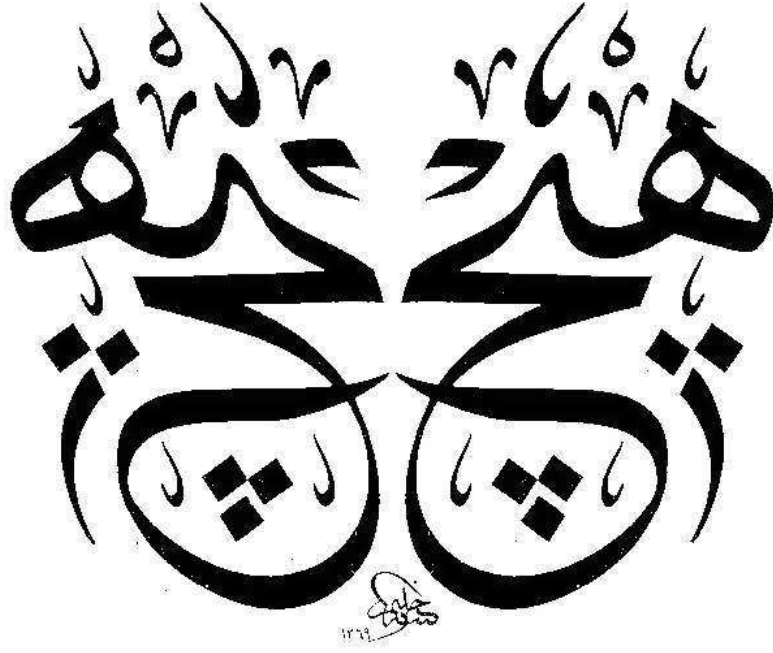
Katalog No: 127 Behçet Arabî'nin Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “El- İzzetü lillâh” (İzzet Allah'ındır.)
Hattatı	: Behçet Arabî (ö. 1385/1965)
Tarihi	: 1367/1948
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Ketebe, imza tarih ve ortadaki metinlerini ters olarak yazmıştır.

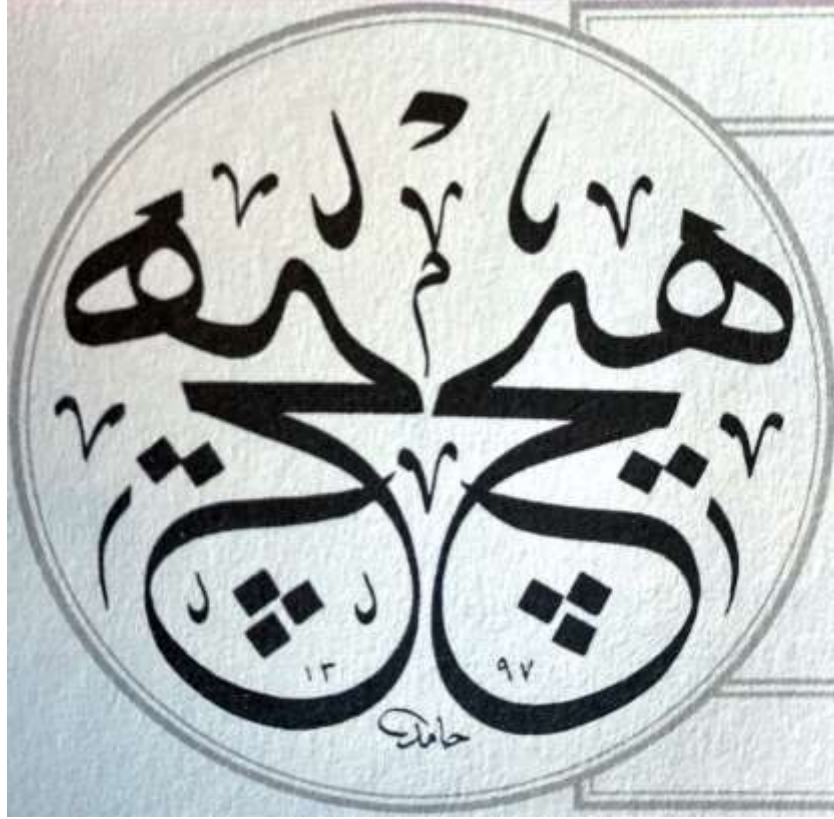
Katalog No: 128 Behçet Arabî'nin Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyonu
(<https://Hattatlarsofasi.com/aklam-i-sitte-Hattatları/behcet-arabi/>)

Metin	: “ <i>Âmân Yâ Muhammed</i> ” (sav)
Hattatı	: Behçet Arabî (ö. 1385/1965)
Tarihi	: 1367/1948
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Kendi içinde hafif istifli olduğu için tedâhüllü kabul edilmiştir. Dış kısmı çevreleyen <i>elîf</i> harfleri adeta kubbe formu oluşturmak suretiyle yazılmıştır.

Katalog No: 129a/1 Halim Efendi'nin Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyonu, *Hiç*

Metin	: “ <i>Hiç</i> ”
Hattatı	: Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)
Tarihi	: 1369/1950
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Sol kısım sağ kısmın birebir aynısının simetriği alınarak yazılmış imza ve tarihin simetrik kaşılığı bulunmamaktadır.

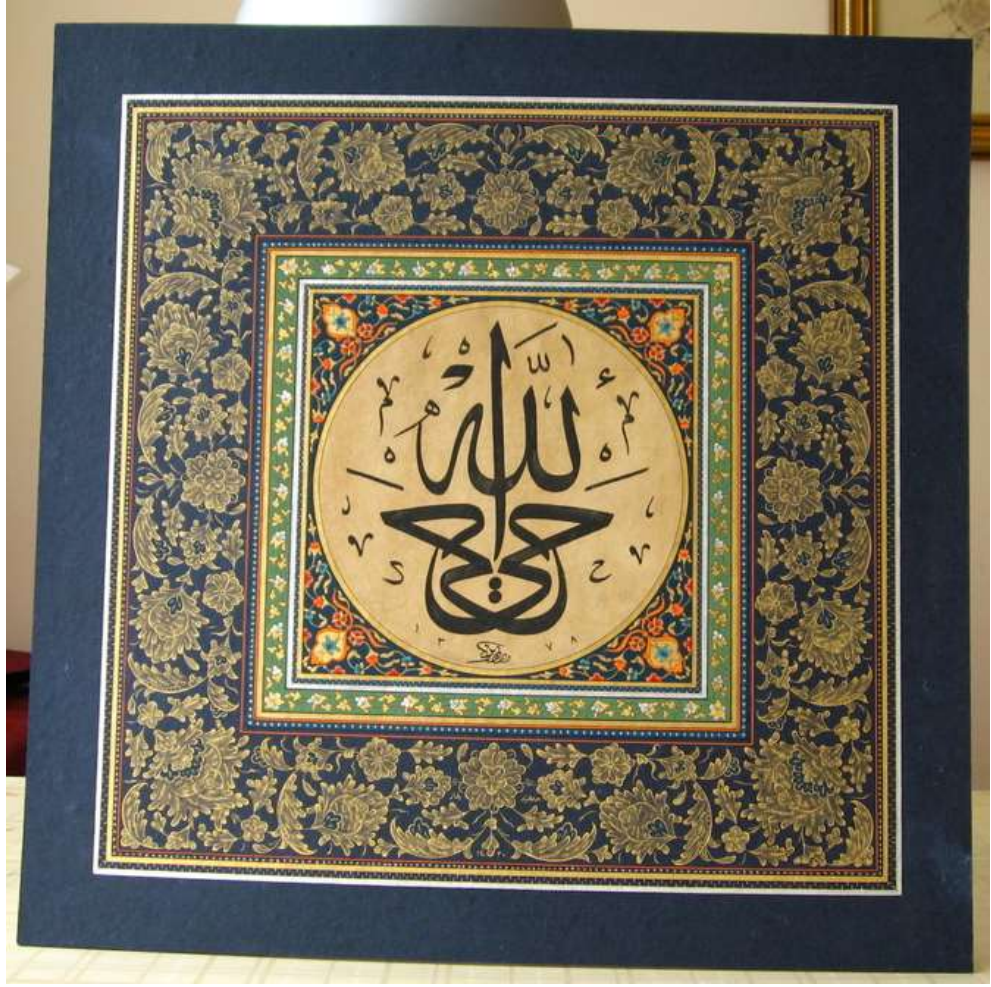
Katalog No: 129a/2 Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyonu, *Hiç* (İsmail Yazıcı, *Hamit Aytaç Kitabı*, Kartalite Kültür Yay., İstanbul 2008, s. 193.)

Metin	: “Hiç”
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: 1397/1977
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Halim Efendi’yi takliden yazılmıştır. Ortadaki tezyin işaretleri ve imza tek kullanılmıştır.

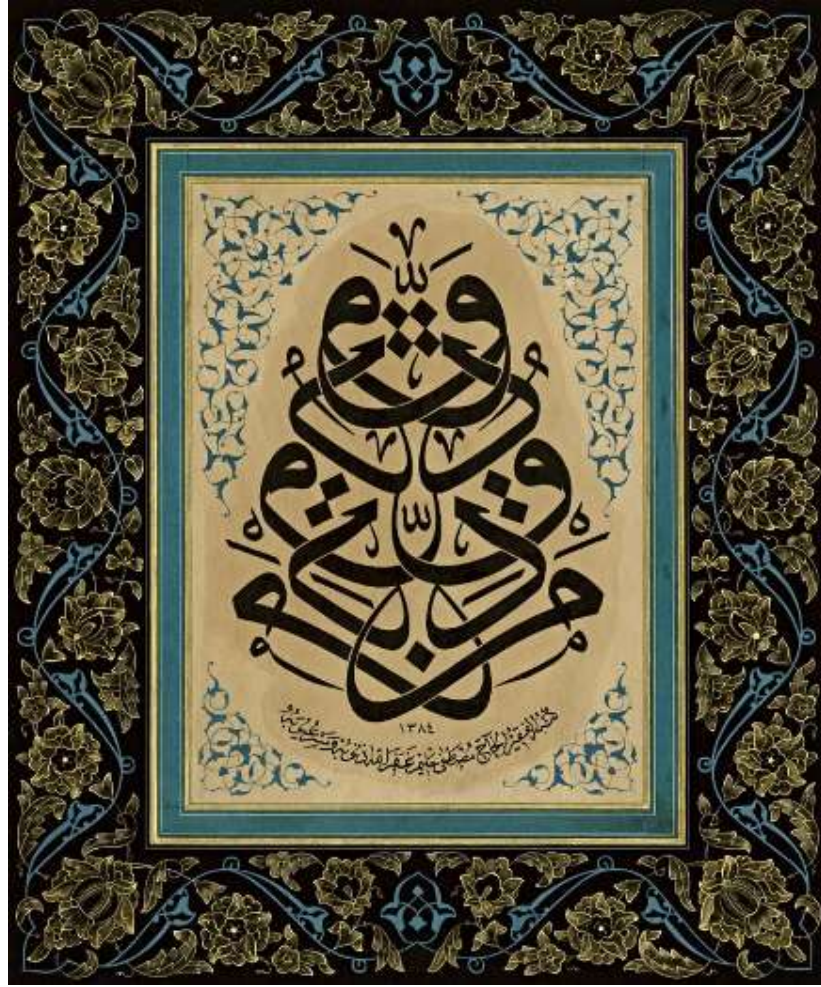
Katalog No: 129b Davut Bektaş'ın Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyonu, *Hiç*

Metin	: “ <i>Hiç</i> ”
Hattatı	: Davut Bektaş (d. 1382/1963)
Tarihi	: 1437/2015
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Davut Bektaş Arşivi
Diğer Özellikler	: <i>Ye</i> ve <i>çe</i> harflerinin noktaları ortak ve yuvarlak olarak kullanılmıştır.

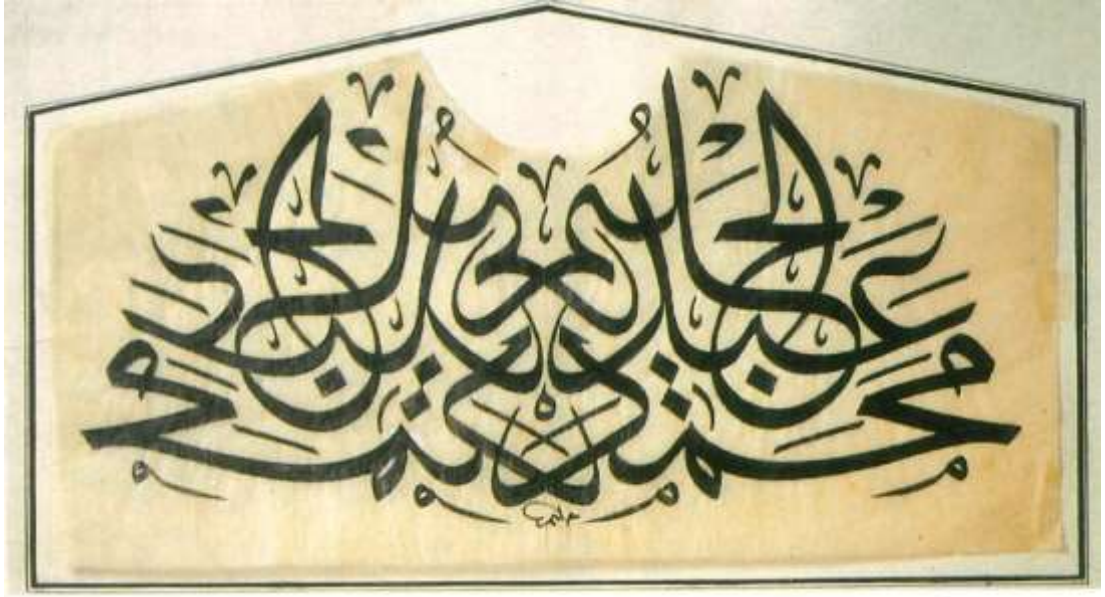
Katalog No: 130 Bekir Pekten'in Sülüs Müsennâ Eseri: *Hayy Allah*
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Hayy Allah</i> ”
Hattatı	: Bekir Pekten (ö. 1414/1994)
Tarihi	: 1378/1958
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Lafza-ı Celâl’in simetrik karşılığı yazılmamıştır.

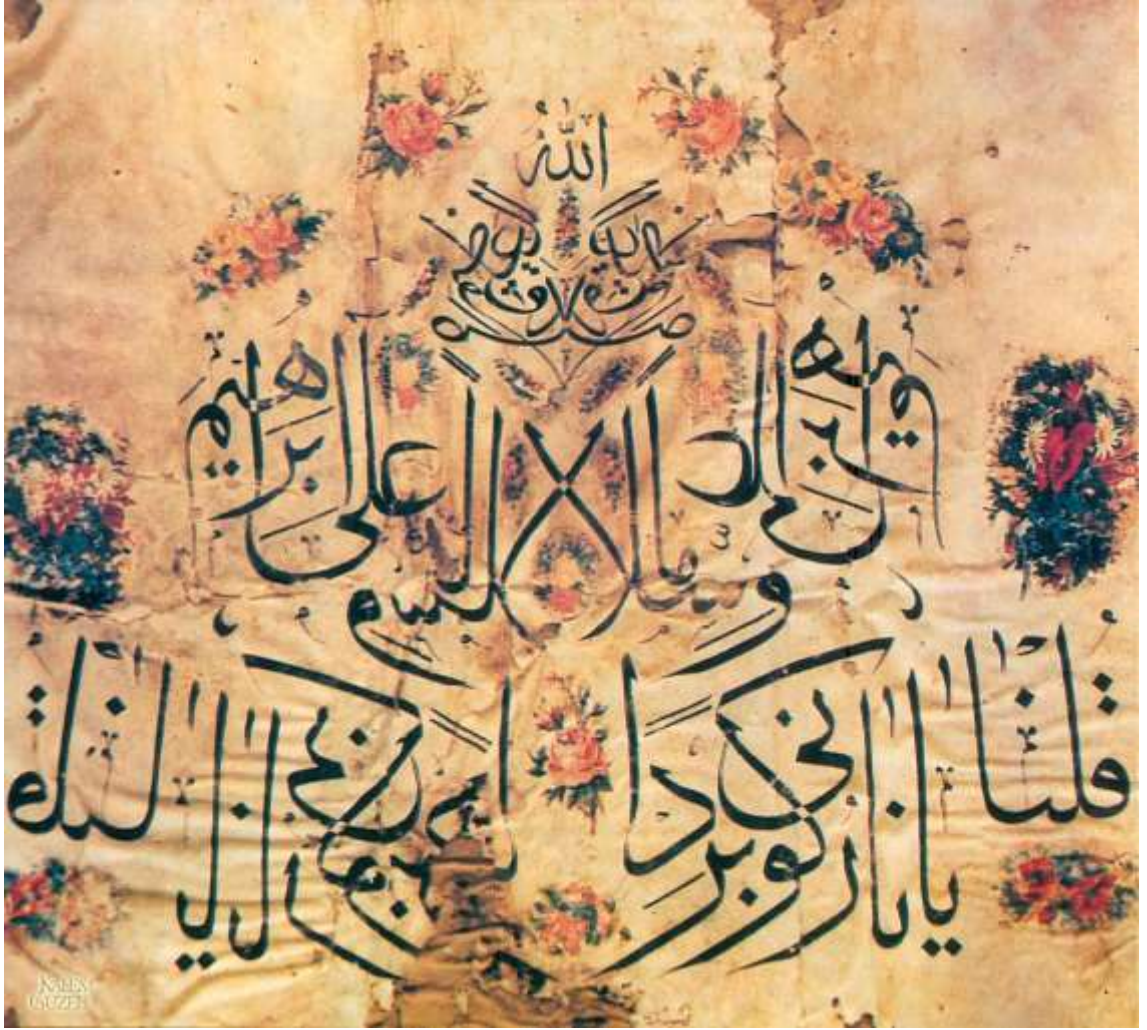
Katalog No: 131 Halim Efendi'nin Celi Sülüs Müsennâ İstifi

Metin	: “ <i>Men dakka dukka</i> ” (‘Kim çalarsa çalınır’ eden bulur anlamındadır.)
Hattatı	: Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)
Tarihi	: 1384/1964
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 31 x 38 cm
Bulunduğu Yer	: Uğur Derman Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: Çalma kapıyı çalarlar kapını anlamına gelen bu levhayı Halim Özyazıcı Uğur Derman’ın isteği üzerine yazmıştır. 1978’de Çiçek Derman tarafından tezhiplenmiştir. Uğur Derman bu levha hakkında “ <i>Bu müsennâ istifi seyredenler adeta kapının çalındığını duyarlar: yazı ses verir hale gelmiştir.</i> ” demiştir.

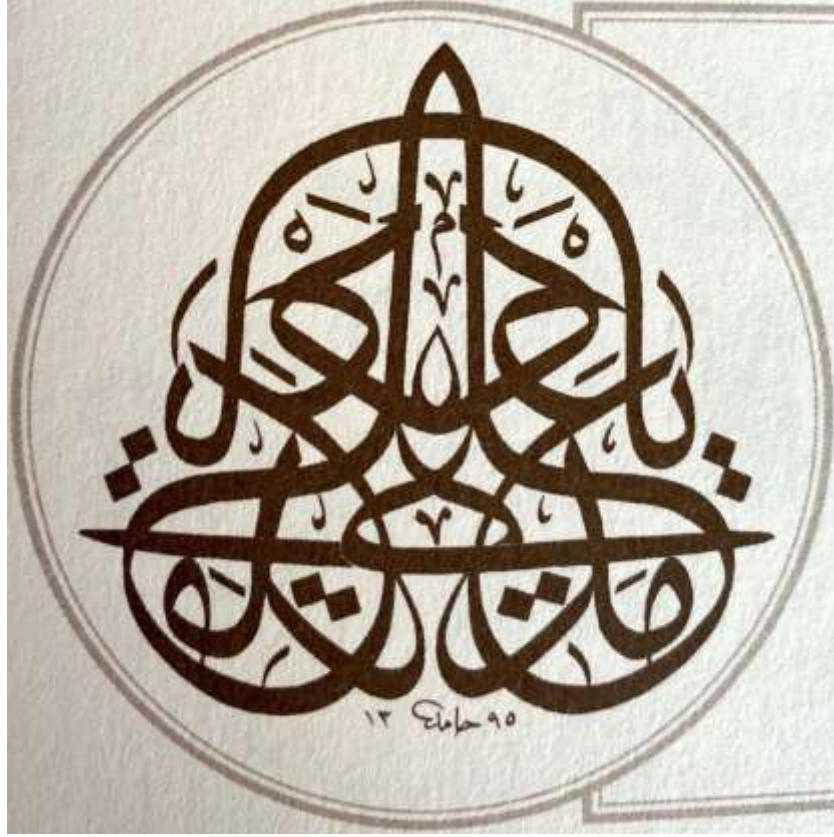
Katalog No: 132 Halim Efendi'nin Celî Sülûs Müsennâ İstifi
(Cenap Yazansoy, "İstifli ve Müsennâ Yazılar", *Antik&Dekor*, sy. 21, İstanbul 1993, s. 44)

Metin	: " <i>Meḥmed 'Abdü'l-Halîm</i> "
Hattatı	: Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)
Tarihi	: 1369/1950
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Ana akstan geçen harfler kısmen kesiştirilmiştir.

Katalog No: 133 Behçet Arabî'nin Müsennâ Kompozisyonu: *Enbiya/69*
(<http://www.kalemguzeli.org/hatteserleriayrinti.php?KNO=2012&HKNO=20>)

- Metin** : “*Qulnâ yâ nâru kûni berden veselâmen ‘alâ ibrâhîm*”
(‘Ey ateş! İbrahim için serinlik ve esenlik ol!’ dedik.) Enbiya 21/69
“*Şadaqallahu’l-‘Azîm*” (Azim olan Allah doğru söyledi.)
- Hattatı** : Behçet Arabî (ö. 1385/1965)
- Tarihi** : 1385/1965
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : A. Cihat Kürkcüoğlu Koleksiyonu
- Diğer Özellikler** : “*Şadaqallahu’l-‘Azîm*” kısmı daha ince yazılmış, “*Allah*” lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 134a Hamit Aytaç'ın Celî Sülüs Müsennâ İstifi: *Meded Yâ 'Alî (ra)*
(İsmail Yazıcı, *Hamit Aytaç Kitabı*, Kartalite Kültür Yay., İstanbul 2008, s. 163.)

Metin	: “ <i>Meded Yâ 'Alî</i> ” (ra)
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: 1390/1970
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Meded</i> kelimesi altta başlamış sonraki <i>dal</i> harfi kompozisyonun üst kısmına yazılmıştır.

Katalog No: 134b Tekke Levhası, *Meded Yâ Ali* (ra)
(https://www.alifart.com/bektasi-tekke-levhasi_101938/)

- Metin** : “*Meded Yâ ‘Alî*” (ra) / Cihâr-1 Yâr-1 Güzin / “*Hasan, Hüseyin*” (ra)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Alif Art 280, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (13.12.2009)
- Diğer Özellikler** : Beyaz zemine mavi renkle uygulanmıştır. “*Meded Yâ Ali*” (ra) ibaresi müsennâ yazılmıştır.

Katalog No: 135 Atatürk'ün Saati

(<http://aliserim.com.tr/tr-tr/haberler/revolution-dergisi-ataturkun-saatleri-4>)

Metin	: “ <i>Mim, Vav</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1300/1900ler
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Anıtkabir Müzesi, Ankara
Diğer Özellikler	: Atatürk'ün saatidir.

Katalog No: 136 Hamit Aytaç'ın Sülüs-Kûfî Müsennâ Kompozisyonu
(Muin N. Eriş, *Hat Sanatında Vazifeli Bir Hattatı Hamit Aytaç*, İBB Kültür A.Ş. Yay., İstanbul 2011, s. 136)

Metin	: “Elif / Mim”
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Mim</i> harfleri sülüs, <i>elif</i> ler kûfidir.

Katalog No: 137 Hasan Çelebi'nin Celi Sülüs Müsennâ İstifi
(<https://www.ibb.istanbul/News/Detail/35229>)

Metin	: “ <i>Ve nahnu akrabu ileyhi min habli 'l-Verîd</i> ” (Biz ona şah damarından daha yakınız) Kaf 50/16
Hattatı	: Hasan Çelebi (d. 1355/1937)
Tarihi	: 1406/1986
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: En üstteki <i>dal</i> harflerinin ortasına “ <i>sadakallahü'l-azim</i> ” ibaresi simetrik karşılığı olmadan yazılmıştır.

Katalog No: 138 Celî sülüs Müsennâ İstif / İstanbul Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Metin	: “ <i>Selâmun ‘aleykum fıbtum fedhulûhâ hâlidîn.</i> ” (Selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya, derler.) Zümer 39/73
Hattatı	: Hattat Mimar Dr. Aydın Yüksel (d.1939/1360)
Tarihi	: 1407/1987
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Vezir) Camii (1081/1670)
Diğer Özellikler	: İstifin orta kısmında yoğunluk olduğu görülmektedir. 1829 yangınında yanmış,1831 yılında yeniden ihya edilmiştir. 1865 yılında Hoca Paşa yangınında tekrar hasar görmüş ve tekrar tamir edilerek ibadete açılmıştır. 1928 yılında harabe haline gelen cami, tamamen yıktırılmıştır. 1954’te Anadolu Saz Evi olarak kullanılmıştır. 1985 yılında gazino yıktırılmış, 1987 yılında da Merzifonlu Kara Mustafa Paşa ismiyle bugün mevcut olan cami haline getirilmiştir ¹⁴⁵ .

¹⁴⁵ Sudi Yenigün, *İstanbul’un İncileri Sur İçi Camileri*, Kültür A.Ş. Yay., İstanbul 2013, s.43.

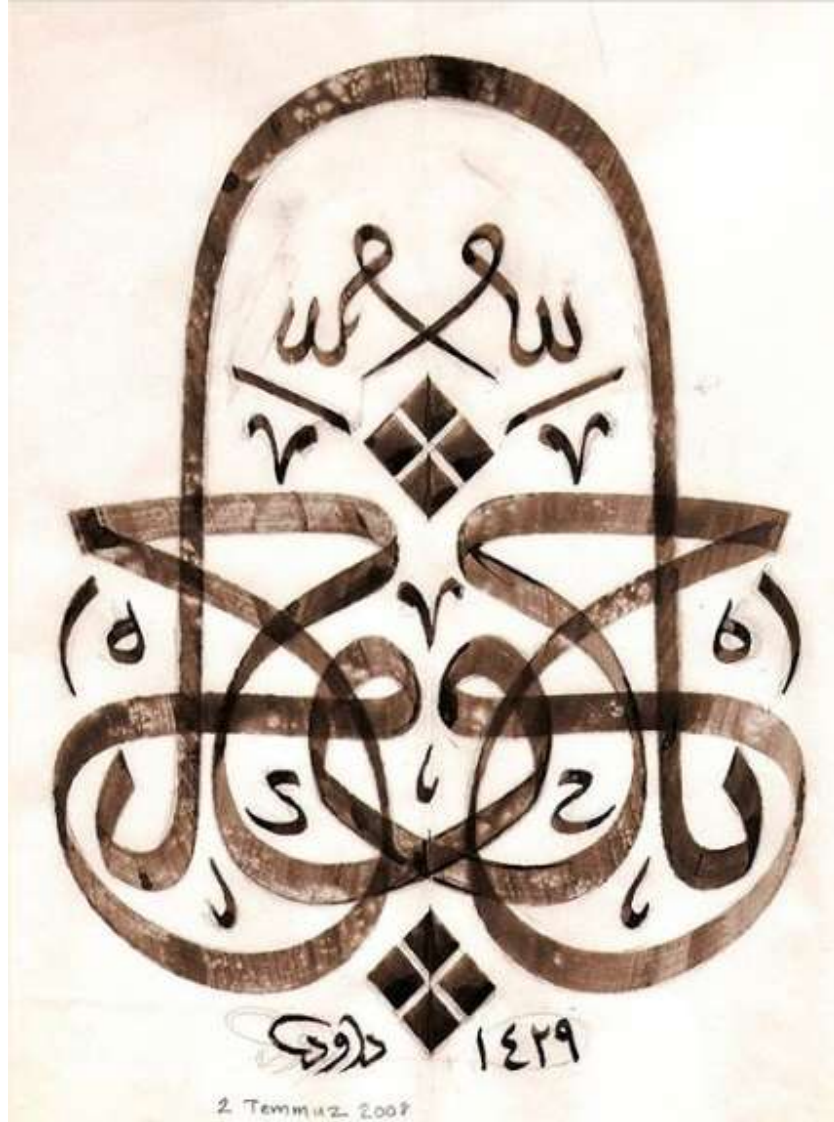
Katalog No: 139 Celî Sülûs Müsennâ *Lâ ilahe illallah* / Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Metin	: “ <i>Lâ ilahe illallah</i> ”
Hattatı	: Hattat Mimar Dr. Aydın Yüksel (d.1939/1360)
Tarihi	: 1407/1987
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Vezir) Camii (1081/1670)
Diğer Özellikler	: Lafza-ı Celâl’in simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Çini üzerine uygulanmıştır. Son cemaat yeri sağ kısımda yer almaktadır.

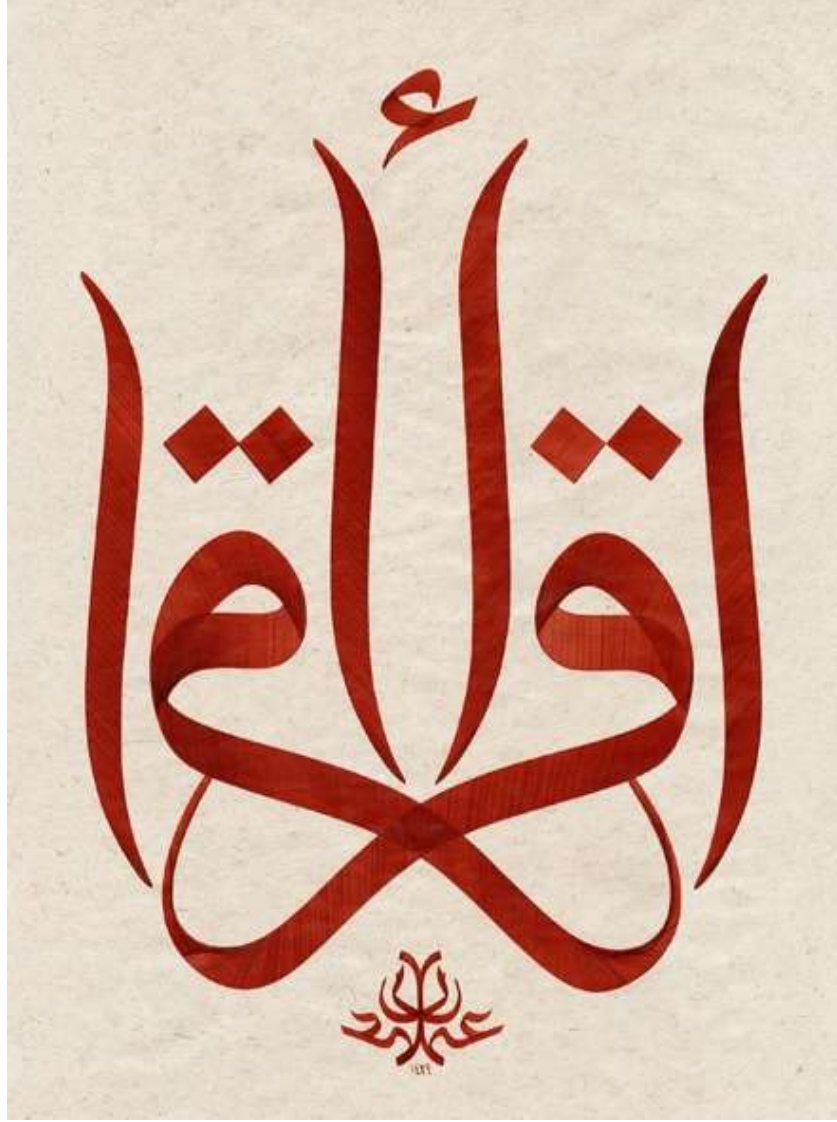
Katalog No: 140 Celî Sülûs Mûsennâ *Muhammedun Resulullah* / Kara Mustafa Paşa Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Metin	: “ <i>Muhammedun Resulullah</i> ”
Hattatı	: Hattat Mimar Dr. Aydın Yüksel (d.1939/1360)
Tarihi	: 1407/1987
Mûsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Vezir) Camii (1081/1670)
Diğer Özellikler	: Lafza-ı Celâl’in simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Çini üzerine uygulanmıştır. Son cemaat yeri sol kısımda yer almaktadır.

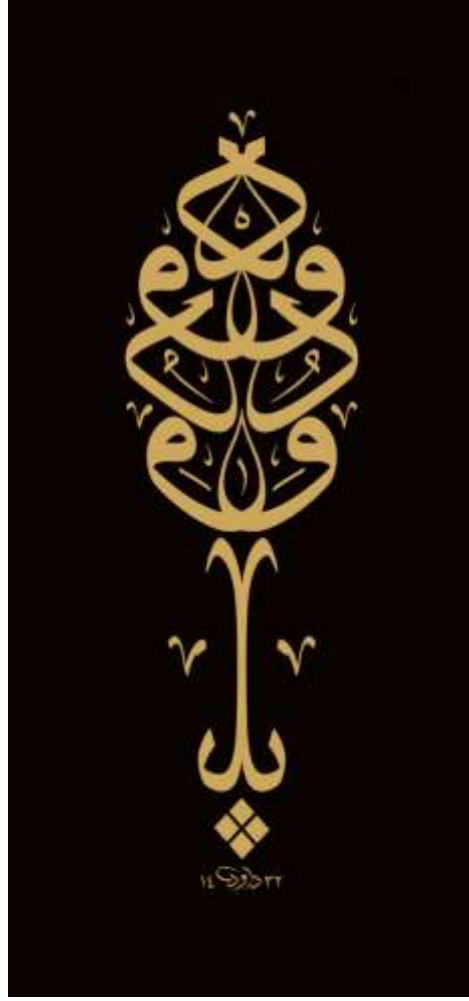
Katalog No: 141 Davut Bektaş'ın Celî Sülüs Müsennâ Eskizi, “*Yâ Hak*” (cc)
(https://www.instagram.com/p/Bg2Gaqbhy_p/)

Metin	: “ <i>Yâ Hak</i> ” (cc)
Hattatı	: Davut Bektaş (d. 1382/1963)
Tarihi	: 1429/2008
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Bir eskiz çalışmasıdır. <i>Kaf</i> ve <i>yâ</i> ların noktaları alt ve üst ortalarda birlikte yazılmıştır.

Katalog No: 142 Osman Özçay'ın Celî Sülûs Müsennâ "İkra" Kompozisyonu
(<http://www.ozcay.com/osman/galeri#106>)

Metin	: "İkra" (Oku!) Alâk 96/1
Hattatı	: Osman Özçay (d. 1382/1963)
Tarihi	: 1429/2008
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 64 x 48 cm
Bulunduğu Yer	: Şeyh Muhammed b. Raşid Al-Mektum Koleksiyonu, Dubai
Diğer Özellikler	: Hareke kullanılmamış ve hemze üstte tek kullanılmıştır. Kahverengi mürekkeple yazılmıştır.

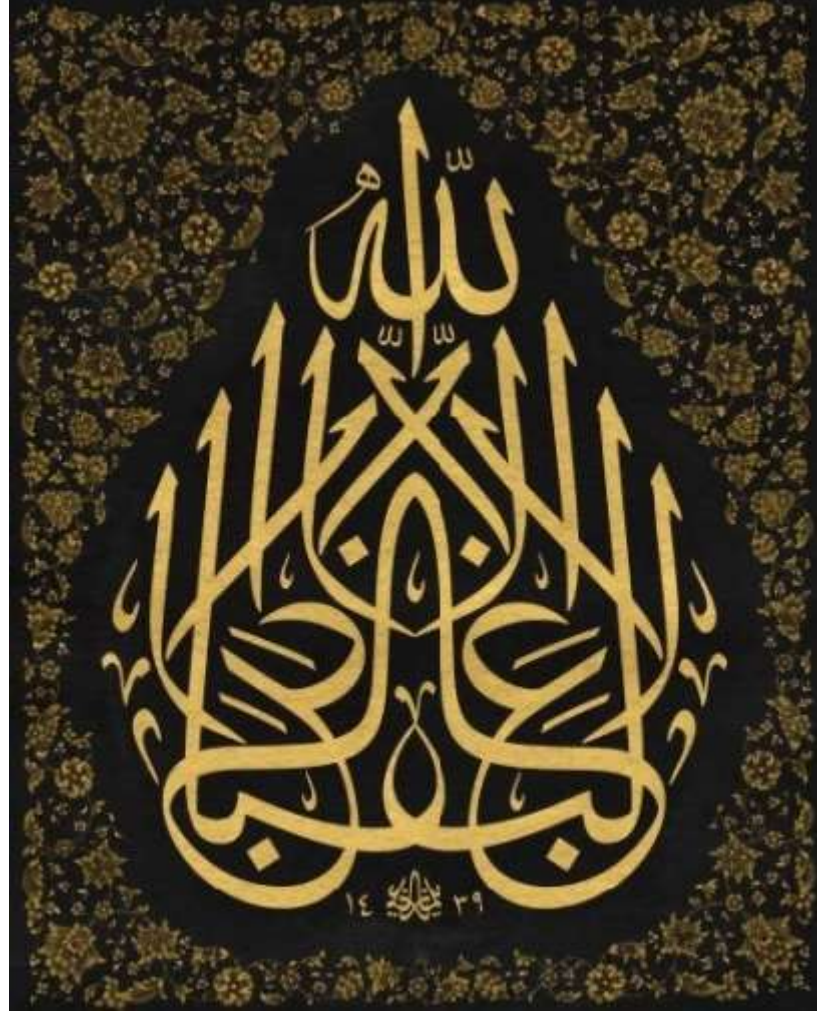
Katalog No: 143 Celî Sülüs Müsennâ: “*Yâ Vedûd*” (cc)

Metin	: “ <i>Yâ Vedûd</i> ” (cc)
Hattatı	: Davut Bektaş (d. 1382/1963)
Tarihi	: 1432/2011
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Davut Bektaş Arşivi
Diğer Özellikler	: <i>Yâ</i> kelimesinin noktaları alt ortada yazılmıştır. <i>Vav</i> ve <i>dal</i> harfleri ana aksta farklı oranlarda keşiştirilerek belirli bir form elde edilmiştir.

Katalog No: 144 Celî Sülüs Müsennâ: *Yâsîn* 36/40

Metin	: “ <i>Ve kullun fi felekin yesbehûn</i> ” (Her biri bir yörüngede yüzerler.) Yâsîn 36/40
Hattatı	: Davut Bektaş (d. 1382/1963)
Tarihi	: 1435/2014
Müsennâ Çeşidi	: Çapraz Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Davut Bektaş Arşivi
Diğer Özellikler	: “ <i>Yesbehûn</i> ” kelimesi daha incedir ve yörünge şeklinde uygulanmıştır. <i>Felek</i> kelimesindeki <i>fe</i> harfi <i>fideki</i> <i>ye</i> harfinin içinden geçirilmiştir..

Katalog No: 145 Yılmaz Turan'ın Celî Sülûs Müsennâ Eseri
(<https://www.ketebe.org/eser/4450?ref=artist&id=2122>)

Metin	: “ <i>Lâ galibe illâllah</i> ” (Allah’tan başka galip yoktur.)
Hattatı	: Yılmaz Turan (d. 1394/1974)
Tarihi	: 1439/2017-2018
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 51 x 63 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Armûdî formda olan kompozisyon zerendûd tekniğiyle uygulanmıştır. Lafza-ı Celâl tek yazılmıştır. <i>Lâ</i> kelimesindeki <i>elif</i> kompozisyonun orta kısmına doğru uzatılarak yazılmıştır. Ayşe Özen tarafından tezhiplenmiştir.

Celî sülüs ile yazılmış tarih kaydı bulunmayan kompozisyonlar buradan sonra sıralandırılmıştır. Bazı mimarî yapıların inşa tarihlerinin bilinmesine karşılık barındırdığı hat kompozisyonlarının net bir tarihte olmaması sebebiyle burada ele alınmıştır. Bursa ve Edirne erken dönem camilerindeki birçok kalem işlerinin XVIII. yüzyılda uygulandığı bilinmektedir. Fakat bu konu hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır.

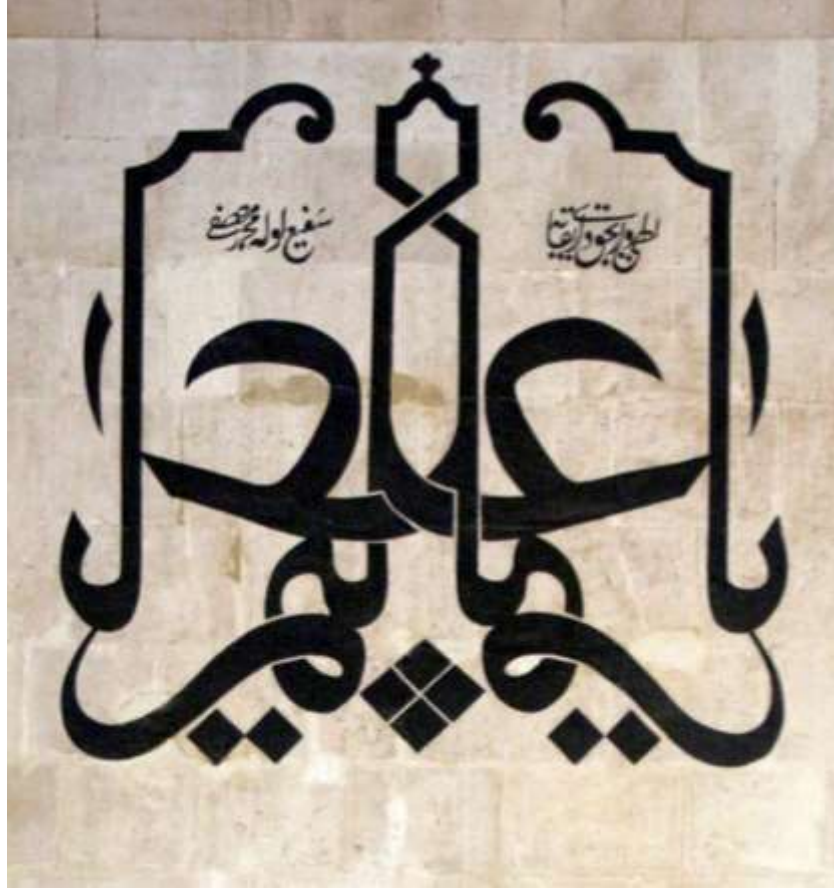
Katalog No: 146 Celî Sülüs Müsennâ: *Osman (ra)* / Edirne Eski Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Osmân</i> ” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirne Eski Cami (816/1414)
Diğer Özellikler	: <i>Nun</i> harflerinin zülfeleri diğer kısımdaki <i>nun</i> çanaklarıyla birleştirilmiştir.

Katalog No: 147 Celi Sülüs Müsennâ Esmâ: “*Yâ Hâdî*” / Edirne Eski Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Hâdî</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirne Eski Cami (816/1414)
Diğer Özellikler	: “ <i>Yâ Hâdî</i> ” isminin <i>dal</i> ve <i>ye</i> harfleri diğer kısımda tamamlanmıştır.

Katalog No: 148 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ: “Ya ‘Alîm” / Edirne Eski Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “Ya ‘Alîm” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirne Eski Cami (816/1414)
Diğer Özellikler	: <i>Ayından</i> sonraki kısım diğer kısma geçmiş, <i>lâm</i> harfleri ortada geometrik form oluşturarak birleştirilmiştir.

Katalog No: 149 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ “*Yâ Burhân*” / Edirne Eski Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Burhân</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirne Eski Cami (816/1414)
Diğer Özellikler	: <i>He</i> ve <i>elif</i> harflerinin kesiştirilmesiyle ortada geometrik form oluşturulmuştur.

Katalog No: 150/1 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon

Metin	: “Yâ Muhammed” (sav) / “Ömer” (ra) / “Ali” (ra)
Hattatı	: Ferit
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: 50 x 50 cm
Bulunduğu Yer	: Etnografya Müzesi, 10780, Ankara
Diğer Özellikler	: Mavi zemin üzerine altın yaldızla çizilen bir murabba içine, baş şeklinde yapılmıştır. Sarı yaldız çerçevesi ve camlıdır.

Katalog No: 150/2 Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyon
(<http://babili-hayatadair.blogspot.com/2014/08/insan-kamil-sembolu-hurufilik.html>)

Metin	: “Muhammed” (sav) / “‘Ali” (ra) “Fevelli vecheke şetra’l-mescidi’l-ħarâm” (Yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir.) Bakara 2/149
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Hurûfilik ¹⁴⁶ sembolü olup Allah (cc), Muhammed (sav) ve Ehl-i Beytin isimlerinin birleşerek insan yüzünü oluşturur. Âyetin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

¹⁴⁶ Hurûfilik adını Arapça’da harfler anlamına gelen *huruf* kelimesinden alır. İran, Azerbaycan ve Türkiye’de XIV ve XV. yüzyıllarda etkin olan bir tarikattır. Bu inancın kurucusu Fadullah Astrabadi’nin Hallac-ı Mansur’dan etkilendiği bilinmektedir. Hallac-ı Mansur “*Bütün harfler ve biçimler, noktanın uzantısı, noktanın türevi olarak görüldüğünden, O’nun maddeler evrenindeki ilk belirlenmesinin nokta olduğuna inanılır. Elif bir noktanın uzantısıdır, başlangıç nokta ile başlar, Elif olur, B ile devam eder ve B’nin altındadır saklı nokta*” demiştir.

Katalog No: 151/1 Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyon: 'Ali' (ra)

Metin	: “‘Ali” (ra) “Ene Medînetü'l-İlm ve 'Aliyyün Bâbuhâ” (Ben ilim şehriyim, Ali de onun kapısıdır.) Hadis-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SSM 130-0577
Diğer Özellikler	: Bektaşî tacı, ağaçtan oyularak yapılmıştır. 'Ali' (ra) kelimesindeki <i>ayn</i> harflerinin içine göz konularak insan yüzüne benzetilmiştir. Sadece “‘Ali” (ra) ismi müsennâdır.

Katalog No: 151/2 Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyon: 'Ali (ra)
(Fatih Özkafa, "Hayvan Tasvirli Hat Eserleri", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, c. 6, sy. 5, İstanbul
2017, s. 2318)

- Metin** : "'Ali" (ra)
"Ene Medînetü'l-İlm ve 'Aliyyün Bâbuhâ" (Ben ilim şehriyim, Ali de onun kapısıdır.) Hadis-i Şerif
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Tedâhüllü
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bilinmiyor
- Diğer Özellikler** : Önceki kompozisyonun aynısı bu levha içerisinde uygulanmıştır. Levhadaki yazı kısımları altınla uygulanmıştır. Metin kısmında müsennâ kompozisyonun bulunduğu alandaki ibareler yazılmıştır.

R. 67 Tekke Levhası
(Fatih Özkafa, agm., s. 2318)

Katalog No: 152 Sülüs-Ta'lik Müsennâ Kompozisyonu
(https://www.alifart.com/tekke-levha_54153/)

Metin	: Sülüs – Lafza-ı Celâl / “ <i>Yâ Muhammed</i> ” (sav) Ta'lik – “ <i>Hasan</i> ” (ra) / “ <i>Hüseyin</i> ” (ra)
Hattatı	: Rıfat Efendi
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 50, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (03.06.2007)
Diğer Özellikler	: İnsan formundadır. “ <i>Hasan</i> ” ve “ <i>Hüseyin</i> ” (ra) isimleri birbirinin simetriği olarak yazılmıştır.

Katalog No: 153 Sülüs Müsennâ Kompozisyon

Metin	: Lafza-ı Celâl (cc) “‘Alî” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY362
Diğer Özellikler	: Arslan yüzünde müsennâ olarak yazılıdır. Metin kısmında müsennâ yazılan ibareler yazılmıştır.

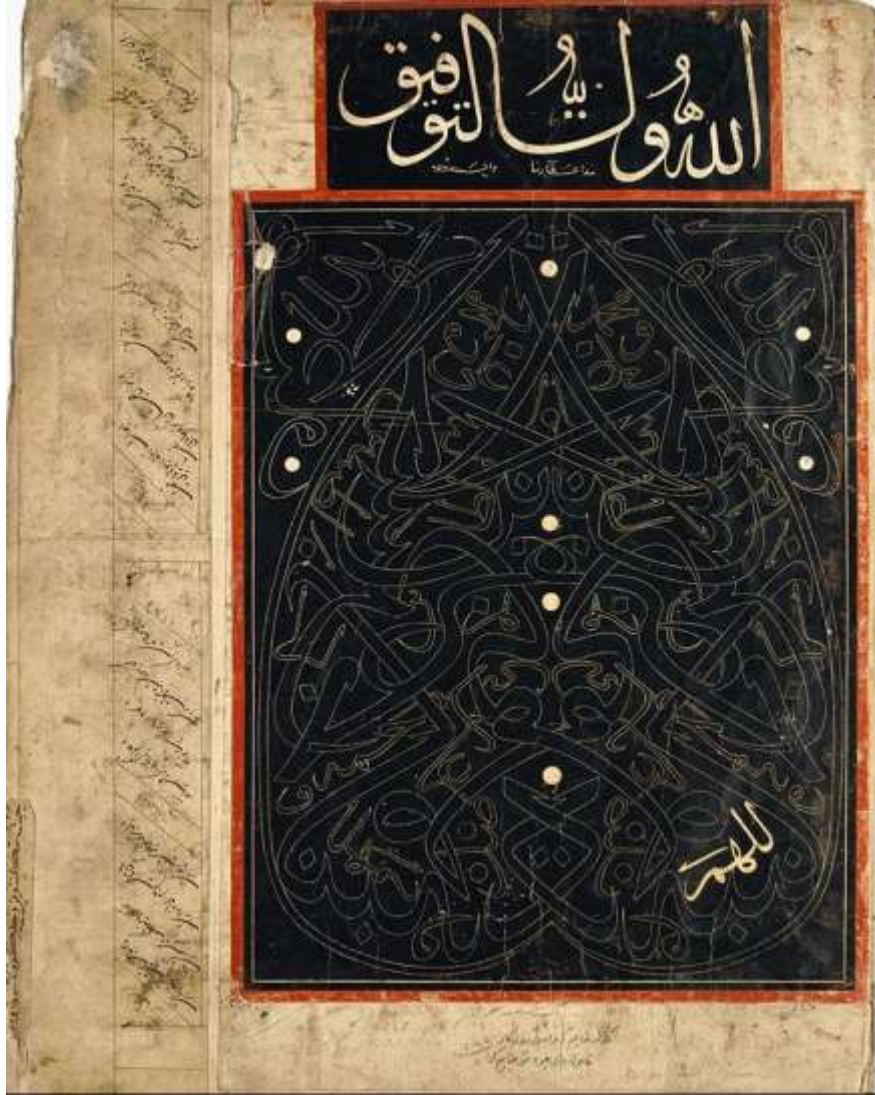
Katalog No: 154 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon

Metin	: “Ebûbekir (ra) / ‘Ömer (ra) / ‘Oşman (ra) / ‘Alî (ra)” “Radiyallahu anh”
Hattatı	: Hamdi
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulduğu Yer	: TIEM 3501
Diğer Özellikler	: “Radiyallahu anh” ibaresi üst sağ kısma düz sol kısma simetrik karşılığı olarak daha ince yazılmıştır. İmzası da müsennâdır.

Katalog No: 155 Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyon

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Şeyh Seyyid S’adeddîn Ve’l-Cevâbi Kıddüse Sırruhu’l-‘Azîz</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 3062
Diğer Özellikler	: Tahta üzerine yapıştırılarak yapılmıştır. <i>Sin</i> ve <i>şın</i> harflerine keşide verilmiş bu keşidelerin karşılığı olarak dikey harfler de üçgen form oluşturacak şekilde yukarı doğru uzatılmıştır.

Katalog No: 156 Celî Sülüs Müsennâ İstif
(https://www.instagram.com/p/B_GX5XtlU2f/?igshid=12i58q135qzod)

Metin	: “Allahümme şalli ‘alâ nebiyyi’r-rahme Muhammedin ve ‘alâ âlihi’-tayyibîne’-t-tahirîn” (Allahım rahmet peygamberin olan Muhammed'e ve onun temiz ve pak âline salat eyle.)
Hattatı	: Edhemî Hıdr b. El Ahsen
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Siyah zemin üzerine beyazla yazılmış yazı kalıbıdır.

Katalog No: 157 Celî Sülûs Müsennâ İstif

Metin	: “İnnâ ħalaqne’l-insâne fî aĥseni taqvîm” (Biz insanı en güzel biçimde yarattık.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 3480
Diğer Özellikler	: Siyah ve sarı mürekkeple yazılmıştır. “Takvîm” kelimesindeki <i>mim</i> harflerinin uçları açık bırakılmıştır. Tin Sûresinde “lekad ħalaqne’l-insâne fî aĥseni taqvîm”dir.

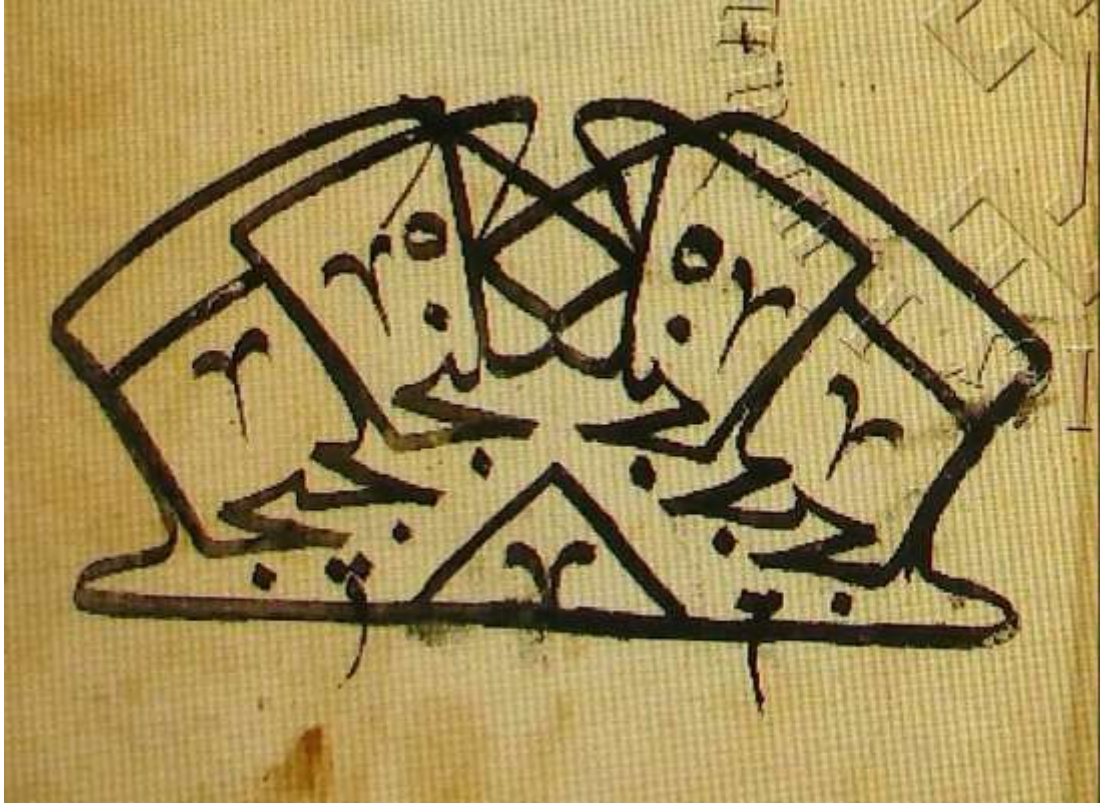
Katalog No: 158 Celî Sülûs Müsennâ İstif

Metin	: “ <i>Keşkeklik buğdây</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 2806
Diğer Özellikler	: Kelimeler birleştirilerek yazılmıştır.

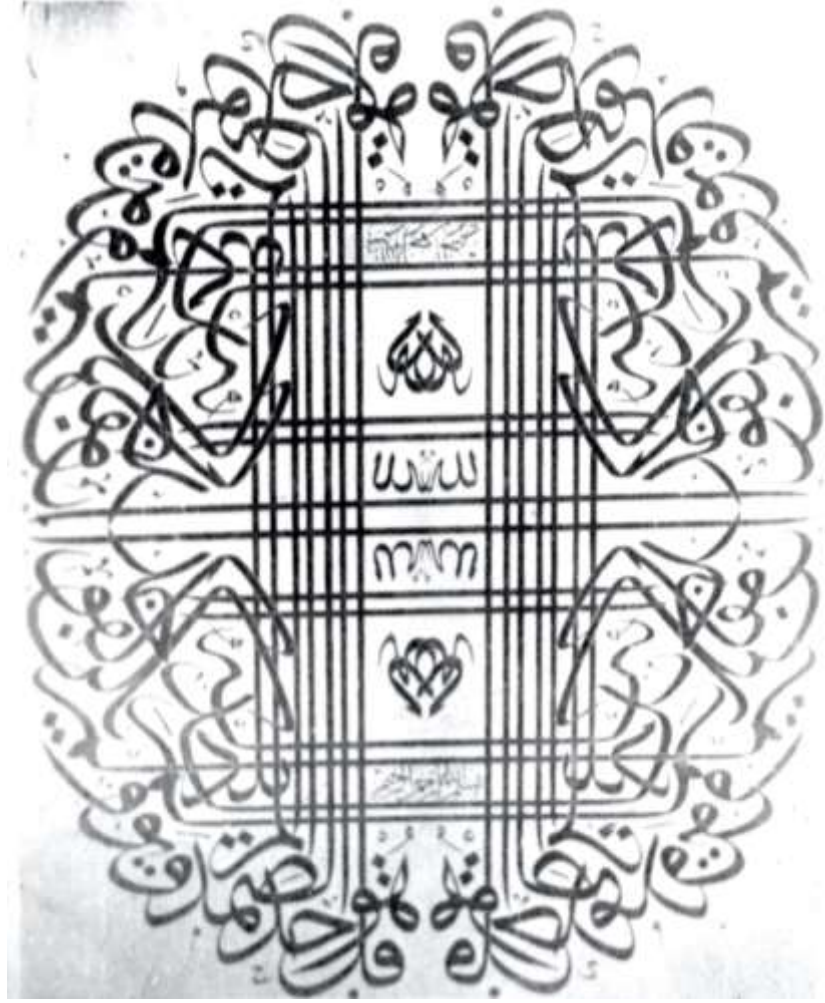
Katalog No: 159 Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyon
(Safiye Bayuk, “20. Yüzyıl Osmanlı Periyodiklerinde Hat”, *YL Tezi*, FSMVU LEE GTS Anasanat Dalı, s. 131)

Metin	: “Geveze”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Ze ve vavlar mürsel yazılmış ve uçları kesiştirilmiştir.

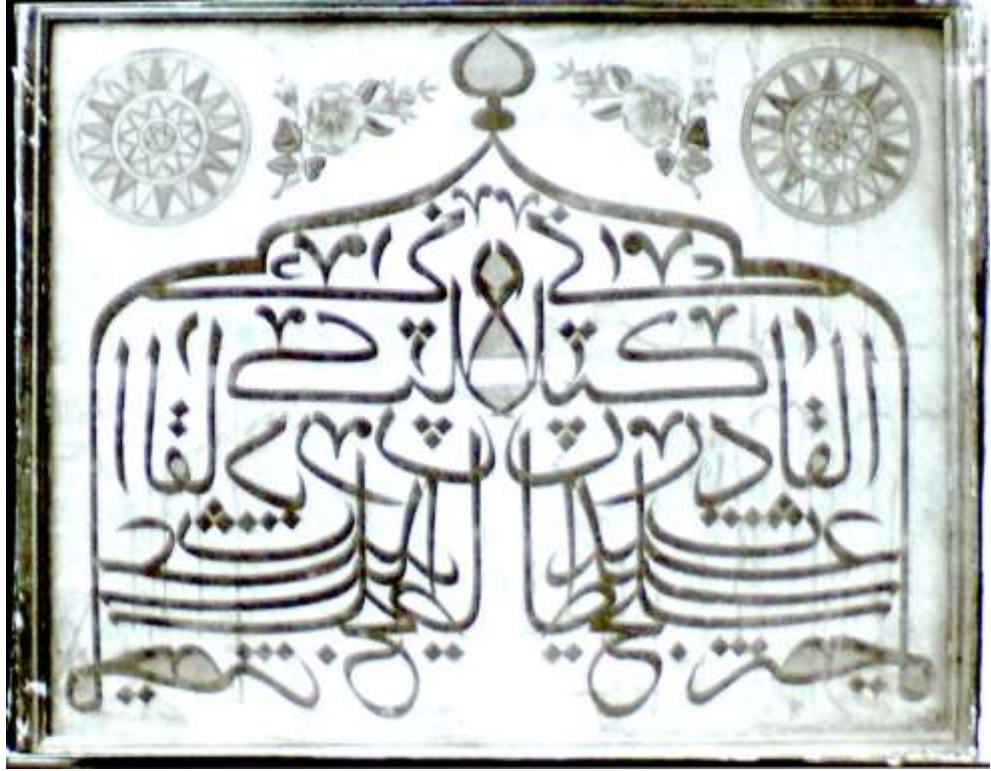
Katalog No: 160 Sülüs Müsennâ Kompozisyon: “*Gelincik Çiçeği*”

Metin	: “ <i>Gelincik Çiçeği</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Harf ve kelimeler bitiştilerle yazılmıştır. <i>Keplerin</i> serenleri ve keşideli <i>ye</i> harfleri diğer kısımdakilerle birleştirilmiştir.

Katalog No: 161 Sülüs Müsennâ İstif
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: İhlas Sûresi
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Dikey harfler uzatılarak diğer kısımlarla birbirlerine bağlanmıştır. Lafza-ı Celâller iki farklı şekilde simetrik yazılmıştır.

Katalog No: 162 Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyon
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Şeyh Sultân ‘Abdü’l-Ķâdir Geylânî</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Resimsel formdadır. Peşpeşe gelen yatay harflere keşide verilmiştir.

Katalog No: 163 Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyon

Metin	: “ <i>Men şabera zafera</i> ” (Sabreden zafere ulaşır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK GY1202
Diğer Özellikler	: “ <i>Men</i> ” kelimesi daha kalın kalemle ve dış formu çevreleyecek şekilde yatay yazılmıştır.

Katalog No: 164 Müsennâ Kompozisyon
(https://www.alifart.com/tekke-levha_38085/)

- Metin** : Sülüs – “*Yâ Kerîm / Yâ Fettâh*” (cc) / “*Allah (cc) / ‘Ömer (ra) / ‘Osman*” (ra) / *Ehl-i Beyt İsimleri* (Tuğra)
Ta’lik – “*Men şabera zafera*” (Sabreden zafere ulaşır.)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Necip Sarıcı Koleksiyonu/Alif Art 98, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri (25.05.2006)
- Diğer Özellikler** : “*Yâ Kerîm / Yâ Fettâh*” (cc) levhanın sağ kısmına mavi renkle uygulanmış olup daha önce karşımıza çıkan bir kompozisyonudur (Katalog No: 204). “*Men şabera zafera*” ibaresi ta’likle sağ ve sol üst kısımlara simetrik olarak yazılmıştır.

4.1.2. Celî Divânî

19 Katalog No: 165 Celî Divnânî Müsennâ İstifli Bir Mühür
(M. Zeki Kuşoğlu, Osmanlı Mühürleri, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Yay., İstanbul 2008, s. 71.)

Metin	: “ <i>Necmeddin Vecîhî</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 987/1579
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Mühür yazısıdır.

Katalog No: 166 Arif Hikmet Bey'in Celi Divnânî Müsennâ Kartvizit Kompozisyonu
(M. Zeki Kuşoğlu, *Osmanlı Kartvizitleri*, Zafer Yay., İstanbul 1997, s. 81)

Metin	: “Şerif Ali Haydar”
Hattatı	: Arif Hikmet Bey (ö. 1337/1918)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Kartvizit yazısıdır. Şerif kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 167 Celi Divnânî Müsennâ *Yeni Kitâb* Mecmua Yazısı
(Safiye Bayuk, “20. Yüzyıl Osmanlı Periyodiklerinde Hat”, *YL Tezi*, FSMVU LEE GTS Anasanat Dalı, s. 131)

Metin	: “Yeni Kitâb”
Hattatı	: Nuri Korman (ö.1371/1952)
Tarihi	: 1347/1928
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Yeni Kitab Mecmuası 1928 Yılı Sayısı
Diğer Özellikler	: Keşlerin serenlerini yapılmamış sadece <i>hemzeleri</i> yazılmıştır. “Kitâb”kekimesindeki harflerin noktaları ortak kullanılmış, <i>belerin</i> çanakları uzatılarak dış formu çevrelemiştir.

Katalog No: 168 Süreyyâ Bey'in Celi Divnânî Müsennâ Kompozisyonu

Metin	: “ <i>Lâ ilâhe illallah hû</i> ” (O’ndan başka ilah yoktur.)
Hattatı	: Süreyya ¹⁴⁷ (ö. 1389/1969)
Tarihi	: 1380/1960
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SK 0027, 130. Sayfa (Süheyl Ünver Dosya Bölümü)
Diğer Özellikler	: <i>Allah Hû</i> ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. <i>İllâ</i> ve <i>lâ</i> kelimesi sol kısımda ortak yazılmıştır.

¹⁴⁷ Ahmet Süreyyâ Saltuk Hasan Rıza Efendi’nin oğludur.

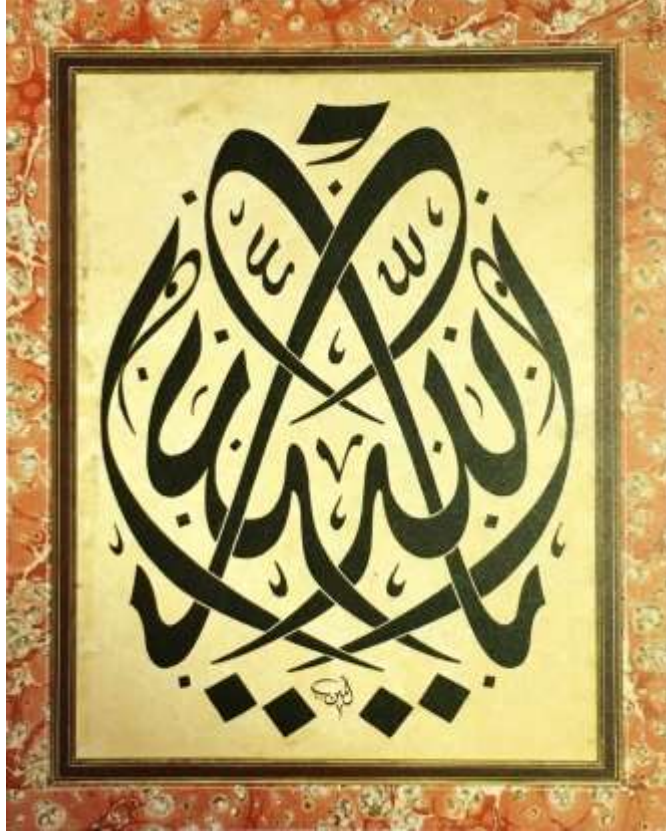

Katalog No: 169 Halim Özyazıcı'nın Celî Divânî Mûsennâ Kompozisyonu, *Enver Fûad*
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Enver Fûad</i> ”
Hattatı	: Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Mûsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: “ <i>Fûad</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Nesih ile mûsennâ yazılan ibarenin altında “ <i>Polis müdüriyet umumiyesi / İkinci şube üçüncü sınıf taharri memurlarından</i> ” yazılıdır.

R. 68 Halim Özyazıcı'nın Bir Kompozisyonu
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Katalog No: 170 Emin Barın'ın Celi Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: *Yâ Allah* (cc)
(Hazırlayan: U. Derman, s. 191)

Metin	: “ <i>Yâ Allah</i> ” (cc)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1393/1973
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 59 x 47,5 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Yâ</i> daki <i>elif</i> lerin üst kısımları ve <i>Lafza-ı Celâl</i> deki <i>elif</i> ve <i>helerinin</i> uçları kesleştirilmiştir.

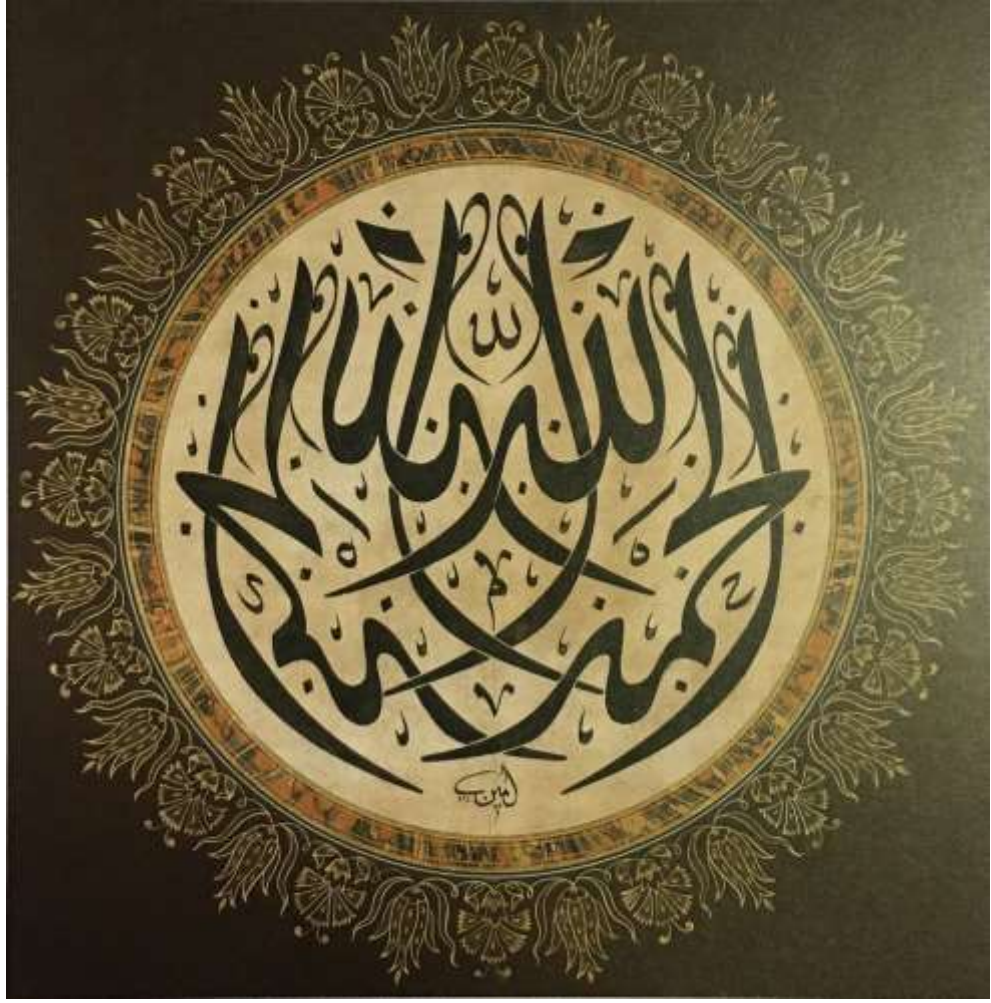
Katalog No: 171 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: *Bârekallah*
(Hazırlayan: U. Derman. 190)

Metin	: “ <i>Bârekallah</i> ”
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1393/1973
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 50 x 58 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Keşlerin</i> çanaklarının içerisine Lafza-ı Celâl ibaresi yerleştirilmiştir.

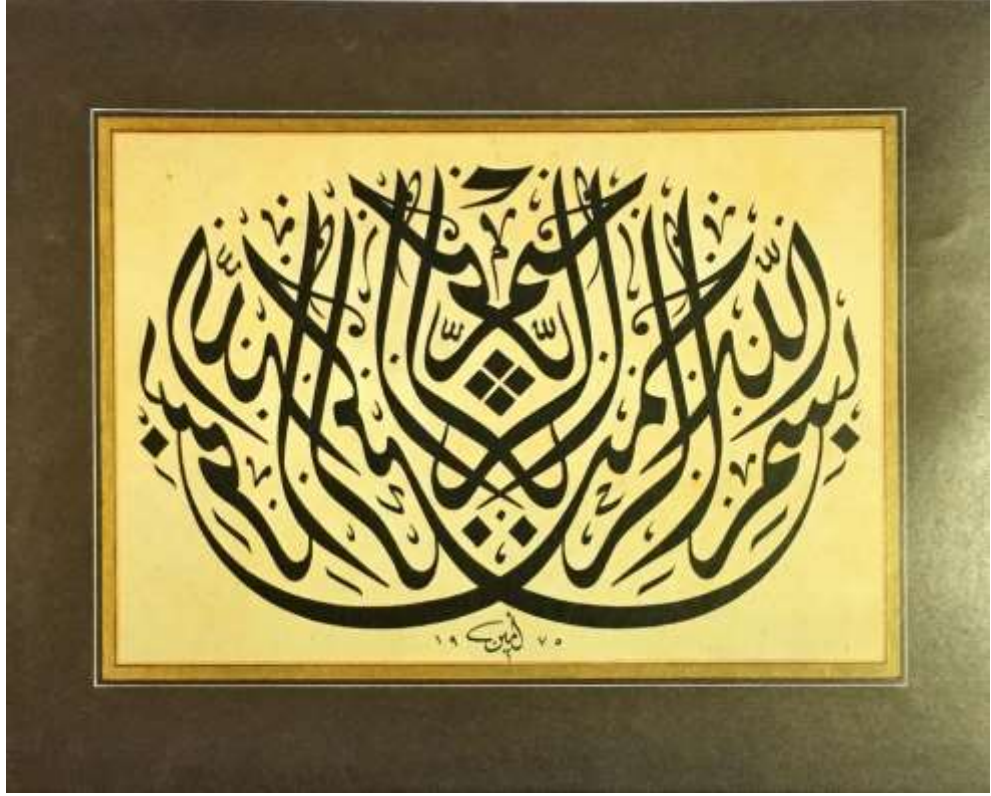
Katalog No: 172 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu
(Hazırlayan: U. Derman, s. 202)

Metin	: “ <i>Maâşâallahu Kâne</i> ”
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1394/1974
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 54 x 69 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Kâne</i> deki nunların çanakları dış formu çevrelemiştir.

Katalog No: 173 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: *El-hamdulillah*
(Hazırlayan: U. Derman, s. 195)

Metin	: “ <i>El-hamdulillah</i> ”
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1395/1975
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 36 x 36 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Orta kısımdaki hareketlerin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 174a Emin Barın'ın Celi Divnâni Müsennâ Kompozisyonu: *Besmele-i Şerif*
(Hazırlayan: U. Derman, s. 72)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1395/1975
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 40 x 51 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: “ <i>Rahim</i> ” kelimesindeki <i>yenin</i> noktaları ortada dörtlü yazılmıştır.

Katalog No: 174b Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: *Besmele-i Şerif*
(Hazırlayan: U. Derman, s. 74)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1405/1985
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 50 x 54 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Allah</i> lafzı orta üst kısımda tek yazılmıştır.

Katalog No: 175 Hamit Aytaç'ın Müsennâ Kompozisyonu
(İsmail Yazıcı, *Hamit Aytaç Kitabı*, Kartalite Kültür Yay., İstanbul 2008, s. 195.)

Metin	: “‘Abdu’l-Hamîd El Câce”
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Tek satır olarak nesihle de kompozisyonun alt kısmına yazılmıştır.

Katalog No: 176 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: *Bismillah*
(Hazırlayan: U. Derman, s. 73)

Metin	: “ <i>Bismillah</i> ” (Allah’ın adıyla.)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1405/1985
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 56 x 51 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Harflerin birbirinin altından ve üstünden geçtiği etkisi verilmiştir.

Katalog No: 177 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: *Yâ Muîn* (cc)
(<https://www.ketebe.org/eser/3757?ref=artist&id=248>)

Metin	: “ <i>Yâ Mu'în</i> ” (cc)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1408/1987
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Satır yönü mâil kullanılmıştır.

Katalog No: 178 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsenâ Kompozisyonu
(Hazırlayan: U. Derman, s. 213)

Metin	: “ <i>Men dakka dukka</i> ” (‘Kim çalarsa çalınır’ eden bulur anlamındadır.)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsenâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 61 x 48 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Kaf</i> ve <i>nun</i> harflerinin çanakları uzatılmıştır.

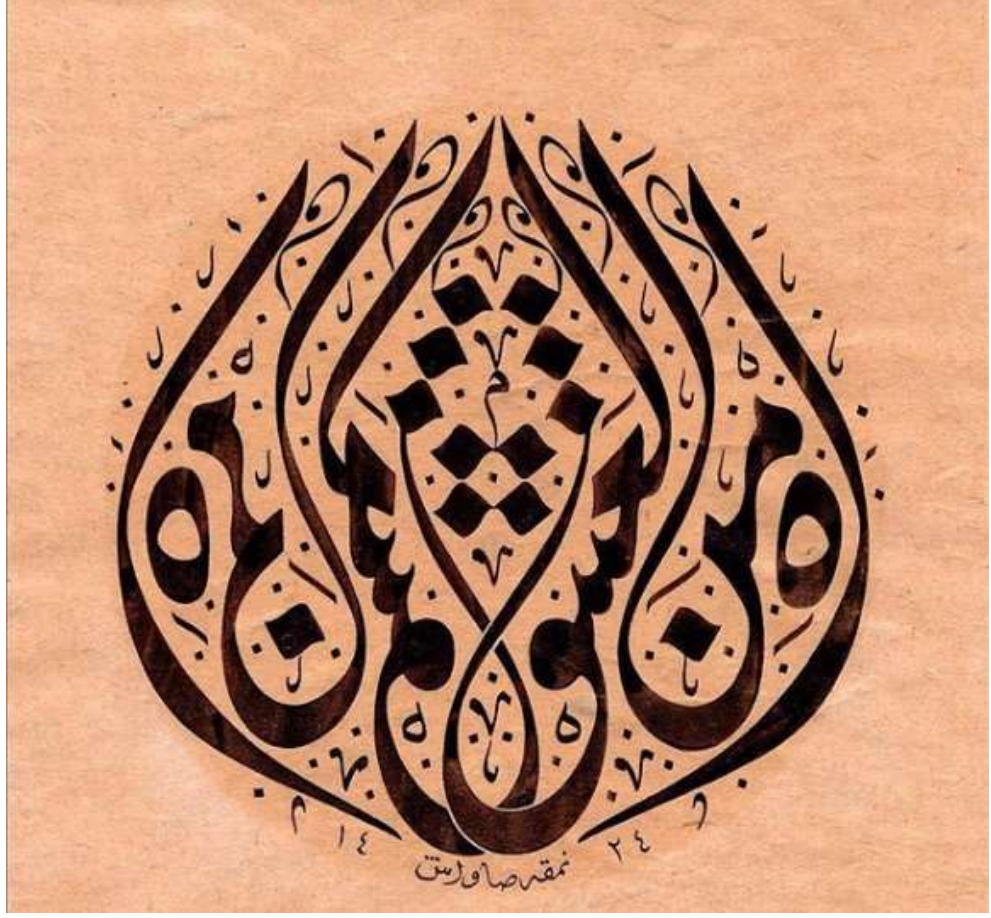
Katalog No: 179 Emin Barın'ın Celi Divnânî Müsennâ Kompozisyonu: *Rahîm* (cc)
(Uğur Derman, s. 189)

Metin	: “ <i>Yâ Rahîm</i> ” (cc)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb’adı	: 59,5 x 49,5 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Harflerin birbirinin altından ve üstünden geçtiği etkisi verilmiştir.

Katalog No: 180/1 Emin Barın'ın Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu
(Hazırlayan: U. Derman, s. 214)

Metin	: “ <i>Ah mine</i> ’l- ‘aşk”
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 52 x 54 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Nun</i> ların çanakları <i>elif</i> harfleriyle birleştirilmiştir. <i>Kaf</i> çanakları da kelimenin başındaki <i>lâm</i> harfleriyle birleştirilmiştir. <i>Kafların</i> noktaları ortak kullanılmıştır.

Katalog No: 180/2 Savaş Çevik'in Celî Divnânî Müsennâ Kompozisyonu
(<https://www.instagram.com/p/5T88zgwYZa/>)

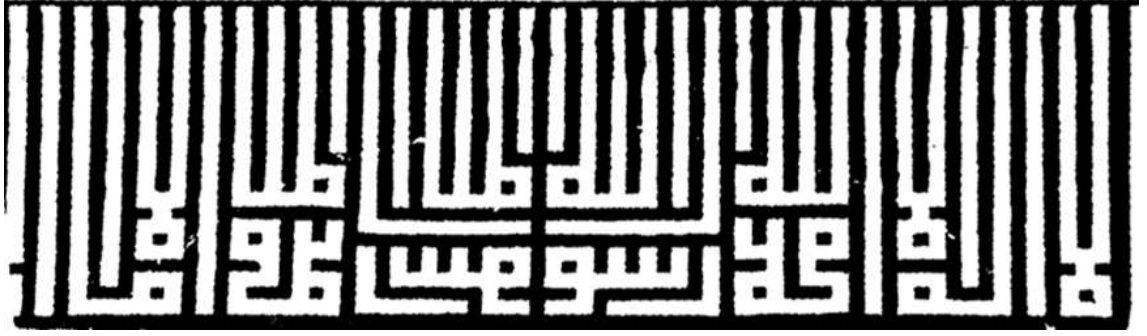
Metin	: “Ah mine’l-‘aşk”
Hattatı	: Savaş Çevik (d.1372/1953)
Tarihi	: 1424/2003
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Emin Barın’ı takliden yazılmıştır. Emin Barın’ınkind e kafların noktaları ortada ortak kullanılmıştır burada ise simetrik olarak yazılmıştır.

4.1.3. Ma'kılı

Katalog No: 181 Ma'kılı Müsennâ: *İsm-i Nebî (sav)* / İstanbul Şehzade Mehmet Türbesi
(<https://www.flickr.com/photos/efkansinan/15222271096/in/photostream/lightbox/>)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Şehzade Mehmet Türbesi (950/1543), İstanbul
Diğer Özellikler	: Türbe, Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. Cümle kapısının sağ ve sol tarafında beyaz zemin üzerine yeşil renkle çini üzerine yazılmıştır.

Katalog No: 182a Ma'kılî Müsennâ *Kelime-i Tevhid* / İstanbul Rüstempaşa Camii
(Zübeyde C. Özsayiner, "Mimar Sinan'ın İstanbul'daki Camii ve Türbelerindeki Yazı Düzeni ve Anlamı", *İÜ SBE Sanat Tarihii Anabilim Dalı*, Doktora Tezi, İstanbul 1993, s.99)

Metin	: Kelime-i Tevhîd
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Rüstem Paşa Camii (971/1563), İstanbul
Diğer Özellikler	: Rüstem Paşa Camii doğu tarafında sol kısımda kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 182b Ma'kılı Müsennâ Kompozisyon

- Metin** : “*F’aiem ennehu lâ ilâhe illallah Muḥammedün Resûlullah*” (Bil ki Allah'dan başka ilah yoktur ve Muhammed (sav) O'nun resulüdür.)
- Hattatı** : Derviş İbrahim El Kadirî
- Tarihi** : 1183/1769
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : TİEM 2965
- Diğer Özellikler** : Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak yapılmıştır. Sol kısım sağ kısmın birebir simetriği alınarak uygulanmıştır.

(Bakınız: R. 50)

Katalog No: 182c Seyyid Mustafa'nın Ma'kili Müsennâ Kompozisyonu
(<https://twitter.com/Hattatiberk/status/922427329330245632/photo/1>)

Metin	: Kelime-i Tevhid / “Yâ Allah”
Hattatı	: Seyyid Mustafa
Tarihi	: 1229/1814
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Yâ tek ortadaki Allah Lafzı da simetrik olarak ortak yazılmıştır. Cami formundadır.

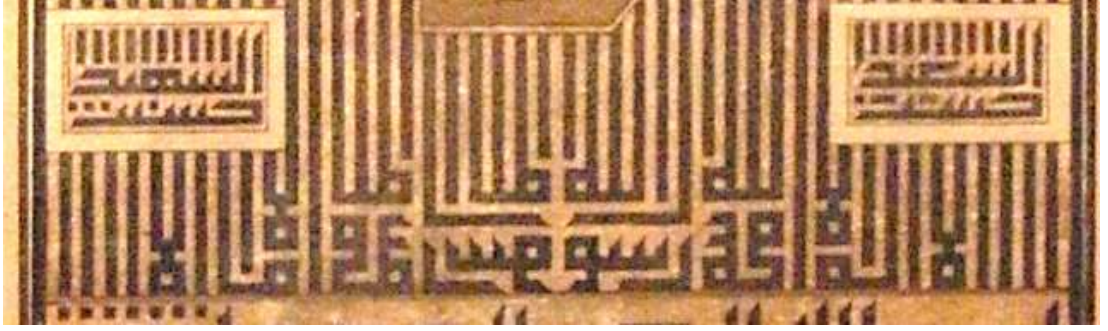

Katalog No: 182d Ma'kılı Müsennâ: *Kelime-i Tevhid*

Metin	: Kelime-i Tevhid
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1339/1342 (Baskı Tarihi)
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Kadirga Sokullu Mehmed Paşa Camii (979/1572), İstanbul
Diğer Özellikler	: Sol kısım sağ kısmının birebir simetriği alınarak uygulanmıştır.

(Bakınız: R. 54)

Katalog No: 182e Ma'kılî Müsennâ: *Kelime-i Tevhid*
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Kelime-i Tevhid
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1300/1900ler
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SHM 15595
Diğer Özellikler	: Alt kısmında <i>Rabbine kulluk etsinler</i> anlamındaki Kureyş Sûresi 3. âyeti yazılıdır. Metin kısmında sadece müsennâ yazılan ibare verilmiştir.

R. 69 SHM 15595 Nolu Eser

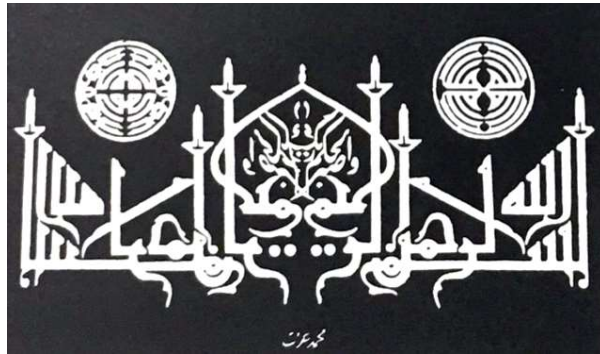
Katalog No: 183 Ma'kılı Müsennâ Kompozisyon

Metin	: “ <i>İnnâ fetahnâ leke fetihan mübînâ</i> ” (Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.) Fetih 48/1
Hattatı	: Hüseyin Nuri
Tarihi	: 1179/1765
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 3010
Diğer Özellikler	: Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak yapılmıştır. Bu istifin sülüs yazıyla yazılmış örnekleri bulunmaktadır (Katalog No: 221).

Katalog No: 184 Mehmet İzzet'in Ma'kûlî Müsennâ Kompozisyonu
(Hayrettin Cete, *Besmele: İslamiyet'in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004, s. 90)

Metin	: Lafza-ı Celâl
Hattatı	: Mehmet İzzet (ö. 1320/1903)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Cami formundaki kûfî müsennâ Besmele-i Şerif'in sağ üst kısmındaki madalyondur.

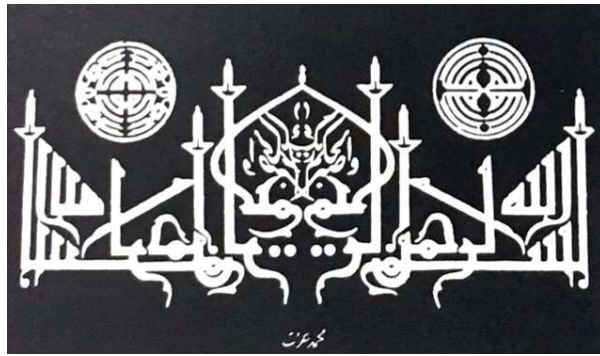

(Bakınız: R. 207b)

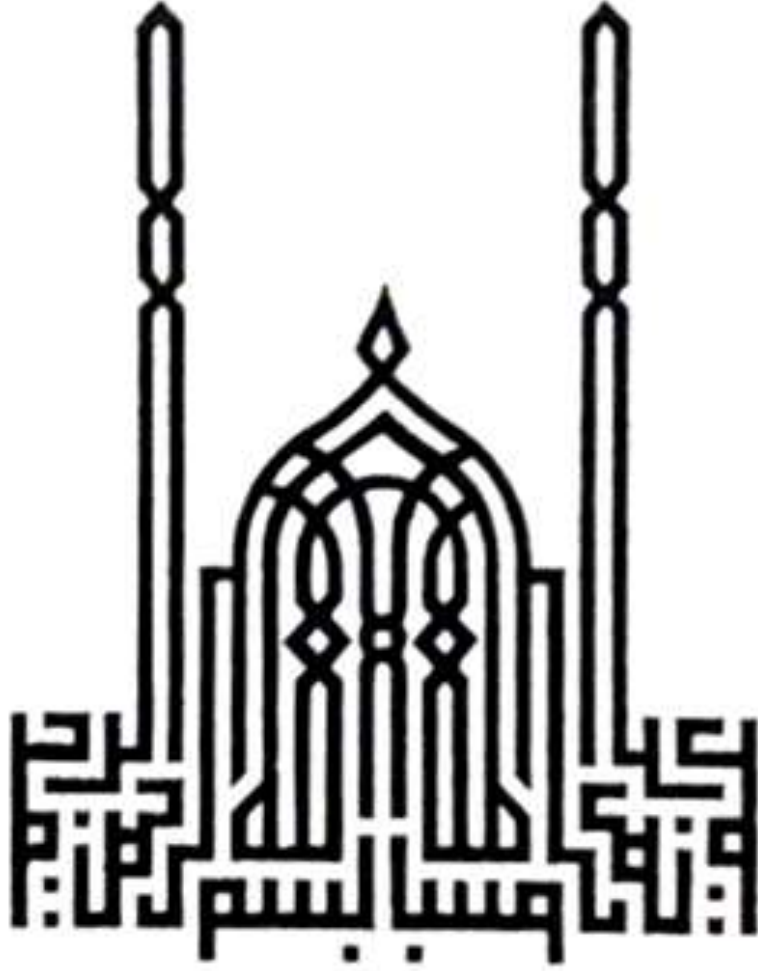

Katalog No: 185 Mehmet İzzet'in Ma'kûlî Müsennâ Kompozisyonu
(Hayrettin Cete, *Besmele: İslamiyet'in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004, s. 90)

Metin	: İsm-i Nebî (sav)
Hattatı	: Mehmet İzzet (ö. 1320/1903)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Cami formundaki Besmele-i Şerif'in sol üst kısmındaki madalyondur.

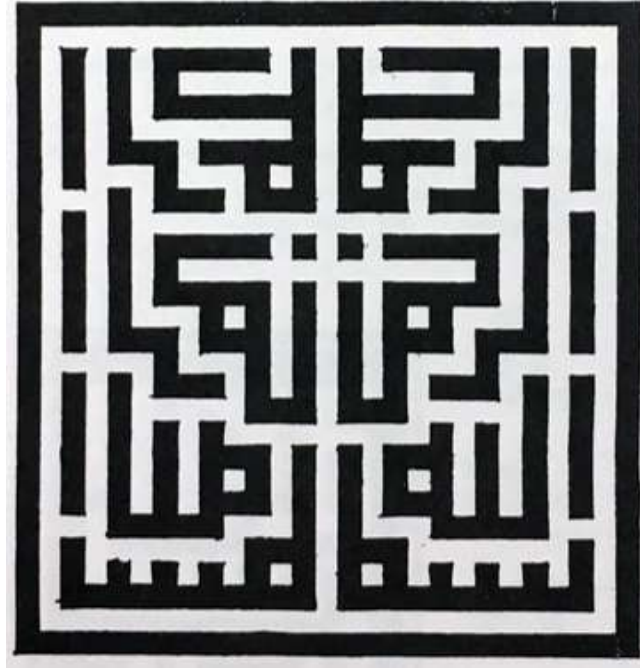

(Bakınız: R. 207b)

Katalog No: 186a Hüsrev Subaşı'nın Ma'kılı Müsennâ Kompozisyonu
(Hayrettin Cete, *Besmele: İslamiyet'in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004, s. 90)

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: M. Hüsrev Subaşı (d. 1372/1953)
Tarihi	: 1416/1995
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Çift minareli bir cami formunda yapılmıştır. Kendi ifadesiyle kompozisyonu kendine ait olduğu ve tahmini tarihi kendi ifadesiyle buraya eklenmiştir.

Katalog No: 186b Ma'kılı Müsennâ *Besmele-i Şerif*
(Hayrettin Cete, *Besmele: İslamiyet'in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004, s. 82.)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Kare formdadır.

Katalog No: 186c Ma'kılı Müsennâ Besmele-i Şerif
(Hayrettin Cete, *Besmele: İslamiyet'in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004, s. 90)

Metin	: Besmele-i Şerîf / .....
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Pencere formundadır.

Katalog No: 187 Ali Toy'un Ma'kılı Müsennâ Kompozisyonu
(Ali Toy Arşivi)

- Metin** : “*Letüfehanne'l Kostantiniyyete, ve le ni'mel emrü zâlike'l emr, ve le ni'mel ceşü zâlike'l ceş*”
(İstanbul mutlaka fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, o ordu ne güzel ordudur.) Hadis-i Şerif
- Hattatı** : Ali Toy (d. 1380/1960)
- Tarihi** : 1421 / 2000
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bilinmiyor
- Diğer Özellikler** : İlk bakışta daha önceki gördüğümüz çapraz müsennâ örneklerine benzemekle birlikte üst veya alt çaprazdan devam etmemiştir. Alt kısım üst kısmın birebir yansımasıdır.

Katalog No: 188 Ali Toy'un Ma'kılı Müsennâ Kompozisyonu
(Ali Toy Arşivi)

Metin	: “İkra” Alâk 96/1
Hattatı	: Ali Toy (d. 1380/1960)
Tarihi	: 1424 / 2003
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Sol kısım sağ kısmın birebir simetriğidir.

Ma'kılı ile yazılmış tarih kaydı bulunmayan kompozisyonlar buradan sonra sıralandırılmıştır.

Katalog No: 189 Ma'kılî Müsennâ Kompozisyon
(Zübeyde C., Özsayiner, "Vakıflar Genel Müdürlüğüne Ait Camilerden Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesine Genel Hat Eserleri", *Vakıflar Dergisi*, Özel Sayı, İstanbul 2019, s. 19)

Metin	: Kelime-i Tevhid "Mâşaallah" "Vemâ tevfiķi illâ billah" (Başarım ancak Allah'tandır.) Hûd 11/88 "Lâ havle velâ kuvvete illâ billah" (Bütün güç ve kuvvet, yalnızca en yüce ve en büyük olan Allah'ın (cc) yardımıyladır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: 61,5 x 75 cm
Bulunduğu Yer	: Vakıf Hat Sanatları Müzesi
Diğer Özellikler	: Cami formundadır.

Katalog No: 190 TIEM 3053 Nolu Ma'kılı Müsennâ Eser

Metin	: Kelime-i Tevhid “ <i>Lâ ilâhe illahü 'l-melikü 'l-hakku 'l-mübîn</i> ” (Eserleriyle aşikâr, hakiki mevcut ve yegâne mülk sahibi olan Allah'tan başka ilah yoktur.) “ <i>Muhammedün Resûlullah şadiķu 'l-v'adü 'l-emîn</i> ” (Emin ve sözünün eri olan Muhammed (sav) Allah'ın resulüdür.) “ <i>Hüve 'l hallâķu 'l-bâķî</i> ” (O sürekli yaratandır, baki olandır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 3053
Diğer Özellikler	: Kelime-i Tevhid kırmızı diğer kısımları siyah renkle uygulanmıştır.

4.1.3. Ta'lik ve Celîsi

Katalog No: 191 M. Şefik Bey'in Celî Ta'lik Müsennâ Kompozisyonu, *Nûr* 24/35
(Zafer İhtiyar, s. 36)

Metin	: “ <i>Nûrun ‘alâ nûr</i> ” (Nur üstüne nurdur.) <i>Nûr</i> 24/35
Hattatı	: M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ulu Cami (801/1399), Bursa
Diğer Özellikler	: Kadınlar mahfili kuzey duvar payesinde bulunmaktadır. “ <i>Alâ</i> ” kelimesindeki yeler kesilmiştir.

Katalog No: 192 Ta'lik Müsennâ Tuğra

Metin	: “ <i>Yâ müfettiḥa'l-ebvâb iftaḥ lenâ ebvâbe'l-ḥayrât</i> ” (Ey kapıları açan, bizim için bütün hayır kapılarını aç.)
Hattatı	: Hâfız Mehmed
Tarihi	: 1200/1800ler
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TİEM 2793
Diğer Özellikler	: Tuğra formunda tahta üzerine uygulanmıştır. <i>Yâ müfettiḥa'l-Ebvâb</i> düz ve <i>ebvâb</i> aynalı kısımda yazılmıştır. Diğer Müsennâ Algılanan Yazılardan farklı olarak simetrik görünümde olduğu için burada yer verilmiştir.

Katalog No: 193 Hulûsi Yazgan'ın Celi Ta'lik Müsennâ Eseri
(Özel Koleksiyon)

Metin	: “ <i>Emire Ra'ûf</i> ”
Hattatı	: Hulûsi Yazgan (ö. 1358/1940)
Tarihi	: 1337/1918
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Özel Koleksiyon
Diğer Özellikler	: <i>Emire</i> kelimesindeki <i>he</i> tek kullanılmıştır. <i>Ra'ûf</i> kelimesindeki <i>hemze sol</i> (aynalı) kısımda bulunmamaktadır.

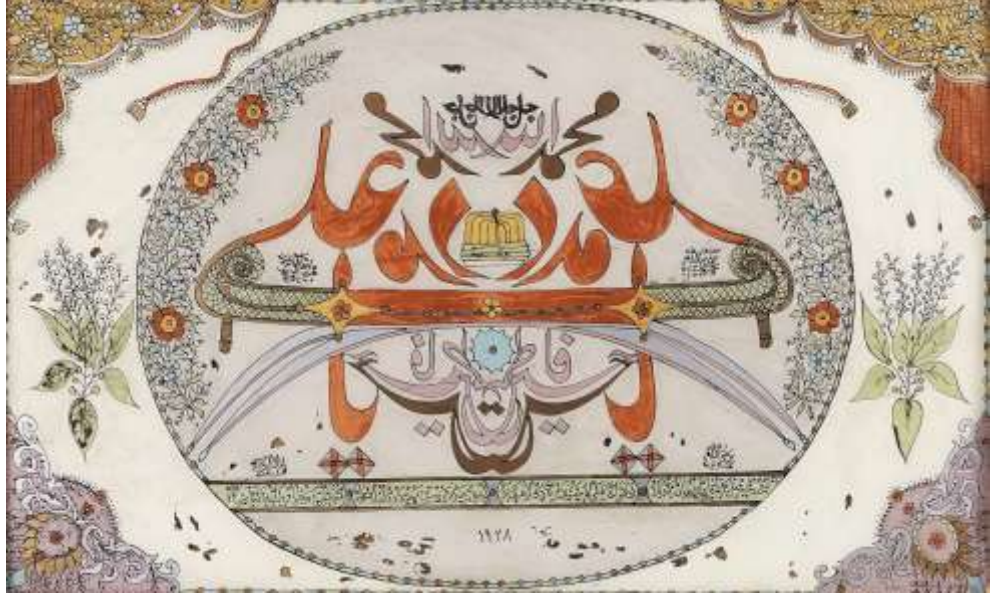
Katalog No: 194 Ta'lik Müsennâ Kompozisyon

- Metin** : “*Fesfaḥ eş-şafha’l cemîl*”
(Şimdi sen onlara yumuşak davran ve güzel muamele et.) Hicr 15/85
- Hattatı** : Mehmed Nuri Sivasi (ö. 1353/1935)
- Tarihi** : 1342/1923
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : TIEM 4301
- Diğer Özellikler** : Ay yıldız şeklinde içerisi beyaz mürekkeple ince yazı ile doldurularak uygulanmıştır.

Katalog No: 195 Ömer Lütfü'nün Celi Ta'lik Müsennâ Bir Kompozisyonu

Metin	: “ <i>Men şabera zafera</i> ” (Sabreden zafere ulaşır.)
Hattatı	: Ömer Lütfü
Tarihi	: 1343/1924
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Atatürk Kitaplığı, Krt_009800 (Kartpostallar Koleksiyonu)
Diğer Özellikler	: “ <i>Sabera ve zafera</i> ” ibaresindeki <i>ra</i> harfleri kesleştirilmiştir.

Katalog No: 196/1 Ta'lik Müsennâ Bir Tekke Levhası
(https://www.alifart.com/camalti-hat-levhasi_186632/)

Metin	: “Meded Yâ ‘Alî” Lafza-ı Celâl, İsm-i Nebî ve Ehl-i Beyt İsimleri
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1347/1928
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 35, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (01.06.2014)
Diğer Özellikler	: Farklı renklerle uygulanmış bir kompozisyonudur. <i>Hasan</i> ve <i>Hüseyin</i> isimlerindeki <i>nun</i> ların çanakları kesiktirilmiştir.

Katalog No: 196/2 Ta'lik Müsennâ Bir Tekke Levhası
(https://www.alifart.com/ceci-ta'lik-hat-levhasi_200245/)

Metin	: “Meded Yâ ‘Alî” / “Hasan Hüseyin” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1347/1928
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 144, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (08.03.2015)
Diğer Özellikler	: Önceki kompozisyonun aynısıdır. Lafza-ı Celâl, İsm-i Nebî ve Ehl-i Beyt İsimleri burada yazılmamıştır.

Katalog No: 197 Ta'lik Müsennâ Tekke Levhası
(https://www.alifart.com/ce-li-ta'lik-hat-levhasi_260967/)

Metin	: “ <i>Muhammed (sav) / ‘Ali” (ra)</i> Ehl-i Beyt İsimleri <i>Ebûbekir (ra) / ‘Ömer (ra) / ‘Osman (ra)</i>
Hattatı	: Firâkî
Tarihi	: 1349/1930
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 197, XIII. Kitap, Harita, Gravür ve Osmanlı & Karma Sanat Eserleri (03.03.2018)
Diğer Özellikler	: <i>Hasan ve Hüseyin’deki nunların çanakları, Alîdeki ye keşideleri kesiştirilmiştir.</i>

Meshur Hattât Urfalı Behçet Efendinin nefis bir yazısı

Ezan-ı Muhammedi

Emr-i bülendsin ey ezan-ı Muhammedî!
Kâfi değil sadâna cihan-ı Muhammedî!
Sultan Selim-i evveli râm etmeyip ecel,
Feth etmeliydi âlemi şan-ı Muhammedî!
Gök nura gark olur, nice yüzbin minâreden
Şehbâl açınca rûh-i revan-ı Muhammedî!
Ervah, cümleten görür Allahu Ekberi
Akseyleyince Arşa lisan-ı Muhammedî!

Yahya Kemal BEYATLI

Katalog N: 198 Behçet Arabî'nin Celi Ta'lik Müsennâ Kompozisyonu: Hac/27
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “Min külli feccin ‘amîk” (Uzak yollardan.) Hac 22/27
Hattatı	: Behçet Arabî (ö. 1385/1965)
Tarihi	: 1367/1948
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Lam ve cim çanakları birleştirilmiştir.

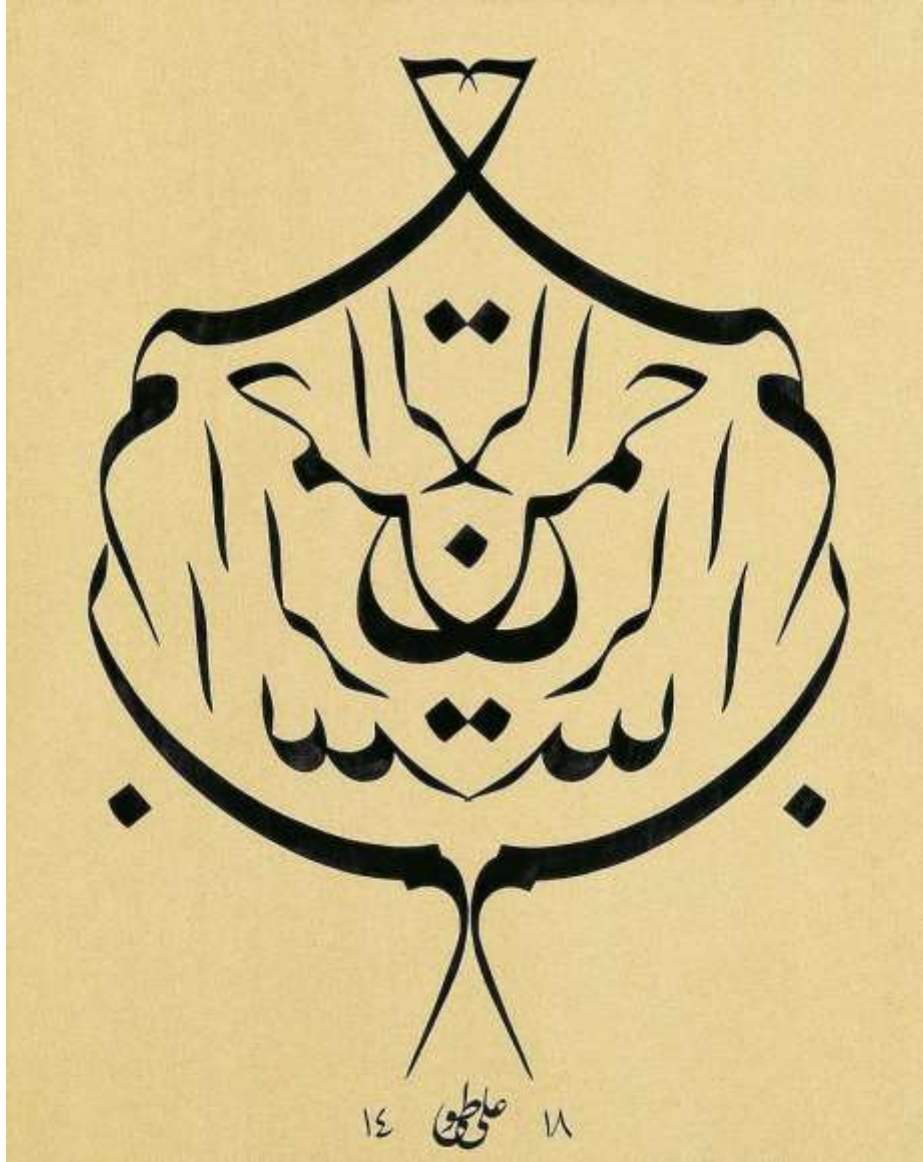
Katalog No: 199a Celî Ta'lik Müsennâ: *Yâ Hazreti Mevlânâ*
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1300/1900ler
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SHM 15605
Diğer Özellikler	: Yaprak üzerine kahverengi mürekkep ile yazılmıştır.

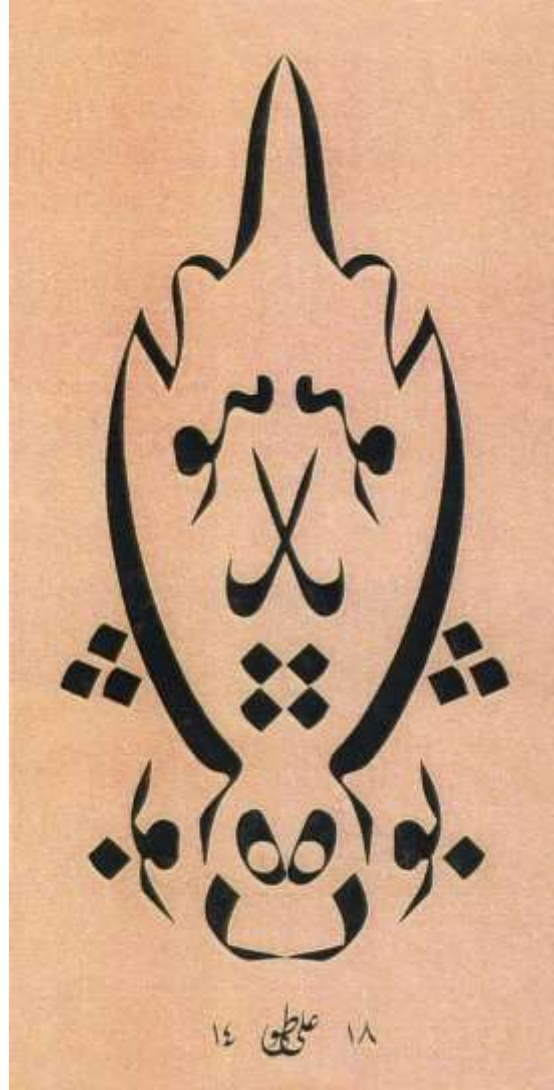
Katalog No: 199b Celi Ta'lik Müsennâ *Yâ Hazreti Mevlânâ*

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Sikke formundadır.

Katalog No: 200 Celî Ta'lik Müsennâ *Besmele-i Şerif*
(Ali Toy Arşivi)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Ali Toy (d. 1380/1960)
Tarihi	: 1418/1997
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Açık zemine koyu renkle yazılmıştır.

Katalog No: 201 Celi Ta'lik Müsennâ *Bu da geçer Yâ Hû*
(Ali Toy Arşivi)

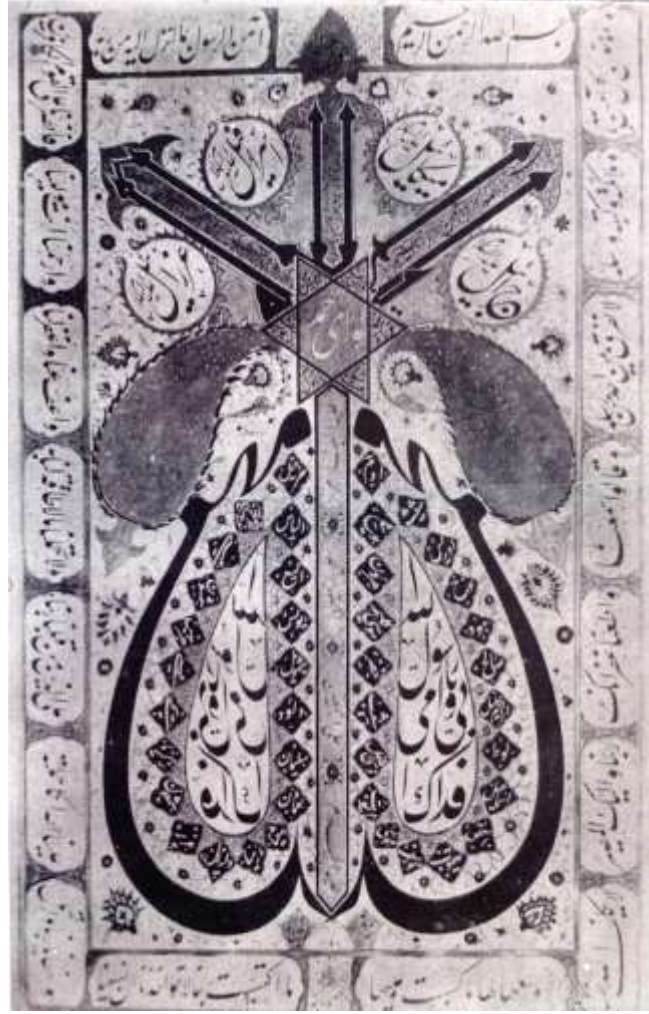
Metin	: “ <i>Bu da geçer Yâ Hû</i> ”
Hattatı	: Ali Toy (d. 1380/1960)
Tarihi	: 1418/1997
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Açık zemine koyu renkle yazılmıştır. Ana aksta sadece <i>Yâ</i> kelimesi kesiktirilmişdir.

Katalog No: 202 Celî Ta'lik Müsennâ *İsm-i Nebî*
(Ali Toy Arşivi)

Metin	: “ <i>Muhammed Aleyhisselâm</i> ”
Hattatı	: Ali Toy (d. 1380/1960)
Tarihi	: 1429/2008
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Ha</i> harfleri küplü yazılarak <i>mim</i> harflerine birleştirilmiştir. “ <i>Aleyhisselâm</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Ta’likle yazılmış tarih kaydı bulunmayan kompozisyonlar buradan sonra sıralandırılmıştır.

Katalog No: 203 Celî Ta'lik Müsennâ İsm-i Nebî (sav)
(A. R. Özcan, "Müsennâ Yazılar", *Hat ve Tezhip Sanatı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., İstanbul 2009, s. 215)

Metin	: İsm-i Nebî (sav) "Fedâke ebî ve ümmî Yâ Resulallah" (Babam ve annem sana feda olsun ey Allah'ın Resulü)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ceyhun Oydem Koleksiyonu
Diğer Özellikler	: Armut formundadır. İsm-i Nebî daha iri ve dış formu çevreleyecek şekilde, "Fedâke ebî ve ümmî Yâ Resulallah" ibaresi daha ince kalemle iç kısmına iki bölüm olarak yazılmıştır. Metin kısmında sadece müsennâ yazılan ibareler belirtilmiştir.

Katalog No: 204 Celi Ta'lik Müsennâ Kompozisyon: “Yâ Hakk” (cc)

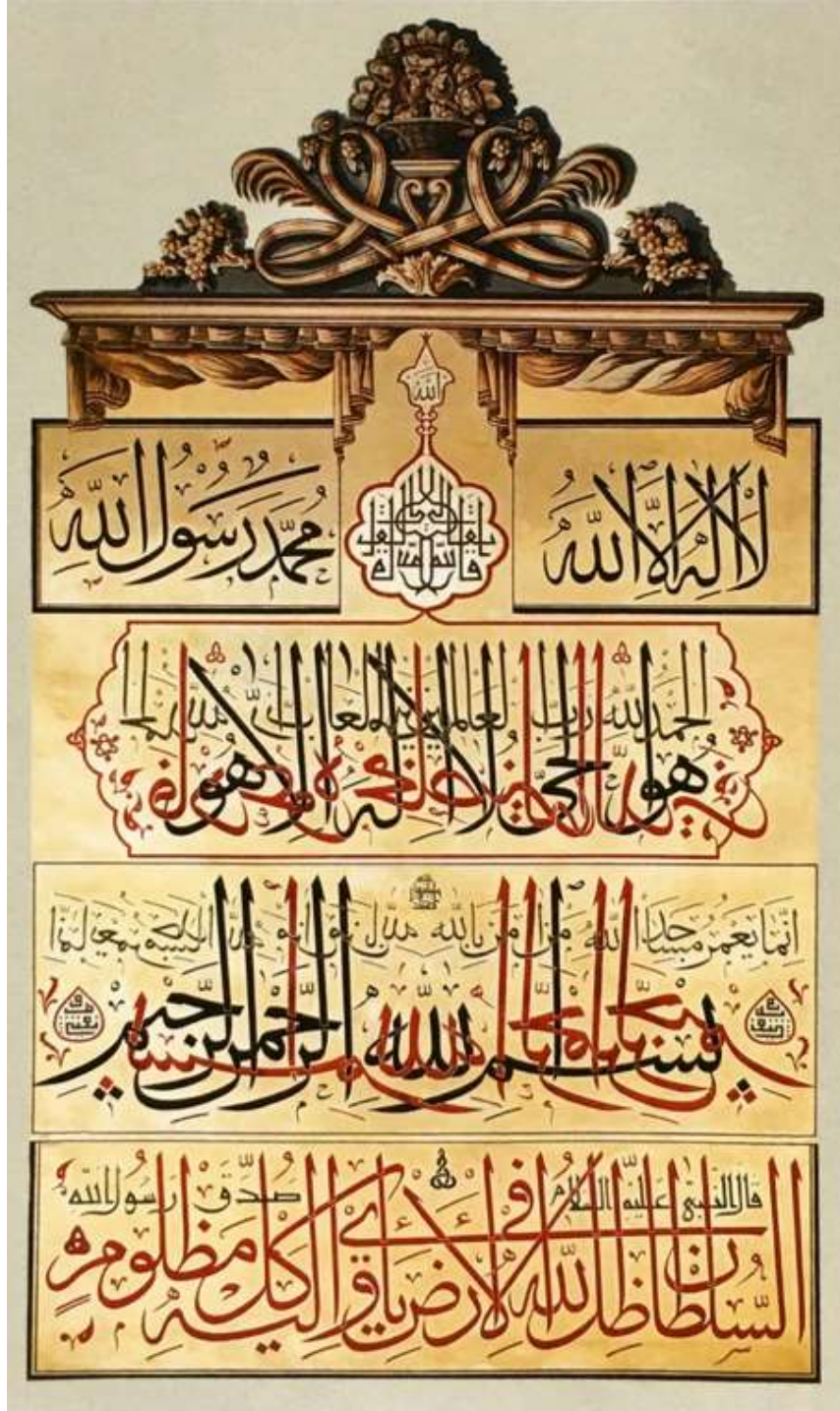
Metin	: “Yâ Hakk” (cc) “Ne hava ve ne keman ne ve kemankeş ancak İrdiren menziline tîrî nidây-ı Yâ Hakk”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SK 00116
Diğer Özellikler	: Ok şeklinde, siyah zemin üzerinde uygulanmıştır. Alt kısmında tek satır yazılan ibarenin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 205 Ta'lik Müsennâ Kompozisyon

Metin	: “ <i>Yâ Hazreti Hâlid Ebâ Eyyûb Enşârî</i> ” (ra)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TIEM 2874
Diğer Özellikler	: Resimsel bir kompozisyonudur.

4.1.4. Kûfî

R. 70 Celî Sülüs-Muhakkak-Kûfî Müsennâ Kompozisyonu / Bursa Ulu Camii
(Zafer İhtiyar, s. 88)

20Katalog No: 206 Kûfî Müsennâ İstif
(Zafer İhtiyar, s. 88)

Metin	: “ <i>Ķâllallahute ‘âlâ</i> ” (Allahu Teâlâ buyurdu.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ulu Cami (801/1399), Bursa
Diğer Özellikler	: “ <i>Lâm</i> ” harflerinin dikey kısımları ortada keşistirilerek geometrik form oluşturulmuştur. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 207a/1 Kûfî Müsennâ: *Besmele-i Şerif* / Bursa Ulu Camii
(Zafer İhtiyar, s. 88)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Mihrapta bulunmaktadır. Ahşap üzerine zerendûd olarak yarım daireye yakın bir formda yazılmıştır. “ <i>Rahîm</i> ” kelimesindeki <i>mim</i> harfinin eksik olduğu görülmektedir.

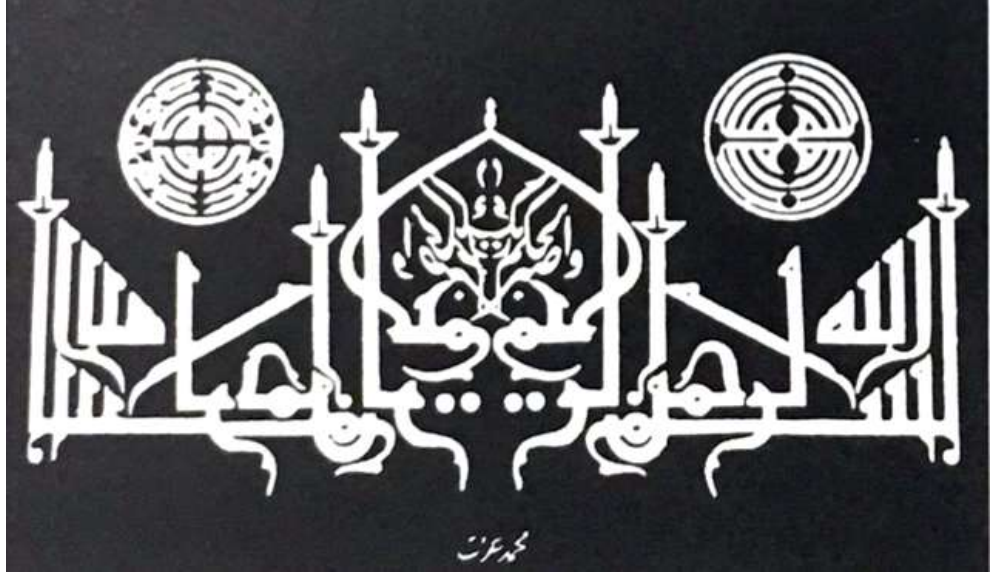

Katalog No: 207a/2 Kûfi Müsennâ Kompozisyon: *Besmele-i Şerif*
(https://www.alifart.com/ceci-sulus--musenna-hat-levhasi_174895/)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)
Tarihi	: 1321/1905
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 31, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (08.12.2013)
Diğer Özellikler	: Bursa Ulu Camii'ndeki kompozisyonun aynısıdır (Katalog No: 227d). Tezyinat emeği alt kısımdaki isimden anlaşıldığı üzere Ali Kemal Bey'e aittir.

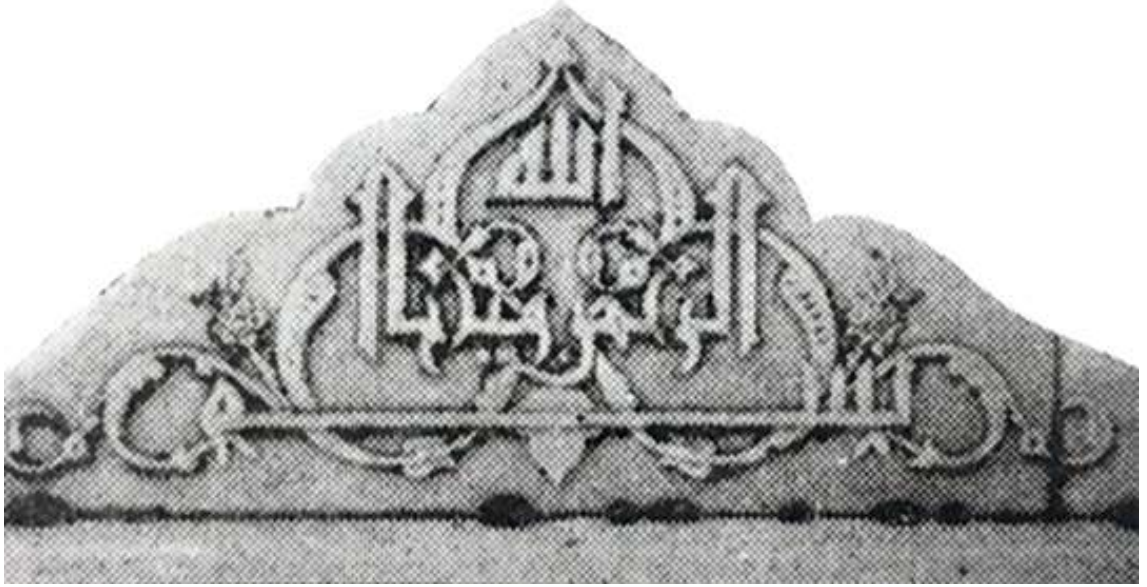

(Bakınız: Katalog No: 59b/4)

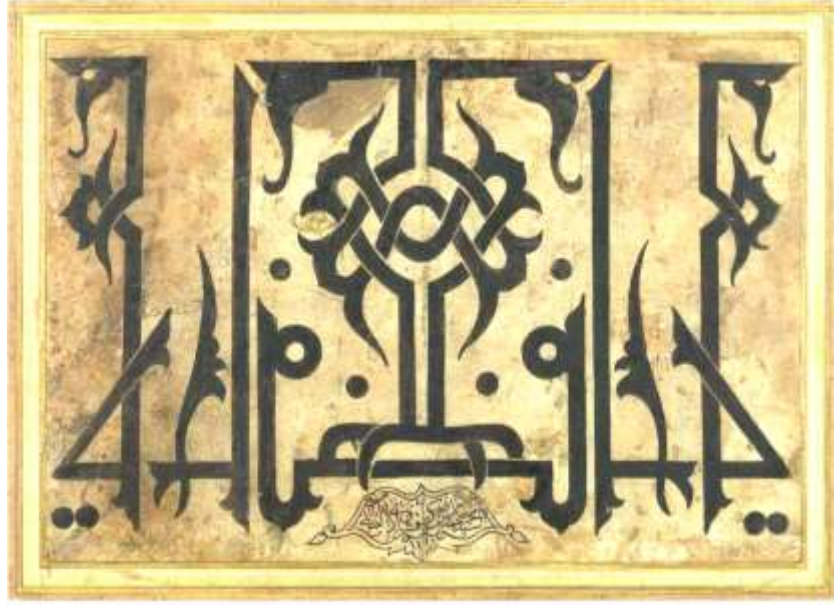
Katalog No: 207b Mehmet İzzet'in Kûfî Müsennâ Kompozisyonu
(Hayrettin Cete, *Besmele: İslamiyet'in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004, s. 90)

Metin	: Kûfî – Besmele-i Şerîf Ma'kılî – Sağ madalyonda; Lafza-ı Celâl (cc) Sol madalyonda İsm-i Nebî (sav) Ta'lik – “ <i>Vasbir lihukmi rabbike</i> ” (Rabbinin hükmüne sabret.) Tûr 52/48
Hattatı	: Mehmet İzzet (ö. 1320/1903)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Cami formundadır. Sağ ve sol madalyondaki yazılar çifte simetriktir (Katalog No: 184-185).

Katalog No: 207c Kûfi Müsennâ *Besmele-i Şerif*
(Ali Alparslan, *The Garden of Besmele-i Şerifh*, Boğaziçi Yay., İstanbul 2000, s. 19)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: <i>Bism</i> ve <i>Allah</i> lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 208 Seyyid Mehmed'in Kûfi Müsennâ Kompozisyonu
(https://www.alifart.com/kufi-yeniceri-orta-levhasi-altmis-altinci-kislak_117785/)

Metin	: “ <i>Yâ Hâfız</i> ” (cc)
Hattatı	: Seyyid Mehmed
Tarihi	: 1129/1717
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Alif Art 17, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri, Özel Koleksiyonlar Müzayedesi (19.12.2010)
Diğer Özellikler	: Yeniçeri orta levhasıdır. (Altmış Altıncı Kışla) <i>Zı</i> harfinin dikey kısımları üst orta kısımda geometrik geçmelerle birbiri içinden geçirilmiştir.

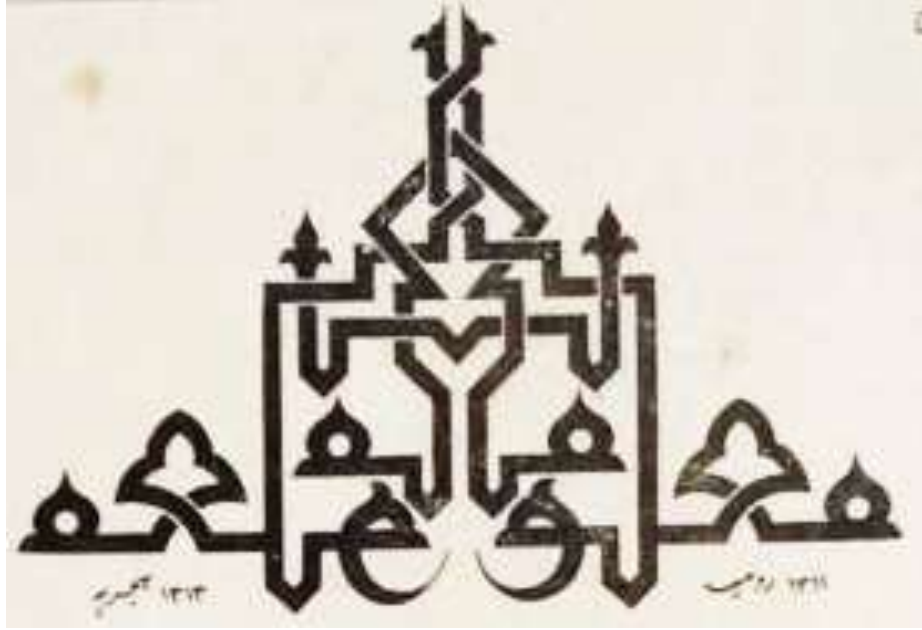
Katalog No: 209 Kûfî Müsennâ Kompozisyon / Hacı Bektaşî Velî Türbesi
(Fotoğraf: Ebru Auf / <https://www.google.com/maps/place/Nevsehir+%2FHacıbektaş/>)

Metin	: “ <i>Yâ Hannân / Yâ Mennân</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Hacı Bektaşî Velî Türbesi (1271/1854), Nevşehir
Diğer Özellikler	: Kalem işi tekniğiyle mavi zemine beyaz renkle uygulanmıştır.

Katalog No: 210 Kûfî Müsennâ Kompozisyon: *Sübhânallah* / Hacı Bektaşî Velî Türbesi
(Fotoğraf: Ebru Auf / <https://www.google.com/maps/place/Nevsehir+%2FHacıbektaş/>)

Metin	: “ <i>Sübhânallah</i> ” (Allah (cc) bütün kusurlardan ve noksanlıklardan münezzehtir.) “ <i>Yâ Hû</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Hacı Bektaşî Velî Türbesi (1271/1854), Nevşehir
Diğer Özellikler	: Kalem işi tekniğiyle mavi zemine beyaz renkle uygulanmıştır.

Katalog No: 211 Kûfî Müsennâ: *Ma'lûmât*

Metin	: “ <i>Ma'lûmât</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1314/1896
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: <i>Ma'lûmât</i> Dergisi
Diğer Özellikler	: 23 Mayıs 1895 – 20 Ağustos 1903 tarihleri arasında 423 sayısı yayımlanmış olan Türk basın tarihinde Baba Tâhir adıyla bilinen Mehmed Tâhir tarafından çıkarılmış dergidir ¹⁴⁸ . 24 Rebi'u'l-Âhır 1314 tarihli dergi başlığıdır. <i>Te</i> harfi ortada birleştirilmiş, dikey harfler üst kısımda birbiri içerisinden geçirilerek geometrik şekiller oluşturulmuştur.

¹⁴⁸ Abdullah Uçman, “*Ma'lûmât*” mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2003, c. 27, s. 543.

Katalog No: 212 Hilye-i Şerif İçinde Kûfi Müsennâ Kompozisyon

- Metin** : Hilal kısmında; “*Lâ ilâhe illallahu'l-melikü'l-hakku'l-mübîn*” (Eserleriyle aşikâr, hakiki mevcut ve yegâne mülk sahibi olan Allah'tan başka ilah yoktur.)
 Alttakinde ise; “*Muhammedun Rasûlullah şadîku'l-v'adu'l-emîn*” (Güvenilir ve sözünün eri olan Muhammed Allah'ın resulüdür.)
- Hattatı** : Mahmud Abbâsî
- Tarihi** : 1331/1333 – 1913/1915
- Müsennâ Çeşidi** : Sâde
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : TİEM 3213
- Diğer Özellikler** : Levhadaki müsennâ kısımlar dairenin altında hilal formundadır. Metin kısmında müsennâ yazılan ibarelere yer verilmiştir.

R. 71 TİEM 3213 Nolu Eser

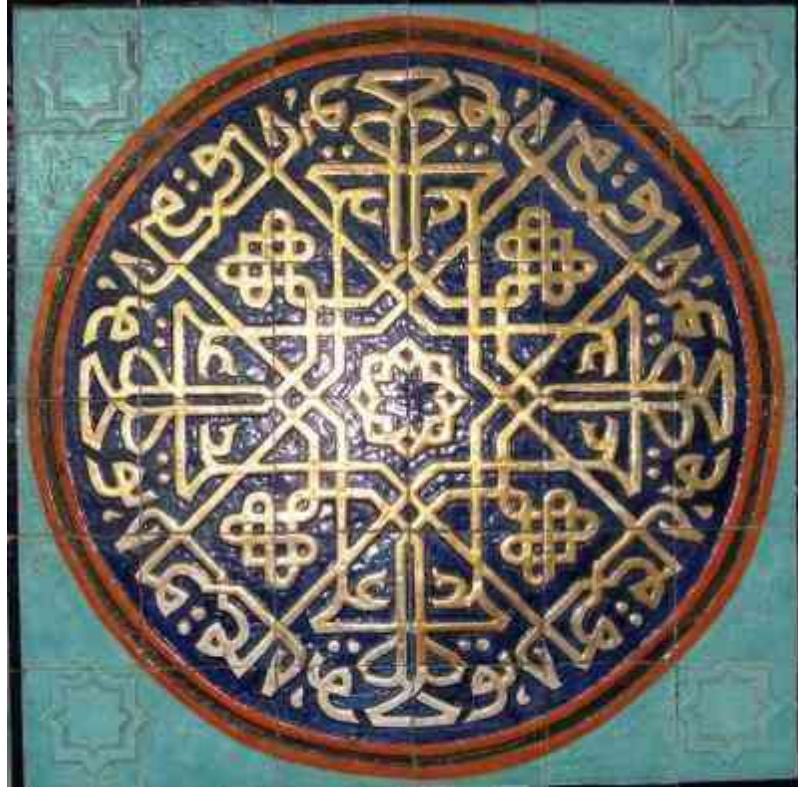
Katalog No: 213 Şişli Camii Kûfi Müsennâ Alemleri, *Allah* (cc)
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “Allah” (cc)
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Şişli Camii (1365/1946)
Diğer Özellikler	: Şişli Camii alemleridir. Üçgen formdadır.

Katalog No: 214 Hamit Aytaç'ın Kûfî Müsennâ Bir Kompozisyonu
(Muin N. Eriş, *Hat Sanatında Vazifeli Bir Hattatı Hamit Aytaç*, İBB Kültür A.Ş. Yay., İstanbul 2011, s. 137)

Metin	: “‘ <i>Alî Râtib</i> ”
Hattatı	: Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: “ <i>Râtib</i> ” kelimesindeki <i>te-be</i> birleşiminde geometrik form oluşturularak kesiştirilmiştir.

Katalog No: 215 Kûfi Müsennâ Kompozisyon / Samsun Site Camii
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Tevekkûli 'alâ hâliki</i> ” (Tevekkülüm beni Yaradan’ımadır.)
Hattatı	: M. Hüsrev Subaşı (d. 1372/1953)
Tarihi	: 1405/1985
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Samsun Site Camii (1399/1979)
Diğer Özellikler	: Kuzey cephesinde iç mekândan çıkarken kapının sağ ve sol kısımlarındadır. Orta kısımlarında geometrik formlar oluşturulmuştur.

4.1.5. Muhakkak

Katalog No: 216a/1 Muhakkak Müsennâ: *Besmele-i Şerif*

- Metin** : Besmele-i Şerif
“İnnemâ ya'muru mesâcidallâhi men âmene billâhi...” (Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a iman eden....) Tevbe 9/18
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Girift
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bursa Ulu Camii (801/1399)
- Diğer Özellikler** : Besmele-i Şerif'in bir kısmı kırmızı bir kısmı siyah renkle kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Âyet-i kerîme ise daha ince olarak sol kısım sağ kısmın simetriği olarak yazılmıştır.

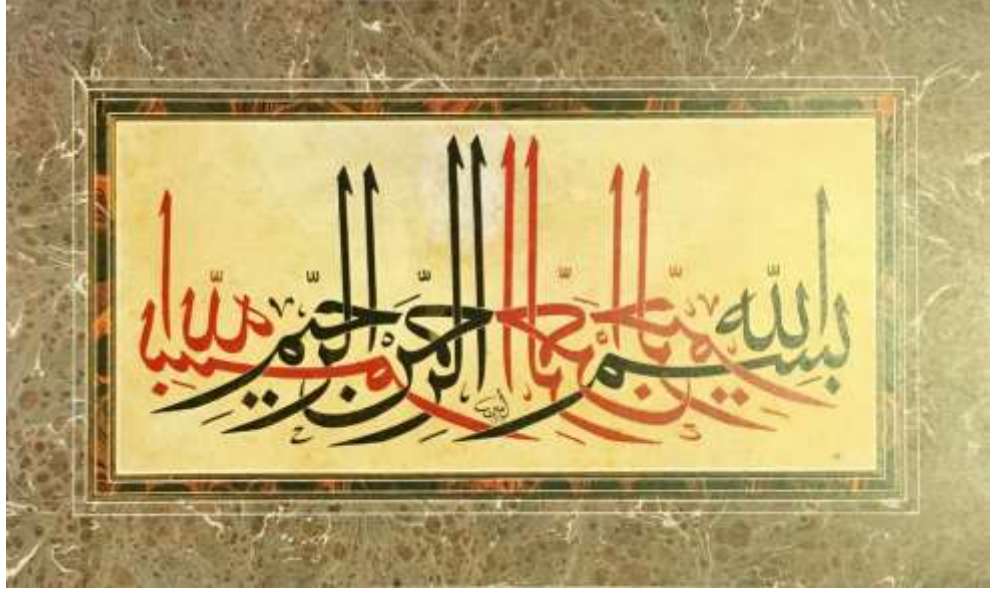

(Bakınız: R.70)

Katalog No: 216a/2 Muhakkak Müsennâ *Besmele-i Şerif* / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin	: Kûfî – “ <i>E’ûzu Billâhimine’ş-Şeytâni’r-Racîm</i> ” Muhakkak – “ <i>Bismillâhi’r-Rahmâni’r-Rahîm</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb’adı	: ?
Diğer Özellikler	: “ <i>Euzu billahimineşşeytanirracim</i> ” ibaresi daha ince olarak sol kısım sağ kısmın simetriği olarak uygulanmıştır. <i>Besmelede</i> ise aynalı kısım düz kısmı tamamen kaplayacak şekilde yazılmıştır. Bursa Ulu Camii’ndeki kompozisyonun aynısıdır burada tek renkle uygulanmıştır.

Katalog No: 216b Emin Barın'ın Muhakkak Müsennâ *Besmele-i Şerifi*
(Uğur Derman, s. 75)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1405/1985
Müsennâ Çeşidi	: Girift
Eb'adı	: 52,5 x 30 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Düz kısım siyah aynalı kısım kırmızı renkle yazılmıştır.

Katalog No: 216c/1 Muhakkak Müsennâ *Besmele-i Şerif* / Bursa İvazpaşa Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Besmele-i Şerîf
Tarihi	: 1386/1967
Hattatı	: Bedrettin
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Bulunduğu Yer	: İvazpaşa Camii (800/1400ler), Bursa
Diğer Özellikler	: 1958'de çıkan bir yangında yok olmuş 1386/1967'de aslına uygun olarak yeniden inşa edilmiştir. Mihrapta bulunan bu yazı aslını taklittir.

21 Katalog No: 216c/2 Emin Barın'ın Muhakkak Müsennâ *Besmele-i Şerifi*
(Hazırlayan: Uğur Derman, s. 83)

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1405/1985
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: 50 x 67 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: “Allah” lafzı tek yazılmıştır. <i>Nun</i> kuyukları ve <i>mim</i> çanakları kısmen kesleştirilmiştir.

Katalog No: 216d Emin Barın'ın Muhakkak Müsennâ *Besmele-i Şerifi*
(Hazırlayan: Uğur Derman, s. 82)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: 1405/1985
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 67 x 62 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Allah lafzı tek yazılmıştır.

4.1.6. Diğer Yazı Çeşitleri

22Katalog No: 217 Çinili Köşk Giriş Kapısındaki Müsennâ Kompozisyon
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Tevekkülî 'alâ hâlikî</i> ” (Tevekkülüm Beni Yaradan’ımadır.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Çinili Köşk (877/1472), İstanbul
Diğer Özellikler	: Cümle kapısı üstü kemerinde mozaik tekniğiyle uygulanmıştır. Kesik tuğlalar birleştirilerek uygulandığı için yer yer makilî yazıyı andırmasına rağmen <i>vav</i> , <i>ayın</i> ve <i>ha</i> harfleri başlarından anlaşıldığı üzere celi sülüstür.

Katalog No: 218 Tevkii Müsennâ Kompozisyon, İsrâ/84
(Muammer Ülker, *Başlangıcından Günümüze Türk Hat Sanatı*, İş Bankası Yay., İstanbul 1987)

- Metin** : “*Ḳul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi*”
(Herkes, kendi mizaç ve meşrebine göre iş yapar.) İsrâ 17/84
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : 1234/1819
- Müsennâ Çeşidi** : Çapraz Simetrik Müsennâ
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : İÜK AY6744
- Diğer Özellikler** : Hamail-i Şerif, İran Şahı Fethi Ali için Aka Muhammed Cafer emri ile İsfahan'da istinsah edilmiştir. Tevkii yazı çeşidiyle aynı ifade tekrar edilerek yazılmıştır.

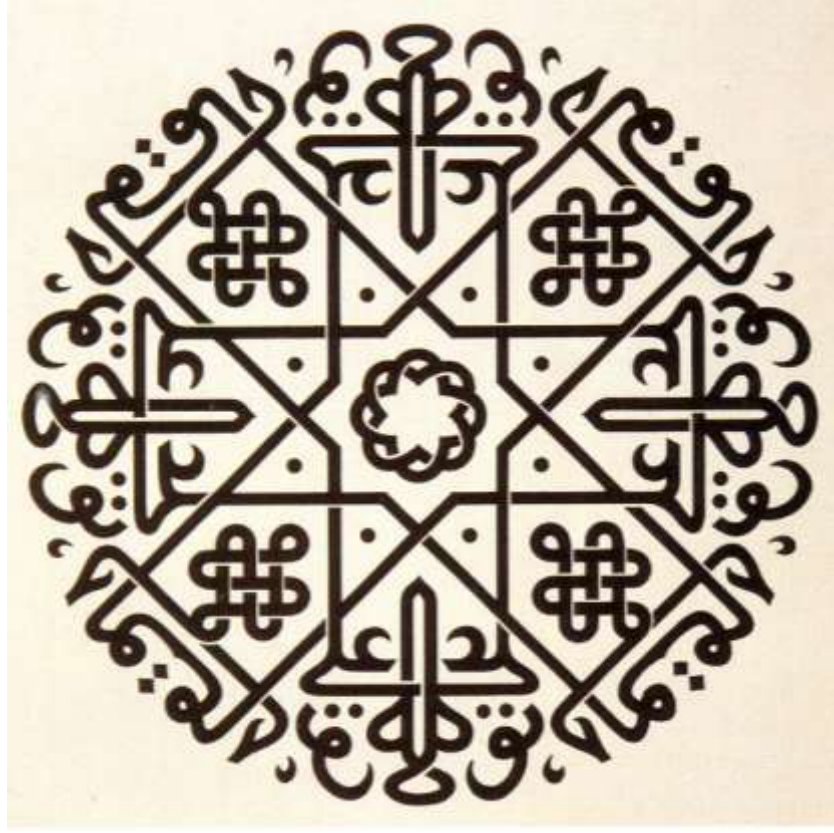

R. 72 İÜK AY6744 Nolu Eser

Katalog No: 219 Emin Barın'ın Müsennâ *Besmele-i Şerifi*
(Hazırlayan: Uğur Derman, s. 91)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Eb'adı	: 59 x 48 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Ağaç formundadır. Serbest kompozisyon olarak yazılmıştır.

23 Katalog No: 220 Emin Barın'ın Müsennâ Bir Kompozisyonu, *Tevekkülî 'alâ hâlikî*
(Betul Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Tevekkülî 'alâ hâlikî</i> ” (Tevekkülüm Beni Yaradan’ımadır.)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Çifte Simetrik
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Dört tekrarlı çifte simetrik olarak yazılmıştır. Bu celî sülüs yazının görsel etkisi öne çıkarılmış, yazının kendi kuralları biraz geri planda kalmış olduğu söylenebilir. Aynı kompozisyon Samsun Site Camii’nde kûfî ile uygulanmıştır (Katalog No: 388).

Katalog No: 221a Emin Barın'ın Müsennâ Bir Kompozisyonu, *Bismillah*
(Hazırlayan: Uğur Derman, s. 42)

Metin	: “ <i>Bismillah</i> ” (Allah’ın adıyla.)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 57 x 49 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Modernize edilmiş ma’kılî yazıdır.

Katalog No: 221b Emin Barın'ın Müsennâ Bir Kompozisyonu, *Bismillah*
(Hazırlayan: Uğur Derman, s. 43)

Metin	: “ <i>Bismillah</i> ” (Allah’ın adıyla.)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 49 x 48,5 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Modernize edilmiş ma’kılî yazıdır.

Katalog No: 222/1 Emin Barın'ın Müsennâ Kompozisyonu, *Allah* (cc)
(Hazırlayan: Uğur Derman, s. 100)

Metin	: “Allah” (cc)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 67 x 67 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Ma’kılı espride modernize edilmiş yazıdır.

Katalog No: 222/2 Emin Barın'ın Müsennâ Bir Kompozisyonu, *Allah (cc)*
(Hazırlayan: Uğur Derman, s. 101)

Metin	: “Allah” (cc)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 42 x 42 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Ma’kılî espride modernize edilmiş yazıdır. İmzası latin harfleriyledir.

Katalog No: 223 Emin Barın'ın Müsennâ Kompozisyonu
(Hazırlayan: Uğur Derman, s. 176)

Metin	: “ <i>Men daḳḳa duḳḳa</i> ” (‘Kim çalarsa çalınır’ eden bulur anlamındadır.)
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 54 x 44 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Modernize edilmiş kûfî yazıdır. İmzası latin harfleriyledir.

Katalog No: 224 Emin Barın'ın MÛsennâ Kompozisyonu
(Hazırlayan: Uğur Derman, s. 166)

Metin	: “ <i>Yâ Hû</i> ”
Hattatı	: Emin Barın (ö. 1408/1987)
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
MÛsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb’adı	: 27 x 47 cm
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Modernize edilmiş kûfî yazıdır. İmzası latin harfleriyledir.

Katalog No: 225a Müsennâ *Lafza-ı Celâl*
(Ali Toy Arşivi)

Metin	: Lafza-ı Celâl
Hattatı	: Ali Toy (d. 1380/1960)
Tarihi	: 1421 / 2000
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Modern tarzda yazılmış bir eserdir.

Katalog No: 225b Müsennâ *Lafza-ı Celâl*
(Ali Toy Arşivi)

Metin	: Lafza-ı Celâl
Hattatı	: Ali Toy (d. 1380/1960)
Tarihi	: 1423 / 2002
Müsennâ Çeşidi	: Sâde
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikler	: Modern tarzda yazılmış bir eserdir.

4.2. Müsennâ Algılanan Yazılar

Katalog No: 226 Celî Sülüs Müsennâ Algılanan Bir Satır / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 144)

Metin	: Celî Sülüs – Kelime-i Tevhîd Kûfî – “Allahümme şallî ‘alâ Muḥammedin ve ‘alâ âli Muḥammed”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikleri	: Şadırvanın kuzeyinde kalan direklerin birbirine bakan yüzünde kalem işi tekniğiyle uygulanmış iki aynı kompozisyon bulunmaktadır. “Lâ ilâhe illallah” kısmı düz ve siyah renkle, “Muḥammed Resûlullah” kısmı aynalı ve kırmızı renkle kelem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Daha ince yazılmış olan “Allahümme şallî ‘ala Muḥammedin ve ‘ala ali Muḥammed” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

(Bakınız R. 37)

Katalog No: 227a Celi Sülüs Müsennâ Algılanan Bir Satır / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 114)

Metin : “Hüve’l-ḥayyu lâ ilâhe illâ hüve fed’ûhu muḥlisîne lehu’d-dîn el-ḥamdu lillâhi rabbi’-âlemîn.”

(O daima diridir; O’ndan başka hiçbir ilah yoktur. O halde dinde ihlâslı ve samimi kişiler olarak O’na dua edin. Her türlü övgü âlemlerin Rabbi Allah’a mahsustur.) Mü’min 40/65

“Elhamdu lillâhi rabbi’-âlemîn” (Hamd, Alemlerin Rabbi Allah’a mahsustur.) Fatiha 1/2

Hattatı : İmzasız

Tarihi : Tarih kaydı bulunmamaktadır.

Müsennâ Çeşidi : Müsennâ Algılanan

Eb’adı : ?

Bulunduğu Yer : Bursa Ulu Camii (801/1399)

Diğer Özellikler : Âyetin bir kısmı kırmızı bir kısmı siyah renkle müsennâ algılanacak şekilde yazılmış fakat “el-ḥamdu lillâhi rabbi’-âlemîn” ibaresi daha ince kalemle tek renkle sadece “âlemîn” kelimesi kesişecek şekilde yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

(Bakınız R. 70)

Katalog No: 227b Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Bursa Cem Sultan Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

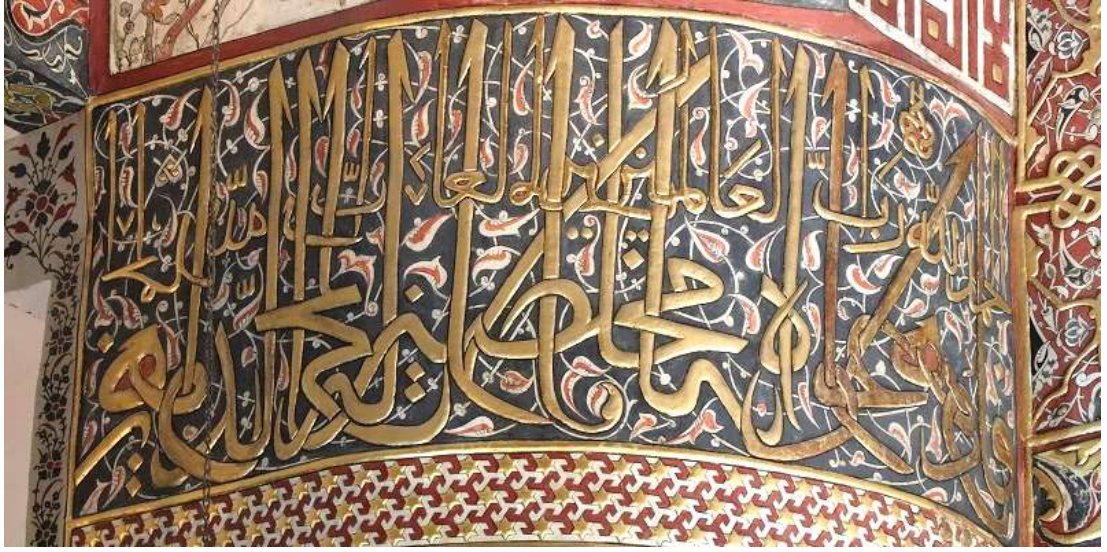

Katalog No: 227b Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Bursa Cem Sultan Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Katalog No: 277b Celî Sülüs Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Bursa Cem Sultan Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : Celî Sülüs – “*Hüve'l-hayyu lâ ilâhe illâ hüve fed'ûhu muhlisîne lehu'd-dîn el-ḥamdu lillâhi rabbi'- 'âlemîn.*”
Kûfî – “*Kul innî nuhîtu en a'bude'l-lezîne...*” (O daima diridir; O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. O halde dinde ihlâslı ve samimi kişiler olarak O'na dua edin. Her türlü övgü âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. De ki: “<Sizin, Allah'ı bırakıp da kulluk ettiklerinize> kulluk etmek bana yasak kılınmıştır.) Mü'min 40/65-66
“*El-Hamdu lillâhi rabbi'- 'âlemîn*” (Hamd, Alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.) Fâtihâ 1/2
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Müsennâ Algılanan
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478), Bursa
- Diğer Özellikler** : İç mekânda sağ ve sol kısımda simetrik olarak kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. “*Kul innî nuhîtu en a'bude'l-lezîne...*” âyetinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. “*Hüve'l-hayyu lâ ilâhe illâ hüve fed'ûhu muhlisîne lehu'd-dîn el-ḥamdu lillâhi rabbi'- 'âlemîn.*” âyeti iki kısma bölünerek bir kısmı mavi bir kısmı beyazla ve bunun tam simetriği alınarak da uygulanmıştır.

Katalog No: 227c Celi Sülüs Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı Sol Kısım / Hz. Mevlâna Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Katalog No: 227c Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı Sağ Kısım / Hz. Mevlâna Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin : “Huve'l-Ḥayyu lâ ilâhe illâ hu fed'ûhu muḥlisîne lehu'd-Dîne
elḥamdu lillâhi rabbi'l-'Âlemîn”

(O, diridir. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. O hâlde sadece Allah'a itaat ederek (samimi olarak) O'na ibadet edin. Hamd, âlemlerin Rabbine mahsustur. Mü'min 40/65)

Hattatı : İmzasız

Tarihi : 905/1499

Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb'adı	: ?
Diğer Özellikler	: Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. “ <i>Elḥamdu lillâhi rabbi'l-’Âlemîn</i> ” ibaresi daha ince ve sadece “ <i>âlemîn</i> ” kelimesindeki <i>nun</i> lar keşiştirilerek simetrik yazılmıştır. Hz. Mevlâna Türbesi ilk olarak 673/1274 yılında yapılmış ve daha sonra onarımlar geçirmiştir. Karamanoğulları Alâeddin Ali Bey (758/1357 – 801/1398) dönemi onarımında türbenin külahı kaldırılmış ve bugünkü on altı dilimli gövdesi yapılmış ve türbenin gövde ve külahı çinilerle kaplanmıştır. Diğer önemli onarımı ise Sultan II. Bayezid döneminde yapılmıştır. Bu onarımda (905/1499) türbedeki kalemişlerinin eklendiği bilinmektedir. III. Selim, II. Mahmud, I. Abdülmecid ve II. Abdülhamid dönemlerinde de restorasyon yapılmıştır. Gövde ve kasnaklardaki çiniler 1964’te Kütahya çinileri ile değiştirilmiştir ¹⁴⁹ .

R. 73 Konya Hz. Mevlânâ Türbesi İç Mekân
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

¹⁴⁹ Naci Bakırcı, “Konya Mevlâna Dergâhı”, *İSTEM*, Konya 2007, sy. 10, s. 194-195.

Katalog No: 228 Celi Sülüs-Kûfî Müsennâ Algılanan Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 138)

Metin	: “ <i>Vemâ tevfiķi illâ billah</i> ” (Başarım ancak Allah'tandır.) Hûd 11/88
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: <i>Vemâ</i> daki <i>vav</i> ve <i>mim</i> başı ortak kullanılmış, <i>tevfiķî</i> deki <i>te</i> ve <i>vav</i> harfleri aynalı yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 229 Celî Sülüs Müsennâ Algılanan Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 41)

- Metin** : “*Ķâlallâhü 'l-Melikü 'l-Settâr*” (Melik ve Settâr olan Allah buyurdu.)
“*Cennâtin tecrî min tahtihâ 'l-Enhâr*” (Altlarından ırmaklar akan cennetler...) Muhammed 47/12
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Hattatı** : İmzasız
- Müsennâ Çeşidi** : Müsennâ Algılanan
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bursa Ulu Camii (801/1399)
- Diğer Özellikler** : “*El-Settâr*” esmâsı “*Ķâlallâhü 'l-Melik*” ibaresinin simetriği olarak aynalı yazılmıştır. *Muhammed 47/12* âyeti simetrik karşılığı olmaksızın kırmızıyla kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Havuzun güneydoğu köşesindeki direğin batı yüzündedir.

Katalog No: 230 Celî Sülüs-Kûfî Müsennâ Algılanan Bir Kompozisyon / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 100)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Hüvallahü'l-lezî</i> ” Kûfî – “ <i>Lâ ilâhe illâ hû / Er-Raḥmân / Er-Raḥîm / El-Melik / El-Ḳuddûs</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kûfî kısımlardan “ <i>Lâ ilâhe illâ hû</i> ” ibaresi celî ve düz, “ <i>Er-Raḥmân, Er-Raḥîm</i> ” daha ince ve düz ve “ <i>El-Melik, El-Ḳuddûs</i> ” isimleri de daha ince ve ters olarak yazılmıştır. Celî sülüs kısımlarda ise “ <i>Hü'l-lezî</i> ”nin <i>lâm, zel</i> ve <i>ye</i> harfleri ters olarak yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

Katalog No: 231 Celî Sülüs-Kûfi Müsennâ / Bursa Ulu Camii
(Z. İhtiyar, s. 118)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>Allahu müfettiha 'l-ebvâb</i> ” (Allah kapıları açandır.) Kûfi – “ <i>İftah lenâ ebvâbe 'l-hayrât</i> ” (Bizim için bütün hayır kapılarını aç.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bursa Ulu Camii (801/1399)
Diğer Özellikler	: Kalem işi tekniğiyle uygulanmış bu kompozisyonda “ <i>ebvâb</i> ” kelimesinin <i>elif</i> , <i>be</i> ve <i>vav</i> harfleri ters olarak müsennâ algılanacak şekilde yazılmıştır. Kûfi kısım daha ince ve sâde müsennâ çeşidiyle, sol kısım sağ kısmın simetriği olarak yazılmıştır.

Katalog No: 232 Mūsennâ Algılanan Mihrap Yazısı / Edirne Eski Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : Celî Sülüs – “*Fî eyyâmi sultani’l-‘azâm Meḥmed ibn Beyâzîd ibn Murâd ibn Orḥân*
Kûfî – “*Ḥalledallâhu mülkehu ve ‘izzeḥu*”
(Bu minber) Büyük sultan Orhan oğlu Murad oğlu Bayezid oğlu Mehmet -Allah yöntemini ve şerefini ebedi kılsın- günlerinde (yapılmıştır).
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Mūsennâ Çeşidi** : Mūsennâ Algılanan
- Eb’adı** : 34 x 117 cm
- Bulunduğu Yer** : Edirne Eski Cami (816/1414)
- Diğer Özellikler** : Osmanlı Dönemine ait bir mihrap kitâbesinde ilk defa mūsennâ algılanan tarzda bir istife rastlandığı bilinmektedir. Hareke işaretleri ve harflerin noktaları kullanılmamış fakat yazının zeminine motifler yerleştirilmiştir. Sülüs yazılan ibarenin bir kısmı düz, bir kısmı ters olarak düz kısmın üstünü kaplayacak şekilde yazılmıştır. Kûfî satırın simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 233 Celi Sülüs Müsennâ Mihrap Yazısı / Bursa Yeşil Türbe
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Kûfi – “ <i>Ḳâle'n-Nebiyyi şallallâhu 'aleyhi ve sellem</i> ” Celi Sülüs – “ <i>'Accilû bi's- şalâti ḳable'l-fevt ve 'accilû bi't-tevbeti ḳable'l-mevt</i> ” (Vakti çıkmadan önce namaza; ölmeden önce tövbe için acele edin.) Hadis-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Yeşil Türbe (824/1421), Bursa
Diğer Özellikler	: “ <i>'Accilû bi's- şalâti ḳable'l-fevt</i> ” düz olarak sarı renkle “ <i>ve 'accilû bi't-tevbeti ḳable'l-mevt</i> ” mavi renkle ters olarak düz metnin üstünü kaplayacak şekilde yazılmıştır. “ <i>Ḳâle'n-Nebiyyi şallallâhu 'aleyhi ve sellem</i> ” ibaresinin simetrik kaşılığı bulunmamaktadır. Çini üzerine uygulanmıştır.

Katalog No: 234 Celi Sülüs-Kûfi Müsennâ Kemer Yazısı / Edirne Muradiye Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Katalog No: 235 Celi Sülüs-Kûfi Müsennâ Kemer Yazısı / Edirne Muradiye Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Okunmuyor
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsenâ Çeşidi	: Müsenâ Algılanan
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Edirne Muradiye Camii (838/1435)
Diğer Özellikler	: <i>“Kalemişleriyle yazılan metinlerde günümüze ulaşan izler dikkate alındığında bir bütünlük görülmemektedir. Bunlardan bir kısmının kuşak yazı tarzında, kûfî ile celî sülüs türlerinde yazıldığı bir kısmının müsenâ istif ve diğer bir kısmının da dairevi madalyonlar halinde terkip edildiği anlaşılmaktadır. Zeminde ve harflerde beyaz, sarı, kırmızı, siyah renkler hâkim olup aralarında geometrik desenler, helezonlar, yapraklar, hatayileri çiçekler ve rûmîler işlenmiştir. Kalem işiyle çinilerdeki yazılar, türleri ve üslupları itibariyle benzerlik göstermektedir. Kubbe kemerine kalem işiyle yazılan yazılardan birinde müsenâ istif görülmektedir. Burada alt satırdaki beyaz renkli yazının aynısı üst satıra ters olarak yazılmış ve dikey harfler birbirine bağlanmış aralarında kırmızı renkli kufiler yerleştirilmiştir. Bazılarında ise dairevi istif görülmekte elif, tı lam gibi harfler uzatılarak madalyonun merkezinde geometrik desenler meydana getirilmektedir¹⁵⁰”.</i>

---

¹⁵⁰ Abdülhamit Tüfekçioğlu, *Erken Dönem Osmanlı Mimarîsinde Yazı*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 2001, s. 229-230.

Katalog No: 236 Celî Sülûs Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Bursa Cem Sultan Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Katalog No: 236 Celî Sülûs Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Bursa Cem Sultan Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

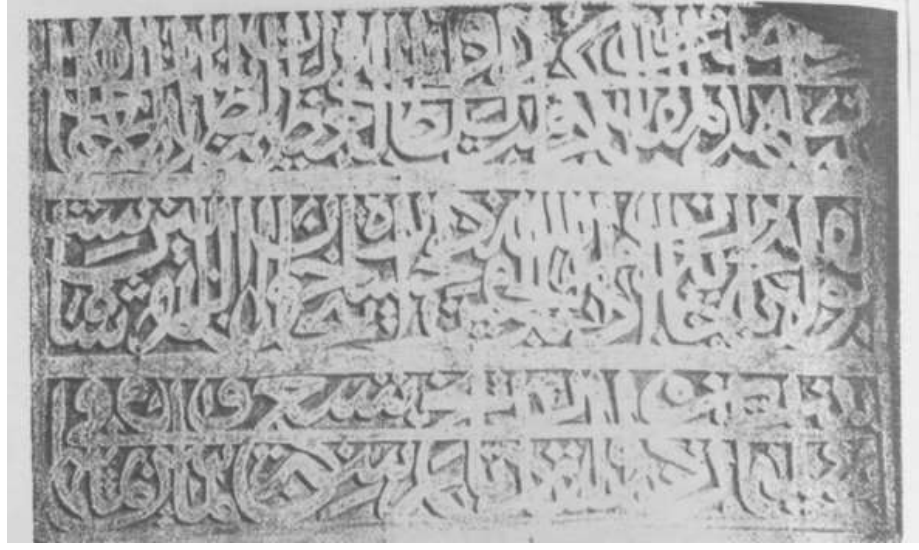
Metin	: Celî Sülûs – “ <i>Allâhu hâliku külli şey'in ve hüve 'alâ külli şey'in</i> ” Kûfî – “ <i>vekil. Lehu mekâlîdu 's-Semâvâti ve 'l-Arḍ ve 'l-Lezîne keferû bi âyâtillâh ...</i> ” (Göklerin ve yerin anahtarları O'nundur. Allah'ın âyetlerini inkâr edenler var ya, işte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir. Allah, her şeyin yaratıcısıdır. O, her şeye vekildir.) Zümer 39/62-63
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478), Bursa
Diğer Özellikler	: Mihrabın iki yanında; sağ taraftan kırmızı zemin üzerine beyaz renkle “ <i>Allâhu hâliku külli şey'in</i> ” ve sol taraftan âyetin devamı olan

“ve hüve ‘alâ külli şey’in” mavi renkle yazılmıştır. Sağ ve sol kısımda simetrik olarak kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Kûfi yazılan kısımların simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 237 Celî Sülüs Müsennâ Algılanan Kuşak Yazısı / Bursa Cem Sultan Türbesi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Metin	: Celî Sülüs – Kelime-i Tevhid Kûfi – “Allahümme şalli ‘alâ Muhammedin ve ‘alâ âli Muhammed”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478), Bursa
Diğer Özellikler	: “Lâilâheillallah” ibaresi beyazla düz, “Muhammedu’r-Resûlullah” kısmı maviyle ters olarak düz kısmın üstünü kaplayacak şekilde kırmızı zemin üzerine kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Kûfi satırın simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

Katalog No: 238 Müsennâ Algılanan Celî Sülûs Kitâbe / Edirne Sitti Hatun Camii
(Bedi N. Şehsuvaroğlu, “Edirne Fatih Devri Eserlerine Kısa Bir Bakış ve Sitti Hatun Camii”, *Vakıflar Dergisi*, sy. 5, Ankara 1962 s. 208.)

Metin : “*Raşşasat bünyâne hâze ’l-makâmi ’l-kerîm fî devletis ’sultânî ’l’azîm es-sultân bin sultân sultân / ebu ’l-feth Bâyezîd hân edâmallahü bi ’l-hısân dürrehtü ticânî havâtîni ’z-zemân Sitti Şâh / Binti Süleymân bin zü ’l-kâdir fitârîhi seneti tis ’in ve şemânîne ve şemâimâyeh*”

(Zülkadir oğlu Süleyman’ın kızı zamanın kadınlarının taçlarının incisi olan Sitti Şah büyük sultan sultan oğlu sultan fethin babası Sultan Bayezıt Han’ın -Allah iyilik ve ihsanlarını devam ettirsin- yönetimi günlerinde, 889 yılında bu güzel makamı sağlam olarak inşa ettirdi.)

Hattatı : İmzasız

Tarihi : 889/1484

Müsennâ Çeşidi : Müsennâ Algılanan

Eb’adı : 50 x 77 cm

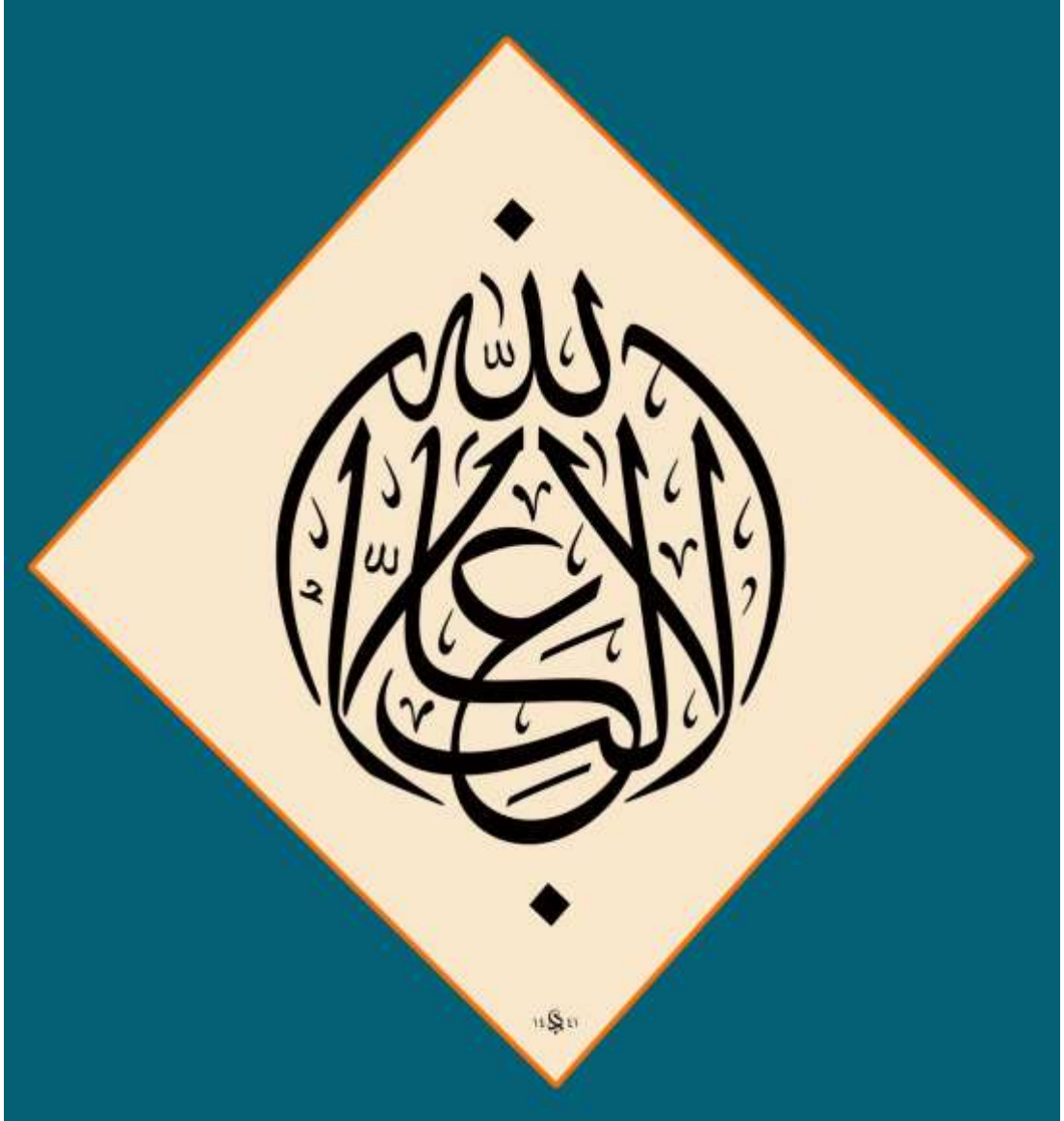
Bulunduğu Yer : Edirne Sitti Hatun Camii (889/1484)

Diğer Özellikler : Cümle kapısı üstünde bulunan taşa mahkûk inşa kitabesidir. İlk satırın sonundaki “sultan” kelimesinin lâm, tı, elif, nun harferi, “ve ’l-hısan” kelimesinin vav ve nun harfleri, “el-zeman” kelimesinin mim, elif, nun harfi ve “semaniye” kelimesinin vav harfi ters yazılmıştır.

Katalog No: 239 Bursa Şehzade Ahmet Türbesi Mihrabı Müsennâ Algılanan İstifi
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

- Metin** : “*Küllemâ deḡale ‘aleyhâ zekeriyyâ’l-miḡrâbe vecede ‘indehâ rizkâ*”
(Zekeriya mabedde onun yanına her girişinde, yanında bir yiyecek bulurdu.) Âl-i İmrân 3/37
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Müsennâ Algılanan
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Bursa Şehzade Ahmed Türbesi (919/1513)
- Diğer Özellikler** : Mihrabın üstünde iki kısımdır. Âyetin “*küllemâ deḡale ‘aleyhâ zekeriyyâ’l-miḡrâbe*” kısmı düz devamı ters olarak düz kısmı kaplayacak şekilde yazılmıştır.

Katalog No: 240 Davut Bektaş'ın Celî Sülûs Müsennâ Algılanan Yazısı

Metin	: “ <i>Lâ galibe illâllah</i> ”
Hattatı	: Davut Bektaş (d. 1382/1963)
Tarihi	: 1441/2019
Müsennâ Çeşidi	: Müsennâ Algılanan
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Davut Bektaş Arşivi
Diğer Özellikler	: <i>Lâmelifler</i> iki kısımda da <i>lâ</i> ve <i>İllâ</i> kelimelerinde ortak olarak yazılmıştır.

4.3. Diğer Müsennâ Kompozisyonlar

Katalog No: 241 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>El Müte’âl</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>El-Berr / Et-Tevvâb / El-Müntakim</i> ” (cc) / Lafza-ı Celâl
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb’adı	: ?
Diğer Özellikler	: Kûfî yazılanlar celî sülüslerden daha incedir. “ <i>El-Berr / Et-Tevvâb / El-Müntakim</i> ” ibarelerinde yazım hataları bulunmaktadır. Pencerenin sağ ve sol kısmına simetrik olarak uygulanmıştır. II. Beyazıt döneminde yapılan restorasyonda (905/1499) kalem işi ile uygulanan bu yazıların orijinalliğini korumadığı görülmektedir ¹⁵¹ .

¹⁵¹ Naci Bakırcı, “Konya Mevlâna Dergâhı”, *İSTEM*, Konya 2007, sy. 10, s. 197.

Katalog No: 242 Celî Sülüs Müsennâ Esmâ / Konya Hz. Mevlânâ Türbesi
(Fotoğraf: Mustafa Duvarcı/2020)

Metin	: Celî Sülüs – “ <i>El Bâkî</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>El Vâris / Er Reşîd</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 905/1499
Müsennâ Çeşidi	: Tedâhüllü
Bulunduğu Yer	: Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)
Eb’adı	: ?
Diğer Özellikler	: Pencerenin sağ ve sol kısmına simetrik olarak uygulanmıştır. Kûfî kısımlar kahverengi sülüsler siyah ile kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.

R. 74 Ayasofya İmaretı Kapısı
(Fotoğraf: Betül Sayın/2019)

Katalog No: 243 Sultan I. Mahmut Tuğrası (Sağ-Düz) / Ayasofya İmaretı Kapısı
(Fotoğraf: Betul Sayın/2019)

Katalog No: 243 Sultan I. Mahmut Tuğrası (Sol-Aynalı) / Ayasofya İmaretı Kapısı
(Fotoğraf: Betul Sayın/2019)

Metin	: “ <i>Maḥmūd Ḥan bin Muştafâ el-Muẓaffer dâimâ</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: İstanbul Ayasofya İmaretı (1155/174)
Diğer Özellikler	: Ayasofya İmaretı cümle kapısında bulunan I. Mahmut Tuğrasıdır. Yapı simetrik değerlendirilerek kapının sağ tarafına düz aynı hizada sol tarafına ise tersi uygulanmıştır.

Katalog No: 244 Celî Sülüs Müsennâ *Besmele-i Şerif*⁵² / Ragıp Paşa Kütüphanesi
(Fotoğraf: Sami Güner / N. Kırdar Kalyoncu, “Koca Ragıp Paşa Kütüphanesi’ndeki Ahşap Avizeler”,
Türkiyemiz, İstanbul 1982, sy. 37, s. 33.)

Metin	: Besmele-i Şerîf
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)
Diğer Özellikleri	: Ragıp Mehmet Paşa (ö. 1176/1763) III. Osman ve III. Mustafa devirlerinde sadrazamlık yapmakla birlikte şair ve değişik konularda yazdığı eserleri olduğu bilinmektedir. Ölümünden bir yıl önce yaptırmaya başladığı mektep, kütüphane ve şadırvan 1176/1763 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır. Kütüphanenin kuruluşunda Ragıp Paşa’nın nadir eserlerinden oluşan zengin bir koleksiyonu bulunmuş olup daha sonra bütün kitapları bu kütüphaneye getirildiği

¹⁵² Katalog No: 48 ile aynı kompozisyonudur.

bilinmektedir. XVIII. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'a gelen Toderini kütüphanede 1173 yazma eser bulunduğunu bildirmiştir¹⁵³. Aynı zamanda Ragıp Paşa'nın türbesinin de bulunduğu yapı sade ve güzel bir mimarlık eseridir. Hususiyetini teşkil eden ahşap avizelerin kim tarafından ve ne zaman yapıldığını tespit edilmemiş olsa da yapılan incelemeler sonucunda avize sayısı on bir olduğu bilinmektedir. Her avize altı kanattan meydana gelmiş olup her kanatta şebekeli oyma denilen dekupaj tekniğiyle belirgin hale getirilen âyet-i kerîmeler yazılıdır. Bazı avizelerin altı kanadında da aynı âyet oyulmuştur. Bazı avizelerin kanatlarında ise üç, bazılarında da iki âyet okunmaktadır. 11 avizenin maalesef bazılarında kopmalar görülmektedir. Bunlar kütüphaneyi aydınlatmak için kullanılmışsa da bugün aydınlatma düzeni değişmiştir. Avizelerin bir kısmı da bozuktur¹⁵⁴. 1433/2012 yılında yapılan Mimar Sinan Camii avizeleri bu avizelerden esinlenilerek yapılmıştır (Katalog No: 266).

---

¹⁵³ İsmail E. Erünsal, "Râgıb Paşa Kütüphanesi" mad., DİA, TDV Yay., Ankara 2007, c. 34, s. 406.

¹⁵⁴ N. Kırdar Kalyoncu, "Koca Ragıp Paşa Kütüphanesi'ndeki Ahşap Avizeler", *Türkiyemiz Dergisi*, İstanbul 1982, sy. 37, s. 32.

Katalog No: 245 Celî Sülûs Müsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi
(Fotoğraf: Sami Güner / N. Kırdar Kalyoncu, s. 32.)

- Metin** : “*İnni men ‘amâlü bi’n-niyyâtü’l-ḥâlişât*” (Ameller niyetlere göredir.) Hadis-i Şerif
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
- Eb’adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)
- Diğer Özellikler** : Ahşap malzeme kullanılarak altı kanatlı olacak şekilde oyularak yapılmıştır. *Eli*fler üst kısımda *lâmlar*la birleştirilmiştir.

Katalog No: 246 Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi
(Fotoğraf: Sami Güner / N. Kırdar Kalyoncu, s. 32.)

Metin	: “ <i>N’ime’l mevlâ ve n’ime’r-refîk</i> ” (Ne güzel Mevla ne güzel dost.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)
Diğer Özellikler	: Altı kanatlı olan avizenin uçlarından püsküller sarkıtılmıştır. Dikey harfler uzatılmıştır.

Katalog No: 247 Celî Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi
(Fotoğraf: Sami Güner / N. Kırdar Kalyoncu, s. 32.)

- Metin** : “*Yâ kâdıye'l-hâcât*” (Ey ihtiyaçları karşılayan ve istekleri gerçekleştiren.)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)
- Diğer Özellikler** : Diğer avizelerde de olduğu gibi dikey harfler avizenin formuna göre uzatılmıştır. “*Hâcât*” kelimesindeki *hâ*daki *elif cim* harfinin geçişiyle ortak kullanılmıştır.

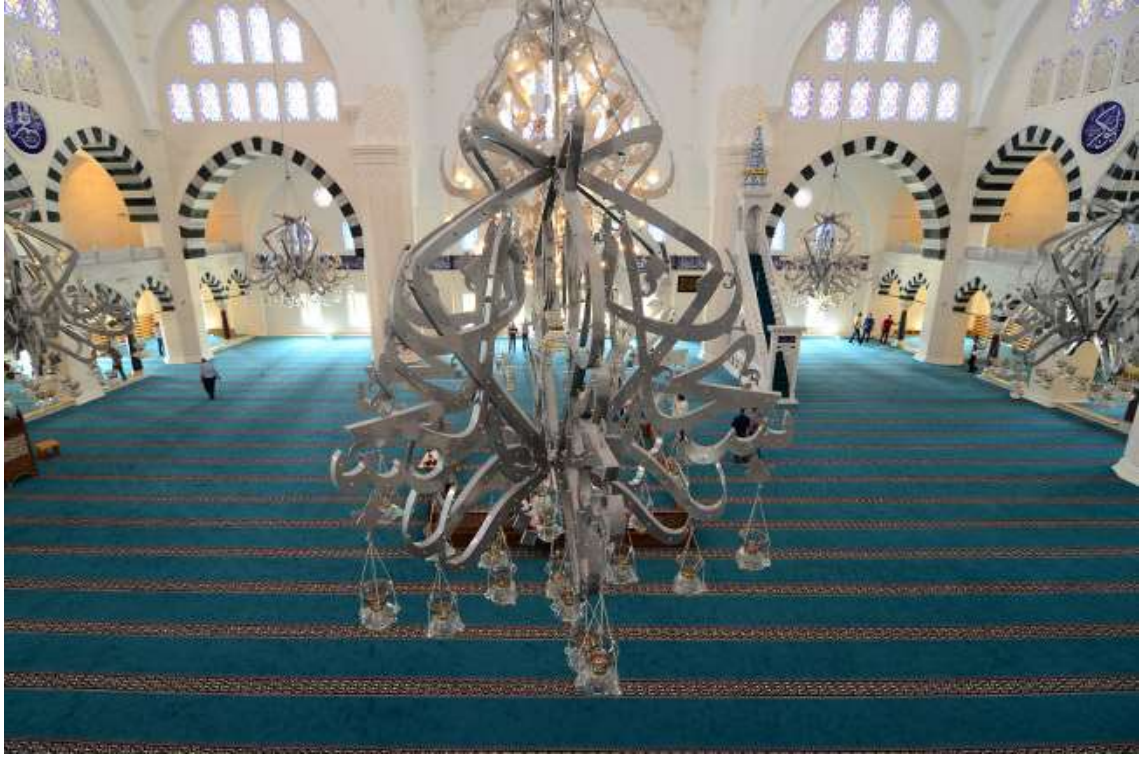
Katalog No: 248 Celî Sülûs Mûsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi
(Fotoğraf: Sami Güner / N. Kırdar Kalyoncu, s. 33.)

Metin	: “ <i>Yâ kâfiye’l-mühimmât</i> ” (Ey bütün mühim işlere kâfi olan.)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Mûsennâ Çeşidi	: Diğer Mûsennâ Kompozisyonlar
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)
Diğer Özellikler	: “ <i>Mühimmât</i> ” kelimesindeki <i>tenin</i> uç kısmı avizenin formuna göre uzatılmıştır.

Katalog No: 249 Celi Sülüs Müsennâ Kompozisyon / Ragıp Paşa Kütüphanesi
(Fotoğraf: Sami Güner / N. Kırdar Kalyoncu, s. 32.)

- Metin** : “*Men âmene bi'l-ğader emine mine'l-keder*”
(Kadere iman eden kederden kurtulur.)
- Hattatı** : İmzasız
- Tarihi** : Tarih kaydı bulunmamaktadır.
- Müsennâ Çeşidi** : Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
- Eb'adı** : ?
- Bulunduğu Yer** : Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)
- Diğer Özellikler** : İbarenin düz kısmı sol tarafta aynalı kısmı sağ tarafta uygulanmıştır.

Katalog No: 250 Ataşehir Mimar Sinan Camii Avizelerinden: “*Burhan, Kerim*” (cc)
(<https://www.camilerveturbeler.com/atasehir-mimar-sinan-camii/>)

Metin	: “ <i>Kün Feyekün</i> ” En’am 6/73 “ <i>Hannan, Mennan, Deyyan, Sübhan, Burhan, Kerim</i> ” (cc)
Hattatı	: Hüseyin Kutlu (d. 1368/1949)
Tarihi	: 1433/2012
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Ataşehir Mimar Sinan Camii (1433/2012), İstanbul
Diğer Özellikler	: Bu avizeler Ragıp Paşa Kütüphanesi avizelerinden esinlenerek tasarlandığı bilinmektedir.

Katalog No: 251 Küfî *Besmele-i Şerif*/ Kağıthane Sadabad Camii
(Fotoğraf: Betül Sayın/2020)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1279/1863
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Kağıthane Sadabad Camii (1279/1863), İstanbul
Diğer Özellikler	: Caminin mihrabında mavi zemin üzerine sol kısım sağ kısmın simetrik karşılığı olarak kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. İlk olarak 1143/1730 yılında Kağıthane Deresi kıyısında Sultan III. Ahmed döneminde inşa edilmiştir. Daha sonra Sultan II. Mahmud (1224/1809) ve Sultan Abdülaziz devrinde (1279/1863) yeniden yapılmıştır ¹⁵⁵ . En son 1998'de İstanbul Büyük Şehir Belediyesi tarafından restorasyonu yapılmıştır.

¹⁵⁵ Semavi Eyice, “Çağlayan Camii” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1993, c. 8, s. 178.

R. 75 XIX. Yüzyıla Ait Makas Örnekleri
(Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi*: 2, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019, s. 122)

Katalog No: 252 XIX. Yüzyıla Ait Makas Bir Sapı Örneği *Yâ Fettâh*
(Betül Sayın Fotoğraf Arşivi)

Metin	: “ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: 1300/1900ler
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: SHM
Diğer Özellikler	: Çelikten yapılmıştır. Sol kısım sağ kısmın simetriği olarak tasarlanmıştır.

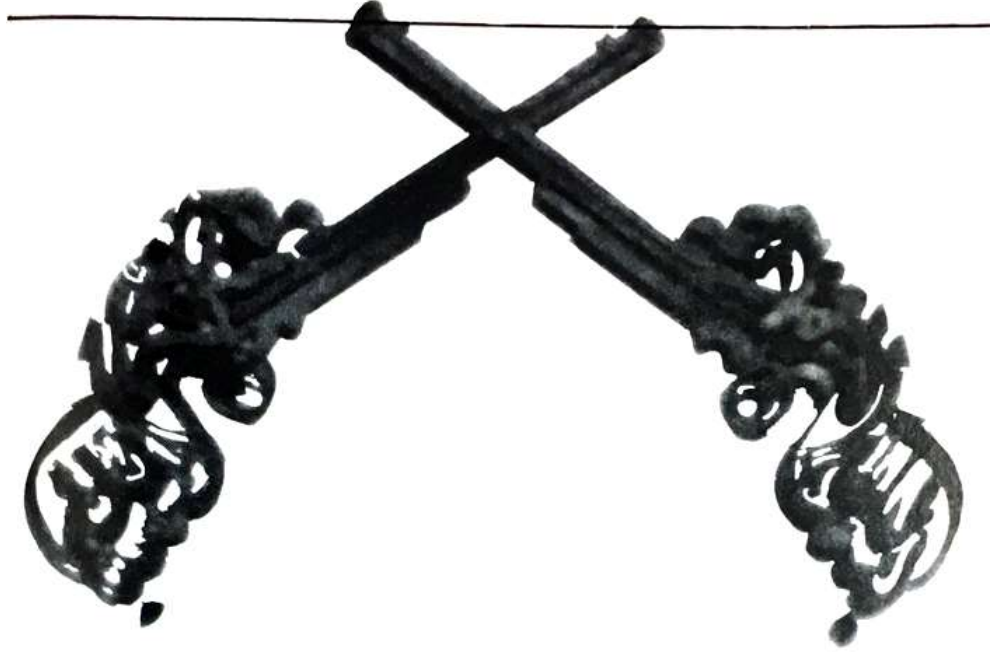
Katalog No: 253 TSMK’de Bulunan Bir Makas Örneği
(A. R. Özcan, “Müsennâ Yazılar”, *Hat ve Tezhip Sanatı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., İstanbul 2009.)

Metin	: “ <i>Muhammed Sa’id</i> ”
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: TSMK
Diğer Özellikler	: Makas tutma yerinde bulunmaktadır.

Katalog No: 254 Tılsımlı Gömlek Üzerinde Müsennâ *Lafza-ı Celâl*
(<https://twitter.com/millisaraylar/status/1243502954503704576>)

Metin	: “Allah” (cc)
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Eb’adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Topkapı Sarayı Müzesi
Diğer Özellikler	: Üstünde kişiyi hastalık ve düşmandan koruduğuna inanılan âyetlerin yazdığı tılsımlı gömlektir. Metin kısmında sadece müsennâ yazılan ibare yazılmıştır.

Katalog No: 255 Celî Sülûs Müsennâ *Besmele-i Şerif*
(Ziya Bilgiç, Erman Güven, Ragıp Güzel, *Besmele Albümü*, Osmanlı Yayınevi, İstanbul 1991, s. 85)

Metin	: Besmele-i Şerif
Hattatı	: İmzasız
Tarihi	: Tarih kaydı bulunmamaktadır.
Müsennâ Çeşidi	: Diğer Müsennâ Kompozisyonlar
Eb'adı	: ?
Bulunduğu Yer	: Bilinmiyor
Diğer Özellikleri	: Mekke'de belediye binasının cümle kapısı üzerinde olduğu belirtilmiştir. Tabanca formundadır ¹⁵⁶ .

¹⁵⁶ Ziya Bilgiç, Erman Güven, Ragıp Güzel, *Besmele Albümü*, Osmanlı Yayınevi, İstanbul 1991, s. 85.

4.4. Hattat İmzalarında Müsennâ

Hat sanatında imza, bir bütün olarak bakıldığında hareke ve tezyin işaretleri gibi eseri tamamlamakla birlikte aynı zamanda hattatın kim olduğunu da ifade eder. Bu araştırma kapsamında bazı müsennâ istiflerde imzanın da müsennâ olarak yazıldığı görülmektedir.

Osmanlı XV. yüzyıl hattatlarından Ali b. Yahya Sûfi'nin Topkapı Sarayı Bâb-1 Hümâyûn'da müsennâ madalyon olarak yazmış olduğu imzası karşımıza çıkan en eski müsennâ imza örneğidir.

Mustafa Râkım'ın 1818 yılında yapılan Fatih Nakşidil Valide Sultan Çeşmesindeki müsennâ istifine attığı imzası da müsennâdır. Ayrıca tarih kaydı bulunmayan bir müsennâ eserinde de farklı bir müsennâ imzası daha bulunmaktadır. Türk ve İslam Eserleri Müzesinde bulunan biri 1267/1851 tarihli diğeri tarihsiz iki müsennâ eserde de birbirinden farklı iki müsennâ *Hamdi* yazılı imza bulunmaktadır.

XIX. yüzyılda Arif Bey'in 1303/1886 ve Sami Efendi'nin 1303/1886 tarihli bir müsennâ istifinde müsennâ imzaları bulunmaktadır. Arif Bey imza ile birlikte tarihi de aynalı olarak yazmıştır.

XX. yüzyılda Muhsinzade Mehmed Rahmi'nin bir istifinde ve çokça müsennâ eseri bulunan İ. Hakkı Altunbezer'in de ulaşabildiğimiz üç farklı müsennâ imza kullandığı görülmektedir.

XXI. yüzyıla, günümüze geldiğimizde ise müsennâ imza geleneğinin devam ettiğini görmekteyiz. Bu çalışmada yer alan Osman Özçay ve Yılmaz Turan'ın eserlerinde de müsennâ imzaları karşımıza çıkmaktadır.

R. 76 Ali b. Yahya Sûfi'nin Bâb-1 Hümâyûn'daki Taşa Mahkûk Sülüs Müsennâ Ketebesi
(Katalog No: 53)

R. 77 M. Râkım Efendi'nin Nakşidil Valide Sultan Çeşmesindeki Sülüs Müsennâ İmzası
(Bakınız Katalog No: 71b/2)

R. 78 M. Râkım Efendi'nin SK 00840 Nolu Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası
(Bakınız Katalog No: 86a)

R. 79 TİEM 3487 Nolu Eserdeki 1267/1851 Tarihli Sülüs Müsennâ *Hamdi* İmzası
(Bakınız Katalog No: 90)

R. 80 TİEM 3501 Nolu Eserdeki Sülüs Müsennâ *Hamdi* İmzası
(Bakınız Katalog No: 154)

R. 81 Arif Bey'in 1303/1886 Tarihli Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası
(Bakınız Katalog No: 130/1)

R. 82 Sami Efendi'nin 1303/1886 Tarihli Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası
(Bakınız Katalog No: 101)

R. 83 Muhsinzade Mehmed Rahmi'nin 1360/1941 Tarihli Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası
(Bakınız Katalog No: 118)

R. 84 İ. Hakkı Altunbezer'in 1343/1924 Tarihli Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası ve Kalıbı
(Bakınız Katalog No: 40ı/1)

R. 85 İ. Hakkı Altunbezer'in Sülüs Müsennâ İmzası
(Bakınız Katalog No: 122)

R. 86 İ. Hakkı Altunbezer'in SSM 130-0246 Nolu Eserindeki Sülüs Müsennâ İmzası
(Bakınız Katalog No: 123)

R. 87 Osman Özçay'ın Sülüs Müsennâ İmzası
(Bakınız Katalog No: 142)

R. 88 Yılmaz Turan'ın Sülüs Müsennâ İmzası
(Bakınız Katalog No: 145)

Müsennâ imzaların dışında bazı istiflerde imza ve bazen de tarihin simetrik olarak yazıldığı görülmektedir. Genellikle düz kısım sağ tarafa ters kısım ise sol tarafa yazılmıştır. Abdullah Zühdi'nin bu tarzdaki bir ketebesinde tarihi düz olarak yazmasına rağmen simetrik bir görünümle yerleştirdiği görülmektedir.

R. 89 Abdullah Zühdi'nin 1291/1874 Tarihli
Eserindeki Sülüs Simetrik Ketebesi
(Bakınız Katalog No: 40g)

R. 90 Abdullah Zühdi'nin 1296/1879 Tarihli
Eserindeki Sülüs Simetrik Ketebesi
(Bakınız Katalog No: 81b/1)

R. 91 1304/1886 Tarihli Eserdeki Sülüs Simetrik *Vechî* İmzası
(Bakınız Katalog No: 104)

4.5. Tezdeki Müsennâ Örnekleri Toplu Şeması

Katalog No	Metin	Hattatı	Tarihi	Müsenna Çeşidi	Bulunduğu Yer	Yazı Çeşidi	Tekniği	Açıklama
1a	Celî Sülüs - “Allah” (cc). Ayrıca kûfi ile : “ <i>Ve hüve erham</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	Kompozisyonun üst kısmındaki “ <i>Ve Hüve erham</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
1b	Lafza-ı Celâl	İmzasız	905/1499	Sâde	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Celî Sülüs	Kalem işi	Lafzı Celâldeki <i>elifler</i> geometrik şekiller oluşturularak keşitirilmiştir. Düz kısım ana aksın sol tarafında aynalı kısım sağ tarafındadır.
2	Celî Sülüs – “ <i>Yâ Hü</i> ” Kûfi – “ <i>Yâ Men Hü</i> ” Ma’kılı – “ <i>Lâ İlâhe İllâ Hü</i> ”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi Ma’kılı	Kalem işi	“ <i>Yâ Hü</i> ” ibaresindeki <i>elifler</i> birbiri içinden geçirilerek geometrik form oluşturulmuştur.
3	Celî Sülüs – “Allah / <i>El-Ğadîm</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>Yâ Mü’min / Yâ Evvel / Yâ Âhir / Yâ Zâhir</i> ” (cc)	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	“ <i>El-Ğadîm</i> ” kelimesinin başındaki <i>lâm</i> harfleri orta kısımda birbiri içinden geometrik form oluşturularak geçirilmiştir. “ <i>Yâ Mü’min, Yâ Evvel, Yâ Âhir, Yâ Zâhir</i> ” ibareleri simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
4	Celî Sülüs – “Allah / <i>El-Ğadîm</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>Yâ Muahhir / Yâ Evvel / Yâ A ħir / Yâ Zâhir</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	“ <i>El-Ğadîm</i> ” kelimesinin düz kısmı soldan başlayıp sağ kısımda tamamlanmış ve “Allah” lafzı da kompozisyonun orta sağ kısımda düz olarak yazılmıştır. Diğer tarafına da simetriği alınarak uygulanmıştır. “ <i>Yâ Muahhir, Yâ Evvel, Yâ Âhir, Yâ Zâhir</i> ” ibarelerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

5	Celî Sülüs – “Sübhânallah” Kûfi – “ <i>Ve'l-ḥamdulillah</i> ” “ <i>Velâ ilâhe illâllahu vallahu ekber velâ ḥavle velâ kuvvete illâ billâhi'l- 'Aliyyi'l-Azîm</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	<i>Nun</i> harflerinin içerisinde “ <i>Ve'l-ḥamdulillah</i> ” yazılıdır. “ <i>Velâ ilâhe illâllahu vallâhu ekber velâ ḥavle velâ kuvvete illâ billâhi'l-'Aliyyi'l-Azîm</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. “ <i>Sübhân</i> ” kelimesindeki <i>elif</i> lerle ortada geometrik form oluşturularak birbiri içerisinden geçirilmiştir.
6	Celî Sülüs – “ <i>Allahu ekber</i> ” Kûfi – “ <i>Kebîra ve'l-ḥamdulillâhi ḥamden kesîran fesubhânallâhi bûkraten ve asilâ</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	“ <i>Fesubhânallâhi bûkraten ve asilâ</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır
7	“ <i>Allah / El-Mü'min / El-Müheymin / El-'Aziz / El-Cebbâr / El-Mütekebbir</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	Kompozisyonun üst kısımlarında <i>elif</i> uzantılarından bir geçme oluşturularak görsel zenginlik kazandırılmıştır.
8	Celî Sülüs – “ <i>Allah / El-Ğâfir</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>Yâ Şekûr / Yâ 'Alî / Yâ Kebîr / Yâ Hâfîz</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	Kûfi kısımlar farklı kalem kalınlıklarıyla yazılmıştır.
9	Celî Sülüs – “ <i>Allah / El-Kavî</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>El-Metin / El-Velî / El-Ḥamîd</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	Kûfi kısımları daha ince yazılmıştır. Kompozisyonun ortasındaki <i>elifler</i> aşağı doğru çekilriken oluşturulan kesişmeler esere ayrı bir güzellik kazandırmıştır.
10	Celî Sülüs – “ <i>Allah / El-Vâsi</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>Yâ Mecîd / El-Hakîm / El-Vedûd / Yâ Mucîb</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	Kûfi ibareler daha ince yazılmıştır.
11	Celî Sülüs – “ <i>Allah / El-Kâdir</i> ” (cc) Kûfi – “ <i>Yâ Muḫtedir / Yâ Muḫaddim</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	Kûfi kısımları daha ince yazılmıştır.

12	Celî Sülüs – “Allah / El-Cami” (cc) Kûfî – “El- Ġânî / El-Muġnî / El-M’anî / El-Hâdî” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kompozisyonun iki kısmı da kendi içinde istiflenerek yazıldığı için tedâhüllü olarak gruplandırılmıştır. Kûfî kısımları daha ince yazılmış ve “El-Ġânî / El-Muġnî / El-M’anî / El-Hâdî” ibarelerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
13	“Allah / El-Bâkî” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem işi	Düz kısım aynalı kısımda aynalı kısım da düz kısımda tamamlanmıştır. “El-Bâkî”nin lâm ve yeleri ortada geometrik formlarla kesleştirilmiştir.
14	Celî Sülüs – “Yâ ‘Alî” (cc) Kûfî – “Yâ Kebîr” (cc)	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	“Yâ ‘Alî” kelimesindeki yelerin keşideleri yazıyı çevreleyecek şekilde uzatılmıştır. Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır.
15	Celî Sülüs – “Yâ Nûr” (cc) Kûfî – “El Hâdî / Yâ Bedî’ / Yâ Bâkî” (cc)	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları iki farklı incelikte yazılmıştır. “Yâ Bedî’, Yâ Bâkî” ibarelerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
16	Celî Sülüs – “Yâ Mûte ‘âl” (cc) Kûfî – “Kul lenâ yeyme’l-cazâ te ‘âley”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır
17	Celî Sülüs – “Hû / El-Bârî” (cc) Kûfî – “Yâ Muşavvir / Yâ Ġaffar / Yâ Kahhar / Yâ Vehhâb” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	“Yâ Muşavvir” kelimesinin simetrik karşılığında ters bir düzenleme ile yazılmış “Yâ Ġaffar” ibaresi bulunmaktadır. “Yâ Kahhar, Yâ Vehhâb” ibarelerinin ise simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
18	Celî Sülüs – “El-Hâdî” (cc) Kûfî – “Yâ Bedî’ / Yâ Bâkî” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır.
19	Celî Sülüs – “Yâ hafıyye’l-elâf” Kûfî – “Neccinâ mimmâ nehâf”	İmzasız	–	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem işi	“Neccinâ mimmâ nehâf” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır.

20	Celî Sülüs – “ <i>Yâ hâlika'l-levhi</i> Kûfî – “ <i>Ve'l-kalem</i> ”	İmzasız	–	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Müezzin mahfilinin dayandığı payenin batı yüzünde bulunmaktadır. Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. (Teşrifat bakımından) <i>Hâ</i> harfinin bulunduğu yer ifadenin bütününe kolaylıkla okumaya imkan vermemektedir.
21	Celî Sülüs – “ <i>Yâ Hafız</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ M'uz / Yâ Rafî Ed-Derecât</i> ” (cc)	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmış olup, “ <i>Ed-Derecât</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
22a/1	Celî Sülüs – “ <i>Yâ Vâlî</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ Mü'min / Yâ Mun'im / Yâ Tevvâb</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	“ <i>Yâ Vâlî</i> ” kelimesindeki <i>yâ</i> ve <i>lî</i> sol, <i>vâ</i> ise sağ kısma yazılmış aynıının diğer tarafa simetrisi alınmıştır. “ <i>Yâ Tevvâb</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
22a/2	Celî Sülüs – “ <i>Yâ Vâlî</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ Mü'min / Yâ Mun'im / Yâ Tevvâb / Yâ Hâdî</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Alif Art 446, Genç Sanatçılar ve Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (11.11.2012)	Celî Sülüs Kûfî	Tahta Üzerine	Ulu Camiideki benzerinden kompoze edilmiş olmalıdır. Sadece üst kısmına sülüsle “ <i>Yâ Hâdî</i> ” ibaresi eklenmiştir. “ <i>Yâ Tevvâb</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
22b	Celî Sülüs – “ <i>Yâ Vâlî</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ Âhir</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî yazılanlar celî sülüslerden daha incedir. Sülüs kısımlar siyah kûfî kısımlar kahverengi ile uygulanmıştır. Zeminde rûmî motifler bulunmaktadır.
23/1	Celî Sülüs – “ <i>Allah / El-Vâriş</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ Reşîd / Yâ Şabûr</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır.
23/2	Celî Sülüs – “ <i>Allah / El-Vâriş</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>Yâ Reşîd / Yâ Şabûr</i> ” (cc)	Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)	1351/1932 (tahminen)	Tedâhüllü	Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)	Celî Sülüs Kûfî	Çini	Bursa Ulu Camii'ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. İstanbul'dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.
24a/1	Celî Sülüs – “ <i>Allah / El-Ħayy</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>El-Ķayyûm / El-Vâcid</i> ” (cc)	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır.
24a/2	Celî Sülüs – “ <i>Allah / El-Ħayy</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>El-Ķayyûm / El-Vâcid</i> ” (cc)	Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)	1351/1932 (tahminen)	Sâde	Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)	Celî Sülüs Kûfî	Çini	Bursa Ulu Camii'ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. İstanbul'dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.

24b	Celî Sülüs – “Allah / El-Fettâh” (cc) Kûfî – “El-‘Alîm / Yâ Kabîd” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Her ne kadar Lafza-ı Celal’in ana kütleli eliften uzakta yer alıyorsa da, ortadaki elifler kompozisyonun üst kısmında geçme oluşturarak esere tezyini açıdan ayrı bir güzellik katmışlardır.
25/1	Celî Sülüs – “Allah / El-Fettâh” (cc)Kûfî – “El-‘Alîm / Yâ Kabîd” (cc)	Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)	1351/1932 (tahminen)	Tedâhüllü	Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)	Celî Sülüs Kûfî	Çini	Lafza-ı Celal’in son harfi olan <i>henin</i> yer aldığı karoların sağdaki sola soldaki de sağa gelecek şekilde tepetaklak biçimde yanlış monte edildiği anlaşılmaktadır. O sebeple tarafımızdan düzeltilmiş haline kompozisyon görselinin yanında ayrıca yer verilmiştir.
25/2	Celî Sülüs – “Allah / El-Hâlık” (cc) Kûfî – “Yâ Rezzâk / Yâ Fettâh” (cc)	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır.
26/1	Celî Sülüs – “Allah / El-Hâlık” (cc) Kûfî – “Yâ Rezzâk / Yâ Fettâh” (cc)	Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)	1351/1932 (tahminen)	Sâde	Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)	Celî Sülüs Kûfî	Çini	Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.
27/1	Celî Sülüs – “Allah / Er-Rezzâk” (cc) Kûfî – “Yâ ‘Alîm / Yâ Hakîm / Yâ Vedûd / Yâ Mecîd” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	“Yâ ‘Alîm” esmâsının simetrik karşılığı olarak “Yâ Hakîm” yazılmıştır.
27/2	Celî Sülüs – “Allah / Er-Rezzâk” (cc) Kûfî – “Yâ ‘Alîm / Yâ Hakîm / Yâ Vedûd / Yâ Mecîd” (cc)	Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)	1351/1932 (tahminen)	Tedâhüllü	Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)	Celî Sülüs Kûfî	Çini	Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. Fakat bu sefer kûfî kısmının tam tersi olarak; “Yâ Hakîm” esmâsının simetrik karşılığı “Yâ ‘Alîm” yazılmıştır. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.
28/1	Celî Sülüs – “Allah / El-‘Adl” (cc) Kûfî – “El-Laţîf / El-Habîr / El-Halîm” (cc)	İmzasız	–	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır.

28/2	Celî Sülüs – “Allah / El- ‘Adl” (cc) Kûfî – “El-Laṭîf / El-Ḥabîr / El-Ḥalîm” (cc)	Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)	1351/1932 (tahminen)	Girift	Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)	Celî Sülüs Kûfî	Çini	Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır. “El- ‘Adl” ismindeki dal çanaklarının başlangıç kısmı ve lam çanaklarının bitiş kısımları görülmemektedir. İstanbul’dan getirilen Türk çinileri olduğu bilinmektedir.
29/1	Celî Sülüs – “Allah / El- Kerîm” (cc) Kûfî – “Er-Raḳîb / El-Bâ’iṣ / Eṣ-Şehîd” (cc)	İmzasız	–	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır.
29/2	Celî Sülüs – “Allah / El- Kerîm” (cc) Kûfî – “Er-Raḳîb / El-Bâ’iṣ / Eṣ-Şehîd” (cc)	Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)	1351/1932 (tahminen)	Girift	Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)	Celî Sülüs Kûfî	Çini	Bursa Ulu Camii’ndeki bir Esmâ kompozisyonunu takliden uygulanmıştır.
30	Celî Sülüs – “Yâ Ḥannân” (cc) Kûfî – “Bilâ minne”	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır. Bilâ kelimesindeki lâmeliflerin üst uçları geometrik şekiller oluşturulmuş kısma doğru uzatılmıştır.
31	Celî Sülüs – “Yâ Mennân” (cc) Kûfî – “Bi’l-‘atâi ve’l- ihsân”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	“Yâ Mennân” esmâsındaki elifler ile orta kısımda geometrik form oluşturularak iç içe geçirilmiştir. Daha ince yazılmış olan “bi’l-‘atâi ve’l-ihsân” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
32	Celî Sülüs – “Yâ Sultân” (cc) Kûfî – “Bi’r-Raḥmeti Ve’l- Ḡufrân”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	“Sultân” kelimesindeki nun harfleri ile sağ kısım solda, sol kısım ise sağda tamamlanmıştır. Kûfî satırın simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
33	Celî Sülüs – “Yâ Deyyân” (cc) Kûfî – “Mine’l ḳabulî ve’l- İhsân”	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	“Yâ Deyyân” kelimesindeki nun harfleri ile sağ kısım solda, sol kısım ise sağda tamamlanmıştır. Daha ince yazılmış olan “mine’l ḳabulî ve’l-İhsân” simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
34	Celî Sülüs – “Yâ Muḥtâr” (cc) Kûfî – “El ḥıknâ bi ‘ibâdike’l-Ḥıyâr	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	“Yâ Muḥtâr” kelimesindeki elifler ortada geometrik form oluşturularak iç içe geçirilmiştir. Daha ince yazılmış olan “El ḥıknâ bi ‘ibâdike’l-Ḥıyâr” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

35	Celî Sülüs – “ <i>Yâ fa ‘âlîn</i> ” Kûfî – “ <i>Limâ yurîd</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işî	Kûfî kısımları daha ince yazılmıştır.
36	“ <i>Vav</i> ”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem işî	Mukavver ve mürsel vavlardan oluşmaktadır.
37	<i>İttakü’l-vavât</i> ”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem işî	“ <i>İttakü’l-vavât</i> ” ibaresi celî vavların ortadadaki keşişen kısmına daha ince olarak uygulanmıştır.
38a	“ <i>Hû</i> ”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem işî	Cezm işareti orta kısımda tek kullanılmıştır.
38b	“ <i>Hû</i> ”	İmzasız	905/1499	Tedâhüllü	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Celî Sülüs	Kalem işî	Sağ kısım ve sol kısım farklı renklerle kalem işî ile uygulanmıştır. II. Beyazîd döneminde yapılan restorasyonda (905/1499) bu işlemlerin uygulandığı bilinmektedir.
38c	“ <i>Hû</i> ”	Tenekeciâde İbrahim Efendi (ö. 1084/1673)	1076/1665	Tedâhüllü	İstanbul Yeni Cami (1076/1665)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Kemer üstünde, denize yakın cephesindedir. Zemini motiflerle süslenmiştir.
38d R. 31	“ <i>Hû</i> ”	İmzasız	1300/1882	Tedâhüllü	Tercüman Yunus Camii Hazîresi, Fatih/İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Hazîrenin girişten sol tarafında bulunan Mehmet Hıfzî Efendi mezar taşıdır. Baş kısmında müsennâ olarak <i>Hû</i> ortada daha ince bir kalemle simetrik karşılığı olmayan Lafza-ı Celâl yazılıdır.
38e/1 R.32	“ <i>Hû Allah</i> ”	İmzasız	1307/1890	Tedâhüllü	İstanbul Gözcü Baba Hazîresi	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	<i>Allah</i> lafzı <i>Hû</i> ibaresinden daha ince olarak yazılmıştır.
38e/2 R.33	“ <i>Hû Allah</i> ”	İmzasız	1307/1890	Tedâhüllü	İstanbul Gözcü Baba Hazîresi	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Önceki kompozisyonun aynısıdır. Harekelerinde bazı farklılıklar görülmektedir. <i>Allah</i> lafzı <i>Hû</i> ibaresinden daha ince olarak yazılmıştır.
38f	“ <i>Hû</i> ”	Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)	1372/1953	Tedâhüllü	Merkezefendi Hazîresi, İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Fatma ve Fahreddin Kalemcioglu’nun mezar taşı türbenin sol tarafındadır. Müsennâ <i>Hû</i> , mezar taşının baş kısmında olup altta latin yazı ve en altta ise imzası bulunmaktadır.
38g	“ <i>Hû</i> ”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Edirnekapı Sakızağacı Mezarlığı, İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Müzehher Ünver ve Aydın Ünver mezar taşları baş kısımlarında daire formundadır.
38h	“ <i>Hû</i> ”	Savaş Çevik (d.1372/1953)	1441/2020	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	<i>He</i> harfleri düz vavlar ters yazılmıştır.
R. 34 39a	“ <i>Qalallâhu te ‘âlâ ‘azze ve celle</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem işî	Batı kapısının girişte sağda kalan ilk direğin kuzey yönündedir.

39b R. 35	“ <i>Qalallahu te'ala</i> ”	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	1275/1859	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Sülüs	Kalem iş	Müezzin mahfilinin dayandığı payenin kuzey yönünde bulunmaktadır. “ <i>Te'ala</i> ” kelimesindeki dikey harflerle üst kısımda geometrik şekiller oluşturulması kompozisyona ayrı bir güzellik katmıştır.
39c R. 36	“ <i>Qallallahute'ala</i> ”	Hâfiz Hamdi	1281/1864	Sâde	Bursa Orhangazi Camii (732/1331)	Celî Sülüs	Kalem iş	Mihrabın taç kısmında bulunmaktadır. “ <i>Te'ala</i> ” kelimesindeki <i>ye</i> harfleri keşideli yazılmış kısmen keşitirilmiştir.
40a R. 37	Celî Sülüs – Besmele-i Şerîf Ma'kilî – “ <i>El-Hamdulillah</i> ”	İmzasız	–	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Ma'kilî	Kalem iş	Şadırvanın kuzeyinde kalan direklerin birbirine bakan yüzünde iki aynı kompozisyon bulunmaktadır. “ <i>El-Hamdulillah</i> ” ibaresi sol kısım sağ kısmın simetrisi olarak yazılmıştır.
40b R. 34	Celî Sülüs – Besmele-i Şerîf Kûfi – “ <i>Ve enne'l-Mesâcide lillahi felâ ted'û me'allâhi ehadâ</i> ” Cın 72/18	İmzasız	–	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem iş	Batı kapısının girişte sağda kalan ilk direğin kuzey yönündedir. Kûfi kısımları daha ince yazılmıştır. Düz kısım siyah aynalı kısım kırmızıyla uygulanmıştır. Cın 72/18 âyetin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
40c/1	Besmele-i Şerîf	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Tarihi ve ketebesini bulunmamaktadır. Ana aksta harfler birbiriyle keşmemektedir. <i>Vavât</i> kelimesindeki ikinci <i>vavlar</i> düz kısımda ters aynalı kısımda düz yazılmıştır.
40c/2	Besmele-i Şerîf	Sultan III. Ahmed (ö. 1149/1736)	1100/1700ler	Sâde	TİEM 2724	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Bursa Ulu Camii'ndeki istifin aynısıdır. Ulu Camii'ndeki Lafza-ı Celâller kompozisyonun dış şekline göre meyilli yazılmış fakat burada satır meyilinde olduğu görülmektedir. Levhada tarih bulunmamakla birlikte ketebesinde “ <i>Hümâyûn</i> ” yazılıdır.
40c/3	Besmele-i Şerîf	İmzasız	–	Sâde	İstanbul Yıldız Camii (1303/1886)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Yıldız Camii avlusundaki çeşme yazısıdır. Bursa Ulu Camii ve Sultan III. Ahmed'in kompozisyonundan farklı olarak Lafza-ı Celâl'deki <i>helerin</i> kapalı yazıldığı ve <i>elif</i> ve <i>lâmların</i> uzatılarak daha dikey bir form tercih edildiği görülmektedir.

40c/4	Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Sâde	M. Şevket Eygi Koleksiyonu	Celî Sülüs	Eskiz	Sultan III. Ahmed'in yazısını takliden hazırlanmış bir yazı kalıbıdır. Zemini motiflerle bezenmiştir. Yazının çevresi beyne sütur tarzında çevrenmiştir.
40d	Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478)	Celî Sülüs	Kalem işi	Mihrabın iki yanında taç formunda kırmızı zemine beyazla uygulanmıştır.
40e	Kûfî – “E’uzübillâhimine’ş-Şeytâni’r-Racîm” Celî Sülüs – Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Şehzade Mahmud Türbesi (912/1506)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Mihrabın iki yanında taç formunda kırmızı zemin üzerine beyazla uygulanmıştır. “ <i>Rahîm</i> ” kelimesindeki <i>hîm</i> ana aksın diğer kısmına yazılmıştır.
40f	Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Tedâhüllü	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Celî Sülüs	Kalem işi	Koyu zemin üzerine açık renkle kalem işi ile uygulanan bu yazıların orijinalliğini korumadığı görülmektedir. İbare alt kısımda başlayarak ana aksın diğer tarafında üst kısımda tamamlanmıştır. II. Beyazîd döneminde yapılan restorasyonda (905/1499) bu işlemlerin uygulandığı bilinmektedir.
40g R. 38	“ <i>İnnehu min süleymâne ve innehu Bismillâhi’r-Rahmâni’r-Rahîm</i> ” Neml 27/30	Abdullah Zühdi (ö. 1296/1879)	1296/1879	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	“ <i>İnnehu min süleymâne ve innehu</i> ” ibaresi kompozisyonun üst kısmında Besmeleden daha ince yazılmıştır. Âyette geçen “ <i>innehu</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Ketebesini de sol kısım sağ kısmın simetriği olarak müsennâ mantığıyla yazılmıştır.
40h/1	Besmele-i Şerif	Hayreddin	1314/1896	Tedâhüllü	SSM 130-0099	Celî Sülüs	Zerendûd	Siyah zemin üzerine altınla uygulanmıştır. Lafza-ı Celâl üst kısımda tek yazılmıştır. Ketebesini sol alt, tarihi sağ alt kısımda bulunmaktadır.
40h/2	“ <i>İnnehu min süleymâne ve innehu bismillâhi’r-Rahmâni’r-Rahîm</i> ” Neml 27/30	Emin Dede (ö. 1364/1945)	1339/1920	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	Hayreddin Efendi'nin Besmelesini takliden yazılmıştır. Fakat üst kısmında “ <i>innehu min süleymâne ve innehu</i> ” ibaresi simetrik karşılığı olmadan yazılmıştır. Ayrıca önceden farklı olarak <i>Allah</i> lafzı da müsennâ yazılmıştır.
40h/3	Besmele-i Şerif	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	1389/1969	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	<i>Allah</i> lafzı simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Harekelerde bazı

								farklılıklar görülmekle birlikte Hayreddin Efendi'nin istifinin aynıdır.
40ı/1	Besmele-i Şerif	İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)	1343/1924	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendüd	Siyah zemin üzerine altınla uygulanmıştır. Ketebesini de müsennâdır. Lafza-ı Celâl ve <i>Er-Rahim</i> ibarelerindeki <i>elifler</i> dış forma uygun olacak şekilde yazılmıştır.
40ı/2	Besmele-i Şerif	Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)	1352/1933	Tedâhüllü	Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	1433/2012'de Gülnur Duran tarafından tezhiplenmiştir. İ. Hakkı Bey'i takliden yazılmıştır. Hareke düzenlemelerinde farklılıklar görülmektedir. Ayrıca öncekinin tam tersi olarak " <i>Rahman</i> " ve " <i>bism</i> " kelimelerindeki <i>nün</i> ve <i>be</i> harflerinin noktasını köşeli " <i>Rahim</i> " kelimesindeki <i>yenin</i> noktalarını yuvarlak yazmıştır.
40ı/3	Besmele-i Şerif	Hamit Aytac (ö. 1402/1982)	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	İsmail Hakkı Altunbezer'in kompozisyonu takliden yazılmıştır. Fakat <i>Rahman</i> ve <i>Rahim</i> kelimelerinin noktalarını elifin sağ ve sol kısmına yazmıştır.
40i	Besmele-i Şerif	Feyheman Duran (ö. 1390/1790)	1357/1938	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	<i>Bism</i> deki <i>sin</i> keşidesi dış formu çevrelemiştir.
40j	Besmele-i Şerif	Mehmet Ekrem	1367/1948	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	<i>Bism</i> deki <i>sin</i> keşidesi dış formu çevrelemiştir.
40k	Besmele-i Şerif	İmzasız	1300/1900ler	Girift	Yıldırım Camii (700/1300ler), Bursa	Celî Sülüs	Kalem işi	Cami mihrabında kandil formundadır. Mihrap kalem işi süslemelerinin XIX. yüzyıla ait olduğu bildirilmektedir.
40l	Besmele-i Şerif	İmzasız	1300/1900ler	Girift	Yıldırım Camii (802/1400), Bursa	Celî Sülüs	Kalem işi	Balık formundadır.
40m	Besmele-i Şerif / " <i>Yâ Hü</i> "	İmzasız	–	Girift	SK 00058	Sülüs	?	<i>Yâ Hü</i> kompozisyonun üst kısmına yazılmıştır.
40n	Besmele-i Şerif " <i>Yâ Gaffâr / Yâ Bakî</i> " (cc)	İmzasız	–	Girift	TİEM 3036	Sülüs	Tahta Üzerine	İbrik formundadır.
40o	Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	Tarihi ve hattatı belli değildir. <i>Allah</i> lafzı daha ince yazılmıştır.
40ö	Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Sâde	Bilinmiyor	Sülüs	Matbu	Pencere formundadır.

41	"Allah / Celle celâlühü"	İmzasız	–	Sâde	Bursa Yeşil Camii (824/1421)	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Çini mihrapta bulunan ahşap levha koyu zemin üzerine altınla uygulanmıştır. "Allah" lafzı daha iri, "celle celâlühü" ibaresi daha ince yazılmış olup <i>cim</i> harfleri küplü tercih edilmiş ve <i>lândan heye</i> geçişte keşide verilmiştir.
42 R. 39	"Allah/ El Bâki" (cc)	İmzasız	832/1428	Sâde	Beyşehir Vuslat Parkı	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Sandukanın beşgen şeklindeki baş tarafındaki üçgen kısmı üzerine uygulanmıştır.
43	"Ellezîne yekûlûne rabbenâ innenâ âmennâ fağfir lenâ zunûbenâ ve kinâ 'azâbe'n-nâr. Eş-Şâbirîne ve 'ş-Şâdikîne ve 'l-Kânitîne ve 'l-Munfikîne ve 'l-Mustağfirîne bi 'l-Eshâr." Âl-i İmrân 3/16-17	İmzasız	–	Çapraz Simetrik	Edirne Muradiye Camii (838/1435)	Celî Sülüs	Çini	17. âyetin başından "es-sâbirîne" kısmı da çapraz olarak yazılan satırın sonundan başlayıp kompozisyonun orta kısmında devam etmiştir. "ve 'ş-Şâdikîne ve 'l-Kânitîne ve 'l-Munfikîne ve 'l-Mustağfirîne bi 'l-Eshâr" ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
44	"'Accilû bi's- şalâti kable 'l-fevt ve 'accilû bi't-tevbeti kable 'l-mevt" Hadis-i Şerif Üst Köşelerde "Es-Sultânü lillâhi" Alt Köşelerde "El-mülkü lillâh"	Yahya Es-Süfi (XV. yy)	–	Girift	Edirne Üç Şerefeli Camii (851/1447)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Cümle kapısı kitâbesi sol kısmıdır. Satır düzeni mâil kullanılmış ve dikey harfler uzatılmıştır.
45a	"Rabbenâ âtinâ fi 'd-dünyâ haseneten ve fi 'l-âhireti haseneten ve kinâ 'azabe'n-nâr" Bakara 2/201 Üst Köşelerde "El kuvvetü lillah" Alt Köşelerde "El kudretü lillah"	Yahya Es-Süfi (XV. yy)	–	Girift	Edirne Üç Şerefeli Camii (851/1447)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Cümle kapısı kitâbesi sağ kısmıdır. Fîllerdeki yelere keşide verilmiş ve dikey harfler uzatılmıştır.
45b	"Rabbenâ âtinâ fi 'd-dünyâ haseneten ve fi 'l-âhireti haseneten ve kinâ 'azabe'n-nâr" Bakara 2/202	İmzasız	–	Girift	İstanbul Murad Paşa Camii (871/1471)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Cümle kapısı kitâbesi taç kısmında tepelik formunda, sülüs yazı ile bir kısmı düz bir kısmı çapraz meyilde dikey harfler ve keşideler uzatılarak yazılmıştır.

46a R. 40	“ <i>Naşrun minallâhi ve fethun karib ve beşşiri'l-mü'minîn.</i> ” Saff 61/13	İmzasız	–	Tedâhüllü	Edirne Üç Şerefeli Camii (851/1447)	Celî Sülüs	Kalem işi	Avlu revaklarındaki kubbe içinde bulunmaktadır. Harflerin dağılımında teşrifata uyulmadığı görülmektedir. Orijinalliğini korumamaktadır.
46b	“ <i>Naşrun minallâhi ve fethun karib ve beşşiri'l-mü'minîn.</i> ” Saff 61/14 “ <i>Yâ Muhammed</i> ” (sav)	Ali b. Yahya Sufi (XV. yy)	883/1478	Tedâhüllü	İstanbul Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümâyûn (883/1478)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Daire formunda kapı nişinde (sağ tarafta) bulunmaktadır. “ <i>Karib</i> ” kelimesindeki <i>ye</i> ve <i>be</i> birleşimi ana aksın diğer kısmına yazılmıştır. Teşrifata uygun bir istif değildir.
46c	“ <i>Naşrun minallâhi ve fethun karib ve beşşiri'l-mü'minîn.</i> ” Saff 61/15	Şeyh Hamdullah (ö. 926/1520)	900/1500ler	Sâde	İÜK, 6489 0002	Sülüs	Yazma	Şeyh Hamdullah murakkasında mavi zemin üzerine altın ile bazı harflerin gözleri veya iç kısımları doldurularak uygulanmıştır.
46d	“ <i>Naşrun minallâhi ve fethun karib ve beşşiri'l-mü'minîn.</i> ” Saff 61/16	Behçet Arabî (ö. 1385/1965)	1329/1911	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs Nesih	Kağıt Üzerine	Âyetteki “ <i>ve beşşiri'l-mü'minîn</i> ” ibaresi düz ve nesih ile yazılmıştır. “ <i>Karib</i> ” kelimesi ise satıra göre yatay düzlemde yazılmıştır.
46e	“ <i>Naşrun minallâhi ve fethun karib ve beşşiri'l-mü'minîn.</i> ” Saff 61/17	İmzasız	–	Sâde	Alif Art 30, Osmanlı & Karma & Modern ve Çağdaş Sanat Eserleri (24.04.2011)	Celî Sülüs	Katı'	Koyu zemine açık renkle uygulanmıştır. Metin kısmında sadece müsenâ yazılan ibare verilmiştir. Kompozisyondaki harflerin çoğu satır yönünün tersindedir.
47	“ <i>Hüve müyessirü'l-âmâl</i> ”	İmzasız	850/1450	Sâde	Manisa Anamur Kalesi	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Kalenin kitabesi batı giriş kapısının yanındaki burcun üzerindedir. İlk satırı sivri kemeri kaplayacak şekilde müsenâ olarak istiflenmiştir.
48	“ <i>Lâ ilâhe illâ hiye ve leke'l-Hamd</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Balıkesir Zağnos Paşa Camii (865/1461)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Mihrap taç kısmında yer almaktadır. Son kısmında “ <i>lâ ilâhe illâ</i> ” ibaresinin yeniden yazıldığı görülmektedir.
49a/1	“ <i>Tevekkülü 'alâ hâliki</i> ”	İmzasız	878/1474	Çifte Simetrik	İstanbul Mahmud Paşa Camii (878/1474)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Madalyon formunda cümle kapısı iki yan tarafında bulunmaktadır. Orta kısımdaki dikey harfler ve yanlardaki <i>ye</i> keşideleri uzatılarak geometrik geçmeler oluşturmuştur..
49a/2	“ <i>Tevekkülü 'alâ hâliki</i> ”	İmzasız	–	Çifte Simetrik	İstanbul Yahya Efendi Camii (900/1500ler)	Celî Sülüs	Kalem işi	İstanbul Mahmud Paşa Camii cümle kapısındaki madalyonlardaki istifi taklit olması muhtemeldir. Kırmızı zemin üzeriye kahverengiyle uygulanmıştır. Cami harimindedir.

49a/3	“Tevekkülî ‘alâ hâliki”	İmzasız	900/1500ler	Çifte Simetrik	TSM, Mühürler Koleksiyonu, nr. 47/1,2	Sülüs	akik Taşa mahkûk	Aynı kompozisyondan İstanbul Mahmud Paşa Camii cümle kapısındaki madalyonlarda ve İstanbul Yahya Efendi Camiihariminde görülmektedir. Bu mühürde ise öncekilerden farklı olarak ortadaki geometrik geçmeler yerine “Şultân Selim Şâh” yazılı olduğu görülmektedir.
49b	“Tevekkülî ‘alâ hâliki”	Kâtip Mir Ali Herevî (XVI. yy)	900/1500ler	Çifte Simetrik	İÜK, F1423, 0012	Celî Sülüs	Yazma	Sayfanın sol alt kısmında “hatt-ı musanna’ ev üstâdinâ kâtib Ali” yazılıdır.
49c	“Tevekkülî ‘alâ hâliki”	İmzasız	1176/1763	Çifte Simetrik	İstanbul Laleli Camii (1176/1763)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Dikdörtgen formda olup kadınlar mahfilinde caminin girişten sağ ve sol cephelerinde bulunmaktadır. <i>Ye</i> harfleri orta kısımlarda birleştirilmiştir. “‘Alâ” kelimeleri düz kısımlara ters, aynalı kısımlara düz yazılmıştır.
49d R. 41	“Tevekkülî ‘alâ hâliki”	İmzasız	–	Sâde	SK 00594	Celî Sülüs	?	Keşideli yeler ortada birleştirilmiş ve geometrik formlar oluşturulmuştur.
50	“İlâhî ve hallâki” (cc)	İmzasız	879/1475	Sâde	İÜK, FY 1423, 66v.	Sülüs	Yazma	<i>Ye, lam</i> ve <i>lamelif</i> harflerinden geometrik formlar oluşturularak iç içe geçirilmiştir.
51	Celî Sülüs – “Kulillâhümme mâlike’l-mülki Kûfi – “Tu’ti’l-mülke men teşa”” Âl-i İmrân 3/26	İmzasız	–	Sâde	Bursa Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işi	Duvar köşelerinde, madalyon şeklinde beyaz zemin üzerine mavi renkle kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Dikey harfler üst kısımlarda birleştirilerek geçmeler oluşturulmuştur. “Tu’ti’l-mülke men teşa” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
52/1	Besmele-i Şerîf “İnne’l-muttekinge fi cennâtin ve ‘uyûn udhulûhâ biselâmin âminîn ve neza’nâ mâ fi şudûrihim min gillin ihvânen ‘alâ sururin mutekâbilîn lâ yemessuhum fihâ naşabun vemâhüm minhâ bimuhracîn” Hicr 15/45-49	Ali b. Yahya Sufi (XV. yy)	883/1478	Girift	İstanbul Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümâyûn (883/1478)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Üstte <i>Allah</i> lafzındaki <i>elif</i> , ortada <i>fi</i> keşideleri ve alttaki <i>fi</i> keşideleri kompozisyonu üçe bölmüştür. Ana aks kısmındaki harflerdeki yoğunluk fazla olmasına rağmen özellikle orta kenar kısımlar daha seyrek görülmektedir.

52/2	Besmele-i Şerif “İnne’l-muttekinne fi cennâtin ve’uyûn udhulûhâ biselâmin âminin ve neza’nâ mâ fi şudûrihim min gillin ihvânen ‘alâ sururin mutekâbilin lâ yemessuhum fihâ naşabun vemâhüm minhâ bimuhracîn” Hicr 15/45-49	Abdülfettah Efendi (ö.1314/1896)	1285/1868	Girift	İstanbul Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümâyûn (883/1478)	Celî Sülûs	Taşa mahkûk	Abdülfettah Efendi <i>Allah</i> lafzının <i>elifini</i> yatay değil dikey uygulamıştır ve böylece kompozisyonu sadece <i>ye</i> keşideleri ikiye bölmektedir. Harf ve hareke dağılımları Ali b. Yahya Sûfi’ye göre daha dengelidir. Orta kısımdaki dikey harf yoğunluğunu <i>lamelifleri</i> değiştirerek kısmen rahatlatmıştır. Taşa mahkûktur.
53	“Ketebehu Ed’afu’l-’abîd ‘Ali B. Mezd Es-Sûfi”	Ali b. Yahya Sufi (XV. yy)	883/1478	Tedâhüllü	İstanbul Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümâyûn (883/1478)	Celî Sülûs	Taşa mahkûk	Daire formunda kapı nişinde (sol tarafta) bulunmaktadır. Hattatın ketebesidir. Fideki yerlerin keşidesi dış formu çevreleyecek şekilde <i>ketebehunun kef</i> sereniyle birleştirilmiştir.
54	Lafza-ı Celâl “Muhammed nebî nakî taķî şafi”	İmzasız	–	Çifte Simetrik	İstanbul Topkapı Sarayı Hazine I. Odası	Celî Sülûs	?	Daire formunda giriş kapısı üstünde bulunmaktadır. <i>Lafza-ı Celâl</i> orta kısımda tek yazılmıştır.
55a	Çifte Vav içinde <i>Âyete’l- Kürsî</i> Çifte Vav’ın arasındaki boşlukta; “Ve hüve ‘alâ külli şey’in kadîr.” Mülk 67/1	İmzasız	–	Tedâhüllü	Amasya Sultan II. Bayezid Camii (890/1485)	Celî Sülûs	?	Mihrap üstünde bulunmaktadır.
55b	Çifte Vav	Kemankeş	1017/1608	Tedâhüllü	İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii	Celî Sülûs	Çini	Bugün kütüphane binası olan mekân iç duvarlarında bulunmaktadır. Aynı sından Topkapı Sarayı IV. Avlu’da da bulunmaktadır.
55c R. 44	Çifte Vav	İmzasız	–	Sâde	Mısır Çarşısı (1070/1660), İstanbul	Celî Sülûs	Kalem işî	Çıkan büyük bir yangınla yok olmuş 2018 yılında 78 yıl sonra yeniden yapılmıştır.
55d	Çifte Vav	Sultan II. Mustafa (ö. 1115/1703)	1105/1695	Tedâhüllü	TSMK GY909	Celî Sülûs	Kağıt Üzerine	Vavların içi mavi zemin üzerine uygulanan renkli motiflerle işlenmiştir.
55e/1	Çifte Vav	İmzasız	1131/1719	Tedâhüllü	Topkapı Sarayı (883/1478), III. Ahmed Kütüphanesi, İstanbul	Celî Sülûs	Metal	Aynı sarkittan Ayasofya Camii Sultan I. Mahmud Kütüphanesinde de (1152/1739) de bulunmaktadır.
55e/2	Çifte Vav	İmzasız	–	Tedâhüllü	İstanbul Hekimoğlu Ali Paşa Camii (1147/1735)	Celî Sülûs	Metal	Cami hariminde giriş kısmında bulunmaktadır. III. Ahmed ve I.

								Mahmud Kütüphanelerinde bulunan sarkıtın aynısıdır.
55f R. 45	Çifte Vav	Mehmed Said	1154/1741	Tedâhüllü	İstanbul Kabataş Mehmed Emin Ağa Çeşmesi ve Sebili	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Dolmabahçe Camii karşısındadır.
55g	Çifte Vav / Kelime-i Tevhid Cihâr-ı Yâr-ı Güzin (ra)	hey1	1222/1807	Tedâhüllü	TİEM 2677	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak uygulanmıştır. Kelime-i Tevhid'in <i>Muhammedun Resûlullah</i> ibaresi <i>Lâ ilâhe illallahın</i> simetrik karşılığı olarak vavların içine yazılmıştır. Cihâr-ı Yâr-ı Güzin (ra) efendilerimizin isimlerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
55h	Çifte Vav	Süheyl Ünver (1406/1986)	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Münhani tekniğiyle yapılmıştır.
55ı	Çifte Vav	İmzasız	–	Tedâhüllü	Edirne Eski Camii (816/1414)	Celî Sülüs	Kalem iş	Eski Cami sütunlarında bulunan yazıların, yapıldığı dönemden XX. yüzyıla kadar farklı aralıklarla yazıldığı ve bu yazıların zaman içerisinde üzerinde oynandıkça bozulduğu görülmektedir.
55i	Çifte Vav	Şamilî Yusuf Ağa	–	Tedâhüllü	TSMK GY1096	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	İçinde Âyet'el Kürsî yazılıdır. Metin kısmında müsennâ olmayan kısımlar yazılmamıştır.
55j	Dörtlü Vav	Kemankeş	1017/1608	Çifte Simetrik	İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii	Celî Sülüs	Çini	Bugün kütüphane binası olan mekân iç duvarlarında bulunmaktadır. Zeminde beyaz yazıda mavi renk kullanılmıştır.
55k	Dörtlü Vav	Kemankeş	1017/1609	Çifte Simetrik	İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii	Celî Sülüs	Çini	Bugünkü kütüphane duvarları iç mekânda, zeminde mavi yazıda beyaz renk kullanılmıştır.
55l	Sekizli Vav	Kemankeş Mustafa	1017/1610	Çifte Simetrik	İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii	Celî Sülüs	Çini	Bugün kütüphane binası olan mekân iç duvarlarında beyaz zemine mavi renkle uygulanmıştır.
55m	Sekizli Vav	Kemankeş Mustafa	1017/1611	Çifte Simetrik	İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) IV. Avlu	Celî Sülüs	Çini	“Hüseyn” ismi “Hasan”ın simetrik karşılığı olarak ters yazılmıştır.
55n	Sekizli Vav	Abdurrauf	–	Çifte Simetrik	TSMK GY1009	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Dış kısımları siyah tahrirli olup altınla yazılmıştır.
56a/1	“Yâ Hayyu'l-Kayyûm” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bursa Yiğit Köhne Camii (800/1400ler)	Celî Sülüs	Kalem iş	

56a/2	“Yâ Hayy Yâ Kayyûm” (cc)	Abdülfettah Efendi (ö.1314/1896)	1275/1859	Tedâhüllü	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Zerendûd	Hûdaki vav çanaklarının keşiştirilmesiyle oluşan damla formunun içindeki boşluğa yazılmıştır.
56b/1	“Yâ Hayyu'l-Kayyûm” (cc)	Mehmed Emin Sırrı El Kadiri	1187/1773	Tedâhüllü	TİEM 2929	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak yapılmıştır. <i>Mim</i> lerin uçları uzatılarak üst kısımda birleştirilmiştir. <i>Yâ</i> ların elifleri uzatılarak dış formu çevrelemiştir.
56b/2	“Yâ Hayyu'l-Kayyûm” (cc)	Mehmet Şevket Vahdetî (1833/1871)	1281/1864	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendûd	Siyah zemin üzerine altınla uygulanmıştır. TİEM 2929 nolu eserin zerendûd uygulanmış halidir.
56/b3	“Yâ Hayyu'l-Kayyûm El Meded”	Hamdi	1281/1865	Tedâhüllü	Bursa Hoca Alizâde Camii (843/1439)	Celî Sülüs	Kalem işi	Kadınlar mahfili üst kısmında bulunmaktadır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Ana akstan geçen harflerdeki keşişim alanları önceki yazılan versiyonlarından örneklerden daha az ve zemin renginden farklıdır. Kompozisyon üst kısımdaki “El Meded” ibaresiyle tamamlanmıştır. Dış formu <i>yâ</i> ların elifleri iki çizgi olarak çevrelemiştir.
57	“Şifâu'l-kulûb li-kâu'l-mahbûb”	İmzasız	901/1495	Sâde	Geyve Sultan II. Beyazıt Köprüsü	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Dikey harfler uzatılarak dairenin ortasında geometrik bir yıldız şekli oluşturulmuştur. Yatay simetrik bir kompozisyonudur.
58/1	“Küllü men 'aleyhâ fân” Rahman 55/27	İmzasız	–	Tedâhüllü	Mükrim Hatun Türbesi (921/1515), Bursa	Celî Sülüs	Kalem işi	Türbe iç mekânı duvarlarında, mavi zemin üzerine beyaz renkle madalyon şeklinde uygulanmıştır.
58/2	“Küllü men 'aleyhâ fân” Rahman 55/26	İmzasız	–	Tedâhüllü	Şirin Hatun Türbesi (900/1500ler), Bursa	Celî Sülüs	Kalem işi	Bursa Mükrim Hatun Türbesi'ndeki kompozisyonun aynısıdır. Türbe iç mekânı duvarlarında mavi zemin üzerine beyaz ile madalyon şeklinde uygulanmıştır.
59a	“Kul küllün ya 'melu 'alâ şâkiletihî” İsrâ 17/84	İmzasız	–	Girift	Bursa Gülruh Hatun Türbesi (932/1526)	Celî Sülüs	Kalem işi	Kandil formundadır.

59b/1	“ <i>Ḳul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ</i> ” İsrâ 17/84	İmzasız	–	Girift	Bursa Orhangazi Camii (1281/1864)	Celî Sülûs	Kalem işi	Mihraptaki bu istifin 2004 onarımında ortaya çıkarıldığı bilinmemektedir. Fakat hangi tarihte yapıldığı bilinmemektedir. Camideki diğer yazılarda 1281/1864 tarihi olup Hafız Hamdi imzası bulunmaktadır. Bu istiften aryaca yine Bursa'da Hüdavendigâr Camii (767/1365), Şehadet Camii (767/1365), Muradiye Camii (828/1425-26) ve birçok cami mihraplarında farklı süslemelerle görülmektedir.
59b/2	“ <i>Ḳul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ</i> ” İsrâ 17/84	İmzasız	–	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülûs	Kalem işi	Mihrap nişinde, damla formunda yapılmıştır. Orhangazi Camii mihrap yazısıyla aynıdır. Sadece koyu zemin üzerine açık renkle uygulanmıştır. 1855 depreminden sonra M. Şefik Bey tarafından yenilenmiştir.
59b/3	“ <i>Ḳul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ</i> ” İsrâ 17/84	İmzasız	–	Girift	Bursa İshak Paşa Camii (873/1468)	Celî Sülûs	Kalem işi	Bu kompozisyonda diğer cami örneklerinde olduğu gibi tezyînat görülmemektedir, etrafı sâde bırakılmıştır.
59b/4	Kufî – Besmele-i Şerîf (Bakınız: Katalog No: 379d) Sülûs – “ <i>Ḳul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ</i> ” İsrâ 17/84	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	1321/1905	Girift	Alif Art 31, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (08.12.2013)	Celî Sülûs Kûfî	?	Bursa erken dönem camiilerinde mihrapta uygulanan istifin aynısıdır. Burada Bursa Ulu Camii'ndeki gibi kûfî Besmele ile birlikte yazılmıştır. Tezyinat emeği alt kısımdaki isimden anlaşıldığı üzere Ali Kemal Bey'e aittir.
59b/5	“ <i>Ḳul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ</i> ” İsrâ 17/84	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	–	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülûs	Matbu	Bursa erken dönem camilerinde mihrapta uygulanan istifin aynısıdır.
59c	“ <i>Ḳul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi</i> ” İsrâ 17/85	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülûs	?	Dikey harfler uzatılarak bir şekil elde edilmiştir. <i>Keplerin</i> serenleri ile <i>ya'lar</i> ın keşideleri ortak kullanılmıştır. Düz kısım aynalı kısımda aynalı kısım da düz kısımda tamamlanmıştır.

60	Celî Sülüs – “ <i>El Hâlık / El Bâri</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>El Musavvir</i> ” (cc)	İmzasız	905/1499	Sâde	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	: Kûfî yazılanlar celî sülüslerden daha incedir. Sülüs kısımlar koyu zemin üzerine açık renkle kûfî kısımlar koyu renkle kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Elif harfleri ortada kesleştirilerek geometrik bir şekil oluşturulmuştur. Pencere üstünde taç formundadır. II. Beyazîd döneminde yapılan restorasyonda (905/1499) bu işlemlerin uygulandığı bilinmektedir . Bu yazıların orijinalliğini korumadığı görülmektedir.
61	“ <i>El Bedî</i> ” (cc)	İmzasız	905/1499	Tedâhüllü	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Celî Sülüs	Kalem işi	Orta kısımdan geçen <i>ayn</i> ve <i>dal</i> harfleri kesleştirilmiştir.
62/1	“ <i>Hâzihi cennâtu ‘adnin fedhuluha hâlidîn</i> ”	İmzasız	–	Girift	İstanbul Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi (948/1541)	Celî Sülüs	Ağaç oyma	Beyzî formdadır. Bugün Denizcilik Müzesinde restorasyondadır.
62/2	“ <i>Hâzihi cennâtu ‘adnin fedhuluha hâlidîn</i> ”	İmzasız	–	Girift	İstanbul Zeynep Sultan Camii (1183/1769)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Cümle kapısı üstündedir. Kompozisyon geçmelerle ve dendanlarla çevrilmiştir. Bu kompozisyon Barbaros Hayreddin Paşa Türbesindeki istifin aynıdır. İmzasız olup girişin tam simetriği kitâbesiz olarak batı tarafında tekrarlanmıştır .
62/3	“ <i>Hâzihi cennâtu ‘adnin fedhuluha hâlidîn</i> ”	İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)	–	Girift	Aile Koleksiyonu	Celî Sülüs	Eskiz	Bu istif Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi ve Zeynep Sultan Camiindekinden farklı istiflenmiştir. “ <i>Hâzihi</i> ” kelimesinin farklı denemeleri görülmektedir.
63	“ <i>Yâ Şâfi / Yâ Kâfi / Yâ Muğni</i> ” (cc)	İmzasız	–	Çifte Simetrik	İstanbul Hadim İbrahim Paşa Camii (958/1551)	Celî Sülüs	Çini	Son cemaat yerinin sol tarafında bulunan pencere üstü alınlığının üst tarafında daire formundadır. Lacivert zemin üzerinde beyaz renkle bazı harflerin gözleri firuze rengi ile doldurulmuş ve dikey harfler ortada düğüm ile birleştirilmiştir.
64	“ <i>Hüve’l-Bâki / Es-Şamed / Hü</i> ” (cc)	İmzasız	982 – 1574 / 1004 – 1595	Girift	İstanbul Ayasofya Camii	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Minberin taç başlığında ön ve arka kısmında mermerle altın varakla uygulanmıştır. Teşrifatlı değildir, harflerin kompozisyona uygunluğu öncelik alınarak yazılmıştır. Kalem kalınlığı 15 mmdir.

65/1	“ <i>Ķul illāhu hāliķu külli şey'in</i> ” Ra'd 13/16 “ <i>Ve hüve 'ala külli şey'in vekil</i> ” Zümer 39/62	Demircikulu Yusuf (ö. 1020/1612)	–	Tedāhüllü	İstanbul Kılıç Ali Paşa Camii (988/1580)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Giriş kapısı üstündeki kitābe üçgen formdadır.
65/2	“ <i>Allahu hāliķu külli şey'in ve hüve 'ala külli şey'in vekil</i> ” Zümer 39/62	Davut Bektaş (d. 1382/1963)	1441/2020	Tedāhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Dijital	Demircikulu'nun Kılıç Ali Paşa Camii cümle kapısındaki istifi tek āyet olarak yazılmıştır. Sağ ve sol alt köşeler, <i>eliflerin uçları iç kısma döndürülerek yumuşatılmıştır.</i>
66	Sülüs – “ <i>Ħayrū'l-keĻām</i> ” Kûfî – “ <i>Mā kalle ve delle</i> ”	İmzasız	900/1500ler	Çifte Simetrik	İÜK, F1423, 0021 Mecmaül Acaib 20b	Sülüs/Kûfî	Yazma	“ <i>Ħayrū'l-keĻām</i> ” beyaz renkle “ <i>mā kalle ve delle</i> ” sülyen rengiyle mavi zemin üzerine uygulanmıştır.
67	“ <i>Mehmed Ħân</i> ”	Şeyh Hamdullah (ö. 926/1520)	900/1500ler	Sāde	İÜK, 6489 0001	Sülüs	Yazma	Şeyh Hamdullah murakkasında sayfanın üst kısmında “ <i>Mehmed Ħân</i> ” kelimesi damla formunda haların gözü mavi ile uygulanmıştır.
68	“ <i>Yâ Allah / El Bâķi</i> ” (cc)	Şeyh Hamdullah (ö. 926/1520)	900/1500ler	Sāde	İÜK, 6489 0001	Sülüs	Yazma	Mavi zemine beyaz ile uygulanmıştır.
R. 47	Cihâr-ı Yâr-i Güzîn	İmzasız	–	Tedāhüllü	Eskişehir Şeyh Sücâeddin Veli Türbesi (900/1500ler)	Celî Sülüs	Kalem işi	Türbe iç mekan duvarlarında dairesel formda bulunmaktadır.
69	İsm-i Celâl (cc), İsm-i Nebî (sav)	Kemankeş Mustafa	1017/1608	Sāde	İstanbul Topkapı Sarayı (883/1478) Ağalar Camii	Celî Sülüs	Çini	Bugün kütüphane binası olan mekân iç duvarlarında bulunmaktadır. Sol alt karosu eksiktir.
70 R. 48	“ <i>Yâ Ħâfiż</i> ” (cc) Ashab-ı Kehf'in İsimleri	İsmail Zühdi	1102/1690	Sāde	TSMK GY325 – 66	Sülüs	Yazma	Altın tahrir olarak yazılmıştır. “ <i>Yâ Ħâfiż</i> ” isminin <i>yâ</i> ve <i>hâ</i> <i>elifleri</i> ayrıca <i>zı</i> harfi de <i>hânın</i> başlangıcıyla birleştirilmiş harfler ortak kullanılmıştır. Ashab-ı Kehf'in isimlerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
71a	“ <i>Ve mine'l-mâ'i külle şey'in Ħayy</i> ”	İmzasız	1115/1703	Sāde	Ayşe Kadın Çeşmesi, Bozdoğan Kemeru Cad., İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	“ <i>Küllü</i> ” ve “ <i>şey'in</i> ” kelimelerindeki <i>ye</i> keşidesi ve <i>kef</i> sereni ortak kullanılmıştır.
71b/1	“ <i>Ve ce'alnâ mine'l-mâ'i külle şey'in Ħayy</i> ” Enbiya 21/30	Mustafa Râkım (ö. 1241/1826)	1233/1818	Girift	Fatih Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi (1233/1818), İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Ayna kemeri içinde bulunmaktadır. ibarenin düz kısmı sağ alttan başlayıp sol üstte, aynalı kısmı da sol alttan başlayıp sağ üstte tamamlamıştır. Ketebesini de müsennâdır.

71b/2	“ <i>Ve ce’alnâ mine’l-mâ’i külle şey’in hayy</i> ” Enbiya 21/30	Ömer Vasfi Efendi (ö. 1347/1928)	1342/1923	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	M. Râkım Efendi’den farklı olarak “ <i>ce’alnâ</i> ” kelimesindeki <i>nun</i> un noktası ortak kullanılmıştır.
71c	“ <i>Ve ce’alnâ mine’l-mâ’i külle şey’in hayy</i> ” Enbiya 21/32	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	1365/1946	Girift	Şişli Camii (1365/1946), İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Avluda bulunan su küpü üzerinde taşa mahkûktur. “ <i>Ce’alnâ</i> ” kelimesindeki <i>nun</i> harfinin noktası yuvarlak ve köşeli olarak kullanılmıştır.
72a/1	“ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)	İmzasız	1152/1739	Sâde	I. Mahmud Kütüphanesi (1152/1739), Ayasofya Camii, İstanbul	Sülüs	Metal	Kapı tokmağıdır. “ <i>Fettâh</i> ” kelimesindeki <i>elif</i> ler birleştirilerek ortak kullanılmıştır.
72a/2	“ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)	İmzasız	1220/1805	Sâde	Selimiye Camii (1220/1805), Üsküdar/İstanbul	Sülüs	Metal	Cami’nin kapı tokmaklarında bulunmaktadır. I. Mahmud Kütüphanesinde olduğu gibi başka camilerde de aynı kompozisyon kullanılmıştır.
72b	“ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)	Seyyid Mehmed Rüstem	1247/1830	Sâde	Alif Art 25, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (26.05.2018)	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	<i>Elif</i> harfleri üst kısımda birleştirilmiş ve geometrik geçmeler oluşturulmuştur.
72c/1	“ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Edirne Eski Camii (816/1414)	Celî Sülüs	Kalem işi	Küplü <i>ha</i> harfi <i>fe</i> harfinin baş kısmına bağlanmıştır.
72c/2	“ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)	İmzasız	1318-1320 1900-1902	Tedâhüllü	Alif Art 49, Jessie Eskenazi Benardete Koleksiyonu Müzayedesi (06.03.2011)	Celî Sülüs	Camaltı	Tekke levhasıdır. Edirne Eski Camii’nde bulunan <i>Yâ Fettâh</i> kompozisyonudur. Lafza-ı Celâl ve İsm-i Nebî’nin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
72d R. 49	“ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)	Ali b. İbrahim	–	Sâde	TİEM 2808	Sülüs	Tahta Üzerine	Hilye-i Şerif taç kısmında uygulanmıştır. “ <i>Fettâh</i> ” kelimesindeki <i>elif</i> ler üst kısımda birleştirilmiştir.
72e	“ <i>Yâ Fettâh</i> ” (cc)	Ali	–	Sâde	Bilinmiyor	Sülüs	?	Kompozisyon motiflerle tamamlanmıştır.
73a	İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	1154/1741	Tedâhüllü	İstanbul Ayasofya Camii / Şadırvan (1154/1741)	Celî Sülüs	Metal	<i>Allah</i> lafzı üst kısımda tek yazılmıştır.
73b	İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	1152/1739	Tedâhüllü	İstanbul Ayasofya Camii I. Mahmud Kütüphanesi (1152/1739)	Celî Sülüs	Metal	Pirinçten yapılmış, kütüphanenin iç kısımlarında kubbelerden sarkıtılmıştır.

73c R. 50	İsm-i Nebî (sav)	Derviş İbrahim El Kadîrî	1183/1769	Tedâhüllü	TİEM 2965	Sülüs	Tahta Üzerine	Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak yapılmıştır. Hilye-i Şerif orta kısmında altınla uygulanmıştır. <i>Dal</i> harflerinin çanakları <i>mimle</i> birleştirilmesi için normal ölçüsünden kısa yazılmıştır.
73d	İsm-i Nebî (sav) / Lafza-ı Celâl (cc) Üst Kısmında Besmele-i Şerif Alt Kısmında “ <i>Vemâ erselnâke illâ rahmeten lil’âlemîn</i> ” <i>Enbiyâ</i> 21/107	Seyyid Mehmed Hâfız El Karamanî	1189/1775	Tedâhüllü	TİEM 3105	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak yapılmıştır. Sadece İsm-i Nebî (sav) simetrik yazılmıştır.
73e R. 52	Hilye-i Şerif / İsm-i Nebî (sav)	Abdullah Hilmi Efendi	1301/1884	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Sülüs-Nesih	Kağıt Üzerine	Abdullah Hilmi Efendi’nin hocaları Ahmed Nazmi ve Ahmed Muhtar’dan aldığı icazetnamedir. Orta kısmında müsennâ İsm-i Nebî (sav) yazılıdır.
73f	İsm-i Nebî (sav)	Abdukâsım	1305/1887	Tedâhüllü	TİEM 3479	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Desenli bir zemin üzerine uygulanmıştır.
73g R. 53	İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	1334/1916	Tedâhüllü	Alif Art 32, Jessie Eskenazi Benardete Koleksiyonu Müzayedesi (06.03.2011)	Sülüs	Kağıt Üzerine	Kompozisyonda sadece İsm-i Nebî (sav) müsennâ yazılmıştır.
73h R. 54	İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	1339/1342 (baskı tarihi)	Tedâhüllü	Sokullu Mehmed Paşa Camii (979/1572), Kadırga, İstanbul	Sülüs/Ma’kâlî	Matbu	<i>Dal</i> harflerinin uç kısımları uzatılarak üst kısımda birleştirilmiştir.
73ı R. 55	Hilye-i Şerif / İsm-i Nebî (sav)	Mehmet Raşit	1390/1970	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Sülüs	Kağıt Üzerine	Hilye-i Şerif orta kısmında müsennâ İsm-i Nebî yazılmıştır.
73i	İsm-i Nebî (sav) / Kelime-i Tevhid	İmzasız	1300/1900ler	Tedâhüllü	TİEM 265	Celî Sülüs	Metal	Üst kısmına müsennâ İsm-i Nebî (sav) yazılmıştır.
73j	İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	–	Tedâhüllü	TİEM 4124	Celî Sülüs	Kumaş Üzerine	Nakış tekniğiyle yapılmıştır.
73k	İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendüd	Koyu zemine altınla uygulanmıştır.
73l R. 56	İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	–	Tedâhüllü	TSMK GY506	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Koyu zemine açık renkle uygulanmıştır.
73m R. 57	İsm-i Nebî (sav) / Ashab-ı Kehf’in İsimleri	İmzasız	–	Tedâhüllü	TİEM 2924	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Ashab-ı Kehf’in isimleri daire formundadır, simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

73n R. 58	Hilye-i Şerif / İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	–	Tedâhüllü	TİEM 2812	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	<i>Allah</i> lafzı (cc) tek üstte, Hz. <i>Muhammed</i> 'in ismi (sav) müsennâ yazılmıştır. Altınla uygulanmıştır.
73o	İsm-i Nebî (sav)	Ali b. İbrahim	–	Tedâhüllü	TİEM 2808	Sülüs	Tahta Üzerine	Hilyenin orta kısmının etrafını çevreleyen İsm-i Nebî sekiz kere tekrar edilerek yazılmıştır.
73ö	İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	–	Tedâhüllü	TİEM 2684	Sülüs	Tahta Üzerine	İbrik formundadır.
74	“ <i>Yâ Hazreti İbrâhîm Gülşeni</i> ”	Mehmed Râsim (ö. 1169/1755)	1168/1755	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Külâh formunda yâların elifleri uzatılarak dış form oluşturulmuştur.
75R. 59	Sülüs – “ <i>Yâ ‘Osmân / ‘Alî / ‘Ömer</i> ” (ra) Nesih – Kenarlarında iki Türkçe beyit ile Camiüs-Sağirden hadisler ve şairlerden alınmış sözler yazılıdır.	Veliyüddin Efendi	1196/1782	Tedâhüllü	TİEM 3184	Celî SülüsNesih	Kağıt Üzerine	“ <i>Yâ ‘Osmân / ‘Alî / ‘Ömer</i> ” (ra) ibareleri müsennâ yazılmıştır
76	“ <i>Aynen yeşrabu bihâ ‘ibâdullâhi yufeccirünehâ tefcîrâ</i> ” İnsan 76/6 “ <i>Şadakallahu ‘l-‘azîm</i> ”	İmzasız	1199/1784	Sâde	Kasımpaşa Kalyoncular Kışlası (11196/782), İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Cezayirli Kaptan Hasan Paşa (ö. 1204/1790) Çeşme aynasındadır. Kompozisyonun arslan yüzünü andırması dikkat çekmektedir. Çeşmenin, Engin Özdeniz’in “Aynalı Yazılar” makalesinde 1782’de yaptırdığı Kalyoncular Kışlasının iç avlusundaki caminin dış cephe duvarında olduğu belirtilmiştir. Kışla 2016 yılında yıkılmış bugün yeniden yapılmaktadır. Osmanlı kaptan-ı deryâlarından olan Paşa’nın yanından ayırmadığı bir aslanı olduğu bilinmektedir.
77	İsm-i Celâl / İsm-i Nebî / Cihâr-ı Yâr-ı Güzin	İmzasız	1100/1700ler	Tedâhüllü	Konya Hz. Mevlâna Müzesi Semahanesi (973/1565)	Celî Sülüs	Kalem işi	Teşrifata uygun olmayan bu kompozisyon kırmızı zemine beyazla uygulanmıştır. Semahane Kanunî Sultan Süleyman döneminde 973/1565 yılında yapılmıştır. XVIII. yüzyılda genişletilerek Kıbâbü’l-aktâb ile birleştirilmiştir.

78/1 R. 60	Hilye-i Şerif “ <i>Yâ Muğni / Yâ Ğani / Yâ Kerim / Yâ Bâki / Yâ Kâfi</i> ” (cc)	Mustafa Râkım (ö. 1241/1826)	1205/1790	Girift	TİEM 2732	Sülüs	Tahta Üzerine	Hilye-i Şerif taç kısmında tezyinatlı uygulanmıştır.
78/2 R. 61	Hilye-i Şerif “ <i>Yâ Muğni / Yâ Ğani / Yâ Kerim / Yâ Bâki / Yâ Kâfi</i> ” (cc)	Aziz Er-Rufâi (ö. 1353/1934)	1357/1938	Girift	Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu	Sülüs	Kağıt Üzerine	“ <i>Yâ Muğni / Yâ Ğani / Yâ Kerim / Yâ Bâki / Yâ Kâfi</i> ” (cc) ibareleri simetrik olarak Hilye-i Şerif taç kısmına M. Râkım Efendi’yi takliden yazılmıştır. <i>Ye ve keş</i> serenleri gibi bir çok harf ortak kullanılmıştır. Aziz Efendi’nin 26 Recep 1314 tarihinde hocası Arif Efendi ve Reisü’l-Hattâtin Muhsinzade Abdullah Bey’den aldığı sülüs-nesih icazetnamesidir. Aynı hilyeden 1321/1903 bir tane daha bulunmaktadır.
79a	“ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ”	İmzasız	1215/1800	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülüs	?	Arma formundadır. <i>Lâ</i> ve <i>nânın elifleri</i> geometrik şekiller oluşturularak iç içe geçirilmiştir.
79b	“ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ”	Hilmi İbrahim Paşa (ö. 1240/1825)	1227/1812	Sâde	TSMK GY1224	Sülüs Ma’kılı	Zerendüd	Sikke formunda yapılmıştır. “ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ” ibaresinin <i>lânâ</i> kısımları Ma’kılıyle yazılmıştır.
79c	“ <i>Yâ Dost Hazreti Mevlânâ kuddise sirruhu</i> ”	Hâfız Süleyman El Hulusî	1243/1828	Girift	SHM 15585	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Mevlevî tekke levhasıdır. “ <i>Kuddise sirruhu</i> ” ibaresi daha ince olarak üst kısma yazılmıştır. Teşrifata uygun bir kompozisyon değildir.
79d	“ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	?	<i>Yâ</i> ve <i>nâ</i> kısımları ortak olarak yazılmıştır.
80 R. 62	“ <i>Allah El Bâki</i> ” (cc)	İmzasız	1218/1803	Girift	İstanbul Yahya Efendi Haziresi	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	1463 numaralı mezartaşındır. <i>Allah</i> lafzı tamamen üst üste geçecek şekilde istiflenmiştir. Yatay beyzî formdadır.
81a/1	“ <i>İnnâ fetahná leke fethan mübînâ</i> ” Fetih 48/1 / Çifte vav “ <i>El Hayy / El Bâki</i> ” (cc) “ <i>Yâ Hannân / Yâ Mennân</i> ” (cc)	İmzasız	1219/1804	Sâde	TİEM 4380	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Çifte ibrik formundakiler tedahüllü diğerleri sâde müsennâdır.
81a/2	“ <i>İnnâ fetahná leke fethan mübînâ</i> ” Fetih 48/1	İmzasız	–	Tedâhüllü	TİEM 2029	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	İbrik formundadır. <i>Leke</i> kelimesindeki dikey harfler en üstte birbiriyle keşişecek şekilde yerleştirilmiştir.

81b/1	“İnnâ fetahñâ leke fethan mübînâ” Fetih 48/2	Abdullah Zühdfî (ç. 1296/1879)	1296/1879	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	İmzasını da kompozisyonun orta alt kısmına simetrik olarak atmıştır.
81b/2	“İnnâ fetahñâ leke fethan mübînâ” Fetih 48/3	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	1382/1962	Sâde	Hüseyin Gündüz Koleksiyonu	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Kendinden daha önce Abdullah Zühdfî Efendi'nin yapmış olduğu istiften farklılıklar görülmektedir. Hareke ve noktalardaki bu farklılıklardan başka imzasını da müsennâ olarak değil tek olarak atmıştır.
81c/2	Besmele-i Şerif / “İnnâ fetahñâ leke fethan mübînâ” Fetih 48/1	İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)	1341/1922	Sâde	SSM 130-0246	Celî Sülüs	Camaltı	Satır meyilli olarak ayarlanmış ve dikey harfler ortadan keşştirilerek diğer kısım kadar uzatılmıştır. Bu istifin bulunan ilk örneği makûli yazıyla yazıldığı için Ma'kûli bölümündedir.
81c/2	“İnnâ fetahñâ leke fethan mübînâ” Fetih 48/1	İmzasız	–	Sâde	TİEM 3495	Celî Sülüs	Kumaş Üzerine	Daha önce karşımıza çıkan bu kompozisyon siyah atlas kumaş üzerine beyaz ve sarı renkle işlenerek yapılmıştır.
81c/3	“İnnâ fetahñâ leke fethan mübînâ” Fetih 48/1	İmzasız	–	Sâde	TSMK GY1467	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Daha önceki örneklerinden farklı olarak ana aksın sağ ve solundaki keşişen harflerin keşişim kısımlarının içleri boş bırakılmış ve dikey harfler son harfle de keşştirilerek dışarı taşırılmıştır.
82	“Mâşâallah”	İmzasız	1233/1818	Sâde	Alif Art 96, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri (25.05.2006)	Celî Sülüs	Ahşap Üzerine	Allah lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
83a/1	“Yâ 'Alî” (ra)	Zuhurî Muhammed	1232/1817	Sâde	TSMK GY884	Celî Sülüs	?	Müsennâ Yâ Ali yüz şeklinde yazılmıştır. Ayrıca sol üst kısımda ye harfinin uç kısmı Zülfikar şeklinde tamamlanmış ters olarak “Ali” yazılıdır. Metin kısmında sadece müsennâ ibare yazılmıştır.
84a/2	“Yâ 'Alî” (ra) İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	–	Tedâhüllü	TSMK GY677	Celî Sülüs	?	Ayn harflerinin baş kısımlarıyla yâlar birleştirilmiştir. TSMK GY884 nolu eserin simetrik yazılmış halidir.
84a/3	İsm-i Celâl, İsm-i Nebî (sav) “'Alî (ra) / Yâ Hakk” (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Alif Art 42, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (19.10.2014)	Celî Sülüs	Karma	İhlamur ağacından kesilerek siyah atlas kumaş üzerine yapıştırılarak yapılmıştır. Önceki örneklerinden farklı olarak üst kısmında müsennâ Lafza-ı Celâl yazılmıştır. “Fâtumatü 'z-Zehra / Hasan / Hüseyin” (ra) isimlerinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

84b	İsm-i Nebî (sav) “ <i>Ķāle resūlullah ŧallallāhu ‘aleyhi ve sellem</i> ” / “ <i>‘Alī</i> ” (ra) Ehl-i Beyt İsimleri / “ <i>Rađıyallahu teā ‘lā ‘aleyhim ecma ‘in</i> ” “ <i>‘Alī minni ve ene min ‘Alī</i> ” “ <i>Ene Medinetü’l- ‘ilmi ve ‘Aliyyün bābūha</i> ” Hadis-i Şerif	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	1288/1871	Tedāhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Sadece İsm-i Nebî (sav) ve “ <i>‘Alī</i> ” (ra) ibareleri müsennâ yazılmıştır. İsm-i Nebîdeki <i>dal</i> harflerinin uç kısımları uzatılarak birleştirilmiştir. “ <i>‘Alī</i> ” kelimesindeki <i>yeler</i> ise ortada birleştirilmiştir.
84c	“ <i>Amān Yā ‘Alī</i> ” (ra)	Bursalı Hâfiz Ahmed Feyzi	1300/1900ler	Tedāhüllü	SHM 15581	Celî Sülüs	Camaltı	“ <i>‘Alī</i> ” kelimesindeki <i>yelerin uçları Zülfikar</i> şeklindedir. Lafza-ı Celâl en üst kısımda daha ince yazılmıştır.
84d	Levhanın üst kısmında tam ortada “ <i>Māşāallah</i> ” Altında İsm-i Nebî (harflerin içinde gubari hatla <i>‘Ayete’l- Kürsî</i>)Levhanın ortasına “ <i>‘Alī</i> ” (harflerin içine gubârî hatla sağda ve solda <i>Fetih, Nebe, Burûc, Târik, Fil, Kureyş, Mâün, Nasr, Yâsin Sûreleri ile Sâffât suresinden âyetler</i>)Alta, baklava biçiminde tasarlanmış, sağlı sollu üst üste duran her “iki nokta”da <i>‘Ayete’l-Kürsî</i> Levhanın sağında ve solunda “ <i>Yâ Mennân /Yâ Deyyân /Yâ Burhân</i> ” “ <i>‘Alī</i> ” (ra) kelimesinin ortasına da “ <i>Yâ Hannân / Yâ Sübhân</i> ”Levhanın alt kısmına “ <i>Min külli feccin amik</i> ” yazılmıştır.	İmzasız	1300/1900ler	Tedāhüllü	SSM 130-0079	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Tekke levhasıdır. Tekke levhasıdır. “ <i>‘Alī</i> ” kelimesinin iç kısımlarına gubârî hat ile yazılmıştır.

84e	“Ya Muhammed” (sav) / “Yâ ‘Alî” (ra)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	İsm-i Nebî (sav) tedâhüllü yazılmış “Yâ Alî” kelimesindeki <i>ayın</i> harflerinin başlangıcıyla birbirine bağlanmıştır. Yelerin uçları Zülfikar gibi ikiye bölünmüştür. Metin kısmında sadece müsennâ yazılanlar verilmiştir.
84f	“Yâ Muhammed” (sav) / “Yâ ‘Alî” (ra)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Muradiye Medresesi Kur’an ve El Yazmaları Müzesi, Bursa	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Müzeye Emir Sultan Türbesinden getirilmiştir. “Yâ Alî” ismindeki yelerin uçları Zülfikar şeklindedir. <i>Ayın</i> başları da ortada birleştirilmiştir.
84g	İsm-i Nebî (sav) “Alî” (ra)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	“Yâ Alî” (ra) isminin üzerinde İsm-i Nebî (sav) yazılmıştır. “Alî” kelimesindeki yelerin ucu Zülfikar şeklinde bitirilmiştir. Metinde sadece müsennâ yazılan kısımlar verilmiştir.
84h	İsm-i Nebî (sav) / “Alî (ra) / Hakk” (cc)	Mevlevi Esseyid	–	Tedâhüllü	TSMK GY1019	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	İsm-i Nebî ve Hz. Alî’nin adı siyahla “Hakk” ismi ise mavi renkle balta formunda yazılmıştır.
83b/1	“Alî Kerremallâhü veche ve rağıyallahu te‘ala ‘anh” “Yâ Hazret-i Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî kâddesallâhu sırrahü’l-‘âlî” Ehl-i Beyt İsimleri	Mehmed Recâi (ö. 1291/1874)	1280/1863	Sâde	SSM 130-0384	Celî Sülüs	Zerendûd	Koyu mor zemin üzerine altınla uygulanmıştır. Sadece “Alî” kelimesi müsennâ yazılmıştır. Yelerin uç kısımları zülfikâr şeklindedir.
83b/2	“Alî Kerremallâhü veche ve rağıyallahu te‘ala ‘anh” / Ehl-i Beyt İsimleri	Mehmed Ârif (ö. 1306/1889)	1284/1867	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendûd	Kompozisyonun sağ altında tarih, sol altında imzası bulunmaktadır. Daha ince yazılan metinler öncekinden farklı olup, yelerin kesişimleri burda daha kısa tutulmuş yine uçları Zülfikar şeklinde yazılmıştır.
83c	“Alî” (ra) / Ehl-i Beyt İsimleri	Selanikli Mehmed Naili	1290/18733	Tedâhüllü	Alif Art 117, Necip Sarıcı Hat Koleksiyonu ve Osmanlı-Karma Eser (16.05.2009)	Celî Sülüs	?	“Alî” (ra) ve “Yâ Hasan Hüseyin” isimleri müsennâ yazılmıştır. “Yâ Hasan Hüseyin” taç formunda üst kısımda yer almaktadır.
83d	“Yâ ‘Alî” (ra) Lafza-ı Celâl / İsm-i Nebî Ehl-i Beyt / “Kerremallâhü veche ve rağıyallahu te‘ala ‘anh”	Çırçırılı Ali (ö. 1320/1902)	1313/1895	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Sadece “Yâ ‘Alî” ibaresi ve tarihi müsennâ olarak yazılmıştır. <i>Hasan</i> ve <i>Hüseyin</i> isimleri <i>hâ</i> ve <i>sin</i> harfleri ortak kullanılarak birlikte yazılmıştır.

83e	“Meded Ya ‘Alî” (ra)	Aziz Er-Rufâî (ö. 1353/1934)	1333/1915	Sâde	Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	“Meded” kelimeleri daha ince sağ ve sol kısımlara simetrik olarak yazılmıştır. Metin kısmında sadece müsenâ ibareler belirtilmiştir.
83f	“Meded Yâ ‘Alî” (ra)	Aziz Er-Rufâî (ö. 1353/1934)	1338/1919	Tedâhüllü	Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	“Meded” kelimeleri daha ince ayın gözlerinin iç kısımlarına simetrik olarak yazılmıştır. Ayınların başlangıcı yâlarla birleştirilmiştir. Metin kısmında sadece müsenâ ibareler belirtilmiştir.
83g	“‘Alî” (ra)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Edirne Eski Camii (816/1414)	Celî Sülüs	Kalem işi	Hareke meyillerinin harflerin meyillerine göre farklılıkları görülmektedir.
83h	“‘Alî” (ra)	Hasan Hüsni (ö. 1333/1914)	–	Sâde	Özel Koleksiyon	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Sülüs yazının içerisine gubarî hatla yazılmıştır.
83i	“‘Alî” (ra)	İmzasız	–	Sâde	TİEM 2886	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Yelerin uçları Zülfikar şeklindedir.
83i R. 63	Sülüs – “Yâ ‘Alî” (ra) / Lafza-ı Celâl Ta’lik – “Hasan, Hüseyin” (ra)	İmzasız	–	Sâde	Alif Art 94, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri (25.05.2006)	Sülüs Ta’lik	Kağıt Üzerine	Lam ve yelerin uçları Zülfikar şeklindedir. Düz kısım sol taraf, aynalı kısım sağ taraftadır. Metin kısmında sadece müsenâ yazılan ibareler belirtilmiştir.
85/1	“Mâşâallâhu Kâne” / İsm-i Nebî (sav) / “Hasan Hüseyin” (ra) / Cihâr-ı Yâr-ı Güzin (ra)	Mustafa Râkım Efendi (ö. 1241/1826)	–	Tedâhüllü	TSMK GY390	Celî Sülüs	Zerendûd	Siyah zemin üzerine altınla uygulanmıştır. “Hasan, Hüseyin” (ra) isimlerinde ha ve sin harfleri ortak kullanılmış ayrıca açık bırakılmış nun çanaklarının içerisine ve daha ince yazılmıştır. Cihâr-ı Yâr-ı Güzin (ra) isimleri köşelere yazılmış simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
85/2	“Mâşâallâhu Kâne” / İsm-i Nebî (sav) / “Hasan & Hüseyin” (ra)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Mısır Menyel Kasrı (1348/1929)	Celî Sülüs	Ahşap	Mustafa Râkım istifi olup şın harflerinin noktaları yuvarlak olarak yazılmıştır.
86a	“Yâ Allah Yâ Vâsi ‘u’r-rahme”	Mustafa Râkım Efendi (ö. 1241/1826)	–	Tedâhüllü	SK 00840 (Süheyl Ünver dosya bölümü)	Celî Sülüs	Matbu	Vavları ayın küplerinin içerisine yerleştirmiştir. “Raḥme” kelimesi üst kısımda tamamen iç içe geçmiş te harfinin noktalarını hânın içerisine yazmıştır. İmzası da müsenâdır.

86b R. 64	“Yâ Allah / Yâ Vâsi’u’r-rahme / Yâ Kerîm / Yâ Kâfi” (cc)	İmzasız	–	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülûs	Matbu	Nal-i Şerif levhasıdır.
87	“Kâle resul ..... ‘aleyhi ve sellim” “Men âmene bi’l-kader emine mine’l-keder”	Mehmed Recâi Halifezâde (ö. 1291/1874)	1243/1827	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülûs	?	Sami Efendi’nin hocası M. Şakir Recâi Efendi’nin kompozisyonudur. Düz kısımda alttan yukarıya doğru başlayan ibare aynalı kısımda aynalı kısımda başlayan düz kısımda tamamlanmıştır. Tarihi kompozisyonun sağ ve sol alt kısmına aynı şekilde yazılmıştır. “Kâle resul ..... ‘aleyhi ve sellim” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
88	“Mâşâallah lâ kuvvete illâ billah	Es-Seyyid Mehmed Şükrü Hamdullah	1249/1833	Tedâhüllü	Alif Art 129, Modern ve Çağdaş Sanat Eserleri, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri (24.10.2010)	Celî Sülûs	Kağıt Üzerine	İbrîk formundadır. Düz kısımda başlayan ibare aynalı kısımda aynalı kısımda başlayan ibare düz kısma yazılarak iki kısım bir biri içe girmiştir. Nesih yazılan ibarenin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
89	“Yâ Hazret-i Muḥammed Bahâeddîn Nakşibendî El-Buhârî Kudûse Sırrahu”	Mustafa Hilmi Efendi (ö. 1260/1844)	1249/1833	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülûs	Kağıt Üzerine	Taç formundadır. Barok tarzında tezhiplenmiştir.
90	“Yâ Hazreti Ş’ad Bin Vakkâş Raḍyallâhu ‘anh”	Hamdi	1267/1851	Girift	TİEM 3487	Celî Sülûs	?	“Ş’ad” ve “’anh” kelimeleri düz kısım aynalı kısımda aynalı kısım düz kısımda yazılmıştır.
91	Ashab-ı Kehf’in İsimleri	Ahmed Nazif	1268/1851	Girift	TSMK GY676 (Minyatür ve Yazma Eserler Salonu)	Celî Sülûs	Zerendûd	Ağaç formunda istiflenmiştir.
92	“Allah Hû” (cc)	Abdülfettah Efendi (ö.1314/1896)	1275/1859	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülûs	Zerendûd	Kendi icadı olarak yaptırdığı 75 cmlik tahta kalemini bu levhanın sağında asılıdır. Bu yazı Sultan Abdülmecid’in emriyle Ulu Cami’ye asılmak üzere yazmıştır . Ortadaki <i>Hünun vav</i> çanakları kısmen keşistirilmiştir.
93/1	“Yâ Hazreti Mevlânâ / Yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm” (cc)	Abdülfettah Efendi (ö.1314/1896)	1275/1859	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülûs	Zerendûd	Külâh formunda; beyaz renkle “Yâ Hazreti Mevlânâ” ibaresi, üstüne “Yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm” yazılmıştır.
93/2	“Yâ Hazreti Mevlânâ” “Yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm” (cc)	Hacı Halil Hilmi	1332/1914	Girift	TİEM 3091	Celî Sülûs	Kağıt Üzerine	Kâğıt üzerine oymalı, yaldızlıdır. Külâh formunda olan bu kompozisyonun M. Şefik Bey’in Bursa Ulu Camii’ndekiyle benzer olduğu görülmektedir (Katalog No: 169).

94 R. 94	“Yâ Hâfız Yâ Allah” (cc)	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	1275/1859	Çifte Simetrik	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Sülüs	Kalem işi	Dilimli madalyon formunda olup dikey harfler çapraz şekiller oluşturacak şekilde birbiriyle kesişmiştir.
95 R. 95	“Fallâhu hayrun hâfızân ve hüve erhamurrâhimîn” Yûsuf 12/64	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	1275/1859	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Sülüs	Kalem işi	Bu kompozisyon düz ve aynalı kısımlar kelime kelime tamamen iç içe geçecek şekilde yazılmıştır.
96/1 R. 95	Kelime-i Tevhid	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	1275/1859	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Sülüs	Kalem işi	“Lâ ilâhe illallah” ibaresinde dikey harflerin satıra da meyil verilerek üst üste birbirine geçirildiği ayrıca “resulullah” kelimesindeki Lafza-ı Celâllerin üsttekilerin tam tersi olarak lâm çanağı meyilinde yazıldığı görülmektedir.
96/2	Kelime-i Tevhid	İmzasız	–	Sâde	TİEM 2933	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Tahta üzerine kabartma siyah zemin üzerine uygulanmıştır. Orta kısımda İsmî Nebî ve “Resul” kelimesindeki <i>vav</i> ve <i>lâmlar</i> kesişmektedir. Lafza-ı Celâller üst dış kısma simetrik olarak yazılmıştır.
97/1	“Lâ ilâhe illallah ve'l- hamdulillah”	Hamdi	1281/1864	Sâde	Bursa Orhangazi Camii (732/1331)	Celî Sülüs	Kalem işi	Mihrap taç kısmında yer almaktadır. “İllallah” kelimesindeki Lafza-ı Celâl klasik şekilden farklı, lâmlar uzatılarak ve sondaki <i>he</i> müstakil yazıldığı şeklindedir.
97/2	“Lâ ilâhe illallah ve'l- hamdulillah”	Hamdi	1281/1865	Sâde	Bursa Hoca Alizâde Camii (843/1439)	Celî Sülüs	Kalem işi	Mihrap taç kısmında yer almaktadır. Önceki kompozisyonun birer aynısıdır. Sadece imza olan kısımda tarih yazmaktadır.
98/1	“Lâ ilâhe illâ hû rabbî ve rabbu'l- 'âlemîn”	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	1286/1869	Tedâhüllü	SSM 130-0246	Celî Sülüs	Zerendüd	Üç farklı kalem kalınlığıyla yazılmıştır.
98/2	“Lâ ilâhe illâ hû rabbî ve rabbu'l- 'âlemîn”	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	1290/1873	Tedâhüllü	İÜK, 42815	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Birebir aynısı olduğu SSM 130-0246 nolu eserden dört yıl sonra yazılmıştır. Bu sefer kağıt üzerine uygulanmıştır.
98/3	“Lâ ilâhe illâ hû rabbî ve rabbu'l- 'âlemîn”	İmzasız	–	Tedâhüllü	Alif Art 3, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (08.12.2013)	Celî Sülüs	Camaltı	Camaltı tekniğiyle yapılmıştır. M. Şefik Bey istifidir. Öncekilerden farklı olarak kompozisyonun üst kısmına Besmele yazılmıştır.
99	“Hayruküm men t'alleme'l- kur'âne ve 'allemehû” Hadis-i Şerif	Sami Efendi (ö. 1330/1912)	1298/1881	Girift	Alif Art 200, Müzayede/Auction (25.05.2019)	Celî Sülüs	Zerendüd	Kompozisyonda düz ve aynalı kısım iç içedir. İbare düz kısımda alttan başlayıp aynalı kısım üstte tamamlanmıştır.

100	İsm-i Celâl (cc), İsm-i Nebî (sav), “Yâ ‘Alî” (ra) / Ehl-i Beyt İsimleri “Kerremallâhü veche ve radıyallahu te‘ala ‘anh”	Hüsnî	1299/1882	Girift	SK 00349	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Ayin harfinin başlangıcı uzatılarak yâ ile birleştirilmiştir. Ye harflerinin uçları Zülfikar şeklindedir. Sadece Lafza-ı Celâl (cc), İsm-i Nebî (sav) ve “Yâ ‘Alî” (ra) ibareleri müsennâ yazılmıştır.
101	“Aleyke ‘avnullah”	Sami Efendi (ö. 1330/1912)	1303/1886	Girift	Özel Koleksiyon	Celî Sülüs	Zerendüd	Zerendüd olarak uygulanmıştır. 1989 yılında Çiçek Derman tarafından tezhiplenmiştir. Allah lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır. İmzası müsennâdır.
102	“Vemâ teyfiķi illâ billah” Hûd 11/88	Bakkal Arif Efendi (ö. 1327/1909)	1303/1886	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendüd	Siyah zemin üzerine altınla uygulanmıştır. Allah lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır. İmzası müsennâdır.
103/1	“Nûrun ‘alâ nûr” Nûr 24/35	Bakkal Arif Efendi (ö. 1327/1909)	1303/1886	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendüd	İmzası ve tarihi de müsennâdır. Orta kısımdaki tıfil işaretleri keşitirilmiştir.
103/2	“Nûrun ‘alâ nûr” Nûr 24/35	Emin Dede (ö. 1364/1945)	1337/1919	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	Bakkal Arif Efendi’nin istifini takliden yazılmıştır. Ortadaki hareke ve tezyin işaretlerinin simetrik kaşılığı bulunmamakta ayrıca hareke düzenlemesinde Bakkal Arif Efendi’ye göre farklılıklar görülmektedir. Harflerin noktaları yuvarlak yazılmıştır.
103/3	“Nûrun ‘alâ nûr” Nûr 24/35	Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)		Tedâhüllü	Özel Koleksiyon	Celî Sülüs	Metal	Yazı baskı kalıbıdır. Ketebesinde “meşşekahu Kâmil ‘an Mehmed Emîn” yazılıdır. Emin Dede’nin istifinin aynısıdır.
104	“Yâ Hâfız” (cc)	Vechî	1304/1886	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendüd	Armut formunda istiflenmiştir. Yânın noktaları, tarih ve ketebesi müsennâ yazılmış ve kompozisyonun içine yerleştirilmiştir. Hâların elifleri ile zı harfininkiler üst kısımda birleştirilmiştir. Yapraklarında da müsennâ yazılmış ibareler bulunmaktadır.
105a	“Ve hüve ‘alâ külli şey’in kadîr.” Mülk 67/1	Çarşambalı Arif Bey (ö. 1319/1892)	1304/1886	Girift	Alif Art 282, Necip Sarıcı Hat Koleksiyonu ve Osmanlı-Karma Eser (16.05.2009)	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	“Şey’in” ve “alâ” kelimelerindeki yelere keşide verilmiştir. “Kadîr” kelimesindeki yenin noktaları yuvarlak yazılmış ve ortak kullanılmıştır. İmza ve tarihi de müsennâdır.

105b	“Ve hüve ‘alâ külli şey’in kadir.” Mülk 67/1	İmzasız	–	Tedâhüllü	TİEM 3019	Celî Sülüs	Camaltı	Cami formunda yapılmıştır.
106	“Tevekkeltü ‘Alallah”	Bakkal Arif Efendi (ö. 1327/1909)	1305/1887	Tedâhüllü	TSMK GY1203	Celî Sülüs	Zerendûd	Siyah zemin üzerine altınla uygulanmıştır.
107	“Selâmun kavlen min rabbîn rahîm” Yâsîn 36/58 “Şadaqallahu’l- ‘Azîm”	Ömer Fâik Efendi (ö. 1337/1919)	1314/1986	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	“Selâmun” kelimesindeki <i>sin</i> harfine keşideli olarak dış formu çevrelemiştir. “Şadaqallahu’l- ‘Azîm” ibaresi daha ince yazılmıştır.
108/1	“Yâ Hazreti Şeyh Es-Seyyid İmâm ‘Ali Ebû Hasan Eş-Şâzüli”	Seyyid Mirî	1315/1897	Girift	TİEM 4114	Celî Sülüs	?	Arma şeklindedir. “İmam” kelimesinde olduğu gibi bazı kelimelerin dahi bölünerek diğer kısımda yazıldığı görülmektedir. Ayrıca “Eş-Şeyh” ve “Es-Seyyid” ibareleri kısmen ortak kullanılmıştır.
108/2	“Yâ Hazreti Şeyh Es-Seyyid İmâm ‘Ali Ebû Hasan Eş-Şâzüli”	İmzasız	–	Girift	Alif Art 100, Necip Sarıcı Hat Koleksiyonu ve Osmanlı-Karma Eser (16.05.2009)	Celî Sülüs	Zerendûd	Arma formundadır. Bir önceki kompozisyonun aynısıdır. Fakat burada “şâzüli” kelimesindeki <i>ze</i> harfi bir öncekinde olduğu gibi <i>zel</i> değil <i>ze</i> harfiyle yazılması dikkat çekmektedir.
109/1	“Yâ Kerîm / Yâ Fettâh” (cc)	Kadri Bey	1315/1897	Tedâhüllü	İÜK, AY 6531	Celî Sülüs	Yaprak Üzerine	Yaprak üzerine siyah renkle yazılmıştır. Keşiflerin serenleri oldukça kısa yazılmıştır. “Fettâh” kelimesindeki <i>hâ</i> harfinin başlangıcı <i>tâh</i> kısmının <i>elif</i> yle birleştirilmiştir.
109/2	“Yâ Kerîm / Yâ Fettâh” (cc)	İmzasız	–	Girift	Mısır Menyel Kasrı Mescidi (1348/1929)	Celî Sülüs	?	Birçok harf ortak kullanıldığı için okuma zorluğu oluşmaktadır. Bir önceki istifi takliden yazılmış fakat burda ibrik formu elde edilmiştir.
109/3	“Yâ Kerîm / Yâ Fettâh” (cc)	İmzasız	–	Sâde	TİEM 3044	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Sürahi veya vazo formunda olduğu belirtilmiştir. Önceki kompozisyonların aynısıdır fakat alt kısımda tek yazılmış bir Lafza-ı Celâl görülmektedir.
110 R. 66	Hilye-i Şerif / “Yâ müfettiha’l-ebvâb iftah lenâ hayre’l-bâb neccinâ mimmâ nehâf”	Fehmi Efendi (ö. 1333/1915)	1316/1898	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Sülüs-Nesih	Kağıt Üzerine	İbare dört farklı kompozisyonda sağ üsttekinden başlayacak sol alttakinde tamamlanacak şekilde yazılmıştır.

111	“ <i>Kâle ‘aleyhisselâm men yerham yurham</i> ”	Yusuf Resa (ö. 1330/1340)	1320/1903	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	“ <i>Yurham</i> ” daha ince yazılmıştır. “ <i>Kâle ‘aleyhisselâm</i> ” kısmının simetrik karşılığı bulunmamaktadır. “ <i>Men</i> ” kelimesindeki çanaklar uzatılarak ortada birleştirilmiştir.
112	“ <i>Kul küllün min ‘indillâh</i> ” Nisa 4/78	Yusuf Resa (ö. 1330/1340)	1321/1904	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	“ <i>Min ‘indillâh</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
113	“ <i>Ve Hüvallah</i> ” “ <i>Fallâhu hayrun hâfîzân ve hüve erhamurrâhimîn</i> ” Yûsuf 12/64	Mehmed Bahâî	1321/1903	Tedâhüllü	Alif Art 389, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (18.12.2016)	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Cami formunda tasarlanmıştır. “ <i>Ve Hüvallah</i> ” ibaresi üst kısımda daha ince yazılmıştır.
114/1	“ <i>Yâ Fettâh / Yâ Selâm</i> ” (cc)	Fehmi Efendi (ö. 1333/1915)	1321/1903	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	“ <i>Fettah</i> ” kelimesinin <i>elifiyle hâsımın</i> başlangıç kısımları birleştirilmiştir. <i>Yâlar</i> satır düzeninden daha meyilli yazılmıştır. Tarih kısmı müsennâ olup imzasının simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
114/2	“ <i>Yâ Fettâh / Yâ Selâm</i> ” (cc)	Fehmi Efendi (ö. 1333/1915)	1328/1910	Girift	Özel Koleksiyon	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Önceki kompozisyonundan yedi yıl sonra yazılmıştır.
115	“ <i>Edeb Yâ Hû</i> ” / İsm-i Nebî (sav) “ <i>Ehl-i diller arasında aradım kıldım taleb / Her hüner makbül imiş illâ edeb illâ edeb</i> ”	Süleyman Vasfî (ö. 1330/1340)	1326/1908	Tedâhüllü	Uğur Derman Koleksiyonu	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	“ <i>Edeb Yâ Hû</i> ” ve İsm-i Nebî (sav) müsennâ yazılmıştır. “ <i>Edeb</i> ” kelimesi “ <i>Yâ Hû</i> ”dan daha ince yazılmıştır.
116	“ <i>Hayâl-i Cedîd</i> ”	İmzasız	1328/1329 – 1910/1911	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Sülüs	Matbu	“ <i>Cedîd</i> ” kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. <i>Elifler</i> ve <i>lâm</i> çanakları ortada birleştirilmiştir.
117	“ <i>Cennâti ‘adnîn müfettehâten lehumu ‘l-ebvâb</i> ” Sa’d 38/50	Ömer Vasfî Efendi (ö. 1347/1928)	1330/1912	Tedâhüllü	Eyüp Sultan Reşat Türbesi (1330/1912), İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Türbe giriş kapısı üstünde, sivri kemer formundadır.
118	“ <i>Bû da geçer Yâ Hû</i> ”	Muhsinzade Mehmet Rahmi	1360/1941	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Ketebesini de müsennâdır. <i>Keplerin</i> serenleri kısa yapılmış, <i>Hûdaki he</i> ve <i>vav</i> birleşimi dikkat çekmektedir.
119a	“ <i>Hüve ‘l-Hayyu ‘l-Çayyûm</i> ”	Kâmil Akdik (ö. 1360/1941)	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	<i>El-Hayyu ‘l-Çayyûm</i> kısmı <i>Hûdan</i> kalem kalınlığı daha ince ve üst kısımda kompozisyonu daireye tamamlayacak şekilde yazılmıştır. Dikey harfleri ise üstte birleştirilerek geometrik şekiller oluşturulmuştur.

119b	“ <i>Hüve’l-Ḥayyu’l-Ḳayyûm</i> ”	Davut Bektaş (d. 1382/1963)	1433/2012	Tedâhüllü	Davut Bektaş Arşivi	Celî Sülüs	Dijital	Kâmil Akdik’in istifinden farklı olarak “ <i>Ḥayyu’l-Ḳayyûm</i> ” ibaresindeki ana aksta keşişen alanlar daha fazladır. Ayrıca <i>El Ḥayy</i> kelimesindeki <i>elif</i> ve <i>lam</i> harfleri <i>El Kayyûm</i> isminde yazıldığı gibidir, geometrik şekiller oluşturulmadan sâde yazılmıştır.
120a	“ <i>Yâ Şâfi</i> ” (cc)	İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)	1361/1942	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendûd	Bu levha Dr. Tevfik Remzi tarafından İsmail Hakkı Bey’e yazdırılmıştır. Ortadaki <i>yânın elifleri</i> keşiştirilerek geometrik şekil oluşturulmuştur.
120b	“ <i>Yâ Şâfi</i> ” (cc)	İmzasız	1300/1900ler	Tedâhüllü	Kopenhag The David Collection, 18/2010, Danimarka.	Celî Sülüs	Ahşap	Alem ahşap olup, lale devri etkisinde yapılmış olması muhtemeldir.
121a	“ <i>Hüve’l-Bâkî</i> ”	İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)	1364/1945	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	İsmail Hakkı Bey’in yazdığı son eseridir. “ <i>Bâkî</i> ” ibaresindeki <i>elifler</i> birbiri içinden geçirilerek geometrik form oluşturulmuştur.
121b	“ <i>Hüve’l-Bâkî</i> ”	Hattat Mimar Dr. Aydın Yüksel (d.1939/1360)	1414/1994	Sâde	Merkezefendi Hazîresi, İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Ekrem Hakkı Ayverdi, Kenan Rifai, Meşkure Sargut, Semiha Ayverdi, Behire Berat, İlhan Ayverdi, Nazlı Anne, Kainat Büyükkaksoy mezar taşları başlarında desenlerde farklılıklar olabilmek suretiyle aynı kompozisyon kullanılmıştır.
121c/1	“ <i>Hüve’l-Bâkî</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Yusuf Nâbi’nin (1124/1712) kabri/ Karacaahmet Mezarlığı, İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Yusuf Nâbi’nin (ö. 1124/1712) kabridir. “ <i>Bâkî</i> ” kelimesindeki <i>yelerin keşideleri</i> ortada birleştirilmiş ve yukarıya doğru uzatılarak geometrik desen oluşturulmuştur.
121c/2	“ <i>Hüve’l-Bâkî</i> ”	İmzasız	–	Sâde	A. Süheyl Ünver’in (1406/1986) kabri / Edirnekapı Sakızağacı Mezarlığı, İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	A. Süheyl Ünver’in (ö. 1406/1986) mezar taşının baş kısmındadır. Yusuf Nâbi’nin mezartaşındaki kompozisyonun aynısıdır.
121d	“ <i>Hüve’l-Bâkî</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Abdulkadir Saynaç (1386/1967) kabri / Edirnekapı Şehitliği, İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Abdulkadir Saynaç (ö. 1386/1967) mezar taşıdır.

121e Ç. 10	"Hüve'l-Bâkî"	İmzasız	-	Tedâhüllü	Hasan Rıza (1338/1920) kabri / Aşiyân Mezarlığı, İstanbul SK 0027/2 Süheyl Ünver Dosya Bölümü (Hasan Rıza Mezar taşı Çizimi)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Hasan Rıza (ö. 1338/1920) mezar taşı baş kısımlarında kullanılmış olup yazının üst kısmında oluşan boşluğa uygulanan motif ile tamamlanmıştır .
121f	"Hüve'l-Bâkî"	Mustafa Parıldar (d. 1402/1982)	1441/2020	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Eskiz	Kahverengi mürekkeple yazılmış eskiz çalışmasıdır. Bâki kelimesinin lam, be, elif harfleri ortak kullanılmıştır.
122	Besmele-i Şerif / "Fihâ kütübün kayyime" Beyyine 98/3	İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)		Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendüd	Yatay beyzî formdadır. Feninki hariç noktalar yuvarlak uygulanmıştır. İmzası da müsennâdır. Es'ad Fuad Tugay'ın evinde kütüphane odasının kapısı üzerinde asılı olduğu belirtilmiştir .
123	Besmele-i Şerif / "Ve hüve biküllî şey'in 'alîm" Hadîd 57/3	İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)	-	Tedâhüllü	SSM 130-0246	Celî Sülüs	Zerendüd	Ketebesini de müsennâdır.
124	"Kaf / Ra"	İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)	-	Tedâhüllü	Aile Koleksiyonu	Sülüs	Eskiz	Ketebesini bulunmamaktadır. Sarı renkle yazılmıştır.
125	"Mâhuş Tosun"	İsmail Hakkı Altunbezer (ö. 1365/1946)	-	Tedâhüllü	Aile Koleksiyonu	Celî Sülüs	Eskiz	"Mâhuş" kelimesindeki manın elifleri geometrik geçme uygulanarak nun harflerinin çanaklarıyla birleştirilmiştir.
126/1 Ç. 11-12	"İnnemâ ya 'muru mesâcidallâhi men âmene billâhi ve 'l-yevmi 'l-âhiri ve ekâme 's-salâte veâtâ 'z- zekâte velem yahşe illallah" Tevbe 9/18 "Şadaqallahu 'l- 'Azîm"	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	1365/1946	Girift	Şişli Camii (1365/1946), İstanbul	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Yazı alanını oluşturan ikizkenar üçgen; önce dikey olarak ikiye, daha sonra yatay olarak üç eşit parçaya bölünmüştür. Yazıda kullanılan kalem kalınlığı iki farklı şekildedir. Âyet metni daha kalın kalemle, yazının üst tarafına yazdığı "şadakallahu 'l-azîm" metnini daha ince yazarak üst kısma rahatça yerleşmesini sağlamıştır. Bu durumda yukarıya doğru küçülen kalem ağız kalınlığı yazıya perspektif katarak ayrıca bir derinlik de sağlamaktadır.

126/2	“İnnemâ ya'muru mesâcidallâhi men âmene billâhi ve'l-yevmi'l-âhiri ve ekâme's-salâte veâtâ'z-zekâte velem yahşe illallâh” Tevbe 9/18 “Şadaqallahu'l-'Azîm”	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	1369/1949	Girift	Fevzi Kulaksızoğlu Koleksiyonu	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Tezhibi Rikkat Kunt'a aittir. Şişli Camii cümle kapısındaki kitâbe istifinin aynısıdır. Hamit Aytaç'ın bu istifinden iki tane daha bulunmaktadır. Birisi 1371/1951 tarihli, diğeri ise 1372/1952 tarihli ve Abdurrahman El-Üveys Koleksiyonunda Dubai'de bulunmaktadır.
126/3	“İnnemâ ya'muru mesâcidallâhi men âmene billâhi ve'l-yevmi'l-âhiri ve ekâme's-salâte veâtâ'z-zekâte velem yahşe illallâh” Tevbe 9/18 “Şadaqallahu'l-'Azîm”	Hüseyin Öksüz (d. 1363/1944)	1425/2005	Girift	Albayrak Hat Koleksiyonu	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Celî sülüs ile yazılmıştır. Hamit Aytaç'ın Şişli Camii giriş kapısı kitâbe istifini takliden yazılmıştır.
127	“El- 'İzzetü lillâh”	Behçet Arabî (ö. 1385/1965)	1367/1948	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Ketebe, imza tarih ve ortadaki metinlerini ters olarak yazmıştır.
128	“Âmân Yâ Muhammed” (sav)	Behçet Arabî (ö. 1385/1965)	1367/1948	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Kendi içinde hafif istifli olduğu için tedâhüllü kabul edilmiştir. Dış kısmı çevreleyen <i>elif</i> harfleri adeta kubbe formu oluşturmak suretiyle yazılmıştır.
129a/1	“Hiç”	Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)	1369/1950	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	Sol kısım sağ kısmın birebir aynısının simetriği alınarak yazılmış imza ve tarihin simetrik kaşılığı bulunmamaktadır.
129a/2	“Hiç”	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	1397/1977	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	Halim Efendi'yi takliden yazılmıştır. Ortadaki tezyin işaretleri ve imza tek kullanılmıştır.
129b	“Hiç”	Davut Bektaş (d. 1382/1963)	1437/2015	Tedâhüllü	Davut Bektaş Arşivi	Celî Sülüs	Dijital	Ye ve çe harflerinin noktaları ortak ve yuvarlak olarak kullanılmıştır.
130	“Hayy Allah”	Bekir Pekten (ö. 1414/1994)	1378/1958	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Lafza-ı Celâl'in simetrik karşılığı yazılmamıştır.
131	“Men dakka dukka”	Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)	1384/1965	Tedâhüllü	Uğur Derman Koleksiyonu	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Çalma kapıyı çalarlar kapını anlamına gelen bu levhayı Halim Özyazıcı Uğur Derman'ın isteği üzerine yazmıştır. 1978'de Çiçek Derman tarafından tezhiplenmiştir. Uğur Derman bu levha hakkında “Bu müsennâ istifi seyredenler adeta kapının çalındığını duyarlar: yazı ses verir hale gelmiştir.” demiştir.

132	“ <i>Meḥmed ‘Abdü’l-Halîm</i> ”	Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)	1369/1950	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Ana akstan geçen harfler kısmen kesiştirilmiştir.
133	“ <i>Ḳulnâ yâ nâru kûnî berden veselâmen ‘alâ ibrahîm</i> ” Enbiya 21/69	Behçet Arabî (ö. 1385/1965)	1385/1965	Sâde	A. Cihat Kürkçüoğlu Koleksiyonu	Sülüs	Kağıt Üzerine	“ <i>Şadakallahu’l- ‘Azîm</i> ” kısmı daha ince yazılmış, “ <i>Allah</i> ” lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
134a	“ <i>Meded Yâ ‘Alî</i> ” (ra)	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	1390/1970	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	<i>Meded</i> kelimesi altta başlamış sonraki <i>dal</i> harfi kompozisyonun üst kısmına yazılmıştır.
134b	“ <i>Meded Yâ ‘Alî</i> ” (ra)	İmzasız	–	Sâde	Alif Art 280, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (13.12.2009)	Celî Sülüs	?	Beyaz zemine mavi renkle uygulanmıştır.
135	“ <i>Mim, Vav</i> ”	İmzasız	1300/1900ler	Tedâhüllü	Anıtkabir Müzesi, Ankara	Celî Sülüs	Metal	Atatürk’ün saatidir.
136	“ <i>Elif / Mim</i> ”	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs Kûfî	Kağıt Üzerine	<i>Mim</i> harfleri sülüs, <i>elifler</i> kûfidir.
137	“ <i>Ve nahmu akrabû ileyhi min habli’l-Verîd</i> ” Kaf 50/16	Hasan Çelebi (d. 1355/1937)	1406/1986	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	En üstteki <i>dal</i> harflerinin ortasına “ <i>sadakallahü’l-azim</i> ” ibaresi simetrik karşılığı olmadan yazılmıştır.
138	“ <i>Selâmun ‘aleykum tibtum fedhulühâ hâlidin.</i> ” Zümer 39/73	Hattat Mimar Dr. Aydın Yüksel (d.1939/1360)	1047/1987	Tedâhüllü	İstanbul Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Vezir) Camii (1081/1670)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	İstifin orta kısmında yoğunluk olduğu görülmektedir.
139	“ <i>Lâ ilahe illallah</i> ”	Hattat Mimar Dr. Aydın Yüksel (d.1939/1360)	1047/1987	Tedâhüllü	İstanbul Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Vezir) Camii (1081/1670)	Celî Sülüs	Çini	Lafza-ı Celâl’in simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Son cemaat yeri sağ kısımda yer almaktadır.
140	“ <i>Muhammedun Resulullah</i> ”	Hattat Mimar Dr. Aydın Yüksel (d.1939/1360)	1047/1987	Sâde	İstanbul Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Vezir) Camii (1081/1670)	Celî Sülüs	Çini	Lafza-ı Celâl’in simetrik karşılığı bulunmamaktadır. Son cemaat yeri sol kısımda yer almaktadır.
141	“ <i>Yâ Ḥakk</i> ” (cc)	Davut Bektaş (d. 1382/1963)	1429/2008	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Eskiz	Bir eskiz çalışmasıdır. <i>Kaf</i> ve <i>yâ</i> ların noktaları alt ve üst ortalarda birlikte yazılmıştır.
142	“ <i>İkra</i> ” Alâk 96/1	Osman Özçay (d. 1382/1963)	1429/2008	Tedâhüllü	Şeyh Muhammed b. Raşid Al-Mektum Koleksiyonu, Dubai	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Hareke kullanılmamış ve hemze üstte tek kullanılmıştır. Kahverengi mürekkeple yazılmıştır.

143	" <i>Yâ Vedûd</i> " (cc)	Davut Bektaş (d. 1382/1963)	1432/2011	Tedâhüllü	Davut Bektaş Arşivi	Celî Sülüs	Dijital	<i>Yâ</i> kelimesinin noktaları alt ortada yazılmıştır. <i>Vav</i> ve <i>dal</i> harfleri ana aksta farklı oranlarda keşiştirilerek belirli bir form elde edilmiştir.
144	" <i>Ve kullun fî felekin yesbehûn</i> " Yâsin 36/40	Davut Bektaş (d. 1382/1963)	1435/2014	Çapraz Simetrik	Davut Bektaş Arşivi	Celî Sülüs	Dijital	" <i>Yesbehûn</i> " kelimesi daha incedir ve yörünge şeklinde uygulanmıştır. <i>Felek</i> kelimesindeki <i>fe</i> harfi <i>fideki ye</i> harfinin içinden geçirilmiştir..
145	" <i>Lâ galibe illâllah</i> "	Yılmaz Turan (d. 1394/1974)	1439/2017-2018	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendûd	Armûdî formdadır. Lafza-ı Celâl tek yazılmıştır. <i>Lâ</i> kelimesindeki <i>elif</i> kompozisyonun orta kısmına doğru uzatılarak yazılmıştır. Ayşe Özen tarafından tezhiplenmiştir.
146	" <i>Osmân</i> " (ra)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Edirne Eski Camii (816/1414)	Celî Sülüs	Kalem işi	<i>Nun</i> harflerinin zülfeleri diğer kısımdaki <i>nun</i> çanaklarıyla birleştirilmiştir.
147	" <i>Yâ Hâdî</i> " (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Edirne Eski Camii (816/1414)	Celî Sülüs	Kalem işi	" <i>Yâ Hâdî</i> " isminin <i>dal</i> ve <i>ye</i> harfleri diğer kısımda tamamlanmıştır.
148	" <i>Ya 'Alîm</i> " (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Edirne Eski Camii (816/1414)	Celî Sülüs	Kalem işi	<i>Ayından</i> sonraki kısım diğer kısma geçmiş, <i>lâm</i> harfleri ortada geometrik form oluşturarak birleştirilmiştir.
149	" <i>Yâ Burhân</i> " (cc)	İmzasız	–	Tedâhüllü	Edirne Eski Camii (816/1414)	Celî Sülüs	Kalem işi	<i>He</i> ve <i>elif</i> harflerinin keşiştirilmesiyle ortada geometrik form oluşturulmuştur.
150/1	" <i>Yâ Muhammed</i> " (sav) / " <i>Ömer</i> " (ra) / " <i>Ali</i> " (ra)	Ferit	–	Girift	Etnografya Müzesi, 10780, Ankara	Celî Sülüs	Zerendûd	Mavi zemin üzerine altın yaldızla çizilen bir murabba içine, baş şeklinde yapılmıştır. Sarı yaldız çerçevesi ve camlıdır.
150/2	" <i>Muhammed</i> " (sav) / " <i>Ali</i> " (ra) " <i>Fevelli vecheke şeyra'l-mescidi'l-harâm</i> " Bakara 2/149	İmzasız	–	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Zerendûd	Hurûfilik sembolü olup Allah (cc), Muhammed (sav) ve Ehl-i Beytin isimlerinin birleşerek insan yüzünü oluşturur. Âyetin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
151/1	" <i>Ali</i> " (ra) " <i>Ene Medînetü'l-İlm ve Aliyyün Bâbuhâ</i> " Hadis-i Şerif	İmzasız	–	Tedâhüllü	SSM 130-0577	Celî Sülüs	Ahşap	Bektaşî tacı, ağaçtan oyularak yapılmıştır. <i>Ali</i> (ra) kelimesindeki <i>ayn</i> harflerinin içine göz konularak insan yüzüne benzetilmiştir. Sadece " <i>Ali</i> " (ra) ismi müsennâdır.

151/2 R. 67	“Ali” (ra) “Ene Medînetü'l-İlm ve 'Aliyyün Bâbuhâ” Hadis-i Şerif	İmzasız	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Sülüs	?	Önceki kompozisyonun aynısı bu levha içerisinde uygulanmıştır. Levhadaki yazı kısımları altınla uygulanmıştır. Metin kısmında müsennâ kompozisyonun bulunduğu alandaki ibareler yazılmıştır.
152	Sülüs – Lafza-ı Celâl / “Yâ Muhammed” (sav) Ta'lik – “Hasan” (ra) / “Hüseyn” (ra)	Rıfat Efendi	–	Sâde	Alif Art 50, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (03.06.2007)	Celî Sülüs Celî Ta'lik	?	İnsan formundadır. “Hasan” ve “Hüseyn” (ra) isimleri birbirinin simetriği olarak yazılmıştır.
153	İsm-i Celâl (cc) “Ali” (ra)	İmzasız	–	Tedâhüllü	TSMK GY362	Sülüs	?	Arslan yüzünde müsennâ olarak yazılıdır. Metin kısmında müsennâ yazılan ibareler yazılmıştır.
154	“Ebûbekir (ra) / Ömer (ra) / Oşman (ra) / Ali (ra)” “Radyallahu anh”	Hamdi	–	Girift	TİEM 3501	Celî Sülüs	?	“Radyallahu anh” ibaresi üst sağ kısma düz sol kısma simetrik karşılığı olarak daha ince yazılmıştır. İmzası da müsennâdır.
155	“Yâ Hazreti Şeyh Seyyid S'adeddîn Ve'l-Cevâbî Kuddüse Sirruhu'l-'Azîz”	İmzasız	–	Sâde	TİEM 3062	Celî Sülüs	Tahta Üzerine	Tahta üzerine yapıştırılarak yapılmıştır. Sin ve şın harflerine keşide verilmiş bu keşidelerin karşılığı olarak dikey harfler de üçgen form oluşturacak şekilde yukarı doğru uzatılmıştır.
156	“Allahümme şalli 'alâ nebiyyi'r-rahme Muhammedîn ve 'alâ âlihi't-tayyibîne't-tahirîn”	Edhemî Hıdr b. El Ahsen	–	Girift	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Yazma	Siyah zemin üzerine beyazla yazılmış yazı kalıbıdır.
157	“İnnâ hâlakne'l-insâne fî ahseni takvîm”	İmzasız	–	Girift	TİEM 3480	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Siyah ve sarı mürekkeple yazılmıştır. “Takvîm” kelimesindeki mim harflerinin uçları açık bırakılmıştır.
158	“Keşkeklik buğdây”	İmzasız	–	Sâde	TİEM 2806	Celî Sülüs	Kağıt Üzerine	Kelimeler birleştirilerek yazılmıştır.
159	“Geveze”	İmzasız	–	Sâde	Bilinmiyor	Sülüs	Matbu	Ze ve vavlar mürsel yazılmış ve uçları kesiştirilmiştir.
160	“Gelincik Çiçeği”	İmzasız	–	Sâde	Bilinmiyor	Sülüs	Matbu	Harf ve kelimeler bitişirilerek yazılmıştır. Keşlerin serenleri ve keşideli ye harfleri diğer kısımdakilerle birleştirilmiştir.
161	İhlas Sûresi / Lafza-ı Celâl	İmzasız	–	Çifte Simetrik	Bilinmiyor	Celî Sülüs	Matbu	Dikey harfler uzatılarak diğer kısımlarla birbirlerine bağlanmıştır. Lafza-ı Celâller iki farklı şekilde simetrik yazılmıştır.

162	“ <i>Yâ Hazreti Şeyh Sultân Abdü'l-Kâdir Geylânî</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Bilinmiyor	Celî Sülûs	?	Resimsel formdadır. Peşpeşe gelen yatay harflere keşide verilmiştir.
163	<i>Men şabera zafera</i> ”	İmzasız	–	Tedâhüllü	TSMK GY1202	Celî Sülûs	?	“ <i>Men</i> ” kelimesi daha kalın kalemle ve dış formu çevreleyecek şekilde yatay yazılmıştır.
164	Sülûs – “ <i>Yâ Hâfız</i> ” (cc) / “ <i>Allah</i> (cc) / “ <i>Ömer</i> (ra) / “ <i>Oşman</i> ” (ra) / Ehl-i Beyt İsimleri (Tuğra) Ta’lik – “ <i>Men şabera zafera</i> ”	İmzasız	–	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Necip Sarıcı Koleksiyonu/Alif Art 98, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri (25.05.2006)	Sülûs-Ta’lik	?	“ <i>Yâ Kerim / Yâ Fettâh</i> ” (cc) levhanın sağ kısmına mavi renkle uygulanmış olup daha önce karşımıza çıkan bir kompozisyonudur (Katalog No: 204) . “ <i>Men şabera zafera</i> ” ibaresi ta’likle sağ ve sol üst kısımlara simetrik olarak yazılmıştır.
165	“ <i>Necmeddin Vecihi</i> ”	İmzasız	987/1579	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Metak	Mühür yazısıdır.
166	“ <i>Şerif Ali Haydar</i> ”	Arif Hikmet Bey (ö. 1337/1918)	–	Sâde	Bilinmiyor	Celî Divânî	Matbu	Kartvizit yazısıdır. <i>Şerif</i> kelimesinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
167	“ <i>Yeni Kitâb</i> ”	Nuri Korman (ö.1371/1952)	1347/1928	Tedâhüllü	Yeni Kitab Mecmuası 1928 Yılı Sayısı	Celî Divânî	Matbu	<i>Keşlerin</i> serenenlerini yapılmamış sadece <i>hemzeleri</i> yazılmıştır. “ <i>Kitâb</i> ” kekimesindeki harflerin noktaları ortak kullanılmış, <i>belerin</i> çanakları uzatılarak dış formu çevrelemiştir.
168	“ <i>Lâ ilâhe illâ hû</i> ”	Süreyya (ö. 1389/1969)	1380/1960	Sâde	SK 0027, 130. Sayfa (Süheyl Ünver Dosya Bölümü)	Celî Divânî	Matbu	<i>Allah Hû</i> ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
169	Celî Divânî – “ <i>Enver Fûad</i> ” Nesih – “ <i>Polis müdüriyet umumiyesi / İkinci şube üçüncü sınıf taharri memurlarından</i> ”	Halim Özyazıcı (ö. 1384/1964)	1384/1964	Sâde	Bilinmiyor	Celî Divânî Nesih	Matbu	“ <i>Fûad</i> ” kelimesinin ve nesihle yazılan kısımların simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
170	“ <i>Yâ Allah</i> ” (cc)	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1393/1973	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	<i>Yâdaki eliflerin</i> üst kısımları ve <i>Lafza-ı Celâldeki elif ve helerinin</i> uçları kesleştirilmiştir.
171	“ <i>Bârekallah</i> ”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1393/1973	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	<i>Keşlerin</i> çanaklarının içerisine <i>Lafza-ı Celâl</i> ibaresi yerleştirilmiştir.
172	“ <i>Maâşâallahu Kâne</i> ”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1394/1974	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	<i>Kânedeki</i> nunların çanakları dış formu çevrelemiştir.
173	“ <i>El-hamdulillah</i> ”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1395/1975	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	Orta kısımdaki hareketlerin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

174a	Besmele-i Şerîf	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1395/1975	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	“ <i>Rahim</i> ” kelimesindeki <i>yenin</i> noktaları ortada dörtlü yazılmıştır.
174b	Besmele-i Şerîf	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1405/1985	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	<i>Allah</i> lafzı orta üst kısımda tek yazılmıştır.
175	“‘ <i>Abdu’l-Hamid El Câce</i> ”	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî Nesih	?	Tek satır olarak nesihle de kompozisyonun alt kısmına yazılmıştır.
176	“ <i>Bismillah</i> ”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1405/1985	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	Harflerin birbirinin altından ve üstünden geçtiği etkisi verilmiştir.
177	“ <i>Yâ Mu’in</i> ” (cc)	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1408/1987	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	Satır yönü mâil kullanılmıştır.
178	“ <i>Men dakka dukka</i> ”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	<i>Kaf</i> ve <i>nun</i> harflerinin çanakları uzatılmıştır.
179	“ <i>Yâ Rahîm</i> ”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	Harflerin birbirinin altından ve üstünden geçtiği etkisi verilmiştir.
180/1	“ <i>Ah mine’l-‘aşk</i> ”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Sâde	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	<i>Nun</i> ların çanakları <i>elif</i> harfleriyle birleştirilmiştir. <i>Kaf</i> çanakları da kelimenin başındaki <i>lâm</i> harfleriyle birleştirilmiştir. <i>Kafların</i> noktaları ortak kullanılmıştır.
180/2	“ <i>Ah mine’l-‘aşk</i> ”	Savaş Çevik (d.1372/1953)	–	Sâde	Bilinmiyor	Celî Divânî	Kağıt Üzerine	Emin Barın’ı takliden yazılmıştır. Emin Barın’ında <i>kafların</i> noktaları ortada ortak kullanılmıştır burada ise simetrik olarak yazılmıştır.
181	İsm-i Nebî (sav)	İmzasız	–	Sâde	Şehzade Mehmet Türbesi (950/1543), İstanbul	Ma’kılî	Çini	Türbe, Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. Giriş kapısının sağ ve sol tarafında beyaz zemin üzerine yeşil renkle uygulanmıştır.
182a	Kelime-i Tevhîd	İmzasız	–	Sâde	Rüstem Paşa Camii (971/1563), İstanbul	Ma’kılî	Kalem işi	Caminin doğu tarafında sol kısımda siyah zemin üzerine açık renkle uygulanmıştır.
182b R. 50	“ <i>F’aiem ennehu lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah</i> ”	Derviş İbrahim El Kadirî	1183/1769	Sâde	TİEM 2965	Makilî	Tahta Üzerine	Sol kısım sağ kısmın birebir simetrisi alınarak uygulanmıştır.
182c	Kelime-i Tevhid / “ <i>Yâ Allah</i> ”	Seyyid Mustafa	1229/1814	Sâde	Bilinmiyor	Ma’kılî	Kağıt Üzerine	<i>Yâ</i> tek ortadaki <i>Allah Lafzı</i> da simetrik olarak ortak yazılmıştır. Cami formundadır.
182d R. 54	Kelime-i Tevhid	İmzasız	1339/1342	Sâde	Sokullu Mehmed Paşa Camii (979/1572), Kadırga, İstanbul	Ma’kılî	Matbu	<i>Sol kısım sağ kısmın birebir simetrisi alınarak uygulanmıştır.</i>

182e R. 69	Kelime-i Tevhid	İmzasız	1300/1900ler	Sâde	SHM 15595	Ma'kilî	Kağıt Üzerine	Alt kısmında <i>Rabbine kulluk etsinler</i> anlamındaki Kureyş Süresi 3. âyeti yazılıdır. Metin kısmında sadece müsenâ yazılan ibare verilmiştir.
183	“ <i>İnnâ fetahnâ leke fetâhan mübînâ</i> ” Fetih 48/1	Hüseyin Nuri	1179/1765	Sâde	TİEM 3010	Ma'kilî	Tahta Üzerine	Bu istifin sülüs yazıyla yazılmış örnekleri bulunmaktadır (Katalog No: 221).
184 207b	Lafza-ı Celâl (cc)	Mehmet İzzet (ö. 1320/1903)	–	Çifte Simetrik	Bilinmiyor	Ma'kilî	?	Cami formundadır. Sağ ve sol madalyondaki yazılar çifte simetrik.
185 207b	İsm-i Nebî (sav)	Mehmet İzzet (ö. 1320/1903)	–	Çifte Simetrik	Bilinmiyor	Ma'kilî	?	Cami formundadır. Sağ ve sol madalyondaki yazılar çifte simetrik.
186a	Besmele-i Şerif	M. Hüsrev Subaşı (d. 1372/1953)	1416/1995	Sâde	Bilinmiyor	Ma'kilî	Matbu	Çift minareli bir cami formunda yapılmıştır.
186b	Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Sâde	Bilinmiyor	Ma'kilî	Matbu	Kare formdadır.
186c	Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Sâde	Bilinmiyor	Ma'kilî	Matbu	Pencere formundadır.
187	“ <i>Letüfethanne'l Kostantiniyyete, ve le ni'mel emrû zâlike'l emr, ve le ni'mel ceysü zâlike'l ceys</i> ” Hadis-i Şerif	Ali Toy (d. 1380/1960)	1421/2000	Sâde	Bilinmiyor	Ma'kilî	Baskı	İlk bakışta daha önceki gördüğümüz çapraz müsenâ örneklerine benzemekle birlikte üst veya alt çaprazdan devam etmemiştir. Alt kısım üst kısmın birebir yansımasıdır.
188	“ <i>İkra</i> ” Alâk 96/1	Ali Toy (d. 1380/1960)	1424 / 2003	Sâde	Bilinmiyor	Ma'kilî	Baskı	Sol kısım sağ kısmın birebir simetriğidir.
189	Kelime-i Tevhid / “ <i>Mâşaallah</i> ” / “ <i>Vemâ tevfiķi illâ billah</i> ” Hûd 11/88 “ <i>Lâ havle velâ kuvvete illâ billah</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Vakıf Hat Sanatları Müzesi	Ma'kilî	Zerendûd	Cami formunda yapılmıştır.
190	“ <i>Lâ ilâhe illallahu 'l-melikü 'l-ħakķu 'l-mübîn</i> ” “ <i>Muħammedun Rasûlullah şadiķu 'l-v'adu 'l-emîn</i> ” “ <i>Hüve 'l ħallâķu 'l-bâķi</i> ”	İmzasız	–	Sâde	TİEM 3053	Ma'kilî	Tahta Üzerine	Kelime-i Tevhid kırmızı diğer kısımları siyah renkle uygulanmıştır.
191	“ <i>Nûrun 'alâ nûr</i> ” Nûr 24/35	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Ta'lik	Kalem işi	Kadınlar mahfili kuzey duvar payesinde bulunmaktadır. “ <i>Alâ</i> ” kelimesindeki yeler kesilmiştir.

192	“ <i>Yâ müfettiha 'l-ebvâb iftaḥ lenâ ebvâbe 'l-ḥayrât</i> ”	Hâfız Mehmed	1200/1800ler	Müsennâ Algılanan Yazılar	TİEM 2793	Celî Ta'lik	Tahta Üzerine	Tuğra formunda tahta üzerine uygulanmıştır. <i>Yâ müfettiha 'l-Ebvâb</i> düz ve <i>ebvâb</i> aynalı kısımda yazılmıştır.
193	“ <i>Emire Ra'ûf</i> ”	Hulusi Efendi (1358/1940)	1337/1918	Sâde	Özel Koleksiyon	Celî Ta'lik	Kağıt Üzerine	<i>Emire</i> kelimesindeki <i>he</i> tek kullanılmıştır. <i>Ra'ûf</i> kelimesindeki <i>hemze</i> sol (aynâlı) kısımda bulunmamaktadır.
194	“ <i>Fesfaḥ eş-şafḥa 'l cemil</i> ” Hicr 15/85	Mehmed Nuri Sivasi (1353/1935)	1342/1923	Sâde	TİEM 4301	Celî Ta'lik	?	Ay yıldız şeklinde içerisi beyaz mürekkeple ince yazı ile doldurularak uygulanmıştır.
195	“ <i>Men şabera zafera</i> ”	Ömer Lütfü	1343/1924	Sâde	Atatürk Kitaplığı, Krt_009800 (Kartpostallar Koleksiyonu)	Celî Ta'lik	Matbu	“ <i>Sabera ve zafera</i> ” ibaresindeki <i>ra</i> harfleri keşiştirilmiştir.
196/1	“ <i>Meded Yâ 'Alî</i> ” (ra) İsm-i Celâl, İsm-i Nebî ve Ehl-i Beyt	İmzasız	1347/1928	Sâde	Alif Art 35, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (01.06.2014)	Celî Ta'lik	?	Farklı renklerle uygulanmış bir kompozisyonudur. <i>Hasan</i> ve <i>Hüseyin</i> isimlerindeki <i>numların</i> çanakları keşiştirilmiştir.
196/2	“ <i>Meded Yâ 'Alî</i> ” / “ <i>Hasan Hüseyin</i> ” (ra)	İmzasız	1347/1928	Sâde	Alif Art 144, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (08.03.2015)	Celî Ta'lik	Kağıt Üzerine	Önceki kompozisyonun aynısıdır. Lafza-ı Celâl, İsm-i Nebî ve Ehl-i Beyt isimleri burada yazılmamıştır.
197	“ <i>Muḥammed</i> (sav) / ‘ <i>Alî</i> ” (ra) Ehl-i Beyt İsimleri <i>Ebûbekir</i> (ra) / ‘ <i>Ömer</i> (ra) / ‘ <i>Oşman</i> (ra)	İmzasız	1349/1930	Sâde	Alif Art 197, XIII. Kitap, Harita, Gravür ve Osmanlı & Karma Sanat Eserleri (03.03.2018)	Celî Ta'lik	Kağıt Üzerine	<i>Hasan</i> ve <i>Hüseyin</i> 'deki <i>numların</i> çanakları, <i>Alî</i> 'deki <i>ye</i> keşideleri keşiştirilmiştir.
198	“ <i>Min Külli feccin 'amîk</i> ” Hac 22/27	Behçet Arabî (ö. 1385/1965)	1367/1948	Sâde	Bilinmiyor	Celî Ta'lik	Matbu	<i>Lam</i> ve <i>cim</i> çanakları birleştirilmiştir.
199a	“ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ”	İmzasız	1300/1900ler	Sâde	SHM 15605	Celî Ta'lik	Yaprak Üzerine	Kahverengi mürekkeple yazılmıştır.
199b	“ <i>Yâ Hazreti Mevlânâ</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Bilinmiyor	Celî Ta'lik	?	Sikke formundadır.
200	Besmele-i Şerif	Ali Toy (d. 1380/1960)	1418/1997	Sâde	Bilinmiyor	Celî Ta'lik	?	Açık zemine koyu renkle yazılmıştır.
201	“ <i>Bu da geçer Yâ Hû</i> ”	Ali Toy (d. 1380/1960)	1418/1997	Sâde	Bilinmiyor	Celî Ta'lik	?	Açık zemine koyu renkle yazılmıştır. <i>Yâ</i> kelimesi keşiştirilmiştir.
202	“ <i>Muḥammed Aleyhisselâm</i> ”	Ali Toy (d. 1380/1960)	1429/2008	Sâde	Bilinmiyor	Celî Ta'lik	?	<i>Ha</i> harfleri küplü yazılarak mim harflerine birleştirilmiştir. “ <i>Aleyhisselâm</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.

203	İsm-i Nebî (sav) “Fedâke ebî ve ümmî Yâ Resulallah”	İmzasız	–	Sâde	Ceyhun Oydem Koleksiyonu	Celî Ta'lik	?	Armut formundadır. İsm-i Nebî daha iri ve dış formu çevreleyecek şekilde, “Fedâke ebî ve ümmî Yâ Resulallah” ibaresi daha ince kalemle iç kısmına iki bölüm olarak yazılmıştır. Metin kısmında sadece müsennâ yazılan ibareler belirtilmiştir.
204	“Yâ Hakk” (cc) “Ne hava ve ne keman ne ve kemankeş ancak İrdiren menziline tîrî nidây-ı Yâ Hakk”	İmzasız	–	Sâde	SK 00116	Celî Ta'lik	Zerendûd	Ok şeklinde, siyah zemin üzerinde uygulanmıştır. Alt kısmında tek satır yazılan ibarenin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
205	“Yâ Hazreti Hâlid Ebâ Eyyüb Enşâri” (ra)	İmzasız	–	Sâde	TİEM 2874	Ta'lik	?	Resimsel bir kompozisyonudur.
206 R. 70	“Kâllallahute ‘âlâ”	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Kûfi	Kalem işi	“Lâm” harflerinin dikey kısımları ortada keşistirilerek geometrik form oluşturulmuştur
207a/1	Besmele-i Şerîf	İmzasız	–	Sâde	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Kûfi	Kalem işi	Mihrapta bulunmaktadır. Ahşap üzerine zerendûd olarak yarım daireye yakın bir formda yazılmıştır. “Rahîm” kelimesindeki mim harfinin eksik olduğu görülmektedir.
207a/2 59b/4	Besmele-i Şerîf	M. Şefik Bey (ö. 1296/1879)	1321/1905	Sâde	Alif Art 31, Osmanlı ve Karma Sanat Eserleri Müzayedesi (08.12.2013)	Kûfi	?	Bursa Ulu Camii’ndeki kompozisyonun aynısıdır (Katalog No: 227d). Tezyinat emeği alt kısımdaki isimden anlaşıldığı üzere Ali Kemal Bey'e aittir.
207b184-185	Kûfi – Besmele-i Şerîf Ma’kılı – Sağ madalyonda; Lafza-ı Celâl (cc)Sol madalyonda İsm-i Nebî (sav)Ta’lik – “Vasbir lihukmi rabbike” Tûr 52/48	Mehmet İzzet (ö. 1320/1903)	–	Sâde	Bilinmiyor	KûfiMa’kılıTa’lik	?	Cami formundadır. Sağ ve sol madalyondaki yazılar çifte simetrik (Katalog No: 184-185).
207c	Besmele-i Şerîf	İmzasız	–	Sâde	Bilinmiyor	Kûfi	?	Bism ve Allah lafzının simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
208	“Yâ Hâfız” (cc)	Seyyid Mehmed	1129/1717	Sâde	Alif Art 17, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri, Özel Koleksiyonlar Müzayedesi (19.12.2010)	Kûfi	Kağıt Üzerine	Yeniçeri orta levhasıdır. (Altmış Altıncı Kışla) Zî harfinin dikey kısımları üst orta kısımda geometrik geçmelerle birbiri içinden geçirilmiştir.

209	“ <i>Yâ Hannân / Yâ Mennân</i> ” (cc)	İmzasız	–	Sâde	Hacı Bektaşî Velî Türbesi (1271/1854), Nevşehir	Kûfi	Kalem işî	Mavi zemine beyaz renkle uygulanmıştır.
210	“ <i>Sübhânallah</i> ” / “ <i>Yâ Hü</i> ”	İmzasız	–	Sâde	Hacı Bektaşî Velî Türbesi (1271/1854), Nevşehir	Kûfi	Kalem işî	Mavi zemine beyaz renkle uygulanmıştır.
211	“ <i>Ma'lûmât</i> ”	İmzasız	1314/1896	Sâde	Bilinmiyor	Kûfi	Matbu	24 Rebi`u'l-Âhır 1314 tarihli dergi başlıdır. <i>Te</i> harfi ortada birleştirilmiş, dikey harfler üst kısımda birbiri içerisinden geçirilerek geometrik şekiller oluşturulmuştur.
212 R. 71	“ <i>Lâ ilâhe illallahu'l- melikü'l-hakkü'l-mübîn</i> ” / “ <i>Muhammedun Rasûlullah şadîku'l-v'adu'l-emîn</i> ”	Mahmud Abbasî	1331/1333 – 1913/1915	Sâde	TİEM 3213	Kûfi	?	Levhadaki müsennâ kısımlar dairenin altında hilal formundadır. Metin kısımında müsennâ yazılan ibarelere yer verilmiştir.
213	“ <i>Allah</i> ” (cc)	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	–	Sâde	Şişli Camii (1365/1946), İstanbul	Kûfi	Metal	Şişli Camii alemidir. Üçgen formdadır.
214	“ <i>Alî Râtib</i> ”	Hamit Aytaç (ö. 1402/1982)	–	Girift	Bilinmiyor	Kûfi	?	“ <i>Ratib</i> ” kelimesindeki <i>te-be</i> birleşiminde geometrik form oluşturularak kesiştirilmiştir.
215	“ <i>Tevekkülü 'alâ hâliki</i> ”	M. Hüsrev Subaşı (d. 1372/1953)	1405/1985	Çifte Simetrik	Samsun Site Camii (1399/1979)	Kûfi	Kalem işî	Kuzey cephesinde iç mekândan çıkarken kapının sağ ve sol kısımlarındadır. Orta kısımlarında geometrik formlar oluşturulmuştur.
216a/1 R. 70	Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Girift	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Muhakkak	Kalem işî	Besmele-i Şerif'in bir kısmı kırmızı bir kısmı siyah renkle kalem işî tekniğiyle uygulanmıştır. Âyet-i kerime ise daha ince olarak sol kısım sağ kısmın simetriği olarak yazılmıştır.
216a/2	Kûfi – “ <i>E'ûzu Billâhimine-ş-Şeytâni'r- Racim</i> ” Muhakkak – “ <i>Bismillâhi'r- Rahmâni'r-Rahîm</i> ”	İmzasız	905/1499	Girift	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Muhakkak Kûfi	Kalem işî	“ <i>Euzu billahimineşşeytanirracim</i> ” ibaresi daha ince olarak sol kısım sağ kısmın simetriği olarak uygulanmıştır. <i>Besmelede</i> ise aynalı kısım düz kısım tamamen kaplayacak şekilde yazılmıştır. Bursa Ulu Camii'ndeki kompozisyonun aynısıdır burada tek renkle uygulanmıştır.
216b	Besmele-i Şerif	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1405/1985	Sâde	Bilinmiyor	Muhakkak	Kağıt Üzerine	Düz kısım siyah aynalı kısım kırmızı renkle yazılmıştır.

216c/1	Besmele-i Şerif	Bedrettin	820/1417	Sâde	İvazpaşa Camii (800/1400ler), Bursa	Muhakkak	Kalem işi	1958’de çıkan bir yangında yok olmuş 1386/1967’de aslına uygun olarak yeniden inşa edilmiştir. Mihrapta bulunan bu yazı aslını taklittir.
216c/2	Besmele-i Şerif	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1405/1985	Girift	Bilinmiyor	Muhakkak	Kağıt Üzerine	“Allah” lafzı tek yazılmıştır. Nun kuyrukları ve min çanakları kısmen kesilmiştir.
216d	Besmele-i Şerif	Emin Barın (ö. 1408/1987)	1405/1985	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Muhakkak	Kağıt Üzerine	Allah lafzı tek yazılmıştır.
217	“Tevekkülü ‘alâ hâlikî”	İmzasız	877/1472	Çifte Simetrik	Çinili Köşk (877/1472), İstanbul	Sülüs	Çini	Cümle kapısı üstü kemerinde mozaik tekniğiyle uygulanmıştır. Kesik tuğlalar birleştirilerek uygulandığı için yer yer makulî yazıyı andırmasına rağmen vav, ayın ve ha harfleri başlarından anlaşıldığı üzere celî sülüstür.
218	“Kul küllün ya ‘melu ‘alâ şâkiletihî” İsrâ 17/84	İmzasız	1234/1819	Çapraz Simetrik	İÜK, AY. 6744	Tevkii'	Yazma	Hamail-i Şerif, İran Şahı Fethi Ali için Aka Muhammed Cafer emri ile İsfahan’da istinsah edilmiştir. Aynı ibare tekrar edilerek yazılmıştır.
219	Besmele-i Şerif	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Tedâhüllü	Bilinmiyor	Modern	Kağıt Üzerine	Ağaç formundadır. Serbest kompozisyon olarak yazılmıştır.
220	“Tevekkülü ‘alâ hâlikî”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Çifte Simetrik	Bilinmiyor	Modern	Kağıt Üzerine	Dört tekrarlı çifte simetrik olarak yazılmıştır. Bu celî sülüs yazının görsel etkisi öne çıkarılmış, yazının kendi kuralları biraz geri planda kalmış olduğu söylenebilir. Aynı kompozisyon Samsun Site Camii’nde küfi ile uygulanmıştır.
221a	“Bismillah”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Sâde	Bilinmiyor	Modern	Kağıt Üzerine	Modernize edilmiş ma’kılı yazıdır.
221b	“Bismillah”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Sâde	Bilinmiyor	Modern	Kağıt Üzerine	Modernize edilmiş ma’kılı yazıdır.
222/1	“Allah” (cc)	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Sâde	Bilinmiyor	Modern	Kağıt Üzerine	Ma’kılı espride modernize edilmiş yazıdır. Kırmızı renkle yazılmıştır.
222/2	“Allah” (cc)	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Sâde	Bilinmiyor	Modern	Kağıt Üzerine	Ma’kılı espride modernize edilmiş yazıdır. İmzası latin harfleriyledir.
223	“Men dağka dukka”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Sâde	Bilinmiyor	Modern	Kağıt Üzerine	Modernize edilmiş küfi yazıdır. İmzası latin harfleriyledir.
224	“Yâ Hü”	Emin Barın (ö. 1408/1987)	–	Sâde	Bilinmiyor	Modern	Kağıt Üzerine	Modernize edilmiş küfi yazıdır. İmzası latin harfleriyledir.

225a	Lafza-1 Celâl	Ali Toy (d. 1380/1960)	1421/2000	Sâde	Bilinmiyor	Modern	?	Modern tarzda yazılmış bir eserdir.
225b	Lafza-1 Celâl	Ali Toy (d. 1380/1960)	1423/2002	Sâde	Bilinmiyor	Modern	?	Modern tarzda yazılmış bir eserdi
226 R. 37	Celî Sülüs – <i>Kelime-i Tevhîd</i> Kûfî – “ <i>Allahümme şallî ‘alâ Muhammedin ve ‘alâ âli Muhammed</i> ”	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Şadırvanın kuzeyinde kalan direklerin birbirine bakan yüzünde iki aynı kompozisyon bulunmaktadır. “ <i>Lâ ilâhe illallah</i> ” kısmı düz ve siyah renkle, “ <i>Muhammed Resûlullah</i> ” kısmı aynalı ve kırmızı renkle uygulanmıştır. Daha ince yazılmış olan “ <i>Allahümme şallî ‘alâ Muhammedin ve ‘alâ ali Muhammed</i> ” ibaresinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
227a R. 70	“ <i>Hüve'l-hayyu lâ ilâhe illâ hüve fed'ûhu muhlisîne lehu'd-dîn el-hamdu lillâhi rabbi'-âlemîn.</i> ” Mü'min 40/65 “ <i>Elhamdu lillâhi rabbi'l-âlemîn</i> ” Fatiha 1/2	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem işi	Âyetin bir kısmı kırmızı bir kısmı siyah renkle müsennâ algılanacak şekilde yazılmış fakat “ <i>el-hamdu lillâhi rabbi'-âlemîn</i> ” ibaresi daha ince kalemle tek renkle sadece “âlemîn” kelimesi kesişecek şekilde yazılmıştır.
227b	Celî Sülüs – “ <i>Hüve'l-hayyu lâ ilâhe illâ hüve fed'ûhu muhlisîne lehu'd-dîn el-hamdu lillâhi rabbi'-âlemîn.</i> ” Kûfî – “ <i>Kul innî nuhîtu en a'bude'l-lezîne...</i> ” Mü'min 40/65-66 “ <i>El-Hamdu lillâhi rabbi'l-âlemîn</i> ” Fâtihâ 1/2	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478), Bursa	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	İç mekânda sağ ve sol kısımda simetrik olarak kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. “ <i>Kul innî nuhîtu en a'bude'l-lezîne...</i> ” âyetinin simetrik karşılığı bulunmamaktadır. “ <i>Hüve'l-hayyu lâ ilâhe illâ hüve fed'ûhu muhlisîne lehu'd-dîn el-hamdu lillâhi rabbi'-âlemîn.</i> ” âyeti iki kısma bölünerek bir kısmı mavi bir kısmı beyazla ve bunun tam simetriği alınarak da uygulanmıştır.
227c R. 71	“ <i>Huve'l-Hayyu lâ ilâhe illâ hu fed'ûhu muhlisîne lehu'd-Dîne elhamdu lillâhi rabbi'l-Âlemîn</i> ” Mü'min 40/65	İmzasız	905/1499	Müsennâ Algılanan Yazılar	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Celî Sülüs	Kalem işi	“ <i>Elhamdu lillâhi rabbi'l-Âlemîn</i> ” ibaresi daha ince ve sadece “âlemîn” kelimesindeki nurlar kesiştirilerek simetrik yazılmıştır.
228	“ <i>Vemâ tevfiķi illâ billah</i> ” Hûd 11/87	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem işi	<i>Vemâ</i> daki <i>vav</i> ve <i>mim</i> başı ortak kullanılmış, <i>tevfiķideki te</i> ve <i>vav</i> harfleri aynalı yazılmıştır.

229	“ <i>Qalallâhu 'l-Melikü 'l-Settâr</i> ” “ <i>Cennâtin tecrî min tahtihâ 'l-Enhâr</i> ” Muhammed 47/12	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs	Kalem işî	“ <i>El-Settâr</i> ” esmâsı “ <i>Qalallâhu 'l-Melik</i> ” ibaresinin simetriği olarak aynalı yazılmıştır. <i>Muhammed 47/12</i> âyeti simetrik karşılığı olmaksızın kırmızıyla uygulanmıştır. Havuzun güneydoğu köşesindeki direğin batı yüzündedir.
230	Celî Sülüs – “ <i>Hüvallahü 'l-lezî</i> ” Kûfi – “ <i>Lâ ilâhe illâ hû / Er-Rahmân / Er-Rahîm / El-Melik / El-Ḳuddûs</i> ”	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işî	Kûfi kısımlardan “ <i>Lâ ilâhe illâ hû</i> ” ibaresi celî ve düz, “ <i>Er-Rahmân, Er-Rahîm</i> ” daha ince ve düz ve “ <i>El-Melik, El-Ḳuddûs</i> ” isimleri de daha ince ve ters olarak yazılmıştır. Celî sülüs kısımlarda ise “ <i>Hû 'l-lezî</i> ”nin <i>lâm, zel</i> ve <i>ye</i> harfleri ters olarak yazılmıştır.
231	Celî Sülüs – “ <i>Allahu müfettiḥa 'l-ebvâb</i> ” Kûfi – “ <i>İftaḥ lenâ ebvâbe 'l-ḥayrât</i> ”	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Ulu Camii (801/1399)	Celî Sülüs Kûfi	Kalem işî	“ <i>Ebvâb</i> ” kelimesinin <i>elif, be</i> ve <i>vav</i> harfleri ters olarak müsennâ algılanacak şekilde yazılmıştır. Kûfi kısım daha ince ve sâde müsennâ çeşidiyle, sol kısım sağ kısmın simetriği olarak yazılmıştır.
232	Celî Sülüs – “ <i>Fî eyyâmi sultani 'l-âzâm Meḥmed ibn Beyâzîd ibn Murâd ibn Orḥân</i> ” Kûfi – “ <i>Ḥalledallâhu mülkehu ve 'izzehu</i> ”	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Edirne Eski Cami (816/1414)	Celî Sülüs Kûfi	Taşa mahkûk	Osmanlı Dönemine ait bir mihrap kitâbesinde ilk defa Müsennâ Algılanan Yazılar tarzda bir istife rastlandığı bilinmektedir. Hareke işaretleri ve harflerin noktaları kullanılmamış fakat yazının zeminine motifler yerleştirilmiştir. Sülüs yazılan ibarenin bir kısmı düz, bir kısmı ters olarak düz kısmın üstünü kaplayacak şekilde yazılmıştır. Kûfi satırın simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
233	Kûfi – “ <i>Ḳâle 'n-Nebiyyi şallallâhu 'aleyhi ve sellem</i> ” Celî Sülüs – “ <i>Accilû bi's-şalâti ḳable 'l-fevt</i> ve <i>'accilû bi't-tevbeti ḳable 'l-mevt</i> ” Hadis-i Şerif	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Yeşil Türbe (824/1421)	Celî Sülüs Kûfi	Çini	“ <i>Accilû bi's-şalâti ḳable 'l-fevt</i> ” düz olarak sarı renkle “ <i>ve 'accilû bi't-tevbeti ḳable 'l-mevt</i> ” mavi renkle ters olarak düz metnin üstünü kaplayacak şekilde yazılmıştır. “ <i>Ḳâle 'n-Nebiyyi şallallâhu 'aleyhi ve sellem</i> ” ibaresinin simetrik kaşılığı bulunmamaktadır.

234-235	Okunmuyor	İmzasız	838/1435	Müsennâ Algılanan Yazılar	Edirne Muradiye Camii (838/1435)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Kemer yazısı tarzında celî sülüs ve kûfîyle yazılmış fakat okunmayacak kadar tahrif olmuştur.
236	Celî Sülüs – “ <i>Allâhu hâliķu külli şey'in ve hüve 'alâ külli şey'in</i> ” Kûfî – “ <i>vekîl. Lehu mekâlîdu's-Semâvâti ve'l-Arđ ve'l-Lezîne keferü bi âyâtillâh ...</i> ”	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Mihrabın iki yanında; sağ taraftan kırmızı zemin üzerine beyaz renkle “ <i>Allâhu hâliķu külli şey'in</i> ” ve sol taraftan âyetin devamı olan “ <i>ve hüve 'alâ külli şey'in</i> ” mavi renkle yazılmıştır. Sağ ve sol kısımda simetrik olarak kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Kûfî yazılan kısımların simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
237	Celî Sülüs – <i>Kelime-i Tevhid</i> Kûfî – “ <i>Allahümme şalli 'alâ Muḥammedin ve 'alâ âli Muḥammed</i> ”	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Cem Sultan ve Şehzade Mustafa Türbesi (883/1478)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	“ <i>Lâilâhe illallah</i> ” ibaresi beyazla düz, “ <i>Muḥammedu'r-Resûlullah</i> ” kısmı maviyle ters olarak düz kısmın üstünü kaplayacak şekilde kırmızı zemin üzerine kalem işi tekniğiyle uygulanmıştır. Kûfî satırın simetrik karşılığı bulunmamaktadır.
238	“ <i>Raşşâşat bünyâne hâze'l-makâmi'l-kerîm fi devletis'sultânî'l-azîm es-sultân bin sultân sultân / ebu'l-feth Bâyezîd hân edâmallahü bi'l-ḥısân dürrehtü tîcânî ḥavâtîni'z-zemân Sitti Şâh / Binti Süleymân bin zü'l-kâdir fitârîhi seneti tis'in ve semânîne ve semâimâyeh</i> ”	İmzasız	889/1484	Müsennâ Algılanan Yazılar	Edirne Sitti Hatun Camii (889/1484)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Cümle kapısı üstünde bulunan inşa kitabesidir. İlk satırın sonundaki “ <i>sultan</i> ” kelimesinin <i>lâm, tî, elif, nun</i> harferi, “ <i>ve'l-hısân</i> ” kelimesinin <i>vav</i> ve <i>nun</i> harfleri, “ <i>el-zeman</i> ” kelimesinin <i>mim, elif, nun</i> harfi ve “ <i>semaniye</i> ” kelimesinin <i>vav</i> harfi ters yazılmıştır.
239	“ <i>Küllemâ deḥale 'aleyhâ zekeriyyâ'l-mihrâbe vecede 'indehâ rizkâ</i> ” Âl-i İmrân 3/37	İmzasız	–	Müsennâ Algılanan Yazılar	Bursa Şehzade Ahmed Türbesi (919/1513)	Celî Sülüs	Kalem işi	Mihrabın üstünde iki kısımdır. Âyetin “ <i>küllemâ deḥale 'aleyhâ zekeriyyâ'l-mihrâbe</i> ” kısmı düz devamı ters olarak düz kısmı kaplayacak şekilde yazılmıştır.
240	“ <i>Lâ galibe illâllah</i> ”	Davut Bektaş (d. 1382/1963)	1441/2019	Müsennâ Algılanan Yazılar	Davut Bektaş Arşivi	Celî Sülüs	Dijital	<i>Lâmelifler</i> iki kısımda da <i>lâ</i> ve <i>İllâ</i> kelimelerinde ortak olarak yazılmıştır.

241	Celî Sülüs – “ <i>El Mûte ’âl</i> ” (cc)Kûfî – “ <i>El-Berr / Et-Tevvâb / El-Müntakim</i> ” (cc) / Lafza-ı Celâl	İmzasız	905/1499	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Celî SülüsKûfî	Kalem işi	Kûfî yazılanlar celî sülüslerden daha incedir. “ <i>El-Berr / Et-Tevvâb / El-Müntakim</i> ” ibarelerinde yazım hataları bulunmaktadır. Pencerenin sağ ve sol kısmına simetrik olarak uygulanmıştır. II. Beyazîd döneminde yapılan restorasyonda (905/1499) bu yazıların orijinalliğini korumadığı görülmektedir
242	Celî Sülüs – “ <i>El Bâkî</i> ” (cc) Kûfî – “ <i>El Vâris / Er Reşîd</i> ” (cc)	İmzasız	905/1499	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Konya Hz. Mevlâna Türbesi (673/1274)	Celî Sülüs Kûfî	Kalem işi	Pencerenin sağ ve sol kısmına simetrik olarak uygulanmıştır. Kûfî kısımlar kahverengi sülüsler siyah ile uygulanmıştır.
243 R. 74	“ <i>Maḥmûd Ḥan bin Muṣṭafâ el-Muzaḥffer dâimâ</i> ”	İmzasız	–	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	İstanbul Ayasofya İmaretî (1155/174)	Celî Sülüs	Taşa mahkûk	Ayasofya İmaretî cümle kapısında bulunan I. Mahmut Tuğrasıdır. Yapı simetrik değerlendirilerek kapının sağ tarafına düz aynı hizada sol tarafına ise tersi uygulanmıştır.
244	Besmele-i Şerîf	İmzasız	1176/1763	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)	Celî Sülüs	Ahşap	48 numaralı eserler ile aynı kompozisyondu. 1433/2012 yılında yapılan Mimar Sinan Camii avizeleri bu avizelerden esinlenilerek yapılmıştır (Katalog No: 266)
245	“ <i>İnni men ’amâlû bi’n-niyyâtü’l-hâlişât</i> ” Hadis-i Şerîf	İmzasız	1176/1763	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)	Celî Sülüs	Ahşap	Ahşap malzeme kullanılarak altı kanatlı olacak şekilde oyularak yapılmıştır. <i>Elifler</i> üst kısımda <i>lâmlarla</i> birleştirilmiştir.
246	“ <i>N’ime’l mevlâ ve n’ime’r-refîk</i> ”	İmzasız	1176/1763	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)	Celî Sülüs	Ahşap	Altı kanatlı olan avizenin uçlarından püsküller sarkıtılmıştır. Dikey harfler uzatılmıştır.
247	“ <i>Yâ kâfiye’l-hâcât</i> ”	İmzasız	1176/1763	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)	Celî Sülüs	Ahşap	Diğer avizelerde de olduğu gibi dikey harfler avizenin formuna göre uzatılmıştır. “ <i>Hâcât</i> ” kelimesindeki <i>hâdaki elif cim</i> harfinin geçişiyle ortak kullanılmıştır.
248	“ <i>Yâ kâfiye’l-mühimmât</i> ” (Ey bütün mühim işlere kâfi olan.)	İmzasız	1176/1763	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)	Celî Sülüs	Ahşap	“ <i>Mühimmât</i> ” kelimesindeki <i>tenin uç kısmı</i> avizenin formuna göre uzatılmıştır.

249	<i>"Men âmene bi'l-kader emine mine'l-keder"</i>	İmzasız	1176/1763	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Ragıp Paşa Kütüphanesi (1176/1763)	Celî Sülüs	Ahşap	İbarenin düz kısmı sol tarafta aynalı kısmı sağ tarafta uygulanmıştır.
250	<i>"Kün Feyekün" En'am 6/73 "Hannan, Mennan, Deyyan, Sübhan, Burhan, Kerim" (cc)</i>	Hüseyin Kutlu (d. 1368/1949)	1433/2012	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Ataşehir Mimar Sinan Camii (1433/2012), İstanbul	Celî Sülüs	Metal	Bu avizeler Ragıp Paşa Kütüphanesi avizelerinden esinlenerek tasarlandığı bilinmektedir.
251	Besmele-i Şerif	İmzasız	–	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Mekke Belediye Binası	Celî Sülüs	?	Mekke'de belediye binasının giriş kapısı üzerinde olduğu belirtilmiştir. Tabanca formundadır .
252 R. 75	<i>"Yâ Fettâh" (cc)</i>	İmzasız	1300/1900ler	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	SHM	Sülüs	Metal	Çelikten yapılmıştır. Sol kısım sağ kısmın simetriği olarak tasarlanmıştır.
253	<i>"Muhammed Sa'îd"</i>	İmzasız	–	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	TSMK	Sülüs	Metal	Makas tutma yerinde bulunmaktadır.
254	<i>"Allah" (cc)</i>	İmzasız	–	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Topkapı Sarayı Müzesi	Celî Sülüs	Kumaş Üzerine	Üstünde kişiyi hastalık ve düşmandan koruduğuna inanılan âyetlerin yazdığı tılsımlı gömlektir. Metin kısmında sadece müsennâ yazılan ibare yazılmıştır.
255	Besmele-i Şerif	İmzasız	1279/1863	Diğer Müsennâ Kompozisyonlar	Kağrthane Sadabad Camii (1279/1863), İstanbul	Kûfi	Kalem işi	Caminin mihrabında mavi zemin üzerine sol kısım sağ kısmın simetrik karşılığı olarak uygulanmıştır.

DEĞERLENDİRME

Müsennâ yazı hat sanatında sıklıkla kullanılmış bir kompozisyon çeşididir ve her dönemde bu formda oldukça fazla eserler vücuda getirilmiştir. Müsennâ kompozisyonlar daha çok levhalarda, tekkelerde, çeşitli eşyalarda ve mimarî yapıların kitâbelerinde kullanılmıştır. Kubbe alemlerinde, kapı kulplarında, makas saplarında, kumaş üzerinde, çinide, mühürlerde, kartvizit ve mezar taşlarında da karşımıza çıkmaktadır.

Müsennâ yazılarda *Çifte vav, hû, hüvelbaki, tevekkeli alâ hâlikî* ve Fetih Sûresi'nin ilk âyeti olan *inna fetehna leke fethen mubinâ, İsm-i Nebî, Ali (ra), Besmele-i Şerîf, Kelime-i Tevhîd* ve *Esmâ-i Hüsnâ*'dan bazı isimleri yazılmıştır.

Tasavvufta tarikatlarda, dergâh ve tekkelerde daha çok resimsel olarak tercih edilmiş Hazreti Mevlâna adı Mevlevî sikkesi, Ali ismi Bektaşî tacı ve özellikle Hz. Ali (ra) ismindeki yelerin çanak kısımları zülfikâr şeklinde tamamlanarak çokça kullanılmıştır.

Klasik olarak aherli kâğıt üzerine is mürekkebiyle yazılan levhaların dışında çini, kâğıt, murakka, tahta veya muşamba üzerinde bazen oyularak veya atlas, kadife kumaşlar üzerine işlenerek de uygulanmıştır. Levhalarla birlikte en çok taşa mahkûk, çini ve kalem işi teknikleriyle uygulanmıştır. Taşa veya mermere hâkkedilmiş yazılar genellikle inşa kitâbesi veya kapı üstü kitâbelerinde, çini üzerindeki yazılar daha çok mihrap duvarı ve pencere alınlıklarında, kalem işi ile uygulanan yazılar da kubbe veya duvarlarda kullanılmıştır.

Müsennâ kompozisyonlarda en çok sülüs ve makûlî hat çeşitleri kullanılmışsa da kûfî, ta'lik ve celî dîvânîyle yazılmış örnekleri de bulunmaktadır. Müsennâ istifler celî olarak yazılmış genellikle de sülüs yazı çeşidi tercih edilmiştir.

Müsennâ yazılar farklı istif formlarında sağ-sol veya yatay-dikey aynalı olacak şekilde tasarlanmış simetrik kompozisyonlardır. Bazı müsennâların sâde olmasıyla ortadaki hayali ana eksen çizgisi direkt belli olurken bazı kompozisyonların daha girift ve tedâhüllü olması sebebiyle bu hayali çizgi ilk bakışta fark edilmemektedir.

Aynalı yazıları istif tasarımı ve simetri tekniği açısından incelediğimizde *Sâde*, *Tedâhüllü*, *Çifte Simetrik*, *Girift*, *Çapraz Simetrik*, *Müsennâ Algınan Yazılar* ve mimarîde veya bir eşyada bir ibarenin düz kısmı alanın bir tarafında aynalı kısmı karşı tarafında olmak üzere de kullanılmış düzenlemeler ise *Diğer Müsennâ Kompozisyonlar* olarak gruplandırılmıştır. Bu gruplandırma araştırma sürecince ulaşılan örneklerden ve daha önce bu konuda yapılmış çalışmalardan istifade edilerek daha anlaşılır bir hale getirmek suretiyle tasnif edilmiştir.

İstifin yalınlığı, sadeliği ve harflerin birbiriyle kesişmemesi veya kompozisyonda tek harflerin kesişmesiyle sâde müsennâ, eksen çizgisinden geçen harflerin birbiri içinden geçmesiyle, bir kısımdakinin diğer kısımdaki ikinci bir harf veya kelimeye ulaşması esas alınmasıyla tedâhüllü müsennâ, iki kısmın birbiri içine geçmesi ve karmaşık olduğu için okuma zorluğu oluşan yazılar girift müsennâ olarak adlandırılmıştır. Metnin iki veya daha çok katlı olarak (dörtlü onun da katlanmasıyla sekizli vb) çoğaltılmasıyla tasarlanan istiflere çifte simetrik, sağ alttan başlayan satırın sol üst çaprazdan devam ettiği veya aynı ibarenin tekrar simetrik olarak sol üst çaprazdan başlayacak şekilde yazıldığı kompozisyonlara çapraz simetrik denilmiştir. Son olarak müsennâ algılanan yazılar da ibarenin bir kısmı düz diğer kısmı aynalı olacak şekilde karşılıklı veya birbiri üstünü tamamen kapatacak şekilde yazılmıştır.

Osmanlı Hat Sanatında müsennâ yazının yazmalarda ulaşılan ilk örnekleri İstanbul Üniversitesi Kütüphanesindeki Şeyh Hamdullah yazı murakkamında bulunmaktadır.

İnşa Tarihi 851/1447 olan Edirne Üç Şerefeli Camii müsennâ kitâbeleri, Çinili Köşk eyvanı müsennâ yazısı, XV. yüzyılın ikinci yarısında yapılmış olan Murad Paşa Camii cümle kapısı üzerindeki müsennâ kitâbe ve Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümayûn'da bulunan müsennâ kompozisyonlar Osmanlı mimarîsinde karşımıza çıkan ilk kitâbe örneklerindedir.

Osmanlı Sanatı ilk dönemlerinden Selçuklu Sanatının izlerini taşısa da Fatih Dönemi öncesi II. Murad devrinde yapılan Edirne Üç Şerefeli Camii yazıları ile kendi sanat tavrını ortaya koymaya başlamış Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümayûn ve Fatih Camii kitâbe istifleri Osmanlı ekolünün ilk örnekleri olarak kabul edilmiştir.

Osmanlı erken dönem mimarisinde beylik dönemi eserlerinden farklılıklar görülmektedir. Yazıyla kullanılan unsurlardan motiflerden ve kûfi-sülüs yazı birlikteliğinden vazgeçilmiş harflerin güzelliği ön plana çıkarılmaya başlanmıştır. Bu değişiklik celî yazıda olduğu gibi bir istif türü olan müsennâ kompozisyonlarda da görülmektedir.

XX. yüzyıla gelindiğinde sülüs yazının Osmanlı coğrafyasında ve İstanbul'da üst seviyeye ulaşmasıyla müsennâ istiflerin de müstesna ve önemli örnekleri ortaya çıkmıştır. Günümüzde de aynalı yazı geleneği hattatlar tarafından çoğunlukla sülüs ve celî divânî ile çeşitli istif formlarında devam etmektedir.

Ulaşılan örnekler göre bazı ibarelerin çokça kullanıldığı tespit edilmiştir. Sülüs, celî dîvânî, kûfi, ma'kılî ve muhakkak ile müsennâ *Besmele* istifleri bulunmaktadır. *İsra Sûresi'nin 84. âyeti* çokça yazılmış ibarelerdendir. Bu ibarenin ilk örneği Bursa Gülruh Hatun Türbesi iç mekânda kandil formunda karşımıza çıkmaktadır. M. Şefik Bey'in Ulu Cami mihrabında 1855 restorasyonunda yenilediği bilinen damla formundaki istifin aynısını Bursa erken dönem cami mihraplarına farklı süslemelerle uygulanmış olduğu görülmektedir. Bunların dışında tarihi belli olmayan bir levhada ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki bir yazmada da bu âyet müsennâ olarak yazılmıştır.

Allah lafzı prensip olarak istiflerde tek yazılmaya gayret edilmiş genellikle üst kısma yerleştirilmiştir. Fakat Lafza-ı Celâlin müstakil olarak veya bir kompozisyonun içinde müsennâ yazıldığı da görülmektedir. Müstakil olarak müsennâ yazılmış iki sülüs hat örneği araştırmamızda karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki Bursa Ulu Camii'nde diğer Hz. Mevlânâ Türbesi'ndedir. Ayrıca Bursa Yeşil Cami mihrabında *celle celâluhu* ibaresi müsennâ olarak sülüs ile yazılmıştır. Şişli Camii alemindeki kûfi Lafza-ı Celâl ise diğer örneklerdendir.

Esmâ-i Hüsnâ'dan *Yâ Hâfız* ismi sülüs ve kûfi yazı çeşitleri ile yazılmıştır. *Yâ Fettah* ismi ise sülüs ile sekiz farklı istifle kapı kulpları, makas sapları ve çeşitli levhalarda karşımıza çıkmaktadır. *Allah El-Bakî* ibaresi iki farklı mezar taşı ve bir yazma eserde sülüs ile farklı şekillerde istiflenmiştir.

Hû ibaresi de müsennâ istiflerde çokça kullanılmıştır. *Yâ Hû, Yâ Men Hû Lâ İlâhe İlâllah Hû, Hû Allah, Edeb Yâ Hû* ibareleriyle de yazılmıştır. Mezar taşlarında kullanılmış olan *Hüve'l Bakî* istifleri ise beş farklı kompozisyondadır.

Vav harfi müsennâ *çifte vav* ve *çifte simetrik vav* olarak ikili, dördü ve sekizli olarak istiflenmiştir. Bunlardan on dokuzu farklı yerde olmak üzere Bursa Ulu Cami'deki, ilk aklımıza gelen *çifte vav*dan farklıdır. Buradaki örnek kapalı biri açık yazılmış iki *vav*ın aynalı olarak yazılmış halidir. İki tane dördü *vav* Topkapı Sarayı Ağalar Cami iç mekânda çiniler üzerinde bulunmaktadır. Üç tane sekizli *vav*ın biri levha diğerleri ise çini üzerine uygulanmış olup aynı caminin iç mekânında ve IV. avludadır. Bazı *çifte vav*ların içerisinde *Âyet'l Kürsî*, âyet veya *Kelime-i Tevhid* gibi metinlerin bulunduğu görülmektedir. Bazılarının ise içleri motiflerle doldurulmuştur. Ayrıca III. Ahmed Kütüphanesinde, Hekimoğlu Ali Paşa Camii ve Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi'nde de sarkıt olarak da görülmektedir.

Müsenna yazılarda karşımıza çıkan *Ali (ra)* ismi müstakil olarak veya *meded yâ Ali, Yâ Hakk Yâ Ali, İsm-i Nebî* ve *Lafza-ı Celâl* ile aynı kompozisyon içerisinde yazılmıştır.

Saff Sûresi 13. âyeti de sülüs ile beş farklı istifle yazılmıştır. En bilinenleri Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümâyûn madalyonundaki, Üç Şerefeli Camii kubbesindeki ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan Şeyh Hamdullah'ın yazmış olduğu yazı murakkasındaki istiflerdir.

Tevekküli ala halîki ibaresinin yazıldığı yedi istifin dördü birbirinden farklıdır. Bunlar cami kitâbelerinde, yazma eserlerde, mühürlerde ve levhalarda bulunmaktadır.

Enbiya Sûresi 30. âyet de çeşme yazılarında müsennâ olarak istiflenmiştir. Bunlardan 1115/1703 tarihli Ayşe Kadın Çeşmesi kitâbesi "*ve mine'l mâi külli şey'in hayy*" olarak (*cealnâ* eksik) yazılmıştır.

İsm-i Nebî (sav) sülüs ile müstakil olarak biri Ayasofya Camii şadırvan alanında biri de I. Mahmud Kütüphanesi sarkıtında ve biri ta'lik ile olmak üzere üç ayrı levhada karşımıza çıkmaktadır. En çok hilye-i şerif ve benzeri levhalarda yazılmıştır. *Aman Yâ Muhammed (sav), Yâ Ali Yâ Muhammed Yâ Hakk, Yâ*

Muhammed Yâ Ömer Yâ Ali isimleriyle de birçok kompozisyonda müsennâ olarak uygulanmıştır.

Yâ Hazreti Mevlâna ibaresi altı farklı istifle çoğunlukla Mevlevî külahı formunda sülüs ile yazılmıştır. Ta'lik ve ma'kûlîyle de yazılmış örnekleri bulunmaktadır.

Fetih Suresi 1. âyeti dört farklı istifte yazılmıştır. Ma'kûlî yazıyla yazılan ilk örneği takliden daha sonraki dönemlerde sülüs yazıyla yazıldığı üç levha görülmektedir. Ayrıca sülüs ile Abdullah Zühdi'nin, onu takliden Hamit Aytaç'ın ve bundan başka ibrik formunda da yazıldığı görülmektedir.

Celî divânî yazıyla toplamda on sekiz istife ulaşılmıştır. Bu istiflerin en eskisi 987/1579 tarihli bir mühür olup bu yazı çeşidiyle yazılanların çoğunluğu cumhuriyet dönemi hattatlarından Emin Barın'a aittir.

Kûfiyle yazılan müsennâ istiflerin ilk örnekleri yazılış tarihi bilinmemekle birlikte 801/1399 tarihinde yapılmış olan Bursa Ulu Camii'ndedir. Bunun dışında iki farklı müsennâ *Besmele* örneği de bulunmaktadır. On üç kûfi müsennâ ulaşılmışsa da bunların dışında özellikle Ulu Cami *Esmâ-i Hüsnâ* kompozisyonlarında celî sülüsle sıklıkla kullanılmıştır.

Ma'kûlîyle yazılmış müsennâ istiflerde genellikle *Kelime-i Tevhid* ve *Besmelenin* özellikle cami formunda yazıldığı görülmektedir.

Muhakkakla yazılmış müsennâ istiflerde *Besmele* yazılmıştır. Bu istifler altı tane olup üç tanesi birbirinden farklıdır. Girift olarak yazılmış iki örneğin ilki Bursa Ulu Camii'deki bir levhada iki renkle uygulanmış, diğeri Hz. Mevlânâ türbesindedir. Bursa İvaz Paşa Camii mihrabında ve Emin Barın'ın yazmış olduğu farklı muhakkak müsennâ örnekleri bulunmaktadır.

Ta'likle yazılmış ilk müsennâ örneklerinden biri M. Şefik Bey'in Bursa Ulu Camii'ndeki kompozisyonu, diğeri Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde bulunan tuğra formunda yazılmış levhadır. Bu yazıda ibarenin bir kısmı düz bir kısmı aynalı olacak şekilde tamamlanmıştır. Müsennâ örnekleri içerisinde farklı bir tasarım olarak görülmektedir.

Diğer Yazı Çeşitleri başlığı altında bir tevkii yazı ve modern tarzda yazılmış örnekler bulunmaktadır. Bu bölümde bulunan örneklerden ilki Çinili Köşk (877/1472) eyvanında mozaik tekniğiyle uygulanmış yazı çeşidi sülüs ve nesihe benzerlik göstermektedir. Ayrıca İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan tevkii ile yazılmış 1234/1819 tarihli yazma eserdeki istif bu yazı çeşidiyle yazılmış tek örnek olması hususunda önem arz etmektedir. Modern yazılmış örnekler bu bölümde çoğunluğu oluşturmakta, bunlar Emin Barın ve Ali Toy'a ait yazılardır.

SONUÇ

Çalışmanın başında konuya hazırlık olması açısından celî yazı, gelişimi, satır düzeni, istifin tanımı ve uygulanması, kompozisyon ve formlara göre istif konularına yer verilmiştir.

Müsennânın tanımı ve tarihçesi, müsennânın uygulandığı alanlar ve seçilen Metinler, müsennânın simetri mantığına göre yapılan gruplandırmalar ve müsennâ yazılarıyla öne çıkan bazı mimarî mekânlar ve hattatlar ele alınmıştır. Bazı Müsennâ Örnekleri isimli katalog bölümünde ise ulaşılabilen müsennâ örnekleri yazı çeşitlerine göre gruplandırılarak katalog mantığı içerisinde bir araya getirilmiştir.

İstif tasarımı ve kompozisyon mantığı ile değerlendirildiğinde simetrik olan müsennâ yazılar *Sâde*, *Tedâhüllü*, *Çifte Simetirk*, *Çapraz*, *Girift*, *Müsennâ Algınan Yazılar* ve mimarîde veya eşyalarda bir ibarenin düz kısmı alanın bir tarafında aynalı kısmı diğer tarafında olmak üzere de kullanılmış terkipler *Diğer Müsennâ Kompozisyonlar* başlığı adı altında bir araya getirilmiştir.

Son olarak mimarî alanda yapılan saha çalışmalarından anlaşıldığı üzere geçmişten günümüze ulaşan yapılar üzerindeki tezyinat veya hat kompozisyonları içerisinde en uzun ömürlü olanlar ve asıl haliyle günümüze kalanlar tahta üzerine kâğıt yapıştırılarak, mermer, çini veya taş üzerine uygulanmış olanlarıdır. Kalem işi tekniğiyle uygulanmış olanlar ise asıl haliyle muhafaza edilememiş ve geçirdiği restorasyonlarla bozulmuştur ve hatta maalesef bazıları okunamaz hale gelmiştir. Özellikle Bursa ve Edirne'deki yapılarda bu durum çok net olarak görülmektedir.

Müsennâ kompozisyonların konu alındığı bu araştırmada bu istif çeşidinin tarihi gelişimiyle beraber Osmanlı'dan günümüze kadar olan seyrinin gerek mimarîde gerek kitap sanatlarında gerekse levha ve eşyalarda ortaya konulması amaçlanmıştır. Çeşitlerine göre teknik açıdan gruplandırılması ve kronolojik olarak sıralandırılmasıyla da bu kompozisyon türünün gelişiminin ve de değişiminin gösterilmesi hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

- ACAR Şinasi, *Türk Hat Sanatı*, Antik Kültür Yay., İstanbul 1999.
- AÇIKGÖZOĞLU A. Sacit, “Zeyneb Sultan Külliyesi” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2013, c. 44.
- AKIN KIVAÇ Esra, *Muthanna/Mirror Writing in Islamic Calligraphy*, Indiana University Press, USA 2020.
- AKSEL Malik, *Türklerde Dini Resimler*, Kapı Yay., İstanbul 2015.
- ALPARSLAN Ali, “Celî” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1993, c. 7.
- ALPARSLAN Ali, “Kitâbe” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2002, c. 26.
- ALPARSLAN Ali, “Müsennâ” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2006, c. 32.
- ALPARSLAN Ali, *The Garden of Besmeleh*, Boğaziçi Yay., İstanbul 2000.
- AVCI Cavit, “Türk Sanatında Aynalı Yazılar” *Kültür ve Sanat Dergisi*, Kültür Bakanlığı Yay., sy. 5, Ankara 1977.
- AYVERDİ Ekrem Hakkı, “Ali b. Yahyâ es-Sûfi” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1989, c.2.
- AYVERDİ Ekrem Hakkı, *Fatih Devri Hattatları ve Hat Sanatı*, İstanbul Matbaası, İstanbul 1953.
- AYVERDİ Ekrem Hakkı, *Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul 1989, 2. Baskı.
- AYVERDİ Ekrem Hakkı, *Osmanlı Mimarisinin ilk Devri*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul 1989, 2. Baskı.
- BAKIRCI Naci, “Konya Mevlâna Dergajı” *İSTEM*, Konya 2007, sy. 10.
- BAYSAL Ali Fuat, “Üç Şerefeli Camii Avlu Revaklarında Bulunan XV. Yüzyıl Kalem işi Uygulamalı Hat Örnekleri”, *İSTEM*, Konya 2014, sy. 23.
- BAYSAL Ali Fuat, *Yazı ve Tezyînâtıyla Edirne Eski Camii*, Edirne Valiliği Kültür Yay., İstanbul 2014.

- BAYUK Safiye, *20. Yüzyıl Osmanlı Periyodiklerinde Hat*, YL Tezi, FSMVU LEE GTS Anasanat Dalı.
- BERK Süleyman, “Mustafa Râkım Efendi” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2007, c. 34.
- BERK Süleyman, *Hattat Mustafa Râkım Efendi*, İstanbul 2003.
- BİĞALİ Şeref, *Resim Sanatı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul 2006.
- BİLGİÇ Ziya, GÜVEN Erman, GÜZEL Ragıp, *Besmele Albümü*, Osmanlı Yay., İstanbul 1991.
- BORAN Ali, “Anamur (Mamuriye) Kalesi, Kale Kitâbesi Ve İç Kale Camii”, *Vakıflar Dergisi*, Ankara 2004 sy. 28.
- BOYDAŞ Nihat, *Ta’lik Yazıya Plastik Değer Açısından Bir Yaklaşım*, MEB Yay., İstanbul 1994.
- BOZKURT Tolga, “Erken Dönem Osmanlı Selâtin Cami Mihrapları”, *İSTEM*, Konya 2008, sy. 11.
- CETE Hayrettin, *Besmele: İslamiyet’in Doğuşundan Bugüne Dek*, Reform Yay., İstanbul 2004.
- CHİNG Francis D. K., *İç Mekân Tasarımı*, Yem Yay., İstanbul 2016.
- ÇELEBİ A. Zahid, *Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Hattatın Portresi: Tuğrakeş İsmail Hakkı Altunbezer (1873/1946)*, İÜ SBE İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2016.
- ÇETİN Nihad M., “Aklâm-ı Sitte” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1989, c. 2.
- ÇETİNASLAN Dr. Mustafa, ZAIMKELEŞ Doç. Dr. Hüseyin, KUNT Yrd. Doç. Dr. İbrahim, “Beyşehir Yöresinde XV-XVI. Yüzyıla Tarihlenen Sanduka Örnekleri”, *İSTEM*, Konya 2013.
- DAĞLI Şemsettin Ziya, “Hat Sanatımızda Resimsel Bir Yaklaşım Aynalı Yazılar”, *Akdeniz Sanat Dergisi*, c. 6, sy. 11, Antalya 2013.
- DAĞLI Şemsettin Ziya, “Türk Hat Sanatında Yazı Resimler Üzerine Yapılan Araştırmalar ve Yazı Resimler”, *Kalem işi Dergisi*, Antalya 2012, c. 3, sy. 5.

- DEMİRCİ Mehmet, *40 Levha 40 Yorum*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2015.
- DERMAN Uğur, “Abdül Fettah Efendi” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1988, c. 1.
- DERMAN Uğur, “Hat” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2012, c. 16.
- DERMAN Uğur, “İsmail Hakkı Altunbezer” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1989, c. 2.
- DERMAN Uğur, “İstif” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2012, c. 23.
- DERMAN Uğur, “Mehmed Şefik Bey” mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2003, c. 28.
- DERMAN Uğur, “Türk Hat Sanatı: İncelikleri ve Bedii Değerleri” *Arış Dergisi*, sy. 3, İstanbul 1997.
- DERMAN Uğur, “Türk Hat Sanatında ‘Celî’ Kavramı”, *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002, c. 12.
- DERMAN Uğur, *İslam Kültür Mirasında Hat San’atı*, IRCIA Yay., İstanbul 1992.
- DERMAN Uğur, *Ömrümün Bereketi: 2*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019.
- DERMAN Uğur, *Ömrümün Bereketi: 3*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019.
- DERMAN Uğur, *Ömrümün Bereketi: 1*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2017.
- Editor: BÜYÜKER Kâmil, *Şişli Camileri*, Şişli Müftülüğü Yay., İstanbul 2015.
- Editör: BERK Doç. Dr. Süleyman, *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hüsn-i Hat Öğretim Materyali*, MEB Yay., İstanbul 2018.
- ELİTAŞ İzzet, *Kahire’de Menyel Kasrı Mezcid Hatları*, FSMVU LEE GTS Anasanat Dalı, YL Tezi, İstanbul 2019.
- EMİNOĞLU Mehmet, *Konya Karatay Medresesi Yazı İncileri*, Konya Valiliği Yay., Konya 2012.
- ERİŞ Muin N., *Hat Sanatında Vazifeli Bir Hattat Hamit Aytaç*, İBB (Kültür A.Ş.) Yay., İstanbul 2011.
- ERÜNSAL İsmail E., “Râgıb Paşa Kütüphanesi” mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2007, c. 34.

- EYİCE Semavi, “Cem Sultan Türbesi” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1993, c. 7.
- EYİCE Semavi, “Çağlayan Camii” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1993, c. 8.
- EYİCE Semavi, “Kılıç Ali Paşa Külliyesi” mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2002, c. 25.
- EYİCE, Semavi “Ağalar Camii” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1988, c. 1.
- Fevzi Günüş, *XV.-XX. Yüzyıl Osmanlı Dîni Mîmârîsinde Celî Sülüs Hattı ve Uygulama Teknikleri*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi SBE Arkeoloji-Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Konya 1991.
- GÖZE Ergun, *Besmele Bahçesi*, Boğaziçi Yay., İstanbul 1998.
- Hazırlayan: DERMAN Uğur, *Emin Barın Hat Eserleri*, Boyut Yay. İstanbul 2011.
- Hazırlayan: YAZICI İsmail, *Hamid Aytaç Kitabı*, Kartalite Kültür Yay. İstanbul 2008.
- İHTİYAR Zafer, *Bir Hüsn-i Hat Sergisi Bursa Ulu Camii*, İstanbul 2005.
- İNAL Mahmud Kemal, *Son Hattatlar*, Maarif Yay., İstanbul 1955.
- KALYONCU N. Kırdar, “Koca Ragıp Paşa Kütüphanesi’ndeki Ahşap Avizeler”, *Türkiyemiz*, İstanbul 1982, sy. 37.
- KARAKAYA Enis, “Nakşidil Sultan Külliyesi” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2006, c. 32.
- KARAMAĞARALI Beyhan, “Edirne Eski Camiinin Kitâbeleri ve Mimarimizdeki Yeri”, *Vakıflar Dergisi*, VGM Yay., Ankara 2006, sy. 9.
- KOÇ Muhammet, “Mehmet Raûf’un Yayıncılık Faaliyetleri ve Hayâl-İ Cedîd Gazetesi”, *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, sy. 57, Erzurum 2016.
- KOÇU Reşad Ekrem, *Topkapı Sarayı*, İstanbul Ansiklopedisi Kütüphanesi Yay., İstanbul 1960.
- KUŞOĞLU M. Zeki, *Osmanlı Kartvizitleri*, Zafer Yay., İstanbul 1997.
- KUŞOĞLU M. Zeki, *Osmanlı Mühürleri*, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Yay., İstanbul 2008.
- Küratör: ZAIMKELEŞ Sait, *Aşk-ı Nebi Sanat Olunca -Mehmet Çebi Koleksiyonu’ndan*, İstanbul Antik Yay., İstanbul 2013.

- KÜTÜKOĞLU Mübahat S., “Mühür” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2006, c. 31.
- MEMİŞ Mehmet, “Son Dönem Osmanlı Hattatlarından Hasan Rıza Efendi ve Oğlu Ahmed Süreyya Bey”, *Osmanlı’da Mimarî, Sanat ve Yemek Kültürü*, OSAMER, Sakarya 2017.
- MÜSTAKİMZADE Süleyman Saadettin Efendi, *Tuhfe-i Hattatin*, Klasik Yay., İstanbul 2014.
- ORMAN İsmail, “Mehmed Reşad Türbesi” mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2003, c. 28.
- ÖNGE Yılmaz, “Konya Mevlâna Dergahında Yapılan son Onarımlar Hakkında Bazı Düşünceler”, *VII. Vakıf Haftası Bildirileri*, Ankara 1990.
- ÖZCAN Ali Rıza, “Müsennâ Yazılar”, *Hat ve Tezhip Sanatı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., İstanbul 2009.
- ÖZCAN Ali Rıza, “Şişli Camii Cümle Kapısı Üzerindeki Müsennâ Kitâbe” Osmanlı’dan Günümüze Kur’an ve Hüsn-i Hat, *DİB Yay.*, Amasya 2013.
- ÖZCAN Ali Rıza, *İstanbul’un 100 Kitâbesi*, İBB Kültür A. Ş. Yay., İstanbul 2011.
- ÖZDENİZ Engin, “Aynalı Yazılar”, *Antik & Dekor*, sy. 55, İstanbul 1999.
- ÖZDENİZ Engin, *İstanbul’daki Kaptan-ı Derya Çeşmeleri ve Sebilleri*, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Kültür Yay., İstanbul 1995.
- ÖZKAFA Fatih, “Hat Sanatının Mimar Sinan Estetiğine Katkıları”, *Turkish Studies-Social Sciences*, Skopje-Macedonia/Ankara 2019, sy. 4.
- ÖZKAFA Fatih, “Hayvan Tasvirli Hat Eserleri”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, c. 6, sy. 5, İstanbul 2017.
- ÖZSAYINER Zübeyde C., "Mimar Sinan'ın İstanbul'daki Camii ve Türbelerindeki Yazı Düzeni ve Anlamı", *İÜ SBE Sanat Tarihi Anabilim Dalı*, Doktora Tezi, İstanbul 1993.
- ÖZSAYINER Zübeyde C., “Hat Sanatında Meyve İstifli Hatlar”, *Volume 3/5 Fall Turkish Studies*, Ankara 2008

- ÖZSAYINER Zübeyde C., “İshak Paşa Camisinde Makilî Hatlar Bağlamında Osmanlı Mimarisinde Ma’kılî Hatlar”, Editor: Oktay Beli, *II. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh’un Gemisi Sempozyumu*, Ağrı Valiliği Kültür Yay., İstanbul 2009.
- ÖZSAYINER Zübeyde C., “Vakıflar Genel Müdürlüğüne Ait Camilerden Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesine Genel Hat Eserleri”, *Vakıflar Dergisi*, Özel Sayı, İstanbul 2019.
- ÖZSAYINER Zübeyde Cihan “Tophane Kılıç Ali Paşa Camisi Yazıları”, *Boğaziçi Dergisi*, İstanbul 1978, sy. 6, s. 17.
- PERK Haluk, *Osmanlı Tılsımlı Mühürleri*, Haluk Perk Müzesi Yay., İstanbul 2010.
- RADO Şevket, *Türk Hattatları*, Yayın Matbaacılık, İstanbul 1984.
- SALTUK Süreyya, “İslamî Yazılarda Ahenk” mad., *İTA*, c.1, 1941.
- SERİN Muhittin, “Ahmed Şemseddin Karahisârî” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2001, c. 24.
- SERİN Muhittin, “Demircikulu Yusuf Efendi” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 2016, c. ek-2.
- SERİN Muhittin, “Osmanlılar/Sanat” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 200, c. 33.
- SERİN Muhittin, “Ömer Faik Efendi” mad., *DİA*, TDV Yay., c. 12, İstanbul 1995.
- SERİN Muhittin, *Aziz Efendi*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 1999.
- SERİN Muhittin, *Hat San’atımız*, Kubbealtı Yay., İstanbul 1982.
- SERİN Muhittin, *Hat Sanatı Tarihi Ekoller ve Takipçileri -I*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2019.
- SERİN Muhittin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2003.
- SERİN Muhittin, ZENNÛN Yûsuf, “Kûfî” mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2002, c. 26.
- SÖNMEZ Yasemin, *Ayasofya Külliyesi’nin Hat Levhaları ve Kitâbeleri*, YL Tezi, Selçuk Üniversitesi SBE GTS Anabilim Dalı, Konya 2018.
- SUBAŞI M. Hüsrev, “Hamit Aytaç” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1991, c. 4.

- SUBAŞI M. Hüsrev, “Tokat Garipler Camii Mihrabı ve Hat Sanatındaki Yeri”, *Tokat Tarihi ve Kültür Sempozyumu*, Tokat 2015, c. 1.
- ŞEHSUVAROĞLU Bedi N., “Edirne Fatih Devri Eserlerine Kısa Bir Bakış ve Sitti Hatun Camii”, *Vakıflar Dergisi*, sy. 5, Ankara 1962.
- TURAN İlhami, “Mehmet Emin Barın” mad., *DİA*, TDV Yay., İstanbul 1992, c. 5.
- TÜFEKÇİOĞLU Abdülhamit, “Symmetrical Composition İn Pre-Ottoman And Ottoman Architectural İnscriptions İn Asia Minor”, Ed. Mohammad Gharipour, Irvin C. Schick, *Calligraphy and Architecture In The Muslim World*, Albaraka Yay., İstanbul 2013.
- TÜFEKÇİOĞLU Abdülhamit, *Erken Dönem Osmanlı Mimarisinde Yazı*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 2001.
- UÇMAN Abdullah, “Ma’lûmât” mad., *DİA*, TDV Yay., Ankara 2003, c. 27.
- ÜLKER Muammer, *Başlangıcından Günümüze Türk Hat Sanatı*, İş Bankası Yay., İstanbul 1987.
- ÜNVER A. Süheyl, *Türk Yazı Çeşitleri ve Faideli Bazı Bilgiler*, Yeni Laboratuvar Yay., İstanbul 1953.
- VATANSEVER Esra, *Hattat Abdülfettah Efendi'nin Taşa Mahkûk Eserleri*, YL Tezi, FSMVU Güzel Sanatlar Enstitüsü GTS Anasanat Dalı, İstanbul 2016.
- YAZANSOY Cenap, “İstifli ve Müsennâ Yazılar”, *Antik&Dekor*, sy. 21, İstanbul 1993.
- YAZICI İsmail, *Hamit Aytaç Kitabı*, Kartalite Kültür Yay., İstanbul 2008.
- YAZIR M. Bedrettin, *Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli III. Kısım*, Gaye Matbaacılık A.Ş., Ankara 1989.
- YAZIR M. Bedrettin, *Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli II. Kısım*, Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara 1974.
- YENİGÜN Sudi, *İstanbul'un İncileri Sur İçi Camileri*, Kültür A.Ş. Yay., İstanbul 2013.

YETKİN Şerare, “Hadım İbrahim Paşa Camii Çinileri”, *İlgi Dergisi*, sy. 45, İstanbul 1986.

YILDIRIM Mustafa, KARA Kasım, “Bursa Ulu Camii Mihrap Yazıları”, *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, İstanbul 2015, c. 4, sy. 12.

YILMAZ Abdulkadir, *Hat Sanatında Satır Sistemi (Sülüs, Nesih, Ta’lik, Rik’a)*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Erzurum 1996.

YILMAZ Kadir, *Türk Sanatında Kompozisyon Kurgusu ve Geometrik Altyapı*, YL Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi SBE GTS Anasanat Dalı Eski Yazı Programı, İstanbul 2012.

İNTERNET

http://www.mustafacambaz.com/details.php?image_id=35605

<https://blog.quintinlake.com/2012/07/07/jameh-mosque-isfahan-iran/>

<https://gramho.com/media/2227457389510481140>

<https://hattatlarsofasi.com/aklam-i-sitte-hattatlari/behcet-arabi/>

<https://islâmansiklopedisi.org.tr/celaleddin-karatay>

<https://pbs.twimg.com/media/C1CY7BjW8AAVC2o.jpg>

<https://pbs.twimg.com/media/Doe6eFWWkAAeo6f?format=jpg&name=4096x4096>

https://twitter.com/Seda_Ozen/status/871451517223657473/photo/1

<https://www.digitalssm.org/digital/collection/Kitapvehat/id/182525/rec/5>

<https://www.flickr.com/photos/efkansinan/15222271096/in/photostream/lightbox/>

<https://www.flickr.com/photos/sinandogan/4589999884>

<https://www.ketebe.org/eser/3209?ref=artist&id=747>

DİZİN

- A
Ağalar Camii, 73, 75, 76, 243, 612
Ali b. Yahya Sûfî, 54, 74
Ayasofya, 20, 73, 74, 78, 235, 249, 533, 614
Ayna, 80
Aynalı, IV, 42, 43, 246, 603
Aynalı Yazılar, 231, 609, 610, 613
- C
Cami, 12, 61, 67, 78, 250, 346, 358
Celî, 57, 609
Celî Sülûs, 12
- Ç
Çeşme, 80, 278
Çifte Simetrik, 41, 42, 77
Çifte Vav, IV, V, 33, 35
Çini, IV, 37, 54, 234, 243, 446, 602
- E
Emin Barın, 65, 66, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 440, 441, 442, 443, 444, 494, 496, 497, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 615
Erken Dönem Osmanlı Mimarîsi, 40, 523, 615
Eski Cami, 67, 69, 252, 408, 409, 410, 411, 520
- F
Fehmi Efendi, 355, 359, 360
- G
Geometrik, 14, 18, 19, 46, 616
- Girift, 41, 42, 80, 602
- H
Hamit Aytaç, 20, 65, 82, 248, 381, 384, 389, 395, 398, 439, 489, 490, 611, 614, 615
Hat Sanatı, 11, 17, 20
- İ
İsmail Hakkı Altunbezer, 61, 62, 63, 233, 367, 369, 378, 379, 380, 610, 611
İstif, IV, 1, 2, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 36, 54, 56, 82
- K
Kalemişi, 54, 447, 602
Kemer, 21, 80, 363
Kılıç Ali Paşa Camii, 20, 67, 77, 78, 82
Kitâbe, 11, 12, 54, 56, 76, 82, 236, 603
Kompozisyon, 14, 18, 19, 46, 192, 486, 616
Kubbe, 20, 54, 62, 80, 602
Kûfî, 13, 36, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 110, 112, 115, 117, 121, 123, 125, 127, 130
- L
Levha, 1, 11, 15, 34, 82, 172, 294, 320, 345, 367, 392, 416, 510
- M
Ma'kûlî, 13, 19
Mehmet Şefik Bey, 58
Mezar Taşları, 35
Mihrap, 54, 602

Mimarî, IV, 36, 54, 67, 602

Minber, 54

Mustafa Râkım, 57, 58, 64, 73, 80, 246, 280, 315, 316, 317, 610

Müsennâ, IV, 1, 29, 36, 39, 40, 41, 42, 54, 55, 67, 382, 393, 602, 609, 613, 615

Müsennâ Algılanan Yazılar, 41

Müsennâ Yazılar, 56, 73

N

Nakşidil Valide Sultan Çeşmesi, 67, 80

Nokta, 11, 413

O

Osmanlı, 12, 21, 29, 36, 39, 40, 54, 62, 78, 80, 82, 108, 226, 251, 278, 294, 297, 320, 336, 345, 350, 358, 375, 382, 396, 416, 467, 468, 469, 482, 485, 523, 603, 613, 614, 615

R

Resim, XI, 17, 18, 21, 52, 610

S

Satır Çizgisi, 10

Satır Düzeni, 1, 10

Simetrik, IV, V, 1, 18, 41, 42, 77

Sultan Reşat Türbesi, 67, 81, 362

Sülüs, IV, 1, 10, 11, 12, 14, 19, 21, 36, 54, 55, 56, 57, 58, 62, 64, 74, 78, 80, 174, 194, 215, 234, 281, 318, 324, 325, 328, 329, 330, 343, 348, 353, 381, 450, 463, 480, 499, 510, 511, 513, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 533, 534, 536, 537, 538, 540, 546, 602, 616

Ş

Şişli Camii, 20, 29, 67, 82, 83, 248, 381, 382, 489, 613

T

Ta'lik, 10, 13, 16, 17, 610, 616

Taş, 54, 69, 72, 234, 375

Terkip, 11, 12, 14, 56

Teşrifatlı, 14

Teşrifatsız, 15

Topkapı Sarayı, XI, 34, 54, 67, 73, 75, 76, 77, 546, 603, 612

Türbe, 80, 220, 221, 242, 363, 446, 521

U

Ulu Cami, 58, 67, 68, 85, 215, 224, 324, 325, 328, 329, 330, 462, 480, 481, 492, 612

ESER RAPORU

No:1

- Adı** : Taklit Yazı / Men dakika dukka
Tarihi : 1441/2020
Yazı Çeşidi : Celî Sülüs
Eb'adı : 19,5 x 24 cm
Diğer Özellikler : Halim Özyazıcı'yı takliden yazılmıştır.

No: 2

- Adı** : El Bâkî (cc)
Tarihi : 1441/2020
Yazı Çeşidi : Rik'a
Eb'adı : 15,5 x 17 cm
Diğer Özellikler : İki kısım birbirinin birebir simetriği alınarak yazılmıştır. Harfler ana aksta kesişmemektedir. Sâde müsennâdır.

No: 3

- Adı** : El Bâkî (cc)
Tarihi : 1441/2020
Yazı Çeşidi : Rik'a
Eb'adı : 14 x 18 cm
Diğer Özellikler : Baların elifleri ve kîlerin yeleri ana aksta kesişmektedir.

No: 4

- Adı** : Yâ Hâfız (cc)
Tarihi : 1441/2020
Yazı Çeşidi : Rik'a
Eb'adı : 15,5 x 15,5 cm
Diğer Özellikler : İki kısım birbirinin birebir simetriği alınarak yazılmıştır. harfler ana aksta kesişmemektedir. Sâde müsennâdır.

No: 5

- Adı** : Yâ Hâfız (cc)
Tarihi : 1441/2020
Yazı Çeşidi : Rik'a
Eb'adı : 14,5 x 17,5 cm
Diğer Özellikler : Harfler ana aksta kesişerek iç içe geçmektedir. Zı harfinin dikey kısmı karşı tarafta tamamlanmıştır. Yaların noktaları kompozisyonu tamamlaması düşüncesiyle orta alt kısma konuşmuştur.

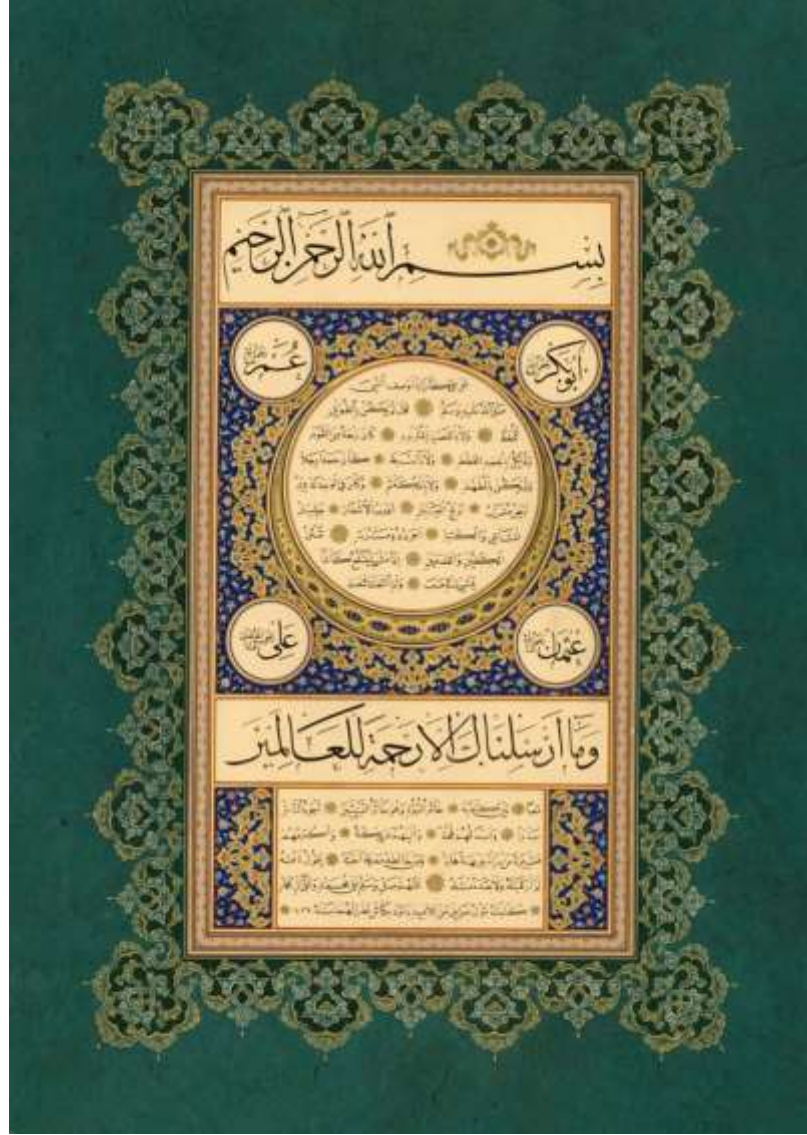

No: 7

Adı : Besmele-i Şerif
Tarihi : 1441/2020
Yazı Çeşidi : Ta'lik
Eb'adı : 12,5 x 44 cm
Diğer Özellikler : Necmeddin Okyay'dan takliden yazılmıştır.

No: 8

- Adı** : Hilye-i Şerif
Tarihi : 1438/2017
Yazı Çeşidi : Sülüs-Nesih
Eb'adı : 50 x 70 cm
Diğer Özellikler : Ayşe Sayın tarafından 2020 yılında tezhiplenmiştir.